

PROJEKT

STRATEGII ROZWOJU GMINY MIKOŁÓW NA LATA 2026–2035

MIKOŁÓW
ogród życia

v.4.0 projekt z 30.03.2026

autorstwo rozdziałów 1-8 i 11-14, skład i opracowanie szaty graficznej, redakcja źródeł

dr hab. Andrzej Sztando, prof. UEW

www.sztando.com | andrzej@sztando.com

autorstwo rozdziałów 9 i 10

PHENO HORIZON Sp. z o.o.

ul. Piotrkowska 90, III piętro

90-103 Łódź

Urząd Miasta Mikołów

43-190 Mikołów | ul. Rynek 16

tel. +48 32 324 85 00 | | fax. +48 32 324 84 00

mikolow.eu | um@mikolow.eu | SKRYTKA ESP ePUAP /um_mikolow/SkrytkaESP

S P I S T R E Ś C I

SŁOWO WSTĘPNE OD BURMISTRZA I PRZEWODNICZĄCEJ RADY MIEJSKIEJ	11
1. POLITYKA ROZWOJU GMINY I STRATEGIA	12
2. PROCES PRZYGOTOWANIA STRATEGII.....	13
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY	16
3.1. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY SPOŁECZNEJ	16
3.2. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY GOSPODARCZEJ.....	28
3.3. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY PRZESTRZENNEJ	38
4. MISJA MIASTA ORAZ WIZJA JEGO ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	46
5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	52
6. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	56
7. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	82
7.1. ISTOTA KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	82
7.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.1	84
7.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.2	99
7.4. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.3	109
7.5. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELU STRATEGICZNEGO S.4	117
8. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	123
8.1. ISTOTA OCZEKIWANYCH REZULTATÓW PLANOWANYCH DZIAŁAŃ I WSKAŹNIKÓW ICH OSIĄGNIĘCIA ORAZ SPOSOBÓW ICH POMIARU.	123
8.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE SPOŁECZNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	131
8.3. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE GOSPODARCZYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	141
8.4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	150
8.5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE HORYZONTALNYM, WARUNKUJĄCE OCZEKIWANE REZULTATY W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	156
9. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	161
9.1. ROLA MODELU	161
9.2. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH.....	162
9.3. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH	166
9.4. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH.....	175
9.5. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ	178
10. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE	180
10.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	180
10.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	182
10.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIA SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	183

10.4.	ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	198
10.5.	ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	198
10.6.	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	198
10.7.	ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW	199
10.8.	ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	200
10.9.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	200
10.10.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI I OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI I REMEDIACJI	200
11.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	201
12.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY, WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	207
13.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTTCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	208
13.1.	WARUNKI I PROCEDURY OBOWIĄZUJĄCE W REALIZACJI STRATEGII.....	208
13.2.	KLUCZOWE PODMIOTY SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII, W TYM PARTNERZY PUBLICZNI, SPOŁECZNI I GOSPODARCZY SAMORZĄDU GMINY	208
13.3.	ZESPÓŁ DS. WDRAŻANIA STRATEGII I JEGO FUNKCJE.....	209
13.4.	EWALUACJA WDRAŻANIA STRATEGII I JEJ FUNKCJE	210
13.5.	WYTTCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	211
14.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	214
15.	SPÓJNOŚĆ STRATEGII	221
15.1.	SPÓJNOŚĆ SRGM 2026-2035 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”	221
15.2.	SPÓJNOŚĆ SRGM 2026-2035 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII NA LATA 2022-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO 2035 R.	225
	SPISY TABEL, RYSUNKÓW I ZAŁĄCZNIKÓW	229

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035

skrót	pełna nazwa dokumentu
LPOZ	lokalny/lokalne program/programy ochrony zdrowia i edukacji zdrowotnej mieszkańców
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Mikołów
MPAZK 2033	Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Mikołów do 2033 roku z perspektywą do 2050 roku
MPAZK 2035	Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Mikołów do 2035 roku z perspektywą do 2050 roku
MPZP	miejskowy plan/plany zagospodarowania przestrzennego
PBSO 2027-2035	Program Budowy Społeczności Obywatelskiej Mikołowa na lata 2027-2035
PEE 2027-2035	Program Ekoedukacji Mieszkańców Mikołowa na lata 2027-2035
PGMZ 2023-2027	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Mikołów na lata 2023-2027
PGMZ 2028-2032	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Mikołów na lata 2028-2032
PGN 2021	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Mikołów z 2021 r. (aktualizacja)
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności 2025
PKOB	Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych
PLPG 2027-2035	Program Transformacyjnej Polityki Gospodarczej Mikołowa na lata 2027-2035
POBZ 1	programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Mikołów (roczne)
POFG	Plan Operacyjny Funkcjonowania Gminy Mikołów w Warunkach Zewnętrznego Zagrożenia Państwa i w Czasie Wojny
POG	Plan Ogólny Gminy Mikołów
POŚ 2027-2030	Program Ochrony Środowiska dla Miasta Mikołów na lata 2027-2030 z perspektywą na lata 2031-2034
POŚ 2031-2034	Program Ochrony Środowiska dla Miasta Mikołów na lata 2031-2034 z perspektywą na lata 2035-2038
POZ 2026-2029	Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mikołów na lata 2026-2029
POZ 2030-2033	Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mikołów na lata 2030-2033
POZ 2034-2037	Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mikołów na lata 2034-2037
POZKK	Plan Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych Gminy Mikołów
PPPD 2024-2028	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mikołów na lata 2024-2028
PPPD 2029-2033	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mikołów na lata 2029-2033
PPPD 2034-2038	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mikołów na lata 2034-2038
PPSD 2024-2028	wieloletni rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028
PRAN 2025-2028	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2028
PRAN 2029-2032	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2029-2032
PRAN 2032-2036	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2032-2036
PRID 2027-2030	Program Rozwoju Infrastruktury Drogowej Mikołowa na lata 2027-2030
PRIR 2027-2030	Program Rozwoju Infrastruktury Rowerowej Mikołowa na lata 2027-2030
PRM 2027-2035	Plan Rozwoju Mikroretencji w Mikołowie na lata 2027-2035
PROW 2027-2035	Program Rozwoju Oświaty, Opieki i Wychowania Gminy Mikołów na lata 2027-2035
PRUB 2027-2035	Program Redukcji Uzależnień Behawioralnych dla Gminy Mikołów na lata 2027-2035

skrót	pełna nazwa dokumentu
PRWK 2022-2026	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie na lata 2022-2026
PRWK 2027-2031	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie na lata 2027-2031
PRWK 2032-2036	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie na lata 2032-2036
PUA 2015-2032	Program Usuwania Azbestu i Wytrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Mikołów na lata 2015-2032
PWOP 1	programy współpracy Gminy Mikołów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (roczne)
PWR 2026-2028	Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Mikołów na lata 2026-2028
PWR 2029-2031	Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Mikołów na lata 2029-2031
PWR 2032-2034	Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Mikołów na lata 2032-2034
PWRU 2027-2035	Program Wspierania Rozwoju Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Zamieszkałych w Mikołowie na lata 2027-2035
PWZN 2026-2028	Plan Wykorzystania Zasobu Nieruchomości Gminnych Mikołowa na lata 2026-2028
PWZN 2029-2031	Plan Wykorzystania Zasobu Nieruchomości Gminnych Mikołowa na lata 2029-2031
PWZN 2032-2034	Plan Wykorzystania Zasobu Nieruchomości Gminnych Mikołowa na lata 2032-2034
PZK	Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Mikołów na lata 2027-2035
PZM 2027-2035	Plan Zazieleniania Miasta Mikołów na lata 2027-2035
SRGM 2026-2035	Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 (niniejszy dokument)
SRPS 2025-2030	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2025-2030
SRPS 2031-2036	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2031-2036
SUKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Mikołowa
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Mikołów
ZPZ	Aktualizacja Projektu Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Mikołów [ZPZ]

Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035

skrót	pełna nazwa /wyjaśnienie
AI	Artificial Intelligence – sztuczna inteligencja
AOS	Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna – usługi medyczne u lekarzy specjalistów, takie jak konsultacje, badania i leczenie w przychodniach, które nie wymagają pobytu w szpitalu (tzw. leczenie w trybie jednodniowym), gdzie pacjent przychodzi na umówioną wizytę i wraca do domu tego samego dnia, otrzymując dalsze zalecenia. Obejmuje to wizyty u kardiologów, dermatologów, neurologów, ginekologów i wielu innych specjalistów, finansowane przez NFZ, zwykle po otrzymaniu skierowania.
ARP	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.
AWU	umowna jednostka nakładów pracy w rolnictwie, oznaczająca ekwiwalent pełnego etatu (<i>annual work unit</i> – tłum. roczna jednostka pracy)
BAB	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw (biznesu)
BAK	badania ankietowe klientów Urzędu Miasta Mikołów
BAM	badania ankietowe mieszkańców
BAP	badania ankietowe pracowników gminnych jednostek organizacyjnych
BAR	badania ankietowe rolników
BAS	badania ankietowe seniorów
BAT	badania ankietowe osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjnych lub/i turystycznych

skrót	pełna nazwa /wyjaśnienie
BAU	badania ankietowe uczniów szkół podstawowych gminy
BCP/DR	Business Continuity Plan – Plan Ciągłości Działania / Disaster Recovery – odzyskiwanie po awarii
BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BDP GIOŚ	Bank Danych Pomiarowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
BMS	Building Management System – system zarządzania budynkiem
CAS	Centrum Aktywności Społecznej w Mikołowie
CIS	Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie
CKE	Centralna Komisja Egzaminacyjna
CRM	Customer Relationship Management – system zarządzania relacjami z klientami
CUS	Centrum Usług Społecznych w Mikołowie
CUW	Centrum Usług Wspólnych w Mikołowie
DDP	Dzienny Dom Pomocy w Mikołowie
edukacja nieformalna	działania edukacyjne niezinstytucjonalizowane, zwykle incydentalne lub co najwyżej krótkookresowe, wysoce zdywersyfikowane, a przede wszystkim prowadzone samodzielnie przez osobę uczącą się i mające postać obserwacji, lektury wydawnictw, wizyt muzealnych, recepcji przekazów medialnych, interakcji z oprogramowaniem, korzystania z zasobów bibliotek, baz danych i Internetu, udziału w imprezach masowych, pokazach, happeningach, obchodach itp.
edukacja pozaformalna	edukacja mniej regularna niż edukacja formalna, krótkookresowa lub co najwyżej średniookresowa, o niższym poziomie standaryzacji, prowadzona zwykle przez specjalistów w formie szkoleń, kursów, lekcji prywatnych itp. i nieprowadząca do zmiany formalnego wykształcenia
edukacja formalna	edukacja zestandaryzowana prawem i programami nauczania, prowadzona przez nauczycieli lub wykładowców w ramach zhierarchizowanego systemu podmiotów edukacyjnych (szkół podstawowych, zasadniczych szkół zawodowych, liceów, techników, szkół specjalnych, policealnych i wyższych), prowadząca do uzyskania danego poziomu wykształcenia, potwierdzonego świadectwem, dyplomem lub innym urzędowym dokumentem
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EMS	Energy Management System – system zarządzania energią
EZD RP	System elektronicznego zarządzania dokumentacją – system teleinformatyczny umożliwiający wykonywanie w nim czynności kancelaryjnych, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw oraz gromadzenie i tworzenie dokumentów elektronicznych
FEnIKS	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FEPŻ	Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027
FERC	Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027
FERS	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
FESL	Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
FS	Fundusz Spójności
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GEZ	Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Mikołów
GIK	gminne instytucje kultury, tj. Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie, Miejski Dom Kultury w Mikołowie, Muzeum w Mikołowie, Instytut Mikołowski oraz inne, jeśli zostaną powołane/utworzone
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GJO	gminne jednostki organizacyjne Gminy Mikołów, tzn. jednostki, które zostały utworzone przez gminę, spółki, w których gmina ma udziały lub akcje, podmioty, wobec których gmina jest organem założycielskim
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie
GOZ	gospodarka obiegu zamkniętego
GP	gminne przedszkola (przedszkola Gminy Mikołów)

skrót	pełna nazwa /wyjaśnienie
GSP	gminne szkoły podstawowe (szkoły podstawowe Gminy Mikołów)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZM	Górnślasko-Zagłębiowska Metropolia
GŻ	gminne żłobki (żłobki Gminy Mikołów)
IM	Instytut Mikołowski
JRG	Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie
KPPSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie
MBP	Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie
MDK	Miejski Dom Kultury w Mikołowie
MM	Muzeum w Mikołowie
MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie
MRM	Młodzieżowa Rada Miejska Mikołowa
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NGEU	Next Generation EU – Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19
NGO	organizacje pozarządowe
NIS2	Druga Dyrektywa ws. Infrastruktury Krytycznej – europejska regulacja dotycząca bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej zobowiązująca do zapewnienia bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych oraz spełnienia innych wymagań i obowiązków
OF GOF	Obszar Funkcjonalny Gospodarczy Obszar Funkcjonalny wyznaczony w SRGZM 2022-2027
OF MOFKC	Obszar Funkcjonalny Miejski Obszar Funkcjonalny Katowicki – Centralny wyznaczony w SRGZM 2022-2027
OF OCP	Obszar Funkcjonalny Obszar Cenny Przyrodniczo wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF ONNP	Obszar Funkcjonalny Obszar Narażony Na Niebezpieczeństwo Powodzi wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF OOKK	Obszar Funkcjonalny Obszar Ochrony Krajobrazów Kulturowych wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF OOKZW	Obszar Funkcjonalny Obszar Ochrony i Kształtowania Zasobów Wodnych wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF OTZ	Obszar Funkcjonalny Obszar Terenów Zamkniętych wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF OUZK	Obszar Funkcjonalny Obszar Udokumentowanych Złóż Kopalin wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF OWR	Obszar Funkcjonalny Obszary Wymagające Rewitalizacji wyznaczony w PZPWŚ 2020+
OF POF	Obszar Funkcjonalny Przyrodniczy Obszar Funkcjonalny wyznaczony w SRGZM 2022-2027
OF RGZM	Obszar Funkcjonalny Rdzeń GZM wyznaczony w SRGZM 2022-2027
OSI	obszar strategicznej interwencji wskazany w SRWŚ 2030
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	odnawialne źródła energii, źródła wykorzystujące energię odnawialną
PAIH	Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych
PKW	Państwowa Komisja Wyborcza
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna – część systemu opieki zdrowotnej, do zakresu której należą świadczenia zdrowotne, profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne oraz pielęgnacyj-

skrót	pełna nazwa /wyjaśnienie
	ne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej, chorób wewnętrznych i pediatrii udzielane w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przez podmioty lecznicze zgodnie z umowami zawartymi z NFZ
PPP	partnerstwo publiczno-prywatne
PSR 2020	Powszechny Spis Rolny 2020
PSR 2030	Powszechny Spis Rolny 2030 (prawdopodobny, regulacje ONZ)
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych
PZPWŚ 2020+	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+
RDPP	Mikołowska Rada Działalności Pożytku Publicznego
RM	Rada Miejska Mikołowa
RS	Rada Seniorów w Mikołowie
SI2PEM	System Informacji o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne
SM	Straż Miejska Mikołów
SRGZM 2022-2027	Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.
SRWŚ 2030	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”
STEAM	Akronim angielskich słów: <i>Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics</i> oznaczających naukę, technologię, inżynierię, sztukę i matematykę – STEAM to nowoczesne podejście do uczenia się, które akcentuje ww. sfery w edukacji
ŚOB	Śląski Ogród Botaniczny
UM	Urząd Miasta Mikołów
UMWŚ	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
UTO	urządzenie transportu osobistego – kategoria pojazdów zdefiniowana w polskim prawie jako napędzane elektrycznie – z wyłączeniem hulajnóg elektrycznych – bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczonych do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe.
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
ZGL	Zakład Gospodarki Lokalowej w Mikołowie
ZI	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Mikołów
ZIM	Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o.
ZPI	Zintegrowany Plan Inwestycyjny
ZTM	Zarząd Transportu Metropolitalnego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii
ZUK	Zakład Usług Komunalnych w Mikołowie
ŻM	Żłobek Miejski w Mikołowie

Tabela 3. Znaki graficzne i kolory zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035

znak / kolor	znaczenie
1 2 3 4	Symbole celów strategicznych S.1, S.2, S.3 i S.4 Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035
	kolor wymiaru społecznego rozwoju Gminy Mikołów i jej celu strategicznego rozwoju S.1
	kolor wymiaru gospodarczego rozwoju Gminy Mikołów i jej celu strategicznego rozwoju S.2
	kolor wymiaru przestrzennego rozwoju Gminy Mikołów i jej celu strategicznego rozwoju S.3
	kolor wymiaru horyzontalnego/samorządowego, społecznego, gospodarczego i przestrzennego rozwoju Gminy Mikołów i jej celu strategicznego rozwoju S.4

Przyjęta terminologia dotycząca pojęć gminy i miasta

W Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, dla zachowania zgodności z terminologią stosowaną w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w odniesieniu do samorządu Gminy Mikołów oraz jego działalności (w tym usług), własności, kadr, władz, infrastruktury, jednostek organizacyjnych itp. stosowano rzeczowniki i przymiotniki „gmina”, „gminny”, „gminna” itd., mimo że gmina ta jest gminą miejską. Rzeczowniki i przymiotniki „miasto”, „miejski”, „miejska” stosowano natomiast w odniesieniu do Mikołowa rozumianego jako system społeczno-gospodarczo-przestrzenny posiadający wszystkie cechy miejskie. Wyjątki od tej zasady stanowią niektóre nazwy własne, w szczególności gminnych organów i gminnych jednostek organizacyjnych, przyjęte w aktach prawnych, umowach itp.

V.4.0 projekt

Słowo wstępne od Burmistrza i Przewodniczącej Rady Miejskiej

Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 jest najważniejszym dokumentem kierunkowym naszego samorządu. Porządkuje ambicje i oczekiwania wspólnoty lokalnej w spójny program rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, w tym środowiskowego, wyznaczając długofalowy kurs działań publicznych i partnerskich. Dokument powstał w oparciu o rzetelną diagnozę uwarunkowań i trendów oraz z myślą o tym, aby w warunkach dynamicznych zmian skutecznie chronić to, co dla mieszkańców najcenniejsze, a jednocześnie odważnie wykorzystywać szanse rozwojowe wynikające z metropolitalnego otoczenia Mikołowa.

W Strategii przyjęliśmy cztery wzajemnie wzmacniające się cele strategiczne. Pierwszy koncentruje się na człowieku i wspólnocie, tzn. na jakości życia, integracji, bezpieczeństwie, zdrowiu oraz dostępie do usług publicznych. Drugi ukierunkowuje rozwój gospodarczy na konkurencyjność przyszłości, w tym innowacyjność, odporność, wysoką wartość dodaną i dobre miejsca pracy, wspierane przez nowoczesne uwarunkowania rozwojowe. Trzeci porządkuje i wzmacnia podstawy przestrzenno-środowiskowe, w szczególności ład funkcjonalno-przestrzenny, jakość krajobrazu, adaptację do zmian klimatu, czyste środowisko oraz zrównoważone i dostępne mieszkalnictwo. Czwarty, horyzontalny, dotyczy sprawczości samorządu, a więc kompetencji i organizacji, pracy na danych, partycypacji oraz stabilności finansowej, bez których nie da się trwale realizować ambicji rozwojowych miasta.

Przyjęta koncepcja rozwoju zakłada, że najlepsze rezultaty powstają dzięki współdziałaniu samorządu z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami oraz partnerami ponadlokalnymi. Dlatego Strategia przekłada cele na logiczny układ przedsięwzięć i zmian, które mają przynieść widoczną poprawę warunków życia, pracy i zamieszkania w całym mieście, a zarazem wzmacniać rolę Mikołowa w układzie metropolitalnym, w szczególności poprzez działania spójne z kierunkami rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i regionu.

Dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom, które wniosły wkład w przygotowanie tego dokumentu. Zapraszamy do dalszej współpracy przy jego wdrażaniu, w duchu partnerstwa, odpowiedzialności i zaufania. Wierzymy, że konsekwentna realizacja Strategii wzmocni atrakcyjność Mikołowa jako miejsca do życia, pracy i rozwoju, a jednocześnie zapewni stabilne podstawy dla kolejnych pokoleń jego mieszkańców.

Przewodnicząca Rady Miejskiej Mikołowa
Katarzyna Syryczyk-Słomska

Burmistrz Mikołowa
Stanisław Piechula

1. Polityka rozwoju gminy i Strategia

Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, zwana dalej SRGM 2026-2035 lub Strategią, opiera się na spójnym zestawie przedstawionych niżej podstaw prawnych.

Podstawami o charakterze źródłowym są przepisy, które zobowiązują wszystkie polskie samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju, określają ramowo treść tej polityki, a także wskazują, na jakiej podstawie jest ona prowadzona. Zgodnie z:

- art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju *„Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”*;
- art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, politykę rozwoju prowadzi między innymi samorząd gminy.
- art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju *„Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju [...]”*,
- art. 9 pkt 5) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, strategią rozwoju jest *„strategia rozwoju gminy – dokument, o którym mowa w art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym [...]”*.
- art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w obecnie obowiązującym brzmieniu, stanowi, *„Gmina może opracować strategię rozwoju gminy”*, natomiast z dniem wejścia w życie art. 6 ust. 1 pkt a) ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, tj. z dniem 1 lipca 2026 r., stanowił będzie, iż *„Gmina opracowuje strategię rozwoju gminy”*.

Powyższe przepisy oznaczają, iż celem przyjmowania strategii rozwoju gmin przez samorządy gmin jest prowadzenie przez nie polityk rozwoju na ich terenie. Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 przyjęta została zatem w celu prowadzenia na jej podstawie przez samorząd Gminy Mikołów polityki rozwoju w skali lokalnej, tzn. w skali tej gminy.

Podstawy prawne dla treści Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 określiły art. 3 i 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia uchwały nr VII/78/2024 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 22 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Podstawę prawną dla diagnozy przygotowanej na potrzeby SRGM 2026-2035, o wnioskach z której mowa w ww. art. 3, stanowił art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju również w brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia ww. uchwały. Zgodnie z tym artykułem *„Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju [...] przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”*.

Podstawami prawnymi dla procesu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, obok licznych przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, były także m.in. przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, które stosuje się przy opracowywaniu projektu strategii rozwoju gminy.

Podstawą prawną zarówno dla treści Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, jak i dla procedury prac nad nią była także ww. uchwała Rady Miejskiej Mikołowa. Uchwała ta, zgodnie z art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, uszczegółowiła wymogi w przedmiotowych zakresach, w szczególności w odniesieniu do: etapów i harmonogramu prac nad SRGM 2026-2035, uczestników tych prac i ich ról, zasad prac nad SRGM 2026-2035, jej struktury, w tym jej części fakultatywnych, a także trybu konsultacji SRGM 2026-2035.

2. Proces przygotowania Strategii

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 (SRGM 2026-2035) rozpoczęte zostały 22 października 2024 r. przyjęciem przez Radę Miejską Mikołowa uchwały nr VII/78/2024 w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. W uchwale tej, prócz ustaleń zapewniających zgodność prac nad SRGM 2026-2035 z obowiązującymi przepisami, przyjęto następujące zasady ich prowadzenia:

- zasadę dążenia do zapewnienia poprzez rozwój Mikołowa wysokiej jakości życia jego mieszkańców i dogodnych warunków rozwoju gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad rozwoju zrównoważonego;
- zasadę tworzenia projektu SRGM 2026-2035 w oparciu o ocenę zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Mikołowa.
- zasadę partycypacji partnerów społecznych, w tym mieszkańców i ich organizacji oraz partnerów gospodarczych w procesie tworzenia projektu SRGM 2026-2035.
- zasadę spójności planowanego rozwoju Mikołowa z aspiracjami społeczeństwa i przedsiębiorców Mikołowa oraz z kierunkami rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, a także Województwa Śląskiego.

Drugim etapem prac nad SRGM 2026-2035 było sporządzenie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Mikołów, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a także w art. 10e ust. 3. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnozę tę sporządzono w sposób kompleksowy w okresie od stycznia do kwietnia 2025 r., obejmując nią zarówno obiektywną sytuację Mikołowa w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym, jak i opinie oraz oczekiwania mieszkańców miasta, w tym oddzielnie seniorów oraz dzieci i młodzieży, a także przedsiębiorców.

Część diagnozy prezentująca obiektywną sytuację Mikołowa opracowana została w oparciu o liczne źródła, w tym: (a) bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2004-2023, a częściowo również z 2024 r.; (b) bazy danych Geoportalu Danych Przestrzennych, Geoportalu Branżowego, Geoportalu Krajowego i geoportal.mikolow.eu "GeoPortal"; (c) treści diagnostyczne i programowe planów i programów rozwoju Gminy Mikołów uchwalonych przez Radę Miejską Mikołowa, a także sprawozdania z ich realizacji; (d) bazy i rejestry wewnętrzne Urzędu Miasta Mikołów oraz gminnych jednostek organizacyjnych; (e) Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Mikołów; (f) Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Mikołów za 2024 r.; (g) oficjalne materiały promocyjne Gminy Mikołów; (h) raporty o stanie Gminy Mikołów z lat 2012-2023; (i) sprawozdania statystyczne składane przez gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami; (j) uchwały budżetowe Gminy Mikołów na lata 2004-2023 oraz sprawozdania z wykonania budżetów; (k) pozostałe, inne niż budżetowe, obowiązujące uchwały Rady Miejskiej Mikołowa i zarządzenia Burmistrza Mikołowa; (l) strony internetowe i biuletyny informacji publicznej Gminy Mikołów oraz gminnych jednostek organizacyjnych; (m) strategię, plany i programy rozwoju Powiatu Mikołowskiego i Województwa Śląskiego, w tym Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+; (n) Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r. i Metropolitalny Program Działań Strategicznych; (o) diagnozy i prognozy opracowane przez podmioty administracji rządowej, w tym m.in. Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce, Ocena Poziomów Pól Elektromagnetycznych w Polsce, Raport z Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych w Polsce; (p) diagnozy i prognozy opracowane przez samorząd Województwa Śląskiego oraz wojewódzkie jednostki organizacyjne; (q) sprawozdania i opracowania informacyjne z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych; (r) studia i obserwacje terenowe przeprowadzone na terenie miasta.

Część diagnozy obejmująca opinie oraz oczekiwania interesariuszy wobec obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także dalszego jej rozwoju, opracowana została w oparciu o wyniki – zorganizowanych przez samorząd gminy – warsztatów strategicznych oraz badań ankietowych. W warsztatach strategicznych udział wzięło ok. 70 osób. Byli to m.in. (a) Radni Rady Miejskiej Mikołowa; (b) Burmistrz Mikołowa i jego Zastępcy; (c) Sekretarz Miasta Mikołów; (d) Skarbnik Miasta Mikołów; (e) naczelnicy wydziałów, kierownicy referatów oraz główni specjaliści Urzędu Miasta Mikołów; (f) osoby zatrudnione na stanowiskach samodzielnych oraz wybrani inspektorzy w tym urzędzie; (g) Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego; (h) Prezes Zakładu Inżynierii Miejskiej sp. z o.o.; (i) Dyrektor Muzeum w Mikołowie; (j) Kierownik Zakładu Usług Komunalnych; (k) Kierownik Zakładu Gospodarki Lokalowej; (l) Dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji; (m) Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; (n) Kierownik Dziennego Domu Pomocy; (o) Dyrektor Żłobka Miejskiego; (p) Dyrektor Centrum Usług Wspólnych; (q) Dyrektor Centrum Integracji Społecznej; (r) Dyrektor Miejskiego Domu Kultury; (s) Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej; (t) Dyrektor Instytutu Mikołowskiego; (u) wybrany dyrektor szkoły reprezentujący wszystkie szkoły podstawowe gminy i jej zespół szkolno-przedszkolny; (w) wybrany dyrektor przedszkola reprezentujący wszystkie przedszkola gminne; (x) sołtysi sołectw i przewod-

niczący rady dzielnic; (y) Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; (z) Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (aa) Przewodnicząca Młodzieżowej Rady Miejskiej Mikołowa; (bb) Przewodnicząca Rady Seniorów w Mikołowie; (cc) Współprzewodnicząca Mikołowskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Ponadto, ze względu na wielowymiarową współpracę z samorządem gminy i współkształtowanie wspomnianej wyżej polityki rozwoju, do udziału w warsztatach strategicznych zaproszony został Zarząd Powiatu Mikołowskiego.

Warsztaty strategiczne miały miejsce w dniach 10, 11 i 12 grudnia 2024 r., trwały po 8 h dziennie i odbywały się w budynkach Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Rynek 2 oraz Urzędu Miasta przy ul. Karola Miarki 15 w Mikołowie. W celu odpowiedniego przygotowania uczestników do udziału w tych warsztatach, dodatkowo, w dniu 29 listopada 2024 r. przeprowadzone zostało dla nich szkolenie na temat strategii rozwoju gmin i partycypacyjnego ich tworzenia z udziałem mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy. W trakcie warsztatów, w drodze merytorycznej dyskusji, uszczegółowień i kompromisów ustalono opinie i oczekiwania w zakresie atutów i problemów rozwojowych Mikołowa, jego szans i zagrożeń rozwojowych, jego celów strategicznych rozwoju, działań, jakie należy podjąć, by je osiągnąć, ich oczekiwanych rezultatów, a także możliwych do wykorzystania źródeł finansowania.

Jeśli chodzi o badania ankietowe, to podzielono je na 4 części, obejmując nimi w ten sposób odrębnie dorosłych mieszkańców gminy, mieszkańców będących seniorami, dzieci i młodzież szkół podstawowych Gminy Mikołów, a także przedsiębiorców, właścicieli lub członków zarządów (w tym prezesów) lub dyrektorów przedsiębiorstw mających swoje siedziby na terenie Gminy Mikołów. Przeprowadzone zostały w okresie od 4 do 29 listopada 2024 r. i łącznie wzięło w nich udział 862 respondentów. Wyrazili oni w nich swoje opinie i oczekiwania wobec obecnej i przyszłej sytuacji miasta odpowiadając na łącznie sto kilkadziesiąt postawionych w ankietach pytań o otwartym i zamkniętym charakterze. Dla zwiększenia zainteresowania ankietyzacją, formularze ankiet przygotowano zarówno w postaci tradycyjnej, tzn. papierowej, jak i w postaci elektronicznej. Proces ankietyzacji był promowany na stronach internetowych gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, jak również podczas kontaktów pracowników Urzędu Miasta Mikołów i ww. jednostek z obsługiwanymi klientami.

Trzecim etapem prac nad SRGM 2026-2035 było opracowanie pierwszej wersji jej projektu. Projekt ten objął wszystkie części strategii wymagane przez przepisy wobec niej obowiązujące, jak również części opcjonalne, które zapewniają jej wysoką jakość oraz praktyczną użyteczność dla samorządu gminy oraz innych podmiotów, które będą z niej korzystać, w szczególności lokalne organizacje pozarządowe. Były to: (a) wnioski z przedstawionej wyżej diagnozy; (b) misja gminy; (c) wizja rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (d) cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (e) cele operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; (f) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; (g) przykładowe i rekomendowane działania mieszczące się w ww. kierunkach działań i możliwe do podjęcia w ramach realizacji SRGM 2026-2035; (h) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia; (i) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy; (j) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie; (k) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań; (l) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych; (m) ramy finansowe i źródła finansowania. W procesie prac nad pierwszą wersją projektu SRGM 2026-2035 odbywały się poświęcone jej wewnętrzne konsultacje z udziałem Burmistrza Mikołowa oraz pracowników Urzędu Miasta Mikołów. Dodatkowo, w dniu 5 listopada 2025 r., z udziałem ww. osób, przeprowadzony został warsztat diagnostyczno-strategiczny poświęcony ocenie kluczowych determinant rozwoju zabudowy mieszkaniowej Mikołowa oraz jego wyzwań rozwoju w ujęciu przestrzennym. Wyniki warsztatu zostały wykorzystane w pracach nad modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Cały etap prac nad pierwszą wersją projektu SRGM 2026-2035 zakończony został w marcu 2026 r.

Kolejny, czwarty etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, na którym prace te obecnie się znajdują, to konsultacje jej projektu (niniejszy dokument) z mieszkańcami Mikołowa, z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie miasta organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, z sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ich celem jest zebranie uwag do projektu SRGM 2026-2035 służących pogłębieniu jego dostosowania do aspiracji rozwojowych społeczności i gospodarki lokalnej oraz lokalnych i ponadlokalnych uwarunkowań rozwoju gminy. Dla skutecznego i efektywnego przeprowadzenia tych konsultacji, Burmistrz Mikołowa w dniu XXX wydał Zarządzenie w sprawie konsultacji SRGM 2026-2035 określające ich tryb i zasady. Konsultacje zostały ogłoszone na stronie internetowej Gminy Mikołów, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Mikołów oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Mikołów. W trwającym od XXX do XXX (35 dni) okresie konsultacji, projekt SRGM 2026-2035 (niniejszy dokument) udostępniony jest na stronie internetowej Gminy Mikołów, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Mikołów oraz w Urzędzie Miasta Mikołów. Wskazani wyżej interesariusze mogą przedłożyć uwagi do projektu SRGM 2026-2035 na (udostępnionym w ww. miejscach) imiennym formularzu zawierającym klauzulę informacyjną dotyczącą przetwarzania danych osobowych (RODO). Dodatkowo w dniu XXX, w XXX, przeprowadzone

zostanie dla nich spotkanie konsultacyjne poświęcone omówieniu projektu SRGM 2026-2035. Po zakończeniu procesu konsultacji, w terminie 30 dni, Burmistrz Mikołowa ustosunkuje się do zgłoszonych uwag, przygotowuje sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji zawierające ustosunkowania wraz z uzasadnieniem i zamieści je na stronie internetowej Gminy Mikołów.

W następnym, piątym etapie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 jej projekt zostanie przedłożony Zarządowi Województwa Śląskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. W etapie tym, dla projektu SRGM 2026-2035, przeprowadzona zostanie także strategiczna ocena oddziaływania na środowisko lub uzgodnione (z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach) zostanie odstąpienie od jej przeprowadzenia na podstawie obowiązujących przepisów. W przypadku przeprowadzania strategicznej oceny, w etapie tym opracowana zostanie prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu SRGM 2026-2035 oraz przeprowadzone zostaną jej konsultacje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Szósty etap prac obejmował będzie finalizację uprzedniej ewaluacji projektu SRGM 2026-2035, tzn. jej ewaluacji *ex ante*. W ewaluacji tej, zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wykorzystane zostaną kryteria trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii, a z jej wyników sporządzony zostanie odpowiedni raport. Należy podkreślić, że etap ewaluacji został częściowo rozpoczęty równolegle z etapem drugim prac nad SRGM 2026-2035, dla zapewnienia iteracyjnego, czyli efektywnego podejścia ewaluacyjnego, w którym kolejne wyniki ewaluacji wykorzystywane są do doskonalenia projektu Strategii.

Ostatni, siódmy etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 obejmował będzie opinowanie jej przez komisje Rady Miejskiej Mikołowa, a następnie uchwalenie jej przez tę Radę.

3. Wnioski z diagnozy

3.1. Wnioski dotyczące sfery społecznej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Mikołów, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery społecznej. Choć działalność samorządu gminy dotyczy wszystkich sfer rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące wewnątrzorganizacyjnych aspektów jego funkcjonowania. Samorząd jest bowiem formą organizacji społeczności lokalnej.

1. DEMOGRAFIA I MIGRACJE

W ostatnich dwóch dekadach Mikołów doświadcza stabilnego przyrostu ludności, którego głównym mechanizmem są migracje, a nie ruch naturalny. Bilans migracyjny pozostaje trwale dodatni, przy cyklicznych falach nasilenia napływu, co wiąże się z atrakcyjnością osadniczą miasta w obrębie metropolii oraz dostępnością gruntów i zasobów mieszkaniowych. Strumień przyjazdów tworzą głównie dotychczasowi mieszkańcy miast regionu, zwłaszcza ościennych ośrodków, zaś odpływ dotyczy części osób młodszych, migrujących za edukacją i karierą. W konsekwencji migracje łagodzą naturalny spadek liczby urodzeń i stanowią podstawowy czynnik stabilizujący wielkość populacji miasta.

Od końca drugiej dekady XXI w. rejestrowany jest trwały ujemny bilans ruchu naturalnego, pogłębiony przejściowo przez zwiększoną umieralność w okresie pandemii. Zmienność urodzeń oraz przejściowe wahania zgonów skutkują obniżeniem potencjału odtwarzania demograficznego, a tym samym rosnącą zależnością liczebności mieszkańców od dodatniego salda migracji.

Równolegle postępuje szybkie starzenie demograficzne. Udział ludności w wieku produkcyjnym maleje, udział seniorów rośnie, a udział osób w wieku przedprodukcyjnym pozostaje relatywnie stabilny dzięki wzrostom w młodszych rocznikach. Zmiany te odzwierciedlają wzrost wskaźników obciążenia demograficznego oraz utrwalający się, wysoki poziom feminizacji populacji (ok. 108 kobiet na 100 mężczyzn), co zwiększa presję na system usług zdrowotnych i opiekuńczych oraz modyfikuje profil popytu na infrastrukturę, usługi i mieszkalnictwo.

Struktura wieku napływających i odpływających pogłębia opisane tendencje. Relatywnie częściej osiedlają się osoby w późniejszych fazach wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego, zaś wyjeżdżają młodzi dorośli, co ogranicza zasoby pracy w segmentach mobilnych. Jednocześnie część stałych rezydentów nie dopełnia obowiązków meldunkowych, przez co statystyczny obraz może nieznacznie zaniżać faktyczną liczebność ludności.

Podsumowując, długofalowa równowaga demograficzna gminy zależy od utrzymania atrakcyjności migracyjnej oraz od działań zwiększających dzietność i przyciągających młodsze roczniki. Bez tego tempo starzenia się ludności miasta będzie się nasilać, a wskaźniki zależności demograficznej będą dalej rosły.

Sytuacja ta jest kluczowym, strategicznym wyzwaniem dla samorządu gminy, jak i miasta jako takiego. To liczba mieszkańców i struktura ich wieku, zarówno wprost, jak i pośrednio, determinują i determinować będą jego rozwój społeczny i gospodarczy, przychody lokalnych przedsiębiorstw, dochody osobiste, wpływy do budżetu gminy, zasadność i skalę (w tym obsadę kadrową) funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych, a także efektywność wykorzystania samorządowej i innej publicznej infrastruktury technicznej oraz społecznej. Od tych cech demograficznych społeczności lokalnej zależy także struktura jej potrzeb, a więc i pożądaný układ działań oraz wydatków samorządu, w tym wspomnianych jednostek, zwłaszcza w odniesieniu do seniorów oraz dzieci i młodzieży.

Biorąc to pod uwagę, należy nadać priorytet celom i działaniom poprawiającym sytuację demograficzną miasta, w szczególności ograniczaniu przyczyn trwałej emigracji, tworzeniu warunków sprzyjających dodatniemu przyrostowi naturalnemu ludności miejscowej, stwarzaniu powodów do powrotu byłych mieszkańców, a także zachęcaniu do osiedlania się w mieście nowych mieszkańców, którzy poszerzą społeczność lokalną i zintegrują się z nią.

2. SPOŁECZNE ODDZIAŁYWANIA KATOWIC I INNYCH MIAST SUBREGIONU

Położenie Mikołowa na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, bezpośrednie sąsiedztwo z Katowicami, Rudą Śląską i Tychami, a także bliskość Rybnika, Zabrza, Chorzowa i innych miast silnie determinuje jego włączenie w sieci powiązań społecznych subregionu. W szczególności dotyczy to intensywnych, codziennych kontaktów mieszkańców miasta z podmiotami świadczącymi usługi wyższego rzędu i polaryzacji potrzeb oraz oczekiwań wobec lokalnych usług, w tym publicznych, jak i infrastrukturalnych możliwości spędzania czasu wolnego i komunikacji.

Dominującą rolę w sieci oddziaływań pełnią Katowice jako dostawca usług o charakterze metropolitalnym, w tym szczególnie zaawansowanej opieki zdrowotnej, edukacji i kultury, wyspecjalizowanego handlu, a także węzłowych połączeń autobusowych i kolejowych o zasięgu ponadregionalnym. W sytuacjach ograniczonej do-

stępności lokalnej innych dóbr czy usług, mieszkańcy Mikołowa także zwykle kierują się do podmiotów katowickich.

Jednocześnie Mikołów generuje zauważalne oddziaływania zwrotne. Jako siedziba instytucji powiatowych oraz ośrodek edukacji ponadpodstawowej przyciąga użytkowników spoza miasta, co wzmacnia jego pozycję subregionalnego bieguna usług społecznych i administracyjnych. W części szkół średnich obserwowano w ostatnich latach wzrost udziału uczniów dojeżdżających, co świadczy o rosnącej atrakcyjności lokalnej oferty edukacyjnej. Analogiczne znaczenie mają placówki lecznicze obsługujące nie tylko mieszkańców miasta, ale i powiatu. Śląski Ogród Botaniczny oraz lokalne obiekty rekreacyjne również obsługują nie tylko mieszkańców.

Infrastruktura mobilności, w tym zintegrowana sieć ZTM, system Metroroweru oraz kolej aglomeracyjna, obniża koszty czasowe przemieszczania się, sprzyjając wielokierunkowym przepływom do pracy, nauki i usług, a zarazem utrzuca policentryczny charakter subregionu. Co więcej, planowane inwestycje kolejowe (zwiększenie przepustowości linii 140 w ramach programu „Kolej+”) mogą dodatkowo rozwinąć przestrzenne wzorce dojazdów, wzmacniając funkcje węzłowe Mikołowa.

Biorąc powyższe pod uwagę, dla zapewnienia zrównoważonego, odpowiednio komplementarnego rozwoju miasta, należy równoważyć jego zależność od rdzeniowych usług Katowic poprzez wzmacnianie, także stopniowe podnoszenie i restrukturyzowanie lokalnej podaży kluczowych świadczeń społecznych, w tym zwłaszcza zdrowotnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych. Należy również wykorzystywać istotną pozycję w rdzeniu GZM do pogłębienia współpracy funkcjonalnej z sąsiednimi miastami w planowaniu mobilności i politykach społecznych, a także wzmacniać potencjał instytucji powiatowych jako wektorów oddziaływań Mikołowa.

3. OPIEKA ŻŁOBKOWA I POKREWNA

W ostatniej dekadzie w Mikołowie nastąpił wyraźny rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi do lat trzech. Rozbudowano sieć placówek i zróżnicowano formy świadczeń (żłobki oraz kluby dziecięce), przy czym rolę „kotwicy” systemu przyjął Żłobek Miejski w Mikołowie im. Tadeusza Więcka, który posiada największą liczbę miejsc. Procesom tym towarzyszył wzrost realnego korzystania z poszerzonej opieki żłobkowej, co znajduje odzwierciedlenie w skokowej poprawie wskaźników objęcia dzieci tą opieką (z poziomu około jednej szóstej do ponad jednej czwartej populacji wieku żłobkowego) i oznacza pozytywną zmianę jakościową w przedmiotowym zakresie. Jednocześnie jednak część rodziców z Mikołowa korzysta z placówek zlokalizowanych poza miastem, co oznacza, iż standardowe wskaźniki oparte wyłącznie na miejscach i dzieciach w podmiotach „na terenie” zaniżają faktyczną skalę wykorzystania opieki żłobkowej. Z punktu widzenia planowania usług konieczna jest zatem interpretacja danych w perspektywie funkcjonalnej, uwzględniającej przepływy ponad granicami administracyjnymi.

Mimo istotnej poprawy podaży, znacząca część dzieci w wieku żłobkowym nie korzysta z usług żłobkowych. Bariery korzystania mają przede wszystkim charakter kulturowy, finansowy i komunikacyjny. Oznacza to, że obok działań inwestycyjno-wyposażeniowych utrzymujących standard usług, potrzebne są działania „miękkie” (edukacyjne i informacyjne), instrumenty obniżające próg kosztowy oraz korekty organizacyjne poprawiające dostępność przestrzenną i czasową. Potrzeby te wzmacnia także zmienność podaży w segmentach klubów dziecięcych. Równoległe kurczenie się liczebności roczników 0-3 lat, obserwowane od końca drugiej dekady, bardzo silnie widoczne w ostatnich dwóch latach, tworzy napięcie planistyczne. Z jednej strony mocno redukuje zapotrzebowanie na miejsca, z drugiej zwiększa wrażliwość systemu na wahania popytu i ryzyko nieefektywności kosztowej. Wymaga to elastycznych modeli finansowania i zarządzania (np. dostosowań pojemności w horyzoncie kilkuletnim oraz dywersyfikacji form opieki), tak aby podtrzymać zdolność systemu do świadczenia usług o odpowiedniej jakości bez nadmiernego ryzyka dla budżetu miasta.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy elastycznie utrzymywać i doskonalić rozwinięty już segment gminnych usług żłobkowych, a także prowadzić politykę redukcji barier kulturowych, finansowych i komunikacyjnych. Zasadne będzie także rozwijanie dialogu w przedmiotowym zakresie, zarówno międzygminnego, jak i z niepublicznymi podmiotami lokalnymi, w tym zakresie monitorowania i bilansowania popytu. Należy także stosować elastyczne narzędzia zarządcze, które pozwolą samorządowi miasta odpowiednio reagować na demograficzne wahania roczników. Z szerszej perspektywy, bardzo pożądane są działania poprawiające sytuację ludnościową miasta, o których mowa we wnioskach dotyczących demografii i migracji. Taki układ interwencji zwiększy trwałość dotychczasowego postępu w rozwoju opieki żłobkowej, a jednocześnie ograniczy ryzyko „wąskich gardeł” w dostępności opieki w krótkim i średnim okresie.

4. OPIEKA I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

System wychowania przedszkolnego w Mikołowie osiągnął wysoki poziom dojrzałości i nasycenia usługami. Sieć placówek jest stabilna, z dominującą rolą przedszkoli prowadzonych przez samorząd gminy, uzupełnianą przez oddziały przedszkolne w należących do niego szkołach podstawowych oraz punkty przedszkolne. Pojedyncze rodziny korzystają z oferty poza granicami miasta, a więc interpretacja dostępności i wykorzystania

miejsc powinna uwzględniać ponadgminne przepływy użytkowników. Oznacza to, iż uprawniony jest wniosek, iż niemal cała populacja dzieci z Mikołowa w wieku przedszkolnym faktycznie uczestniczy w wychowaniu przedszkolnym.

Na tle wieloletnich wahań liczebności roczników 3-6 lat, w ostatnich latach widoczny jest trend spadkowy popytu demograficznego, który jednak nie podważył powszechności przedmiotowego uczestnictwa. Struktura podaży adaptuje się poprzez zróżnicowanie form i miejsc świadczenia, przy czym zasadniczy ciężar obsługi spoczywa na przedszkolach samorządowych. Jednocześnie poprawiła się efektywność organizacyjna. Przy rosnącej liczbie dzieci w przedszkolach ograniczono łączną liczbę etatów nauczycielskich, co przełożyło się na wzrost relacji liczby dzieci do jednego etatu (wartość wskaźnika rzędu około 13,5 sygnalizuje racjonalizację wykorzystania kadr), przy zachowaniu porównywalnego obciążenia w oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych.

Istotną zmianą strukturalną ostatniego okresu jest silne dociążenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w szkołach podstawowych. W latach 2021-2023 liczba dzieci w tych oddziałach wzrosła ponad czterokrotnie, co było wynikiem likwidacji jednego z przedszkoli, a uzupełniając równie wzrostu zainteresowania tą formą zaspokajania przedszkolnych potrzeb. Równocześnie, niepubliczne punkty przedszkolne pełnią funkcję uzupełniającą, o niewielkiej skali, ale zwiększającą dyspersję terytorialną oferty. Większość dzieci nadal korzysta jednak z przedszkoli, co potwierdza ich kluczowe znaczenie dla stabilności systemu.

Główne wyzwania gminnego systemu opieki i edukacji przedszkolnej wynikają zatem nie z jego bazy materialnej czy stosunku społeczności lokalnej do jego usług, ale z demografii i kosztów jego funkcjonowania. Spadek liczebności roczników przedszkolnych zwiększa wrażliwość systemu, rodząc ryzyko niepełnego wykorzystania potencjału części placówek oraz presję na optymalizację sieci. Równolegle rosną koszty funkcjonowania, co wymusza poszukiwanie oszczędności bez obniżania jakości, m.in. poprzez dalszą poprawę organizacji pracy i zrównoważenie obciążeń między poszczególnymi formami opieki. Ponadto, brak przedszkoli specjalnych oznacza konieczność dalszego zapewniania optymalnych warunków edukacji dla dzieci i młodzieży z orzeczeniami w systemie gminnym (tak aby likwidować w tym zakresie bariery dostępu i zapewniać ciągłość wsparcia), a jednocześnie powoduje, że niektórzy rodzice wybierają oferty poza miastem dla dzieci swych ze złożonymi potrzebami edukacyjnymi. Sumarycznie, gminny system opieki i edukacji przedszkolnej jest powszechny i sprawny, ale jego trwałość będzie zależeć od elastycznego zarządzania siecią i kadrą w warunkach malejących roczników oraz od utrzymania jakości przy rosnących kosztach. Z szerszej perspektywy, bardzo pożądane są działania poprawiające sytuację ludnościową miasta, o których mowa we wnioskach dotyczących demografii i migracji.

5. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Szkolnictwo podstawowe. Sieć szkół w Mikołowie jest rozbudowana i stabilna, z dominującą rolą jednostek prowadzonych przez gminę, uzupełnianą przez szkoły społeczne oraz placówki specjalne prowadzone przez powiat. Ukształtowana została ona przede wszystkim w wyniku zmian demograficznych ostatnich lat, w tym trwającego niemal przez dekadę wzrostu liczby dzieci w wieku szkolnym oraz w wyniku wygaszenia gimnazjów. Wzrost znaczenia szkół społecznych, mający miejsce w ostatnich latach, z jednoczesnym spadkiem liczby uczniów w szkołach podstawowych na terenie miasta, zredukował lekko liczbę uczniów w szkołach gminnych, co wymusiło redukcję liczby oddziałów i etatów, przy utrzymaniu porównywalnego obciążenia klas. Jednocześnie, w ostatnich latach odnotowano istotny spadek wskaźników skolaryzacji netto i brutto, w dużej mierze z powodu znacznej liczby mieszkańców w wieku szkolnym kształcących się poza Mikołowem (ponad tysiąc osób), co potwierdza rosnącą konkurencję edukacyjną w skali metropolitalnej, a jednocześnie częstą kontynuację edukacji w dotychczasowych szkołach poza Mikołowem, mimo przeprowadzki do niego (preferencje dzieci i wygoda rodziców pracujących nadal poza Mikołowem). Łącznie z zagrożeniem dalszego spadku mieszkańców miasta w wieku szkolnym, tendencje te wskazują na potrzebę zwiększania konkurencyjności mikołowskiego szkolnictwa oraz elastycznego modelowania podaży miejsc w szkołach w horyzoncie kilkuletnim i uwzględniania popytu na poszczególne segmenty sieci szkół podstawowych.

Kluczowym wyzwaniem dla systemu szkolnictwa podstawowego stają się także uwarunkowania finansowe. Wydatki bieżące na ucznia w szkołach gminnych wyraźnie wzrastają (do ponad 32 tys. zł na ucznia w 2023 r., przy 24 tys. zł dwa lata wcześniej i 18,3 tys. zł w roku 2018), co obrazuje presję kosztową przy równoczesnym spadku liczby uczniów i niekorzystnych prognozach w tym zakresie. Konieczne jest zatem dalsze doskonalenie organizacji pracy i poszukiwanie rezerw efektywnościowych, dla których jako alternatywę lub/i równoległe działania należy postrzegać perspektywiczną racjonalizację sieci, tak by utrzymać jakość kształcenia bez nieproporcjonalnego wzrostu nakładów. Z szerszej perspektywy, bardzo pożądane są działania poprawiające sytuację ludnościową miasta, o których mowa we wnioskach dotyczących demografii i migracji.

Jeśli chodzi o jakość oferty edukacyjnej miasta, to pozostaje ona jej mocnym atutem. Gminne szkoły dysponują wystarczająco nowoczesną bazą obiektów, w tym po termomodernizacjach, dobrym wyposażeniem dydaktycznym oraz szerokim wachlarzem zajęć pozaszkolnych. Powszechne nauczanie języka angielskiego i zmienna, lecz istotna skala nauczania języka niemieckiego wspierają kluczowe kompetencje. Efekty dydaktyczne są po-

nadprzeciętne. Wyniki egzaminu ósmoklasisty przewyższają średnie wojewódzkie i krajowe (np. w matematyce różnica sięgała kilku punktów procentowych). Wzmacnia to konkurencyjność mikołowskich szkół i sprzyja utrzymaniu wysokiego poziomu aspiracji edukacyjnych.

Rosnące potrzeby integracyjne stanowią równoległe i choć mniejsze, to istotne wyzwanie. Liczebność uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wzrasta zarówno w placówkach specjalnych, jak i w szkołach ogólnodostępnych, co wymaga zwiększenia potencjału wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, doskonalenia kompetencji kadr oraz adekwatnego finansowania indywidualizacji procesu kształcenia. Choć nie dotyczy to samorządu gminy, należy wskazać, że w szkołach specjalnych utrzymują się bardzo małe oddziały, co poprawia skuteczność pracy, ale podnosi jednostkowe koszty kształcenia i wymaga precyzyjnego planowania.

Mimo miejskiego statusu gminy, utrzymuje się konieczność organizacji dowozów, zarówno z tytułu oddalenia części jednostek osadniczych od szkół, jak i w związku z transportem uczniów z niepełnosprawnościami (w tym refundacjami dla rodziców). Wskazuje to na potrzebę łączenia polityki oświatowej z planowaniem mobilności oraz dostępności przestrzennej edukacyjnych usług publicznych.

Podsumowując, system szkolnictwa podstawowego w Mikołowie jest dojrzały i dobrej jakości, ale stoi przed triadą głównych wyzwań – demograficznym (malejące roczniki), organizacyjno-finansowym (rosnące koszty przy zmiennej liczbie uczniów) oraz funkcjonalno-przestrzennym (międzygminne przepływy uczniów i potrzeby transportowe). Odpowiedzią powinna być elastyczna polityka sieci szkół, wzmocnienie kompetencji włączających i zarządzanie kosztami przy utrzymaniu przewag jakościowych, które dziś pozytywnie różnicują Mikołów na tle regionu.

6. SZKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE

Układ instytucjonalny ponadpodstawowej edukacji w Mikołowie jest kompletny i policentryczny. Obejmuje dwa licea ogólnokształcące, technikum, szkoły branżowe I i II stopnia oraz segment kształcenia specjalnego (liceum specjalne i szkoły przysposabiające do pracy). Wszystkie te placówki prowadzi samorząd powiatowy. W mieście nie funkcjonują internaty ani bursy, a szkolnictwo wyższe jest nieobecne. Liceum dla dorosłych zakończyło działalność w 2015 r., co osłabia nieco lokalny ciąg dalszy ścieżek kształcenia ustawicznego.

Dynamika popytu i podaży w segmencie liceów wskazuje na wyraźną fazę wzrostową po połowie minionej dekady, z kulminacją w 2023 r. Trend ten został jedynie przejściowo zaburzony wygaszaniem gimnazjów. Wzrost zasilany jest zarówno większą aktywnością edukacyjną młodych mieszkańców, jak i rosnącą liczbą uczniów dojeżdżających spoza Mikołowa. Skala dojazdów świadczy o rosnącej atrakcyjności oferty i konkurencyjności placówek w skali metropolitalnej. Równoległe następowało dostrajanie organizacyjne. Zwiększano liczbę oddziałów i etatów, utrzymując stabilne wielkości klas, co odzwierciedla dojrzałość zarządczą szkół i ich zdolność do absorpcji kolejnych roczników.

Szkolnictwo zawodowe na poziomie technikum replikuje tę ścieżkę wzrostu, przyspieszając szczególnie po 2021 r. Rozwój dotyczy zarówno wolumenu uczniów, jak i poszerzania oferty o zawody odpowiadające transformacji technologicznej regionu (m.in. informatyka, programowanie, mechatronika, robotyka), co wzmacnia powiązania edukacji z rynkiem pracy i zapotrzebowaniem przemysłów nowej generacji. Rosnące obciążenia organizacyjne, widoczne w większej liczbie oddziałów i etatów oraz wyższej relacji uczniów do oddziału, wymagają dalszych inwestycji w infrastrukturę dydaktyczną i praktyki zawodowe, aby utrzymać jakość kształcenia przy zwiększonej skali.

Odmienną trajektorię notują szkoły branżowe. Po krótkim, intensywnym wzroście naboru w pierwszych latach funkcjonowania, segment branżowy I stopnia przeszedł w fazę wyraźnego osłabienia zainteresowania, co pociągnęło za sobą redukcję oddziałów i kadry. Szkoła branżowa II stopnia, uruchomiona niedawno, także doświadcza spadku liczebności. Wymaga to przeglądu oferty kierunkowej, pogłębienia współpracy z pracodawcami (dualność, klasy patronackie) oraz wzmocnienia doradztwa zawodowego, aby lepiej różnicować ścieżki uczniów między technikum a kształceniem branżowym i przeciwdziałać ryzyku niedopasowań kompetencyjnych.

Systematycznie rośnie liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczących się w szkołach ponadpodstawowych ogólnodostępnych, co jest efektem polityk włączających i zmiany struktury populacji. Równoległe rozwija się liceum ogólnokształcące specjalne (działa od 2019 r.), zapewniając wyspecjalizowane wsparcie. Te tendencje generują trwałe zapotrzebowanie na zasoby pedagogiczno-psychologiczne, asystentów i mniejsze oddziały w wybranych formach, a także na koordynację z usługami zdrowia i pomocy społecznej.

Biorąc powyższe pod uwagę, zasadne jest gminne wsparcie samorządu powiatowego w utrzymaniu zwiększonej przepustowości liceów i technikum, w tym we wzmacnianiu wyposażenia laboratoryjnego i bazy praktyk, w rozwoju portfela kierunków w branżowych szkołach I/II stopnia (w oparciu o analizy popytu pracodawców), a także w rozwoju oferty doradztwa edukacyjno-zawodowego (by precyzyjniej kierować uczniów do ścieżek zgodnych z predyspozycjami). Wskazane jest także pogłębianie koordynacji z powiatem gminnej polityki transportowej i organizacji sieci szkół, zwłaszcza w świetle rosnących dojazdów oraz braku internatów. Zasadne jest

także wspieranie integracyjnego potencjału szkół ogólnodostępnych i równoległego rozwoju segmentu specjalnego. Taki pakiet działań pozwoli utrzymać wysoką konkurencyjność mikołowskiego szkolnictwa ponadpodstawowego i jego spójność z lokalnym i ponadlokalnym profilem gospodarczym, a jednocześnie zwiększyć atrakcyjność miasta.

7. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

W obszarze edukacji i wychowania poza systemem przedszkolnym oraz szkolnictwem podstawowym i ponadpodstawowym Mikołów dysponuje kilkoma ważnymi instytucjami i formatami, które realnie uzupełniają ścieżki kształcenia, choć oferta ta pozostaje raczej rozproszona i ograniczona strukturalnie. Trzonem segmentu jest Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Mikołowie stanowiące jednostkę Powiatu Mikołowskiego. Jest to jedyna lokalna placówka wychowania pozaszkolnego, prowadząca bezpłatne, stałe formy rozwijania uzdolnień i kompetencji dzieci i młodzieży w szerokich zespołach zainteresowań. Skala uczestnictwa oraz zróżnicowanie tematyczne zajęć wskazują na rosnącą zdolność tej placówki do kompensowania deficytów czasu wolnego o wysokiej wartości edukacyjnej oraz do systematycznego wzmacniania kompetencji miękkich, kreatywności i kapitału społecznego młodych mieszkańców. Po okresie pandemicznych zakłóceń obserwuje się odbudowę i wzrost popytu na ofertę OPP, co należy uznać za korzystną, trwałą zmianę proedukacyjnych nawyków pozaszkolnych.

Istotnym uzupełnieniem ekosystemu uczenia się przez całe życie są instytucje kultury, zwłaszcza Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie. Jej rola wykracza poza udostępnianie zbiorów. Obejmuje działania edukacyjne, popularyzację czytelnictwa i kompetencji informacyjnych, wsparcie edukacji regionalnej oraz funkcje włączające cyfrowo. Biblioteka generuje cykliczne formy edukacyjne i animacyjne, budując nawyki czytelnicze, wzmacniając kompetencje kulturowe i tożsamościowe, a także wspierając szkoły oraz rodziny w pracy wychowawczej. Uzupełniając w sferze edukacji działa Miejski Dom Kultury w Mikołowie, który, mimo znacznych ograniczeń infrastrukturalnych, prowadzi zróżnicowany program edukacyjno-kulturalny (w tym wydarzenia i projekty rozwijające kompetencje artystyczne oraz obywatelskie), systematycznie odbudowując audytorium i wolumen aktywności do poziomów notowanych przed pandemią. Nowym elementem edukacji jest Muzeum w Mikołowie, które, jako instytucja młoda, tworzy potencjał dla dydaktyki historii lokalnej, edukacji pamięci i współpracy programowej ze szkołami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami twórczymi.

Uzupełnieniem systemu są struktury wsparcia społecznego realizujące działania profilaktyczne i edukacyjne (m.in. z zakresu zdrowia publicznego, przeciwdziałania uzależnieniom i kompetencji wychowawczych). Ich programy – obejmujące poradnictwo, psychoedukację, kampanie informacyjne oraz animacje czasu wolnego – dostarczają ważnych treści wychowawczych i kompetencyjnych, również dla rodziców i opiekunów. Szczególną rolę w integracji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych pełni pozarządowa Placówka Wsparcia Dziennego Mikołów, która łączy pomoc w nauce z organizacją zajęć rozwijających zainteresowania, wspierając dzieci z rodzin doświadczających trudności.

Sumarycznie, Mikołów dysponuje wartościowymi zasobami edukacji pozaformalnej dla dzieci i młodzieży oraz kanałami edukacji kulturowej. Zasadne jest wspieranie ich rozwoju, w tym przede wszystkim komplementarne wobec placówek szkolnych. Priorytetem powinno być wzmocnienie infrastruktury i profesjonalizacji oferty MDK, dalsza integracja programowa OPP, MBP i Muzeum ze szkołami, systemowe rozwijanie krótkich form uczenia się (kursy, moduły, walidacja) w partnerstwie z podmiotami ponadpodstawowymi i pracodawcami, a także koordynacja działań profilaktyczno-edukacyjnych z podmiotami społecznymi.

8. SZKOLNICTWO WYŻSZE

W Mikołowie nie funkcjonują uczelnie ani filie szkół wyższych, co wynika z pozycji miasta w sieci osadniczej oraz z jego funkcji w ramach rdzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i katowickiego miejskiego obszaru funkcjonalnego. Kształcenie akademickie jest zatem dostępne dla mieszkańców ponadlokalnie, głównie w Katowicach i innych ośrodkach rdzeniowych metropolii.

Konsekwencją jest wysoka zależność dostępności studiów i decyzji migracyjnych od jakości połączeń transportu zbiorowego oraz od czasu dojazdu do uczelni w Katowicach i innych węzłach akademickich konurbacji. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma układ kolejowy obsługiwany przez Koleje Śląskie oraz węzeł przesiadkowy przy stacji Mikołów, które redukują koszty czasowe codziennej mobilności edukacyjnej. Brak infrastruktury zamieszkania dla studentów w mieście ogranicza natomiast potencjał przyciągania nierezydentów i powstawania załączków ekosystemu studenckiego na miejscu.

Równocześnie położenie Mikołowa w rdzeniu GZM tworzy ponadprzeciętną dostępność do zróżnicowanej oferty akademickiej i badawczej, a przez to ułatwia ścieżki łączenia kształcenia z pracą oraz transfer wiedzy do lokalnej gospodarki. Wymiernym atutem, w perspektywie podaży kandydatów na studia, jest rozwój i konkurencyjność mikołowskich liceów oraz technikum, w tym profili kształcenia zbieżnych z transformacją technologiczną regionu (informatyka, mechatronika, robotyka). To zwiększa zdolność miasta do „produkowania” roczników o wysokim potencjale akademickim, choć ich dalsza edukacja toczy się głównie poza Mikołowem.

Wymiar przestrzenno-transportowy będzie w najbliższych latach nabierał znaczenia. Planowane inwestycje w infrastrukturę kolejową (w tym zwiększanie przepustowości linii 140 i nowe przystanki) mogą dodatkowo skracać czas dojazdu do uczelni i wzmacniać dzienny model studiowania, z pominięciem konieczności relokacji. Z drugiej strony, jeszcze silniejsze „podpięcie” pod zewnętrzne ośrodki akademickie może utrwalać odpływ aktywności studenckiej i akademickiej poza miasto, chyba że będą rozwijane lokalne formy współpracy uczelni z Mikołowem (staże, projekty badawcze, kursy podyplomowe, mikrokwalifikacje).

Podsumowując, Mikołów jest strukturalnie zależny od ponadlokalnej podaży szkolnictwa wyższego, ale równocześnie korzysta z wyjątkowo dobrej dostępności do metropolitalnych ośrodków akademickich. Priorytetem polityki rozwoju miasta powinno być zatem jego celowe „usieciowienie” z uczelniami (partnerstwa dydaktyczno-badawcze, moduły kształcenia ustawicznego realizowane lokalnie itp.) oraz wykorzystywanie atutów mobilności do podnoszenia kapitału ludzkiego mieszkańców bez konieczności stałej relokacji. Takie podejście minimalizuje koszty braku własnej uczelni i wzmacnia lokalną absorpcję efektów edukacji wyższej.

9. DZIECI I MŁODZIEŻ

Różnice międzypokoleniowe między dorosłymi i seniorami a dziećmi oraz młodzieżą są naturalne i napędzają rozwój. Współcześnie jednak przybierają bezprecedensowe rozmiary i szybko zmieniają się. Dotyczą m.in. sposobów kształtowania więzi, układu wartości, motywacji do rozwoju i samego rozumienia tego pojęcia, stosunku do środowiska, odczytywania historii, pojmowania i rangi własności, podejścia do spraw publicznych i ról obywatelskich, poczucia wspólnotowości, wrażliwości estetycznej oraz wielu innych obszarów. Generuje to liczne wyzwania, zarówno szanse, jak i zagrożenia, nie tylko na poziomie państwa, lecz także lokalnie, w tym dla Mikołowa. Wymaga to wzmocnienia i lepszego dopasowania działań samorządu gminy adresowanych do dzieci i młodzieży, co ma znaczenie nie tylko dla ich rozwoju, ale także dla procesów migracyjnych.

Priorytetem staje się więc kształtowanie, ponad szkolne minimum programowe, wiedzy, kompetencji, świadomości, refleksyjności, więzi, tożsamości i postaw młodych mikołowian, w tym poprzez zapewnianie ich realnego udziału w życiu społecznym i publicznym. Równie istotne jest stałe dostosowywanie usług gminnych, zwłaszcza edukacyjnych, informacyjnych, kulturalno-rozrywkowych oraz sportowo-rekreacyjnych, do ich współczesnych oczekiwań i potrzeb. W tym zakresie zgłaszają oni silny popyt na nowoczesne zajęcia dodatkowe o charakterze sportowym, artystycznym i cyfrowo-technicznym. Obok sportów zespołowych i aktywności kondycyjnych, wysoko pozycjonowane są programowanie, elementy AI, grafika komputerowa, animacje 3D, robotyka i drony, a także nauka języków oraz gry na instrumentach. Ten wzorzec preferencji układu się w logikę STEAM oraz praktycznego „uczenia przez działanie”, wymagając rozwoju pracowni technicznych, laboratoriów cyfrowych i stałej dywersyfikacji oferty animacyjno-kulturalnej. Dzieci i młodzież artykułują również potrzeby w zakresie bezpieczeństwa. Dotyczy to jego komunikacyjnego wymiaru (zwłaszcza droga do szkoły), ale również i innych, w tym osobistego w wymiarze psychicznym. Własna i partnerska aktywność samorządu gminy w tym zakresie również powinna być priorytetyzowana. Analogicznie należy postępować w odniesieniu do wielowymiarowych uzależnień, w tym znanych dopiero od niedawna, zwłaszcza cyfrowych. Choć są przez dzieci i młodzież rzadziej akcentowane, to ich skala jest istotna, a potencjalne skutki poważne i długookresowe.

10. SENIORZY

Postępuje zaawansowany proces starzenia się ludności Mikołowa. Oznacza to konieczność poszerzania skali i doskonalenia gminnej polityki senioralnej. W tym zakresie należy przesunąć akcent z działań incydentalnych na horyzontalnie zintegrowane wsparcie prozdrowotne (lecznictwo, diagnostyka, rehabilitacja), profilaktyczne, aktywizacyjno-integracyjne (uczestnictwo seniorów w sferze kultury i ruchu pozostaje relatywnie niskie) i środowiskowe, w tym opiekuńcze (wsparcie domowe, opieka wytchnieniowa i całodobowa). Ponadto, istotną część seniorów doświadczają trudności materialnych, w tym w utrzymaniu mieszkań, a pauperyzacja potęguje ryzyko wykluczenia, w tym cyfrowego. Powoduje to niezbędność uwzględnienia zagadnień socjalnych seniorów nie tylko w wymiarze wsparcia materialnego, ale też w kontekście ww. usług. Jednocześnie, sytuująca się między średnią a dobrą, dostępność przestrzeni publicznych, implikuje potrzebę dalszej redukcji barier architektonicznych i poprawy mobilności pieszej, szczególnie na obrzeżach miasta.

Odpowiadając na trwającą, szybką i wieloaspektową zmianę w postrzeganiu starości oraz wartości, ról, sprawczości i znaczenia osób starszych, samorząd gminy, projektując usługi senioralne, powinien szukać nowych sposobów ich osobistej, wszechstronnej aktywizacji i edukacji oraz włączania w życie społeczne i publiczne. Dzięki temu nie tylko poprawi się jakość i wydłuży się długość ich życia, lecz także miasto lepiej wykorzysta wiedzę i doświadczenie seniorów, zwiększy efektywność oraz osiągnie wtórne, korzystne efekty wydatkowania środków publicznych na te usługi.

11. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasób mieszkaniowy Mikołowa cechuje długookresowy wzrost i poprawa jakości warunków zamieszkania, co świadczy o stopniowej modernizacji bazy lokalowej i dostosowywaniu jej do współczesnych standardów życia. Jednocześnie obserwowane procesy mają wyraźny profil przestrzenno-funkcjonalny. Dominujące jest budow-

nictwo jednorodzinne, a udział budownictwa wielorodzinnego rośnie, lecz w sposób umiarkowany. W strukturze inwestorów nastąpiło przesunięcie od dużej przewagi inwestycji na własne potrzeby ku silniejszej pozycji projektów realizowanych na sprzedaż. Budownictwo komunalne i zakładowe odgrywało rolę marginalną, a budownictwo spółdzielcze nie występowało. W rezultacie ukształtował się model rozproszonych przyrostów zasobu, o istotnych implikacjach dla ładu przestrzennego i kosztów obsługi infrastrukturalnej.

Istotnym ograniczeniem jakości nowo powstających zasobów są parametry uzbrojenia. Część mieszkań oddawanych do użytkowania nie jest podłączona do sieci kanalizacyjnej i sieci ciepłowniczej. Równolegle, w ostatnich latach wzrósł odsetek mieszkań z indywidualnymi źródłami ciepła na paliwa stałe (w 2023 r. sięgał około 40%), przy spadku udziału ogrzewania gazowego. To zwiększa ryzyka środowiskowe i społeczne (niska jakość powietrza, koszty eksploatacyjne gospodarstw domowych) oraz wzmacnia zasadność infrastrukturalnego warunkowania nowych inwestycji.

Zasób gminny jest szeroki i pozostaje stosunkowo stabilny liczebnie, lecz wymaga aktywnego zarządzania. Występują lokale niezamieszkane, realizowane są sprzedaże, a skala zaległości i orzeczeń eksmisyjnych (choć zmienna w czasie) potwierdza konieczność działań prewencyjnych, windykacyjnych i remontowych oraz utrzymania spójności polityki czynszowej z polityką społeczną. Włączenie instrumentów poprawy stanu technicznego części lokali komunalnych i aktywizacji pustostanów może podnieść efektywność wykorzystania zasobu i nieco ograniczyć presję popytową.

W zakresie całego zasobu, w ostatnim spisie powszechnym (2021), odnotowano gwałtowny wzrost liczby mieszkań niezamieszkałych, czego przyczyny mają charakter własnościowy i handlowy (lokale oczekujące na sprzedaż/najem), osobisty (okazjonalnie używane) lub formalno-prawny (stałe zamieszkiwane bez dopełnienia obowiązku meldunkowego). To wskazuje, że nominalna podaż nie równa się podaży efektywnej, a polityka mieszkaniowa samorządu gminy powinna to uwzględniać.

Z perspektywy możliwości oddziaływania gminy na procesy budownictwa mieszkaniowego kluczowa jest ograniczona wielkość i stopień uzbrojenia gruntów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. W praktyce oznacza to konieczność priorytetyzacji inwestycji na terenach z gotową lub planowaną infrastrukturą, intensyfikacji współpracy z rynkiem (np. instytucja zintegrowanego planu inwestycyjnego) oraz selektywnego wspierania form budownictwa bardziej efektywnych przestrzennie (wielorodzinnych, śródmiejskich). Tak ukierunkowana polityka pozwoli podtrzymać pozytywny trend ilościowy, jednocześnie minimalizując koszty zewnętrzne rozproszonej suburbanizacji i poprawiając parametry środowiskowe nowego zasobu.

12. OCHRONA ZDROWIA

Lokalny system ochrony zdrowia w Mikołowie opiera się na sieci przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, a także na powiatowym Centrum Zdrowia w Mikołowie sp. z o.o. (szpital powiatowy) i Szpitalu św. Józefa sp. z o.o., które pełnią funkcje kluczowych dostawców zaawansowanych świadczeń medycznych. Stan ekonomiczny szpitali jest jednak niekorzystny, co ogranicza ich możliwości rozwojowe i inwestycyjne. Jednocześnie odnotowuje się pogorszenie dostępności świadczeń na terenie miasta. Po okresie wzrostu liczby porad ambulatoryjnych i pandemicznym „piku”, nastąpił powrót do niższych wolumenów, pomimo starzenia się populacji i wzrostu potrzeb zdrowotnych, co wyraża odnotowywane niezadowolenie, w szczególności w odniesieniu do porad specjalistów, w tym pomocy psychologicznej i pokrewnej oraz do rehabilitacji. Pamiętać należy przy tym, że placówki (przy)szpitalne obsługują także mieszkańców spoza Mikołowa. W lokalnym systemie ochrony zdrowia występują także luki podażowe w opiece długoterminowej i paliatywnej. Na terenie miasta brak hospicjów, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych. Wszystko to powoduje, że mieszkańcy zmuszeni są korzystać w dużym stopniu z placówek poza miastem, w tym komercyjnych albo ograniczać korzystanie ze świadczeń. Co więcej, w Mikołowie kurczy się sieć aptek, co lekko osłabia komponent farmaceutyczny systemu.

Samorząd gminy nie jest organem założycielskim żadnego z lokalnych podmiotów medycznych, w związku z czym rośnie znaczenie jego współpracy z samorządem powiatowym i pozostałymi podmiotami lokalnego rynku omawianych usług. W pierwszej kolejności zasadne jest wsparcie stabilizujące i rozwijające kluczowe funkcje szpitali, zwłaszcza powiatowego oraz poradni przyszpitalnych, w tym z akcentem na rehabilitację i zdrowie psychiczne. Należy również wzmacniać integrację lokalnego systemu zdrowia z gminną pomocą społeczną i polityką senioralną, tak aby przesunąć ciężar wsparcia bliżej środowiska zamieszkania. Potrzebne jest również wsparcie poprawy dostępności do profilaktyki, badań i rehabilitacji.

Wyzwaniem w obszarze ochrony zdrowia jest również zapewnienie odpowiedniego potencjału jej zdolności do reagowania i funkcjonowania w sytuacjach materializacji zagrożeń bezpieczeństwa, co w części mieści się w zadaniach samorządu gminy.

13. SPORT I REKREACJA RUCHOWA

System sportowo-rekreacyjny Mikołowa charakteryzuje się dojrzałą, wielosektorową strukturą. Trzon infrastruktury stanowią obiekty gminne zarządzane przez MOSiR (stadiony, boiska, hala, pływalnia, lodowisko), uzupełnione o pumtrack, skatepark i ofertę terenów otwartych (m.in. ścieżki i parki), a także unikatowe w skali regionu publiczne pole golfowe funkcjonujące na terenach Śląskiego Ogrodu Botanicznego. MOSiR nie tylko udostępnia bazę, lecz pełni rolę głównego operatora usług i animatora aktywności, współpracując ze szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.

Stan techniczny większości obiektów oceniany jest jako satysfakcjonujący, jednak występują istotne wąskie gardła jakościowe. Dotyczy to zwłaszcza krytej pływalni „Aqua-Plant”, kąpieliska oraz części boisk typu Orlik, które wymagają modernizacji. Równolegle występuje niezaspokojony popyt na niestandardowe, nowe formy aktywności (np. strefy „outdoor fitness”, sporty deskowe, biegi terenowe), co sugeruje potrzebę dalszej dywersyfikacji oferty i elastycznego zarządzania kalendarzem udostępniania obiektów.

Kapitał społeczny lokalnego systemu sportu i rekreacji ruchowej wzmacnia stabilny wzrost ruchu klubowego oraz rozbudowa sekcji i kadry trenerskiej, co przekłada się na rosnącą liczbę osób uprawiających sport. Jednocześnie utrzymuje się wyraźna nierównowaga płci. Udział mężczyzn w aktywności klubowej jest około trzykrotnie wyższy niż udział kobiet, choć wśród młodszych roczników dysproporcja ta nieco maleje. Odpowiedzią powinny być interwencje równościowe w ofercie, a także działania profilaktyczne utrwalające nawyki aktywności w okresie przejścia ze szkoły do dorosłości.

Konsekwentnie poprawia się dostępność bazy sportowo-rekreacyjnej. Znacząco wzrósł odsetek obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (zarówno ćwiczących, jak i widzów), a wzrost ten należy utrzymać przy planowaniu modernizacji. Jednocześnie, stopień wykorzystania obiektów pozostaje wysoki (w ostatnich latach ponownie wzrósł), co w zestawieniu ze starzeniem się ludności i rosnącą świadomością zdrowotną sygnalizuje trwałe, strukturalne zapotrzebowanie na aktywność fizyczną także wśród seniorów.

Orientacja młodzieży na sport i rekreację jest znacząco wysoka. Najwyższym zainteresowaniem cieszą się dyscypliny zespołowe (szczególnie piłka nożna, siatkówka), aktywności siłowe i kondycyjne, a także sporty walki, wspinaczka i pływanie. To sygnał, że rozwój oferty szkolnej i pozaszkolnej powinien łączyć klasyczne dyscypliny z formami wzmacniającymi sprawność ogólną i atrakcyjność zajęć.

W wymiarze instytucjonalnym występuje natomiast potrzeba pogłębienia więzi współpracy międzyinstytucjonalnej. W mieście nie funkcjonuje bowiem rada sportu lub analogiczne ciało koordynacyjno-opiniotwórcze. Utworzenie takiego forum, z udziałem szerokiej reprezentacji podmiotów samorządowych i pozasamorządowych działających w sporcie i rekreacji sprzyjałoby lepszemu zaspokajaniu tego typu potrzeb mieszkańców.

14. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I INTEGRACJA

Zjawisko niepełnosprawności ma charakter przekrojowy i dotyka sfery edukacji, usług społecznych, zdrowia, przestrzeni publicznej oraz partycypacji. W Mikołowie postępuje inkluzywność systemów edukacji. Obok szkolnictwa specjalnego rośnie liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami kształcących się w szkołach ogólnodostępnych, także na poziomie ponadpodstawowym. Wymaga to utrwalania zasobów wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz doskonalenia kompetencji kadry w pracy włączającej. W sferze integracji społecznej identyfikowane są bariery utrudniające udział osób z niepełnosprawnościami w życiu zbiorowym, w tym bariery architektoniczne w przestrzeniach i obiektach publicznych. Ich dalsze usuwanie pozostaje jednym z kluczowych działań integracyjnych. Wyraźny postęp dotyczy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. W ostatniej dekadzie znacząco wzrósł udział obiektów dostosowanych zarówno do aktywności ćwiczących, jak i do potrzeb widzów z niepełnosprawnościami. Konieczna jest zatem finalizacja tego procesu. Z kolei system usług społecznych opiera się na silnych instytucjach (na poziomie gminnym funkcjonują CUS i CIS, a na powiatowym PCPR), które dysponują instrumentami integracji i aktywizacji, lecz wymaga dalszej koordynacji i wzmacniania. Istotnym ogniwem systemu są też placówki opieki całodobowej (w tym dom pomocy dla osób niepełnosprawnych ruchowo) oraz formy wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży. Jednocześnie korzystają z nich nie tylko mieszkańcy Mikołowa, co zwiększa presję popytową i konieczność planowania dostępności w skali ponadgminnej. Oznacza to konieczność priorytetyzacji usług środowiskowych, które ograniczają konieczność instytucjonalizacji i wspierają niezależne życie. Ponadto, dla skali zjawiska niepełnosprawności i stopnia zintegrowania niepełnosprawnych kluczowe znaczenie będzie mieć dostępność usług rehabilitacyjnych.

15. KULTURA

Ekosystem kultury w Mikołowie jest instytucjonalnie kompletny i wielowarstwowy (biblioteka, dom kultury, muzeum, instytut), a zarazem obciążony deficytami infrastrukturalnymi, które ograniczają skalę i jakość oferty. Miejski Dom Kultury w Mikołowie, mimo szerokiego spektrum działań, wciąż wymaga kompleksowej przebudowy i doposażenia. Jego obecny standard nie pozwala prowadzić działalności adekwatnej do popytu i potencjału środowiska twórczego.

Miejska Biblioteka Publiczna pełni funkcje wykraczające poza klasyczne udostępnianie zbiorów, ale jej siedziba i część filii są w stanie technicznym niedostosowanym do współczesnych standardów i kierunków rozwoju, w

tym cyfryzacji i animacji czytelnictwa oraz nowoczesnych form poznawania treści. W mieście nie działa stałe kino, więc doraźne projekcje biblioteczne częściowo kompensują tę lukę. Priorytetem jest więc modernizacja i rozbudowa infrastruktury bibliotecznej oraz rozwój oferty multimedialnej i edukacyjnej.

Nowym i ważnym filarem polityki tożsamościowej miasta jest Muzeum w Mikołowie, osadzone w zmodernizowanym obiekcie i prowadzące wystawiennictwo stałe oraz czasowe, a także program edukacyjny. Komplementarnie działa Instytut Mikołowski jako ośrodek kulturotwórczy, wydawniczy i naukowy. Ten tandem tworzy bazę dla systematycznego rozwijania edukacji regionalnej, pamięci lokalnej i wysokiej kultury, a zarazem wzmacnia potencjał współpracy ze szkołami i trzecim sektorem. To bardzo pożądany kierunek ich zespolonego rozwoju.

Partycypacja kulturalna mieszkańców przybiera zróżnicowane formy. Część aktywności przesuwana jest poza struktury MDK, w kierunku organizacji pozarządowych. Dla właściwego połączenia popytu i podaży kultury, zwłaszcza w ich współczesnej, nowoczesnej formie adresowanej do dzieci, młodzieży i seniorów, istotne jest dziedzinowe integrowanie działalności NGO z działalnością instytucji gminnych.

16. DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

Głębokie zmiany techniczne, społeczne i kulturowe społeczeństwa powodują, że tradycyjny model działalności bibliotecznej oparty na udostępnianiu książek, nawet w ich formatach cyfrowych, w coraz mniejszym stopniu odpowiada jego oczekiwaniom. Dotyczy to nie tylko młodszych pokoleń, ale i seniorów, których wzorce także ewoluują i w coraz mniejszym stopniu chcą być takimi czytelnikami książek, jak ich rodzice czy dziadkowie. Oznacza to, że przyszłość użytecznej działalności bibliotecznej może być zagwarantowana wyłącznie przez redefiniującą ją rozwój, tak aby odpowiadała współczesnym potrzebom inteligentnego przetwarzania i kreowania wartościowej informacji, promocji mądrości w kontraście do samej informacji, pobudzania refleksyjności mieszkańców, zwłaszcza młodych, integracji społecznej poprzez wspólne analizowanie i przeżywanie wartościowych treści oraz upowszechniania wartościowej wiedzy. Co więcej, rozwój ten powinien być powiązany z osiąganiem innych celów rozwoju gminy, w tym środowiskowych, oświatowych, obywatelskich, a nawet gospodarczych, wspierając ich osiągnięcie.

Miejska Biblioteka Publiczna i jej filie podążają w tym kierunku, integrując działania edukacyjne, animacyjne, informacyjne i kulturotwórcze. Oprócz tradycyjnej obsługi czytelników prowadzi działalność edukacyjną, promuje czytelnictwo oraz wspiera rozwój kompetencji cyfrowych i informacyjnych mieszkańców. Wiąże też oświatę z organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji regionalnej, tożsamości lokalnej i popularyzacji wiedzy. Podążanie tą ścieżką, z akcentowaniem refleksyjności i zdolności do oceny wartości treści, a także z wiązaniem z innymi sferami rozwoju miasta, należy kontynuować. Aby to jednak było możliwe, niezbędna jest modernizacja bazy bibliotecznej, która nie odpowiada współczesnym standardom funkcjonalnym. Niezbędna jest także intensyfikacja procesów cyfryzacji zbiorów i działalności biblioteki, w tym z zastosowaniem AI. Istotne jest też, by MBP rozwijała swoje funkcje społeczne jako inspirujące miejsce spotkań, współpracy i integracji. Całość musi mieć zapewnione stabilne podstawy finansowe.

17. KAPITAŁ KULTUROWY

Mikołów dysponuje znacznym, zróżnicowanym kapitałem kulturowym, zakorzenionym w tradycji śląskiej, w aktywności instytucjonalnej i obywatelskiej oraz w rosnącym udziale mieszkańców w kulturze współczesnej. Struktura tego kapitału ma charakter mozaikowy. Obejmuje on dziedzictwo materialne i niematerialne, zasoby lokalnej tożsamości i pamięci, jak i nowoczesne formy uczestnictwa w kulturze, kształtowane przez cyfryzację, edukację i procesy pokoleniowe. W ostatnich latach Mikołów konsekwentnie wzmacniał swoją pozycję jako ośrodek o silnej tożsamości kulturowej i wysokim potencjale twórczym, przy czym proces ten napotyka ograniczenia wynikające z barier infrastrukturalnych i nierównomiernego dostępu do oferty kulturalnej. W utrzymaniu i reprodukcji kapitału kulturowego ważną rolę odgrywają Miejski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum w Mikołowie i Instytut Mikołowski. MDK i MBP generują szeroki zasięg społeczny i kształtują kompetencje kulturowe, natomiast Muzeum i Instytut pełnią funkcję głównie depozytariuszy pamięci i refleksji kulturowej. To zróżnicowanie funkcji umożliwia jednocześnie wzmacnianie tożsamości lokalnej, ale też otwartości kulturowej, charakterystycznej dla Mikołowa, położonego w przestrzeni metropolitalnej o bogatych tradycjach industrialnych i wielokulturowych. Aby ta linia działalności była skutecznie kontynuowana, potrzebna jest nowa baza materialna, szczególnie dla MDK.

Działalność organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych w obszarze kapitału kulturowego ma charakter dynamiczny, lecz rozproszony, co ogranicza efekt synergii. Występuje zatem potrzeba ukształtowania stałych platform współpracy zainteresowanych instytucji (forum, rady), w tym NGO.

Cennym komponentem lokalnego kapitału kulturowego jest aktywność kulturotwórcza i kulturobiorcza mieszkańców, lecz charakteryzują ją nierówności uczestnictwa między centrum a peryferyjnymi dzielnicami oraz między pokoleniami. Starsze grupy wiekowe częściej preferują formy tradycyjne, podczas gdy młodsze kierują się ku formom „nowomiedialnym”, interaktywnym i zdalnym. Obok wyrównywania przestrzennej dostępności,

konieczne jest więc łączenie obu tych sfer w ramach strategii „miękkiej konwergencji kulturowej”, w której klasyczne i cyfrowe elementy i nośniki kapitału kulturowego funkcjonują równolegle, wzajemnie się uzupełniając.

Mikołów wyróżnia się silnym poczuciem tożsamości lokalnej, której podstawą są historia miasta, symbolika przestrzeni i zabytki sakralne, architektura użyteczna itp. Oba te składniki kapitału kulturowego wymagają dalszej ochrony i waloryzacji, w tym zarówno przez działania konserwatorskie, jak i edukacyjne, promujące lokalną historię i kulturę śląską wśród młodszych pokoleń. Ważnym elementem waloryzacji omawianego kapitału powinno być także jego społeczne i gospodarcze aktywizowanie, w tym w sferach rekreacji i turystyki, postaw obywatelskich i bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony środowiska.

Istotnym wyzwaniem jest również konieczność zapewnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków, także kryzysowej, jak również ewakuacji – w razie konieczności – wybranych jego elementów.

18. PROBLEMY SPOŁECZNE I POMOC SPOŁECZNA

Struktura problemów społecznych Mikołowa, podobnie jak w większości innych gmin, ma charakter wielowymiarowy i wieloczynnikowy. W sferze rodzinnej rozpoznawane są narastające niewydolności rodzicielskie oraz potrzeby pracy wychowawczej i profilaktycznej. Szkoły odnotowują problemy agresji, nietolerancji, zagrożeń cyfrowych, używek i deficytów aktywności ruchowej. Działania ZI oraz procedury „Niebieskie Karty” wskazują z kolei na ciągłą obecność zjawiska przemocy domowej. W obszarze uzależnień, obok alkoholu i substancji psychoaktywnych, coraz wyraźniej akcentuje się uzależnienia behawioralne i ekranowe, w tym związane ze zdrowiem psychicznym. Występują też niepełnosprawności i pauperyzacja materialna, w tym dotycząca seniorów. Działalność ukierunkowana na redukcję tych i innych problemów społecznych oraz ich skutków, a w szczególności na wygaszanie ich przyczyn, powinna być intensyfikowana, w tym ponad zobowiązania ustawowe.

System lokalnego wsparcia jest wielowarstwowy i obejmuje zarówno jednostki gminne (CUS, CIS, ZI, GKRPA), jak i powiatowe (PCPR), uzupełnione przez poradnie leczenia uzależnień oraz organizacje pozarządowe. Konfiguracja ta tworzy solidne podstawy do działania, ale wymaga silniejszej koordynacji (w tym z jednostkami przyczyniającymi się do prewencji problemów społecznych) i „prowadzenia” beneficjentów po ścieżkach wsparcia od diagnozy, przez pomoc, po usamodzielnienie (jeśli to możliwe). System ten należy również doskonalić, tam, gdzie to racjonalne i możliwe, w zakresie wiązania świadczeń, zwłaszcza materialnych, z aktywnością beneficjentów. Konieczna jest też poprawa jego responsywności wobec nowych problemów, w tym związanych z cyfryzacją życia i kondycją psychiczną. Wsparcie seniorów i ich opiekunów, w tym wytchnieniowe, to następny z obszarów pożądanej intensyfikacji. Z kolei w mieszkalnictwie, konieczna jest redukcja napięć między popytem na najem socjalny i chroniony a możliwościami gminnego zasobu. Zasadne jest także pogłębienie partycypacji społecznej w przedmiotowym zakresie, w tym zwłaszcza pozarządowej i samopomocowej. W odniesieniu do całości, kluczowe będzie zapewnianie odpowiednich warunków pracy kadrom systemu pomocy społecznej.

19. BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY

System instytucjonalny bezpieczeństwa i porządku publicznego Mikołowa jest pełny i sprawny. Obok KPP i KPPSP z JRG, działa gęsta sieć OSP, a warstwę porządkową i egzekwowanie prawa miejscowego zapewnia SM. Obraz bezpieczeństwa w Mikołowie jest generalnie stabilny i oceniany jako dobry, co świadczy, że taki układ umożliwia sprawną prewencję i interwencje wobec wyzwań, z jakimi mierzy się to miasto, które są typowe dla jednostek średniej wielkości. Kontynuując dotychczasowy model instytucjonalno-instrumentalny, szczególnie wobec bezpieczeństwa osobistego i mienia, niezbędne będą jednak nowe, następujące akcenty w jego funkcjonowaniu.

Obszarem wymagającym wzmocnienia pozostaje bezpieczeństwo ruchu drogowego. W szczególności dotyczy pieszych, w tym dróg dzieci i młodzieży do i ze szkół. Choć SM obsługuje szerokie spektrum zgłoszeń, od ładu komunalnego (czystość, odpady, zieleń), przez wykroczenia obyczajowe (m.in. alkohol w miejscach publicznych), po kwestie ruchu pieszego i parkowania, oznakowania oraz ochrony urządzeń użyteczności publicznej, to konieczna jest większa koncentracja na miejscach najczęstszych incydentów, w tym we współpracy z Policją. W warstwie zagrożeń nadzwyczajnych należy utrzymać korzystny spadek liczby pożarów i ich niewielką skalę. Jeśli chodzi o zagrożenia powodziowe, to wobec ich małego potencjału (Kłodnica, krótki, nieurbanizowany odcinek graniczny), akcent prewencji należy przesunąć na lokalne podtopienia związane z wodami gruntowymi w północnych dolinach. Wymaga to jednak bardziej monitoringu i utrzymaniowych działań technicznych niż interwencji o charakterze strukturalnym i powinno pozostawać w koordynacji z planowaniem przestrzennym. Podobnie, choć silniej ze względu na skalę, należy akcentować prawno-planistyczną i infrastrukturalną ochronę przed skutkami ruchów masowych ziemi w dolinach potoków i części dzielnicy Gronie, jak również tam, gdzie wynikać one mogą z eksploatacji górniczej. Wśród priorytetów dla samorządu, powinno znaleźć się też bezpieczeństwo cyfrowe i choć dotyczy to przede wszystkim jego jednostek, to priorytet ten należy poszerzać także na mieszkańców. Rosnącym, wymagającym nowych akcentów, jest także bezpieczeństwo szkolne, w tym związane z różnorodnymi formami przemocy i wykorzystywania, coraz częściej zachodzącymi w przestrzeniach wirtualnych.

Ze względu na obecną i istotnie prawdopodobną sytuację międzynarodową oraz nowe obowiązki nałożone na samorządy gmin, w tym w zakresie obiektów zbiorowej ochrony, niezbędne są także wielowymiarowe przygotowania samorządu gminy na wypadek konfliktu zbrojnego, fal migracyjnych, w tym uchodźczych oraz innych, podobnych kryzysów wywołanych działalnością człowieka. Utrzymywać także należy również organizacyjne i techniczne zdolności do pomocowego reagowania oraz do świadczenia usług samorządowych w sytuacji epidemii. Z kolei ze względu na skalę działalności rolniczej prowadzonej na terenie miasta, w obszarze działalności jego samorządu powinno być także odpowiednio uwzględniane bezpieczeństwo epizootyczne.

Ze względu na wielowymiarowość zagrożeń bezpieczeństwa, w tym nowych, prawdopodobieństwo ich wystąpienia oraz ich potencjalne skutki, a także ze względu na nowe przepisy dotyczące ochrony ludności i obrony cywilnej, niezbędne jest zapewnienie wyposażenia technicznego i sprawdzonych w praktycznych ćwiczeniach kompetencji wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych. Niezbędne jest również ich wspólne, wielowymiarowo zintegrowane podejście do prewencji i reagowania na zagrożenia, jak również integracja ich działań z podmiotami państwowymi, zwłaszcza z Policją i strażą pożarną, jak i pozarządowymi, w szczególności z OSP. Kluczowe będzie w tym zakresie planowanie, ćwiczenie, komunikacja i koordynacja działań. Równie ważne będzie także podnoszenie poziomu świadomości, motywacji i praktycznych umiejętności społeczności lokalnej, w tym dzieci, młodzieży i seniorów, w zakresie zapewniania oraz przywracania bezpieczeństwa własnego, cudzego i publicznego. Dotyczy to na przykład upowszechnienia zdolności do samopomocy i wykonania elementarnych czynności ratowniczych. Zaakcentować należy także konieczność budowy systemu powiadamiania i alarmowania.

20. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Trzeci sektor w Mikołowie tworzy gęsta i zróżnicowana sieć podmiotów działających głównie w obszarach kultury, sportu, pomocy i integracji społecznej oraz zdrowia publicznego. Samorząd gminy prowadzi z nimi wielowymiarową współpracę, w tym sformalizowaną umowami opartymi na rocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W jej efekcie następuje nie tylko intensyfikacja działalności lokalnych NGO, ale i wypełnianie luk usługowych, których nie obsługuje w pełni czy samodzielnie sektor publiczny. W szczególności dotyczy wsparcia psychospołecznego, usług opiekuńczych, przeciwdziałania uzależnieniom, integracji osób z niepełnosprawnościami, a także animacji środowisk lokalnych.

Taka aktywność pozarządowa mieszkańców jest wielowymiarowo pożądana i stanowi jeden ze strategicznych potencjałów rozwojowych miasta, nie tylko jako forma współrealizacji zadań publicznych, ale również jako sposób wzmacniania lokalnych kapitałów, społecznego i kulturowego, a nawet ludzkiego. Dla dalszej optymalizacji wykorzystania tego potencjału w realizacji kierunków działań określonych w SRGM 2026-2035, niezbędne będzie jednak zwiększenie spójności z nimi ww. programów, a co za tym idzie prowadzonej na ich bazie współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi. W tym zakresie, obok tradycyjnych już obszarów, takich jak sport, kultura, pomoc społeczna, walka z uzależnieniami i włączanie społeczne osób z wykluczeniami, konieczne będzie zwiększanie akcentów na ochronę i zrównoważone wykorzystanie środowiska, budowę podstaw obywatelskich, lecznictwo i mu pokrewne, edukację pozaformalną, a także bezpieczeństwo i porządek publiczny, w tym ochronę ludności i obronę cywilną. Ważne będzie również wspieranie tych organizacji w poszerzaniu ich zdolności do działania także na rzecz beneficjentów innych niż ich członkowie oraz w zachowywaniu przez nie wystarczającej, pozarządowej podmiotowości finansowej. Nowego, angażującego podejścia potrzebuje też sfera wolontariatu oraz różnych form samopomocy mieszkańców. Elementem spinającym, zapewniającym strategiczne „usieczowanie” pozarządowych i samorządowych aktywności powinno stać się forum stałego dialogu tych stron oraz wydłużenie kontraktowania wybranych usług społecznych do okresów dłuższych niż roczne, co zwiększyłoby stabilność kadr i pozwoliłoby przejść od logiki grantów do logiki standardów usług i długookresowych, trwałych rezultatów.

21. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Kapitał ludzki Mikołowa kształtują jednocześnie mocne zasoby edukacyjne i zawodowe mieszkańców oraz rosnące wymagania transformacji technologiczno-gospodarczej regionu. Równocześnie występuje jednak niedostateczne przygotowanie kompetencyjne i mentalne części społeczności do zachodzących już i spodziewanych, szybkich zmian w gospodarce, zwłaszcza związanych z transformacją energetyczną, cyfrową i inną technologiczną. Podobnie jak w wielu innych miejscach, duża część mikołowian wciąż zbyt słabo internalizuje też ideę uczenia się przez całe życie. Konsekwencją jest ryzyko niedopasowań kwalifikacyjnych z potrzebami rynku pracy, zwłaszcza w branżach nowych technologii i zaawansowanych usług. Priorytetem dla samorządu w tym zakresie staje się więc systemowe wzmacnianie zdolności do uczenia się (*lifelong learning*), podnoszenia i zmiany kwalifikacji, a także programów rozwoju kompetencji cyfrowych, analitycznych i społecznych. W działaniach tych należy wykorzystywać relacje metropolitalne zapewniające potencjał napływu wiedzy, informacji i wzorców innowacyjnych zarówno do gospodarstw domowych i organizacji obywatelskich, jak i do instytucji publicznych.

Jeśli chodzi o kapitał społeczny miasta, to jest on ponadprzeciętny. Znacząca część mieszkańców współdziała w różnych, nie tylko zawodowych i osobistych zakresach budując więzi, w tym zaufania, także z samorządem. Instytucjonalnym zapleczem są ciała dialogu i reprezentacji (m.in. ciała konsultacyjne, RS, MRM, RDPP), których obecność wzmacnia kanały dyskusji oraz współzarządzania. Całość wymiennie przyczynia się do rozwoju lokalnego. Jednocześnie jednak, kapitał ten poddawany jest negatywnym oddziaływaniom ponadlokalnym, np. napływowi antywzorców postępowania (polaryzujących spory publiczne) czy technologicznej erozji więzi (oddalającej ludzi od siebie). Priorytetem samorządu powinna stać się zatem jego ochrona i wzmacnianie, w tym w szczególności poprzez działania w sferach postaw obywatelskich, pozytywnych wzorców osobowych, tożsamości terytorialnej i kulturowej, współdecydowania o rozwoju miasta oraz współtworzenia i ewaluowania usług publicznych.

22. DIALOG SPOŁECZNY

Jednym z krytycznych warunków satysfakcjonującego stawienia przez społeczność miasta czoła obecnym już i nadchodzącym wyzwaniom rozwojowym, a jednocześnie osiągnięcia wyznaczonych w SRGM 2026-2035 celów rozwoju miasta, jest właściwy dialog społeczny prowadzony zarówno pomiędzy władzami samorządowymi i mieszkańcami, jak i między mieszkańcami oraz ich grupami. Wyzwania te i cele będą bowiem wymagać podejmowania odważnych, a jednocześnie i trudnych decyzji samorządowych, w tym zmieniających dystrybucję samorządowego zaangażowania, których powody i oczekiwane rezultaty muszą być dla mieszkańców transparentne i zrozumiałe. Dialog społeczny będzie również warunkiem poszerzania i zwiększania efektywności partycypacji społecznej we wdrażaniu przyjętej strategii.

Obecna postać mikołowskiego dialogu społecznego jest wielowymiarowa i dojrzała. Mieszkańcy ogólnie dobrze oceniają komunikację władz i rozpoznają jej wielokanałowy charakter. Jego dalsza profesjonalizacja powinna opierać się na łączeniu szybkości i zasięgu komunikacji cyfrowej z pogłębioną deliberacją bezpośrednią, na standaryzacji procedur, transparentnej informacji zwrotnej oraz regularnym angażowaniu kluczowych interesariuszy, zwłaszcza w trybie planowym, a nie głównie okazjonalnym. Taki układ zwiększy legitymizację decyzji publicznych, zredukuje koszty transakcyjne wdrażanych polityk oraz wzmocni długofalową współodpowiedzialność za rozwój miasta.

23. SAMORZĄD GMINY

Samorząd Gminy Mikołów, jako podmiot formułujący i przyjmujący SRGM 2026-2035, pozostaje jej głównym realizatorem. Satysfakcjonująca realizacja celów, określonych w odpowiedzi na ambicje i potrzeby mieszkańców oraz przedsiębiorców, a także na wyzwania społeczne, gospodarcze i przestrzenne, w tym środowiskowe, wymaga konsekwentnego wzmacniania sprawczości i efektywności struktur samorządowych, w tym gminnych jednostek organizacyjnych.

Oznacza to, po pierwsze, stałe doskonalenie kwalifikacji i źródeł motywacji wszystkich kadr, włącznie z władzami i kierownictwem miasta, tak aby zdolność instytucjonalna nadążała za złożonością zadań strategicznych. Po drugie, wymaga to utrzymania zdolności finansowania rozwoju co najmniej w tempie ostatnich lat, zwłaszcza w obszarze nakładów inwestycyjnych, tak by zapewnić ciągłość modernizacji i odporność projektów. Po trzecie, konieczne jest dostosowywanie potencjału kadrowo-organizacyjnego do struktury celów i kierunków działań SRGM 2026-2035, w szczególności w sferach absorpcji środków pomocowych, inwestycji w infrastrukturę techniczną, stymulowania innowacyjnego rozwoju gospodarczego, transformacji energetycznej i adaptacji klimatycznej, a także usług senioralnych, zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych, funkcji rekreacyjno-turystycznych o znaczeniu ponadlokalnym, planowania przestrzennego, mieszkalnictwa oraz gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Równolegle samorząd powinien wdrażać nowoczesne rozwiązania techniczne i organizacyjne, w tym instytucjonalne, które łączą skuteczność i wydajność z trwałością oczekiwanych rezultatów. Wymaga to rozwijania partnerskiego dialogu z mieszkańcami i wszystkimi interesariuszami oraz włączania ich w wykonywanie wspólnych decyzji, tak aby legitymizacja działań szła w parze z podnoszeniem jakości usług publicznych. Kluczowe pozostaje również integrowanie i cykliczna ewaluacja planów oraz programów rozwoju miasta, przy jednoczesnym pogłębianiu oparcia decyzji na danych i analityce (*Data-Driven Governance*). W tym modelu naturalnym dopełnieniem będzie poszerzanie zakresu, skuteczności i efektywności realizacji zadań w partnerstwach z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, jak też intensyfikacja współpracy z powiatem, sąsiednimi samorządami, GZM, innymi organizacjami samorządowymi i podmiotami państwowymi. Całość należy domknąć integracją i koncentracją działalności gminnych jednostek organizacyjnych na celach i kierunkach SRGM 2026-2035, tak aby zasoby kadrowe, finansowe i organizacyjne były konsekwentnie ukierunkowane na osiągnięcie efektów rozwojowych w niej określonych.

24. FINANSE SAMORZĄDU GMINY

Kondycja finansów Mikołowa opiera się na stabilnym, długookresowym trendzie wzrostu dochodów, z epizodami wahań związanych ze zmianami makroekonomicznymi i regulacyjnymi. W strukturze dochodowej utrzymuje się silna pozycja dochodów własnych (zwłaszcza podatku od nieruchomości i udziału w PIT), przy rela-

tywnie ograniczonej roli udziału w CIT, mimo jego wzrostu w ostatnich latach. Dochody majątkowe oraz przychody z majątku (najmów i dzierżaw) pełnią funkcję istotnego, choć podlegającego cyklo, uzupełnienia bazy fiskalnej. Po latach stabilizacji odnotowano niedawno ich wyraźniejsze podbicie. Równocześnie rośnie znaczenie środków transferowych i unijnych, których skala jest zmienna. Osiągnęły lokalne maksimum w czasie pandemicznych i okołopandemicznych programów wsparcia, po czym wyraźnie spadły, z większym udziałem komponentu inwestycyjnego. Ta zmienność potwierdza wysoką ekspozycję budżetu na zewnętrzne impulsy finansowania.

Po stronie wydatkowej widoczna jest konsekwentna presja kosztowa, wynikająca z inflacji, regulacyjnego wzrostu płacy minimalnej, rosnącej złożoności zadań oraz oczekiwań płacowych w sektorze samorządowym. Przekłada się to na wzrost wydatków bieżących, zwłaszcza wynagrodzeń i zakupów materiałowo-usługowych, a także administracji. Jednocześnie budżet utrzymuje ogólnie dobrą zdolność do finansowania wydatków majątkowych. To dowód zachowanej sprawności inwestycyjnej mimo niesprzyjającego otoczenia kosztowego.

Struktura wydatków potwierdza priorytet usług społecznych (oświata, pomoc społeczna, rodzina), ale zwraca uwagę także wysoka, jak na warunki miasta tej skali, aktywność finansowa w kulturze i ochronie dziedzictwa. Choć wzmacnia to kapitał kulturowy i atrakcyjność miejsca, generuje równocześnie trwałe koszty operacyjne, wymagające starannego bilansowania z pozostałymi potrzebami bieżącymi.

W ujęciu strategicznym finanse Mikołowa cechuje zatem relatywnie szeroka i dość zdywersyfikowana baza dochodowa (której wrażliwym elementem pozostaje zależność od decyzji centralnych w obszarze udziałów w podatkach i transferów), dotychczasowa zdolność do podtrzymywania cyklu inwestycyjnego przy rosnących kosztach bieżących, rosnące obciążenia płacowo-usługowe ograniczające elastyczność fiskalną, a także cykliczność i warunkowość dochodów majątkowych oraz środków zewnętrznych. Odpowiedzią powinno być dalsze wzmacnianie dochodów własnych o wysokiej przewidywalności (planistyczne i aktywne zarządzanie majątkiem, polityka podatkowa zorientowana na ład przestrzenny i inwestycje gospodarcze o wysokiej wartości dodanej), łączenie projektów inwestycyjnych z długookresową kalkulacją kosztów utrzymania oraz selektywne wykorzystywanie transferów do finansowania zadań rozwojowych, nie powiększających nadmiernie bazy kosztów stałych. Równoległą odpowiedzią powinna być także koncentracja na pozyskiwaniu środków pomocowych, zwłaszcza unijnych, tak długo jak będą dostępne. Jednocześnie konieczne będzie odnajdowanie nowych źródeł finansowania rozwoju miasta, w tym prywatnych. W odniesieniu do najbardziej prorozwojowych inwestycji zasadne będzie korzystanie z długu, na co pozwala wysoki poziom zdolności kredytowej miasta. Wniosekami uzupełniającymi są konieczność stałego działania proefektywnościowego, zwłaszcza w obszarze usług komunalnych i kadr, a także zasadność pogłębiania analityki wydatków (kontroling kosztów, mierniki rezultatów), tak aby świadomie zarządzać kompromisem między priorytetami społecznymi, inwestycjami a stabilnością fiskalną.

3.2. Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Mikołów, sformułowano poniższe wnioski dotyczące jej sfery gospodarczej. Choć infrastruktura techniczna i usługi świadczone na jej bazie wpływają na wszystkie sfery rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski jej dotyczące. W większości przypadków, tworzenie jej i zarządzanie nią jest bowiem domeną działalności gospodarczej lub działalności administracyjnej o cechach zbliżonych do takiej działalności.

25. GOSPODARCZE ODDZIAŁYWANIA MIAST I STREF INWESTYCYJNYCH SUBREGIONU

Położenie Mikołowa w rdzeniu konurbacji górnośląskiej lokuje miasto w zasięgu silnych impulsów gospodarczych generowanych przez ośrodki wyższego rzędu (zwłaszcza Katowice, Gliwice i Tychy) oraz przez sieć stref inwestycyjnych i parków przemysłowych. Układ ten tworzy gęstą sieć powiązań popytowo-podażowych. Przedsiębiorstwa mikołowskie pełnią funkcje kooperantów i podwykonawców w łańcuchach dostaw przemysłów motoryzacyjnych, maszynowych, logistycznych i usług dla biznesu, a także odbiorców usług zaawansowanych rozwijanych w ośrodkach metropolitalnych. Zewnętrzne bieguny wzrostu dostarczają wiedzy, technologii i standardów organizacyjnych, które podnoszą produktywność lokalnych firm, ale równocześnie kreują presję konkurencyjną o kadry, tereny i infrastrukturę.

W otoczeniu funkcjonują liczne, dobrze skomunikowane węzły inwestycyjne, które przyciągają projekty o dużej skali kapitałowej. Ich oddziaływanie ma dla Mikołowa charakter dwubiegunowy. Z jednej strony wzmacnia popyt na lokalne usługi, umożliwia rozwój funkcji zaplecza (serwis, magazynowanie, logistyka ostatniej mili) i podnosi atrakcyjność osiedleńczą pracowników wykwalifikowanych. Z drugiej, zwiększa częściowo koszty transakcyjne po stronie miasta poprzez intensywniejszy ruch towarowy, konkurencję o grunty, w tym mieszkalne oraz wzrost oczekiwań płacowych, zwłaszcza w zawodach technicznych i IT. Szczególnie odczuwalne są impulsy z kierunku korytarzy transportowych o znaczeniu ponadregionalnym, które wzmacniają rolę Mikołowa jako ogniwa w sieciach logistycznych i serwisowych.

Dla gospodarki Mikołowa kluczowe pozostanie utrzymanie zdolności absorpcji tych bodźców. Oznacza to selektywną ofertę terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem, preferencje dla projektów generujących wysoką wartość dodaną i powiązania z lokalnym ekosystemem kompetencji, ale z jednoczesnym, konsekwentnym porządkowaniem ładu przestrzennego (ograniczanie konfliktów funkcji, buforowanie uciążliwości, dbałość o ład architektoniczny). Równolegle potrzebne są działania „miękkie”, takie jak rozwój kształcenia technicznego i dualnego, sieciowanie firm z nauką i instytucjami otoczenia biznesu, instrumenty wsparcia i udziału transformacji energetycznej regionu (efektywność energetyczna, OZE, magazynowanie, nowe źródła) i cyfryzacji procesów.

W perspektywie średniookresowej największą dźwignią konkurencyjności Mikołowa będzie umiejętne włączenie lokalnych firm w łańcuchy wartości napędzane przez sąsiednie bieguny wzrostu oraz aktywne przyciąganie inwestycji komplementarnych, „łżejszych niż tradycyjne dla regionu, czystszych i wiedzochłonnych”. Wymaga to równoczesnego dalszego rozwoju infrastruktury kluczowej dla takiego włączenia (drogi dojazdowe, węzły przesiadkowe, sieci energetyczne i teleinformatyczne) oraz polityki przestrzennej ograniczającej rozlewanie się funkcji logistycznych w sposób niekontrolowany. Ujmując to syntetycznie, miasto powinno wykorzystywać przewagi położenia i relacji metropolitalnych, filtrując napływ kapitału przez pryzmat długofalowej jakości miejsca, produktywności i odporności środowiskowej, tak aby efekty zewnętrzne silnych ośrodków i stref inwestycyjnych materializowały się w trwałym wzroście lokalnej wartości dodanej, a nie w narastaniu kosztów zewnętrznych.

26. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Rynek pracy w Mikołowie charakteryzuje się wysoką chłonnością i niskim poziomem bezrobocia, przy jednoczesnym utrzymywaniu się wyraźnych cech strukturalnych po stronie popytu i podaży pracy. Po okresie wahań związanych z cyklem koniunkturalnym oraz epizodem pandemicznym, skala bezrobocia powróciła do poziomów rekordowo niskich, co istotnie odróżnia miasto na tle trendów historycznych i wielu innych miast o podobnym potencjale demograficznym. Ten sukces nie znosi jednak wyzwań strukturalnych, tj. koncentracji bezrobocia w grupie 50+, udziału przypadków długotrwałych oraz wrażliwości na wstrząsy zewnętrzne. Ta asymetria wskazuje na potrzebę precyzyjnie adresowanych instrumentów aktywizacyjnych z intensywnym komponentem przekwalifikowania i wsparcia doradczego, a nie jedynie działań o charakterze ogólnym.

Po stronie instytucjonalnej miasto funkcjonuje w otoczeniu wsparcia oferowanego przez PUP i CIS. PUP dysponuje pełnym wachlarzem narzędzi, od pośrednictwa i doradztwa, przez bony, refundacje i dotacje na działalność, po instrumenty tworzenia miejsc pracy, co pozwala różnicować interwencje pod kątem deficytów kompetencyjnych i barier wejścia. CIS uzupełnia ten system o ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej dla osób oddalonych od rynku pracy, łącząc naukę zawodu z towarzyszeniem w powrocie do zatrudnienia. Samorządowe role na rynku pracy Mikołowa muszą wychodzić jednak dalece poza przywracanie utraconych równowag niektórych jego segmentów. Potrzebne jest horyzontalne podejście do jego prorozwojowego kształtowania, w tym zwłaszcza rozwijanie kompetencji przyszłości we współpracy ze szkołami średnimi i wyższymi oraz pracodawcami, tak aby skracać ścieżkę przejścia edukacja-zatrudnienie i szybciej domykać luki kwalifikacyjne.

Struktura pracujących potwierdza starzenie się zasobu pracy. Rośnie przeciętny wiek aktywnych zawodowo, co z jednej strony zwiększa znaczenie doświadczenia, ale z drugiej obniża elastyczność adaptacyjną i w horyzoncie kilku lat może pogłębiać luki kompetencyjne. Wymaga to konsekwentnego wzmocnienia oferty uczenia się przez całe życie oraz mechanizmów walidacji i szybkiego podnoszenia kwalifikacji, zwłaszcza w kierunkach technicznych i cyfrowych, a także działań na rzecz wydłużania aktywności zawodowej mieszkańców. Należy przy tym podkreślić, że działania te mają swoje ograniczenia i nie zastąpią wymiany pokoleniowej lokalnych zasobów pracy, w tym migracyjnej.

Sygnały z lokalnego biznesu potwierdzają rosnącą wagę, a jednocześnie braki kompetencji miękkich i postaw pracowniczych (motywacja, rzetelność, gotowość do uczenia się), przy jednoczesnym wzroście popytu na profile techniczne oraz specjalistów usług zaawansowanych. Niedopasowanie bywa więc nie tylko „zawodowe”, ale też „behawioralne”, co uzasadnia łączenie programów kwalifikacyjnych z modułami kształtującymi nawyki pracy i zdolność adaptacji.

27. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Struktura przedsiębiorczości w Mikołowie cechuje się trwałą dywersyfikacją branżową i dominacją sektora mikro- i małych firm, typową dla rdzenia metropolii. W długim horyzoncie widoczny jest systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, wyraźnie szybszy niż przyrost populacji, co wskazuje na rosnącą skłonność mieszkańców (także napływowych) do podejmowania działalności gospodarczej oraz na atrakcyjność lokalnego otoczenia regulacyjno-infrastrukturalnego, a także społecznego. Wzrost przedsiębiorczości jest dodatkowo wspierany przez metropolitalne przepływy wiedzy i klientów, co sprzyja tworzeniu firm usługowych i włączeniu części podmiotów w łańcuchy dostaw produkcji i logistyki. Ten model metropolitalno-endogenicznego, zdwywersyfikowanego rozwoju gospodarczego należy utrzymać jako wydajny, zrównoważony i rezylienty.

Profil sektorowy gospodarki miasta potwierdza przewagę usług rynkowych (m.in. informatyka, usługi profesjonalne, zdrowie), przy istotnym udziale handlu, transportu oraz przetwórstwa i budownictwa. Utrzymuje się równoległa obecność działalności wymagających wyższych kompetencji cyfrowych i analitycznych oraz „klasycznych” specjalizacji wytwórczo-budowlanych, co zwiększa odporność lokalnej bazy na wahania koniunktury i umożliwia płynne dostosowania między segmentami popytu. Nie przesądzając o konkretnych, ewoluujących wciąż branżach, lokalna polityka gospodarcza powinna absorbować i wspierać te z nich, które są „wiedzo-chłonne”, innowacyjne, kreatywne, spójne z transformacją regionu i priorytetami państwa, silnie powiązane ponadlokalnie, zwłaszcza międzynarodowo, a jednocześnie możliwie neutralne środowiskowo i przestrzennie, „zakorzeniające się” w lokalnej społeczności, gospodarce i zasobach naturalnych oraz zyskowe i oferujące długookresową wartość dodaną dla miasta.

Artykułowane oczekiwania przedsiębiorców uszczegóławiają tę koncepcję polityki gospodarczej samorządu gminy. Po stronie „miękkiej”, pożądane są działania rozwijające współpracę międzysektorową biznesu, w tym klastrową, a także jego zdolności innowacyjne, jak również stymulujące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców, wzrost *start-upów* oraz dostępność i jakość zasobów pracy. W obszarze tym mieszczą się także oczekiwania co do prawno-przestrzennej aktywizacji gospodarczej kolejnych nieruchomości. Oczekiwania wobec stymulacyjnych stawek podatku od nieruchomości też są formułowane, ale nie jest to powszechny priorytet. Większe znaczenie przypisuje się jakości, w tym cyfryzacji obsługi w UM i innych GJO oraz przewidywalności działań publicznych. Z kolei po stronie „twardej”, pożądane są z kolei inwestycje w infrastrukturę umożliwiającą skalowanie działalności i redukcję kosztów transakcyjnych, w tym szczególnie (tele)komunikacyjną, energetyczną, wodno-ściekową i hydrotechniczną.

28. ROLNICTWO

Rolnictwo w Mikołowie, mimo miejskiego charakteru gminy, jest i pozostanie istotnym komponentem gospodarki lokalnej i krajobrazu, funkcjonując w przeciętnych, glebowych warunkach agrarnych z wpływami erozyjnymi oraz przemysłowymi, ale korzystając z dość długiego okresu wegetacji strefy „Bramy Morawskiej”. Użytki rolne obejmują znaczną część powierzchni miasta i są w przeważającej mierze utrzymywane w dobrej kulturze rolnej. Profil rolnictwa jest konwencjonalny, typowy dla regionu, co sprzyja stabilności produkcji, ale ogranicza jej dywersyfikację i zwiększa podatność na wahania cen. Jego kluczową cechą jest szybka konsolidacja gospodarstw z niemal pełną eliminacją mikrogospodarstw i z jednoczesnym spadkiem ich łącznej powierzchni w wyniku silnej presji urbanizacyjnej. Maleje liczba gospodarstw, które utrzymują się wyłącznie z rolnictwa, a rośnie udział łączących funkcje produkcyjne z innymi źródłami dochodu. Co więcej, znacząca część nakładów pracy w rolnictwie pochodzi od osób łączących aktywność rolną z inną pracą bądź nauką, co wskazuje na obecność niewielkiego, tzw. bezrobocia ukrytego i sezonowości zaangażowania. W ujęciu demograficznym widoczne jest starzenie się zasobu pracy w rolnictwie i niski udział osób młodych, co w horyzoncie dekady zwiększy jeszcze koncentrację gospodarstw i ich sukcesy z profesjonalizacją zarządzania. Równolegle rolnictwo Mikołowa, stykając się z obszarami chronionymi, wpisuje się w jego system przyrodniczy, pełniąc funkcje retencyjne i korytarzowe.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy przyjąć trzy główne wektory gminnej polityki rolnej. Po pierwsze, konieczne jest porządkowanie ładu przestrzennego w strefach kontaktu urbanizacja-rolnictwo, w tym przez koncentrację zabudowy, buforowanie uciążliwości, ochronę gleb o najwyższej użyteczności produkcyjnej i wzmacnianie zielonej infrastruktury, tak aby ograniczyć fragmentaryzację arealną. Po drugie, pożądane jest wspieranie wzrostu odporności ekonomicznej gospodarstw przez dywersyfikację ich działalności, skracanie łańcuchów dostaw, otwieranie małego przetwórstwa, rozwój praktyk regeneratywnych i efektywności zasobowej oraz cyfryzację i wdrażanie rolnictwa precyzyjnego. Po trzecie, potrzebne jest wsparcie w łączeniu funkcji rolniczych z ekosystemowymi (retencja, bioróżnorodność, krajobraz) oraz zwiększaniu kompetencji, w tym przede wszystkim w zakresie dobrych praktyk i nowoczesnych technik rolniczych oraz zarządzania gospodarstwem.

29. AGLOMERACYJNE FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE

Obecne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne Mikołowa opierają się na kombinacji atrakcyjnych zasobów przyrodniczych oraz położeniu w rdzeniu GZM. Oferuje on mieszkańcom Katowic i innych ośrodków subregionu możliwość pobliskiego, krótkookresowego, np. weekendowego wypoczynku, przede wszystkim w oparciu o ŚOB zintegrowany z polem golfowym, lasy Panewnicki i Borowski, parki miejskie, doliny cieków, układ szlaków pieszych i rowerowych oraz wydarzenia kulturalne. Choć obecny ruch odwiedzających posiada umiarkowane znaczenie w gospodarce miasta, to obserwuje się rosnący popyt aglomeracyjny na niestandardowe, wyższej jakości usługi rekreacyjno-turystyczne powiązane z walorami środowiskowymi oraz z dziedzictwem kulturowym. Dodatkowy potencjał tworzy także zainteresowanie realizacją w atrakcyjnych przyrodniczo miejscach aglomeracji inwestycji w działalność hotelową, konferencyjną, SPA itp.

W wymiarze strategicznym Mikołów dysponuje więc potencjałem, by umocnić się jako węzeł rekreacyjno-turystyczny metropolii, lecz nie poprzez masową turystykę pobytową, a poprzez wyspecjalizowaną ofertę krótkookresowych usług czasu wolnego, opartych na unikalnych zasobach przyrody i kultury. Aby wykorzystać ten

potencjał, konieczne jest tworzenie warunków prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych dla inwestycji w wielofunkcyjne obiekty hotelowo-rekreacyjno-konferencyjne, powiązane z lokalnymi walorami środowiskowymi (w tym ŚOB i jego otoczenia) oraz z krajobrazem, z równoległą ich ochroną i waloryzacją. Konieczne jest także konsekwentne poszerzanie i ponadlokalne integrowanie sieci dróg i ścieżek rowerowych (velostrady GZM) oraz innej rekreacyjno-turystycznej infrastruktury gminnej, jak również włączanie doskonalonej gminnej oferty w sieć aglomeracyjną strukturę mobilności i promocji. Należy przy tym podkreślić, że taki rozwój aglomeracyjnej waloryzacji zasobów rekreacyjno-turystycznych miasta wygeneruje nie tylko korzyści ekonomiczne, ale także wzbogacenie oferty wypoczynku wykorzystywanej przez mieszkańców miasta.

30. HANDEL

Handel stanowi w Mikołowie jedną z kluczowych gałęzi lokalnej gospodarki. Liczebnie nadal przeważają drobne placówki detaliczne o znacznie zróżnicowanych lokalizacjach, co sprzyja relatywnie dobrej dostępności codziennych zakupów i tworzeniu lokalnych miejsc pracy, ale dominującą pozycję konkurencyjną przejmują nieliczne, szybko przyrastające, wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, koncentrujące strumienie zakupowe w kilku miejscach i modernizujące zaplecze handlowe miasta. Jednocześnie, w zachowaniach konsumenckich społeczności lokalnej na znaczeniu szybko zyskuje handel elektroniczny. Sytuacja ta prowadzi do wygaszania wielu drobnych placówek, jak również kryzysu handlu targowiskowego. Wśród efektów wtórnych obserwuje się zamieranie ruchu konsumenckiego i „zamrażanie” użytkowanych wcześniej handlowo lokali użytkowych w centrum miasta. Pomimo zmiany nawyków zakupowych, sytuacja ta jest ogólnie negatywnie oceniana przez mieszkańców i interpretowana również jako prowadząca do utraty, związanej z drobnym handlem, części kapitału społecznego i kulturowego miasta.

Powyższa sytuacja implikuje konieczność równoważenia struktury handlu, tak aby połączyć korzyści skali i dostępności oferowane przez duże podmioty z tworzeniem lepszych warunków funkcjonowania lokalnych, mniejszych placówek. Wymaga to powiązania polityki przestrzennej, transportowej i parkingowej (zwłaszcza w centrum) z działaniami ukierunkowanymi na rozwój małej przedsiębiorczości handlowej, takimi jak tworzenie lokalnych „centrów handlowych”, modernizowanie warunków handlu targowiskowego, zwiększanie atrakcyjności najmu komunalnych lokali użytkowych. Zasadne będzie również tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności małych placówek handlowych, w tym w kierunkach gastronomii, drobnej wytwórczości, w tym rzemiosła, jak również usług.

Istotnym komponentem handlu jest dobrze rozwinięty handel hurtowy, który tworzy z Mikołowa ważny węzeł powiązań towarowych w skali subregionalnej, wzmacniający jego funkcje dystrybucyjne, a częściowo także magazynowe wobec otoczenia aglomeracyjnego. Chroniąc ład przestrzenny i minimalizując wpływy środowiskowe, należy tworzyć warunki, w tym prawno-przestrzenne i infrastrukturalne, do utrzymania i dalszego wzmacniania tej, znacząco ponadlokalnej roli handlu hurtowego, a także do jego wiązania z lokalną działalnością produkcyjną.

31. GOSPODARKA LEŚNA

Zasoby leśne Mikołowa obejmują jedną czwartą jego powierzchni i mają znaczenie ponadstandardowe jak na gminę miejską, kształtując zarówno uwarunkowania środowiskowe, jak i jakość życia mieszkańców. Pomimo negatywnych, przeszłych oddziaływań przemysłowych ogólny stan lasów jest dobry i poprawia się. Nadleśnictwa Katowice i Kobiór prowadzą w większości z nich gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu (udział lasów gminnych i prywatnych jest mały, ale ten drugi powoli rośnie). Obok funkcji produkcyjnych i ochronnych lasy te pełnią ważną rolę rekreacyjną dla mieszkańców Mikołowa i sąsiednich gmin, zwłaszcza Katowic. W powiązaniu z gminną zielenią urządzoną i innymi komponentami systemu przyrodniczego tworzą one kluczowe elementy „zielonej tożsamości” Mikołowa, wyróżniające gminę jako ukierunkowaną na ochronę i wzbogacanie zasobów przyrodniczych. Zgodnie z pracami Ministerstwa Klimatu i Środowiska mają uzyskać status lasów społecznych, co diametralnie wzmocni ich rekreacyjno-zdrowotne, a nawet integracyjne funkcje. Jednocześnie, Mikołowskie lasy podlegają wpływom i zagrożeniom antropogenicznym, w tym zaśmiecaniu i presji osadniczej prowadzącej do ich fragmentaryzacji i konfliktów funkcji, a także abiotycznym i biotycznym, związanym ze zmianami klimatycznymi.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy wspierać długofalową ochronę i waloryzację zasobów leśnych dla podniesienia komfortu życia mieszkańców oraz poszerzania ponadlokalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta. Priorytetem staje się utrzymanie dobrej kondycji drzewostanów, minimalizowanie konfliktów między funkcjami gospodarczą, ochronną i społeczną oraz pełne wykorzystanie potencjału lasów jako ważnego filaru zielonej i klimatycznie odpornej struktury przestrzennej miasta. Niezbędne będzie do tego wzmacnianie współpracy z Lasami Państwowymi w zakresie planowania i udostępniania lasów, integrowanie polityki przestrzennej z potrzebami ochrony korytarzy ekologicznych i ograniczania zabudowy na styku z lasami, wspieranie gaśniczych zdolności operacyjnych oraz prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej i kampanii ograniczających zaśmiecanie, a także inne formy niepożądanego antropopresji.

32. KOPALNICTWO I GÓRNICTWO

Uwarunkowania górnicze Mikołowa są silne i długookresowe. Pod miastem zalegają udokumentowane złoża węgla kamiennego i metanu z pokładów węgla, uzupełnione złożami kopalin pospolitych. Choć zakłady kopalń funkcjonują poza granicami administracyjnymi miasta, w jego północnej, zachodniej i południowo-zachodniej części znajdują się ich obszary górnicze, a na wschód, południe i częściowo północ od nich, także tereny górnicze (strefy przewidywanych szkodliwych wpływów robót górniczych). Konsekwencją eksploatacji są szkody górnicze, niecki osiadania, spadek przydatności terenów dla różnych form zabudowy, konieczność stosowania specjalnych rozwiązań konstrukcyjnych i podwyższonych standardów nadzoru technicznego, wzrost ryzyka ruchów masowych ziemi w dolinach Jasienicy, Promny i Jamny oraz w części dzielnicy Gronie, a także zmiany stosunków wodnych i zanieczyszczenia wód. Dodatkową presję środowiskową tworzy hałda zrzutowa KWK „Halemba” (Hałda Panewnicka).

Sytuacja ta wymaga ścisłej integracji planowania przestrzennego miasta z obecnymi uwarunkowaniami górnictwem, planami podmiotów górniczych koncesjonowanych wobec jego obszaru oraz z polityką państwa, która obecnie zmierza do redukcji górnictwa węgla kamiennego. Dotyczy to m.in. konsekwentnego stosowania stref ochronnych i ograniczeń zabudowy, a także rozwijania infrastruktury hydrotechnicznej, w tym tzw. błękitno-zielonej. Sytuacja ta wymaga również aktywnego udziału samorządu w procesach rekultywacyjnych, w tym również nadających nowe funkcje pokopalnianym pozostałościom, monitorowania stanu wód i gleb, a także wspierania mieszkańców miasta doświadczających negatywnych wpływów eksploatacji górniczej. Równocześnie należy intensyfikować integrację górniczego dziedzictwa materialnego i symbolicznego miasta i regionu w lokalne i ponadlokalne narracje turystyczno-edukacyjne. Jeśli chodzi o kopaliny pospolite, to nie przewiduje się uruchamiania ich eksploatacji.

W odniesieniu do Kopalni Doświadczalnej „Barbara”, która znajduje się na terenie gminy, ale jako jednostka naukowo-badawcza GIG nie prowadzi eksploatacji węgla, pożądaną rolą samorządu jest wspieranie jej rozwoju jako lokalnego zasobu unikalnej wiedzy i infrastruktury badawczej oraz katalizatora potencjalnej współpracy naukowo-przemysłowej.

33. DROGI I INFRASTRUKTURA TOWARZYSZĄCA

System drogowy Mikołowa oparty jest na dwóch drogach krajowych, pełniących funkcje korytarzy ponadregionalnych, z których jedna pełni dodatkowo rolę obwodnicy miasta, dróg wojewódzkich o istotnym znaczeniu regionalnym, sieci dróg powiatowych oraz rozbudowanym układzie dróg gminnych. Drogi wyższych kategorii utrzymują ogólnie dobry lub zadowalający standard techniczny, przy wysokich natężeniach ruchu i kluczowym znaczeniu dla dostępności Mikołowa w skali konurbacji oraz włączenia w system autostrad A1 i A4. W tym zakresie konieczne są działania lobbingsowe na rzecz, a w uzasadnionych przypadkach wspieranie inwestycji modernizacyjnych i uzupełniających.

Słabszym ogniwem układu są drogi powiatowe oraz część dróg gminnych, których stan jest zróżnicowany, a istotna część odcinków wymaga modernizacji nawierzchni i doposażenia w infrastrukturę towarzyszącą. W przypadku dróg gminnych, część z nich nadal posiada nawierzchnię gruntową, zwłaszcza obsługujące nową zabudowę mieszkaniową. Konieczne jest zatem jednoczesne niwelowanie zaległości, jak i budowa nowych połączeń poprawiających spójność komunikacyjną wewnątrz miasta (łączniki). Braki dotyczą także urządzeń odwadniających, oświetlenia, miejsc parkingowych oraz elementów poprawiających bezpieczeństwo ruchu, w tym dedykowanych dla pieszych (przejścia, chodniki, rozwiązania uspokajania ruchu). Jednocześnie, konieczne jest pogłębienie integracji tych dróg, z drogami rowerowymi, których przyszła sieć powinna je również przenikać, ale nie tylko powielać. Pogłębiona współpraca z samorządem powiatowym w powyższych zakresach będzie tu niezbędna.

34. DROGI I INNA INFRASTRUKTURA DLA ROWERÓW

Struktura przestrzenna Mikołowa, jako całej jednostki administracyjnej (dzielnica, sołectwa, Centrum) jest dość niekorzystna dla rozwoju komunikacji rowerowej. Występują tu stosunkowo duże odległości pomiędzy poszczególnymi sołectwami, co nie zachęca do regularnego korzystania z rowerów przez znaczną część mieszkańców. Jednocześnie, infrastruktura rowerowa jest najsłabszym ogniwem lokalnego systemu komunikacyjnego, szczególnie w kontekście położenia miasta w rdzeniu metropolii i rosnącej roli mobilności aktywnej. Istniejące odcinki dróg dla rowerów¹ mają generalnie dobry standard techniczny, jednak ich łączna długość, rozmieszczenie oraz brak powiązań sieciowych powodują, że nie tworzą funkcjonalnego układu zdolnego obsługiwać codzienne dojazdy mieszkańców. Rozwój tej infrastruktury był dotąd w praktyce wyłączną domeną gminy. Na drogach wyższych kategorii nie następowały istotne zmiany, co utrwaliło obecną fragmentaryczność systemu.

¹ Rozumianych jako drogi lub części dróg niebędących jezdnią, oznaczonych odpowiednimi pionowymi znakami drogowymi, przeznaczonych do ruchu rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego oraz osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch i ruchu pieszych, w przypadkach przewidzianych w ustawie.

W efekcie zasadniczą część ruchu rowerowego odbywa się po jezdniach dróg publicznych, przy istotnej skali wykorzystywania chodników jako przestrzeni „ucieczki” przed ruchem samochodowym. Zjawisko to ma charakter strukturalny i świadczy o realnym, niesłabnącym popycie na transport rowerowy przy braku odpowiedniej infrastruktury. Powoduje to konflikty funkcjonalne pomiędzy użytkownikami dróg i chodników, obniża poczucie bezpieczeństwa oraz stanowi istotną barierę dla mniej doświadczonych użytkowników, dzieci i seniorów. Część obciążenia przejmują trasy o charakterze rekreacyjno-turystycznym, które doraźnie pełnią funkcję ciągów codziennej mobilności, choć ich przebieg i standard nie były do tego projektowane.

Jednocześnie, istotnym elementem krajobrazu rowerowego Mikołowa jest system Roweru Metropolitalnego (Metrorower), który oferuje gęstą sieć stacji zlokalizowanych przy kluczowych węzłach mobilności, obiektach oświatowych, rekreacyjnych i w sołectwach. System ten wzmacnia powiązania z komunikacją zbiorową i teoretycznie umożliwia rozwój wzorców podróży typu „rower + komunikacja publiczna”. Jego pełna funkcjonalność jest jednak ograniczana przez ww. brak spójnej, bezpiecznej sieci tras dojazdowych do stacji oraz głównych celów podróży, co redukuje przewagi konkurencyjne roweru wobec samochodu.

Wnioskiem strategicznym jest konieczność przejścia od punktowych inwestycji do systemowego podejścia do rozwoju infrastruktury dla rowerów. Oznacza to przede wszystkim opracowanie i konsekwentną realizację programu budowy spójnej sieci dróg dla rowerów, powiązanej wewnątrz (między dzielnicami, sołectwami, centrum, węzłami przesiadkowymi, szkołami i strefami zatrudnienia) oraz zewnątrz, tzn. z infrastrukturą sąsiednich gmin i metropolitalnym systemem велоstrad. Sieć ta powinna być uzupełniona bogatą infrastrukturą towarzyszącą. Integracja inwestycji rowerowych z modernizacją ulic, działaniami na rzecz uspokojenia ruchu oraz z polityką przestrzenną i klimatyczną jest warunkiem, by infrastruktura dla rowerów stała się realną alternatywą komunikacyjną.

35. KOMUNIKACJA PUBLICZNA

System komunikacji publicznej Mikołowa ma charakter wieloskładnikowy i silnie zintegrowany metropolitalnie. Jego podstawę stanowi sieć lokalnych i subregionalnych połączeń autobusowych organizowanych przez ZTM. Gęsta i od kilku lat stabilna liczba przystanków, rozmieszczonych w powiązaniu z głównymi kierunkami codziennej mobilności oraz strukturą zaludnienia poszczególnych części miasta, świadczy o wysokim stopniu terytorialnego nasycenia usługami transportu zbiorowego oraz o dojrzałości przestrzennej tego systemu. Niemniej, sygnalizowane są braki w komunikacji między sołectwami a centrum miasta oraz między sołectwami. Kierunkiem działań samorządu w tym zakresie powinna być współpraca z ZTM na rzecz doskonalenia jakości połączeń autobusowych i ich tras, w miarę rozwoju miasta i wzrastających potrzeb komunikacyjnych.

Uzupełnieniem transportu autobusowego jest metropolitalny system roweru publicznego Metrorower, funkcjonujący w ramach największego w kraju systemu tego typu. Obecność stacji w centralnych punktach Mikołowa, przy węźle przesiadkowym, obiektach oświatowych, rekreacyjnych oraz w sołectwach wskazuje, że rower traktowany jest jako pełnoprawny element komunikacji publicznej, a nie jedynie narzędzie rekreacji. Powiązanie taryfowe z biletami okresowymi ZTM oraz rosnąca gotowość mieszkańców do wykorzystywania roweru w codziennej mobilności tworzą solidne podstawy do dalszego rozwoju intermodalnych form przemieszczania się. Kluczową barierą tego procesu jest jednak niski stopień rozwoju dróg rowerowych, a skokową poprawę sytuacji w tym zakresie należy traktować jako strategicznie ważne zadanie samorządu gminy.

Zasadniczą rolę w powiązaniach Mikołowa z aglomeracją odgrywa natomiast kolej regionalna, oparta na linii nr 140 i obsługiwana przez Koleje Śląskie. Miasto dysponuje dwoma punktami dostępu, tj. stacją Mikołów, sprzężoną z nowoczesnym centrum przesiadkowym, oraz przystankiem Mikołów Jamna, pozbawionym porównywalnego zaplecza infrastrukturalnego. Taki układ sprzyja koncentracji przepływów pasażerskich w głównym węźle, ale równocześnie ujawnia nierówności w dostępności dogodnych przesiadek dla części mieszkańców. Ponadto, intensywność przewozów kolejowych do aglomeracji, zwłaszcza do Katowic, jest oceniana jako niewystarczająca. Kluczową szansą rozwojową są w przedmiotowym zakresie zbliżające się inwestycje w zwiększenie przepustowości ww. linii wraz z budową nowych przystanków („Kolej+”). Dopełniającą rolę samorządu gminy powinno stać się zintegrowanie z nimi infrastruktury i usług komunikacyjnych, szczególnie autobusowych i rowerowych (zwiększanie intermodalności).

Tak rozwijaną komunikację publiczną w Mikołowie należy traktować jako jedną z głównych dźwigni jego dalszej integracji funkcjonalnej z otoczeniem metropolitalnym oraz kluczowe narzędzie ograniczania barier w dostępie do pracy, edukacji i usług, zwiększania atrakcyjności osadniczej i gospodarczej, rozwoju ponadlokalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych oraz ochrony środowiska.

36. KOLEJ

Kolej w Mikołowie stanowi ważny komponent systemu transportowego miasta. Jej podstawą jest linia kolejowa nr 140, państwowej rangi, zelektryfikowana, obsługująca ruch regionalny, dalekobieżny i towarowy. Zapewnia miastu bezpośrednie powiązania z Katowicami oraz ośrodkami subregionalnymi, a poprzez inne linie, liczne powiązania z regionem i krajem. Istniejąca infrastruktura dworcowa ma jednak charakter wyraźnie dualny. Stacja Mikołów pełni rolę głównego węzła przesiadkowego, zintegrowanego z nowo wybudowaną infrastrukturą

parkingową oraz peronami autobusowymi. Jednocześnie budynek dworcowy pozostaje zamknięty, brak jest kasy biletowej, a dostęp do peronów odbywa się bez przejścia nad- lub podziemnego, co ogranicza standard obsługi pasażerów, bezpieczeństwo oraz dostępność. Stacja Mikołów Jamna cechuje się jeszcze słabszym wyposażeniem, częściowo niezadowalającym stanem peronów i brakiem infrastruktury integrującej z komunikacją autobusową, rowerową czy parkingami. Tworzy to układ o wysokim potencjale funkcjonalnym, lecz nadal niewystarczająco dostosowany do współczesnych standardów. Planowana dobudowa drugiego toru i utworzenie nowych przystanków („Kolej+”) będzie inwestycją diametralnie poprawiającą tę sytuację i o wysoce pozytywnym wpływie na rozwój Mikołowa. Dopełniającą rolę samorządu gminy powinno stać się zintegrowanie z nimi infrastruktury i usług komunikacyjnych, szczególnie autobusowych i rowerowych (zwiększanie intermodalności). W związku ze spodziewanym wzrostem okresowego natężenia hałasu wymagane będzie uwzględnianie go w planowaniu przestrzennym i działaniach osłonowych.

Szczególne znaczenie strategiczne mają dla Mikołowa plany budowy na jego terenie linii KDP nr 170 w ramach systemu CPK. Niezależnie od ostatecznego wariantu przebiegu, jeśli zostanie wybudowana, będzie wywierać silnie negatywny wpływ na strukturę przestrzenną miasta, istniejący układ infrastrukturalny oraz komponenty środowiska. Konieczne jest więc aktywne uczestnictwo samorządu w procesach decyzyjnych i planistyczno-inwestycyjnych kształtujących jej przebieg i warunki realizacji, tak aby maksymalnie ograniczyć fragmentację przestrzeni, kolizje z zabudową i obszarami cennymi przyrodniczo, a jednocześnie wynegocjować możliwie największe korzyści funkcjonalne dla mieszkańców.

37. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Infrastruktura wodociągowa Mikołowa jest dobrze rozbudowana przestrzennie. Jej zaopatrzenie w wodę opiera się na kombinacji lokalnych ujęć podziemnych oraz (w przeważającej mierze) na zakupie wody od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, dostarczanej magistralami z dużych ujęć powierzchniowych położonych poza powiatem mikołowskim. Ten model zapewnia wysoką redundancję źródeł oraz odporność na awarie pojedynczych elementów systemu, ale jednocześnie utrwala strukturalne uzależnienie miasta od zewnętrznego dostawcy. Dystrybucja wody odbywa się z wykorzystaniem magistral tranzytowych dużych średnic oraz rozległej sieci przesyłowo-rozdzielczej o długości sięgającej kilkuset kilometrów, zorganizowanej w układzie pierścieniowym, co też zwiększa niezawodność dostaw. Wskaźnik korzystających z sieci jest bliski 100%, a więc wysoki jak na gminę o zróżnicowanej, częściowo wiejskiej strukturze.

Inwestycje modernizacyjne infrastruktury wodociągowej są prowadzone, ale ze względu na długookresowe wpływy górnicze oraz zapóźnienia konserwacyjne i nieprawidłowości eksploatacyjne w przeszłości, stan techniczny dużej jej części jest nadal niedostateczny. Odnotowuje się znaczną liczbę awarii i znaczne straty wody, a przez to zwiększenie kosztów eksploatacyjnych. Jednocześnie odnotowuje się przypadki nielegalnych i nieprawidłowo opomiarowanych poborów.

W perspektywie popytowej system funkcjonuje w warunkach rosnącej liczby odbiorców przy jednoczesnym spadku zużycia wody przez gospodarstwa domowe. Świadczy to o poprawie efektywności wykorzystania wody i zmianach zachowań konsumenckich, ale równocześnie wpływa na ekonomikę eksploatacji rozbudowanej, kapitałochłonnej sieci. Na potrzeby przemysłu wody zużywa się niewiele, a jej źródła to własne ujęcia odbiorców instytucjonalnych, co zmniejsza presję na komunalny system zaopatrzenia.

W przedstawionej sytuacji kluczowym wyzwaniem strategicznym staje się zatem dalsza, kompleksowa, wieloletnia modernizacja wodociągów, obejmująca wymianę wyeksploatowanych odcinków, dostosowanie parametrów hydraulicznych do rzeczywistych obciążeń oraz wzmocnienie odporności na szkody górnicze, przy równoczesnym utrzymaniu wysokiej niezawodności dostaw. W kontekście niektórych zagrożeń, kluczowe jest także przeciwdziałanie długotrwałym przerwom w dostępie do wody pitnej. Ze względu na uzależnienie od zewnętrznego dostawcy, konieczne jest również konsekwentne wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego poprzez ochronę lokalnych ujęć, zwiększanie w miarę możliwości ich potencjału, ograniczanie strat sieciowych, zarządzanie popytem oraz powiązanie polityki wodociągowej z działaniami retencyjnymi, gospodarką ściekową, planowaniem przestrzennym i adaptacją do uwarunkowań geologiczno-górniczych.

38. INFRASTRUKTURA KANALIZACJI SANITARNEJ

Infrastruktura kanalizacji sanitarnej w Mikołowie tworzy rozległy system oparty na układzie grawitacyjnym i szeregu przepompowni z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią o podwyższonym standardzie oczyszczania. Zasięg przestrzenny kanalizacji jest wysoki i obejmuje zdecydowaną większość zwartej zabudowy miejskiej, w szczególności obszary centralne, wielorodzinne oraz główne ciągi osadnicze. Jednocześnie w części sołectw, zwłaszcza w zabudowie rozproszonej (także niektórej nowej) nadal funkcjonują indywidualne systemy odprowadzania ścieków (zbiorniki bezodpływowe, małe przydomowe oczyszczalnie, w części z założeniami tymczasowe), co generuje zróżnicowanie warunków sanitarnych i potencjalne ryzyko środowiskowe.

Stan techniczny znacznej części sieci jest niezadowalający. W przeszłości infrastrukturę rozbudowywano etapami, co doprowadziło do powstania sieci o zróżnicowanych standardach technicznych, wymagającej obecnie

systematycznej modernizacji oraz porządkowania powiązań. Występują liczne odcinki o dużym zużyciu eksploatacyjnym, z nieszczelnościami oraz z lokalnymi uszkodzeniami, w tym górniczymi. Skutkiem są podwyższone dopływy infiltracyjne, zwiększone koszty eksploatacji, wahania obciążenia i przeciążenia oczyszczalni, szczególnie w okresach intensywnych opadów i podwyższonego stanu wód gruntowych. Istnieje ryzyko przelewów awaryjnych. Co więcej, zdarzają się nielegalne podłączenia celowo wprowadzające wodę do sieci, a bardzo niski poziom rozwoju kanalizacji deszczowej wieloletnio utrwalił praktyki odprowadzania wód opadowych do systemu sanitarnego.

Wnioskiem strategicznym jest potrzeba traktowania infrastruktury kanalizacji sanitarnej jako elementu wymagającego równocześnie monitoringu, zabezpieczeń, modernizacji i dalszej rozbudowy. Po stronie monitoringu, kluczowe jest identyfikowanie szczególnie problemowych fragmentów sieci. Po stronie zabezpieczeń i modernizacji kluczowe jest ograniczenie dopływów infiltracyjnych, uszczelnianie i wymiana newralgicznych i wyeksploatowanych odcinków, doposażanie przepompowni w nowoczesne systemy sterowania i monitoringu oraz poprawa odporności sieci na oddziaływania górnicze. Po stronie rozwojowej niezbędne jest sekwencyjne rozszerzanie zasięgu kanalizacji na obszary dotąd nieobjęte, w ścisłym powiązaniu z polityką przestrzenną miasta. Jednocześnie, rozwój kanalizacji sanitarnej powinien być ściśle integrowany z rozwojem kanalizacji deszczowej i systemami retencji, tak aby ta pierwsza była wykorzystywana zgodnie ze swoją funkcją, a nie jako element kompensujący braki w gospodarce wodami opadowymi.

39. INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA

System hydrotechniczny Mikołowa opiera się na naturalnej sieci cieków, z główną rolą Kłodnicy i jej dopływów, częściowo uregulowanych i częściowo zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego, uzupełnianych przez rowy odwadniające, urządzenia piętrzące, przepusty drogowe oraz elementy kanalizacji deszczowej i retencji. Z punktu widzenia zagrożenia klasyczną powodzią wielkich wód sytuacja miasta jest korzystna, ponieważ newralgiczne odcinki doliny rzecznej zlokalizowane są poza zwartą zabudową, a ryzyko zalewów ogranicza się do wąskich stref w dolinach. Jednocześnie jednak narasta zagrożenie krótkotrwałymi podtopieniami opadowymi i roztopowymi, spiętrzeniami wód w obniżeniach terenu i wysokim poziomem wód gruntowych, zwłaszcza w niektórych dolinach i nieckach osiadania górniczego.

W sytuacji powyższych zagrożeń, kluczowo słabym ogniwem infrastruktury hydrotechnicznej miasta pozostaje system odprowadzania i zagospodarowania wód opadowych. Rozwój kanalizacji deszczowej nie nadążał przez lata za intensyfikacją zabudowy, co skutkuje dużymi lukami w zasięgu przestrzennym tej sieci oraz wykorzystywaniem rozwiązań doraźnych, tj. odprowadzania wód do rowów otwartych, cieków bez odpowiedniego uregulowania, a niekiedy także do kanalizacji sanitarnej. To ostatnie zjawisko, połączone z nieszczelnościami sieci kanalizacyjnej, generuje szereg negatywnych konsekwencji, w tym przeciążenia hydrauliczne, wzrost kosztów eksploatacji oczyszczalni, ryzyko przelewów awaryjnych oraz wtórne oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Infrastruktura hydrotechniczna w obecnym kształcie w zbyt małym stopniu wspiera retencję i infiltrację wód opadowych, a w nadmiernym stopniu ich szybkie odprowadzenie poza teren zurbanizowany, co jest sprzeczne z wymogami adaptacji do zmian klimatu. W strukturze miasta występują co prawda stawy, zbiorniki małej retencji i zalewiska, powstałe także w wyniku deformacji górniczych, pełniące funkcje buforowe i rekreacyjne, jednak nie tworzą one spójnego, planowo zarządzanego systemu. Układ ten ma charakter przypadkowy, a potencjał wykorzystania istniejących form retencji, zarówno otwartej (zbiorniki, poszerzenia koryt), jak i rozproszonej, błękitno-zielonej, jest niewykorzystany. Co więcej, część urządzeń melioracji szczegółowych wymaga intensyfikacji zabiegów utrzymaniowych, w tym ze strony ich ponadlokalnych administratorów.

Wnioskiem strategicznym jest konieczność przejścia od modelu reaktywnego, skoncentrowanego na lokalnym usuwaniu skutków opadów i podtopień, do modelu zintegrowanej gospodarki wodami opadowymi i powierzchniowymi. Oznacza to planowe rozwijanie kanalizacji deszczowej, rozwój rozwiązań retencyjnych i infiltracyjnych, w tym błękitno-zielonych, uporządkowanie sposobów odprowadzania wód z posesji i dróg, konsekwentne ograniczanie wprowadzania wód opadowych do kanalizacji sanitarnej, a także wzmacnianie roli dolin cieków i terenów zielonych jako kluczowych elementów „szkieletu hydrologicznego” miasta.

40. SIEĆ, ZASILANIE ELEKTROENERGETYCZNE I ŹRÓDŁA ENERGII

Sieć przesyłowa i dystrybucyjna w Mikołowie tworzy układ powiązań z regionalnym systemem elektroenergetycznym, uzupełniony gęstą siecią średnich i niskich napięć, co zapewnia wysoki poziom niezawodności dostaw oraz elastyczne reagowanie na zmienność zapotrzebowania. Istnieje jednak wewnętrzne zróżnicowanie jakości i parametrów sieci. W obszarach o dłuższej historii urbanizacji funkcjonują nadal odcinki sieci o gorszym stanie technicznym, także napowietrzne, bardziej podatne na oddziaływania pogodowe i kolizje z nową zabudową. Na peryferiach i w rejonach intensywnej suburbanizacji pojawiają się natomiast wyzwania związane z koniecznością zwiększania mocy przyłączeniowych i rozbudowy układu niskiego napięcia. Infrastruktura sieciowa, choć nie stanowi więc bariery blokującej rozwój funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i handlowo-usługowych wymaga dalszej modernizacji i rozbudowy. W tym zakresie potrzebna jest aktywna współpraca samorządu gminy, głównie prawnoprzestrzenna, z operatorem sieci.

Kluczowe znaczenie dla omawianej infrastruktury miasta zyskują natomiast procesy transformacji energetycznej. Oczekuje się dalszego wzrostu energetyki rozproszonej, prosumenckiej, rozwoju elektromobilności oraz stopniowego odchodzenia od tradycyjnych nośników energii cieplnej, a w konsekwencji wzrostu obciążenia sieci niskiego napięcia. Wymaga to nie tylko dalszej rozbudowy i poprawy parametrów jakościowych sieci, ale też stopniowego przechodzenia od logiki wyłącznie „dostarczenia mocy” do logiki inteligentnego, sterowalnego systemu elektroenergetycznego, zdolnego integrować lokalne źródła energii odnawialnej z ponadlokalnymi, zasilić wiele nowych odbiorników (np. stacje ładowania pojazdów), reagować na zmienność obciążeń i sprzyjać zarządzaniu popytem i podażą. Aktywność samorządu gminy w tym zakresie powinna być analogiczna, jak wyżej wskazana, ale uzupełniana tworzeniem warunków planistycznych do wzrostu wolumenu lokalnych OZE (z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowo-krajobrazowych i innych) oraz inwestycjami we własne źródła tego typu.

Z punktu widzenia ładu przestrzennego istotne jest także uwzględnianie korytarzy linii wysokiego napięcia i lokalizacji stacji elektroenergetycznych w polityce zagospodarowania. Zapewni to zarówno ochronę przed konfliktami funkcji, jak i możliwość planowego wykorzystania istniejących i planowanych punktów zasilania dla nowych stref aktywności gospodarczej czy intensyfikacji zabudowy społecznej. Jest to również obszar wymagający ścisłej, długofalowej współpracy samorządu z operatorem systemu dystrybucyjnego.

W kontekście potencjalnych zagrożeń ważne jest także, realizowane we współpracy z ww. dystrybutorem, zabezpieczanie zdolności do eliminowania długotrwałych przerw w dostępie do energii i kompensowania ich skutków.

41. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Transformacja energetyczna stanowi dla Mikołowa jedno z kluczowych, wielowymiarowych uwarunkowań rozwoju, łączących presję regulacyjną, cywilizacyjne oczekiwania wobec poprawy jakości środowiska oraz szanse na modernizację lokalnej gospodarki.

W ujęciu lokalnym Mikołowa, transformacja energetyczna przekłada się przede wszystkim na konieczność systematycznego ograniczania emisyjnych źródeł ciepła, także komunalnych, poprawy efektywności energetycznej budynków, rozwijania lokalnej energetyki rozproszonej (szczególnie OZE) i alternatywnej (np. wodór), modernizacji sieci elektroenergetycznych, rozwoju infrastruktury elektromobilności, a także modyfikacji wzorców zużycia energii. Przekłada się także na konieczność protransformacyjnego planowania przestrzennego, edukacji ekoenergetycznej, utrzymywania racjonalnych kosztów wytwarzania energii, jak również przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu. Jednocześnie otwiera nowe pola aktywności dla lokalnych przedsiębiorstw w obszarze usług instalacyjnych, serwisowych, doradczych oraz innowacyjnych technologii związanych z efektywnością energetyczną i zarządzaniem energią.

W perspektywie ponadlokalnej, transformacja energetyczna jest wielowymiarowo przenikającym Mikołów, szerokim procesem restrukturyzacji energetyki Polski i Górnego Śląska, postrzeganym zarówno jako źródło potencjalnych, nowych impulsów rozwojowych i strumieni wsparcia finansowego, jak i jako źródło poważnych ryzyk społeczno-gospodarczych, związanych m.in. z wielowymiarowymi kosztami odchodzenia od paliw kopalnych, oraz koniecznością zmiany modelu funkcjonowania wielu branż. Oznacza to konieczność włączania gospodarki i społeczności miasta w, stanowiące elementy tej transformacji, ponadlokalne projekty, fundusze, inicjatywy, inwestycje i instytucje, a następnie „kotwiczenia” ich w mieście, tak by stały się jego nową tożsamością. Oznacza także konieczność przygotowania się na jej skutki negatywne, tak by ich unikać, redukować i kompensować.

Łącznie, transformacja energetyczna powinna być traktowana w Mikołowie jako przekrojowy, horyzontalny proces rozwojowy, a nie wyłącznie jako sektorowy „projekt techniczny”. Wymaga to powiązania w jej przekroju gminnej polityki przestrzennej, inwestycyjnej, społecznej, gospodarczej, edukacyjnej i budżetowej.

42. GAZOWNICTWO

Sieć gazowa miasta ulegała w ostatnich dekadach szybkiemu wzrostowi i obejmuje dziś zasadniczą część zwartej zabudowy miejskiej, natomiast w sołectwach i w obszarach o rozproszonej zabudowie występują wciąż enklawy pozbawione do niej dostępu, co przekłada się na przestrzenne zróżnicowanie wykorzystania gazu jako nośnika energii. Choć w ostatnich latach odnotowano spadek zużycia dystrybuowanego gazu, istnieje dalsze zapotrzebowanie na jej rozwój, zwłaszcza w strefach dynamicznej urbanizacji jednorodzinnej. Podstawowe dla jej wykorzystania są cele grzewcze, co znacząco przekłada się na redukcję niskiej emisji i komfort jej użytkowników.

Ograniczenia dalszego rozwoju sieci i wykorzystania gazu mają przede wszystkim charakter ekonomiczny (cena gazu i jego dystrybucji) oraz regulacyjny (kierunek dekarbonizacji UE, ryzyko „uwięzionych aktywów” w perspektywie dotychczasowej polityki klimatycznej). Niemniej, ze względu na argumenty zasobowe, środowiskowe i eksploatacyjne, polityka prawno-przestrzenna samorządu gminy powinna wspierać rozwój sieci gazowniczej jako sprzyjający redukcji zanieczyszczeń, wzrostowi jakości życia i rozwojowi gospodarczemu, zwłaszcza z uwzględnieniem obecnej, planowanej i spodziewanej gęstości zabudowy oraz innych „kotwic popytu”, takich jak

budynki publiczne i przedsiębiorstwa. Podejście to jest zgodne z kierunkami rozwoju wskazanymi dla gazu w obowiązujących SRWS 2030, PZPWS 2020+ i SRGZM 2022-2027. Ze względu na mające obecnie miejsce poszukiwanie ścieżek redefinicji polityk rozwojowych UE, prawdopodobieństwo, iż ponadlokalna polityka wobec gazu może się zmienić, jest znaczne, co powinno być przez samorząd gminy monitorowane.

43. CIEPŁOWNICTWO SYSTEMOWE I INDYWIDUALNE ROZWIĄZANIA GRZEWcze

System zaopatrzenia w ciepło w Mikołowie ma charakter mieszany, łącząc scentralizowane ciepłownictwo z rozproszonymi, indywidualnymi źródłami ogrzewania, co wprost przekłada się na uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne i społeczne miasta.

Trzon systemu stanowi sieć ciepłownicza zarządzana przez ZIM, obejmująca kilkadziesiąt kilometrów sieci koncentrującej się głównie w gęściej zabudowanych częściach miasta i zasilająca zabudowę wielorodzinną oraz wybrane obiekty użyteczności publicznej. Zasadniczym źródłem zasilania systemu pozostaje kotłownia węglowa, uzupełniana przez źródła gazowe, w tym instalację kogeneracyjną. Zapewnia to wysoką pewność dostaw ciepła, ale utrzuca silne uzależnienie od węgla, co jest sprzeczne z polityką UE i kraju w zakresie dekarbonizacji oraz redukcji niskiej emisji. Zainicjowane działania modernizacyjne, obejmujące rozwój technologii kogeneracyjnych, to pierwszy etap koniecznej, głębokiej transformacji systemu, który należy kontynuować do pełnej, strukturalnej zmiany jego profilu paliwowego.

Równolegle dużą część potrzeb ciepłych gospodarstw domowych zaspokajają indywidualne systemy grzewcze, wśród których znaczący udział mają instalacje zasilane gazem sieciowym. Obok nich powszechnie występują kotły na paliwa stałe, głównie węgiel i biomasę, rzadziej olej. Wykorzystanie tych nośników energii zwiększa dywersyfikację źródeł ciepła i obniża jego koszt, ale również stoi w sprzeczności z oczekiwaną dekarbonizacją oraz niskoemisyjnością i tworzy kolejne wyzwanie dla samorządu gminy. W ostatnich latach obserwowany jest stopniowy wzrost wykorzystania OZE do celów grzewczych, zwłaszcza pomp ciepła, ale jego kontynuacja będzie uzależniona od cen energii elektrycznej, atrakcyjności rozwiązań prosumenckich i skali wsparcia środkami publicznymi. Równolegle rośnie sieć i wykorzystanie gazu na potrzeby ogrzewania mieszkań oraz utrzymuje się zainteresowanie korzystaniem z ciepła systemowego.

Strategicznie kluczowe dla samorządu gminy jest zatem zintegrowane podejście do systemowego i indywidualnego ciepłownictwa. Powinno ono objąć działania regulacyjne, w tym prawno-przestrzenne, monitorowanie i zapobieganie awariom, przebudowę gminnego systemu w kierunku źródeł nisko- i zeroemisyjnych, intensyfikację przyłączy do sieci ciepłowniczej, a także – z monitoringiem ponadlokalnej polityki energetycznej – gazowej, jak również programowe wsparcie wymiany indywidualnych kotłów na paliwa stałe i ochronę przed ubóstwem energetycznym. Potrzebne jest również poszerzanie powiązań ciepłownictwa z wymogami ochrony ludności. Konieczne będą też działania promocyjno-edukacyjne, doradcze oraz komunikacyjno-partycypacyjne, włączające mieszkańców w ciepłowniczy wymiar transformacji energetycznej.

44. SIECI TELEKOMUNIKACYJNO-TELEINFORMATYCZNE ORAZ DOSTĘP DO INTERNETU

Na obszarze miasta świadczone są i powszechnie wykorzystywane usługi większości operatorów komórkowych z szerokim zasięgiem i stabilną łącznością. Problemy z dostępem są sporadyczne i dotyczą urządzeń o niskiej czułości w jego najmniej zurbanizowanych, północno-wschodnich częściach. Nadal funkcjonuje też system tradycyjnej telefonii przewodowej, wykorzystywany również do dystrybucji usług cyfrowych. Dostęp do Internetu świadczony i powszechnie wykorzystywany jest w oparciu o modernizowane sieci komórkowe, kablowe, światłowodowe, Wi-Fi, a w malejącym zakresie, radiolinie. Jego szerokopasmowy wariant jest pożądanym wszędzie i choć dotyczy dziś głównie największych skupisk zabudowy, to upowszechnia się. Dodatkowo, samorząd gminy udostępnia przewodowy i bezprzewodowy, bezpłatny internet w części swoich jednostek i w wybranych przestrzeniach publicznych. Łącznie oznacza to, że w omawianym zakresie Mikołów przechodzi już od modelu opartego na odrębnych technologiach tradycyjnych do zintegrowanego, głęboko zdigitalizowanego, choć nie jest to proces zakończony, a pewne dysproporcje między centrum a peryferiami utrzymują się.

W perspektywie strategicznej sieci telekomunikacyjno-teleinformatyczne powinny być traktowane jako kluczowa infrastruktura horyzontalna, warunkująca rozwój Mikołowa we wszystkich jego kluczowych wymiarach, a jednocześnie inkluzyjna. Wymaga to ich dalszej, planowej rozbudowy poprawiającej ich parametry i dostępność dla mieszkańców, gości, przedsiębiorstw oraz podmiotów publicznych. Kluczowe znaczenie będą mieć tu instrumenty prawno-przestrzenne samorządu gminy, udostępnianie jego mienia, a także kontynuacja inicjatyw bezpłatnego dostępu w węzłach aktywności społecznej. Powinien też zapewniać wysokie standardy sieciowe jego wszystkich jednostek organizacyjnych, co umożliwi nowoczesną komunikację i hybrydowe świadczenie nowoczesnych usług publicznych, zwłaszcza informacyjnych i administracyjnych, a także edukacyjnych i kulturalnych, szczególnie w sytuacjach materializacji zagrożeń. Jego rolą powinno być także udzielanie wsparcia potrzebującym mieszkańcom w wychodzeniu z wykluczenia cyfrowego, zwłaszcza seniorom.

Kluczowy jest również rozwój systemów łączności awaryjnej, w tym z podmiotami ochrony ludności oraz rozwój infrastrukturalnych zdolności w zakresie powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności.

3.3. Wnioski dotyczące sfery przestrzennej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Mikołów, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery przestrzennej. Kierując się standardową nomenklaturą nauki o gospodarce przestrzennej, a także standardami planowania strategicznego rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące środowiska naturalnego, jego stanu i ochrony, a także jego zrównoważonego wykorzystania.

45. OBSZAR FUNKCJONALNY OBSZAR TERENÓW ZAMKNIĘTYCH (OF OTZ)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Terenów Zamkniętych (obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej). Obejmuje on gminy, na terenie których zlokalizowane są tereny zamknięte, w tym Gminę Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- zachowania jego funkcji podstawowych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa, z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu;
- integracji przestrzennej terenów zamkniętych z ich otoczeniem funkcjonalnym;
- wprowadzania regionalnych standardów architektoniczno-urbanistycznych (w wyznaczonych strefach buforowych);
- ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, ich adaptacji i wykorzystania dla nowych funkcji;
- ograniczania zagospodarowania i użytkowania terenu, w tym wykluczania możliwości zabudowy w strefach ochronnych terenów zamkniętych.

46. OBSZAR FUNKCJONALNY OBSZAR NARAŻONY NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI (OF ONNP)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Narażony na Niebezpieczeństwo Powodzi (obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej). Obejmuje on gminy, na których występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, w tym Gminę Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- zakazów i ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych oraz z planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią: (a) przeznaczania terenów niezainwestowanych i nieprzeznaczonych do zainwestowania w gminnych dokumentach planistycznych na zielone użytki rolne (pastwiska, łąki) lub obszary zielonej infrastruktury; (b) ochrony zabudowy na terenach obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych;
- uwzględniania inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej ujętych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Odry;
- kształtowania pokrycia terenu w sposób ograniczający odpływ powierzchniowy i sprzyjający retencji wód;
- dostosowania sposobu zagospodarowania terenu do jego naturalnych cech, predyspozycji i walorów oraz odporności środowiska na antropopresję;
- upowszechniania na terenach zalewowych form użytkowania terenu dopuszczających okresowe zalewanie;
- wykluczania możliwości przemieszczania zagrożenia powodziowego na tereny położone w niższym biegu rzeki;
- zachowania i odtwarzania siedlisk hydrogeniczných (starorzeczy, torfowisk, łęgów, itp.);
- stosowania prośrodowiskowych rozwiązań służących minimalizowaniu ryzyka powodziowego na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- wykluczania możliwości rekultywacji zalewisk pogórnich w dolinach cieków wodnych, na terasach zalewowych poprzez ich zasypywanie odpadami.

47. OBSZAR FUNKCJONALNY OBSZAR CENNY PRZYRODNICZO (OF OCP)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Cenny Przyrodniczo (obszar kształtowania potencjału rozwojowego). Obejmuje on wszystkie gminy województwa śląskiego, a zatem także Gminę Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- wzmacniania funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwania istniejących barier oraz kształtowania struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków;

- utrzymania aktualnego użytkowania na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybnej i mają istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;
- zachowania ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych, w tym w obszarze dolin rzecznych;
- preferowania ekoturystyki na obszarach chronionych i obszarach cennych przyrodniczo szczególnie podatnych na degradację;
- optymalizowania stopnia zagospodarowania turystycznego i powiązania go z naturalną chłonnością środowiska, w tym wyznaczania stref wyłączonych z użytkowania turystycznego;
- planowania inwestycji z uwzględnieniem ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowania działań minimalizujących;
- wdrażania zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony i planów zadań ochronnych;
- wykluczania możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w obszarach specjalnej ochrony ptaków, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji oraz szczytowych partiach wzniesień na obszarach parków krajobrazowych;
- wykluczania możliwości lokalizacji farm wiatrowych w obrębie ostoi, korytarzy i przystanków pośrednich dla ptaków, w obrębie ostoi i korytarzy dla nietoperzy, a także stosowania rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi i farmami wiatrowymi.

48. OBSZAR FUNKcjONALNY OBSZAR OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH (OF OOKK)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Ochrony Krajobrazów Kulturowych (obszar kształtowania potencjału rozwojowego). W obszarze tym znalazły się gminy, na terenie których zlokalizowane są wybrane elementy dziedzictwa, w tym Gmina Mikołów. Obejmuje on m.in. część Gminy Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- ochrony i zachowania historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- ochrony krajobrazów historycznych i różnorodności kulturowej dla zachowania tożsamości regionalnej;
- zachowania i eksponowania zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej;
- ochrony dóbr kultury współczesnej przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych;
- rekultywacji wyrobisk i niecek osiadania w kierunku wodnym, rekreacyjnym bądź przyrodniczym;
- wdrażania zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony;
- wykluczania możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych i strefach ich ekspozycji, na obszarach parków krajobrazowych.

49. OBSZAR FUNKcjONALNY OBSZAR OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH (OF OOKZW)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Ochrony i Kształtowania Zasobów Wodnych (obszar kształtowania potencjału rozwojowego). Obejmuje on wszystkie gminy województwa śląskiego, a zatem także Gminę Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- dostosowania sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony zasobów wód (w tym wód pitnych), poprzez wykluczanie funkcji i form zagospodarowania terenu stwarzających zagrożenie dla wód lub powodujących pogarszanie warunków zasilania podziemnych poziomów wodonośnych, w szczególności w strefach ochronnych ujęć wód, projektowanych obszarach ochronnych oraz w strefach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych;
- ochrony zasobów wód poprzez uregulowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami oraz likwidowanie istniejących źródeł zanieczyszczeń wynikających z intensywnego użytkowania rolniczego, działalności przemysłowej (w tym zrzutów słonych wód dołowych z kopalń);

- koncentracji terenów inwestycyjnych (w tym zabudowy mieszkaniowej) w obszarach aglomeracji obsługiwanych systemami zbiorowego odprowadzania ścieków do oczyszczalni zapewniających właściwy stopień oczyszczania;
- usprawniania systemów melioracyjnych poprzez przebudowę systemów odwadniających na nawadniająco-odwadniające oraz dla retencjonowania wód;
- zachowania mozaiki powierzchni nieprzepuszczalnych z terenami biologicznie czynnymi na terenach zurbanizowanych;
- realizowania działań technicznych z zakresu małej retencji, w tym budowy zbiorników retencyjnych, poza obszarami źródeł i mokradeł;
- utrzymania i zwiększania retencyjności w zlewniach poprzez: ochronę obszarów mokradłowych oraz dolin cieków rzecznych, renaturalizację rzek i potoków;
- zagospodarowania niezanieczyszczonej wody opadowej i roztopowej z powierzchni szczelnych w pierwszym rzędzie w obrębie posesji, a następnie w obrębie zlewni obejmującej obszar zurbanizowany;
- ograniczania lokalizacji działalności wodochłonnej na obszarach deficytów wody służącej do zaopatrzenia ludzi w wodę do spożycia.

50. OBSZAR FUNKCJONALNY OBSZAR UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN (OF OUZK)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszar Udokumentowanych Złóż Kopalin (obszar kształtowania potencjału rozwojowego). Obejmuje on wszystkie gminy województwa śląskiego, na terenie których znajdują się obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin, a zatem także Gminę Mikołów. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- zachowania przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiającego ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka;
- warunkowania wydobycia kopalin z konkretnych złóż ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu: zwartej zabudowy jednostek osadniczych, obiektów o szczególnej wartości historycznej, kulturowej lub gospodarczej, obiektów infrastruktury kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa;
- redukcji konfliktów przestrzennych oraz minimalizacji skutków oddziaływań górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górnictwem, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych;
- rekultywacji terenów przemysłowych z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych przyrodniczo.

51. OBSZAR FUNKCJONALNY OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI (OF OWR)

W PZPWŚ 2020+ wyznaczony został Obszar Funkcjonalny Obszary Wymagające Rewitalizacji. Obszarem tym objęto 71 miast województwa śląskiego, w tym Gminę Mikołów jako gminę miejską. Dla obszaru tego w PZPWŚ 2020+ wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji (skrót o charakterze wniosków, pełna treść w PZPWŚ 2020+):

- ochrony i zachowania historycznych założeń i układów urbanistycznych;
- rekultywacji terenów oraz ich integracji z otoczeniem;
- rewitalizacji terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- kreowania przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałających segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów;
- rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej, w tym m.in. dzielnic śródmiejskich, współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, kształtowania struktur przestrzennych wspierających aktywizację i przedsiębiorczość społeczną, poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego oraz ograniczania niskiej emisji;
- preferowania lokalizacji usług i aktywności gospodarczych w ciągach komunikacyjnych i na terenach zdegradowanych;
- preferowania lokalizacji nowej zabudowy jako intensyfikacji użytkowania terenów mieszkaniowych już istniejących.

52. OBSZAR FUNKCJONALNY MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY KATOWICKI – CENTRALNY (OF MOFKC),

W PZPWŚ 2020+ Gmina Mikołów została zakwalifikowana do Metropolii Górnośląskiej stanowiącej centralny obszar rozwojowy województwa śląskiego o znaczeniu europejskim. Nie znalazła się zatem w Miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej. Znalazła się natomiast w Obszarze Funkcjonalnym Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Katowickim – Centralnym wyznaczonym w SRGZM 2022-2027, dla którego nie sformułowano jednak odrębnie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania polityki przestrzennej GZM.

53. OBSZAR FUNKCJONALNY PRZYRODNICZY OBSZAR FUNKCJONALNY (OF POF), OBSZAR FUNKCJONALNY GOSPODARCZY OBSZAR FUNKCJONALNY (OF GOF)

W SRGZM 2022-2027 Gmina Mikołów została zakwalifikowana do Obszaru Funkcjonalnego Przyrodniczego Obszaru Funkcjonalnego oraz do Obszaru Funkcjonalnego Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego, dla których nie sformułowano jednak odrębnie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania polityki przestrzennej GZM.

54. OBSZAR FUNKCJONALNY RDZEŃ GZM (OF RGZM)

W SRGZM 2022-2027 Gmina Mikołów została zakwalifikowana do Obszaru Funkcjonalnego Rdzeń GZM, dla którego sformułowano ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej GZM, ukierunkowane na 4 priorytety:

- adaptację do zmian klimatu i odporność (GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju);
- mobilność i dostępność (GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo);
- przestrzeń i spójność społeczną (GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia);
- metropolitalność i innowacyjność (GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki).

55. GMINNE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIA

Gminne zarządzanie przestrzenią w Mikołowie opiera się na rozbudowanym i stabilnym systemie planistycznym. Praktycznie cała powierzchnia miasta jest objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które były konsekwentnie uzupełniane i aktualizowane w ostatnich latach. Oznacza to wysoki poziom sformalizowania polityki przestrzennej, relatywnie rzadkie sięganie po decyzje o warunkach zabudowy oraz ograniczone, celowe wykorzystywanie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. To pozytywnie odróżnia Mikołów od wielu innych gmin.

Wysoka formalna szczelność systemu planistycznego nie przekłada się jednak na brak problemów przestrzennych. W mieście wciąż występują przejawy rozproszenia urbanistycznego, konflikty funkcji (najczęściej pomiędzy zabudową mieszkaniową, działalnością gospodarczą i rolnictwem), niespójności funkcjonalne, szczególnie w centrum, a także braki miejsc na pożądane inwestycje i formy zagospodarowania. Odnotowuje się również naruszenia ładu przestrzennego, obniżenie estetyki części przestrzeni, miejsca niewystarczającej prawnoprzestrzennej ochrony środowiska oraz deformacje krajobrazu. System planistyczny nie w pełni odzwierciedla też niektóre z dziedzicznych programów rozwoju miasta, w tym MPAZK. Nie w pełni odzwierciedla też nowe potrzeby i wymogi w zakresie zbiorowej ochrony. Źródła wszystkich tych problemów są liczne i złożone, a tkwią m.in. w zachowaniach inwestorów, w nieprzewidywalności niektórych zjawisk, pojawianiu się wciąż nowych wyzwań przestrzennych, w zmienności oraz niedoskonałościach krajowych regulacji planistycznych, a także w strukturalnych przemianach lokalnego rolnictwa.

W redukcji tych problemów kluczowe znaczenie będą mieć przygotowanie POG, dalsza modernizacja MPZP oraz tworzenie ZPI. Duże znaczenie będzie mieć też rozwijanie partycypacyjnego wymiaru zarządzania przestrzenią, w szczególności z mieszkańcami i ich organizacjami oraz przedsiębiorcami, jak również z sąsiednimi gminami. Jest to warunek ograniczania konfliktów, budowania większej identyfikacji z przestrzenią oraz zwiększania akceptacji dla decyzji planistycznych, które muszą się wiązać z priorytetyzacją interesu publicznego, w tym środowiskowego oraz z koniecznością godzenia sprzecznych oczekiwań.

56. KRAJOBRAZ ORAZ ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH

Krajobraz Mikołowa jest zróżnicowany morfologicznie i funkcjonalnie, a jednocześnie posiada wartość przyrodniczą i percepcyjną, wymiennie podnosząc jego osiedleńczą i rekreacyjno-turystyczną atrakcyjność oraz budując lokalną tożsamość przestrzenną. Jego szkielet tworzy system przyrodniczy obejmujący m.in. lasy, doliny Promny i Jamny, a także ŚOB i jego otoczenie. Elementami dopełniającymi są obszary zabudowane i rolnicze. Jednocześnie, krajobraz ten jest dotknięty presją urbanizacyjną i zaburzeniami przestrzennymi, o których mowa we wnioskach nr 55, co ma również skutki wtórne, m.in. w postaci osłabiania motywacji do jego dalszej ochrony.

Jeśli chodzi o estetykę przestrzeni publicznych i prywatnych, to choć ogólny obraz sytuacji jest dobry, występują w tym zakresie problemy. Dotyczą one terenów zdegradowanych, zdekapitalizowanej tkanki mieszkaniowej, w tym komunalnej, a także miejsc koncentracji ww. zaburzeń przestrzennych. Są one dostrzegane i akcentowane przez mieszkańców, także jako absencje pożądanej przez nich małej architektury lub błękitno-zielonej infrastruktury.

Samorządowa ochrona krajobrazu i kształtowanie estetyki wymagają prowadzenia i egzekwowania spójnej polityki przestrzennej, obejmującej m.in. redukcję rozproszenia zabudowy, podnoszenie standardów architektonicznych i zagospodarowania przestrzeni, działania remontowo-rewitalizacyjne, uzupełnianie małej architektury i błękitno-zielonej infrastruktury, a także stymulowanie przestrzennej kultury użytkowników miasta. Należy oczekiwać, że ta ostatnia będzie rosła wskutek działań publicznych i wraz ze wzrostem zamożności mieszkańców.

57. FAUNA, FLORA I ZASOBY PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Zasoby fauny, flory oraz przyrody nieożywionej tworzą w Mikołowie układ o wysokiej wartości przyrodniczej, wynikającej zarówno z uwarunkowań geologicznych i geomorfologicznych, jak i z mozaikowej struktury siedlisk. Obejmują leśne i semileśne enklawy, doliny cieków z ich roślinnością, zbiorniki wodne i tereny podmokłe, wrzosowiska, torfowiska, mozaiki rolno-łukowo-leśne, a także mikrokorytarze ekologiczne w postaci zadrzewień przydrożnych, śródpolnych i pasm zieleni urządzonej, a także ŚOB. Ta wielowarstwowość przestrzeni biologicznie czynnej utrzymuje wysokie zróżnicowanie gatunkowe, w tym wiele chronionych, oraz ciągłość procesów ekologicznych. Relatywnie niewielki udział prawnych form ochrony lokalnej przyrody nie oznacza niskiej rangi tych zasobów, lecz wskazuje na potrzebę ich stałego zabezpieczania, szczególnie przed zanieczyszczeniami powietrza, wód i gleb oraz innymi formami antropopresji, która pomimo poprawy sytuacji ma wciąż miejsce.

Zasoby przyrody nieożywionej mają z kolei w Mikołowie znaczenie zarówno poznawcze, jak i użytkowe. Jego budowa geologiczna jest zróżnicowana litologicznie, co współkształtuje lokalny krajobraz, warunki retencji oraz jakość gleb. Jednocześnie na obszarze gminy występują udokumentowane złoża kopalin, w tym węgla kamiennego i kopalin pospolitych, a przestrzeń górnicza i tereny górnicze obejmują znaczną część miasta. Mimo że zaniechano eksploatacji części złóż, presja górnictwa podziemnego utrzymuje się w postaci deformacji powierzchni, a także zwiększa podatność wybranych stref na ruchy masowe ziemi w dolinach cieków. Powiązanie zasobów mineralnych z ryzykami geologicznymi stanowi trwałe uwarunkowanie rozwoju przestrzennego gminy oraz wymaga szczególnej ostrożności przy lokalizacji nowej zabudowy i infrastruktury.

W perspektywie strategicznej faunę, florę i przyrodę nieożywioną należy zatem postrzegać nie tylko jako zasób o lokalnym i ponadlokalnym znaczeniu środowiskowym, ale i społeczno-gospodarczym, warunkujący wysoką jakość życia i atrakcyjność osiedleńczą, prośrodowiskowy *image* miasta, bezpieczeństwo klimatyczne oraz rozwój nowoczesnej, neutralnej gospodarki, w tym rekreacyjno-turystycznej, jak również zrównoważonego rolnictwa. Konieczna jest zatem konsekwentna ochrona, sanacja, defragmentacja i wzmacnianie systemu przyrodniczego poprzez wielowymiarowe działania prawne, planistyczno-przestrzenne, infrastrukturalne, energetyczne, diagnostyczne, techniczno-organizacyjne i społeczno-edukacyjne, łączące się w zrównoważoną, horyzontalną politykę środowiskową gminy.

58. PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Prawne formy ochrony przyrody w Mikołowie są relatywnie nieliczne i umiarkowanie restrykcyjne (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszar chronionego krajobrazu i pomniki przyrody), co wyróżnia tę gminę na tle jednostek o podobnym potencjale przyrodniczym. Koncentrują się one na najcenniejszych elementach systemu przyrodniczo-widokowego, obejmując ok. 3% powierzchni miasta. Wraz z gminnymi instrumentami zarządzania przestrzenią oraz ochroną gatunkową łączą się one w system, który nie generuje nadmiernych barier rozwoju funkcji mieszkaniowych, usługowych czy gospodarczych, pozostaje spójny z jego metropolitalnym charakterem oraz strategicznymi ambicjami osiedleńczo-inwestycyjnymi, a jednocześnie silnie ogranicza aktywności, które naruszałyby zasady rozwoju zrównoważonego.

Nie przewiduje się zatem ustanawiania nowych, silnych form ochrony, co oznacza utrzymanie dotychczasowej logiki ochronnej opartej na selektywności i punktowym zabezpieczaniu obszarów najcenniejszych. W tym kontekście nadaje się wysokie znaczenie narzędziom komplementarnym, w tym skutecznemu egzekwowaniu ograniczeń wynikających z już istniejących form, włączaniu wymogów ochronnych do planowania przestrzennego, lokalnym formom ochrony przyrody ustanawianym przez gminę, instytucji lasów społecznych, budowie prośrodowiskowej infrastruktury, zwłaszcza hydrotechnicznej i redukującej zanieczyszczenia, gospodarce odpadowej, wsparciu bioróżnorodności i spójności ekosystemów oraz edukacji ekologicznej.

59. OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na terenie Mikołowa znajdują się stosunkowo nieliczne, ale wymagające uwzględnienia obszary klasyfikowane jako zdegradowane i zdewastowane, które wymagają przekształceń, rehabilitacji oraz rekultywacji. Są to ob-

szary pełniące funkcje mieszkaniowe, a także popegeerowskie/poprzemysłowe. Ich obecność stanowi problem, ale jednocześnie też zasób rozwojowy. Obniżają jakość środowiska zamieszkania, pogarszają wizerunek miasta, sprzyjają konfliktom przestrzennym i osłabiają strukturę funkcji miasta, ale jednocześnie są to obszary o potencjale ponownego wykorzystania dzięki istniejącemu uzbrojeniu, dostępności komunikacyjnej oraz lokalizacji w strukturze miejskiej, co tworzy warunki dla rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych bez dalszego zajmowania terenów nieurbanizowanych, albo do wzbogacenia ekosystemów. W perspektywie strategicznej obszary te należy zatem traktować jako rezerwuariusz rozwoju wewnętrznego Mikołowa i projektować kompleksowe procesy rewitalizacji łączące interwencje przestrzenne z działaniami społecznymi i gospodarczymi, a także integrujące je z polityką klimatyczno-energetyczną i ochroną dziedzictwa. Priorytetyzować należy przywracanie im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach urbanistyczno-architektonicznych i wysokiej efektywności energetycznej, z jednoczesnym tworzeniem przyjaznych przestrzeni publicznych oraz włączaniem zdegradowanych fragmentów miasta w szerszy system powiązań funkcjonalnych.

60. JAKOŚĆ POWIETRZA

Informacje o jakości powietrza w Mikołowie nie opierają się na systemowych pomiarach, lecz modelowaniu matematycznym danych z sąsiednich jednostek w ramach strefy śląskiej. Modelowanie to wskazuje na przekroczenia docelowe dla benzo(a)pirenu i ozonu. Informacje te dopełniane są lokalnymi, nieformalnymi, lecz powszechnymi obserwacjami sezonowego i funkcjonalnego nasilenia niskiej emisji z indywidualnych źródeł ogrzewania opartych na paliwach stałych, zwłaszcza w okresach najchłodniejszych i bezwietrznych. Dotyczy to obszarów bez scentralizowanych systemów ciepła. Równolegle znaczący udział w obciążeniu powietrza ma emisja liniowa związana z ruchem pojazdów, zwłaszcza tranzytowym. Do miasta napływają także zanieczyszczenia ponadlokalne.

Wobec powyższego, priorytetem pozostaje redukcja niskiej emisji poprzez konsekwentne odchodzenie od wysokoemisyjnych technologii grzewczych w zabudowie mieszkaniowej oraz rozwój niskoemisyjnych nośników ciepła, zwłaszcza tam, gdzie istnieją warunki techniczne do przyłączania do systemów sieciowych. Komplementarnie konieczne jest ograniczanie emisji transportowej poprzez działania organizacyjne i infrastrukturalne w układzie komunikacyjnym. Zasadna jest także partycypacja władz gminy w lobbingu na rzecz wygaszania źródeł zanieczyszczeń powietrza o charakterze subregionalnym i regionalnym.

61. ODPADY KOMUNALNE I NIEBEZPIECZNE

Gospodarka odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi prowadzona jest w Mikołowie w ramach systemu wojewódzkiego, co oznacza jej silne osadzenie w sieci instalacji i usług zewnętrznych. Odbiór jest prawidłowy, wielokanałowy, w tym za pośrednictwem PSZOK, i obejmuje odpady zmieszane, gromadzone selektywnie, niebezpieczne i inne. W mieście nie funkcjonują jednak instalacje przetwarzania odpadów zmieszanych ani bioodpadów, a ich budowa nie jest planowana. Planuje się natomiast udział gminy w przedsięwzięciu budowy poza miastem i wykorzystania instalacji termicznego przetwarzania odpadów z obszaru GZM. W konsekwencji kluczowe strumienie odpadów są i będą przekazywane do instalacji poza Mikołowem. Taki model jest spójny z przyjętym podziałem ról w systemie regionalnym i z miejskim charakterem gminy, lecz oznacza trwałą zależność od kosztów, organizacji, dostępności i przepustowości infrastruktury zewnętrznej.

Po długotrwałym wzroście następuje obniżenie wolumenu zebranych odpadów, i to mimo wzrostu liczby ludności. Dotyczy to też odpadów spoza gospodarstw domowych. Tendencje te wskazują na częściową poprawę zachowań konsumpcyjnych, ale nie eliminują wyzwania rosnących wymagań prawnych w zakresie przygotowania odpadów do ponownego użycia i recyklingu. Choć selektywna zbiórka wzrastała do wysokiego poziomu, to ostatnio zaobserwowano stagnację, a nawet lekki spadek jej ogólnego udziału (ale ze zróżnicowaniem w poszczególnych kategoriach). Ponadto, uważa się, że statystyczny wolumen odpadów nie jest w pełni tożsamy z rzeczywistą ilością wytwarzanych odpadów, ponieważ część z nich może trafiać do środowiska lub jest spalana w domowych paleniskach. Skala tego zjawiska w Mikołowie nie jest określana jako wysoka, ale obserwuje się ponowny wzrost liczby dzikich wysypisk w ostatnich latach. Przyczynia się do tego kolejny problem, jakim są gwałtownie wzrastające koszty gospodarki odpadowej, ponoszone tak przez samorząd, jak i przez mieszkańców.

Gospodarka odpadowa jest zatem systemem organizacyjnie dojrzałym i dobrze osadzonym infrastrukturalnie, lecz wymagającym dalszego doskonalenia w kierunkach pogłębiania selektywnej zbiórki, ograniczania niekontrolowanych strumieni odpadów oraz stabilizowania jej kosztów. Kluczowe będzie w tym zakresie podnoszenie efektywności systemu, monitoring i egzekwowanie obowiązków odpadowych oraz wzmocnienie świadomości ekologicznej wytwórców.

62. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) w Mikołowie ma charakter oddziaływania kontrolowanego i nie tworzy, zgodnie z dostępnymi danymi, zagrożeń w skali przekraczającej dopuszczalne normy. Oprócz stacji bazowych i nadajników DVB-T, jego istotnym źródłem są przebiegające przez gminę linie wysokiego napięcia. Nie prowadzono jednak dotąd przekrojowych pomiarów PEM miasta, choć jest ono objęte przez SI2PEM monitorujący jego źródła.

W powyższej sytuacji należy utrzymać podejście ostrożnościowe, pozyskując dane z monitoringu państwowego i reagując na ewentualne przekroczenia oraz uwzględniając strefy oddziaływania w planowaniu przestrzennym i w lokalizacji zabudowy wrażliwej, a jednocześnie utrzymując przejrzystą komunikację społeczną w tym obszarze.

63. HAŁAS

Klimat akustyczny Mikołowa kształtowany jest przede wszystkim przez źródła transportowe. Dominującą determinantą hałasu jest ruch drogowy, skoncentrowany na ciągach dróg krajowych nr 44 i 81 oraz wojewódzkich nr 925, 927 i 928. Hałas kolejowy od linii nr 140 ma znaczenie drugoplanowe, jednak nie jest zjawiskiem pomijalnym. Uciążliwości przemysłowe w zakresie hałasu mają charakter rozproszony, punktowy i żadne przedsiębiorstwo nie stanowi istotnego zagrożenia akustycznego dla większych skupisk ludności. Ruch lotniczy, ze względu na oddalenie od lotnisk, nie stanowi rozpoznanego problemu.

Powyższe oznacza konieczność traktowania hałasu drogowego jako jednego z kosztów zewnętrznych rozwoju transportu w Mikołowie, wymagającego działań wielotorowych. Kluczowe znaczenie ma ograniczanie ekspozycji mieszkańców na hałas wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych poprzez rozwiązania infrastrukturalne, planistyczne, mobilnościowe, techniczne oraz operacyjne. Równolegle potrzebna jest okresowa weryfikacja lokalnych uciążliwości. Całościowo klimat akustyczny pozostaje zatem obszarem zarządzania wymagającym integracji polityki transportowej, przestrzennej i środowiskowej miasta.

64. WODY

Łączna powierzchnia wód płynących i stojących na terenie Mikołowa jest mała, co oznacza ograniczoną pojemność retencyjną oraz relatywnie małą odporność ekosystemów wodnych na dopływ zanieczyszczeń. Stan wód powierzchniowych oceniany w ramach państwowego monitoringu ujawnia trwale problemy jakościowe. Potencjał ekologiczny większości cieków jest umiarkowany, słaby lub zły, co świadczy o istotnym przekształceniu biocenozy i warunków siedliskowych. Stan chemiczny wód jest z reguły dobry, ale występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń. Źródła presji mają charakter przede wszystkim komunalny, ale też przemysłowy, w tym związany z Hałdą Panewnicką. Uzupełnia je presja obszarowa z rolnictwa, prowadząca miejscami do eutrofizacji na skutek dopływu związków azotu i fosforu. W rezultacie, dla wszystkich cieków wyznaczono cele osiągnięcia dobrego stanu środowiskowego i chemicznego, podkreślając jednocześnie ryzyko ich nieosiągnięcia w założonym czasie.

Problemy dotyczą też wód podziemnych. Największa jednostka jednolitych części wód podziemnych ma słaby stan ilościowy i obniżone zwierciadło, co jest efektem poborów odwodnieniowych górniczych oraz komunalnych. Stan chemiczny jej wód jest dobry, mimo presji rozproszonej od gospodarki komunalnej i rolnictwa. W pozostałej, południowo-wschodniej części gminy, stan ilościowy wód jest dobry, ale chemiczny jest słaby wskutek ww. presji oraz ascenzji kwaśnych wód kopalnianych. Uzupełnieniem systemu jest główny zbiornik wód podziemnych obejmujący północną część gminy, o wysokiej jakości zasobów i strategicznym znaczeniu dla regionu. Wody gruntowe w strefach rolnych utrzymują natomiast zadowalający poziom uwilgotnienia, choć dotknięte były podwyższonymi stężeniami związków azotu.

Układ wodny Mikołowa wymaga zatem konsekwentnej ochrony i odbudowy jakościowej, zwłaszcza przez ograniczanie presji zanieczyszczeń. Konieczne jest także wzmacnianie retencji i gospodarowanie wodami w sposób zlewniowy. Niezbędne będą ku temu wielowymiarowe działania, głównie w zakresie planowania przestrzennego, infrastruktury ściekowej, kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska, małej retencji, błękitno-zielonej infrastruktury, biosanacji, a także edukacji mieszkańców i rolników.

65. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Świadomość ekologiczna społeczności miasta jest zasobem o rosnącym znaczeniu, ale spolaryzowanym i niewystarczającym wobec skali wyzwań środowiskowych. Z jednej strony utrwalone są postawy i oczekiwania mieszkańców wskazujące na silne przywiązanie do jakości środowiska lokalnego oraz na dostrzeganie konieczności działań prośrodowiskowych. Z drugiej, często występuje niski poziom świadomości, a także postaw proekologicznych, czasem nawet pomimo świadomości. Istnieje zatem luka mentalno-kulturowa między wymaganiami transformacji środowiskowo-energetyczno-klimatycznej a realnymi nawykami i skłonnością do działań indywidualnych, jak np. redukcja niskiej emisji, właściwe gospodarowanie odpadami, czy wodą. W tej samej logice mieszczą się problemy z akceptacją wspólnotowego wymiaru ład przestrzennego, odzwierciedlające deficyty w internalizacji wartości środowiskowych. Co więcej, istnieje ryzyko narastania oporu wobec działań na rzecz środowiska, w miarę wzrostu odczuwanych kosztów jego obowiązkowej ochrony.

Świadomość ekologiczna to zatem jeden z kluczowych warunków skuteczności polityki środowiskowej miasta. Oznacza to potrzebę prowadzenia systematycznej edukacji i komunikacji ekologicznej, nie tylko informacyjnej, lecz także kształtującej trwałe zachowania, a także rozwijania programów angażujących mieszkańców w praktyczne działania na rzecz środowiska. Działania te powinny być projektowane tak, aby minimalizować ryzyko

wykluczenia i kontestacji kosztowej, wzmacniać poczucie współodpowiedzialności za zasoby przyrodnicze, integrować wokół środowiska i internalizować jego stan.

66. PRZYGOTOWANIE I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Niezależnie od źródeł zmian klimatycznych i zróżnicowanych na świecie polityk wobec tych źródeł, zmiany te są faktem, a badania naukowe przewidują ich dalsze, długookresowe narastanie. Duża część obserwowanych już oraz prognozowanych skutków tych zmian ma charakter negatywny, niekiedy destrukcyjny. Rośnie zatem ranga przygotowania i adaptacji Gminy Mikołów do tych zmian.

Choć lokalne warunki meteorologiczno-topoklimatyczne są generalnie sprzyjające (las i ukształtowanie terenu wspierają naturalną retencję i łagodzą ekstrema pogodowe), co wzmacnia odporność ekosystemów i funkcji osadniczych, to jednak obserwuje się wzrost reżimu temperatur i zmienności zjawisk atmosferycznych. Towarzyszy im erozja wietrzna i wodna oraz utrata wód opadowych i gruntowych, nasilana przez historyczne melioracje oraz niedostatek małej retencji. W wymiarze ponadlokalnym przewiduje się ponadto susze, silne wiatry i inne zjawiska o charakterze klęskowym, w tym nawalne opady.

Jednocześnie istnieją w mieście deficyty infrastrukturalne i instytucjonalno-planistyczne w zakresie przygotowania i adaptacji do tych zjawisk, ponieważ dotychczasowe mechanizmy zarządzania rozwojem nie priorytetyzowały go w praktyce kształtowania zabudowy, infrastruktury, zieleni itp. Deficyty te dotyczą infrastruktury hydrotechnicznej, zwłaszcza melioracji szczegółowych i małej retencji, energetycznej, mobilnościowej i błękitno-zielonej infrastruktury, założeń zielonych, bioróżnorodności, kanalizacji deszczowej, a także odzwierciedlenia adaptacji w przestrzennych i innych dokumentach planistycznych samorządu. Dotyczą też sfery bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz świadomości i umiejętności adaptacyjnego postępowania mieszkańców i przedsiębiorców. Wielowymiarowe wypełnianie tych deficytów należy zatem traktować jako priorytetowe.

4. Misja miasta oraz wizja jego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

W ujęciu ogólnym misja stanowi odpowiedź na pytanie o sens i cel istnienia. W perspektywie publicznej i systemowej racja bytu samorządu gminnego została określona przez ustawodawcę w art. 6 ust. 1 oraz w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Przepisy te wskazują, że „do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów” oraz że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy”. Równolegle, pośrednie ujęcie tej roli wynika z art. 16 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., zgodnie z którym „samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej”.

Uwzględniając powyższe regulacje, a także fakt, iż procesy społeczne, gospodarcze i przestrzenne, w tym środowiskowe, zachodzące w każdej gminie, oddziałują w pewnym stopniu na analogiczne procesy w skali subregionu, regionu i państwa, ogólną misję polskich gmin można opisać jako pełnienie funkcji służebnej wobec społeczności lokalnej przy jednoczesnym współtworzeniu procesów rozwojowych pożądaných ponadlokalnie. Tak rozumiana misja implikuje konieczność prowadzenia przez władze gminy takiej polityki rozwoju, która zaspokaja potrzeby społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe mieszkańców, a zarazem wnosi pozytywny wkład w rozwój ponadlokalny.

Ogólna misja rozwojowa, odnoszona do całej kategorii gmin, wymaga następnie doprecyzowania dla każdej z nich poprzez wskazanie unikatowego sposobu realizowania roli służebnej – zarówno lokalnej, jak i ponadlokalnej. Taka misja wyraża zasoby i możliwości gminy, system wartości uznawany przez jej społeczność, w tym władze, za kluczowy i często niezbywalny (np. kulturowy, środowiskowy, gospodarczy), a także ogólną ideę ich twórczego i prorozwojowego integrowania. Stanowi ona tym samym pierwszą podstawę budowy strategii rozwoju gminy, a w trakcie jej wdrażania ostateczne odniesienie dla oceny aktualności przyjętych kierunków.

W tym ujęciu, z uwzględnieniem społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych, w tym środowiskowych uwarunkowań Gminy Mikołów, a także potrzeb, oczekiwań, aspiracji i wartości mieszkańców oraz lokalnego biznesu, jak również kierunków rozwoju regionu i kraju, strategiczną misję rozwojową formułuje się następująco:

Misją Gminy Mikołów jest budowanie silnej wspólnoty i wysokiej jakości życia poprzez nowoczesne usługi publiczne, bezpieczeństwo i zdrowie, rozwój konkurencyjnej gospodarki oraz ład przestrzenny i czyste środowisko, wspierane przez partnerskie, oparte na danych i stabilne finansowo zarządzanie rozwojem

Na podstawie:

- misji Gminy Mikołów,
- wniosków diagnozy jej lokalnej i ponadlokalnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej,
- potrzeb, oczekiwań i aspiracji społeczności lokalnej oraz lokalnych przedsiębiorców i rolników, a także oczekiwań potencjalnych, ponadlokalnych użytkowników miasta, w tym turystów,

sformułowana została, przedstawiona niżej, syntetyczna wizja jego rozwoju w perspektywie roku 2035 i kolejnych lat, w których pojawiać się będą rezultaty działań podejmowanych w ramach SRGM 2026-2035. Wizja ta opisuje zatem stan, do którego zmierzać będą działania publiczne i partnerskie.

WIZJA ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM

- Mikołów jest wspólnotą spójną, otwartą i integrującą, w której rozwój społeczny opiera się na trwałych więziach, zaufaniu, współodpowiedzialności za sprawy publiczne oraz realnym udziale mieszkańców w życiu społecznym i obywatelskim, z istotnym wkładem trzeciego sektora;
- miasto utrzymuje równowagę demograficzną i atrakcyjność osadniczą, przyciągając młodsze roczniki i stabilizując populację mimo ujemnego bilansu ruchu naturalnego, a jednocześnie konsekwentnie dostosowując usługi społeczne do wyzwań starzenia się ludności;
- system opieki, wychowania i edukacji jest perspektywny, elastyczny i odporny, obejmując wysoką jakość kształcenia, nowoczesną bazę i wyposażenie, rozwinięte wsparcie psychologiczne oraz ofertę zajęć pozalekcyjnych odpowiadającą zmianom pokoleniowym i transformacyjnym oraz wyzwaniom bezpieczeństwa;
- dzieci i młodzież są wzmacniane kompetencyjnie ponad minimum programowe, w szczególności w obszarach STEAM (w tym programowanie, AI, robotyka), języków i twórczości, przy jednoczesnym priorytecie dla ich bezpieczeństwa (także psychicznego i cyfrowego) oraz przeciwdziałania uzależnieniom, zwłaszcza cyfrowym i związanym z używkami;
- edukacja ponadpodstawowa jest konkurencyjna w skali metropolitalnej i spójna z transformacją regionu, wspierając aspiracje edukacyjne, zawodowe i rozwojowe młodzieży oraz wzmacniając atrakcyjność osiedleńczą miasta;
- uczenie się przez całe życie ma w Mikołowie charakter systemowy, a instytucje edukacji pozaformalnej i kultury wzmacniają kompetencje, kreatywność i kapitał społeczny, w tym poprzez funkcje edukacyjne biblioteki, rozwój oferty dla dzieci i młodzieży oraz współpracę programową instytucji ze szkołami i rodzinami;
- miasto sieciowo i skutecznie współpracuje z uczelniami i wykorzystuje metropolitalną dostępność akademicką, minimalizując koszty braku własnej bazy uniwersyteckiej poprzez partnerstwa, staże, projekty oraz lokalne moduły kształcenia ustawicznego;
- kultura jest policentrycznie dostępna, włączająca i międzypokoleniowo spójna, buduje kapitał kulturowy i pełni funkcje integracyjne oraz rozwojowe, a nierówności uczestnictwa między centrum i peryferiami oraz między pokoleniami są ograniczane poprzez miękką konwergencję kulturową, łączącą formy tradycyjne i nowomediálne;
- działalność biblioteczna funkcjonuje jako wielofunkcyjny węzeł kompetencji informacyjnych i cyfrowych (w tym krytycznego korzystania z narzędzi AI), wzmacnia refleksyjność mieszkańców i pełni rolę nowoczesnej przestrzeni wspólnotowej;
- sport i rekreacja są upowszechnione we wszystkich częściach gminy, pełnią funkcje zdrowotne i profilaktyczne, a jednocześnie integrują mieszkańców oraz ograniczają ryzyka problemów społecznych poprzez wzmacnianie więzi i prozdrowotnych stylów życia;
- profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna są dostępne i skuteczne, oparte na koordynacji między podmiotami, a także na budowaniu odporności instytucji ochrony zdrowia oraz powiązaniu działań zdrowotnych z polityką społeczną i senioralną;
- seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami są trwale włączani społecznie i (w możliwym zakresie) gospodarczo dzięki systemowej redukcji barier materialnych i niematerialnych, a także wsparciu łączącemu opiekę, aktywizację, podmiotowość i realny udział w życiu publicznym;
- dziedzictwo kulturowe i tożsamość lokalna są chronione, edukacyjnie utrwalane oraz społecznie (w edukacji, integracji, rekreacji i budowaniu tożsamości) i gospodarczo aktywizowane, stając się trwałym zasobem integracji, postaw obywatelskich, rekreacji oraz budowania odpowiedzialności za otoczenie;
- system wsparcia i integracji społecznej jest aktywizujący i profilaktyczny, ograniczając nakładające się problemy społeczne (m.in. niewydolność rodzicielską, przemoc domową, zagrożenia cyfrowe, używki) oraz wzmacniając kompetencje wychowawcze i dobrostan rodzin;
- organizacje pozarządowe stanowią trwały filar usług społecznych, uzupełniając ofertę publiczną, wypełniając luki usługowe i rozwijając specjalizacje w obszarach kultury, sportu, integracji społecznej i zdrowia publicznego;
- bezpieczeństwo publiczne ma charakter kompleksowy i wielowymiarowy, obejmując zarówno ryzyka codzienne, jak i nadzwyczajne, z naciskiem na bezpieczeństwo cyfrowe, szkolne oraz przygotowanie na kryzysy, w tym migracyjne, epidemiczne, spowodowane klęskami żywiołowymi, konfliktami itp., przy silnej koordynacji działań z Policją, PSP i OSP oraz upowszechnieniu umiejętności samopomocy;

- komunikacja publiczna jest wygodna, spójna i inkluzywna terytorialnie, w tym aglomeracyjnie, redukując jednocześnie bariery mobilności wewnątrzgminnej (zwłaszcza między sołectwami i centrum) oraz wzmacniając dostęp do usług społecznych i aktywności miejskich;
- postawy obywatelskie, w tym wolontariat, samopomoc i współodpowiedzialność za sprawy publiczne, są powszechne, wzmacniane instytucjonalnie i realnie przekładają się na skuteczność działań wspólnotowych oraz publicznych.

WIZJA ROZWOJU W WYMIARZE GOSPODARCZYM

- rozwój gospodarczy jest programowany i koordynowany w sposób zintegrowany, w tym poprzez spójny, transformacyjny program polityki gospodarczej miasta, porządkujący działania, priorytety i współpracę z partnerami ponadlokalnymi;
- lokalna gospodarka wytwarza wysoką wartość dodaną, jest innowacyjna i odporna na wstrząsy zewnętrzne, a źródła utrzymania mieszkańców cechują się większą stabilnością i jakością;
- klimat przedsiębiorczości jest wzmacniany także „miętko”, poprzez rozwijanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, w tym prośrodowiskowych, oraz budowanie świadomości znaczenia transformacji gospodarczej regionu dla jakości życia i bezpieczeństwa ekonomicznego mieszkańców;
- w mieście działa spójny system promocji i preferencji prorozwojowych, w tym zachęty fiskalne powiązane z efektami (inwestycje, zatrudnienie) oraz marketing miejsca ukierunkowany na pożądane profile inwestorów i aktywności;
- Mikołów jest rozpoznawany jako miejsce lokowania inwestycji wysokiej jakości, tj. produktywnych, czystych środowiskowo i spójnych z ładem przestrzennym, które są obsługiwane w sposób sprawny, przewidywalny i partnerski;
- rośnie odporność lokalnej gospodarki dzięki wzmacnianiu popytu lokalnego, w tym poprzez kampanie „kupuję lokalnie”, promowanie lokalnych marek i produktów oraz rozwijanie usług i dóbr odpowiadających na zmiany struktury demograficznej, w tym zgodnie z logiką *silver economy*;
- sektor MŚP jest żywotny, zdywersyfikowany i silnie zakorzeniony lokalnie, w tym w usługach codziennych, handlu, gastronomii i ofercie czasu wolnego, wzmacniając atrakcyjność miasta oraz jego dochodowość;
- przedsiębiorczość rozwija kompetencje przyszłości oraz innowacje, jednocześnie odpowiedzialnie wykorzystując dziedzictwo i tradycje jako zasób budowania przewag rynkowych, wizerunkowych i jakości miejsca;
- funkcjonują trwałe mechanizmy współpracy gospodarki z edukacją, nauką i otoczeniem innowacji, a także sieciowanie i klastrowanie w układzie lokalnym oraz aglomeracyjnym, wzmacniające specjalizacje i transfer wiedzy;
- rozwinięte są zrównoważone, aglomeracyjnie rozpoznawalne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na unikatowej kombinacji zasobów środowiskowych i dziedzictwa, przy równoczesnym zabezpieczeniu integralności przyrodniczej i ład przestrzennego;
- rolnictwo podmiejskie ma charakter nowoczesny, wielofunkcyjny i zintegrowany, jest prowadzone w warunkach ochrony zasobów produkcyjnych i ograniczania konfliktów funkcjonalno-przestrzennych (chroni się rolniczą przestrzeń, poprawia organizację gospodarstw, monitoruje jakość gleb, wspiera retencję i melioracje, ogranicza erozję i zanieczyszczenia oraz porządkuje gospodarowanie odpadami rolniczymi) i buduje krótsze łańcuchy wartości, łącząc produkcję z usługami;
- rynek pracy jest chłonny i elastyczny, jego struktura kompetencyjna lepiej odpowiada procesom transformacji regionu, a aktywność zawodowa mieszkańców jest wspierana przez rozwiązania reintegracji i utrzymania aktywności zawodowej, a także redukcji barier podażowych (w tym opiekuńczych) oraz przez rozwój ekonomii społecznej;
- telepraca i teleusługi stanowią istotną część lokalnych modeli zatrudnienia i przedsiębiorczości, wspierając dywersyfikację dochodów oraz powiązania gospodarcze wykraczające poza układ lokalny;
- transformacja energetyczna jest impulsem modernizacyjnym dla lokalnej gospodarki i ma charakter systemowy, tj. dekarbonizuje wytwarzanie i zużycie energii, poprawia efektywność, bezpieczeństwo i ciągłość zasilania, racjonalizuje koszty oraz tworzy nowe pola działalności dla firm instalacyjnych, serwisowych i doradczych;

- infrastruktura transportowa drogowa i kolejowa jest bezpieczna i zintegrowana, a jej rozwój wspiera konkurencyjność gospodarki, mobilność pracowników i klientów oraz efektywną dostępność przestrzenną kluczowych funkcji gospodarczych;
- infrastruktura telekomunikacyjna i cyfrowa jest niezawodna i powszechnie dostępna, umożliwiając rozwój usług cyfrowych, nowych modeli biznesowych oraz wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców i przedsiębiorstw;
- infrastruktura wodociągowa oraz błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna zapewniają bezpieczeństwo zasobów i procesów gospodarczych w warunkach zmian klimatu, podnosząc ciągłość funkcjonowania miasta, ograniczając ryzyka i straty oraz wzmacniając atrakcyjność inwestycyjną.

WIZJA ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM

- zarządzanie przestrzenią ma charakter dojrzały i sprawczy, ponieważ opiera się na stabilnym systemie planistycznym, stale modernizowanym i uzupełnianym, z wykorzystaniem instrumentów pozwalających ograniczać rozproszenie urbanistyczne, wzmacniać pożądane funkcje przestrzeni i redukować ich konflikty oraz porządkować niespójności struktury miejskiej;
- polityka przestrzenna jest spójna nie tylko wewnętrznie, ale i międzysektorowo, w szczególności dzięki powiązaniu jej z polityką społeczną, w tym polityką bezpieczeństwa, a także gospodarczą i klimatyczno-środowiskową, co wyraża się w zintegrowaniu dziedzinowych dokumentów wykonawczych, jak również dzięki koordynacji z politykami ponadlokalnymi i gmin sąsiednich, zwłaszcza w obszarach stykowych;
- w mieście utrwała się ład funkcjonalno-przestrzenny, w tym struktura urbanistyczna jest czytelna i spójna, a presja inwestycyjna jest kierowana w sposób ograniczający konflikty funkcji;
- centrum miasta pełni rolę konsekwentnie wzmacnianej wizytówki i węzła życia publicznego, będąc przestrzenią o wysokiej czytelności urbanistycznej i jakości architektonicznej, podkreślającą rangę Mikołowa w układzie subregionalnym;
- partycypacyjność przestrzenna staje się standardem, ponieważ mieszkańcy i interesariusze są włączani w wybór rozwiązań programowo-architektoniczno-przestrzennych dla przedsięwzięć gminnych, a konflikty przestrzenne rozwiązywane są w sposób mediacyjny i ekspercki, z równoległym wzmocnieniem nadzoru nad jakością realizacji inwestycji;
- rozwój zabudowy ma charakter planowy i efektywny przestrzennie, tzn. dominuje dogęszczanie i rewitalizacja terenów już zurbanizowanych (w tym zdegradowanych i poprzemysłowych), przy jednoczesnym ograniczaniu rozproszenia oraz ekspansji na obszary cenne przyrodniczo i rolniczo;
- ochrona krajobrazu jest konsekwentnie wdrażana i obejmuje zarówno instrumenty planistyczne, jak i narzędzia ograniczające degradację estetyczną oraz deformacje krajobrazu, a także rozwiązania wzmacniające ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- estetyka przestrzeni prywatnych i publicznych jest wspierana bodźcami i normami, w ramach których promowane są działania podnoszące jakość kompozycyjną posesji oraz inicjatywy społeczne na rzecz estetyki miejsc wspólnych, przy równoległym reagowaniu na istotne naruszenia przepisów służących ochronie krajobrazu;
- przestrzenie publiczne są rozwijane nie tylko jako funkcjonalne i estetyczne, lecz również jako kulturotwórcze, w ramach czego w przestrzeni pojawiają się trwałe i czasowe formy sztuki, kompozycje świetlne oraz mała architektura, współtworzone także przez podmioty pozasamorządowe, wzmacniające tożsamość miejsc i czytelność przekazu symbolicznego w przestrzeni;
- w przestrzeni publicznej dominuje standard piękna, integracji, zieleni i błękitu, na co składają się estetyczne parki, skwery, ulice i place, które są społecznotwórcze i wyposażone w rozwiązania zielone oraz błękitno-zielone, pełniące równolegle funkcje rekreacyjne, edukacyjne, kulturotwórcze i adaptacyjne;
- miasto jest odporne klimatycznie, co przejawia się wzrostem retencji i infiltracji wodnej oraz brakiem lokalnych podtopień, a zagospodarowanie przestrzeni konsekwentnie ogranicza stres termiczny i poprawia mikroklimat;
- funkcjonuje spójny system prewencji środowiskowej, który ogranicza presje antropogeniczne, w tym w szczególności na jakość powietrza, wód, gleb, fauny i flory oraz minimalizuje ryzyka dla zdrowia ludzi i ekosystemów, wzmacniając długookresową konkurencyjność i jakość zamieszkiwania;

- klimat akustyczny jest ograniczany poprzez zintegrowane podejście planistyczne i techniczno-organizacyjne, w którym redukowana jest ekspozycja na hałas drogowy i kolejowy, a zarządzanie ryzykiem akustycznym staje się elementem łączącym politykę transportową, przestrzenną i środowiskową;
- podejście do klimatu elektromagnetycznego jest spójne z zasadą ostrożności, zgodnie z którą oddziaływania są uwzględniane w decyzjach lokalizacyjnych, zwłaszcza dla zabudowy wrażliwej, a komunikacja społeczna w tym obszarze pozostaje przejrzysta oraz oparta na danych i wiedzy;
- decyzje dotyczące środowiska i przestrzeni są oparte na danych, czemu służy rozwinięty monitoring i analiza kluczowych komponentów środowiska oraz źródeł presji, co wspiera trafniejsze zarządzanie przestrzenią i ryzykami;
- mieszkańcy posiadają wysoką świadomość, kompetencje i więzi środowiskowe, co przekłada się na trwałe, powszechne postawy prośrodowiskowe, m.in. w obszarach zachowań wodno-ściekowych, odpadowych, grzewczych i mobilnościowych;
- zasoby mieszkaniowe są dostępne i zrównoważone, odpowiadają na popyt demograficzno-migracyjny, stabilizują koszty utrzymania (zwłaszcza energetyczne), wzmacniają ład przestrzenny i bezpieczeństwo funkcjonowania osiedli;
- rozwój mieszkalnictwa jest infrastrukturalnie domknięty i bezpieczny, a komunalna gospodarka mieszkaniowa oraz budownictwo społeczne uzupełniają rynek w sposób ekonomicznie racjonalny i społecznie sprawiedliwy;
- wysoki standard życia w przestrzeni zamieszkania jest wspierany przez bezpieczeństwo sanitarne i środowiskowe, co zapewnia rozwinięty, odporny i właściwie zarządzany system kanalizacyjny i oczyszczania ścieków, a w części także rozwiązania indywidualne;
- gospodarka odpadowa jest szczelna, racjonalna i prośrodowiskowa, dzięki czemu ogranicza powstawanie odpadów u źródła, pogłębia selektywną zbiórkę i recykling oraz redukuje presje wynikające z nieprawidłowego postępowania z odpadami.

WIZJA ROZWOJU W WYMIARZE HORYZONTALNYM, SAMORZĄDOWYM – SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

- samorząd gminy jest kluczowym, sprawczym kreatorem rozwoju miasta, prowadząc zarządzanie zintegrowane, oparte na jasno określonych priorytetach, mierzalnych rezultatach oraz świadomie identyfikowanych i redukowanych ryzykach, a nie na działaniach reaktywnych i sektorowo odizolowanych;
- władze, kierownictwo i kadry gminnych jednostek organizacyjnych charakteryzują się wysoką dojrzałością instytucjonalną, w tym profesjonalizmem, stałym doskonaleniem kompetencji dziedzinowych i horyzontalnych, transferem wiedzy międzypokoleniowej oraz otwartością na uczenie się przez współpracę i wymianę doświadczeń;
- organizacja pracy Urzędu Miasta Mikołów i gminnych jednostek organizacyjnych jest nowoczesna, w tym procesowa, standaryzowana, projektowa, oparta na współpracy międzywydziałowej i międzyjednostkowej, wzmocniona wysokimi standardami etycznymi oraz rozwiązaniami wspierającymi dobrostan pracowników i stabilność jakości usług;
- samorząd gminy wykorzystuje technologie cyfrowe jako dźwignię produktywności i jakości obsługi, w tym automatyzację i samoobsługę, narzędzia oparte na AI, rozwój e-usług oraz interoperacyjne zarządzanie danymi publicznymi, przy jednoczesnym wzmacnianiu cyberbezpieczeństwa i ciągłości działania;
- w usługach i zarządzaniu komunalnym rośnie udział nowoczesnych technik (m.in. monitoringu, zdalnego opomiarowania, rozwiązań płatniczych i identyfikacyjnych, narzędzi wizualizacyjnych), co podnosi precyzję operacyjną i jakość obsługi mieszkańców;
- warunki materialne pracy samorządowej odpowiadają rosnącej złożoności zadań, w tym poprzez zapewnianie ergonomii, zaplecza technicznego oraz rozwiązań infrastrukturalnych wspierających nowoczesne świadczenie usług publicznych;
- samorząd gminy utrzymuje wysoką świadomość sytuacyjną, prowadząc ciągły monitoring, analizy i prognozowanie procesów lokalnych oraz ponadlokalnych (społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych) i wykorzystuje tę wiedzę do wczesnego rozpoznawania zagrożeń i szans;

- polityka rozwoju jest programowana w sposób spójny, a więc SRGM 2026-2035 pełni funkcję nadrzędną w systemie dokumentów planistyczno-programowych i finansowych, które są aktualizowane adekwatnie do zmian uwarunkowań, a nie wyłącznie do wymogów formalnych;
- partycypacja ma charakter partnerski oraz publiczny i obejmuje uporządkowany dostęp do informacji, dialog i współprojektowanie z mieszkańcami, współrealizację z NGO oraz aktywne włączanie podmiotów ponadlokalnych, w szczególności metropolitalnych, w sposób skoordynowany i przewidywalny;
- samorząd prowadzi systemowe przeciwdziałanie dezinformacji dotyczącej lokalnych spraw samorządowych oraz konsekwentnie upublicznia raporty, analizy i opracowania, w tym ewaluacyjne, budując trwałe zaufanie do instytucji i decyzji publicznych;
- zasób majątkowy miasta, zwłaszcza nieruchomości, jest zarządzany prorozwojowo i stanowi narzędzie realizacji priorytetów publicznych (społecznych, gospodarczych i przestrzennych), jest racjonalizowany, chroniony przed „zamrażaniem”, wielofunkcyjnie wykorzystywany oraz, tam gdzie to uzasadnione, selektywnie zbywany lub dzierżawiony dla zwiększania elastyczności rozwojowej;
- finanse samorządu są stabilne i rozwojowe, na co składa się wzmacnianie dochodów własnych, utrzymywanie wysokiej zdolności absorpcji środków zewnętrznych oraz zdolność do finansowania inwestycji, przy równoczesnym podnoszeniu efektywności kosztowej usług i infrastruktury w całym cyklu jej życia;
- w rezultacie samorząd tworzy trwałą platformę sprawnego, partnerskiego i stabilnego zarządzania, która umożliwia konsekwentną realizację ambicji rozwojowych miasta w każdym wymiarze, bez utraty spójności i odporności na presję zewnętrzne.

5. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Cele strategiczne rozwoju (zwane dalej także celami strategicznymi) stanowią najwyższy poziom celów w SRGM 2026-2035. Stanowią one strategiczną odpowiedź samorządu Mikołowa na aktualne i przewidywane uwarunkowania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, w tym środowiskowe gminy, na potrzeby i aspiracje mieszkańców, plany oraz oczekiwania lokalnych przedsiębiorców i rolników, oczekiwania osób spoza miasta, które z niego korzystają lub mogą korzystać, jak również na wymagania wynikające z ładu przestrzennego oraz ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska.

W SRGM 2026-2035 przyjmuje się dla Gminy Mikołów 4 cele strategiczne rozwoju, zwane dalej także celami strategicznymi, po jednym w wymiarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, a także jeden horyzontalny w wymiarach zarówno społecznym, jak i gospodarczym oraz przestrzennym.

Pierwsze trzy cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 odpowiadają kolejno trzem wymiarom:

- sytuacji gminy, wskazanym w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- rozwoju gminy, wskazanym w art. 10e, ust. 3, pkt 1) oraz pkt 3) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;

w ich brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia uchwały nr VII/78/2024 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 22 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Czwarty z celów strategicznych rozwoju Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 odpowiada jednocześnie wszystkim trzem powyższym wymiarom sytuacji gminy oraz jej rozwoju, o których mowa w ww. przepisach, a zatem jest tzw. celem horyzontalnym.

Tak wyznaczone cele strategiczne rozwoju SRGM 2026-2035, oznaczone jako S.1, S.2, S.3 i S.4, formułuje się w następującym brzmieniu:

S.1 Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych (cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym).

W skrócie, hasłowo: **SILNA WSPÓLNOTA I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA**

Pierwszy cel strategiczny Gminy Mikołów, który jest celem w wymiarze społecznym, zakłada trwałe podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz wzmocnienie odporności wspólnoty lokalnej na współczesne i przyszłe wyzwania. Jego istotą jest zapewnienie, aby miasto było środowiskiem sprzyjającym rozwojowi człowieka w całym cyklu życia, od wczesnego dzieciństwa po późną starość, przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyk wykluczenia, kryzysów rodzinnych, problemów zdrowotnych, osłabienia więzi oraz narastania poczucia niepewności i braku wpływu na sprawy publiczne.

Cel ten opiera się na przekonaniu, że dobrostan społeczny nie jest prostą sumą świadczeń publicznych, lecz rezultatem spójnego układu jakości i dostępności opieki oraz edukacji, zdolności społeczności do współdziałania, poziomu bezpieczeństwa, kondycji zdrowotnej, możliwości aktywnego spędzania czasu, dostępności kultury i zasobów wiedzy, a także łatwości korzystania z usług miasta niezależnie od miejsca zamieszkania (a więc także na obszarach potocznie nazywanych peryferyjnymi) i sytuacji życiowej. W tym ujęciu szczególne znaczenie ma minimalizowanie barier rozwojowych dzieci i młodzieży, wzmacnianie funkcji rodziny, wspieranie osób w kryzysach oraz tworzenie warunków do uczenia się i rozwoju kompetencji także w dorosłości.

Ważnym wymiarem celu jest budowanie spójności i podmiotowości wspólnoty lokalnej. Oznacza to wzmacnianie postaw obywatelskich, współodpowiedzialności za dobro wspólne oraz zdolności do konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, przy ograniczaniu zjawisk lokalnej dezinformacji, polaryzacji, uprzedzeń i stereotypów. Cel zakłada także rozwijanie integracji międzypokoleniowej i włączanie grup o podwyższonym ryzyku marginalizacji, w szczególności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, w życie społeczne, kulturalne, a także, w możliwym zakresie, aktywność zawodową.

Równolegle cel strategiczny obejmuje szeroko rozumiane bezpieczeństwo, tj. zdolność samorządu gminy i mieszkańców do ograniczania ryzyk oraz do skutecznego reagowania w sytuacjach kryzysowych, a także trwałe podnoszenie bezpieczeństwa zdrowotnego. W tym kontekście kluczowe jest wzmacnianie profilaktyki zdrowotnej (w tym zdrowia psychicznego), poprawa dostępności pomocy medycznej i rehabilitacyjnej, a także rozwijanie działań sprzyjających aktywnemu stylowi życia i profilaktyce problemów społecznych. Sfera ta jest traktowana nie jako obszar interwencji doraźnych, lecz jako system działań prewencyjnych i wzmacniających odporność społeczną.

Istotnym komponentem celu jest rozwój funkcji kulturowych i edukacyjnych miasta, rozumianych jako narzędzia integracji, tożsamości, uczenia się oraz budowania relacji społecznych. Obejmuje to zarówno nowoczesne formy upowszechniania kultury i dostępu do wiedzy, jak i świadome wykorzystanie dziedzictwa lokalnego jako zasobu wspólnotowego, który jednoczy mieszkańców i może wzmacniać atrakcyjność miasta. Dopełnieniem jest wzmacnianie dostępności mobilności zbiorowej jako warunku równego dostępu do usług publicznych, aktywności społecznej i kulturalnej oraz możliwości rozwoju edukacyjnego i zawodowego, zwłaszcza w układzie centrum-sołectwa i w powiązaniach aglomeracyjnych.

W rezultacie realizacji celu strategicznego oczekuje się wzrostu jakości życia i satysfakcji mieszkańców, ograniczenia skali problemów społecznych i zdrowotnych, zwiększenia aktywności obywatelskiej, wzmocnienia integracji i zaufania społecznego, poprawy dostępności usług w skali całej gminy oraz podniesienia odporności wspólnoty na zdarzenia nadzwyczajne i długotrwałe presje rozwojowe.

S.2 Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze (cel strategiczny rozwoju w wymiarze gospodarczym).

W skrócie, hasłowo: **KONKURENCYJNA GOSPODARKA PRZYSZŁOŚCI**

Drugim celem strategicznym Gminy Mikołów, który jest celem w wymiarze gospodarczym, jest trwałe zwiększanie lokalnej, wytwórczej, usługowej i handlowej wartości dodanej oraz jakości i stabilności źródeł utrzymania mieszkańców w warunkach przyspieszonej transformacji technologicznej, energetycznej i strukturalnej regionu. Oznacza to takie kształtowanie rozwoju gospodarczego, aby z jednej strony maksymalizować korzyści wynikające z położenia w silnym otoczeniu metropolitalnym, a z drugiej ograniczać ryzyko, że wzrost będzie miał charakter jedynie ekstensywny (tzn. kosztochłonny przestrzennie i środowiskowo) lub zależny wyłącznie od zewnętrznych decyzji i koniunktur.

Rdzeniem celu jest budowa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji, które są wiodące, innowacyjne, kreatywne, neutralne środowiskowo i oszczędne przestrzennie, a zarazem zdolne do trwałego zakorzenienia i zakotwiczenia w lokalnych zasobach i kompetencjach. W praktyce wymaga to wzmacniania współpracy międzysektorowej, w tym klastrowej, rozwoju zdolności innowacyjnych firm, stymulowania przedsiębiorczości mieszkańców i rozwoju *start-upów*, a także podnoszenia standardu obsługi instytucjonalnej i przewidywalności działań publicznych. Równolegle istotne jest racjonalne, prorozwojowe uruchamianie kolejnych zasobów nieruchomości i terenów dla funkcji gospodarczych, przy zachowaniu jakości miejsca i ładu funkcjonalnego.

Istotnym komponentem celu jest także utrzymanie i rozwijanie atrakcyjnego, elastycznego rynku pracy, który, mimo niskiego obecnie bezrobocia, wymaga ukierunkowanych interwencji wobec barier strukturalnych (m.in. w grupach wrażliwych i w warunkach starzenia się zasobów pracy) oraz konsekwentnego wzmacniania kompetencji adekwatnych do gospodarki przyszłości. W tym ujęciu rozwój gospodarczy jest trwale możliwy tylko wtedy, gdy jest sprzężony z systemowym podnoszeniem kwalifikacji, skracaniem ścieżek „edukacja-zatrudnienie”, rozwojem kompetencji transformacyjnych i włączaniem w aktywność zawodową osób oddalonych od rynku pracy, w tym z wykorzystaniem nowych form organizacji pracy.

Cel obejmuje również dywersyfikację struktury gospodarki poprzez nowoczesne funkcje rekreacyjno-turystyczne oraz rolnictwo podmiejskie. Rozwój usług czasu wolnego i turystyki powinien wykorzystywać zasoby przyrodnicze, kulturowe i instytucjonalne, a jednocześnie podnosić rozpoznawalność miasta i generować popyt na usługi komplementarne (gastronomia, kultura, sport, oferta edukacyjna). Równolegle rolnictwo, jako komponent krajobrazowy i gospodarczy, wymaga podejścia wielofunkcyjnego, w tym stabilizacji warunków prowadzenia działalności w warunkach presji urbanizacyjnej, modernizacji i profesjonalizacji, a także integracji z lokalnym rynkiem i usługami (np. krótkie łańcuchy dostaw, agroturystyka, specjalizacje niszowe).

Warunkiem materialnym realizacji celu jest nowoczesny i odporny kręgosłup infrastrukturalny rozwoju gospodarczego, w tym sprawne i bezpieczne powiązania drogowe i kolejowe, wysoki poziom intermo-

dalności i dostępności transportowej, powszechnie dostępna infrastruktura telekomunikacyjna i szerokopasmowa, a także niezawodne systemy zaopatrzenia w wodę oraz gospodarki ściekowej. Równie ważna jest infrastruktura hydrotechniczna i retencyjna, ponieważ odporność klimatyczna i ograniczanie strat wywoływanych zjawiskami opadowymi stają się czynnikiem ciągłości funkcjonowania gospodarki oraz ograniczania kosztów zewnętrznych. Wreszcie, wymiar energetyczny celu zakłada przyspieszenie modernizacji i dekarbonizacji systemów ciepłowniczych oraz wzmacnianie bezpieczeństwa energetycznego i ochrony przed ubóstwem energetycznym, co bezpośrednio wpływa na konkurencyjność kosztową i jakościową lokalizacji mieszkaniowej i inwestycyjnej.

W ujęciu syntetycznym, realizacja celu ma doprowadzić do sytuacji, w której Mikołów jest miastem zdolnym do przechwytywania korzyści metropolitalnych przy jednoczesnym ograniczaniu ich kosztów, a rozwój gospodarczy ma charakter produktywny, inkluzywny i odporny, tzn. oparty na jakościowych miejscach pracy, wysokiej sprawności infrastrukturalnej, racjonalnym wykorzystaniu zasobów przestrzennych oraz stabilnych warunkach świadczenia usług publicznych i prowadzenia działalności gospodarczej.

S.3 Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu (cel strategiczny rozwoju w wymiarze przestrzennym).

W skrócie, hasłowo: **ŁAD PRZESTRZENNY, CZYSTE ŚRODOWISKO I DOSTĘPNE MIESZKALNICTWO**

Trzeci cel strategiczny Gminy Mikołów, który jest celem w wymiarze przestrzennym, obejmującym również zagadnienia środowiskowe, zakłada traktowanie przestrzeni jako zasobu rozwojowego wymagającego jednoczesnego porządkowania, ochrony i świadomego kształtowania. Istotą celu jest osiągnięcie takiej struktury przestrzennej miasta, w której rozmieszczenie funkcji, intensywność zagospodarowania oraz standardy urbanistyczne zwiększają spójność i czytelność układu osadniczego, ograniczają konflikty przestrzenne, wzmacniają centrum jako wizytówkę i punkt ciężkości życia publicznego, a równocześnie minimalizują presję na tereny cenne przyrodniczo i rolniczo poprzez priorytetyzację dogęszczania i rewitalizacji obszarów już zurbanizowanych, w tym zdegradowanych.

Cel ten ma charakter hybrydowy, ponieważ łączy rozwiązywanie problemów typowych dla miast podlegających presji suburbanizacyjnej (rozproszenie zabudowy, niedomknięcie funkcjonalne, wzrost kosztów obsługi i utrzymania przestrzeni) z jednoczesnym wdrażaniem standardów zwiększających atrakcyjność i odporność miejsca. Oznacza to konsekwentne integrowanie w planowaniu i decyzjach przestrzennych wartości środowiskowych i kulturowych, wzmacnianie ciągłości systemu terenów zielonych oraz rozwój wysokiej jakości, estetycznych i społecznotwórczych przestrzeni publicznych, w których komponenty zielone i błękitno-zielone pełnią równoległe funkcje rekreacyjne, integracyjne i adaptacyjne (retencja, ograniczanie stresu termicznego, poprawa mikroklimatu, bioróżnorodność).

W wymiarze środowiskowym cel zakłada przejście od reaktywnego reagowania na presję do prewencji opartej na danych, koordynacji i internalizacji wartości środowiskowych. Obejmuje to rozwijanie lokalnej świadomości sytuacyjnej w odniesieniu do kluczowych komponentów środowiska (m.in. powietrze, wody, gleby, hałas, pola elektromagnetyczne), lepszą identyfikację źródeł presji i ryzyk oraz wzmacnianie kompetencji i więzi środowiskowych mieszkańców poprzez edukację i komunikację publiczną nastawioną na trwałą zmianę zachowań, a nie działania incydentalne. Tak rozumiana prewencja stanowi warunek skutecznego ograniczania kosztów zewnętrznych degradacji środowiska oraz budowania lokalnej odporności na zmienność klimatyczną.

Integralnym elementem celu jest zrównoważone mieszkalnictwo rozumiane jako równoczesna dostępność zasobów mieszkaniowych, ich bezpieczeństwo funkcjonowania oraz ograniczanie presji, jaką rozwój zabudowy wywiera na środowisko i przestrzeń. W praktyce oznacza to odejście od przyrostu zasobu mieszkaniowego opartego na rozproszeniu i niedostatecznym domknięciu infrastrukturalnym na rzecz rozwoju planowego, efektywnego przestrzennie, odpornego na zagrożenia klimatyczne, stabilizującego koszty utrzymania mieszkań (w tym energetyczne) oraz wzmacniającego ład i bezpieczeństwo osiedli.

Dopełnieniem celu jest utrzymanie wysokich standardów komunalnych usług środowiskowych, które bezpośrednio determinują jakość życia w przestrzeni zamieszkania oraz stan lokalnych ekosystemów. Dotyczy to zwłaszcza ograniczania ryzyk sanitarnych i presji na środowisko poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej oraz rozwój gospodarki odpadowej ukierunkowanej na prewencję powstawania odpadów, szczelność systemu, wzrost selektywności, ponowne użycie i recykling, a także redukcję „ucieczki” odpadów do środowiska.

S.4 Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Mikołowa oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych (horyzontalny cel strategiczny rozwoju, tzn. cel jednocześnie w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym).

W skrócie, hasłowo: **SPRAWNE, PARTNERSKIE I STABILNE ZARZĄDZANIE ROZWOJEM**

Czwarty cel strategiczny Gminy Mikołów ma charakter horyzontalny, ponieważ dotyczy warunków sprawczych realizacji całej strategii, w tym przede wszystkim jakości publicznego zarządzania rozwojem miasta, na którą składają się dojrzałość instytucjonalna, zdolność do programowania rozwoju oraz stabilność i potencjał finansowy. Jego istotą jest dalsze odchodzenie od zarządzania reagującego i sektorowego do zarządzania zintegrowanego, które łączy cele społeczne, gospodarcze i przestrzenne, w tym środowiskowe, w spójny portfel interwencji, oparty na czytelnym priorytetach, mierzalnych rezultatach i świadomie zarządzanych ryzykach.

Rdzeniem celu jest wzmocnienie kompetencji i organizacji samorządu oraz gminnych jednostek organizacyjnych w taki sposób, aby potrafiły one projektować i wdrażać złożone polityki publiczne, utrzymywać wysoką jakość usług oraz skutecznie realizować programy inwestycyjne mimo zmienności otoczenia prawnego i finansowego. Wymaga to pogłębiania profesjonalizacji kadr, standaryzacji i doskonalenia procesów, rozwoju zarządzania projektowego, współpracy międzywydziałowej i międzyjednostkowej oraz racjonalnej modernizacji organizacyjnej, w tym wykorzystania narzędzi cyfrowych i automatyzacji, które zwiększają produktywność pracy administracji, jakość obsługi mieszkańców i transparentność działania.

Drugim filarem jest wysoka świadomość sytuacyjna samorządu, rozumiana jako ciągle rozpoznawanie procesów i trendów lokalnych oraz ponadlokalnych, ich monitorowanie, analiza i prognozowanie, a następnie przekładanie wiedzy na adekwatne programowanie rozwoju. Oznacza to zarządzanie oparte na danych i dowodach, zdolność do wczesnego identyfikowania ryzyk i szans, prowadzenie ewaluacji, a także utrzymywanie spójnego systemu dokumentów planistyczno-programowych, aktualizowanych w rytmie zmian uwarunkowań, a nie tylko zobowiązań prawnych. Tak rozumiana wiedza operacyjna samorządu ma ograniczać ryzyko nietrafnych inwestycji i działań, skracać czas reakcji na zmiany oraz zwiększać skuteczność i efektywność alokacji zasobów.

Trzecim filarem jest partnerska i publiczna partycypacyjność zarządzania rozwojem, obejmująca równoległy szeroki i uporządkowany dostęp do informacji publicznej, dialog i współprojektowanie rozwiązań z mieszkańcami, współpracę i współrealizację z organizacjami pozarządowymi oraz aktywne włączanie podmiotów ponadlokalnych, zwłaszcza w układzie metropolitalnym. W tym ujęciu partycypacja jest instrumentem jakości zwiększającym trafność diagnoz, zmniejszającym koszty konfliktów oraz budującym zaufanie i współodpowiedzialność, a nie wyłącznie spełnieniem wymogów formalnych.

Czwartym filarem jest prorozwojowe gospodarowanie zasobami majątkowymi, zwłaszcza nieruchomościami komunalnymi, w taki sposób, aby zasób mienia był narzędziem realizacji priorytetów strategicznych, tj. umożliwiał lokowanie funkcji publicznych, wzmacniał ład przestrzenny, wspierał rozwój gospodarczy, a jednocześnie minimalizował koszty utrzymania oraz ryzyko nieefektywnego „zamrażania” gruntów i obiektów. Elementem tego podejścia jest także racjonalizacja struktury majątku, w tym selektywne zbywanie lub dzierżawienie składników nieprzydatnych dla zadań publicznych, przy jednoczesnym zabezpieczeniu zasobu dla celów przyszłych, a więc utrzymywaniu elastyczności rozwojowej miasta.

Domknięciem celu jest stabilność finansowa i zdolność do finansowania rozwoju, obejmująca wzmacnianie dochodów własnych, wysoką zdolność absorpcji środków zewnętrznych, utrzymywanie adekwatnego poziomu inwestycji oraz podnoszenie efektywności kosztowej usług i infrastruktury w całym cyklu życia.

W łącznym rezultacie cel strategiczny S.4 tworzy „platformę” umożliwiającą konsekwentną realizację pozostałych celów strategii. Bez sprawnego, opartego na danych, partycypacyjnego i stabilnego finansowo zarządzania nie jest możliwe osiągnięcie silnej wspólnoty, wysokiej jakości życia, konkurencyjności gospodarki ani ładu przestrzennego, czystego środowiska i dostępnego mieszkalnictwa.

6. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Cele operacyjne rozwoju Mikołowa to cele drugiego rzędu, które podporządkowane są celom strategicznym (przedstawionym w rozdziale 5) i stanowią ich składowe. Mogą być również traktowane jako etapy na drodze do osiągnięcia celów strategicznych. Cele operacyjne doprecyzowują treść celów strategicznych, a jednocześnie wiążą je z kierunkami działań służących ich osiągnięciu (przedstawionymi w rozdziale 7) oraz z oczekiwanymi rezultatami tych działań oraz wskaźnikami ich osiągnięcia (przedstawionymi w rozdziale 8). Skumulowane osiągnięcie celów operacyjnych prowadzić będzie do osiągnięcia celów strategicznych, co w konsekwencji oznacza urzeczywistnienie wizji rozwoju Mikołowa (przedstawionej w rozdziale 4). Cele operacyjne pełnią zatem funkcję elementu łączącego poziom ogólny SRGM 2026-2035 (misja, wizja, cele strategiczne) z jej poziomem szczegółowym (działania, rezultaty, wskaźniki).

Wyznaczonym celom strategicznym rozwoju od S.1 do S.4 podporządkowuje się 32 tak rozumiane cele operacyjne rozwoju, od O.01 do O.32 (dalej także: cele operacyjne), których osiąganie złoży się na osiąganie celów strategicznych, w przedstawionej poniżej kompozycji.

Dla celu strategicznego rozwoju w wymiarze społecznym **1**

S.1 Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.01** Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości.
- O.02** Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich.
- O.03** Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia.
- O.04** Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi.
- O.05** Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna.
- O.06** Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo.
- O.07** Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej.
- O.08** Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna.
- O.09** Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy.
- O.10** Działalność biblioteczna nowego wzoru.
- O.11** Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna.

Dla celu strategicznego rozwoju w wymiarze gospodarczym **2**

S.2 Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.12** Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji.
- O.13** Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie.
- O.14** Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie.
- O.15** Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodzinowe możliwości rozwoju zawodowego.
- O.16** Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.
- O.17** Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa.

- O.18 Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki.
- O.19 Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa.
- O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej.

Dla celu strategicznego rozwoju

3

S.3 Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń.
- O.22 Piękne, integrujące, zielone błękitne przestrzenie publiczne.
- O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa.
- O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.
- O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.
- O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna.
- O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa.

Dla celu strategicznego rozwoju

4

S.4 Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Mikołowa oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych,

przyjmuje się – bezpośrednio przyczyniające się do jego osiągnięcia – cele operacyjne rozwoju:

- O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy.
- O.29 Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju.
- O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.
- O.31 Wysoka prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy.
- O.32 Zdolności finansowe samorządu gminy spójne z wyzwaniami i ambicjami rozwojowymi.

Prócz bezpośredniego przyczyniania się do osiągnięcia ww. celów strategicznych rozwoju, tak wyznaczone cele operacyjne przyczyniają się do ich osiągnięcia również pośrednio, zgodnie z powiązaniami, które prezentuje Tabela 4. Zawartość merytoryczna tak wyznaczonych celów operacyjnych rozwoju została zaprezentowana w treści po niej następującej.

Tabela 4. Bezpośrednie i pośrednie przyczynianie się celów operacyjnych do osiągnięcia celów strategicznych SRGM 2026-2035

			CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY MIKOŁÓW			
			S.1	S.2	S.3	S.4
			① Silna wspólnota i wysoka jakość życia	② Konkurencyjna gospodarka przyszłości	③ Ład przestrzenny, czyste środowisko i dostępne mieszkalnictwo	④ Sprawne, partnerskie i stabilne zarządzanie rozwojem
CELE OPERACYJNE ROZWOJU GMINY MIKOŁÓW	O.01	Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	x
	O.02	Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	pośrednio
	O.03	Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	pośrednio
	O.04	Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi	bezpośrednio	pośrednio	x	x
	O.05	Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna	bezpośrednio	x	x	x
	O.06	Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo	bezpośrednio	pośrednio	x	x
	O.07	Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej	bezpośrednio	pośrednio	x	x
	O.08	Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	x
	O.09	Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy	bezpośrednio	pośrednio	x	x
	O.10	Działalność biblioteczna nowego wzoru	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	x
	O.11	Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna	bezpośrednio	pośrednio	pośrednio	x
	O.12	Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji	pośrednio	bezpośrednio	x	x
	O.13	Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie	pośrednio	bezpośrednio	x	x
	O.14	Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.15	Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego	pośrednio	bezpośrednio	x	x

x – powiązanie dalece pośrednie / słabe

		CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY MIKOŁÓW				
		S.1	S.2	S.3	S.4	
		❶ Silna wspólnota i wysoka jakość życia	❷ Konkurencyjna gospodarka przyszłości	❸ Ład przestrzenny, czyste środowisko i dostępne mieszkalnictwo	❹ Sprawne, partnerskie i stabilne zarządzanie rozwojem	
CELE OPERACYJNE ROZWOJU GMINY MIKOŁÓW	O.16	Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.17	Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.18	Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.19	Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.20	Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej	pośrednio	bezpośrednio	pośrednio	x
	O.21	Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.22	Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.23	Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.24	Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.25	Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe	pośrednio	x	bezpośrednio	x
	O.26	Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.27	Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio	x
	O.28	Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy	pośrednio	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio
	O.29	Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju	pośrednio	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio
	O.30	Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta	pośrednio	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio
	O.31	Wysoka prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy	pośrednio	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio
	O.32	Zdolności finansowe samorządu gminy spójne z wyzwaniami i ambicjami rozwojowymi	pośrednio	pośrednio	pośrednio	bezpośrednio

x – powiązanie dalece pośrednie / słabe

O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości.

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów O.01 przyjmuje się ukształtowanie elastycznego, dostępnego i wysokiej jakości systemu opieki, wychowania i edukacji (żłobkowej, przedszkolnej, szkolnej oraz pozaszkolnej), który wzmacnia rozwój dzieci i młodzieży, wyrównuje szanse, wspiera rodziny oraz przygotowuje młodych mikołowian do funkcjonowania w dynamicznie zmieniających się realiach społecznych, technologicznych i gospodarczych. Cel ten ma równocześnie znaczenie dla procesów migracyjnych – atrakcyjność i perspektywność lokalnej oferty edukacyjnej oraz rozwojowej stanowi istotny element zatrzymywania i przyciągania mieszkańców.

Realizacja celu obejmie w pierwszej kolejności elastyczne utrzymywanie dobrej dostępności oraz dalsze **doskonale** usług **żłobkowych**, zarówno w zakresie świadczeń komplementarnych (np. profilaktyczno-terapeutycznych, żywieniowych, edukacyjnych i prozdrowotnych), jak i dostępności komunikacyjnej oraz kosztowej. Kierunek ten jest szczególnie istotny w kontekście niżu demograficznego oraz subregionalnej konkurencji w zakresie tych usług.

Równolegle utrzymywana i rozwijana będzie **wysoka dostępność oraz jakość wychowania przedszkolnego**, przy jednoczesnym dostosowywaniu potencjału oddziałów do uwarunkowań demograficznych, tak aby zachować racjonalną i trwałą sieć placówek. Rozszerzane będą także usługi wspierające (m.in. logopedyczne, psychologiczne, socjoterapeutyczne), rozwijające kompetencje językowe i miękkie¹, kreatywność, aktywność fizyczną oraz bezpieczeństwo osobiste. Działania te odpowiadają zarówno na dotychczasową mocną pozycję systemu przedszkolnego, jak i na rosnące wyzwania kosztowe oraz potrzebę elastycznego zarządzania siecią w warunkach niżu demograficznego.

W obszarze szkolnictwa podstawowego priorytetem będzie **zwiększanie konkurencyjności i perspektywności gminnych szkół**, poprzez utrzymywanie wysokich wyników kształcenia, modernizację bazy i wyposażenia, rozwój usług profilaktyczno-terapeutycznych (w tym psychologicznych) i opiekuńczych, a także konsekwentne dostosowywanie zajęć pozalekcyjnych do współczesnych oczekiwań uczniów (szczególnie w nurtach STEAM, kompetencji cyfrowych i technicznych, języków, aktywności sportowej i twórczej). Wzmocnione zostaną również organizacyjne podstawy systemu (rozwój kompetencji kadr, innowacje dydaktyczno-wychowawcze, udział rodziców, racjonalizacja kosztów bez spadku jakości, działania promocyjne, elastyczne kształtowanie oddziałów i sieci szkół). Kierunki te wynikają m.in. z obserwowanej presji kosztowej w oświacie, rosnącej konkurencji o ucznia oraz potrzeby lepszego dopasowania oferty do zmian pokoleniowych i wyzwań bezpieczeństwa, w tym psychicznego i cyfrowego.

Uzupełnieniem będzie wspieranie rozwoju **lokalnej oferty szkolnictwa ponadpodstawowego**, w tym we współpracy z samorządem powiatowym, a także konsekwentne upowszechnianie edukacji pozaformalnej i nieformalnej w duchu uczenia się przez całe życie, zwłaszcza w obszarach kompetencji cyfrowych, bezpieczeństwa, postaw obywatelskich, zdrowia, środowiska, przedsiębiorczości i innowacyjności, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału współpracy z uczelniami. Spójność i trwałość działań zapewnią zintegrowane planowanie rozwoju systemu oświaty, opieki i wychowania, w tym wdrożenie dedykowanych programów gminnych, a także budowanie odporności na niektóre zagrożenia.

O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich.

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów O.02 wyznacza się umacnianie świadomych i powszechnych postaw obywatelskich, rozumianych jako identyfikacja z miastem i jego częściami, gotowość do współodpowiedzialności za dobro wspólne, aktywny udział w sprawach publicznych oraz skłonność do samoorganizacji i współpracy na rzecz stawiania czoła lokalnym wyzwaniom, w szczególności społecznym i przestrzennym, w tym środowiskowym. Osiąganie celu ma wzmacniać kapitał społeczny i zaufanie, zwiększać skuteczność działań publicznych poprzez współtworzenie ich z mieszkańcami oraz podnosić odporność wspólnoty na różnorodne napięcia i kryzysy.

Choć Mikołów dysponuje relatywnie wysokim kapitałem społecznym oraz rozwiniętymi formami dialogu i partycypacji, widoczne są czynniki ryzyka (m.in. lokalna polaryzacja i dezinformacja), które mogą osłabiać więzi i współdziałanie, jeśli nie będą świadomie „neutralizowane” i równoważone przez działania wspólnotowe. Równocześnie, choć więzi mieszkańców z miastem są silne, a zainteresowanie sprawami publicznymi jest znaczne, postawy obywatelskie nie są wystarczająco często przejawiane, co uzasadnia potrzebę działań je upowszechniających.

¹ Kompetencje miękkie to m.in.: kreatywność, innowacyjność, logiczność i krytyczność myślenia, odpowiedzialność, przywództwo, asertywność, komunikatywność, adaptacyjność, rezyliencja, zdolność zarządzania sobą w czasie, zespołowość, życzliwość, zdolności organizacyjne, samodyscyplina, umiejętność delegowania i egzekwowania zadań, lojalność, kulturę osobistą i chęć samorozwoju a także zdolność do konstruktywnej oceny i przyjmowania krytyki, rozwiązywania konfliktów, motywowania siebie i innych oraz skupiania się na celu.

Osiąganie celu obejmie **kształtowanie, wzmacnianie, promowanie i nagradzanie postaw obywatelskich** w różnych grupach wiekowych i środowiskach, z wykorzystaniem szkół, instytucji kultury, sportu oraz pomocy społecznej, a także systematyczne włączanie nowych mieszkańców w lokalną wspólnotę. Obejmuje to także: wzmacnianie roli i realnego wpływu narzędzi partycypacji (m.in. jednostek pomocniczych, rad i ciał dialogu, konsultacji), wspieranie indywidualnych inicjatyw mieszkańców, promowanie lokalnych współczesnych i tradycyjnych wzorców obywatelskości oraz dbałość o jakość komunikacji wewnątrzspółnotowej i zewnętrznej. Równolegle prowadzone będzie **przeciwdziałanie postawom antyobywatelskim i zjawiskom osłabiającym zaufanie**, w tym poprzez współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, mediami, organizacjami społecznymi i innymi lokalnymi partnerami.

Drugim filarem będzie **rozwój wolontariatu i samopomocy** jako praktycznych „szkół obywatelskości”, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży, seniorów, osób chorych, niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem. Działania te będą realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi, których sieć w Mikołowie jest gęsta i różnorodna.

Dla zapewnienia spójności, ciągłości i mierzalności oddziaływania działań partycypacyjnych i aktywizacyjnych, opracowany i wdrożony zostanie program budowy społeczności obywatelskiej miasta integrujący przedsięwzięcia gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów oraz ukierunkowujący je na równoczesne wzmacnianie wspólnoty i realizację strategicznych priorytetów miasta. Upowszechnianie postaw obywatelskich będzie przy tym wykorzystywane jako mechanizm wspierający realizację pozostałych celów rozwoju miasta, m.in. w obszarze usług społecznych, ograniczania problemów społecznych, bezpieczeństwa, jakości środowiska, infrastruktury i gospodarki lokalnej.

O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia.

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów O.03 wyznacza się osiągnięcie wysokiego, trwałego poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz zdolności miasta do działania w sytuacjach materializacji zagrożeń, tak aby ograniczać ryzyko i skalę strat, wzmacniać poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz zapewniać ciągłość funkcjonowania kluczowych usług i infrastruktury samorządowej w warunkach zakłóceń. Cel obejmuje jednocześnie bezpieczeństwo w sytuacjach codziennych (np. ruchu drogowego, korzystania z obiektów publicznych czy internetu) oraz bezpieczeństwo związane z sytuacjami nadzwyczajnymi (np. ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, epidemią, atakami na ludność).

Osiąganie celu będzie następowało poprzez **zintegrowane wzmacnianie prewencji, wczesnego reagowania, zdolności ratowniczych oraz odporności instytucji i mieszkańców**. W obszarze bezpieczeństwa ruchu drogowego priorytetem będzie stałe identyfikowanie miejsc koncentracji zagrożeń, ich redukcja lub skuteczne lobbowanie na rzecz ich redukcji u zarządców dróg, a także działania inwestycyjne, organizacyjne, informacyjne i prawne, wraz z ukierunkowaną edukacją dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Równolegle wzmacniane będą **lokalne zdolności ratownicze i ochrony przeciwpożarowej** poprzez wsparcie doposażenia OSP i modernizacji ich remiz lub ich otoczenia, zwiększanie dostępności miejsc czerpania wody, wspieranie rozwoju kwalifikacji ratowników, edukację publiczną i inne rodzaje działań. Standardem bezpieczeństwa stanie się **zapewnienie dostępności AED** w obiektach gminy, w których przebywają ludzie, a także wspieranie ich obecności w innych miejscach publicznych. Uzupełnieniem będą szkolenia mieszkańców oraz pracowników gminnych jednostek z pierwszej pomocy i podstawowych czynności ratowniczych.

Bezpieczeństwo osobiste, mienia i porządku publicznego będzie wzmacniane przez **lepsze dopasowanie działań i wyposażenia Straży Miejskiej do struktury zagrożeń**, wspieranie dostosowania działań Policji, rozwój monitoringu wizyjnego oraz szeroką edukację mieszkańców dotyczącą bezpiecznego zamieszkania, zabawy i codziennych aktywności, również w wymiarze cyfrowym. Uzupełniając doskonałe będą lokalne przepisy i działania porządkowe i sanitarne oraz związane z alkoholem i zwierzętami oraz zapewniane będzie wsparcie mieszkańcom w stwierdzaniu i usuwaniu szkód górniczych.

Ponieważ bezpieczeństwo dotyczy także korzystania z usług publicznych, cel obejmuje także **systematyczne wykrywanie, reagowanie i zapobieganie zagrożeniom w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych**, szczególnie żłobkowych, przedszkolnych i szkolnych, a także zapewnianie bezpieczeństwa technicznego gminnych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, w tym placów zabaw. Jednocześnie wzmacniane będzie bezpieczeństwo mieszkańców w sieci poprzez edukację nt. cyberzagrożeń oraz działania wykrywające i eliminujące cyberprzemoc, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

W wymiarze zagrożeń naturalnych cel zakłada **redukcję ryzyka i potencjalnych skutków podtopień i powodzi** z wykorzystaniem instrumentów planowania przestrzennego, realizację działań wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz konsekwentne zwiększanie retencji.

Kluczowy, a jednocześnie przenikający część wymienionych już wymiarów bezpieczeństwa, będzie udział gminy w zapewnianiu właściwego potencjału **ochrony ludności i obrony cywilnej**, adekwatnie do zagrożeń i

wymogów prawnych, w tym poprzez współpracę z organami i podmiotami ochrony ludności i z sektorem pozarządowym, zapewnianie rozwiązań technicznych, organizacyjnych, planistycznych i kadrowych, inwestycje w obiekty i infrastrukturę, utrzymywanie odpowiedniego wyposażenia, pozyskiwanie i przetwarzanie danych, doskonalenie kompetencji mieszkańców, władz i pracowników samorządowych, także poprzez ćwiczenia. Analogiczne znaczenie będzie mieć też zapewnianie odpowiedniego, gminnego potencjału **realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obronności**.

Cel uzupełnia pomocniczy udział gminy w zapewnianiu **bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego**, w tym poprzez działania informacyjno-edukacyjne oraz regulacje dotyczące utrzymania czystości i porządku, a potencjalnie także wspieranie przedsięwzięć ograniczających ryzyka zarażeń.

Skalę i trwałość efektów zapewni **silna integracja organizacyjna i partnerska**, w tym utrzymywanie wysokich zdolności techniczno-organizacyjnych i kompetencyjnych Straży Miejskiej oraz Biura Zarządzania Bezpieczeństwem, doskonalenie współpracy z powiatem, województwem, sąsiednimi gminami oraz służbami państwowymi, strażami i wojskiem, a także włączanie aktywności mieszkańców ukierunkowanej na wzrost bezpieczeństwa. Całość działań będzie spinana przez zintegrowane planowanie i koordynację w ramach planów zarządzania kryzysowego oraz funkcjonowania gminy w warunkach zagrożeń, jak również programów ochrony ludności.

O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. 1 + 2

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów O.04 przyjmuje się upowszechnienie sportu i rekreacji ruchowej, z jednoczesnym wzmocnieniem przez nie integracji społecznej, pełnieniem funkcji profilaktycznych i osłonowych wobec problemów społecznych, a równolegle budowaniem aglomeracyjnej atrakcyjności Mikołowa jako miejsca wypoczynku, rekreacji i wydarzeń.

Rdzeniem celu będzie **zapewnienie nowoczesnych, bezpiecznych i dostępnych podstaw materialnych aktywności ruchowej**, w tym modernizacja kluczowych obiektów i stref (Ośrodek Rekreacyjny Planty, Kryta Pływalnia „Aqua Plant” wraz z wodnym placem zabaw, kompleksy „Orlik”, kąpielisko miejskie i inne), rozwój nowych form rekreacji (np. park linowy) oraz zagospodarowanie w centrum miasta przestrzeni sprzyjających rekreacji nad Jamną. Równocześnie miasto będzie dbać o dobry stan techniczny obiektów i budować nowe tam, gdzie prognozowane obciążenie będzie stabilne, a koszty eksploatacji zoptymalizowane, szczególnie z myślą o aktywizacji osób dotąd mniej aktywnych oraz kobiet, a jednocześnie w zgodzie ze współczesnymi trendami aktywności ruchowej.

Upowszechnienie aktywności będzie oparte nie tylko na infrastrukturze, ale też na **standardzie dostępności i atrakcyjności usług**, w tym na doskonaleniu gminnej oferty (zwłaszcza nowoczesnych form ruchu) oraz kierowaniu jej do wszystkich grup sprawnościowych, wiekowych, zamożnościowych i o różnym dotychczasowym zaangażowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i osób w okresie przejścia ze szkoły do dorosłości. Wprowadzany będzie **wysoki poziom dostępności czasowej i organizacyjnej** obiektów (także dla użytkowników nieregularnych i niezorganizowanych oraz dotkniętych pauperyzacją), z uwzględnieniem rozkładów jazdy komunikacji publicznej. Ponadto, miasto będzie konsekwentnie promować regularną aktywność, zwłaszcza wśród osób pasywnych oraz nagradzać osoby i organizacje szczególnie zasłużone w aktywizacji ruchowej mieszkańców.

Kluczową cechą osiągania omawianego celu będzie **nadawanie sportowi i rekreacji funkcji komplementarnych**, tak aby aktywność ruchowa przyczyniała się także do zaspokojenia innych potrzeb rozwojowych miasta, w szczególności w zakresie integracji społecznej, ekoedukacji, postaw obywatelskich, rehabilitacji i aktywizacji, a także prewencji i redukcji problemów społecznych. Funkcje te będą wzmacniane poprzez włączanie działalności gminnych jednostek sportowo-rekreacyjnych, edukacyjno-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych i senioralnych w ponadlokalne programy aktywności, a także przez organizowanie i pozyskiwanie ponadlokalnych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, ważnych zarówno dla integracji mieszkańców, jak i rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta.

Osiągnięcie celu wymaga także **profesjonalnych kadr i systemowej współpracy**. W związku z tym, obok wsparcia karier utalentowanych sportowo mieszkańców, wspierany będzie rozwój zawodowy animatorów aktywności ruchowej. Współpraca obejmować będzie natomiast wszystkie kluczowe i zainteresowane podmioty ukierunkowane na lokalną aktywność fizyczną.

Ważnym uzupełnieniem będzie **otwieranie i wzmacnianie oferty pozasamorządowej**. W tym zakresie przewiduje się poszerzanie terenu i wykorzystania ŚOB jako miejsca wypoczynku i rekreacji, udostępnianie gminnych obiektów dla komercyjnej działalności sportowo-rekreacyjnej, wspieranie działań sportowo-rekreacyjnych Powiatu Mikołowskiego kierowanych do mieszkańców miasta oraz wspieranie aktywności sportowo-rekreacyjnej organizacji pozarządowych, zwłaszcza o profilu integracyjnym, ekoedukacyjnym, proobywatelskim, rekreacyjno-turystycznym, rehabilitacyjno-terapeutycznym oraz profilaktycznym. Całość będzie realizo-

wana przy konsekwentnym utrzymywaniu inkluzywności działań, w tym dla młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, rozwoju atrakcyjności obiektów także dla odbiorców aglomeracyjnych oraz łączeniu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej z błękitno-zieloną infrastrukturą, dziedzictwem kulturowym i zielenią gminną.

O.05 Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna. 1

Jako społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów O.05 przyjmuje się ukształtowanie dostępnego i skutecznego systemu profilaktyki zdrowotnej oraz pomocy medycznej, komplementarnego wobec oferty subregionalnej i regionalnej, który wzmacnia zdrowie publiczne, ogranicza negatywne konsekwencje chorób przewlekłych, skraca ścieżki dostępu do świadczeń i zapewnia osiągalne bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców, także w sytuacjach materializacji zagrożeń. Rdzeniem celu jest jednocześnie oddziaływanie na determinanty zdrowia (profilaktyka i edukacja), organizację dostępu do świadczeń, a uzupełniając także do leków i produktów medycznych oraz na odporność systemu na wstrząsy wywołane materializacją zagrożeń bezpieczeństwa.

Wymiar dostępności będzie osiągany poprzez **wspieranie wzrostu podaży najbardziej pożądanых oraz relatywnie trudnodostępnych świadczeń** leczniczych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, diagnostycznych i pielęgnacyjnych, przy równoległym **wspieraniu rozwoju lokalnej oferty opieki długoterminowej, paliatywnej, opiekuńczo-leczniczej i pielęgnacyjno-opiekuńczej**, w tym w formach środowiskowych oraz maksymalnie zbliżających wsparcie do miejsca zamieszkania pacjenta. Wymiar ten obejmie również realizację zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej związanych z dostępem do świadczeń medycznych, w tym pierwszej pomocy, a także do produktów leczniczych. Komponent dostępności uzupełni wspieranie lokalnej dostępności do produktów farmaceutycznych i wyrobów medycznych.

Wymiar profilaktyczny zostanie wzmocniony przez **upowszechnianie postaw prozdrowotnych i standaryzację profilaktyki jako praktyki powszechnej**. Prowadzona będzie systematyczna edukacja mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia (aktywność fizyczna, żywienie, szczepienia, uzależnienia, badania okresowe i in.), realizowana diagnostyka przesiewowa oraz profilaktyka w gminnych placówkach żłobkowych, przedszkolnych i szkolnych, wspierana aktywność organizacji pozarządowych w obszarze profilaktyki oraz ułatwiany będzie dostęp do profilaktycznych świadczeń POZ.

Istotnym komponentem celu jest **zdrowie psychiczne**, ujmowane jako element bezpieczeństwa zdrowotnego i jakości życia. W tym zakresie realizowane będą działania informacyjno-edukacyjne dotyczące dostępnych form wsparcia, programy profilaktyczne oraz zapewnianie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, projektowane w sposób umożliwiający skuteczne kierowanie osób w kryzysie do adekwatnych form pomocy oraz ograniczanie narastania problemów w populacji.

Trwałość oczekiwanych efektów w sferze zdrowia oraz zdolność lokalnego systemu jego ochrony do działania w warunkach zagrożeń zwiększane będą poprzez **doskonalenie międzyinstytucjonalnej, sieciowej współpracy**. Obejmie to zwłaszcza wspieranie samorządu powiatowego w utrzymaniu i rozwoju placówek lecznictwa szpitalnego i specjalistycznego zlokalizowanych w Mikołowie, integrowanie działań prozdrowotnych samorządu gminy z aktywnością powiatowych, pozarządowych i prywatnych podmiotów medycznych, a także wzmacnianie powiązań ochrony zdrowia z gminną pomocą społeczną, polityką senioralną, ochroną ludności i obroną cywilną. Spójność interwencji domknie **zintegrowane planowanie i programowanie**. Opracowywane oraz wdrażane będą m.in. lokalne programy ochrony zdrowia i edukacji zdrowotnej, zwłaszcza w obszarach o dużej skali zachorowań i ograniczeń dostępu, a także pozyskiwana i wspierana będzie realizacja na terenie miasta krajowych oraz regionalnych programów diagnostyczno-przesiewowych, rehabilitacyjnych, profilaktyczno-szczepiennych i terapeutycznych.

O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo. 1+2

Jako cel operacyjny O.06 przyjmuje się trwałe podniesienie poziomu włączenia społecznego i gospodarczego seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez równoczesne, systemowe usuwanie barier materialnych i niematerialnych, rozwijanie zintegrowanego systemu opieki, wsparcia i aktywizacji, a także wzmacnianie podmiotowości tych grup w życiu publicznym miasta. Oczekiwany efekt jest ograniczenie izolacji i dystansu społecznego, zwiększenie samodzielności oraz poprawa jakości życia seniorów i osób niepełnosprawnych, przy jednoczesnym zmniejszaniu kosztów społecznych i instytucjonalnych wynikających z ich wykluczenia i niesamodzielności.

Realizacja celu opierać się będzie na podejściu interwencyjno-rozwojowym, w którym **czynniki infrastrukturalne** (dostępność przestrzeni, obiektów, usług i rozwiązań cyfrowych) **są traktowane jako warunek konieczny** dla uruchomienia mechanizmów integracji społecznej, aktywizacji oraz współtworzenia polityk publicznych, ale nie dostateczny. Niezbędnym ich dopełnieniem będzie bowiem **oddziaływanie na uwarunkowania kulturowo-świadomościowe**, tak aby wzmacniać akceptację, postawy solidarności międzypokoleniowej oraz kompetencje społeczności lokalnej w zakresie rozumienia starzenia się i niepełnosprawności, a także minimalizować bariery mentalne i stereotypizację.

W wymiarze wdrożeniowym omawiany cel zakłada **utworzenie Centrum Współpracy Międzypokoleniowej** jako węzła usług aktywizacji zawodowej, integracji społecznej, edukacji ustawicznej, aktywności ruchowej i rehabilitacji, a równolegle konsekwentne **zwiększanie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej** oraz eliminowanie barier architektonicznych i technicznych w obiektach użyteczności publicznej, infrastrukturze komunalnej i przestrzeniach cyfrowych (z komplementarnym wsparciem działań podmiotów niegminnych oraz adaptacji mieszkań). Jednocześnie **rozwijane będą tzw. instrumenty miękkie**, w tym promocja wielowymiarowo aktywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością, „edukacja do starości” w szkołach i przedszkolach, integracyjna współpraca międzypokoleniowa, zapewnianie dostępnych i atrakcyjnych usług komunalnych, poradnictwo oraz wsparcie psychologiczne, psychospołeczne, pedagogiczne, prawne i informacyjne (także dla opiekunów), wdrażanie cyfrowej asysty, a także pogłębianie udziału seniorów i niepełnosprawnych w zarządzaniu rozwojem miasta.

Komponent opiekuńczo-integracyjny obejmie z kolei **utrzymanie i poszerzanie sieci instytucjonalnej miasta**, w tym utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego, rozwój form pobytu dziennego i całodobowego, zapewnianie asystencji osobistej, usług wytnieniowych oraz opiekuńczo-pielęgnacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia w miejscu zamieszkania, zabezpieczanie miejsc w domach pomocy społecznej, a także wsparcie materialne dla osób potrzebujących. Równolegle wzmacniana będzie orientacja aktywizacyjna, co obejmie organizację działań prozdrowotnych, kulturalnych, edukacyjnych, proobywatelskich i prośrodowiskowych, włączanie seniorów i osób z niepełnosprawnościami w główny nurt aktywności gminnej, rozwój samopomocy sąsiedzkiej i wolontariatu oraz wsparcie organizacji pozarządowych i podmiotów publicznych realizujących działania integracyjne. Uzupełnieniem będzie stymulowanie przedsiębiorczości seniorów zgodnie z ideą *silver economy*.

O.07 Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej. 1+2

Jako cel operacyjny O.07 przyjmuje się ukształtowanie systemu pomocy społecznej, który równocześnie ogranicza materialne i niematerialne skutki trudnych sytuacji życiowych, uruchamia mechanizmy reintegracji społeczno-zawodowej, stabilizuje funkcjonowanie rodzin i bezpieczeństwo rozwojowe dzieci oraz młodzieży, redukuje ryzyka eskalacji problemów społecznych poprzez konsekwentną prewencję, a także jest zdolny wypełniać wybrane zadania w warunkach zagrożeń. Oczekiwany rezultatem jest wzrost samodzielności beneficjentów, obniżenie natężenia zjawisk kryzysowych (uzależnienia, przemoc, bezdomność, trwała marginalizacja i inne), poprawa spójności społecznej oraz zwiększenie sprawności, odporności i rezyliencji gminnego systemu wsparcia.

Mechanizm realizacji celu opiera się na dalszym przechodzeniu od dominacji interwencji doraźnej do **modelu aktywizująco-integrującego**, w którym świadczenia materialne i usługi opiekuńcze są sprzęgnięte z pracą socjalną, asystenturą, poradnictwem specjalistycznym, programami kompetencyjnymi oraz instrumentami rynku pracy. W tym ujęciu pomoc ma charakter zindywidualizowany, kompleksowy i wielosektorowy, a jej skuteczność jest wzmacniana przez skoordynowanie działań instytucji gminy z innymi podmiotami samorządowymi, pozarządowymi i państwowymi służbami.

W pierwszym segmencie interwencji system będzie koncentrował się na **wzmacnianiu funkcji rodziny i ograniczaniu ryzyk rozwojowych dzieci i młodzieży**, w tym na monitorowaniu sytuacji socjalnej, zapobieganiu kryzysom opiekuńczo-wychowawczym, intensyfikowaniu pracy socjalnej i pracy asystenta rodziny, rozwijaniu poradnictwa oraz form samopomocy, realizacji działań edukacji rodzinnej, zabezpieczaniu rodzinnej pieczy zastępczej i wspieraniu osób opuszczających pieczę lub instytucje resocjalizacyjne, a także młodzieży o podwyższonym ryzyku wejścia w zachowania problemowe. Ważnym komponentem będzie włączanie organizacji pozarządowych w odbudowę kompetencji rodzicielskich i więzi rodzinnych.

Drugim segmentem będzie **redukcja przyczyn i konsekwencji uzależnień** (alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych) poprzez działania terapeutyczne, rehabilitacyjne i psychospołeczne wobec osób uzależnionych i współuzależnionych, motywowanie do terapii (w tym działania formalno-prawne w przypadkach przewidzianych prawem), intensywną edukację i profilaktykę, wczesne wykrywanie używania substancji przez dzieci i młodzież, wzmacnianie kontroli przestrzegania zasad obrotu alkoholem, wspieranie aktywności NGO w profilaktyce oraz działania ukierunkowane na ograniczanie lokalnej dystrybucji substancji psychoaktywnych.

Trzeci segment obejmuje **systemowe przeciwdziałanie przemocy domowej**, w tym konsekwentne stosowanie procedur, zwiększanie kompetencji społecznych w rozpoznawaniu tego zjawiska, zapewnianie interwencji kryzysowej i poradnictwa (psychologicznego, socjalnego, prawnego), realizację programów profilaktycznych, a także oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i terapeutyczne wobec sprawców, ukierunkowane na ograniczenie recydywy przemocy.

Czwarty segment dotyczy **minimalizowania ubóstwa i jego następstw** poprzez adekwatne, weryfikowane świadczenia pieniężne i niepieniężne, dożywianie (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży), zasiłki szkolne oraz zabezpieczanie schronienia osobom bezdomnym i osobom doświadczającym przemocy. Uzupeł-

niająco i spójnie z potrzebami rozwijane będą działania prewencyjno-integracyjne odnoszące się do wyzwań społecznych powiązanych z napływem obywateli innych państw.

Komplementarnie, omawiany cel operacyjny zakłada również zapewnienie zdolności organizacyjno-technicznych systemu do wypełniania wybranych zadań w warunkach zagrożeń.

Równolegle, cel ten obejmuje **wzmacnianie zaplecza materialno-instytucjonalnego i organizacyjnego**, w tym poszerzanie zasobu mieszkań wspomaganych/chronionych/treningowych, utrzymanie i rozwój sieci instytucji, zapewnianie adekwatnych warunków lokalowych i wyposażenia, podnoszenie kwalifikacji kadr oraz wdrażanie innowacyjnych instrumentów organizacyjnych. Praca środowiskowa, w tym streetworking, będzie koncentrowana w strefach kumulacji problemów, a współpraca międzyinstytucjonalna będzie pogłębianą i formalizowana.

Spójność działań dla osiągnięcia celu zapewni natomiast **zintegrowane programowanie pomocy społecznej** poprzez kontynuację i aktualizację kluczowych programów, w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów wspierania rodziny oraz programów dotyczących uzależnień.

O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. ①+②③

Jako cel operacyjny O.08 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie systemu kultury publicznej i partnerskiej, który zwiększa uczestnictwo mieszkańców i osób spoza miasta w lokalnej kulturze, redukując przestrzenne, organizacyjne i mentalne bariery dostępu, a jednocześnie wzmacnia lokalny kapitał kulturowy jako zasób rozwoju społecznego. Cel ten zakłada równoczesne utrzymanie lokalnej tożsamości, a równocześnie otwartości kulturowej, a także prowadzenie konwergencji tradycyjnych i nowomediów form aktywności kulturalnej, tak aby oferta odpowiadała zróżnicowanym potrzebom i wzorcom uczestnictwa różnych grup wiekowych.

Realizacja celu obejmie konsekwentne podnoszenie jakości bazy materialnej kultury. Oznacza to w szczególności **przebudowę, rozbudowę i modernizację obiektu Miejskiego Domu Kultury** oraz zapewnienie właściwego standardu technicznego, wyposażenia i otoczenia pozostałych obiektów kultury. Jednocześnie rozwijana będzie gminna działalność kulturalna rozumiana szerzej niż organizacja wydarzeń, tzn. jako instrument integracji i aktywizacji społecznej. Priorytetem stanie się doskonalenie usług kulturalnych przy jednoczesnym wzmacnianiu ich oddziaływania na integrację społeczną, aktywność prozdrowotną i prośrodowiskową, rozwój osobisty, bezpieczeństwo oraz postawy obywatelskie i prorodzinne, a także na profilaktykę problemów społecznych.

Ważnym komponentem będzie również **poszerzanie zasięgu i atrakcyjności oferty kulturalnej Mikołowa w skali metropolitalnej**, w szczególności poprzez nadawanie usługom kulturalnym cech interesujących także dla mieszkańców aglomeracji, organizowanie i współorganizowanie wydarzeń o znaczeniu aglomeracyjnym i szerszym oraz **pozyskiwanie kultury ponadlokalnej** (m.in. poprzez włączanie instytucji gminy w programy zewnętrzne). Cel obejmuje ponadto systemowe **wzmacnianie kultury oddolnej i trzeciego sektora**, m.in. poprzez wspieranie niekomercyjnej działalności kulturalnej NGO (w tym ukierunkowanej na funkcje integracyjne i aktywizacyjne), promowanie amatorskiego ruchu artystycznego i inicjatyw nieformalnych oraz rozwój artystyczno-twórczy szczególnie utalentowanych mieszkańców.

Spójność i trwałość powyższych oddziaływań zapewni doskonalenie organizacyjne gminnego systemu usług kulturalnych, w tym **zwiększanie czasowej i organizacyjnej dostępności obiektów i usług** (także dla odbiorców nieorganizowanych), **decentralizacja terytorialna** działań poza główne instytucje (do przestrzeni publicznych i sołectw) oraz rozwój **cyfrowych form kultury**, wraz z poszerzaniem realnego uczestnictwa. Równolegle rozwijane będą kompetencje kadr kultury, a także pogłębianą integracją programową i bieżącą współpracą kluczowych podmiotów (MDK, MBP, Muzeum w Mikołowie i Instytut Mikołowski) z jednoczesnym budowaniem platform współpracy z innymi instytucjami i NGO oraz porządkowaniem komplementarnych ról poszczególnych jednostek gminy w sferze kultury.

O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. ①+②

Jako cel operacyjny O.09 przyjmuje się trwałe podniesienie „witalności” dziedzictwa kulturowego Mikołowa poprzez jego równoczesne skuteczne zabezpieczenie materialne i niematerialne, odpowiedzialne udostępnianie oraz wielofunkcyjne wykorzystanie w życiu społecznym i gospodarczym, a także poprzez wzmacnianie lokalnej tożsamości kulturowej mieszkańców. Efektem ma być z jednej strony ograniczenie degradacji i utraty wartości tego dziedzictwa, z drugiej natomiast zwiększenie jego realnego oddziaływania integracyjnego, edukacyjnego, prośrodowiskowego i rekreacyjno-turystycznego, w tym w wymiarze aglomeracyjnym.

Mechanizm realizacji celu opierać się będzie na sekwencji, na którą złożą się: **ochrona, utrzymanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego, jego udostępnianie i adaptacyjne użytkowanie, internalizacja w tożsamości mieszkańców oraz generowanie efektów społeczno-gospodarczych**. Oznacza to, że działania

konserwatorskie i ewidencyjne traktowane będą jako warunek konieczny, natomiast wykorzystanie dziedzictwa (w usługach publicznych, aktywnościach społecznych i przedsięwzięciach gospodarczych) jako warunek dostateczny dla jego rozwojowej „sprawczości”. W konsekwencji cel połączy instrumenty prawno-przestrzenne, techniczne, organizacyjne i promocyjno-edukacyjne w jednolity układ polityki gminy wobec dziedzictwa kulturowego.

W wymiarze **dziedzictwa materialnego** priorytetem będzie zapewnianie ochrony prawno-przestrzennej (obejmującej zabytki, historyczne układy urbanistyczne, krajobrazy kulturowe oraz dobra kultury współczesnej), zapewnianie ochrony w sytuacjach zagrożeń (w tym ewakuacji) utrzymywanie aktualności GEZ, podnoszenie i utrzymywanie stanu technicznego zabytków należących do samorządu oraz wspieranie ochrony, rewitalizacji i badań (w tym archeologicznych) w odniesieniu do ich zasobu pozostającego poza własnością gminy, z równoległym działaniem lobbingsowym wobec odpowiedzialnych za nie właścicieli i instytucji. Uzupełnieniem będzie inicjowanie oraz wspieranie rozwoju kolekcji zabytków ruchomych i innych obiektów dziedzictwa, a także implementacja standardów sytuowania szyldów, reklam i elementów małej architektury na obszarach zabytkowych układów urbanistycznych, co ma ograniczać presję estetyczną i funkcjonalną na wartość kulturową przestrzeni.

W obszarze **dziedzictwa niematerialnego** cel zakłada systematyczną archiwizację, replikację, w tym cyfrową, a także rozwój zaplecza badawczego, tak aby zasób ten był utrwalany, porządkowany i możliwy do upowszechniania w formach adekwatnych do współczesnych wzorców uczestnictwa. Równocześnie przewiduje się jego aktywizowanie poprzez udostępnianie zbiorów i kolekcji, także nowomiedialnych, wykorzystywanie w kulturze współczesnej oraz w działaniach ukierunkowanych na integrację mieszkańców, wzmacnianie postaw obywatelskich i prorodzinnych, stymulowanie aktywności prozdrowotnej i prośrodowiskowej oraz wspieranie rozwoju osobistego. Komponent ten obejmuje również włączanie wątków niematerialnych do kształtowania budynków, budowli i przestrzeni publicznych, a także ich wykorzystanie w budowaniu przewag rekreacyjno-turystycznych miasta.

Rozwojowe oddziaływanie dziedzictwa kulturowego miasta będzie wzmacniane poprzez **funkcjonalizację zasobu materialnego**, w tym poprzez udostępnianie obiektów, zwłaszcza zabytkowych, adaptacyjne użytkowanie zabytków samorządowych na cele społeczne i gospodarcze, w tym rekreacyjno-turystyczne i prośrodowiskowe, tworzenie warunków prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych dla analogicznego wykorzystania obiektów innych niż gminne (szczególnie na obszarach rewitalizowanych) oraz wspieranie inicjatyw podmiotów publicznych, gospodarczych i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na takie zastosowania.

Warunkiem społecznej trwałości efektów ww. działań będzie **wzmacnianie lokalnej tożsamości kulturowej** poprzez działania edukacyjno-informacyjno-promocyjne adresowane do wszystkich grup wiekowych oraz angażowanie mieszkańców w integracyjne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego. Spójność, koordynację i racjonalność interwencji zapewni z kolei zintegrowane planowanie i programowanie, w tym opracowanie oraz wdrażanie kolejnych edycji programów opieki nad zabytkami, jako narzędzia porządkującego cele, priorytety i instrumenty ewidencji, ochrony, rewitalizacji oraz użytkowania zasobu przedmiotowego dziedzictwa w perspektywie wieloletniej.

O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru. 1+23

Jako cel operacyjny O.10 przyjmuje się transformację gminnej działalności bibliotecznej, tak aby stanowiła wielofunkcyjny węzeł dostępu do wartościowych treści, kompetencji informacyjnych i cyfrowych oraz rozwoju kapitału społecznego, zdolny odpowiadać na współczesne zmiany technologiczne i kulturowe, w tym na rosnące znaczenie środowisk cyfrowych i narzędzi AI. Oczekiwany rezultatem tej transformacji jest wzrost realnego wykorzystania treści przez mieszkańców (szczególnie przez dzieci, młodzież i seniorów), wzmocnienie ich refleksyjności oraz umiejętności krytycznej oceny treści, a także rozwój funkcji integracyjnych biblioteki jako przestrzeni współpracy i wspólnotowego doświadczania treści.

Warunkiem materialnym realizacji tego celu będzie zapewnienie infrastruktury odpowiadającej standardom współczesnych usług bibliotecznych i edukacyjno-animacyjnych. Obejmuje to **przebudowę, rozbudowę i modernizację** obiektu MBP oraz utrzymanie wysokiego standardu technicznego i wyposażenia jej filii oraz punktu bibliotecznego, tak aby środowisko korzystania z zasobów było ergonomiczne, dostępne i przygotowane do dystrybucji treści w kanałach cyfrowych.

Rdzeń „nowego wzoru” stanowić będzie (rozpoczęta już i kontynuowana) **redefinicja oferty i funkcji bibliotecznych**. Zakłada ona poszerzanie i restrukturyzowanie zbiorów wraz z rozwojem kanałów dystrybucji i repozytoriów, w tym konsekwentną cyfryzację, a następnie popularyzowanie zróżnicowanych sposobów korzystania z wartościowych treści dostępnych na nośnikach materialnych, w kanałach cyfrowych, przestrzeniach wirtualnych oraz w kompozycjach opartych na AI. Równolegle rozwijane będą kompetencje mieszkańców w zakresie wyszukiwania, wykorzystywania i tworzenia treści w rozwoju osobistym, społecznym i zawodowym (z wykorzystaniem AI), kompetencje weryfikowania informacji ze sfery publicznej, w tym mediów społecznościowych, umiejętności krytycznej oceny publikacji oraz praktyki wytwarzania rzetelnych treści. Istotnym komponentem

będzie budowanie relacji odbiorców, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów, z autorami oraz wzajemnych relacji mieszkańców opartych na wartościowych treściach. Biblioteka będzie ponadto nadawać swojej działalności funkcje uzupełniające, tzn. integracyjne, prozdrowotne i prośrodowiskowe, wzmacniające bezpieczeństwo oraz postawy obywatelskie i prorodzinne, a także wspierające profilaktykę problemów społecznych. Kontynuowane będą również projekcje filmowe jako element oferty multimedialnej.

Trwałość i skuteczność interwencji zapewni **doskonalenie organizacyjne systemu usług bibliotecznych**. Obejmie to zapewnianie wysokiej czasowej i organizacyjnej dostępności zbiorów, systematyczny rozwój kwalifikacji kadr, w tym w zakresie realizacji funkcji integracyjnych i profilaktycznych, decentralizowanie działalności poza siedzibę MBP i filii, również do otwartych przestrzeni publicznych oraz sołectw, a także pogłębianie współpracy z pozostałymi jednostkami gminy, Powiatem Mikołowskim i organizacjami pozarządowymi. Całość wymagać będzie równoległego zabezpieczenia stabilnych podstaw realizacyjnych, w tym zasobów umożliwiających utrzymanie jakości usług przy zmieniających się wzorcach uczestnictwa i obciążeniach organizacyjnych.

O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna.

Jako społeczny cel operacyjny O.11 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie powszechnie wykorzystywane, wieloskładnikowego i funkcjonalnie spójnego systemu komunikacji publicznej, który ogranicza wykluczenie transportowe, wzmacnia mobilność do miejsc pracy, edukacji, usług publicznych i aktywności czasu wolnego, a równocześnie zwiększa niskoemisyjność i odporność miejskich wzorców przemieszczania się. System ten powinien być rozumiany jako układ multimodalny, obejmujący kolej, komunikację autobusową oraz metropolitalny rower publiczny, powiązany z planowaniem przestrzennym i polityką klimatyczno-środowiskową miasta.

Realizacja celu obejmie w pierwszej kolejności **rozwijanie i wzmacnianie roli kolei** jako kręgosłupa połączeń o charakterze metropolitalnym i subregionalnym, w szczególności poprzez udział w lobbingu samorządowym na rzecz poszerzenia oferty przewozowej na zmodernizowanej linii kolejowej nr 140 oraz poprzez konsekwentne wspieranie pełnej integracji czasowo-przestrzennej transportu autobusowego ZTM i usług Metroroweru z rozbudową infrastruktury tej linii i rozszerzaniem pracy eksploatacyjnej. Integracja ta ma prowadzić do tworzenia realnych, konkurencyjnych łańcuchów podróży typu „dojazd – przesiadka – kontynuacja”, możliwych do realizacji przez szerokie grupy użytkowników.

Drugim filarem będzie **doskonalenie zintegrowanej komunikacji autobusowej** poprzez wzmacnianie spójności wewnętrznej układu osadniczego i jego powiązań funkcjonalnych. Odbywać się to będzie poprzez zwiększanie dostępności połączeń między sołectwami a centrum Mikołowa oraz bezpośrednio między sołectwami, a także poprzez dostosowywanie relacji połączeń i parametrów obsługi do stref rozwoju mieszkalnictwa, handlu, usług, działalności gospodarczej oraz ruchu rekreacyjno-turystycznego o zasięgu aglomeracyjnym. Równolegle podnoszony będzie standard świadczenia usług, tj. komfort podróży, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, dalsza cyfryzacja informacji pasażerskiej oraz ukierunkowanie na tabor zeroemisyjny, przy jednoczesnym nacisku na punktualność. Uzupełnieniem będzie wspieranie rozwoju ponadmetropolitalnych, komercyjnych usług autobusowych i ich integracja z systemami ZTM, kolejowymi i Metroroweru, a także rozwój infrastruktury przystankowej, w tym jej wyposażanie w elementy błękitno-zielone sprzyjające komfortowi użytkownika i adaptacji klimatycznej.

W trzecim komponencie cel zakłada **rozwijanie zintegrowanej komunikacji rowerowej** jako pełnoprawnej części transportu publicznego poprzez poszerzanie przestrzennej, kosztowej i technicznej dostępności usług Metroroweru oraz tworzenie warunków techniczno-organizacyjnych dojazdu rowerem do gminnych jednostek organizacyjnych, w tym szkół, zarówno dla ich klientów, jak i pracowników. Kierunek ten wzmacnia intermodalność i umożliwia rozszerzanie zasięgu oddziaływania kolei i autobusów bez generowania dodatkowej presji samochodowej.

Warunkiem trwałości efektów ww. działań będzie **priorytetyzacja komunikacji publicznej** w miejskiej hierarchii środków transportu oraz jej konsekwentna integracja funkcjonalno-przestrzenna, w tym poprzez uwzględnianie istniejących i przyszłych korzyści transportu zbiorowego w planowaniu przestrzennym służącym koncentracji mieszkalnictwa, usług i działalności gospodarczej (w tym funkcji rekreacyjno-turystycznych), dostosowywanie godzin świadczenia usług gminnych jednostek organizacyjnych (zwłaszcza położonych w obszarach słabiej obsługiwanych) do rozkładów jazdy, a także promowanie wszystkich form komunikacji publicznej. Komplementarnie utrzymywana i wzmacniana będzie dostępność cenowa poszczególnych form transportu zbiorowego jako silna przesłanka powszechności korzystania z nich oraz ograniczania nierówności mobilnościowych.

O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. 2 + 1

Jako gospodarczy cel operacyjny rozwoju Gminy Mikołów przyjmuje się trwałe wzmocnienie konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości poprzez jednoczesne zwiększenie zdolności miasta do przyciągania i lokowania in-

westycji o wysokiej jakości (produktywności, „czystości” środowiskowej i zgodności z ładem przestrzennym), podniesienie żywotności sektora MŚP (zwłaszcza usług codziennych, handlu, gastronomii i oferty czasu wolnego) oraz poprzez rozwój przedsiębiorczości opartej na kompetencjach przyszłości i innowacjach, a zarazem zakorzenionej w dziedzictwie i tradycjach lokalnych. Cel ten ma prowadzić do wzrostu, wytwarzanej w mieście, gospodarczej wartości dodanej, dywersyfikacji podstaw gospodarki miasta oraz zwiększenia jej odporności na presje i wstrząsy zewnętrzne charakterystyczne dla otoczenia metropolitalnego i procesów transformacyjnych regionu.

Realizacja celu obejmie w pierwszej kolejności zdecydowane **wzmocnienie potencjału inwestycyjnego miasta**, w tym zapewnianie wysokiej dostępności terenów przygotowanych prawnie i infrastrukturalnie (odpowiednio dużych i będących w dyspozycji samorządu), kształtowanie rozwiązań planistycznych minimalizujących ryzyko konfliktów funkcjonalnych, a także koncentrację aktywności gospodarczej w wybranych strefach, również na terenach zdegradowanych i poprzemysłowych. Działania te zostaną uzupełnione powiększaniem zasobu nieruchomości samorządu gminy możliwych do gospodarczego wykorzystania, rozwojem infrastruktury technicznej i układu dojazdów (w tym powiązań z głównymi trasami), prowadzeniem ukierunkowanego marketingu miejsca, zwłaszcza promocji, służącego przyciąganiu inwestorów zewnętrznych, a w miarę możliwości finansowych gminy, stosowaniem preferencji w podatku od nieruchomości w zamian za inwestycje.

Równolegle podejmowane będą **działania wzmacniające przedsiębiorczość lokalną i jej rynkową atrakcyjność**, takie jak rozwijanie oraz profesjonalizacja funkcji targowiskowych, aktywne wspieranie mikro- i małych podmiotów handlowych, usługowych, rozrywkowych i gastronomicznych, a ponadto sprzęganie impulsów popytowych generowanych przez wydarzenia kulturalne i sportowe z rozwojem lokalnych firm. Istotnym komponentem będzie także takie kształtowanie i modernizowanie gminnych obiektów oraz przestrzeni użyteczności publicznej, aby umożliwiały ich komplementarne wykorzystanie gospodarcze, jak również rewitalizacja gminnych lokali użytkowych oraz doskonalenie zarządzania mieniem w kierunku bardziej elastycznego i rozwojowego udostępniania go przedsiębiorcom. W ramach omawianego celu rozwijany będzie również sektor usług społecznych, w szczególności dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, jako obszar stabilnego popytu i lokalnej aktywizacji gospodarczej, a także pakiet tzw. działań miękkich, takich jak szkolenia z prowadzenia działalności, wsparcie w rozwoju firm, sieciowanie przedsiębiorców, promocja przedsiębiorczości grup szczególnie zagrożonych marginalizacją, kampanie „kupuj lokalnie” oraz promocja produktów i marek mikołowskich łączących śląskie tradycje z nowoczesnymi standardami jakości, dekarbonizacji i gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wymiar „przyszłościowy” celu zostanie wzmocniony przez **zacieśnianie powiązań przedsiębiorczości z edukacją, nauką i innowacjami**, a także przez wspieranie tworzenia sieci współpracy i klastrów gospodarczych w układzie lokalnym, aglomeracyjnym i regionalnym. Uzupełnieniem będzie instytucjonalizacja dialogu i współpracy pomiędzy sektorem gospodarczym i samorządem, a dodatkowo także organizacjami pozarządowymi, rozwój komunikacji informacyjnej dotyczącej warunków prowadzenia działalności oraz regularna organizacja wydarzeń dedykowanych lokalnemu rozwojowi gospodarczemu i przedsiębiorczości. Równolegle kształtowany będzie lokalny klimat przedsiębiorczości poprzez edukację w szkołach, eksponowanie sukcesów lokalnych firm oraz wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie istoty, skutków i szans procesów transformacyjnych. Spójność, ciągłość i koordynacja interwencji zostaną zapewnione przez opracowanie i wdrożenie programu polityki gospodarczej miasta odpowiadającego na wyzwania transformacyjne.

Wzmocnienie konkurencyjności i adaptacyjności mikołowskiej przedsiębiorczości, opartej na **jakości miejsca, innowacyjności oraz odpowiedzialnym wykorzystaniu dziedzictwa**, pośrednio przyczyniać się będzie także do osiągania celów strategicznych gminy w wymiarze społecznym i przestrzennym, w tym środowiskowym, poprzez wzrost i stabilizację dochodów mieszkańców i samorządu, poprawę jakości życia, a w konsekwencji wzrost atrakcyjności osiedleńczej miasta.

O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie.

Jako cel operacyjny O.13 przyjmuje się rozwój w Mikołowie wysokiej jakości, zrównoważonych i aglomeracyjnie rozpoznawalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych, opartych na unikatowej kombinacji zasobów środowiskowych oraz dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym zabezpieczeniu integralności przyrodniczej i ładu przestrzennego miasta. Cel ten zakłada rezygnację z logiki masowej turystyki pobytowej na rzecz wyspecjalizowanej oferty krótkookresowych, zwłaszcza weekendowych usług czasu wolnego, sprzęgniętej z siecią mobilnością i promocją metropolitalną, tak aby oddziaływanie rekreacyjno-turystyczne generowało zarówno efekty ekonomiczne, jak i poprawę jakości życia mieszkańców Mikołowa.

Rdzeniem realizacji tego celu będzie **wytworzenie warunków prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych** umożliwiających lokowanie i rozwój zrównoważonej bazy rekreacyjno-turystycznej, w tym budowę nowych obiektów (szczególnie o profilu konferencyjnym, SPA itp.), adaptacyjne zagospodarowywanie istniejących obiektów budowlanych, także zabytkowych, jak również uruchamianie niekonwencjonalnych form rekreacji np. na terenach trudnych do zagospodarowania. Szczególne znaczenie przypisuje się pozyskaniu inwe-

stycji w **wielofunkcyjne obiekty hotelowo-rekreacyjno-konferencyjne** powiązane funkcjonalnie z walorami środowiskowymi, zwłaszcza z dostępem do ŚOB i jego otoczenia, przy równoległym poszerzaniu wykorzystania ŚOB w strukturze oferty metropolitalnej. Uzupełnieniem będzie dalszy rozwój pola golfowego wraz z powiązanymi kolekcjami siedliskowymi, a także zrównoważone udostępnianie stanowisk o szczególnych walorach przyrodniczych.

Istotnym komponentem omawianego celu jest **budowa docelowej, zintegrowanej wewnętrznie i zewnętrznie sieci szlaków** pieszych i rowerowych, być może także hippicznych, wraz z infrastrukturą informacyjną i obsługową. W tym ujęciu infrastruktura „twarda” ma być domknięta przez system elementów małej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, jak spójne oznakowanie i informacja turystyczna, miejsca parkowania i punkty widokowe, strefy wypoczynku, komponenty błękitno-zielone, obiekty kulturotwórcze oraz urządzenia umożliwiające komercjalizację usług przy jednoczesnym wspieraniu ochrony i zrównoważonego użytkowania środowiska oraz dziedzictwa.

Równolegle rozwijane będą tzw. **warunki miękkie**, tj. stały, wielokanałowy marketing rekreacyjno-turystyczny miasta adresowany do odbiorców aglomeracyjnych, świadome kształtowanie wizerunku miasta (zwłaszcza *public relations* i *publicity*), inicjowanie oraz współtworzenie produktów turystycznych, w szczególności przyrodniczych i kulturowych, a także eksponowanie narracji dziedzictwa w przestrzeniach publicznych. Dla wzmacniania podaży przewiduje się stosowanie, w miarę możliwości finansowych gminy, kryterialnych zwolnień w podatku od nieruchomości wykorzystywanych do wybranych działalności rekreacyjno-turystycznych, a dla wzmacniania popytu, nadawanie organizowanym i pozyskiwanym przez samorząd przedsięwzięciom sportowo-rekreacyjnym i kulturalno-rozrywkowym cech atrakcyjnych także dla mieszkańców metropolii. Ważnym elementem będzie również udostępnianie i wspieranie udostępniania obiektów zabytkowych i innych elementów dziedzictwa na potrzeby funkcji rekreacyjno-turystycznych oraz wspieranie działań NGO wzmacniających rozwój przyrodniczo-kulturowych produktów czasu wolnego.

Aglomeracyjna skuteczność w osiąganiu przedmiotowego celu wymaga **integracji funkcji rekreacyjno-turystycznych z mobilnością zbiorową i rowerową**, w tym dostosowywania komunikacji autobusowej oraz systemu roweru metropolitalnego do potrzeb użytkowników spoza miasta, przy jednoczesnym lobbingu na rzecz analogicznego dopasowania połączeń kolejowych. W warstwie instytucjonalnej rozwijana będzie baza kompetencyjna i koordynacyjna w postaci **podnoszenia kompetencji** mikrofirm i mieszkańców planujących komercyjną, zrównoważoną działalność rekreacyjno-turystyczną, wykorzystywania stałego **forum konsultacji** samorządu z przedsiębiorcami, **współpracy** z sąsiednimi samorządami, czasowo-przestrzennej **koordynacji** aktywności w celu łagodzenia sezonowości oraz **eliminacji przeciążeń** środowiskowych, infrastrukturalnych i społecznych, a także w postaci **monitorowania** skali i struktury obiektów oraz ruchu odwiedzających.

Zabezpieczenie trwałości efektów będzie realizowane poprzez **prewencję i wygaszanie konfliktów** przestrzenno-funkcjonalnych między rekreacją i turystyką a środowiskiem, mieszkalnictwem, działalnością gospodarczą i rolnictwem, uzupełnione prośrodowiskowymi działaniami informacyjno-edukacyjnymi adresowanymi do osób spoza Mikołowa korzystających z jego walorów. Spójność interwencji zapewni **zintegrowane programowanie** w postaci opracowania i wdrożenia programu rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, który uporządkuje priorytety, instrumenty oraz współzależności infrastrukturalne, promocyjne i środowiskowe w całym okresie strategii.

O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. ②+①③

Jako gospodarczy cel operacyjny O.14 wyznacza się rozwijanie nowoczesnego, wielofunkcyjnego i zintegrowanego rolnictwa podmiejskiego w Mikołowie, zdolnego równocześnie utrzymać konkurencyjność i odporność ekonomiczną w warunkach presji urbanizacyjnej, podnosić efektywność zasobową oraz ograniczać presję środowiskową, pełnić funkcje usług ekosystemowych (retencja, bioróżnorodność, krajobraz) i tworzyć trwałe powiązania z lokalnym rynkiem, usługami i transformacją regionu.

Realizacja tak zdefiniowanego celu obejmie w pierwszej kolejności **kształtowanie stabilnych ram prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych** dla rozwoju rolnictwa, w tym ochronę wartościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej w dokumentach planistycznych, zapewnianie dostępu do infrastruktury krytycznej dla produkcji (w tym dróg transportu rolnego, urządzeń melioracji szczegółowych oraz obiektów retencji i zarządzania zasobami wodnymi), a także działania sprzyjające koncentracji gruntów, poprawie przestrzennej organizacji gospodarstw (w tym scalaniu), prowadzeniu prac urządzeniowo-rolnych, monitorowaniu jakości gleb oraz ochronie przed erozją i zanieczyszczeniami wraz z rekultywacją. Integralnym komponentem będzie również porządkowanie gospodarki odpadami z produkcji rolnej oraz redukcja konfliktów na styku funkcji rolniczych i mieszkaniowych poprzez instrumenty prawno-przestrzenne i rozwiązania techniczne.

Równolegle cel zakłada **modernizację organizacyjno-biznesową i środowiskowe równoważenie gospodarstw**, ukierunkowane na wzmacnianie kompetencji rolników, m.in. w zakresie pozyskiwania środków rozwojowych, dywersyfikacji, cyfryzacji, adaptacji do zmian klimatu, doskonalenia modeli biznesowych, sukcesji oraz rozwijania działalności pokrewnych, w tym przetwórczych i usługowych. Zakłada także rozwój wielopodmioto-

wej współpracy sieciowej, także z podmiotami nierolniczymi, służącej skracaniu łańcuchów dostaw i poprawie pozycji w łańcuchach wartości oraz efektywnemu wykorzystywaniu pomocy publicznej. W tej logice mieści się także wzmacnianie lokalnego handlu produktami rolnymi i wyrobami na nich opartymi, rozwój przetwórstwa, magazynowania i dystrybucji, a także wdrażanie rolnictwa precyzyjnego oraz upowszechnianie praktyk agroekologicznych i regeneratywnych. Domknięciem takiego, zintegrowanego podejścia będzie łączenie rolnictwa z innymi sferami aktywności gospodarczej i społecznej, w tym z rozwijaniem agroturystyki i ekoturystyki oraz usług dla ludności, wykorzystaniem ubocznych produktów procesów rolniczych do wytwarzania energii, minimalizowaniem konfliktów między rolnikami a mieszkańcami nieprowadzącymi działalności rolnej, a także ze wspieraniem śródmiejskich form działań specjalnych produkcji rolnej (np. pszczelarstwa i ogrodnictwa).

O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego. ②+①

Jako gospodarczy cel operacyjny Gminy Mikołów O.15 przyjmuje się ukształtowanie rynku pracy, który, przy zachowaniu wysokiej chłonności i powiązań aglomeracyjnych, będzie zdolny do absorpcji zmian technologicznych i transformacyjnych, a zarazem zapewni mieszkańcom wielosektorowe ścieżki rozwoju zawodowego, ograniczając ryzyko wykluczenia z zatrudnienia w grupach wrażliwych (m.in. 50+, długotrwale bezrobotni, osoby z niepełnosprawnościami) oraz łagodząc skutki starzenia się zasobów pracy.

Realizacja celu obejmie jednocześnie oddziaływanie na **popyt na pracę** oraz na **dostępność miejsc pracy**. W tym nurcie kluczowe będzie stosowanie, w miarę możliwości finansowych gminy, preferencji w podatku od nieruchomości powiązanych z tworzeniem i utrzymywaniem zatrudnienia dla wybranych kategorii osób bezrobotnych, wspieranie przedsiębiorców w rekrutacji kadr spośród mieszkańców, a także wykorzystywanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych i interwencyjnych jako instrumentów wejścia lub powrotu na rynek pracy. Równolegle wzmacniany będzie komponent gospodarki włączającej poprzez rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz wykorzystanie potencjału telepracy jako formy poszerzania dostępu do zatrudnienia, w szczególności w warunkach ograniczeń mobilności lub obowiązków opiekuńczych.

Drugim filarem będzie **systemowe podnoszenie i rekonfiguracja kompetencji mieszkańców** zgodnie z logiką rynku pracy przyszłości i potrzebami gospodarki w warunkach transformacji. Obejmie to wsparcie rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego w powiecie ukierunkowanego na kwalifikacje pożądane w obszarach takich jak nowoczesna energetyka, sfera cyfrowa, usługi społeczne (w tym leczenie i opieka), innowacyjność, bezpieczeństwo, technologie oraz zawody kreatywne, a także wzmacnianie współpracy szkół z przedsiębiorstwami (kształcenie dualne, praktyki i staże) i praktycznej nauki zawodu młodocianych. Istotnym elementem będzie upowszechnianie informacji o instrumentach rynku pracy (w tym reskillingu i upskillingu, aktywizacji zawodowej, wsparciu przedsiębiorczości i finansowaniu tworzenia miejsc pracy), wspieranie programów przekwalifikowania pracowników branż wysokiego ryzyka transformacyjnego, rozwój kształcenia ustawicznego oraz organizacja niekomercyjnych form podnoszenia kompetencji spójnych z przewidywanymi zmianami na rynku lokalnym i subregionalnym. Uzupełnieniem powyższych działań pozostanie lobbowanie na rzecz pozyskiwania realizacji zewnętrznych przedsięwzięć kompetencyjnych na terenie miasta.

Trzecim filarem będzie **(re)integracja z rynkiem pracy oraz wydłużanie aktywności zawodowej**, prowadzona w sposób zindywidualizowany i skoncentrowany na barierach psychospołecznych oraz instytucjonalnych. Zakłada to m.in. wsparcie długotrwale bezrobotnych w podejmowaniu pracy, w tym w formule kontraktów społecznych, współdziałanie z PUP w działaniach na rzecz powrotu matek na rynek pracy po urodzeniu dziecka, wzmacnianie roli organizacji pozarządowych w kształtowaniu prozatrudnieniowych kompetencji miękkich i podstaw pracowniczych, a także udzielanie ukierunkowanego wsparcia psychospołecznego, zwłaszcza osobom niepełnosprawnym i długotrwale bezrobotnym. Ważnym komponentem będzie promowanie trwałej zmiany postaw w kierunku aktywności zawodowej oraz działania na rzecz pracy po osiągnięciu wieku emerytalnego. Dodatkowo, w celu redukcji barier podażowych, kształtowane będą usługi gminne, opiekuńcze, edukacyjne, komunikacyjne i inne, w sposób realnie sprzyjający podejmowaniu i utrzymywaniu zatrudnienia przez osoby obciążone obowiązkami opiekuńczymi.

O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna. ②+①③

Jako cel operacyjny O.16 przyjmuje się przeprowadzenie transformacji energetycznej Mikołowa w ujęciu systemowym i horyzontalnym, tj. wykraczającym poza sektorową modernizację techniczną i obejmującym jednocześnie dekarbonizację wytwarzania oraz zużycia energii, poprawę efektywności energetycznej, bezpieczeństwo i ciągłość zasilania, racjonalizację kosztów eksploatacyjnych, ograniczanie ubóstwa energetycznego, a także stymulowanie lokalnej modernizacji gospodarczej oraz innowacyjności. W rezultacie oczekuje się trwałego obniżenia presji emisyjnej, wzrostu odporności infrastruktury i odbiorców na zmienność uwarunkowań zewnętrznych oraz podniesienia jakości życia, przy równoległym tworzeniu nowych pól aktywności dla firm działających w obszarach instalacyjnych, serwisowych i doradczych związanych z efektywnością energetyczną oraz zarządzaniem energią.

Rdzeń tego celu operacyjnego stanowi **rozwój energetyki rozproszonej i odnawialnej**, realizowany przez kształtowanie warunków prawno-przestrzennych dla zrównoważonych inwestycji w OZE (z perspektywą źródeł alternatywnych, w tym wodorowych), wykorzystanie przejętych terenów Hałdy Panewnickiej na cele gospodarcze, w tym ewentualnie OZE, zmniejszanie udziału energii z paliw kopalnych w działalności gminnych jednostek organizacyjnych oraz instalowanie i integrowanie na mieniu gminnym źródeł OZE wraz z magazynami i systemami zarządzania energią. Komplementarnie wspierane będzie energetyczne wykorzystanie lokalnych strumieni biomasy i biogazu, w tym z procesów oczyszczania ścieków.

Transformacja będzie równocześnie oparta na **modernizacji i zabezpieczaniu infrastruktury sieciowej**, w szczególności poprzez planistyczne zabezpieczanie korytarzy i warunków rozwoju sieci elektroenergetycznych oraz lobbowanie na rzecz utrzymania ich dobrego stanu technicznego, bezpieczeństwa zasilania, w tym w sytuacjach materializacji zagrożeń, a także uzupełniania braków sieci i mocy przyłączeniowych na peryferiach i w strefach suburbanizacji. Tak ujęte działania mają umożliwić zarówno wzrost wolumenu lokalnych OZE, jak i stabilne zasilanie nowych funkcji miejskich i gospodarczych oraz modernizację usług publicznych.

Istotnym komponentem celu jest **przyspieszenie transformacji w sektorze mieszkaniowym**, rozumiane jako łączenie instrumentów finansowych, organizacyjnych i edukacyjnych. Obejmuje to wspieranie mieszkańców, wspólnot i spółdzielni w pozyskiwaniu środków na instalacje OZE, rozwiązania zarządzania i magazynowania energii oraz poprawę termoizolacyjności budynków, a także wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła na rozwiązania nisko- lub bezemisyjne na obszarach bez dostępu do sieci ciepłowniczej i nieobjętych planami jej rozwoju. Równolegle przewiduje się ukierunkowane wsparcie gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz prowadzenie edukacji dotyczącej współczesnych i przyszłych wymogów energetycznych dla budynków (wraz z promocją budownictwa pasywnego) i sposobów pozyskiwania wsparcia.

W wymiarze infrastruktury komunalnej cel zakłada **strukturalną dekarbonizację ciepłownictwa systemowego** poprzez modernizację kluczowych źródeł, w tym kotłowni ZIM, modernizowanie, rozbudowę i przebudowę sieci oraz węzłów ciepłowniczych wraz z automatyką i monitoringiem, zabezpieczanie warunków rozwoju sieci i źródeł ciepła (w tym rozwiązań hybrydowych i kogeneracyjnych) oraz przyłączanie nowych odbiorców do sieci gminnej. Dopełnieniem będzie zapobieganie, monitorowanie i przeciwdziałanie awariom, a także poszerzanie ciepłowniczego wymiaru odporności na niektóre zagrożenia. Dopełnieniem będzie także konsekwentne ograniczanie zużycia energii elektrycznej i ciepłej w obiektach i infrastrukturze komunalnej przez wdrażanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, implementację hybrydowych systemów grzewczych, kontynuowanie termomodernizacji budynków jednostek gminy oraz wymianę oświetlenia ulic i innych przestrzeni publicznych na energooszczędne.

Ze względu na funkcje grzewcze i zróżnicowanie dostępności nośników energii, cel obejmuje także **rozwijanie sieci gazowniczej** poprzez zabezpieczanie warunków prawno-przestrzennych dla rozwoju sieci dystrybucyjnej i magistralnej oraz stałe monitorowanie kierunków ponadlokalnej polityki energetycznej w odniesieniu do gazu, w celu utrzymywania elastyczności decyzji inwestycyjnych i minimalizacji ryzyk regulacyjno-kosztowych.

Spójność, priorytetyzację i koordynację działań w całym przekroju omawianego celu zapewni **zintegrowane planowanie energetyczne**, w szczególności kontynuowanie wdrażania, w zakresie właściwym dla samorządu gminnego, a także cykliczne aktualizowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, z uwzględnianiem zmian polityk UE i krajowych, a także uwarunkowań infrastrukturalnych i inwestycyjnych miasta.

O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa.

Jako cel operacyjny O.17 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie spójnego, bezpiecznego i odpornego na przeciążenia układu infrastruktury drogowej i kolejowej, który jednocześnie zapewnia wysoką dostępność terytorialną w obrębie miasta (w tym w strefach suburbanizacji i w sołectwach), minimalizuje koszty zewnętrzne mobilności (wypadkowość, hałas, emisje, kongestję), wzmacnia integrację międzygałęziową z komunikacją publiczną i mobilnością aktywną oraz tworzy stabilne warunki dla rozwoju gospodarczego, obsługi usług publicznych oraz funkcji rekreacyjno-turystycznych o zasięgu aglomeracyjnym. Cel ten traktuje infrastrukturę transportową jako element infrastruktury krytycznej, wymagający równoczesnej modernizacji technicznej, uspołniania funkcjonalnego i cyfryzacji zarządzania ruchem.

W wymiarze **dróg gminnych** priorytet stanowi kompleksowe podnoszenie jakości sieci oraz jej otoczenia użytkowego poprzez budowę, przebudowę i naprawy odcinków wraz z uzupełnianiem brakujących połączeń, przy priorytetyzacji bezpieczeństwa, płynności ruchu i dostępności usług publicznych, a także powiązań z węzłami przesiadkowymi. W tym samym nurcie zakłada się konsekwentne rozwijanie infrastruktury pieszej i rowerowej (chodniki, przejścia, przejazdy), uspokajanie ruchu w strefach podwyższonego ryzyka, przebudowy niewralgicznych skrzyżowań (w tym w formule rond), rozwój parkingów w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej oraz węzłów mobilności, a także modernizację oświetlenia, oznakowania i urządzeń wspierających nadzór oraz sterowanie ruchem. Niezależnym, lecz komplementarnym komponentem będzie modernizacja odwodnień i in-

frastruktury hydrotechnicznej ulic z akcentem na retencję wód, odtwarzanie przejezdności dróg transportu rolniczego, wdrażanie inteligentnych systemów monitorowania i zarządzania ruchem (wraz z zarządzaniem parkowaniem), hybrydyzacja zasilania infrastruktury okołodrogowej z udziałem OZE, rozwój infrastruktury elektromobilności oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Spójność i sekwencyjność interwencji zapewnić ma programowanie inwestycji w formule lokalnych planów rozwoju infrastruktury drogowej.

W odniesieniu do **dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych**, cel zakłada aktywną rolę samorządu gminy w kształtowaniu ich standardu i oddziaływania poprzez lobbowanie oraz wspieranie rozbudowy i modernizacji wraz z infrastrukturą okołodrogową, przy priorytetyzacji bezpieczeństwa, płynności ruchu, zarządzania wodami opadowymi, redukcji niskiej emisji i hałasu, rozwoju elektromobilności oraz integracji z transportem zbiorowym. Uzupełnieniem będzie ukierunkowane ograniczanie ciężkiego tranzytu w tkance miejskiej i minimalizacja jego skutków, a także integracja systemów monitorowania i sterowania ruchem między siecią gminną a sieciami pozostałych zarządców, tak aby poprawa bezpieczeństwa i płynności miała charakter układowy, a nie punktowy.

Równoległym filarem celu jest **rozwój infrastruktury rowerowej**, traktowanej jako element codziennej, powszechnej mobilności i intermodalności, a nie wyłącznie rekreacji czy pasji. Obejmuje to budowę i wyznaczanie dróg oraz pasów ruchu dla rowerów w ciągach dróg gminnych i poza nimi, rozwijanie zaplecza (miejsca postoj, stacje serwisowe) w powiązaniu z gminnymi jednostkami organizacyjnymi i węzłami przesiadkowymi, a także lobbowanie i wspieranie analogicznych inwestycji w ciągach dróg innych zarządców. Ramę koordynacyjną stanowić będzie lokalny program rozwoju infrastruktury rowerowej nastawiony na integrację wewnętrzną sieci oraz jej powiązanie z układami ponadlokalnymi, w tym z велоstradami GZM.

Wreszcie, w **komponencie kolejowym** cel koncentruje się na podniesieniu jakości i bezpieczeństwa dostępności do kolei oraz na minimalizacji ryzyk przestrzennych związanych z inwestycjami ponadlokalnymi. Obejmuje to: aktywne zabezpieczanie interesów społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych gminy w procesie budowy linii KDP, pełnienie roli lidera i lobbowanie na rzecz rozbudowy linii kolejowej nr 140 (drugi tor, modernizacja i budowa przystanków/stacji w ramach „Kolej+”), tworzenie warunków prawno-przestrzennych dla modernizacji infrastruktury kolejowej oraz doprowadzenie niezbędnej infrastruktury komunalnej, zwłaszcza pieszej, rowerowej, drogowej i hydrotechnicznej, umożliwiającej realizację i domknięcie funkcjonalne inwestycji kolejowych. Takie ujęcie wzmocni standard obsługi pasażerów, bezpieczeństwo dostępu do peronów oraz spójność węzłów przesiadkowych w skali całego miasta.

O.18 Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki. 2+13

Jako cel operacyjny O.18 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie powszechnie dostępnej, wysokoparametrowej i odpornej infrastruktury łączności elektronicznej, traktowanej jako infrastruktura horyzontalna warunkująca rozwój społeczny i gospodarczy oraz ciągłość świadczenia usług publicznych. Oczekiwany rezultatem jest ograniczenie dysproporcji dostępności i jakości usług telekomunikacyjnych między obszarami silnie zurbanizowanymi a peryferiami, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i innowacyjności gospodarki lokalnej, a także podniesienie zdolności miasta do funkcjonowania w trybach zdalnych i hybrydowych, zwłaszcza w sytuacjach zakłóceń i materializacji zagrożeń.

Realizacja celu obejmie w pierwszej kolejności **wzmacnianie infrastruktury łączności komórkowej** poprzez tworzenie stabilnych warunków prawno-przestrzennych dla lokalizacji i modernizacji urządzeń sieci mobilnych oraz aktywny lobbowanie na rzecz utrzymywania ich nowoczesności technologicznej i wysokiej jakości na terenie całego miasta. Uzupełnieniem będzie udostępnianie mienia gminnego operatorom usług komórkowych w celu poprawy pokrycia i parametrów transmisyjnych, szczególnie tam, gdzie uwarunkowania urbanistyczne i ekonomika inwestycji ograniczają tempo rozbudowy infrastruktury komercyjnej.

Drugim filarem będzie **rozwój szerokopasmowego dostępu do internetu** w logice eliminowania obszarów niedoinwestowanych (tzw. białych plam) oraz zapewniania standardu wysokich przepływności jako rynkowej i społecznej normy. Obejmuje to tworzenie warunków prawno-przestrzennych, lobbowanie oraz wspieranie budowy światłowodowej i innej infrastruktury szerokopasmowej na zurbanizowanych obszarach dotychczas jej pozbawionych, koordynowanie rozwoju sieci w powiązaniu z modernizacjami dróg i pozostałej infrastruktury gminnej poprzez rezerwowanie korytarzy oraz udostępnianie mienia providerom, a także udostępnianie szybkiego, bezprzewodowego dostępu do Internetu w obiektach i przestrzeniach użyteczności publicznej. Obejmuje to także systematyczne monitorowanie stanu dostępności internetu w celu identyfikowania deficytów oraz modernizowanie wewnętrznych sieci teleinformatycznych gminnych jednostek organizacyjnych, z równoległym oddziaływaniem na modernizację wykorzystywanych przez nie zewnętrznych sieci szkieletowych. Tak ujęty komponent wyeliminuje wykluczenie cyfrowe i wzmocni podstawy rozwoju usług publicznych opartych na danych, komunikacji elektronicznej i rozwiązaniach cyfrowych, także AI.

Trzecim komponentem omawianego celu jest **zapewnienie niezależnej łączności awaryjnej** jako elementu odporności infrastruktury krytycznej miasta. Zakłada się zapewnianie gminnym jednostkom organizacyjnym łączności mobilnej, redundantnej i zdolnej do funkcjonowania niezależnie od komercyjnych sieci telekomunikacji.

cyjnych oraz od publicznych systemów zasilania energetycznego, a także integrowanie gminnych systemów łączności awaryjnej z analogicznymi systemami organów i służb państwowych oraz innych samorządów. Rozwiązania te mają umożliwiać utrzymanie podstawowych funkcji zarządczych i usługowych w warunkach zakłóceń, w tym w scenariuszach awarii sieciowych oraz zdarzeń nadzwyczajnych.

O.19 Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa. 2+13

Jako cel operacyjny O.19 przyjmuje się zapewnienie wysokiej dostępności, niezawodności i bezpieczeństwa usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę w warunkach długookresowych presji eksploatacyjnych, zmienności popytu, a także materializacji zagrożeń, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów zewnętrznych i wewnętrznych (strat wody, awaryjności, kosztów energii) oraz wzmacnianiu odporności wodociągowej infrastruktury miasta. Punkt ciężkości stanowi przezwyciężenie utrwalonych deficytów technicznych i organizacyjnych, w tym skutków szkód górniczych, tak aby utrzymać standard obsługi bliski powszechności, a równolegle zmniejszać wrażliwość systemu na zakłócenia zasilania i dystrybucji, zwłaszcza dla uniknięcia długotrwałych przerw w dostępie do wody pitnej.

Osiąganie celu będzie oparte na **rozwój infrastruktury wysokiej dostępności** poprzez dywersyfikowanie pozyskiwania wód oraz konsekwentną ochronę i (w miarę możliwości) wzmacnianie potencjału lokalnych ujęć, przy utrzymaniu zdolności do stabilnego bilansowania dostaw w oparciu o źródła zewnętrzne. Równolegle prowadzona będzie budowa, rozbudowa, przebudowa, naprawy i konserwacje sieci oraz infrastruktury towarzyszącej, a także wykupy odcinków wybudowanych poza zasobem gminnym, z priorytetyzacją redukcji strat wody (również generowanych oddziaływaniami górniczymi). Zwiększane będą także zdolności **retencyjne i redundantne systemu**, a zarządzanie dystrybucją zostanie zoptymalizowane przez strefowanie, telemetryczny monitoring, modelowanie hydrauliczne oraz systematyczne wykrywanie i lokalizowanie wycieków. Funkcjonowanie infrastruktury będzie dodatkowo stabilizowane poprzez hybrydyzację zasilania urządzeń wodociągowych z wykorzystaniem OZE oraz pogłębianie cyfryzacji i automatyzacji opomiarowania i rozliczeń, przy równoczesnym przyłączaniu nowych odbiorców i utrzymywaniu zdolności techniczno-organizacyjnych do świadczenia usług w warunkach awarii i materializacji zagrożeń.

Komponent organizacyjny koncentruje się z kolei na kształtowaniu warunków ekonomicznych sprzyjających **racjonalnemu zużyciu** przy zachowaniu wysokiej dostępności wody pitnej, eliminowaniu poborów bezumownych, niezgodnych z umową lub nieprawidłowo opomiarowanych oraz na ograniczaniu zadłużeń z tytułu opłat. Jednocześnie infrastruktura wodociągowa będzie traktowana jako infrastruktura krytyczna wymagająca utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa systemów sterowania i danych pomiarowych.

Spójność, sekwencyjność i kontrolowalność interwencji zapewni **zintegrowane planowanie i koordynacja działań** poprzez kontynuację wdrażania planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych (i kanalizacyjnych) integrujących przedsięwzięcia infrastrukturalne, modernizacyjne, pomiarowo-cyfrowe i bezpieczeństwa ciągłości świadczenia usług.

O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej. 2+13

Jako cel operacyjny O.20 przyjmuje się wykształcenie w Mikołowie spójnego, planowo zarządzanego i odpornego na ekstrema pogodowe układu infrastruktury hydrotechnicznej, którego zasadniczą funkcją będzie ograniczanie ryzyk podtopień opadowo-roztopowych, redukcja strat zasobów wodnych oraz stabilizacja warunków hydrologicznych w przestrzeni zurbanizowanej, rolniczej i leśnej, w tym na obszarach deformacji i szkód górniczych. Cel zakłada przejście od działań reaktywnych do podejścia zintegrowanego, opartego na retencji i infiltracji, kontrolowanym odwodnieniu oraz wykorzystaniu dolin cieków i terenów zielonych jako szkieletu hydrologicznego miasta.

Realizacja celu obejmie rozwój infrastruktury zarządzania wodami opadowymi i powierzchniowymi poprzez jednoczesne oddziaływanie na komponenty retencyjne, infiltracyjne i odprowadzające. W tym ujęciu kluczowe będzie tworzenie oraz utrzymywanie **gminnych urządzeń mikroretencji i małej retencji**, w tym rozproszonej błękitno-zielonej infrastruktury powiązanej funkcjonalnie z inną infrastrukturą komunalną, jak również tworzenie warunków prawno-przestrzennych oraz wspieranie analogicznych inwestycji realizowanych poza zasobem gminnym. Równolegle prowadzona będzie budowa, modernizacja i utrzymanie **gminnych urządzeń melioracji szczegółowych** oraz wspieranie prawidłowego utrzymania i niezbędnych prac na urządzeniach niegminnych. Uzupełnieniem pozostanie systematyczna edukacja na rzecz indywidualnego gromadzenia wody, a także rozwój **gminnej kanalizacji deszczowej**, w szczególności zastępującej systemy ogólnospławne i projektowanej w powiązaniu z retencją, w tym z błękitno-zieloną infrastrukturą. Z perspektywy redukcji skutków zdarzeń gwałtownych przewiduje się doposażanie kanalizacji deszczowej oraz urządzeń melioracji w zabezpieczenia przeciwpodtopieniowe i przeciwpowodziowe oraz wspieranie analogicznych rozwiązań w infrastrukturze niegminnej.

Komplementarny komponent omawianego celu stanowić będzie **rozwój infrastruktury stricte przeciwpowodziowej**, rozumiany jako wzmacnianie zdolności cieków i urządzeń hydrotechnicznych do bezpiecznego przenoszenia przepływów wysokich oraz minimalizacji szkód w przestrzeni zurbanizowanej. Obejmuje to lobbing na rzecz budowy, modernizacji, remontów i właściwego utrzymania infrastruktury przeciwpowodziowej cieków na terenie miasta, doposażanie gminnej kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz gminnych urządzeń melioracji w zabezpieczenia przeciwpowodziowe, a także wspieranie wyposażania w takie zabezpieczenia urządzeń melioracyjnych pozostających poza kompetencją samorządu. Ujęcie to wzmocni odporność systemu na zjawiska o charakterze nawalnym i kumulacyjnym, w tym na spiętrzenia lokalne.

Dopełniającym elementem o charakterze ponadlokalnym będzie udział w lobbingu samorządowym na rzecz budowy Kanału Śląskiego oraz uwzględnianie w procesie jego realizacji interesów Mikołowa i powiązanych z nim podmiotów aglomeracji, tak aby przedsięwzięcie to nie generowało negatywnych efektów dla lokalnych warunków wodnych i jednocześnie wzmacniało regionalne bezpieczeństwo gospodarki wodnej.

W efekcie realizacji celu oczekuje się zwiększenia retencji i infiltracji, ograniczenia przeciążeń układów odwodnieniowych, spadku częstości i skali lokalnych podtopień oraz wzrostu zdolności adaptacyjnej miasta do zmian klimatu, przy równoległym uporządkowaniu zasad odprowadzania wód opadowych i wzroście świadomości mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą.

O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń. 3 + 1 2

Jako przestrzenny cel operacyjny O.21 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie ładu funkcjonalno-przestrzennego zapewniającego wysoką spójność struktury miasta, racjonalne wykorzystanie terenów już zurbanizowanych oraz zdolność przestrzeni do stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego w warunkach presji inwestycyjnych, transformacji energetycznej i konieczności adaptacji do zmian klimatu. Cel ukierunkowany jest na ograniczenie zjawisk obniżających efektywność i jakość zagospodarowania, w szczególności rozproszenia urbanistycznego, konfliktów funkcji, niespójności centrum, deficytów terenów pod pożądane przedsięwzięcia, naruszeń ładu i estetyki oraz niedostatecznej ochrony komponentów środowiskowych i krajobrazowych, poprzez wzmocnienie planistycznych, instytucjonalnych i partycypacyjnych mechanizmów zarządzania przestrzenią.

Rdzeń realizacji celu stanowi **kształtowanie optymalnej struktury zagospodarowania przestrzennego**, w szczególności poprzez POG, MPZP oraz ZPI, w ramach wdrażania ustaleń polityki przestrzennej prowadzących do modelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwiększającej funkcjonalność, bezpieczeństwo, neutralność środowiskową, perspektywiczność i walory estetyczne przestrzeni. W tym ujęciu priorytetem jest **dogęszczanie i rewitalizacja terenów już zurbanizowanych**, w tym zdegradowanych i poprzemysłowych, zabezpieczanie przed dalszą ekspansją na obszary cenne przyrodniczo i rolniczo, a także konsekwentne uwzględnianie w planowaniu wartości kulturowych, środowiskowych oraz wymogów wielowymiarowej transformacji energetycznej. Wzmacniana będzie też rola centrum jako „wizytówki” miasta, w tym poprzez dobór rozwiązań przestrzenno-architektonicznych podkreślających jego subregionalną rangę. Dodatkowo w POG została wprowadzona **strefa planistyczna obejmująca istniejącą sieć terenów zielonych**, a wdrażanie rozwiązań przestrzennych będzie wzmacniane priorytetyzacją inwestycji infrastrukturalnych zgodnych z przyjętą polityką przestrzenną.

Drugim filarem celu będzie **ochrona krajobrazu** rozumiana jako trwałe zabezpieczanie przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa krajobrazowego w instrumentach planistycznych (POG, MPZP, ZPI), a także poprzez wdrażanie **uchwały krajobrazowej oraz rozwiązań parku kulturowego i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych**. Podejście to zostanie uzupełnione mechanizmami wzmacniania estetyki w skali mikro (promowanie i nagradzanie poprawy estetyki posesji oraz społecznych działań na rzecz jakości przestrzeni publicznej) oraz wspieraniem inicjatyw innych podmiotów publicznych oddziałujących na krajobraz w granicach miasta.

Trzeci filar obejmuje **doskonalenie procesów planowania i implementacji dokumentów planistycznych**. Zakłada on poszerzanie dialogu z mieszkańcami w obszarze planowania i ochrony krajobrazu, koordynowanie z gminami sąsiednimi zagadnień planistycznych na obszarach stykowych oraz włączanie społeczności w wybór rozwiązań programowo-architektoniczno-przestrzennych inwestycji gminnych. Dla ograniczania kosztów konfliktów przestrzennych przewiduje się mediacyjno-techniczne wsparcie ich rozwiązywania, zwiększenie nadzoru architektonicznego nad realizowanymi inwestycjami, interwencje w przypadkach istotnych naruszeń lub wysokiego ryzyka naruszeń lokalnego prawa przestrzennego i przepisów ochrony krajobrazu, a także sprzęganie planowania z polityką kształtowania gminnego zasobu nieruchomości. Równolegle rozwijane będą zdolności techniczne samorządu, zwłaszcza cyfrowe, w obszarze monitoringu, analiz, planowania oraz ewaluacji zarządzania przestrzenią.

Spójność i sterowalność interwencji zapewni **zintegrowane programowanie i koordynacja działań**, w tym opracowanie i wdrożenie POG (zastępującego SUKZP), systemowe uwzględnianie treści MPAZK w POG i MPZP, przyjmowanie oraz aktualizowanie MPZP zgodnie z POG i SRGM 2026-2035, a także stosowanie ZPI po zawarciu umów z inwestorami, co umożliwi jednocześnie porządkowanie ładu przestrzennego i efektywne uzgadnianie przedsięwzięć rozwojowych z interesem publicznym.

O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne. ③ + ① ②

Jako przestrzenny cel operacyjny O.22 przyjmuje się kształtowanie w Mikołowie wysokiej jakości, estetycznych i społecznotwórczych przestrzeni publicznych, w których komponenty zielone i błękitno-zielone są trwale sprzęgnięte z funkcjami integracyjnymi, edukacyjnymi, kulturotwórczymi i rekreacyjnymi. Zamierzenie to służy jednocześnie podnoszeniu dobrostanu mieszkańców, wzmacnianiu tożsamości miejsca, ograniczaniu skutków zmian klimatu (m.in. poprzez retencję i łagodzenie stresu termicznego), a także zwiększaniu atrakcyjności miasta jako ośrodka życia codziennego oraz krótkookresowych aktywności czasu wolnego w skali aglomeracyjnej.

Realizacja celu zostanie oparta na systemowym **wzbogacaniu tzw. zielonych i błękitnych przestrzeni oraz urządzeń publicznych**. Obejmie to tworzenie zabezpieczeń prawno-przestrzennych umożliwiających ich rozwój, a następnie zakładanie nowych i rewitalizowanie istniejących założeń zieleni (parki, skwery, zieleńce, zieleń przyuliczna itp.), przy równoczesnym nadawaniu im dodatkowych funkcji, w szczególności rekreacyjno-turystycznych, kulturotwórczo-historycznych, integracyjno-edukacyjnych oraz promocyjno-informacyjnych, także w powiązaniu z błękitno-zieloną infrastrukturą. Kluczowe znaczenie będzie mieć utrzymywanie wysokiej wiatalności biologicznej tych założeń, w tym poprzez ich dalsze usieciowienie elementami błękitno-zielonymi, konsekwentne nasadzenia drzew w przestrzeniach publicznych miasta i jego jednostek (zwłaszcza w miejscach ubytków i degradacji drzewostanu), wspieranie analogicznych nasadzeń prowadzonych przez inne podmioty publiczne i społeczne, jak również wykonywanie zabiegów utrzymaniowych zapewniających trwałość efektów. Uzupełnieniem będzie budowa i tworzenie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury oraz nadawanie jej funkcji istniejącym założeniom zieleni i obiektom hydrotechnicznym, a także rozwijanie zieleni śródpolnej (zadrzewień i zakrzewień) jako elementu stabilizującego lokalne warunki rolnicze, przyrodnicze i krajobrazowe.

Równolegle omawiany cel zakłada **pogłębianie kulturotwórczo-integracyjnego wymiaru przestrzeni publicznych**, tak aby ich jakość nie była redukowana wyłącznie do standardu zielonej, czy błękitno-zielonej infrastruktury, lecz obejmowała także czytelne treści symboliczne, edukacyjne i wspólnotowe. W tym nurcie przewidyje się prawno-przestrzenne zabezpieczanie rozwoju obiektów małej architektury oraz ich instalowanie, rewitalizację i budowę w formach pełniących funkcje kulturotwórczo-historyczne, symboliczno-motywacyjne, integracyjno-edukacyjne, promocyjno-informacyjne i rekreacyjno-turystyczne, przy jednoczesnym trwałym podnoszeniu estetyki miejsc. Uzupełnieniem będzie instalowanie oraz odtwarzanie trwałych i czasowych form artystycznych (m.in. pomników, (płasko)rzeźb, instalacji artystycznych, ekranów wideo, murali i grafik, tablic, kompozycji świetlnych itp.), a także inspirowanie i wspieranie przedsięwzięć podmiotów innych niż samorząd, w szczególności organizacji pozarządowych, ukierunkowanych na tworzenie publicznie dostępnej małej architektury i form artystycznych o analogicznych funkcjach.

O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa. ③ + ① ②

Jako przestrzenny cel operacyjny O.23 wyznacza się ukształtowanie w Mikołowie spójnego systemu prewencji środowiskowej, który ogranicza presję antropogeniczną, minimalizuje ryzyka dla zdrowia ludzi i ekosystemów oraz wzmacnia długookresową konkurencyjność miasta. W ujęciu hybrydowym oznacza to jednocześnie reagowanie na kluczowe źródła obciążeń (komunalne, transportowe i punktowe) oraz budowę trwałych zdolności zarządczych, od instrumentów prawno-przestrzennych, przez inwestycje infrastrukturalne, po koordynację międzysektorową i egzekwowanie standardów.

W obszarze **ochrony powietrza** priorytetem jest redukcja emisji poprzez rozwój i modernizację rozwiązań ciepłowniczych (gazowych i opartych na OZE), wsparcie wymiany źródeł ciepła oraz poprawy efektywności energetycznej budynków (w tym zarządzania energią), kontynuację termomodernizacji zasobów komunalnych i obiektów gminnych, a także eliminowanie niedozwolonych paliw i palenisk przy użyciu narzędzi lokalnych. Uzupełnieniem będzie dekarbonizacja i ograniczanie emisyjności floty oraz praktyk transportowych gminnych jednostek organizacyjnych (wraz z upowszechnianiem rowerów, UTO oraz infrastruktury OZE do ładowania), przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu jako czynnikowi podtrzymującemu niską emisję oraz współdziałanie ponadlokalne na rzecz poprawy jakości powietrza.

Równolegle, dla **ochrony wód**, cel akcentuje rozbudowę i domykanie systemu odbioru oraz oczyszczania ścieków z konsekwentnym przyłączaniem nowych wytwórców, kontrolę i weryfikację indywidualnych rozwiązań ściekowych, ograniczanie dopływu odpadów do cieków i zbiorników poprzez doskonalenie gospodarki odpadowej, wsparcie nadzoru nad ściekami przemysłowymi oraz stanowcze interwencje w przypadku naruszeń przepisów.

W odniesieniu do **gleb** cel obejmuje ich ochronę planistyczno-prawną przed degradacją, wsparcie rekultywacji terenów zdegradowanych, rozwijanie nasadzeń śródpolnych, redukcję zaśmiecania i usuwanie odpadów, które przedostały się do gruntu, wzmacnianie mikroretencji i urządzeń melioracyjnych oraz działania egzekucyjne wobec naruszeń prawa.

Komponentem jakości życia jest ograniczanie **oddziaływań hałasowych i elektromagnetycznych**, od zabezpieczeń prawno-przestrzennych, przez inicjowanie i wspieranie rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych

redukujących i izolujących hałas drogowy i kolejowy, po interwencji w sytuacjach istotnych naruszeń standardów ochrony środowiska akustycznego i klimatu elektromagnetycznego.

Równocześnie omawiany cel operacyjny zakłada doskonalenie systemu ochrony zasobów przyrodniczych, w tym **rozwijanie lokalnych form ochrony przyrody**, ochronę korytarzy ekologicznych oraz zasobów leśnych, wspieranie koncepcji lasów społecznych i działań nadleśnictw w kierunku zrównoważonego udostępniania lasów, współpracę z podmiotami zarządzającymi zasobami przyrody, ograniczanie presji gatunków inwazyjnych, wzmacnianie regulacji porządkowych (czystość i porządek) oraz konsekwentne przeciwdziałanie naruszeniom, w tym nielegalnej wycince drzew.

Warunkiem „inteligencji i kompleksowości” prewencji będzie **integracja polityk publicznych**, w tym współdziałanie z sąsiednimi samorządami i instytucjami, wzmacnianie inicjatyw NGO i aktywności mieszkańców, włączanie kryteriów środowiskowych do działań niebędących *stricto* ochroną środowiska (np. poprzez zielone zamówienia publiczne) oraz pogłębianie spójności interwencji środowiskowych z polityką transportową, energetyczną, mieszkaniową i przestrzenną. Całość ma być domknięta przez **zintegrowane planowanie i koordynację** w postaci opracowania oraz wdrożenia programów ochrony środowiska na kolejne okresy oraz konsekwentną realizację planów gospodarki niskoemisyjnej, tak aby działania rozproszone sektorowo tworzyły jeden mierzalny i prorozwojowy system zarządzania presją środowiskową.

O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe. 3+12

Jako cel operacyjny O.24 przyjmuje się upowszechnienie w Mikołowie trwałej kultury środowiskowej mieszkańców, rozumianej jako wiedza, wrażliwość, sprawczość i odpowiedzialność w codziennych praktykach oraz w wyborach konsumenckich i obywatelskich, przekładające się na ograniczanie presji na środowisko, wzmacnianie adaptacji klimatycznej i zwiększanie społecznej akceptacji dla działań ochronnych. Cel odpowiada na utrwalającą się rozbieżność między deklarowaną troską o jakość środowiska a konsekwencją zachowań w obszarach kluczowych dla transformacji energetyczno-środowiskowej, a także na ryzyko narastania oporu wobec kosztów regulacyjnych i inwestycyjnych ochrony środowiska.

Rdzeń realizacji celu stanowić będzie **budowanie kompetencji i więzi środowiskowych** poprzez systemową ekoedukację wszystkich grup wiekowych, prowadzoną przy zaangażowaniu gminnych jednostek organizacyjnych. Akcent zostanie położony na praktyki o najwyższym znaczeniu dla jakości środowiska lokalnego, w tym prawidłowe zachowania wodno-ściekowe, odpadowe (także dotyczące odpadów niebezpiecznych), grzewcze i mobilnościowe, a także oszczędzanie i gromadzenie wody. Uzupełnieniem będzie edukacja osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjno-turystycznych w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów, wsparcie edukacji rolników (zwłaszcza gospodarowanie wodą oraz praktyki ściekowo-odpadowe) i przedsiębiorców (w tym zachowania energetyczne), a także wzmacnianie działalności NGO prowadzących ekoedukację. Równolegle wspierani będą lokalni animatorzy i liderzy środowiskowi, a motywacje prośrodowiskowe będą pogłębiane nie tylko instrumentami materialnymi, lecz również poprzez bodźce humanistyczne, naukowe, kulturowe i wspólnotowe. Aby kompetencje przekształcały się w trwałe nawyki i współodpowiedzialność, działania edukacyjne będą wzmacniane mechanizmami **budowy więzi emocjonalnych i integracji wokół środowiska**, w tym wydarzeniami, spotkaniami, prezentacjami i formami współzawodnictwa, upowszechnianiem aktywności „w przyrodzie” (edukacyjnych, kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych, konsultacyjnych) oraz promowaniem i nagradzaniem osób i organizacji działających na rzecz środowiska lokalnego.

Drugim filarem celu będzie ciągle **wzmacnianie świadomości informacyjnej** poprzez komunikację opartą na danych. Chodzi tu o informowanie o kierunkach zmian i aktualnym stanie środowiska oraz źródłach zanieczyszczeń (z wykorzystaniem bieżących odczytów z automatycznych urządzeń monitorujących), przekazywanie prognoz pogody, zwłaszcza w zakresie zdarzeń ekstremalnych i towarzyszących im poziomów zanieczyszczeń, oraz transparentne komunikowanie działań środowiskowych samorządu i jego jednostek, a także inicjatyw mieszkańców, NGO, innych podmiotów publicznych i przedsiębiorców. Tak zaprojektowana komunikacja pełnić będzie funkcję prewencyjną, ograniczając asymetrię informacji, wzmacniając internalizację wartości środowiskowych i redukując ryzyko kontestacji działań ochronnych.

Trzeci filar stanowić będzie **podniesienie świadomości środowiskowej samorządu** jako warunku decyzji opartych na dowodach. Przewiduje się zatem rozwijanie i integrowanie lokalnych systemów monitoringu jakości powietrza, wód, hałasu, gleb i promieniowania elektromagnetycznego, weryfikowanie stanu i eksploatacji indywidualnych rozwiązań ściekowych, monitorowanie powierzchni biologicznie czynnych na posesjach, systematyczne pozyskiwanie danych z publicznych źródeł o stanie komponentów środowiska i o źródłach presji oraz przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej miasta. Spójność i sterowalność całego zestawu interwencji zapewni zintegrowane planowanie poprzez opracowanie i wdrażanie programu ekoedukacji mieszkańców integrującego treści, kanały, partnerstwa i narzędzia edukacyjno-komunikacyjne.

O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe. 3+1

Jako cel operacyjny O.25 przyjmuje się kształtowanie w Mikołowie takich zasobów mieszkaniowych, które równocześnie zaspokajają popyt wynikający z procesów demograficznych i migracyjnych, ograniczają presję na środowisko oraz infrastrukturę, stabilizują koszty utrzymania mieszkań (zwłaszcza energetyczne), a także wzmacniają ład przestrzenny i bezpieczeństwo funkcjonowania osiedli. Cel ten zakłada odejście od przyrostu zasobu opartego na rozproszaniu i niedostatecznym uzbrojeniu na rzecz rozwoju prowadzonego w sposób planowy, infrastrukturalnie domknięty i odporny na ryzyka klimatyczne oraz awaryjne.

W wymiarze warunków dla rozwoju mieszkalnictwa priorytetem jest **prawno-przestrzenne i infrastrukturalne przygotowywanie terenów pod zabudowę mieszkaniową** z konsekwentną priorytetyzacją dogęszczania, efektywności wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, redukcji konfliktów przestrzennych, ochrony krajobrazu oraz minimalizacji antropopresji. Komplementarnie przewiduje się **doposażanie istniejących budynków mieszkalnych w braku media komunalne oraz wymianę infrastruktury zdekapitalizowanej**, a także prowadzenie lobbingu i wspieranie uzbrajania terenów mieszkaniowych w infrastrukturę pozostającą poza bezpośrednią kompetencją gminy. Uzupełnieniem tych działań będzie **promowanie Mikołowa jako miejsca osiedlania się** o wysokiej jakości środowiska, kultury i innych cech, co wzmocni selektywną atrakcyjność osadniczą miasta w ramach aglomeracji.

Równoległy, społeczny komponent celu obejmuje **rozwój i racjonalizację społecznych zasobów mieszkaniowych**. Oznacza to restrukturyzację komunalnej gospodarki mieszkaniowej zgodnie z reformą, w tym weryfikację dochodów lokatorów i politykę czynszową równoważącą koszty z możliwościami płatniczymi, aktywne włączanie się samorządu w budownictwo społeczne finansowane ze środków ponadlokalnych oraz rozwijanie instrumentów zwiększających dostępność najmu dla młodych gospodarstw domowych i rodzin, a także dla seniorów, w powiązaniu z usługami opiekuńczymi i zdrowotnymi. W tym nurcie zakłada się również realizowanie i wspieranie przedsięwzięć w budownictwie wielorodzinnym przeznaczonym na wynajem lub długookresowe dochodzenie do własności, rewitalizację lokali i budynków komunalnych w złym stanie technicznym (zwłaszcza ukierunkowaną na ograniczanie energochłonności i kosztów eksploatacji) oraz nadawanie nowych funkcji użytkowych mieszkaniowym obiektom komunalnym o wysokich walorach zabytkowych.

Spójność i sterowalność interwencji zapewni **zintegrowane planowanie i koordynacja** poprzez kontynuację wdrażania wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz opracowanie i wdrożenie nowego, lokalnego programu rewitalizacji integrującego działania dotyczące zdegradowanych zasobów mieszkaniowych i terenów zdegradowanych.

O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna. 3+1+2

Jako cel operacyjny O.26 przyjmuje się zapewnienie w Mikołowie powszechnej dostępności, niezawodności i bezpieczeństwa usług odbioru oraz oczyszczania ścieków komunalnych, rozumianych jako element infrastruktury krytycznej warunkującej jakość środowiska, zdrowie publiczne i możliwość prowadzenia zrównoważonej urbanizacji. Istotą celu jest jednoczesne przezwyciężanie barier technicznych (dekapitalizacja odcinków sieci, szkody górnicze, przeciążenia hydrauliczne) oraz organizacyjnych (nieszczelności systemu rozliczeń, nieprawidłowe zrzuty, niewystarczająca kontrola rozwiązań indywidualnych), tak aby system kanalizacyjny działał stabilnie – również w warunkach materializacji zagrożeń, takich jak np. opady nawałne.

Realizacja celu obejmie rozwój infrastruktury wysokiej dostępności oczyszczania ścieków poprzez **domknięcie modernizacji i rozbudowy oczyszczalni „Centrum”** wraz z uruchomieniem systemu przeróbki osadów, a także konsekwentną **modernizację i rozbudowę zbiorczej oraz magistralnej sieci kanalizacji sanitarnej**. Priorytetem technicznym będzie redukcja dopływów infiltracyjnych oraz eliminacja dopływu wód opadowych do kanalizacji sanitarnej (w tym poprzez rozdzielanie układów), co ma ograniczać nadmierne obciążenia oczyszczalni i ryzyko przelewów awaryjnych. Równolegle prowadzone będą inwestycje w infrastrukturę towarzyszącą (przepompownie, komory) oraz rozwój zdalnego monitoringu i sterowania, zwiększający sterowalność systemu i skracający czas reakcji na zakłócenia. Uzupełnieniem będzie hybrydyzacja zasilania obiektów kanalizacyjnych i oczyszczalni z wykorzystaniem OZE oraz dalsza cyfryzacja opomiarowania i poboru opłat za zrzut ścieków.

Komponent dostępności zostanie wzmocniony poprzez **wykupywanie odcinków sieci** wybudowanych przez inwestorów prywatnych oraz ukierunkowane rozszerzanie zasięgu kanalizacji w powiązaniu z rozwojem zabudowy. Na obszarach, gdzie skanalizowanie zbiorcze jest niezasadne lub nieprzewidywane, cel zakłada wsparcie budowy indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków, przy równoczesnym utrzymywaniu zdolności techniczno-organizacyjnych funkcjonowania kluczowych elementów systemu w warunkach kryzysowych.

Równolegle przewiduje się doskonalenie organizacji i podnoszenie bezpieczeństwa usług kanalizacyjnych poprzez konsekwentne **przyłączanie wytwórców ścieków** (w tym egzekwowanie obowiązku podłączenia), kontrolę stanu technicznego i eksploatacji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni, eliminowanie bezumownego lub niezgodnego z umową korzystania z sieci, ograniczanie nielegalnych zrzutów wód gruntowych i opadowych do kanalizacji sanitarnej oraz minimalizowanie zadłużeń. Standardem ma być **wysoki**

poziom bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa, właściwy dla infrastruktury krytycznej. Spójność i sekwencyjność działań zapewni kontynuacja opracowywania i wdrażania wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych (i wodociągowych).

O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa. 3 + 1 2

Jako cel operacyjny O.27 przyjmuje się ukształtowanie w Mikołowie spójnego, szczelnego i ekonomicznie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami, który jednocześnie minimalizuje wytwarzanie odpadów u źródła, pogłębia selektywność zbiórki i przygotowanie do ponownego użycia oraz recyklingu, a także ogranicza presję środowiskową wynikającą z nieprawidłowego postępowania z odpadami. W ujęciu problemowym cel odpowiada na rosnące wymagania prawne dotyczące poziomów recyklingu, obserwowane wahania udziału selektywnej zbiórki, wzrost kosztów systemu oraz ryzyko „ucieczki” części strumienia do środowiska (zwłaszcza w formie dzikich wysypisk i spalania w paleniskach), przy równoczesnej trwałej zależności miasta od zewnętrznych, współkontrolowanych instalacji przetwarzania kluczowych frakcji – perspektywicznie, także termicznego.

Realizacja celu obejmuje, po pierwsze, **pogłębianie selektywności zbiórki i redukcję wolumenu odpadów komunalnych** poprzez doskonalenie rozwiązań techniczno-organizacyjnych (w tym ukierunkowanych na ponowne użycie), wzmacnianie selektywnej zbiórki bioodpadów wraz ze wsparciem kompostowania przydomowego oraz rozwijanie instrumentów finansowo-organizacyjnych i taryfowych skłaniających do segregacji. Równolegle następować ma stopniowe pogłębianie powiązania opłat z rzeczywistymi cechami oddawanych odpadów (np. masą), co umożliwi ograniczanie strumienia resztkowych i zwiększy motywację do prewencji odpadowej.

Po drugie, cel zakłada **zwiększanie spójności i szczelności systemu komunalnego**, w tym zapewnienie objęcia zbiórką wszystkich nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, utrzymywanie wysokiej dostępności infrastruktury przyjmowania odpadów problemowych (w tym w formule PSZOK i kanałów uzupełniających), a także stały monitoring wolumenów odpadów odbieranych oraz kierowanych do przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Komponentem egzekucyjnym będzie weryfikowanie przestrzegania przepisów dotyczących gromadzenia i postępowania z odpadami, szybkie reagowanie na istotne naruszenia oraz systematyczne usuwanie odpadów, które przedostały się do środowiska (dzikie wysypiska, odpady rozproszone).

Po trzecie, system zostanie uzupełniony o **zapobieganie powstawaniu odpadów**, realizowane zarówno w GJO (rozwiązania ograniczające ilość wytwarzanych odpadów), jak i poprzez wspieranie inicjatyw redukcji odpadów w gospodarstwach domowych oraz w działalności gospodarczej. Tak rozumiana prewencja ma stabilizować koszty, podnosić efektywność zasobową oraz ograniczać presję na zewnętrzne ogniwa systemu wojewódzkiego.

Po czwarte, cel obejmuje **doskonalenie lokalnego systemu gospodarowania odpadami innymi niż komunalne**, w szczególności w zakresie odpadów niebezpiecznych oraz strumienia problemowych. Oznacza to aktualizowanie bazy informacji o wyrobach zawierających azbest, wspieranie mieszkańców w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu, pogłębianie selektywnej zbiórki odpadów niekomunalnych powstających w gospodarstwach domowych, a także monitorowanie i interweniowanie w odniesieniu do odpadów rolniczych i przemysłowych, w tym w przypadkach nielegalnego gromadzenia i naruszeń przepisów.

Spójność interwencji zapewni **zintegrowane planowanie i koordynacja**, w tym współtworzenie subregionalnych i regionalnych planów i programów gospodarki odpadowej oraz kontynuacja i aktualizacja lokalnego programu usuwania azbestu, co pozwoli łączyć działania lokalne z wymogami i infrastrukturą układu ponadlokalnego, przy jednoczesnym zwiększaniu sterowalności kosztów i ryzyk środowiskowych w perspektywie długookresowej.

O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy. 4 + 1 2 3

Jako horyzontalny cel operacyjny O.28 przyjmuje się trwałe wzmocnienie zdolności instytucjonalnej samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, w taki sposób, aby była ona adekwatna do skali ambicji rozwojowych, złożoności zadań oraz wysokich oczekiwań interesariuszy, a zarazem odporna na presję finansową, proceduralną i zagrożeń. Sens celu sprowadza się do podniesienia sprawczości i efektywności wykonywania zadań publicznych oraz prowadzenia polityk rozwoju, przy jednoczesnym przejściu w stronę zarządzania opartego na danych, interoperacyjnych procesach i wysokich standardach organizacyjnych.

Rdzeniem realizacji celu jest systematyczne podnoszenie i aktualizowanie kompetencji władz oraz kadr samorządowych, zarówno dziedzinowych, bezpośrednio związanych z obszarami interwencji SRGM 2026-2035, jak i horyzontalnych, wzmacniających zdolność do koordynacji, zarządzania projektowego i świadczenia usług publicznych w warunkach zmienności otoczenia. Podejście to obejmuje także transfer wiedzy międzypokoleniowej w formule mentoringu i coachingu wewnętrznego oraz rozwijanie wymiany doświadczeń z partnerami krajowymi i zagranicznymi z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, w celu skracania krzywej uczenia się i ograniczania kosztów błędów wdrożeniowych.

Drugim filarem jest unowocześnianie rozwiązań technicznych stosowanych w działalności samorządowej, rozumiane jako racjonalne zastępowanie pracy rutynowej automatyzacją, samoobsługą i narzędziami opartymi na AI, a także poszerzanie zakresu e-usług pod względem funkcjonalności, mobilności i dostępności. Równolegle zakłada się pogłębianie cyfryzacji i oprocesowania działalności jednostek (m.in. w standardach NIS2, EZD RP, EMS, BMS, BCP/DR, CRM, Smart City, interoperacyjności i retencyjności danych), rozwijanie infrastruktury IT/teleinformatycznej przy wzmacnianiu bezpieczeństwa danych i ciągłości usług, zwiększanie otwartości i spójności danych publicznych (zwłaszcza przestrzennych, infrastrukturalnych, mobilnościowych i środowiskowych) oraz wdrażanie wysokich standardów projektowania i utrzymania systemów teleinformatycznych. Uzupełnieniem będzie implementacja nowoczesnych technik wsparcia usług (m.in. dronowych, monitoringu wizyjnego, robotyki, zasilania hybrydowego, zdalnego opomiarowania, rozwiązań identyfikacyjnych i płatniczych).

Trzecim filarem celu jest modernizacja organizacji pracy i architektury operacyjnej samorządu, w tym uelastycznianie czasu pracy, stosowanie pracy zdalnej, mobilnej i hybrydowej na wybranych stanowiskach, rozwijanie rozwiązań samoobsługowych w obsłudze klientów oraz wykorzystywanie zintegrowanych zespołów projektowo-zadaniowych łączących komplementarne kompetencje pracowników z różnych komórek i jednostek. Równolegle przewiduje się adaptowanie sieci gminnych jednostek organizacyjnych tak, aby jej struktura pozostawała spójna ze zmieniającym się popytem na usługi publiczne oraz z programem inwestycyjnym miasta.

Czwarty filar obejmuje motywujące warunki pracy i rozwój zawodowy kadr oraz budowę nowoczesnej kultury organizacyjnej. Oznacza to nagradzanie ponadprzeciętnego zaangażowania i rezultatów, kształtowanie warunków prawno-finansowych, organizacyjnych i technicznych proporcjonalnych do odpowiedzialności i oczekiwanej kreatywności, a także wdrażanie przejrzystych ścieżek kariery. Jednocześnie rozwijana będzie kultura współpracy międzywydziałowej i między jednostkami (oparta na zaufaniu, dzieleniu się wiedzą i otwartości na innowacje), wysokie standardy etyczne pracy samorządowej, kanały komunikacji wewnętrznej służące zgłaszaniu usprawnień, problemów i ryzyk oraz działania wspierające dobrostan i kondycję psychofizyczną pracowników, w tym przeciwdziałające wypaleniowi zawodowemu.

Domknięciem celu będzie zapewnienie optymalnych warunków materialnych wykonywania zadań publicznych, w tym budowa nowego budynku Urzędu Miasta oraz poprawa ergonomii i technicznego wsparcia pracy w GJO. Tak skonfigurowany zestaw działań ma prowadzić do wzrostu jakości i dostępności usług publicznych, większej efektywności i odporności instytucjonalnej oraz trwałego podniesienia zdolności samorządu do realizacji SRGM 2026-2035.

O.29 Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju. ④ + ① ② ③

Jako horyzontalny cel operacyjny O.29 przyjmuje się ukształtowanie takiego modelu działania samorządu gminy, w którym decyzje rozwojowe są podejmowane na podstawie ciągłej, wielowymiarowej i wieloźródłowej wiedzy o stanie oraz dynamice procesów lokalnych i ponadlokalnych, a następnie przekładane na spójne, aktualne i mierzalne programowanie rozwoju. Osiągnięcie celu ma ograniczać ryzyko nietrafnych interwencji publicznych, skracać czas reakcji na zmiany i wzmacniać zdolność samorządu gminy do konsekwentnego realizowania priorytetów strategicznych w warunkach niepewności i współzależności z otoczeniem metropolitalnym.

Realizacja celu obejmie w szczególności budowę i utrzymywanie wysokiej świadomości sytuacyjnej władz gminy oraz kierownictwa gminnych jednostek organizacyjnych poprzez **systematyczne monitorowanie, analizowanie i prognozowanie** zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych (w tym m.in. w obszarach demografii i migracji, edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa, kapitałów i usług społecznych, bezpieczeństwa, gospodarki i rynku pracy, rolnictwa, funkcji rekreacyjno-turystycznych, infrastruktury transportowej i technicznej, ładu przestrzennego, krajobrazu i środowiska, a także klimatu i hałasu). Równolegle prowadzone będzie stałe **rozpoznawanie polityk rozwoju oraz dokumentów strategiczno-programowych** podmiotów otoczenia (od gmin sąsiednich po poziom unijny), diagnozowanie oferty usług innych instytucji publicznych dostępnych dla mieszkańców i gospodarki oraz obserwacja kluczowych trendów regionalnych, krajowych i międzynarodowych (ekonomicznych, społecznych, politycznych, kulturowych, energetycznych, cyfrowych, prawnych i handlowych i innych). Istotnym komponentem będzie włączanie interesariuszy w budowanie wiedzy (m.in. z użyciem narzędzi mobilnych i platform społecznościowych), uzupełnione o stały monitoring opinii i oczekiwań użytkowników usług publicznych, identyfikację ryzyk (społecznych, instytucjonalnych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych) oraz wykorzystanie eksperckiego ciała doradczo-analitycznego interpretującego trendy istotne dla rozwoju miasta.

Drugim nurtem będzie zapewnienie **zintegrowanych podstaw planistycznych zarządzania rozwojem**, w tym przyjmowanie w formach uchwał i zarządzeń zarówno dokumentów obligatoryjnych, jak i fakultatywnych, ich konsekwentne wiązanie ze SRGM 2026-2035, dbałość o spójność wzajemną oraz – tam, gdzie to wymagane prawem lub racjonalnie rozwojowo – o zgodność ze strategiami i programami ponadlokalnymi. Warunkiem trwałej zdolności programowania będzie również aktualizowanie dokumentów przed upływem okresów ich obowią-

zywania w sytuacji istotnych zmian uwarunkowań oraz prowadzenie ewaluacji w trakcie i po realizacji, z użyciem zunifikowanego zestawu wskaźników obejmujących parametry sytuacyjne, opinie oraz nakłady.

O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.

4 + 1 2 3

Jako horyzontalny cel operacyjny O.30 przyjmuje się ukształtowanie takiego modelu zarządzania rozwojem miasta, w którym współtworzenie polityk publicznych, usług i przedsięwzięć rozwojowych jest społecznie legitymizowane, oparte na rzetelnej informacji, a także spójne z uwarunkowaniami i instrumentami ponadlokalnymi. Osiągnięcie tego celu ma prowadzić do wzrostu jakości decyzji publicznych, ograniczenia ryzyk konfliktów i niekonstruktywnych polaryzacji, zwiększenia skuteczności wdrożeń oraz wzmocnienia zaufania i współodpowiedzialności interesariuszy za rezultaty rozwoju.

Fundamentem partycypacyjności będzie powszechny, wielokanałowy i uporządkowany **dostęp do informacji samorządowej**. Obejmuje to zapewnienie wysokich standardów merytorycznych, aktualności i funkcjonalności, a także ujednolicenie struktury stron internetowych i BIP gminnych jednostek organizacyjnych, stałą obecność w mediach tradycyjnych i społecznościowych, rozwój zindywidualizowanych kanałów komunikacji elektronicznej (SMS, e-mail, powiadomienia aplikacyjne), rozwijanie publikatorów gminnych, przeciwdziałanie dezinformowaniu mieszkańców oraz systematyczne upublicznianie sprawozdań, raportów, analiz i opracowań (w tym ewaluacyjnych) dotyczących sytuacji miasta i działań samorządu.

Równolegle rozwijana będzie pogłębiona partycypacja mieszkańców, rozumiana jako **stały dialog i współprojektowanie rozwiązań**. Zakłada się prowadzenie konsultacji obligatoryjnych i fakultatywnych, warsztatów, zebrań i dialogu na platformach elektronicznych, a także zapewnianie spotkań konsultacyjnych (osobistych i zdalnych) z władzami oraz pracownikami samorządu. Partycypacja obejmie również współkształtowanie usług gminnych, w szczególności opiekuńczych, edukacyjnych, komunikacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, przestrzennych, wodociągowo-kanalizacyjnych, ciepłowniczych, senioralnych, mieszkaniowych, progospodarczych, transformacji energetycznej oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, wraz z rozwijaniem współpracy z organami przedstawicielskimi środowisk seniorów i młodzieży. Uzupełnieniem będzie wzmocnianie inicjatyw lokalnych oraz przyjmowanie i wspieranie obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych.

Istotnym komponentem będzie **partycypacja organizacji pozarządowych**, ujmowana zarówno jako współrealizacja zadań, jak i współtworzenie kierunków rozwoju. Zakłada się zwiększanie udziału NGO w wykonywaniu zadań samorządowych (m.in. w obszarach edukacji, profilaktyki problemów społecznych, środowiska, rynku pracy, transformacji energetycznej, bezpieczeństwa i adaptacji klimatycznej), zapewnianie ich udziału w konceptualizacji i opiniowaniu kierunków rozwoju, inspirowanie oraz pozyskiwanie działań organizacji lokalnych i ponadlokalnych na rzecz miasta, a także wzmocnianie spójności współpracy i wsparcia NGO z celami, kierunkami i oczekiwanymi rezultatami SRGM 2026-2035.

Wymiar publicznej partycypacji zostanie poszerzony o aktywne **włączanie ponadlokalnych podmiotów publicznych** w kreowanie rozwoju Mikołowa. Obejmuje to pogłębianie współpracy z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią i innymi formami współdziałania międzysamorządowego, współpracę z Powiatem Mikołowskim oraz samorządami sąsiednimi, a także współpracę z terenową administracją rządową i spółkami Skarbu Państwa. Zakłada się ponadto włączanie istotnych dla Mikołowa kierunków działań do strategii i programów podmiotów ponadlokalnych oraz prowadzenie lobbingu i zapewnianie warunków dla inwestycji i usług ponadlokalnych, które wzmocniają osiąganie celów rozwojowych miasta.

Dla zapewnienia trwałości, przewidywalności i koordynacji działań partycypacyjnych, przewiduje się ich **programowanie i integrowanie**, w szczególności poprzez opracowywanie i wdrażanie rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz uczestnictwo, wraz z działaniami lobbingowymi i organizacyjnymi, we wdrażaniu Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w zakresie dotyczącym Mikołowa. Efektem ma być partycypacyjny, wielopoziomowo skoordynowany sposób zarządzania rozwojem, zwiększający sprawczość samorządu gminy oraz jakość i akceptowalność społeczno-publicznych interwencji.

O.31 Wysoka prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy. 4 + 1 2 3

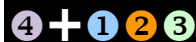
Jako horyzontalny cel operacyjny O.31 przyjmuje się wysoką prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy, tzn. traktowanie i wykorzystywanie gminnego zasobu nieruchomości jako kluczowego, wielowymiarowego instrumentu polityki rozwojowej, w tym polityki bezpieczeństwa, a nie wyłącznie zasobu usługowo-administracyjnego. Istotą celu jest zwiększenie zdolności miasta do pozyskiwania, utrzymywania i wykorzystywania nieruchomości w sposób celowo ukierunkowany na realizację zadań publicznych oraz wzmocnianie długofalowych przewag rozwojowych. Oznacza to aktywne **powiększanie i strukturyzowanie zasobu** poprzez nabycia, zamiany, komunalizacje i inne tryby, w tym przejmowanie terenów o strategicznym potencjale funkcjonalnym (m.in. Hałdy Panewnickiej oraz wybranych nieruchomości rolnych Skarbu Państwa w sąsiedz-

twie Śląskiego Ogrodu Botanicznego) w celu ich przyszłego wykorzystania pod infrastrukturę techniczną i społeczną, przedsięwzięcia gospodarcze oraz świadczenie usług publicznych.

Hybrydowy charakter celu wyraża się równoczesnym **porządkowaniem problemów nieefektywnego gospodarowania mieniem oraz wdrażaniem rozwiązań zwiększających jego użyteczność rozwojową**. W praktyce obejmuje to selektywną prywatyzację lub długookresowe dzierżawienie tych składników majątkowych, które nie są i nie będą w horyzoncie co najmniej średniookresowym wykorzystywane do realizacji zadań samorządowych, przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyka „zamrażania” zbywanych nieruchomości, tj. wieloletniego braku ich zagospodarowania i utraty potencjalnych efektów społeczno-gospodarczych. Równolegle cel obejmuje **racjonalizację, dywersyfikację oraz intensyfikację wykorzystania zabudowanych nieruchomości gminnych** poprzez współlokalizację funkcji, zwiększanie wielofunkcyjności obiektów, w tym jako obiektów zbiorowej ochrony, a także ich kontrolowane udostępnianie (zgodnie z kierunkami rozwoju miasta) podmiotom publicznym, organizacjom pozarządowym oraz podmiotom gospodarczym, tak aby zasób komunalny generował większą wartość publiczną i mnożnikowe efekty rozwojowe.

Warunkiem osiągnięcia celu jest także **wzmocnienie ładu zarządczego** w obszarze nieruchomości poprzez zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań odnoszących się do zasobu. Służyć temu ma opracowanie oraz wdrożenie wieloletnich planów wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych, które mają precyzować i integrować działania bezpośrednio i pośrednio związane z mieniem gminy, zapewniając spójność decyzji majątkowych z priorytetami inwestycyjnymi i usługowymi miasta oraz zwiększając przewidywalność i skuteczność interwencji rozwojowych realizowanych z wykorzystaniem nieruchomości.

O.32 Zdolności finansowe samorządu gminy spójne z wyzwaniem i ambicjami rozwojowymi.

Jako horyzontalny cel operacyjny O.32 przyjmuje się zapewnienie długookresowej, odpornej na wahania otoczenia, zdolności finansowej miasta, tak aby skala i jakość realizowanych usług publicznych oraz przedsięwzięć rozwojowych pozostawały adekwatne do wyzwań społecznych, gospodarczych i przestrzennych, przy zachowaniu stabilności fiskalnej oraz świadomie zarządzanych ryzyk. Oznacza to równoczesne wzmacnianie strony dochodowej, doskonalenie racjonalności wydatkowej oraz integrowanie decyzji finansowych z logiką programowania rozwoju w perspektywie wieloletniej.

Realizacja celu obejmie w pierwszej kolejności zwiększanie skali finansowania rozwoju poprzez proaktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych (w tym przez gminne jednostki organizacyjne) na szerokie spektrum priorytetów strategicznych, od infrastruktury i usług edukacyjno-opiekuńczych, polityk społecznych, zdrowia i bezpieczeństwa, po inwestycje komunalne (m.in. wodociągowo-kanalizacyjne, ciepłownicze, hydrotechniczne, drogowe, błękitno-zielone), kulturę, sport i rekreację, bibliotekarstwo, dziedzictwo, komunikację publiczną, transformację energetyczną, rynek pracy, przedsiębiorczość, środowisko, ład przestrzenny i mieszkalnictwo. Równolegle kluczowe będzie utrzymywanie wysokiego udziału wydatków majątkowych, w razie potrzeby z wykorzystaniem zwrotnych i kapitałowych instrumentów finansowania, w tym długu dla inwestycji o najwyższej rozwojowości. W tej logice mieści się także wzmacnianie dochodów własnych poprzez kontynuację działań zachęcających mieszkańców do rozliczeń podatkowych na terenie miasta (np. w formule Karty Mieszkańca), aktualizację ewidencji podatkowej, podnoszenie ścisłości należności oraz udział w pracach lobbujących i badawczych ukierunkowanych na korekty systemu finansów samorządowych.

Drugim filarem będzie podnoszenie efektywności wydatkowania środków publicznych rozumiane jako redukcja kosztów jednostkowych i kosztów utrzymania infrastruktury przy zachowaniu zakładanych rezultatów świadczenia usług. Osiągane ma to być poprzez pogłębianie wspólnej obsługi administracyjno-kadrowej, finansowo-księgowej i techniczno-organizacyjnej jednostek gminnych, rozwijanie zakupów wspólnych (także z innymi podmiotami publicznymi), wzmacnianie oszczędności dzięki usługom wzajemnym i współdzieleniu zasobów (w tym kadrowych), a także poprzez samozaopatrzenie, zwłaszcza energetyczne. Uzupełniając zakłada się pogłębianie powiązania dostępu do usług gminnych z faktycznym zamieszkiwaniem na terenie miasta oraz zwiększanie sprawności realizacyjnej zadań publicznych w partnerstwach i w trybach konkurencyjnych.

Trzecim filarem jest trafność i partycypacyjność gospodarowania finansami, czyli takie profilowanie budżetu i praktyk budżetowych, aby alokacja środków konsekwentnie realizowała cele strategii, była społecznie legitymizowana i kontrolowana w standardach odpowiadających skali ambicji rozwojowych. Obejmuje to dążenie do spójności budżetów ze SRGM 2026-2035 (m.in. poprzez controlling budżetowy), ograniczanie aktywności spoza zadań ustawowych tam, gdzie jej zgodność z kierunkami rozwoju lub skuteczność jest niska, a także stosowanie budżetu obywatelskiego i innych narzędzi partycypacyjnych. Warunkiem stabilności i jakości decyzji ma być wysoki poziom wewnętrznej kontroli finansowej oraz audytu, powiązanych z zarządzaniem strategicznym w ujęciu *ex ante*, w trakcie realizacji i *ex post*. Całość zostanie domknięta zintegrowanym planowaniem wieloletnim, realizowanym poprzez cykliczne formułowanie wieloletnich prognoz finansowych jako instrumentów koordynujących efektywność, trafność i skalę finansów miasta.

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

7.1. Istota kierunków działań

Osiągnięcie celów operacyjnych rozwoju, a w jego następstwie celów strategicznych odbywać się będzie wskutek podejmowania przez samorząd Gminy Mikołów licznych, zróżnicowanych działań (tzn. przedsięwzięć, czynności, projektów, prac itp.) **stałych, okresowych, cyklicznych lub jednorazowych, mieszczących się zarówno w zakresie jego zadań własnych, jak i poza nim.** Działania te podejmowane będą zarówno samodzielnie przez ten samorząd, jak i we współpracy ze zróżnicowanymi, lokalnymi i ponadlokalnymi partnerami społecznymi, publicznymi i prywatnymi. Będą to w szczególności działania koncepcyjne, analityczne, planistyczne, inwestycyjne, modernizacyjne, naprawcze, finansowo-kapitałowe, regulacyjne, organizacyjne, restrukturyzacyjne, edukacyjne, wychowawcze, informacyjne, promocyjne, kadrowe, prawne (np. zawieranie umów), prawotwórcze (np. podejmowanie uchwał) i monitoringowo-ewaluacyjne. Oczekuje się, że działania te spowodują pożądane, tj. określone celami operacyjnymi i strategicznymi, zmiany sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej miasta.

Dla tak rozumianych działań, w rozdziale 7, w tym w podrozdziałach 7.2, 7.3, 7.4 i 7.5 wskazano:

- **kierunki działań** (tzn. ich rodzaje, typy, kategorie), które będą podejmowane przez samorząd gminy dla osiągnięcia celów strategicznych rozwoju Gminy Mikołów, poprzez osiągnięcie jego celów operacyjnych, zwane dalej w skrócie także kierunkami działań;
- **przykładowe i rekomendowane działania mieszczące się w ww. kierunkach działań i możliwe do realizacji w ramach wdrażania SRGM 2026-2035.**

Ponadto, w SRGM 2026-2035 przyjmuje się co następuje:

- określone kierunki działań oraz mieszczące się w nich przykładowe i rekomendowane działania nie tworzą zamkniętego i niezmiennego zbioru. **Istotą SRGM 2026-2035 są bowiem przede wszystkim cele strategiczne rozwoju oraz składające się na nie cele operacyjne rozwoju, a w związku z tym to one są niezmiennie.** Zmiany tych celów oznaczałyby zmodyfikowanie SRGM 2026-2035 do postaci innej strategii rozwoju Mikołowa. Kierunki działań służących osiągnięciu celów operacyjnych, a poprzez nie celów strategicznych oraz mieszczące się w nich działania przykładowe i rekomendowane należą natomiast do sfery instrumentów, metod i sposobów realizacji tych celów, a w związku z tym powinny być optymalnie adaptowane. Ich dobór i stosowanie w latach 2026-2035 będzie zatem zależne od przyszłych (w momencie przyjmowania SRGM 2026-2035 jedynie prognozowanych) uwarunkowań, decyzji władz ponadlokalnych, przebiegu procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych, a także od potencjału finansowego, kadrowego, kompetencyjnego i rzeczowego samorządu gminy i jego partnerów. Z tego powodu określone w dalszych podrozdziałach kierunki działań oraz przykładowe i rekomendowane działania stanowią wyraz wiedzy, intencji i założeń samorządu gminy w chwili uchwalania SRGM 2026-2035 co do dostępnych, skutecznych i efektywnych sposobów osiągnięcia celów operacyjnych i celów strategicznych. Mogą, powinny i będą one modyfikowane w toku wdrażania SRGM 2026-2035, gdy będzie to niezbędne lub korzystne z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania tych celów. Jednocześnie **przyjmuje się, że samorząd gminy wraz z partnerami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi będzie z zaangażowaniem dążył do realizacji kierunków działań i działań wskazanych w SRGM 2026-2035.**
- wskazane w ramach kierunków działań, plany i programy rozwoju Gminy Mikołów, stanowiące jednocześnie dokumenty wykonawcze SRGM 2026-2035 w rozumieniu rozdziału 13.5, mogą posiadać inne niż wskazane nazwy lub okresy, o ile nie wynikają one z przepisów. Jeśli ich zakres nie jest regulowany przepisami, mogą być także łączone;
- kierunki działań oznacza się według schematu „O.xx/K.x”, gdzie „O.xx” oznacza numer celu operacyjnego, do którego przyporządkowano dany kierunek działań, natomiast „K.x” oznacza kolejny numer tego kierunku działań. Każdy tak oznaczony kierunek działań służy bezpośrednio lub pośrednio osiągnięciu celów operacyjnych i celów strategicznych rozwoju miasta zgodnie z logiką przedstawioną w rozdziale 6, którą dodatkowo ilustruje Tabela 4.
- mieszczące się w powyższych kierunkach działania przykładowe i rekomendowane oznaczono kolejnymi literami w ramach danego kierunku działań.
- zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, wszystkie działania podejmowane w ramach wskazanych kierunków działań będą dobierane i realizowane w formach zgodnych z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa lokalnego, krajowego oraz prawa Unii Europejskiej obowiązującego w Polsce, doty-

czynnościami ochrony przyrody. W szczególności będą one zapewniały ochronę przyrody zgodnie z formami jej ochrony, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W przypadkach wymaganych przepisami prawa działania te będą poprzedzane ocenami oddziaływania na środowisko oraz innymi wymaganymi analizami i procedurami.

Sumując, istotą kierunków działań w SRGM 2026-2035 jest wyznaczenie i uporządkowanie typów, rodzajów, kategorii działań służących, tożsamej z osiąganiem celów operacyjnych i strategicznych, zmianie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej miasta, a nie konkretnych projektów. Przykładowe i rekomendowane działania przedstawione w ramach tych kierunków posiadają charakter otwarty oraz mogą i będą podlegać modyfikacji w zależności od warunków rozwoju i zasobów miasta, w tym dostępnych samorządowi i jego partnerom, przy zachowaniu nadrzędności celów, a także zgodności z prawem i zasadą zrównoważonego rozwoju. Kierunki działań nie służą więc utrwaleniu zamkniętej listy działań, lecz wskazaniu elastycznie rozumianych sposobów dochodzenia do pożądaných efektów rozwojowych miasta.

V.4.0 projekt

7.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.1

CEL OPERACYJNY O.01: OPIEKA, WYCHOWANIE I EDUKACJA ODPOWIADAJĄCE WYZWANIOM TERAZNIEJSZOŚCI I PRZYSZŁOŚCI 1 + 2 3

- O.01/K1. Elastyczne utrzymywanie dobrej dostępności i doskonalenie usług żłobkowych, w tym m.in.:**
- a. elastyczne utrzymywanie dobrej dostępności miejsc oraz kosztowej i komunikacyjnej dostępności gminnej opieki żłobkowej;
 - b. poszerzanie komplementarnych usług żłobkowych, w tym profilaktyczno-terapeutycznych, (logopedycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, psychologicznych, socjoterapeutycznych i pielęgniarstwach), edukacyjnych, żywieniowych i aktywności fizycznej;
 - c. promowanie opieki, edukacji i wychowania żłobkowego jako takiego oraz usług żłobkowych gminy.
- O.01/K2. Elastyczne utrzymywanie dobrej dostępności i doskonalenie usług przedszkolnych, w tym m.in.:**
- a. elastyczne utrzymywanie dobrej dostępności miejsc w gminnych przedszkolach;
 - b. elastyczne adaptowanie potencjału oddziałów przedszkolnych szkół podstawowych do potencjału demograficznego dzieci w mieście dla utrzymania sieci przedszkoli;
 - c. poszerzanie czasowe i rodzajowe podstawowych i komplementarnych usług przedszkolnych, w tym profilaktyczno-terapeutycznych (logopedycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, psychologicznych, socjoterapeutycznych itp.), żywieniowych, edukacyjnych (w tym prozdrowotnych, językowych i budujących kompetencje miękkie), kreatywnościowych oraz aktywności fizycznej i bezpieczeństwa osobistego;
 - d. promowanie opieki, edukacji i wychowania przedszkolnego jako takiego oraz usług przedszkolnych gminy.
- O.01/K3. Zwiększanie konkurencyjności i perspektywności gminnych usług szkolnictwa podstawowego, w tym m.in.:**
- a. utrzymywanie ponadprzeciętnej jakości dydaktyki potwierdzonej wynikami egzaminów ósmoklasisty oraz wynikami olimpiad, konkursów itp.;
 - b. doskonalenie wyposażenia, w tym dydaktycznego, kulturalnego, sportowego i socjalnego oraz budynków gminnych szkół i towarzyszącej im infrastruktury;
 - c. rozwijanie szkolnych usług profilaktyczno-terapeutycznych, w tym psychologicznych, socjoterapeutycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, logopedycznych, a także opieki pielęgniarstwach;
 - d. rozwijanie szkolnych usług sportowych i innej aktywności fizycznej;
 - e. dostosowywanie pozalekcyjnych zajęć szkolnych do oczekiwań uczniów i pogłębianie ich dostępności i perspektywności, w tym w szczególności rozwijających zainteresowania i kreatywność techniczną, cyfrową, kulturalną, społeczną, geograficzno-historyczną, przyrodniczą, a także aktywność oraz kompetencje sportowe i tzw. miękkie;
 - f. rozwijanie perspektywnych, pozalekcyjnych zajęć szkolnych poszerzających wiedzę dzieci i młodzieży o współczesnych społeczeństwach, gospodarkach, kulturach, megatrendach i związanych z nimi wyzwaniach, a także o pożądanych postawach wobec nich;
 - g. rozwijanie perspektywnych, pozalekcyjnych zajęć szkolnych zwiększających wiedzę, kompetencje oraz motywację dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego życia, postaw obywatelskich, ochrony środowiska i bezpieczeństwa;
 - h. tworzenie perspektywicznych ścieżek edukacyjnych, w tym we współpracy z placówkami szkolnictwa ponadpodstawowego, i wspieranie uczniów w ich wyborze;
 - i. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych problemami społecznymi i zdrowotnymi oraz zagrożonych różnymi formami wykluczenia;
 - j. promowanie usług szkolnych gminy.
- O.01/K4. Doskonalenie organizacyjnych podstaw elastycznego, dostępnego, konkurencyjnego i perspektywnego, gminnego systemu opieki i edukacji, w tym m.in.:**

- a. inicjowanie i wspieranie doskonalenia zawodowego kadr gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych;
- b. doskonalenie narzędzi, technik i metod dydaktyczno-wychowawczych, w tym poprzez poszerzanie ich palety, zwiększanie ich innowacyjności i wielowymiarowości oraz poprzez ich uelastycznianie;
- c. przyznawanie uczniom nagród i stypendiów o charakterze motywacyjnym;
- d. wyrównywanie szans oraz przełamywanie technicznych, społecznych i innych barier integracyjnej opieki, edukacji i wychowania uczniów i wychowanków gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych;
- e. pogłębianie udziału rodziców oraz opiekunów prawnych w działalności gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych;
- f. optymalizowanie kosztów działalności gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych, bez redukcji jakości i dostępności ich usług;
- g. poszerzanie lokalnych i ponadlokalnych działań marketingowych gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych;
- h. elastyczne adaptowanie liczby i liczebności oddziałów, a także sieci szkół do pogłębiających się wyzwań kryzysu demograficznego;
- i. pogłębianie współpracy międzysamorządowej w zakresie opieki i edukacji dzieci i młodzieży ze złożonymi potrzebami;
- j. rozwijanie i wspieranie rozwoju ognisk pracy pozaszkolnej, placówek wsparcia dziennego i innych lokalnych placówek wychowania, edukacji i wsparcia pozaszkolnego.

O.01/K5. Wspieranie rozwoju lokalnej oferty szkolnictwa ponadpodstawowego, w tym m.in.:

- a. wspieranie samorządu powiatowego w utrzymaniu wzrostu atrakcyjności i spójności z wyzwaniami przyszłości oferty szkolnictwa średniego na terenie miasta;
- b. wspieranie samorządu powiatowego w rozwoju nowoczesnej, odpowiadającej na wyzwania przyszłości, oferty szkolnictwa branżowego na terenie miasta;
- c. rozwijanie lokalnych, czasowych form współpracy samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych z uczelniami wyższymi, w szczególności w zakresie staży, projektów badawczych, kursów, mikrokwalifikacji itp.;
- d. rozwijanie lokalnych, stałych form współpracy samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych z uczelniami wyższymi, w szczególności w zakresie kształcenia ustawicznego, szkoleń, partnerstw dydaktyczno-badawczych itp.

O.01/K6. Upowszechnianie edukacji pozaformalnej i nieformalnej w ramach idei kształcenia się przez całe życie, w tym m.in.:

- a. organizowanie i wspieranie organizacji szkoleń, warsztatów i innych form edukacji mieszkańców z wszystkich grup wiekowych, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa osobistego i publicznego, postaw obywatelskich, kompetencji cyfrowych, ochrony środowiska, zdrowego trybu życia, uczestnictwa w kulturze, prawa, przedsiębiorczości, innowacyjności, rozwiązywania problemów społecznych, a także w zakresie wyznaczania dróg rozwoju osobistego, publicznego, społecznego i zawodowego;
- b. wspieranie edukacyjnej działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na edukację mieszkańców miasta;
- c. promowanie i wspieranie niekomercyjnych form edukacji adresowanych do mieszkańców miasta przez podmioty ponadlokalne, w szczególności publiczne oraz finansowanych ze środków publicznych.

O.01/K7. Zapewnianie odporności kryzysowej gminnego systemu opieki i edukacji, w tym m.in.:

- a. przygotowanie i ćwiczenie wdrażania planów reagowania i funkcjonowania gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych w sytuacjach materializacji zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz zapewnienie niezbędnych do tego obiektów i wyposażenia;
- b. zapewnianie zdolności technicznych reagowania i funkcjonowania gminnych placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych w sytuacjach materializacji zagrożeń bezpieczeństwa.

O.01/K8. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju gminnego systemu oświaty, opieki i wychowania, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Rozwoju Oświaty, Opieki i Wychowania Gminy Mikołów na lata 2027-2035” [PROW 2027-2035];

- b. opracowanie i wdrażanie „Programu Wspierania Rozwoju Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Zamieszkałych w Mikołowie na lata 2027-2035” [PWRU 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z przedmiotowym wsparciem.

CEL OPERACYJNY O.02: WYSOKA ŚWIADOMOŚĆ ORAZ POWSZECHNOŚĆ SPOŁECZNYCH POSTAW OBYWATELSKICH

1 + 2 3 4

O.02/K1. Kształtowanie, promowanie i nagradzanie postaw obywatelskich mieszkańców, w tym m.in.:

- a. prowadzenie edukacji obywatelskiej mieszkańców przez UM oraz gminne jednostki organizacyjne działające w sferach oświaty, wychowania, kultury, sportu oraz pomocy, aktywizacji i integracji społecznej;
- b. inicjowanie i wspieranie udziału mieszkańców i ich NGO w zarządzaniu rozwojem miasta, w tym sformalizowanego;
- c. prowadzenie programów integracji obywatelskiej nowych mieszkańców miasta;
- d. relacjonowanie w gminnych publikatorach i mediach społecznościowych działań gminnych jednostek organizacyjnych prowadzonych w zakresie edukacji obywatelskiej;
- e. nagradzanie postaw obywatelskich mieszkańców, w szczególności dotyczących ochrony środowiska, bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz przeciwdziałania problemom społecznym;
- f. promowanie na profilach społecznościowych, stronach internetowych i w publikatorach gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych postaw obywatelskich mieszkańców wykazanych w życiu prywatnym, społecznym, publicznym lub zawodowym;
- g. informacyjne przeciwdziałanie lokalnej dezinformacji i antywzorcom zachowań powodującym niekonstruktywne polaryzacje społeczne;
- h. sieciowanie współpracy gminnych jednostek organizacyjnych, NGO, podmiotów powiatowych, wojewódzkich i państwowych oraz innych podmiotów działających na terenie miasta w sferze postaw obywatelskich.

O.02/K2. Włączanie mieszkańców w wolontariat, w rozumieniu ustawy, a także samopomoc na rzecz społecznego i przestrzenno-środowiskowego rozwoju miasta, w tym m.in.:

- a. pozyskiwanie i wykorzystywanie pracy wolontariackiej mieszkańców przez gminne jednostki organizacyjne, w tym w szczególności na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska, bezpieczeństwa publicznego, prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, a także dzieci, młodzieży i seniorów;
- b. wspieranie upowszechniania wolontariatu na rzecz miasta poza gminnymi jednostkami organizacyjnymi;
- c. promowanie i wspieranie rozwoju zawodowego aktywnych wolontariuszy będących mieszkańcami miasta;
- d. wspieranie działań prowadzonych na rzecz miasta przez NGO z wykorzystywaniem pracy wolontariackiej;
- e. organizowanie działań samopomocowych mieszkańców oraz działań pokrewnych.

O.02/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Budowy Społeczności Obywatelskiej Mikołowa na lata 2027-2035” [PBSO 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z budową społeczności obywatelskiej miasta.

CEL OPERACYJNY O.03: WYSOKI POZIOM KOMPLEKSOWEGO BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZYGOTOWANIA NA ZAGROŻENIA

1 + 2 3 4

O.03/K1. Wzmacnianie bezpieczeństwa ruchu drogowego i bezpieczeństwa pieszych, w tym m.in.:

- a. identyfikowanie miejsc koncentracji zagrożeń bezpieczeństwa w ruchu drogowym (szczególnie związanych z krzyżowaniem się tranzytu z ruchem lokalnym oraz trasami pieszymi do/ze szkół), w tym rowerów i pieszych oraz redukowanie tych zagrożeń lub lobbowanie na rzecz ich redukcji;
- b. inwestowanie i realizowanie działań organizacyjnych, informacyjnych, edukacyjnych, prawnych i lobbujących służących podniesieniu bezpieczeństwa na drogach należących do wszystkich zarządców na terenie miasta, w szczególności w obrębie tzw. „Górki Mikołowskiej”;
- c. edukowanie mieszkańców, szczególnie dzieci, młodzieży, seniorów i niepełnosprawnych, w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszych.

O.03/K2. Wzmacnianie bezpieczeństwa pożarowego i lokalnych zdolności ratowniczych, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju wyposażenia ratowniczo-gaśniczego OSP;
- b. wspieranie rozwoju obiektów remiz OSP, infrastruktury ich otoczenia oraz miejsc czerpania wody;
- c. wspieranie rozwoju kwalifikacji ratowniczo-gaśniczych członków OSP;
- d. organizowanie i wspieranie organizacji edukacji publicznej dla bezpieczeństwa pożarowego;
- e. zapewnianie dostępności defibrylatorów AED we wszystkich obiektach samorządu gminy, w których co najmniej okresowo przebywają ludzie oraz wspieranie ich dostępności w innych miejscach publicznych;
- f. szkolenie i wspieranie szkolenia mieszkańców, w tym młodzieży i seniorów, w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej i podstawowych czynności ratowniczych;
- g. szkolenie pracowników gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej i podstawowych czynności ratowniczych.

O.03/K3. Wzmacnianie bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego, w tym m.in.:

- a. adaptowanie działań i wyposażenia SM do przestrzennej i rodzajowej struktury zagrożeń;
- b. lobbowanie na rzecz i wspieranie dostosowania prewencji i działań Policji do przestrzennej i rodzajowej struktury zagrożeń;
- c. rozwijanie gminnych systemów monitoringu wizyjnego obiektów i miejsc publicznych;
- d. edukowanie i wspieranie edukacji mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży oraz seniorów, w zakresie unikania i postępowania wobec zagrożeń bezpieczeństwa osobistego, w tym cyfrowego, a także zagrożeń mienia i porządku publicznego;
- e. edukowanie rodziców nt. zagrożeń, w tym przestępczości, dotyczących dzieci i młodzieży;
- f. organizowanie i wspieranie organizacji edukacji dzieci nt. bezpieczeństwa zamieszkania, zabawy i innych aktywności;
- g. doskonalenie gminnych przepisów i działań porządkowych i sanitarnych oraz związanych z alkoholem i zwierzętami;
- h. udzielanie mieszkańcom wsparcia w stwierdzaniu i usuwaniu szkód górniczych.

O.03/K4. Wzmacnianie bezpieczeństwa korzystania z obiektów i usług gminnych jednostek organizacyjnych, w tym m.in.:

- a. wykrywanie, reagowanie na oraz zapobieganie, w tym techniczne, organizacyjne i edukacyjne, zagrożeniom możliwym do wystąpienia w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności żłobkowych, przedszkolnych i szkolnych;
- b. zapewnienie bezpieczeństwa technicznego gminnych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych;
- c. zapewnienie bezpieczeństwa technicznego gminnych placów zabaw.

O.03/K5. Wzmacnianie bezpieczeństwa mieszkańców w sieci, w tym m.in.:

- a. prowadzenie edukacji publicznej, w szczególności wśród dzieci, młodzieży i seniorów, na temat cyberzagrożeń, w tym cyberprzemocy i cyberoszustw;
- b. prowadzenie działań wykrywających i eliminujących cyberprzemoc, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

O.03/K6. Wzmacnianie bezpieczeństwa powodziowego, w tym m.in.:

- a. redukowanie potencjalnych skutków podtopień i powodzi z wykorzystaniem instrumentów planowania przestrzennego, w tym POG i MPZP;
- b. realizacja działań gminnych wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- c. wykorzystywanie wyników analiz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacji zmian, wyników analiz możliwości zwiększenia retencji na terenach rolniczych i zurba-

nizowanych, a także informacji z systemów monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych.

O.03/K7. Zapewnianie i wykorzystywanie, spójnego z zagrożeniami oraz wymogami wobec gmin i ich organów, potencjału ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym m.in.:

- a. wyznaczanie i ewidencjonowanie podmiotów ochrony ludności (OC), zawieranie porozumień i wydawanie decyzji o uznaniu za podmiot oraz udzielanie im wsparcia w przygotowaniu do realizacji zadań;
- b. powierzanie, kierowanie, koordynowanie, współdziałanie i organizowanie współpracy, a także nadzorowanie oraz ocena realizacji zadań w zakresie ochrony ludności (OC);
- c. planowanie, tworzenie, zapewnianie, ewidencjonowanie, weryfikowanie, wspieranie i utrzymywanie, w tym w gotowości, ochrona, a także wydawanie zaleceń wobec zasobów ochrony ludności i infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań w zakresie: zaopatrzenia w wodę; zapewnienia zbiorowej ochrony lub noclegu; udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i świadczeń opieki zdrowotnej; magazynowania i dystrybucji rezerw materiałowych; realizacji działań ratowniczych, pomocy humanitarnej i pomocy doraźnej; wykrywania zagrożeń, powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach; funkcjonowania usług publicznych;
- d. uczestniczenie w planowaniu ewakuacji;
- e. wzmacnianie świadomości oraz prowadzenie i wspieranie edukacji, w tym poprzez informowanie, szkolenia i ćwiczenia, w zakresie zagrożeń, ochrony ludności (OC);
- f. zabezpieczanie rozwiązań organizacyjnych, kadrowych i finansowych warunkujących odpowiedni stan ochrony ludności (OC);
- g. wykorzystywanie potencjału ochrony ludności (OC) w sytuacjach materializacji zagrożeń.

O.03/K8. Realizowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obronności, w tym m.in.:

- a. wykonywanie nałożonych zadań operacyjnych w ramach przygotowań obronnych państwa;
- b. wykonywanie czynności w zakresie rejestracji i kwalifikacji wojskowej;
- c. planowanie, prowadzenie wykazów i wydawanie decyzji w zakresie świadczeń na rzecz obrony.

O.03/K9. Wzmacnianie bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i epizootycznego, w tym m.in.:

- a. podejmowanie działań organizacyjno-technicznych i prewencyjno-redukcyjnych, w tym informacyjno-edukacyjnych wobec zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych;
- b. zapewnianie odpowiednich, gminnych przepisów sanitarnych;
- c. podejmowanie działań wobec zagrożeń epizootycznych.

O.03/K10. Zapewnianie wysokich zdolności technicznych i integracji działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym m.in.:

- a. zapewnianie wysokich zdolności techniczno-organizacyjnych i kompetencyjnych Straży Miejskiej;
- b. zapewnianie wysokich zdolności techniczno-organizacyjnych i kompetencyjnych Biura Zarządzania Bezpieczeństwem;
- c. doskonalenie organizacyjnych, technicznych i kompetencyjnych zakresów współpracy z samorządem Powiatu Mikołowskiego, samorządem Województwa Śląskiego, sąsiednimi samorządami gminnymi oraz państwowymi służbami, strażami oraz wojskiem;
- d. wspieranie i włączanie w działalność samorządową aktywności mieszkańców, w tym prowadzonej w ramach organizacji pozarządowych, ukierunkowanej na wzrost bezpieczeństwa i porządku publicznego.

O.03/K11. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie i realizowanie „Planu Zarządzania Kryzysowego Gminy Mikołów” [PZK] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z zarządzaniem kryzysowym, a także opracowywanie i wdrażanie jego zaktualizowanych wersji;
- b. aktualizowanie i realizowanie „Planu Operacyjnego Funkcjonowania Gminy Mikołów w Warunkach Zewnętrznych Zagrożenia Państwa i w Czasie Wojny” [POFG] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z przedmiotowym funkcjonowaniem gminy;
- c. opracowywanie i wdrażanie rocznych „programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Mikołów” [POBZ 1] precyzujących i integrujących działania związane bezpośrednio i pośrednio z bezdomnością zwierząt.

CEL OPERACYJNY O.04: UPOWSZECHNIONE SPORT I REKREACJA, KTÓRE AKTYWIZUJĄ, JEDNOCZĄ I CHRONIĄ PRZED PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI **1 + 2**

O.04/K1. Zapewnianie materialnych podstaw powszechnej i wielofunkcyjnej aktywności sportowo-rekreacyjnej, w tym m.in.:

- a. modernizacja Ośrodka Rekreatywnego Planty MOSiR;
- b. modernizacja Krytej Pływalni „Aqua Plant” MOSiR, wraz z budową wodnego placu zabaw;
- c. modernizacja kompleksów boisk „Orlik”;
- d. budowa parku linowego w koronach drzew „Zielony Aeropark”;
- e. zagospodarowanie terenu, w tym poprzez budowę małej architektury, w centrum miasta dla zwiększenia wykorzystania potencjału rzeki Jamna w aktywnościach rekreacyjnych mieszkańców
- f. zapewnianie dobrego stanu technicznego i budowa nowych, gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych o wysokim i stabilnym prognozowanym obciążeniu i zoptymalizowanych kosztach eksploatacji, w szczególności aktywizujących mieszkańców pasywnych ruchowo i kobiety, spójnych z trendami aktywności ruchowej oraz wspierających rozwój aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta;
- g. nadawanie gminnym obiektom sportowo-rekreacyjnym cech atrakcyjnych także z punktu widzenia mieszkańców aglomeracji oraz organizatorów wydarzeń o ponadlokalnym, aglomeracyjnym wymiarze;
- h. zapewnianie dostosowania gminnych obiektów oraz urządzeń aktywności ruchowej do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych;
- i. poszerzanie dostępności i atrakcyjności placów zabaw oraz innych otwartych stref rekreacji dziecięcej;
- j. łączenie gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych z błękitno-zieloną infrastrukturą, dziedzictwem kulturowym oraz zielenią gminną;
- k. zapewnianie wyposażenia umożliwiającego gminnym jednostkom organizacyjnym prowadzenie wielofunkcyjnej, atrakcyjnej aktywności sportowo-rekreacyjnej.

O.04/K2. Zapewnianie organizacyjnych podstaw powszechnej i wielofunkcyjnej aktywności sportowo-rekreacyjnej, w tym m.in.:

- a. doskonalenie gminnej oferty usług sportowo-rekreacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych form aktywności ruchowej, a także upowszechniania aktywności fizycznej we wszystkich grupach sprawnościowych, wiekowych, zamożnościowych i dotychczasowego zaangażowania ruchowego oraz wśród kobiet i niedawnych absolwentów szkół;
- b. organizowanie i pozyskiwanie organizacji w mieście ponadlokalnych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, w tym z uwzględnieniem ich znaczenia dla rozwoju aglomeracyjnych, rekreacyjno-turystycznych funkcji miasta oraz aktywizacji pasywnych ruchowo mieszkańców i integracji społecznej;
- c. włączanie działalności gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności sportowo-rekreacyjnych, edukacyjno-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych i senioralnych, w ponadlokalne przedsięwzięcia i programy aktywności ruchowej;
- d. nadawanie działalności sportowo-rekreacyjnej realizowanej przez gminne jednostki organizacyjne funkcji uzupełniających, w szczególności integracyjnych, ekoedukacyjnych, proobywatelskich, turystyczno-rekreacyjnych, rehabilitacyjno-terapeutycznych oraz prewencji problemów społecznych, w tym uzależnień;
- e. zapewnianie mieszkańcom wysokiej, czasowej i organizacyjnej dostępności gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym korzystającym z nich w sposób nieregularny i niezorganizowany, dotkniętych pauperyzacją oraz z uwzględnieniem rozkładów jazdy komunikacji publicznej;
- f. promowanie regularnej aktywności ruchowej wśród mieszkańców miasta, w szczególności pasywnych ruchowo, a także nagradzanie osób i organizacji zasłużonych w ich aktywizacji;
- g. koordynowanie działalności sportowo-rekreacyjnej w mieście, w tym z wykorzystaniem rady sportu lub analogicznego ciała koordynacyjno-opiniotwórczego.

O.04/K3. Zapewnianie kadrowych podstaw powszechnej i wielofunkcyjnej aktywności sportowo-rekreacyjnej, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju sportowego szczególnie utalentowanych mieszkańców oraz animatorów sportu i innej prozdrowotnej aktywności ruchowej.
- b. wzmacnianie kwalifikacji gminnych kadr sportowo-rekreacyjnych, w tym w zakresie wykorzystania sportu i rekreacji w redukcji problemów społecznych, integracji społecznej, ekoedukacji, edukacji obywatelskiej, rehabilitacji, aktywizacji osób pasywnych ruchowo i w rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta.

O.04/K4. Wspieranie rozwoju powszechnie dostępnych i wielofunkcyjnych usług sportowo-rekreacyjnych innych niż zapewniane przez samorząd gminy, w tym m.in.:

- a. włączenie w obszar ŚOB nieruchomości gruntowych przejętych od Skarbu Państwa;
- b. wspieranie poszerzania zakresu wykorzystania ŚOB przez mieszkańców miasta jako miejsca wypoczynku i rekreacji;
- c. udostępnianie gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych dla komercyjnej działalności sportowo-rekreacyjnej;
- d. wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej Powiatu Mikołowskiego adresowanej do mieszkańców miasta;
- e. wspieranie niekomercyjnej działalności sportowo-rekreacyjnej NGO ukierunkowanej na mieszkańców miasta, w tym niebędących ich członkami, w tym o uzupełniających cechach integracyjnych, ekoedukacyjnych, proobywatelskich, turystyczno-rekreacyjnych, rehabilitacyjno-terapeutycznych oraz prewencji problemów społecznych.

CEL OPERACYJNY O.05: DOSTĘPNA I SKUTECZNA PROFILAKTYKA ZDROWOTNA ORAZ POMOC MEDYCZNA 1

O.05/K1. Zwiększanie dostępności lokalnej opieki zdrowotnej i jej komplementarności z ofertą regionalnego otoczenia, w tym m.in.:

- a. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых i trudnodostępnych świadczeń leczniczych;
- b. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых i trudnodostępnych świadczeń zdrowotnych;
- c. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых i trudnodostępnych świadczeń rehabilitacyjnych;
- d. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых i trudnodostępnych świadczeń diagnostycznych;
- e. wspieranie zwiększania dostępu do najczęściej pożądanых i trudnodostępnych świadczeń pielęgnacyjnych;
- f. wspieranie rozwoju lokalnej oferty świadczeń opieki długoterminowej, paliatywnej, opiekuńczo-leczniczej i pielęgnacyjno-opiekuńczej, w tym form środowiskowych oraz rozwiązań zbliżających wsparcie do miejsca zamieszkania pacjentów;
- g. wspieranie utrzymania i rozwoju lokalnej dostępności do produktów farmaceutycznych i wyrobów medycznych poprzez współpracę z podmiotami prowadzącymi apteki ogólnodostępne;
- h. realizowanie zadań gminy w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej związanych z dostępem do świadczeń medycznych, w tym pierwszej pomocy, a także do produktów leczniczych.

O.05/K2. Upowszechnianie postaw prozdrowotnych, w tym m.in.:

- a. edukowanie i wspieranie edukacji mieszkańców na temat zdrowego trybu życia, w szczególności w zakresie aktywności fizycznej, odżywiania, szczepień, uzależnień i badań okresowych;
- b. realizowanie diagnostyki przesiewowej i profilaktyki zdrowotnej w gminnych placówkach szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych;
- c. wspieranie działalności w zakresie profilaktyki zdrowotnej prowadzonej dla mieszkańców przez organizacje pozarządowe;
- d. wspieranie dostępu mieszkańców do profilaktycznych świadczeń POZ.

O.05/K3. Zapewnienie mieszkańcom wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego oraz promocja zdrowia psychicznego, w tym m.in.:

- a. realizowanie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego;

- b. prowadzenie programów profilaktycznych w zakresie zdrowia psychicznego;
- c. udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.

O.05/K4. Doskonalenie międzyinstytucjonalnej, sieciowej współpracy samorządu gminy na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców, w tym m.in.:

- a. wspieranie samorządu powiatowego w utrzymaniu funkcjonowania i rozwoju zlokalizowanych w mieście placówek leczenia szpitalnego i specjalistycznego;
- b. integrowanie prozdrowotnych działań samorządu gminy z działalnością powiatowych, pozarządowych i prywatnych placówek ochrony zdrowia działających na terenie miasta;
- c. wzmacnianie integracji lokalnego systemu ochrony zdrowia z gminną pomocą społeczną i polityką senioralną.

O.05/K5. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców, w tym m.in.:

- a. opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów ochrony zdrowia i edukacji zdrowotnej mieszkańców [LPOZ], w szczególności w tych jego zakresach, w których odnotowuje się liczne zachorowania i poważne ograniczenia w dostępie do leczenia, diagnostyki i rehabilitacji;
- b. pozyskiwanie, udział i wspieranie realizacji na terenie miasta krajowych i regionalnych programów ochrony zdrowia, w szczególności diagnostyczno-przesiewowych, rehabilitacyjnych, profilaktyczno-szczepiennych oraz terapeutycznych.

CEL OPERACYJNY O.06: SENIORZY I NIEPEŁNOSPRAWNI WSPARCI ORAZ WŁĄCZENI SPOŁECZNIE, A TAKŻE GOSPODARCZO

O.06/K1. Usuwanie materialnych barier społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego włączenia seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

- a. rozwijanie infrastruktury technicznej i społecznej w sposób zapewniający ich dostępność dla seniorów i osób niepełnosprawnych;
- b. usuwanie barier architektonicznych i innych technicznych występujących w gminnych obiektach użyteczności publicznej, infrastrukturze komunalnej i przestrzeniach cyfrowych;
- c. lobbowanie na rzecz i wspieranie usuwania barier architektonicznych i innych technicznych występujących w infrastrukturze użytku publicznego innej niż samorządu gminy;
- d. wspieranie dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych miejsc ich zamieszkania.

O.06/K2. Usuwanie niematerialnych barier społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego włączenia seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

- a. utworzenie Centrum Współpracy Międzypokoleniowej świadczącego usługi dla seniorów w zakresie aktywizacji zawodowej, integracji społecznej, ustawicznej edukacji, aktywizacji ruchowej i rehabilitacji;
- b. promowanie w społeczności lokalnej pozytywnego, wielowymiarowo aktywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością;
- c. poszerzenie zajęć szkolnych i przedszkolnych o „edukację do starości” służącą jej zrozumieniu i akceptacji przez nowe pokolenia.
- d. organizowanie i wspieranie integracyjnej, międzypokoleniowej wymiany doświadczeń i współpracy mieszkańców;
- e. świadczenie usług komunalnych w sposób zapewniający ich atrakcyjność i dostępność także dla seniorów i osób niepełnosprawnych;
- f. udzielanie wsparcia psychologicznego, psychospołecznego, pedagogiczno-wychowawczego, prawnego, informacyjnego oraz porad integracyjnych seniorom i niepełnosprawnym, szczególnie pozostającym w trwałym dystansie społecznym oraz ich opiekunom, rodzicom i wychowawcom;
- g. wspieranie przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych i seniorów zgodnie z ideą *silver economy*;
- h. prawno-przestrzenne zapewnianie wysokiej dostępności przestrzeni miasta dla seniorów i osób niepełnosprawnych;
- i. pogłębianie włączenia seniorów i osób niepełnosprawnych w zarządzanie rozwojem miasta;
- j. wdrażanie usług cyfrowej asysty seniorów i osób niepełnosprawnych.

O.06/K3. Rozwijanie systemu opieki oraz społeczno-gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej integracji seniorów oraz osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

- a. utrzymywanie i poszerzanie sieci instytucjonalnej samorządu gminy służącej opiece i wielowymiarowej integracji seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym poprzez utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego;
- b. rozwijanie i wspieranie rozwoju zinstytucjonalizowanych form okresowego i stałego pobytu seniorów ukierunkowanych na opiekę, integrację, edukację, rehabilitację i inne formy ich wsparcia;
- c. zapewnianie asystentury osobistej osobom niepełnosprawnym;
- d. zapewnianie wsparcia niepełnosprawnym i ich osobom opiekującym się nimi poprzez świadczenie usług wytnieniowych, pielęgnacyjno-opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych, szczególnie w mieszkaniach i zamieszkaniu;
- e. udzielanie wsparcia materialnego potrzebującym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym;
- f. zapewnianie miejsc w domach pomocy społecznej;
- g. promowanie i udzielanie informacji seniorom oraz osobom niepełnosprawnym na temat usług świadczonych na ich rzecz przez samorząd gminy i jego gminne jednostki organizacyjne oraz przez inne podmioty publiczne i pozarządowe;
- h. organizowanie działań prozdrowotnych, ruchowych, integracyjnych, kulturalnych, proobywatelskich, prośrodowiskowych i edukacyjnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych;
- i. włączanie seniorów oraz niepełnosprawnych w gminną działalność kulturalną, ruchową, edukacyjną, prośrodowiskową, prospołeczną i obywatelską;
- j. wspieranie edukacyjne, psychospołeczne, psychologiczne, prawne i informacyjne seniorów, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- k. inicjowanie i wspieranie aktywności samopomocowej, w tym sąsiedzkiej;
- l. organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów oraz osób niepełnosprawnych;
- m. wspieranie działalności organizacji pozarządowych i podmiotów publicznych ukierunkowanej na rekreacyjną, rehabilitacyjną, kulturalną, edukacyjną, obywatelską i prośrodowiskową aktywizację seniorów i osób niepełnosprawnych.

CEL OPERACYJNY 0.07 : AKTYWIZUJĄCY, INTEGRUJĄCY, EFEKTYWNY I ZAPOBIEGAJĄCY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ
1 + 2**O.07/K1. Wzmacnianie prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym m.in.:**

- a. zapobieganie i wygaszanie kryzysów dysfunkcji rodzicielskich, w tym poprzez monitoring socjalny, poradnictwo, aktywizację zawodową, współpracę z kuratorem, Policją, placówkami opiekuńczymi i edukacyjnymi, GKRPA i ZI;
- b. wspieranie i inicjowanie wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym poprzez pracę socjalną, asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne i samopomoc rodzinną;
- c. realizowanie programów, wydarzeń i imprez wsparcia rodzin oraz edukacji rodzinnej;
- d. zabezpieczanie rodzinnej pieczy zastępczej;
- e. wspieranie zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- f. rozpowszechnianie informacji na temat poradnictwa i wsparcia adresowanego do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- g. udzielanie prewencyjno-integracyjnego wsparcia osobom wychodzącym z pieczy zastępczej, opuszczającym placówki resocjalizacyjne i zakłady karne, a także młodzieży o podwyższonym ryzyku wejścia w zachowania problemowe;
- h. wspieranie działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na odbudowę kompetencji rodzicielskich i więzi rodzinnych.

O.07/K2. Redukowanie przyczyn, zjawisk i skutków uzależnień, w tym m.in.:

- a. udzielanie członkom rodzin, w których występują problemy uzależnień, szczególnie alkoholizmu, narkomanii i behawioralnych, pomocy psychospołecznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej, wychowawczej, materialnej i prawnej, w tym ochrony przed przemocą w rodzinie;
- b. udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychoterapeutycznej, psychospołecznej, wypoczynkowej i prawnej osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz dotkniętym lub zagrożonym uzależnieniami;
- c. motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii;
- d. podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu;
- e. prowadzenie edukacji, promocji i aktywizacji profilaktycznej w zakresie alkoholizmu, narkomanii, uzależnień behawioralnych i innych;
- f. wykrywanie i wspieranie wykrywania spożywania alkoholu i zażywania narkotyków przez dzieci i nieletnią młodzież, a także ekstremalnych uzależnień behawioralnych;
- g. edukowanie właścicieli i kadr podmiotów sprzedających napoje alkoholowe na temat konsekwencji nieprzestrzegania przepisów tej sprzedaży;
- h. analizowanie prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców działających na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- i. wspieranie działalności organizacji pozarządowych służącej prewencji i rozwiązywaniu problemów uzależnień na terenie miasta, szczególnie alkoholowych, narkomanii i behawioralnych;
- j. lobbowanie na rzecz intensyfikacji działań Policji w zakresie redukcji dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie miasta.

O.07/K3. Redukowanie przyczyn, zjawiska i skutków przemocy domowej, w tym m.in.:

- a. stosowanie procedury Niebieskiej Karty i działań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy domowej;
- b. zwiększanie świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej i kompetencji oraz usług podmiotów publicznych w postępowaniu wobec niej;
- c. udzielanie pomocy dotkniętym przemocą domową, w tym w postaci interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego, pracy socjalnej i programów profilaktycznych;
- d. motywowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych;

O.07/K4. Minimalizowanie problemu ubóstwa, w tym m.in.:

- a. udzielanie należnych, materialnych, pieniężnych i niepieniężnych świadczeń społecznych z weryfikowaniem podstaw ich udzielania;
- b. udzielanie pomocy materialnej osobom dotkniętym ubóstwem, w tym udzielanie zasiłków szkolnych;
- c. udzielanie posiłków w ramach programów dożywiania, w szczególności dzieciom i młodzieży;
- d. udzielanie schronienia osobom bezdomnym.
- e. zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.

O.07/K5. Przeciwdziałanie problemom społecznym związanym z napływem obywateli innych państw, w tym m.in.:

- a. realizowanie działań prewencji problemów społecznych i integracji społecznej związanych z napływem obywateli innych państw.

O.07/K6. Doskonalenie bazy materialno-instytucjonalnej gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. poszerzanie gminnego zasobu mieszkań wspomaganych, chronionych, treningowych itp.;
- b. utrzymywanie i wzmacnianie gminnej sieci instytucjonalnej systemu prewencji i pomocy społecznej;
- c. zapewnianie warunków lokalowych i wyposażenia gminnych jednostek organizacyjnych działających w sferze prewencji i pomocy społecznej adekwatnych do stojących przed nimi wyzwań.

O.07/K7. Doskonalenie organizacji i zwiększanie potencjału gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. podnoszenie kwalifikacji gminnych kadr prewencji i pomocy społecznej oraz kadr współpracujących szczególnie w zakresie usług adresowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych, osób z deficytami kompetencji rodzicielskich oraz sprawców i ofiar przemocy;
- b. stosowanie zindywidualizowanych, kompleksowych programów reintegracji społeczno-zawodowej;
- c. implementowanie innowacyjnych instrumentów i rozwiązań organizacyjnych pomocy społecznej zwiększających jej skuteczność i efektywność;
- d. koncentrowanie środowiskowej pracy socjalnej, *streetworkingu* itp. w strefach koncentracji problemów społecznych;
- e. poszerzanie i doskonalenie mechanizmów koordynacji i współpracy pomiędzy instytucjami systemu prewencji i pomocy społecznej samorządu gminy oraz z innymi pokrewnymi, publicznymi i pozarządowymi instytucjami działającymi w mieście;
- f. zapewnianie odpowiedniego potencjału gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności (OC), w tym udzielania pomocy doraźnej.

O.07/K8. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz prewencji i pomocy społecznej, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2025-2030” [SRPS 2025-2030], precyzującej i integrującej działania związane bezpośrednio i pośrednio z prewencją i rozwiązywaniem problemów społecznych, a także jej wersji na kolejny okres [SRPS 2031-2036];
- b. opracowanie i wdrażanie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Mikołów na lata 2026-2028” [PWR 2026-2028], precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio ze wspieraniem rodzin, a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [PWR 2029-2031], [PWR 2032-2034];
- c. opracowanie i wdrażanie „Gminnego Programu Redukcji Uzależnień Behawioralnych dla Gminy Mikołów na lata 2027-2035” [PRUB 2027-2035], precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z uzależnieniami tego typu;
- d. kontynuowanie wdrażania „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2028” [PRAN 2025-2028], precyzujących i integrujących działania związane bezpośrednio i pośrednio z prewencją i rozwiązywaniem problemów alkoholizmu i narkomanii, a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [PRAN 2029-2032], [PRAN 2032-2036];
- e. kontynuowanie wdrażania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mikołów na lata 2024-2028” [PPPD 2024-2028], precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z prewencją i ochroną od przemocy domowej, a także opracowanie i wdrożenie jego wersji na kolejny okres [PPPD 2029-2033], [PPPD 2034-2038];
- f. kontynuowanie udziału we wdrażaniu wieloletniego rządowego „Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028” [PPSD 2024-2028], precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z eliminowaniem przypadków głodu.

CEL OPERACYJNY O.08: WŁĄCZAJĄCA, INTEGRUJĄCA, AKTYWIZUJĄCA I DOSTĘPNA DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

O.08/K1. Zapewnianie optymalnej bazy materialnej gminnej działalności kulturalnej, w tym m.in.:

- a. przebudowa, rozbudowa i modernizacja obiektu Miejskiego Domu Kultury w Mikołowie;
- b. zapewnienie dobrego standardu technicznego i wyposażenia pozostałych obiektów kultury i ich otoczenia.

O.08/K2. Rozwijanie gminnej działalności kulturalnej i nadawanie jej funkcji pokrewnych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie usług kulturalnych gminnych jednostek organizacyjnych, z jednoczesnym zapewnianiem ich stymulacyjnego wpływu na integrację, aktywność prozdrowotną i prośrodowiskową, rozwój osobisty, bezpieczeństwo, postawy obywatelskie i prorodzinne mieszkańców oraz na profilaktykę problemów społecznych;
- b. nadawanie usługom kulturalnym gminnych jednostek organizacyjnych cech atrakcyjnych także dla mieszkańców aglomeracji;

- c. organizowanie, wspieranie i pozyskiwanie organizacji w mieście wydarzeń kulturalnych, w tym o aglomeracyjnym i szerszym znaczeniu;
- d. pozyskiwanie ponadlokalnej kultury dla mieszkańców, w tym poprzez włączanie działalności gminnych jednostek organizacyjnych w ponadlokalne programy i przedsięwzięcia kulturalne;
- e. wspieranie niekomercyjnej działalności kulturalnej organizacji pozarządowych prowadzonej na rzecz mieszkańców, w tym dodatkowo stymulującej ich integrację, aktywność prozdrowotną i prośrodowiskową, rozwój osobisty, bezpieczeństwo, postawy obywatelskie i prorodzinne oraz profilaktykę problemów społecznych i rozwój aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta;
- f. wspieranie i promowanie amatorskiego ruchu artystycznego i oddolnych inicjatyw kulturalnych;
- g. wspieranie i promowanie rozwoju artystyczno-twórczego wyjątkowo utalentowanych mieszkańców.

O.08/K3. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu usług kulturalnych, w tym m.in.:

- a. zapewnianie mieszkańcom wysokiej czasowej i organizacyjnej dostępności gminnych obiektów i usług kulturalnych, w tym korzystającym z nich w sposób nieregularny i niezorganizowany;
- b. decentralizowanie terytorialnie działalności kulturalnej poza główne obiekty gminnych jednostek kultury, w tym do otwartych przestrzeni publicznych, także sołectw;
- c. poszerzanie cyfrowych form działalności kulturalnej zaangażowanych w nią gminnych jednostek organizacyjnych oraz dostępności i uczestnictwa w tej działalności;
- a. zapewnianie rozwoju kwalifikacji kadr gminnych jednostek organizacyjnych działających w sferze kultury, w tym dodatkowo w zakresie wykorzystywania kultury w integracji, aktywizacji prozdrowotnej i prośrodowiskowej, rozwoju osobistym oraz stymulowaniu bezpieczeństwa, postaw obywatelskich i prorodzinnych mieszkańców, a także w profilaktyce problemów społecznych i wzmacnianiu aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta;
- b. pogłębianie integracji programowej i bieżącej współpracy MDK, MBP MM i IM oraz rozwijanie platform ich współpracy z innymi podmiotami kultury działającymi w mieście;
- c. kształtowanie rozgraniczonych, lecz komplementarnych wobec MDK, ról w zakresie kultury pełnionych przez inne gminne jednostki organizacyjne.

CEL OPERACYJNY O.09: DZIEDZICTWO KULTUROWE ZABEZPIECZONE, INTEGRUJĄCE I STYMULUJĄCE ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

O.09/K1. Zabezpieczanie materialnego dziedzictwa kulturowego miasta, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawnoprzestrzennej ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego miasta, w szczególności zabytków, historycznych układów urbanistycznych i krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej;
- b. zapewnianie aktualności Gminnej Ewidencji Zabytków;
- c. zapewnianie dobrego stanu technicznego zabytków nieruchomych należących do samorządu gminy;
- d. chronienie i wspieranie ochrony i rewitalizacji zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych;
- e. lobbowanie na rzecz i wspieranie działań w zakresie ochrony i zapewniania dobrego stanu technicznego zabytków nieruchomych nie należących do samorządu gminy;
- f. inicjowanie i wspieranie rozwoju kolekcji zabytków ruchomych i innych przedmiotów dziedzictwa kulturowego miasta;
- g. implementowanie standardów umieszczania szyldów, reklam, obiektów małej architektury i wyposażenia zewnętrznego na obszarach zabytkowych układów urbanistycznych miasta.
- h. pozyskiwanie i wspieranie badań naukowych nad materialnym dziedzictwem kulturowym miasta
- i. zabezpieczanie zdolności do ochrony zabytków i ich ewakuacji;

O.09/K2. Zabezpieczanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta, w tym m.in.:

- a. archiwizowanie oraz wspieranie archiwizacji i replikacji, w tym cyfrowej, niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta;
- b. pozyskiwanie i wspieranie badań naukowych nad niematerialnym dziedzictwem kulturowym miasta.

O.09/K3. Aktywizowanie materialnego dziedzictwa miasta, w tym m.in.:

- a. udostępnianie i wspieranie udostępniania obiektów materialnego dziedzictwa kulturowego miasta, w szczególności zabytków;
- b. wykorzystywanie i udostępnianie zabytków nieruchomych należących do samorządu gminy na cele społeczne, gospodarcze, w tym rekreacyjno-turystyczne, a także prośrodowiskowe;
- c. zapewnianie prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych warunków oraz wspieranie wykorzystania, na cele społeczne, gospodarcze, w tym rekreacyjno-turystyczne, a także prośrodowiskowe, zabytków nieruchomych nienależących do samorządu gminy, w szczególności na obszarach rewitalizowanych;
- d. wspieranie działań podmiotów publicznych i gospodarczych oraz organizacji pozarządowych ukierunkowanych na społeczne, gospodarcze lub prośrodowiskowe wykorzystanie materialnego dziedzictwa kulturowego miasta, w szczególności na obszarach rewitalizowanych;

O.09/K4. Aktywizowanie niematerialnego dziedzictwa miasta, w tym m.in.:

- a. udostępnianie i wspieranie udostępniania zbiorów, kolekcji i obiektów wyrażających niematerialne dziedzictwo kulturowe miasta, w tym nowomediale;
- b. wykorzystywanie i wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta w tworzeniu kultury współczesnej, w tym w nowoczesnych jej formach;
- c. wykorzystywanie i wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta w działalności ukierunkowanej na integrowanie mieszkańców, stymulowanie ich aktywności prozdrowotnej, postaw obywatelskich i prorodzinnych, aktywności prozdrowotnej, działalności na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska, a także na stymulowanie ich rozwoju osobistego;
- d. wykorzystywanie i wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta w tworzeniu budynków, budowli i przestrzeni publicznych;
- e. wykorzystywanie i wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta w rozwijaniu aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta.

O.09/K5. Wzmacnianie lokalnej tożsamości kulturowej mieszkańców, w tym m.in.:

- a. prowadzenie działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych na temat materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta adresowanych do wszystkich grup wiekowych mieszkańców.
- b. angażowanie mieszkańców w integracyjne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego miasta.

O.09/K6. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz ewidencji, ochrony, rewitalizacji i wykorzystania dziedzictwa kulturowego, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mikołów na lata 2026-2029” [POZ 2026-2029] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z opieką nad zabytkami, a także jego wersji na kolejne okresy [POZ 2030-2033], [POZ 2034-2037];
- b. opracowanie i wdrażanie „Planu Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych Gminy Mikołów” [POZKK] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z ochroną zabytków w przedmiotowych sytuacjach, w tym przygotowaniach do niej.

CEL OPERACYJNY O.10: DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA NOWEGO WZORU 1 + 2 3

O.10/K1. Zapewnianie optymalnej bazy materialnej gminnej działalności kulturalnej oraz bibliotecznej, w tym m.in.:

- a. przebudowa, rozbudowa i modernizacja obiektu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mikołowie;
- b. zapewnienie dobrego standardu technicznego i wyposażenia filii i punktu bibliotecznego.

O.10/K2. Redefiniowanie i rozwijanie działalności bibliotecznej, w tym m.in.:

- a. poszerzanie i restrukturyzowanie zbiorów bibliotecznych, a także kanałów ich dystrybucji oraz repozytoriów, w tym ich dalsza cyfryzacja;
- b. popularyzowanie różnicowanych form korzystania z wartościowych treści dostępnych na nośnikach materialnych, kanałach cyfrowych, w przestrzeniach wirtualnych, a także w kompozycjach sztucznej inteligencji, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i seniorów;
- c. kształtowanie umiejętności mieszkańców, w szczególności dzieci, młodzieży i seniorów, w zakresie wyszukiwania, wykorzystywania i tworzenia wartościowych treści w rozwoju osobistym, społecznym i zawodowym, w tym z wykorzystaniem sztucznej inteligencji;

- d. kształtowanie umiejętności cyfrowych mieszkańców w zakresie oceny i weryfikacji przekazów informacyjnych sfery publicznej, w tym społecznościowych;
- e. budowanie relacji mieszkańców, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów, z autorami wartościowych treści, a także ich relacji wzajemnych opartych na takich treściach;
- f. kształtowanie umiejętności mieszkańców w zakresie tworzenia wartościowych treści;
- g. kształtowanie umiejętności mieszkańców w zakresie krytycznej oceny publikowanych treści;
- h. nadawanie gminnej działalności bibliotecznej funkcji dodatkowych, przyczyniających się do integracji oraz aktywizacji prozdrowotnej i prośrodowiskowej mieszkańców, wzmacniania ich bezpieczeństwa, postaw obywatelskich i prorodzinnych oraz profilaktyki problemów społecznych;
- i. kontynuowanie projekcji filmowych.

O.10/K3. Doskonalenie organizacyjne gminnego systemu usług bibliotecznych, w tym m.in.:

- a. zapewnianie mieszkańcom wysokiej czasowej i organizacyjnej dostępności zbiorów bibliotecznych;
- b. zapewnianie rozwoju kwalifikacji kadr gminnych placówek bibliotecznych, w tym dodatkowo w zakresie wykorzystywania kultury w integracji, aktywizacji prozdrowotnej i prośrodowiskowej oraz stymulowaniu bezpieczeństwa, postaw obywatelskich i prorodzinnych mieszkańców, a także w profilaktyce problemów społecznych;
- c. decentralizowanie terytorialne działalności bibliotecznej poza siedzibę MBP, a także jej filii, w tym do otwartych przestrzeni publicznych, także sołectw;
- d. pogłębianie współpracy MBP z pozostałymi, gminnymi jednostkami organizacyjnymi, Powiatem Mińskiem oraz organizacjami pozarządowymi.

CEL OPERACYJNY 0.11: UPOWSZECHNIENIE, KOMPLEKSOWA I AGLOMERACYJNIE ZINTEGROWANA KOMUNIKACJA PUBLICZNA

1 + 2 3

O.11/K1. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji kolejowej, w tym m.in.:

- a. uczestniczenie w lobbingu samorządów subregionu na rzecz poszerzania zakresu połączeń kolejowych na zmodernizowanej linii kolejowej nr 140;
- b. lobbowanie na rzecz i wspieranie pełnej czasowo-przestrzennej integracji komunikacji autobusowej ZTM i usług Metroroweru z rozbudowaną infrastrukturą linii kolejowej nr 140 i poszerzonym zakresem połączeń kolejowych.

O.11/K2. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji autobusowej, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz i wspieranie poszerzenia dostępności połączeń autobusowych ZTM między sołectwami i centrum, a także bezpośrednio między sołectwami;
- b. lobbowanie na rzecz i wspieranie poszerzenia dostępności połączeń autobusowych ZTM na obszarach rozwoju mieszkalnictwa, aglomeracyjnego ruchu rekreacyjno-turystycznego, handlu, usług i innej działalności gospodarczej;
- c. lobbowanie na rzecz i wspieranie podnoszenia komfortu podróży mieszkańców autobusami ZTM i ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- d. lobbowanie na rzecz i wspieranie dalszej cyfryzacji informacji pasażerskiej ZTM oraz zeroemisyjności wykorzystywanego taboru;
- e. lobbowanie na rzecz punktualności połączeń autobusowych ZTM;
- f. wspieranie rozwoju usług ponadmetropolitalnej, prywatnej komunikacji autobusowej oraz ich integracji z systemami ZTM, kolejowymi i Metroroweru;
- g. rozwijanie infrastruktury przystankowej, w tym wyposażanie jej w błękitno-zieloną infrastrukturę.

O.11/K3. Rozwijanie zintegrowanej komunikacji rowerowej, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz i poszerzanie przestrzennej, kosztowej i technicznej dostępności usług Metroroweru;
- b. tworzenie techniczno-organizacyjnych warunków dojeżdżania rowerami przez klientów, w tym uczniów szkół, jak również pracowników do gminnych jednostek organizacyjnych.

O.11/K4. Priorytetyzowanie komunikacji publicznej oraz wspieranie jej zintegrowania funkcjonalno-przestrzennego i dostępności cenowej, w tym m.in.:

- a. priorytetyzowanie komunikacji publicznej w gminnej polityce przestrzennej, transportowej i klimatyczno-środowiskowej, w tym w stosowanej hierarchii środków transportu;
- b. promowanie i wspieranie promocji wszystkich form komunikacji publicznej;
- c. dostosowywanie godzin świadczenia regularnych usług gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności zlokalizowanych w miejscach słabiej obsługiwanych przez komunikację autobusową do jej rozkładów;
- d. uwzględnianie w planowaniu przestrzennym służącym koncentracji mieszkalnictwa, handlu, usług i działalności gospodarczej, w tym aglomeracyjnej rekreacyjno-turystycznej obecnych i przyszłych szlaków komunikacji publicznej;
- e. lobbowanie na rzecz i wspieranie utrzymania wysokiej dostępności cenowej wszystkich form komunikacji publicznej.

V.4.0 projekt

7.3. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.2

CEL OPERACYJNY **O.12**: KONKURENCYJNA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PRZYSZŁOŚCI, TRANSFORMACJI, DZIEDZICTWA I TRADYCJI **2+1**

O.12/K1. Stymulowanie inwestycji podmiotów gospodarczych, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej i infrastrukturalnej dostępności gruntów na cele działalności gospodarczej o zminimalizowanym negatywnym wpływie na środowisko, w tym w szczególności wytwórczej, biurowej, logistycznej, usługowej, energetycznej, prośrodowiskowej, badawczo-rozwojowej i turystyczno-rekreacyjnej;
- b. poszerzanie gminnego zasobu nieruchomości w celu późniejszego przygotowania ich i udostępnienia na cele działalności gospodarczej;
- c. planistyczne i infrastrukturalne tworzenie warunków koncentracji i integracji przestrzennej działalności gospodarczej, w tym na terenach poprzemysłowych i zdegradowanych;
- d. stosowanie preferencji w podatku od nieruchomości na podstawie kryteriów inwestycyjnych;
- e. prowadzenie krajowego i międzynarodowego marketingu walorów inwestycyjnych miasta i pozyskiwanie inwestorów, w szczególności innowacyjnych, związanych z transformacją regionu, cyfryzacją, wiedzą, zdrowiem, adaptacją klimatyczną i GOZ, neutralnych środowiskowo oraz zwiększających lokalny dostęp do nowoczesnych usług;
- f. rozwijanie współpracy z ponadlokalnymi promotorami Polski i Śląska (np. PAIH, ARP, UMWS) w zakresie pozyskiwania inwestycji zewnętrznych i stymulowania inwestycji wewnętrznych;
- g. stosowanie procedury kompleksowego wsparcia inwestorów o znaczącym potencjale kapitałowym, zatrudnieniowym, innowacyjnym, transformacyjnym i prośrodowiskowym, w tym w partnerstwie z Powiatem Mikołowskim.

O.12/K2. Wspieranie rozwoju lokalnej, małej przedsiębiorczości, w tym mikroprzedsiębiorczości, w tym m.in.:

- a. rozwijanie targowiska miejskiego wraz z nadawaniem mu funkcji miejsca handlu produktami lokalnymi, w szczególności rzemieślniczymi i rękodzielniczymi, pamiątkami, żywnością wysokiej jakości, a także związanymi z kapitałem kulturowym miasta i Śląska, środowiskiem naturalnym oraz zdrowiem;
- b. tworzenie prawno-przestrzennych i technicznych podstaw wzmacniania konkurencyjności małych placówek handlowych i usług bytowych;
- c. organizowanie działalności kulturalno-rozrywkowej i sportowo-rekreacyjnej gminnych jednostek organizacyjnych w sposób dynamizujący działalność lokalnych, małych przedsiębiorców, w szczególności pobliskich;
- d. nadawanie nowym obiektom gminnych jednostek organizacyjnych cech użytkowych umożliwiających dodatkowe ich wykorzystywanie na cele działalności gospodarczej;
- e. wspieranie rozwoju sektora usług społecznych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób w wieku senioralnym;
- f. rewitalizowanie komunalnych lokali użytkowych znajdujących się w złym stanie technicznym;
- g. trwałe i czasowe udostępnianie przedsiębiorcom mienia gminy niewykorzystywanego i nieprzewidzianego do wykorzystania w realizacji zadań samorządowych;
- h. organizowanie i wspieranie szkoleń dla mikroprzedsiębiorców i osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą, w szczególności dotyczących innowacyjności, transformacji regionu, pomocy publicznej dla przedsiębiorstw i współpracy międzysektorowej;
- i. organizowanie i wspieranie działalności inkubacyjnej oraz służącej wymianie doświadczeń i nawiązywaniu kontaktów biznesowych na rzecz małych przedsiębiorstw, w tym mikroprzedsiębiorstw;
- j. organizowanie i wspieranie działalności edukacyjnej i inkubacyjnej służącej rozwojowi przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych oraz seniorów, zgodnie z ideą *silver economy*;
- k. realizowanie kampanii typu „kupuję lokalnie” promujących nabywanie produktów i usług wytwarzanych i świadczonych na terenie miasta;

- I. wspieranie promocji dóbr i usług wytwarzanych przez lokalne firmy nacechowanych tradycją i kulturą śląską oraz ideami rozwoju zrównoważonego, ochrony środowiska, adaptacji klimatycznej, transformacji energetycznej i zdrowego życia.

O.12/K3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności protransformacyjnej, w tym m.in.:

- a. wspieranie przedsiębiorstw w nawiązywaniu współpracy z podmiotami naukowo-badawczymi, centrami i konsorcjami innowacji itp.;
- b. inicjowanie i partycypowanie we współpracy klastrowej, w szczególności wspieranej środkami pomocowymi.

O.12/K4. Budowanie platform dialogu z przedsiębiorcami, w tym m.in.:

- a. rozwijanie gminnych publikatorów adresowanych do przedsiębiorców;
- b. pozyskiwanie informacji nt. stanu i oczekiwań lokalnych przedsiębiorstw wobec samorządu gminy;
- c. tworzenie lokalnych forów, organizowanie spotkań, konferencji i innych form konsultacji władz gminy z przedsiębiorcami.

O.12/K5. Budowanie lokalnego klimatu przedsiębiorczości, w tym m.in.:

- a. rozwijanie przedsiębiorczych, innowacyjnych i środowiskowo zrównoważonych postaw uczniów gminnych szkół, a także ich świadomości uzależnienia jakości życia od rozwoju gospodarczego i miejsca w globalnych łańcuchach wartości;
- b. promowanie lokalnych mikro- i małych przedsiębiorców odnoszących sukcesy w biznesie i transformacji próśrodo-wiskowej;
- c. prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych wyjaśniających mieszkańcom istotę transformacji gospodarczej regionu i wynikające z niej wyzwania dla miasta, w tym szanse rozwoju.

O.12/K6. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz lokalnego rozwoju gospodarczego, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Transformacyjnej Polityki Gospodarczej Mikołowa na lata 2027-2035” [PLPG 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z rozwojem gospodarczym miasta, w szczególności włączające go w procesy transformacji Górnego Śląska.

CEL OPERACYJNY O.13: NOWOCZESNE, AGLOMERACYJNE FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE OPARTE NA ŚRODOWISKU I DZIEDZICTWIE

O.13/K1. Tworzenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych warunków zrównoważonego rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie budowy nowych obiektów zrównoważonej bazy rekreacyjno-turystycznej i pokrewnej, w tym konferencyjnej, SPA itp.;
- b. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie rekreacyjno-turystycznego zagospodarowania istniejących obiektów budowlanych, w tym dziedzictwa kulturowego, szczególnie zabytkowych;
- c. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie rekreacyjno-turystycznego zagospodarowania hałd, obszarów zdegradowanych itp. na cele niekonwencjonalnej rekreacji;
- d. zapewnienie prawno-przestrzennych i infrastrukturalnych warunków oraz pozyskanie inwestycji w zrównoważone, wielofunkcyjne obiekty hotelowo-rekreacyjno-konferencyjne, w szczególności posiadające dostęp do ŚOB i jego otoczenia;
- e. poszerzanie wykorzystania ŚOB w rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta;
- f. rozwój pola golfowego i towarzyszących mu kolekcji siedliskowych ŚOB;
- g. zagospodarowywanie i zrównoważone udostępnianie stanowisk o walorach przyrodniczych na cele turystyczne;
- h. zaplanowanie i budowa docelowej, zintegrowanej wewnętrznie i zewnętrznie, sieci rekreacyjno-turystycznych szlaków pieszych, rowerowych i hippicznych, a także informacyjnej i obsługowej infrastruktury towarzyszącej im;
- i. tworzenie i rewitalizowanie małej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, w tym w szczególności zintegrowanego, turystycznego oznakowania informacyjnego, miejsc parkowania, punktów wido-

kowych, błękitno-zielonej infrastruktury, stref wypoczynku, obiektów kulturotwórczych, a także urządzeń służących komercjalizacji usług rekreacyjno-turystycznych oraz ochronie i zrównoważonemu wykorzystaniu środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

O.13/K2. Tworzenie informacyjno-organizacyjnych, kompetencyjnych, fiskalnych i usługowych warunków zrównoważonego rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, w tym m.in.:

- a. prowadzenie stałego, wielokanałowego, aglomeracyjnego, rekreacyjno-turystycznego marketingu miasta;
- b. utrzymywanie korzystnych *public relations* i *publicity* miasta;
- c. inicjowanie i współtworzenie produktów turystycznych miasta, szczególnie przyrodniczych i kulturowych;
- d. eksponowanie dziedzictwa kulturowego i jego narracji w przestrzeniach publicznych miasta;
- e. stosowanie kryterialnych zwolnień w podatku od nieruchomości wykorzystywanych do prowadzenia wybranych działalności rekreacyjno-turystycznych;
- f. dostosowywanie komunikacji autobusowej i Roweru Metropolitalnego ZTM do potrzeb mieszkańców aglomeracji korzystających z usług rekreacyjno-turystycznych miasta oraz lobbowanie na rzecz analogicznego dostosowania połączeń kolejowych;
- g. udostępnianie i wspieranie udostępniania rekreacyjno-turystycznego obiektów zabytkowych i innych obiektów dziedzictwa kulturowego;
- h. nadawanie organizowanym i współorganizowanym przez samorząd gminy imprezom, wydarzeniom, przedsięwzięciom i usługom sportowo-rekreacyjnym i kulturalno-rozrywkowym cech atrakcyjnych również dla mieszkańców aglomeracji;
- i. pozyskiwanie organizacji na terenie miasta ponadlokalnych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych i kulturalno-rozrywkowych i innych, atrakcyjnych również dla mieszkańców aglomeracji;
- j. wspieranie działalności NGO przyczyniającej się do zrównoważonego rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, szczególnie przyrodniczych i kulturowych.

O.13/K3. Tworzenie kompetencyjnej, konsultacyjnej, koordynacyjnej i informacyjnej bazy zrównoważonego rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, w tym m.in.:

- a. wspieranie nabywania przez lokalne mikrofirmy oraz przez mieszkańców, którzy zamierzają podjąć działalność gospodarczą, wiedzy i umiejętności w zakresie zakładania i rozwijania komercyjnej, zrównoważonej działalności rekreacyjno-turystycznej;
- b. wykorzystywanie stałego, rekreacyjno-turystycznego forum konsultacji i współpracy samorządu gminy z przedsiębiorcami;
- c. konsultowanie i współrealizowanie działań na rzecz rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych z sąsiednimi samorządami;
- d. czasowe i przestrzenne koordynowanie aktywności rekreacyjno-turystycznych prowadzonych w mieście dla łagodzenia sezonowości oraz eliminacji przeciążeń środowiskowych, infrastrukturalnych i społecznych;
- e. monitorowanie skali i struktury obiektów oraz ruchu rekreacyjno-turystycznego w mieście.

O.13/K4. Zabezpieczanie zrównoważenia rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, w tym m.in.:

- a. zapobieganie i wygaszanie konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych między rekreacją i turystyką a środowiskiem naturalnym, mieszkalnictwem, działalnością gospodarczą i rolnictwem;
- b. prowadzenie prośrodowiskowych akcji informacyjno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby spoza miasta korzystające z jego walorów rekreacyjno-turystycznych.

O.13/K5. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju ponadlokalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Rozwoju Aglomeracyjnych Funkcji Rekreacyjno-Turystycznych Mikołowa na lata 2027-2035” [PRFT 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z rozwojem przedmiotowych funkcji.

CEL OPERACYJNY **O.14:** NOWOCZESNE, WIELOFUNKCYJNE I ZINTEGROWANE ROLNICTWO PODMIEJSKIE **2+13**

O.14/K1. Tworzenie prawno-przestrzennych i infrastrukturalno-technicznych warunków zrównoważonego rozwoju lokalnego rolnictwa, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennej ochrony wartościowej, rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- b. zapewnianie i wspieranie dostępu do stymulującej rolnictwo infrastruktury, w szczególności dróg transportu rolnego, urządzeń melioracji szczegółowych oraz obiektów retencji i zarządzania zasobów wodnych;
- c. prawno-przestrzenne wspieranie koncentracji gruntów rolnych;
- d. monitorowanie jakości gleb;
- e. wspieranie ochrony przed erozją i zanieczyszczeniami oraz rekultywacji gruntów rolnych;
- f. wspieranie poprawy przestrzennej organizacji gospodarstw, w tym scalania gruntów;
- g. prowadzenie i wspieranie prac urządzeniowo-rolnych;
- h. wspieranie prawidłowego gospodarowania odpadami z produkcji rolnej;
- i. prawno-przestrzenne i techniczne redukowanie konfliktów między działalnością rolną a mieszkaniem.

O.14/K2. Wspieranie doskonalenia modeli biznesowych i środowiskowego równoważenia lokalnego rolnictwa, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju kompetencji lokalnych rolników, w szczególności związanych z pozyskiwaniem środków na rozwój działalności rolniczej, jej zrównoważeniem środowiskowym, dywersyfikacją, techniczno-organizacyjną modernizacją, cyfryzacją, adaptacją klimatyczną, doskonaleniem rolniczych modeli biznesowych, sukcesją gospodarstw, rozwijaniem działalności pokrewnych (rekreacyjno-turystycznych, przetwórczych itp.) włączeniem w transformację regionu i miasta oraz kooperacją międzysektorową;
- b. wspieranie rozwoju zinstytucjonalizowanych, sieciowych form wielopodmiotowej współpracy lokalnych gospodarstw rolnych, w tym z przedsiębiorstwami nierolniczymi, w szczególności służących skracaniu łańcuchów dostaw i innym sposobom zajmowania przez nie lepszych pozycji w łańcuchach wartości, a także wykorzystujących pomoc publiczną;
- c. zapewnianie warunków i wspieranie lokalnego handlu lokalnymi produktami rolnymi i wyrobami na nich bazującymi;
- d. wspieranie lokalnego przetwórstwa, magazynowania i dystrybucji produktów rolnych;
- e. wspieranie rozwoju rolnictwa precyzyjnego oraz upowszechniania praktyk agroekologicznych/regeneratywnych.

O.14/K3. Wspieranie integracji lokalnego rolnictwa z innymi sferami działalności gospodarczej i aktywności społecznej oraz prośrodowiskowej, w tym m.in.:

- a. wspieranie rozwoju lokalnego handlu lokalnymi produktami rolnymi i wyrobami na nich bazującymi;
- b. wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych oraz innych form wiązania działalności rolniczej z usługami dla ludności;
- c. wspieranie rozwoju źródeł energii bazujących na ubocznych produktach procesów rolniczych;
- d. redukowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych między rolnikami a mieszkańcami nie prowadzącymi działalności rolnej;
- e. wspieranie rozwoju śródmiejskich form działów specjalnych produkcji rolnej, w tym pszczelarstwa i ogrodnictwa.

CEL OPERACYJNY 0.15: ATRAKCYJNY, CHŁONNY, AGLOMERACYJNIE ZINTEGROWANY I ELASTYCZNY RYNEK PRACY DAJĄCY WIELODZIEDZINOWE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU ZAWODOWEGO **2+1**

O.15/K1. Wspieranie tworzenia miejsc pracy oraz zwiększanie ich dostępności, w tym m.in.:

- a. stosowanie preferencji w podatku od nieruchomości na podstawie kryterium nowotworzonych i utrzymywanych miejsc pracy dla wybranych kategorii osób bezrobotnych;
- b. wspieranie przedsiębiorców w rekrutacji pracowników spośród mieszkańców miasta;
- c. organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych;
- d. wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych podmiotów sektora ekonomii społecznej;
- e. wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z lokalnie świadczoną telepracą.

O.15/K2. Rozwijanie kompetencji mieszkańców i rynku pracy na rzecz transformacyjnego rozwoju gospodarczego, w tym m.in.:

- a. wspieranie samorządu Powiatu Międzybuzkiego w rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego zapewniającego mieszkańcom kwalifikacje pożądane na rynkach pracy przyszłości, w szczególności związanych z transformacją regionu, nowoczesną energetyką, sferą cyfrową, usługami społecznymi, w tym lecznictwem i opieką; innowacyjnością; bezpieczeństwem; nowoczesnymi technologiami; zawodami kreatywnymi;
- b. wspieranie współpracy szkół lokalnych średnich i branżowych z przedsiębiorstwami w zakresie kształcenia dualnego, praktyk i staży;
- c. wspieranie praktycznej nauki zawodu mieszkańców, przygotowania zawodowego młodocianych mieszkańców oraz ich przyuczeń do pracy;
- d. informowanie bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem mieszkańców oraz lokalnych przedsiębiorców o usługach rynku pracy świadczonych przez PUP, w szczególności programach *reskillingu* i *upskillingu*, indywidualnej przedsiębiorczości, aktywizacji zawodowej i finansowania kosztów utworzenia miejsc pracy;
- e. wspieranie programów przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji pracowników branż wysokiego ryzyka transformacyjnego;
- f. wspieranie rozwoju lokalnej oferty kształcenia ustawicznego, w szczególności ukierunkowanej na nowoczesne przemysły, gospodarkę cyfrową, ochronę środowiska, usługi społeczne i bezpieczeństwo;
- g. wspieranie organizacji niekomercyjnych szkoleń, warsztatów i innych form podnoszenia kompetencji zawodowych spójnych ze spodziewanymi, zwłaszcza transformacyjnymi zmianami na lokalnym i subregionalnym rynku pracy.

O.15/K3. Wspieranie (re)integracji bezrobotnych mieszkańców z rynkiem pracy oraz wydłużania obecności na tym rynku, w tym m.in.:

- a. psychospołeczne wspieranie w podjęciu pracy długotrwale bezrobotnych mieszkańców;
- b. wspieranie PUP w działaniach na rzecz powrotu matek na rynek pracy po urodzeniu dziecka;
- c. wspieranie długotrwale bezrobotnych mieszkańców w podjęciu pracy w ramach kontraktów społecznych;
- d. wspieranie działalności NGO przyczyniającej się do trwałego podjęcia pracy przez długotrwale bezrobotnych mieszkańców, w szczególności kształtującej prozatrudnieniowe kompetencje miękkie i postawy pracownicze;
- e. udzielanie prozatrudnieniowego wsparcia psychospołecznego bezrobotnym mieszkańcom miasta, w szczególności niepełnosprawnym i długotrwale bezrobotnym;
- f. promowanie wzorców zmian postaw mieszkańców w zakresie osobistej aktywności zawodowej z długookresowo pasywnej na aktywną i przynoszącą sukcesy;
- g. wspieranie działań na rzecz wydłużania aktywności zawodowej mieszkańców poza wiek emerytalny;
- h. kształtowanie usług gminnych, w tym opiekuńczych, edukacyjnych, komunikacyjnych i innych w sposób sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców, zwłaszcza rodziców, osób sprawujących opiekę nad seniorami itp.

CEL OPERACYJNY O.16: INTELIGENTNA I WIELOWYMIAROWO STYMULUJĄCA TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA
2 + 1 3**O.16/K1. Rozwijanie systemów energetyki odnawialnych źródeł energii, w tym m.in.:**

- a. prawno-przestrzenne umożliwianie realizacji na terenie miasta zrównoważonych inwestycji w OZE, a perspektywnie także w inne alternatywne źródła energii, w tym wodorowe;
- b. wykorzystywanie przejętych terenów Hałdy Panewnickiej na cele gospodarcze lub OZE;
- c. redukovanie udziału energii elektrycznej wytwarzanej z paliw kopalnych wykorzystywanej w działalności gminnych jednostek organizacyjnych, w tym poprzez zwiększanie wykorzystania własnych OZE;
- d. instalowanie i integrowanie OZE, urządzeń magazynujących i zarządzających energią elektryczną w i na obiektach oraz nieruchomościach gruntowych należących do samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych;
- e. wspieranie wykorzystania na lokalne potrzeby energetyczne biomasy i biogazu powstających w miejscowych gospodarstwach rolnych;
- f. pogłębianie wykorzystania biogazu pozyskiwanego w procesie oczyszczania ścieków.

O.16/K2. Rozwijanie sieci elektroenergetycznych, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków oraz lobbowanie na rzecz utrzymania dobrego stanu technicznego dystrybucyjnej infrastruktury elektroenergetycznej oraz bezpieczeństwa zasilania;
- b. lobbowanie na rzecz uzupełniania braków sieci i mocy przyłączeniowych na peryferiach i w strefach suburbanizacji;
- c. wspieranie i rozwijanie zdolności do eliminowania długotrwałych przerw w dostępie do energii i kompensowania ich skutków.

O.16/K3. Stymulowanie transformacji energetycznej gospodarstw domowych i ich budynków, w tym m.in.:

- a. wspieranie mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych itp. w pozyskiwaniu środków na wyposażanie ich budynków mieszkalnych w urządzenia OZE oraz zarządzania energią i magazynowania energii;
- b. wspieranie mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych itp. w pozyskiwaniu środków na termomodernizację ich domów mieszkalnych;
- c. wspieranie wymiany indywidualnych kotłów na paliwa stałe na rozwiązania alternatywne, niskoemisyjne lub bezemisyjne na terenach bez dostępu do sieci ciepłowniczej i nieobjętych planami jej budowy;
- d. udzielanie wsparcia gospodarstwom domowym zagrożonym ubóstwem energetycznym, w tym w związku z transformacją energetyczną;
- e. edukowanie mieszkańców nt. współczesnych i przyszłych wymogów energetycznych dotyczących istniejących i nowych budynków mieszkalnych oraz nt. pozyskiwania wsparcia dla ich spełnienia;
- f. promowanie i edukowanie nt. budownictwa pasywnego.

O.16/K4. Dekarbonizacyjne rozwijanie gminnych systemów ciepłowniczych, w tym m.in.:

- a. zmodernizowanie kotłowni ZIM przy ul. Grażyńskiego;
- b. modernizowanie, rozbudowywanie i przebudowywanie sieci i węzłów ciepłowniczych oraz systemów ich automatyki i monitoringu;
- c. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków rozwoju sieci ciepłowniczych i źródeł energii cieplnej, w tym opartych na rozwiązaniach hybrydowych i kogeneracyjnych;
- d. przyłączanie nowych odbiorców do sieci ciepłowniczej.

O.16/K5. Dekarbonizacyjne redukovanie zużycia energii elektrycznej i cieplnej w infrastrukturze i obiektach komunalnych, w tym m.in.:

- a. wdrażanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zmniejszających zużycie energii elektrycznej i cieplnej w działalności gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. implementowanie hybrydowych rozwiązań grzewczych w GJO;

- a. kontynuowanie termomodernizacji obiektów gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. kontynuowanie wymiany gminnego oświetlenia ulic i innych miejsc publicznych na energooszczędne.

O.16/K6. Rozwijanie sieci gazowniczej, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie prawno-przestrzennych warunków rozwoju dystrybucyjnej i magistralnej sieci gazowniczej;
- b. monitorowanie kierunków ponadlokalnej polityki energetycznej w odniesieniu do gazu sieciowego.

O.16/K7. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury energetycznej, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania, w zakresie dotyczącym samorządu gminy, „Aktualizacji Projektu Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Mikołów” [ZPZ] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio ze źródłami energii i ich wykorzystaniem w gminie oraz jego aktualizowanie co 3 lata z uwzględnieniem zmian polityki energetycznej UE i kraju.

CEL OPERACYJNY 0.17 : KOMPLEKSOWO ROZWIĘTA, BEZPIECZNA ORAZ ZINTEGROWANA INFRASTRUKTURA DROGOWA I KOLEJOWA

2 + 1 3

O.17/K1. Rozwijanie dróg gminnych i ich infrastruktury okołodrogowej, w tym m.in.:

- a. budowanie, przebudowywanie i naprawianie dróg gminnych z priorytetyzacją poprawy poziomu bezpieczeństwa, wzrostu i koncentracji przestrzennej mieszkalnictwa, integracji systemów transportu publicznego, poprawy płynności ruchu, dostępności usług publicznych oraz tworzenia warunków rozwoju gospodarczego, w tym aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta;
- b. budowanie, przebudowywanie i naprawianie chodników, przejść dla pieszych i przejazdów rowerowych przy drogach gminnych z priorytetyzacją miejsc koncentracji zagrożeń;
- c. priorytetyzowanie ruchu pieszego i rowerowego w strefach koncentracji mieszkalnictwa i w centrum;
- d. budowanie, przebudowywanie i naprawianie infrastruktury hydrotechnicznej dróg gminnych z priorytetyzacją retencji wód;
- e. przebudowywanie najbardziej obciążonych skrzyżowań w ciągach dróg gminnych, w szczególności na ronda;
- f. budowanie i przebudowywanie miejsc parkingowych z priorytetyzacją sąsiedztwa obiektów użyteczności publicznej i węzłów przesiadkowych oraz wykorzystania wód opadowych;
- g. instalowanie i modernizowanie oświetlenia, oznakowania oraz urządzeń monitorowania, informowania i zarządzania ruchem na drogach gminnych;
- h. instalowanie i modernizowanie urządzeń oraz stosowanie rozwiązań organizacyjnych służących uspokojeniu ruchu w strefach podwyższonego ryzyka;
- i. budowanie i przebudowywanie drogowej infrastruktury komunikacji publicznej, w tym przystanków, ich zatok i dojazdów pieszych, korytarzy buspasowych oraz obiektów integracji komunikacji autobusowej, kolejowej i rowerowej;
- j. odtwarzanie i zapewnianie przejezdności gminnych dróg transportu rolniczego;
- k. implementowanie i integrowanie inteligentnych systemów monitorowania, informowania i zarządzania ruchem oraz wykorzystaniem miejsc parkingowych;
- l. hybrydizowanie zasilania infrastruktury okołodrogowej z wykorzystaniem OZE;
- m. tworzenie prawno-przestrzennych warunków oraz instalowanie energetycznej infrastruktury elektromobilności, w tym publicznych punktów ładowania pojazdów elektrycznych;
- n. dostosowywanie infrastruktury okołodrogowej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- o. opracowanie i wdrażanie „Programu Rozwoju Infrastruktury Drogowej Mikołowa na lata 2027-2030” [PRID 2027-2030], a także jego wersji na analogiczne okresy.

O.17/K2. Rozwijanie dróg i infrastruktury drogowej innej niż gminna, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz i wspieranie rozbudowy dróg innych niż gminne oraz ich infrastruktury okołodrogowej z priorytetyzacją poprawy bezpieczeństwa i płynności ruchu, zarządzania wodami opado-

wymi, redukcji niskiej emisji, rozwoju elektromobilności, integracji systemów transportu publicznego oraz redukcji oddziaływania hałasu;

- b. lobbowanie na rzecz i wspieranie działań ograniczających ciężki tranzyt w tkance miejskiej oraz jego skutki;
- c. lobbowanie na rzecz i integrowanie systemów monitorowania i zarządzania ruchem na drogach gminnych z analogicznymi systemami dróg innych niż gminne.

O.17/K3. Rozwijanie infrastruktury rowerowej i jej towarzyszącej, w tym m.in.:

- a. budowanie i wyznaczanie dróg oraz pasów ruchu dla rowerów w ciągach dróg gminnych i poza nimi z priorytetyzacją integracji systemów transportu publicznego, zwiększania rowerowej dostępności usług publicznych oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego;
- b. tworzenie miejsc postoju i stacji serwisowych rowerów z priorytetyzacją gminnych jednostek organizacyjnych i integracji systemów transportu publicznego;
- c. lobbowanie na rzecz oraz wspieranie budowy i wyznaczania dróg oraz pasów ruchu dla rowerów w ciągach dróg innych niż gminne;
- d. opracowanie i wdrożenie „Programu Rozwoju Infrastruktury Rowerowej Mikołowa na lata 2027-2030” [PRIR 2027-2030], zintegrowanej wewnętrznie i ponadlokalnie, w tym z велоstradami GZM, a także jego wersji na analogiczne okresy.

O.17/K4. Rozwijanie infrastruktury kolejowej i jej towarzyszącej, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz uwzględniania społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych interesów Gminy Mikołów w procesie budowy linii kolejowej KDP 170/CPK;
- b. wykonywanie funkcji lidera zadania i lobbowanie na rzecz rozbudowy linii kolejowej nr 140 na odcinku Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice, w tym budowy drugiego toru oraz budowy i przebudowy przystanków osobowych i stacji.
- c. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków modernizacji i rozbudowy infrastruktury kolejowej i jej towarzyszącej na terenie miasta;
- d. doprowadzenie infrastruktury komunalnej, w tym w szczególności pieszej, rowerowej, drogowej i hydrotechnicznej dla zapewnienia możliwości rozbudowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury kolejowej na terenie miasta.

CEL OPERACYJNY 0.18: INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA CYFROWEGO SPOŁECZEŃSTWA I GOSPODARKI

2 + 1 3

O.18/K1. Rozwijanie infrastruktury łączności komórkowej, w tym m.in.:

- a. tworzenie prawno-przestrzennych warunków i lobbowanie na rzecz zapewniania nowoczesności urządzeń łączności komórkowej obsługujących teren miasta;
- b. udostępnianie mienia gminy operatorom usług komórkowych.

O.18/K2. Rozwijanie infrastruktury szerokopasmowego dostępu do internetu, w tym m.in.:

- a. tworzenie prawno-przestrzennych warunków, lobbowanie na rzecz i wspieranie budowy światłowodowej i innej infrastruktury szerokopasmowego dostępu do internetu na zurbanizowanych obszarach jej pozbawionych;
- b. koordynowanie i zabezpieczanie rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do internetu w ramach modernizacji dróg i innej infrastruktury gminnej, w tym rezerwowanie korytarzy, a także udostępnianie mienia gminy providerom usług sieciowych;
- c. udostępnianie szybkiego, bezprzewodowego dostępu do internetu w gminnych obiektach i przestrzeniach użyteczności publicznej;
- d. monitorowanie sytuacji w zakresie szerokopasmowego dostępu do internetu na terenie miasta w celu identyfikacji tzw. białych plam;
- e. modernizowanie wewnętrznych sieci teleinformatycznych jednostek organizacyjnych miasta oraz lobbowanie na rzecz modernizacji zewnętrznych sieci szkieletowych przez nie wykorzystywanych;

O.18/K3. Rozwijanie zdolności w zakresie niezależnej łączności awaryjnej oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności, w tym m.in.:

- a. zapewnianie łączności awaryjnej gminnych jednostek organizacyjnych niezależnej od sieci telekomunikacyjnych i energetycznych, a także mobilnej;
- b. zapewnianie integracji systemów łączności awaryjnej gminnych jednostek organizacyjnych z analogicznymi systemami organów i służb państwowych oraz innych samorządów;
- c. wspieranie rozwoju infrastruktury wykorzystywanej w powiadamianiu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności.

CEL OPERACYJNY O.19: DOSTĘPNA, BEZPIECZNA I ODPORNA NA ZAGROŻENIA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

WA 2 + 1 3

O.19/K1. Rozwijanie infrastruktury wysokiej dostępności zaopatrzenia w wodę pitną, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie zdywersyfikowanego pozyskiwania wód, umożliwiającego dalszy, bezpieczny, zrównoważony, społeczno-gospodarczy rozwój miasta, w tym poprzez ochronę lokalnych ujęć i zwiększanie ich potencjału;
- b. prowadzenie budowy, rozbudowy, przebudowy, napraw i konserwacji (z priorytetyzacją redukcji strat wody, w tym wskutek szkód górniczych), a także wykupów sieci wodociągowej oraz jej infrastruktury towarzyszącej;
- c. poszerzanie zdolności retencyjnych i redundancyjnych infrastruktury wodociągowej;
- d. poszerzanie zdolności i optymalizowanie zarządzania dystrybucją wody, w tym strefowanie sieci (DMA), stosowanie telemetrycznego monitoringu przepływów i ciśnień SCADA, modelowanie hydrauliczne oraz systematyczne wykrywanie i lokalizowanie wycieków;
- e. hybrydyzowanie zasilania urządzeń wodociągowych poprzez wyposażanie ich w OZE;
- f. pogłębianie cyfryzacji i automatyzacji opomiarowania zużycia wody oraz przyjmowania opłat za wodę;
- g. przyłączanie nowych odbiorców;
- h. utrzymywanie zdolności techniczno-organizacyjnych do zaopatrywania mieszkańców w wodę w sytuacjach awarii i materializacji zagrożeń.

O.19/K2. Doskonalenie organizacji i podnoszenie bezpieczeństwa usług wodociągowych, w tym m.in.:

- a. tworzenie warunków ekonomiczno-organizacyjnych racjonalnego zużycia, a jednocześnie wysokiej dostępności wody pitnej;
- b. eliminowanie bezumownego, niezgodnego z umową lub źle opomiarowanego poboru wody z sieci wodociągowej oraz minimalizowanie skali zadłużeń w opłatach za wodę;
- c. zapewnianie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa infrastruktury wodociągowej jako infrastruktury krytycznej.

O.19/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury wodociągowej, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie na lata 2022-2026” [PRWK 2022-2026], a także opracowywanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [PRWK 2027-2031], [PRWK 2032-2036].

CEL OPERACYJNY O.20: KOMPLETNA, BŁĘKITNO-ZIELONA INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA ADAPTACJI KLIMATYCZNEJ

2 + 1 3

O.20/K1. Rozwijanie infrastruktury zarządzania wodami opadowymi i powierzchniowymi, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennych warunków, tworzenie i konserwowanie gminnych urządzeń i obiektów mikroretencji, w tym błękitno-zielonej infrastruktury powiązanej z inną infrastrukturą komunalną, w szczególności na terenach mieszkalnych, rolniczych, leśnych i terenach szkód górniczych;

- b. zapewnianie prawno-przestrzennych warunków i lobbowanie na rzecz oraz wspieranie budowy i konserwacji urządzeń i obiektów mikroretencji innych niż gminne, w tym błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności na terenach mieszkalnych, rolniczych, leśnych i terenach szkód górniczych;
- c. budowanie, modernizowanie, naprawianie i prawidłowe utrzymywanie gminnych urządzeń melioracji szczegółowych;
- d. lobbowanie na rzecz i wspieranie prawidłowego utrzymania oraz realizacji niezbędnych prac budowlanych i utrzymaniowych na urządzeniach melioracji wodnych szczegółowych innych niż gminne;
- e. prowadzenie edukacji mieszkańców na rzecz indywidualnego gromadzenia wody;
- f. budowanie kanalizacji deszczowej, w szczególności zastępującej ogólnospławną, w szczególności w połączeniu z urządzeniami retencji, w tym z błękitno-zieloną infrastrukturą;
- g. wyposażanie gminnej kanalizacji deszczowej oraz gminnych urządzeń melioracji szczegółowej w zabezpieczenia przeciwpodtopieniowe i przeciwpowodziowe oraz lobbowanie i wspieranie budowy i modernizacji analogicznych zabezpieczeń infrastruktury innej niż gminna;
- h. udział w samorządowym lobbingu na rzecz budowy Kanału Śląskiego oraz uwzględniania w jej trakcie interesów Mikołowa i podmiotów aglomeracji śląskiej powiązanych gospodarczo z Mikołowem.

O.20/K2. Rozwijanie infrastruktury zabezpieczeń przeciwpowodziowych, w tym m.in.:

- a. lobbowanie na rzecz budowy, modernizacji i remontów oraz prawidłowego utrzymania infrastruktury przeciwpowodziowej cieków wodnych na terenie miasta;
- b. wyposażanie gminnej kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz gminnych urządzeń melioracji szczegółowej w zabezpieczenia przeciwpowodziowe;
- c. lobbowanie na rzecz wyposażenia urządzeń melioracji szczegółowej innych niż gminne w zabezpieczenia przeciwpowodziowe.

O.20/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz mikroretencji, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrożenie „Planu Rozwoju Mikroretencji w Mikołowie na lata 2027-2035” [PRM 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z rozwojem mikroretencji w mieście.

7.4. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.3

CEL OPERACYJNY O.21: SPÓJNA, ANIMUJĄCA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ I EFEKTYWNIIE WYKORZYSTANA PRZESTRZEŃ **3+12**

O.21/K1. Kształtowanie optymalnej struktury zagospodarowania przestrzennego, w tym m.in.:

- a. wdrażanie, szczególnie poprzez POG, MPZP i ZPI, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie prowadzących do osiągnięcia struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta zgodnej z modelem, w szczególności stymulujących realizację określonych w SRGM 2026-2035 celów i kierunków działań, a jednocześnie funkcjonalność, efektywność, spójność, perspektywiczność, bezpieczeństwo, neutralność środowiskową i estetykę wykorzystania przestrzeni, a także adaptację klimatyczną, zagospodarowanie wód deszczowych oraz ochronę sieci ekologicznej i powierzchni biologicznie czynnych;
- b. priorytetyzowanie dogęszczania i rewitalizacji terenów już zurbanizowanych, w tym zdegradowanych i poprzemysłowych, przed dalszą ekspansją zabudowy na terenach o wartości przyrodniczej i rolniczej;
- c. silne uwzględnianie wartości kulturowych w procesach planowania przestrzennego miasta dla zwiększenia jego aglomeracyjnej atrakcyjności;
- d. silne uwzględnianie wartości środowiskowych w procesach planowania przestrzennego miasta dla zwiększenia jego aglomeracyjnej atrakcyjności i zrównoważenia rozwoju;
- e. silne uwzględnianie wielowymiarowej transformacji energetycznej w procesach planowania przestrzennego miasta dla zwiększenia jego do niej adaptacji i społeczno-gospodarczej rezyliencji;
- f. wzmacnianie poprzez planowanie przestrzenne funkcji centrum miasta jako jego wizytówki;
- g. wprowadzenie w POG strefy planistycznej S12 obejmującej istniejącą sieć terenów zielonych;
- h. wspieranie implementowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie priorytetyzacją inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną;
- i. realizowanie przedsięwzięć przestrzenno-architektonicznych w sposób podkreślający subregionalną rangę miasta.

O.21/K2. Zapewnianie ochrony krajobrazu, w tym m.in.:

- a. zapewnianie ochrony przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa krajobrazowego miasta poprzez implementowanie POG, MPZP i ZPI oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- b. zapewnianie ochrony przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa krajobrazowego miasta poprzez wdrażanie uchwały krajobrazowej oraz implementowanie rozwiązań parku kulturowego i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- c. promowanie i wdrażanie lokalnych standardów urbanistycznych i architektonicznych;
- d. promowanie i nagradzanie podnoszenia poziomu estetyki posesji prywatnych oraz społecznych działań na rzecz estetyki miejsc publicznych;
- e. wspieranie działań na rzecz ochrony krajobrazu podejmowanych przez inne podmioty publiczne na terenie miasta.

O.21/K3. Doskonalenie procesów planowania przestrzennego i ochrony krajobrazu oraz implementacji dokumentów planistycznych, w tym m.in.:

- a. poszerzanie dialogu władz i kierownictwa miasta z mieszkańcami w obszarze planowania przestrzennego i ochrony krajobrazu;
- b. koordynowanie z gminami sąsiednimi planowania przestrzennego obszarów stykowych;
- c. włączanie mieszkańców w wybory rozwiązań programowo-architektoniczno-przestrzennych inwestycji gminnych;
- d. mediacyjno-techniczne wspieranie rozwiązywania konfliktów przestrzennych;
- e. zwiększenie nadzoru architektonicznego nad realizowanymi w mieście inwestycjami;

- f. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia lub wysokiego ryzyka naruszenia lokalnego prawa przestrzennego lub prawa służącego ochronie krajobrazu;
- g. koordynowanie planowania przestrzennego z polityką kształtowania gminnego zasobu nieruchomości;
- h. poszerzanie zdolności technicznych samorządu gminy, w szczególności cyfrowych, w zakresie zarządzania przestrzenią, szczególnie monitoringowych, planistycznych i analityczno-ewaluacyjnych.

O.21/K4. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju przestrzennego i ochrony krajobrazu, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Planu Ogólnego Gminy Mikołów” [POG] zastępującego „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Mikołowa” [SUKZP];
- b. uwzględnianie treści Miejskiego Planu Adaptacji do Zmian Klimatu dla Gminy Mikołów w POG oraz MPZP;
- c. przyjmowanie nowych, aktualizowanie istniejących i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego [MPZP] uwzględniających POG oraz SRGM 2026-2035;
- d. stosowanie zintegrowanych planów inwestycyjnych [ZPI] po zawarciu umów z inwestorami.

CEL OPERACYJNY O.22: PIĘKNE, INTEGRUJĄCE, ZIELONE I BŁĘKITNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE

3 + 1 2

O.22/K1. Wzbogacanie zielonych i błękitnych przestrzeni oraz urządzeń publicznych, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne zabezpieczanie rozwoju zielonych i błękitnych przestrzeni oraz urządzeń publicznych;
- b. zakładanie nowych i rewitalizowanie istniejących, publicznie dostępnych założeń zielonych, w tym parków, skwerów, zieleńców, zieleni przyulicznej itp., z nadawaniem im lub poszerzaniem ich funkcji dodatkowych, w tym rekreacyjno-turystycznych, kulturotwórczo-historycznych, integracyjno-edukacyjnych i promocyjno-informacyjnych, także w połączeniu z błękitno-zieloną infrastrukturą;
- c. wprowadzenie tzw. zielonej akupunktury miejskiej na terenach intensywnie zabudowanych, w szczególności w centrum miasta;
- d. zabezpieczanie wysokiej vitalności biologicznej gminnych założeń zielonych, w tym poprzez wzbogacanie ich w błękitno-zieloną infrastrukturę;
- e. nasadzanie drzew w przestrzeniach publicznych samorządu gminy i jego gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności w miejscach wycinki lub degeneracji drzewostanu;
- f. wspieranie nasadzeń drzew prowadzonych w przestrzeniach publicznych administrowanych przez podmioty publiczne inne niż samorząd gminy i jego gminne jednostki organizacyjne oraz przez podmioty społeczne;
- g. realizowanie zabiegów utrzymaniowych na gminnych założeniach zielonych i błękitno-zielonej infrastruktury;
- h. budowanie i tworzenie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury oraz nadawanie funkcji błękitno-zielonej infrastruktury istniejącym założeniom zielonym i obiektom hydrotechnicznym;
- i. nasadzanie i wspieranie nasadzania zieleni śródpolnej, w tym zadrzewień i zakrzewień;
- j. łagodzenie skutków i zmniejszanie powierzchni miejskiej wyspy ciepła, w tym rozszczelnienie i zacienianie gruntów na zabudowanych obszarach o podwyższonej temperaturze;
- k. wdrażanie miejskich standardów dostępności infrastruktury społecznej obejmującej obszary zieleni publicznej;
- l. integrowanie zieleni z infrastrukturą ruchu pieszego i rowerowego;
- m. integrowanie zielonych i błękitnych przestrzeni i urządzeń publicznych z elementami przyrodniczymi, w tym korytarzami ekologicznymi;
- n. stosowanie rozwiązań technicznych zwiększających zielony i błękitny potencjał ścian, dachów i innych elementów budynków i budowni gminnych;
- o. promowanie idei i edukowanie mieszkańców w zakresie błękitno-zielonych rozwiązań indywidualnych.

O.22/K2. Wzbogacanie kulturotwórczo-integracyjnego wymiaru przestrzeni publicznych, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne zabezpieczanie rozwoju obiektów małej architektury;
- b. instalowanie, rewitalizowanie i budowanie w przestrzeniach publicznych obiektów małej architektury pełniących funkcje kulturotwórczo-historyczne, symboliczno-motywacyjne, integracyjno-edukacyjne, promocyjno-informacyjne i rekreacyjno-turystyczne, a jednocześnie trwale podnoszących poziom estetyki tych przestrzeni;
- c. instalowanie, tworzenie i rewitalizowanie w przestrzeniach publicznych trwałych lub tymczasowych form artystycznych pełniących funkcje kulturotwórczo-historyczne, symboliczno-motywacyjne, integracyjno-edukacyjne, promocyjno-informacyjne i rekreacyjno-turystyczne, w szczególności pomników, (płasko)rzeźb, instalacji artystycznych, ekranów video, murali i innych grafik, tablic, kompozycji świetlnych itp.;
- d. inspirowanie i wspieranie tworzenia przez podmioty inne niż samorząd gminy, zwłaszcza organizacje pozarządowe, publicznie dostępnych obiektów małej architektury i form artystycznych pełniących funkcje kulturotwórczo-historyczne, symboliczno-motywacyjne, integracyjno-edukacyjne, promocyjno-informacyjne i rekreacyjno-turystyczne.

O.22/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju założeń zielonych i zielono-błękitnych, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrożenie „Planu Zazieleniania Miasta Mikołów na lata 2027-2035” [PZM 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z rozwojem założeń zielonych i zielono-błękitnych w mieście.

CEL OPERACYJNY O.23: INTELIGENTNA, KOMPLEKSOWA I PROROZWOJOWA PREWENCJA ŚRODOWISKOWA

3 + 1 2

O.23/K1. Zabezpieczanie powietrza przed zanieczyszczeniami, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne wspieranie redukcji niskiej emisji, w szczególności poprzez rozwój infrastruktury ciepłowniczej, gazowniczej i lokalnych rozwiązań grzewczych opartych na OZE;
- b. wspieranie mieszkańców, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w zamianie źródeł ciepła na źródła systemowe, zeroemisyjne lub o niewielkiej emisji zanieczyszczeń, a także w poprawie parametrów termicznych i zarządzania energią budynków, w szczególności z wykorzystaniem OZE;
- c. kontynuowanie termomodernizacji komunalnych zasobów mieszkaniowych i budynków gminnych jednostek organizacyjnych, w tym z wykorzystaniem OZE;
- d. wprowadzanie lokalnych rozwiązań prawno-organizacyjnych eliminujących wykorzystywanie nielegalnych paliw i palenisk;
- e. wymiana pojazdów gminnych jednostek organizacyjnych na zeroemisyjne lub o niewielkiej emisji zanieczyszczeń oraz upowszechnianie wykorzystania w nich rowerów, UTO i instalacji OZE je ładujących;
- f. redukcja tzw. ubóstwa energetycznego skutkującego niską emisją, w tym poprzez udzielanie wsparcia materialnego;
- g. uczestniczenie w ponadlokalnym lobbingu na rzecz działań poprawiających jakość powietrza na terenie aglomeracji;
- h. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie wód.

O.23/K2. Zabezpieczanie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami, w tym m.in.:

- a. rozbudowywanie infrastruktury odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz przyłączanie kolejnych ich wytwórców, w tym poprzez egzekwowanie obowiązku w tym zakresie;
- b. weryfikowanie prawidłowości eksploatacji i stanu technicznego urządzeń technicznych stanowiących indywidualne rozwiązania w zakresie gospodarki ściekowej;
- c. redukcja wolumenu odpadów przedostających się do wód powierzchniowych poprzez doskonalenie lokalnej gospodarki odpadowej;
- d. wspieranie nadzoru nad wytwarzanymi ściekami przemysłowymi;
- e. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów ochrony wód.

O.23/K3. Zabezpieczanie gleb przed zanieczyszczeniami i innymi formami degradacji, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrony gleb przed degradacją;
- b. wspieranie rekultywacji zdegradowanych gleb, w tym instrumentami zarządzania przestrzenią;
- c. prowadzenie i wspieranie nasadzeń śródpolnych oraz ich ochrona;
- d. wprowadzanie rozwiązań osłonowych przeciwdziałających erozji wietrznej;
- e. redukcja wolumenu odpadów przedostających się do gleb poprzez doskonalenie lokalnej gospodarki odpadowej oraz usuwanie odpadów, które przedostały się do gleb;
- f. wspieranie rozwoju urządzeń melioracji szczegółowych i mikroretencji;
- g. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów ochrony gleb.

O.23/K4. Zabezpieczanie ludzi i przyrody żywej przed hałasem, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrony przed hałasem;
- b. lobbowanie na rzecz oraz wspieranie technicznej i organizacyjnej redukcji, a także izolacji samochodowych źródeł hałasu w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez miasto, w szczególności w miejscach jego intensywnego oddziaływania na mieszkańców;
- c. lobbowanie na rzecz technicznej i organizacyjnej redukcji oraz izolacji kolejowych źródeł hałasu w ciągach linii kolejowych przebiegających przez miasto, w szczególności w miejscach jego intensywnego oddziaływania na mieszkańców;
- d. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie przed hałasem.

O.23/K5. Zabezpieczanie ludzi i przyrody żywej przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym, w tym m.in.:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym;
- b. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów służących ochronie klimatu elektromagnetycznego.

O.23/K6. Doskonalenie prawnego systemu ochrony zasobów środowiska, w tym m.in.:

- a. uzupełnianie sieci gminnych, prawnych form ochrony przyrody, w tym pomników przyrody, użytków ekologicznych i stanowisk dokumentacyjnych;
- b. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrony fauny i flory, w tym korytarzy ekologicznych oraz zasobów leśnych;
- c. lobbowanie na rzecz i wspieranie ustanowienia lasów społecznych na terenie miasta;
- d. wspieranie nadleśnictw w ochronie i zrównoważonym udostępnianiu lasów na cele społeczne i rekreacyjno-turystyczne;
- e. wspieranie ponadlokalnych podmiotów administrujących lokalnymi zasobami przyrody i środowiska w ich ochronie i udostępnianiu do zrównoważonego wykorzystania społecznego i gospodarczego;
- f. wspieranie działań redukujących rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków flory i fauny;
- g. doskonalenie regulaminu utrzymania porządku i czystości redukujące przypadki jego nieprzestrzegania;
- h. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia prawa ochrony fauny i flory, w tym nielegalnej wycinki drzew.

O.23/K7. Wewnętrzne i zewnętrzne integrowanie działań na rzecz ochrony środowiska, w tym m.in.:

- a. partycypowanie w działaniach sąsiednich samorządów i innych podmiotów publicznych skutkujących ochroną środowiska na terenie miasta;
- b. wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych w zakresie ochrony lokalnego środowiska i zwiększania zrównoważenia jego wykorzystania;
- c. wspieranie indywidualnych inicjatyw mieszkańców w zakresie ochrony lokalnego środowiska i zwiększania zrównoważenia jego wykorzystania;
- d. nadawanie wymiaru prośrodowiskowego nie związanym bezpośrednio z ochroną środowiska działaniom samorządu gminy, w tym stosowanie tzw. zielonych zamówień publicznych;
- e. pogłębianie skoordynowania działań na rzecz ochrony środowiska z polityką transportową, energetyczną, mieszkaniową i przestrzenną miasta.

O.23/K8. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz ochrony środowiska, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Mikołowa na lata 2027-2030 z perspektywą na lata 2031-2034” [POŚ 2027-2030] precyzującego i integrującego działania związa-

ne bezpośrednio i pośrednio z ochroną środowiska, a także opracowanie i wdrożenie jego wersji na kolejny okres [POŚ 2031-2034];

- b. kontynuacja wdrażania „Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Mikołów z 2021 r.” [PGN 2021] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z ochroną powietrza;
- c. kontynuacja wdrażania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Mikołów do 2033 roku z perspektywą do 2050 roku [MPAZK 2033] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z próśrodowiskową adaptacją do zmian klimatu, a także opracowanie i wdrożenie jego zaktualizowanej wersji [MPAZK 2035].

CEL OPERACYJNY **O.24:** Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe

3 + 1 2

O.24/K1. Budowanie kompetencji i więzi środowiskowych mieszkańców, w tym m.in.:

- a. prowadzenie systemowej edukacji ekologicznej mieszkańców we wszystkich ich grupach wiekowych, z zaangażowaniem wszystkich, gminnych jednostek organizacyjnych, w szczególności w zakresie prawidłowych zachowań wodno-ściekowych, odpadowych (w tym w zakresie odpadów niebezpiecznych), grzewczych oraz mobilnościowych, a także w zakresie oszczędzania i gromadzenia wody;
- b. prowadzenie edukacji ekologicznej osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjno-turystycznych, w szczególności w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów środowiskowych miasta;
- c. wspieranie edukacji miejscowych rolników w zakresie praktyk rolniczych, w szczególności w zakresie gospodarowania wodą, zachowań ściekowych i odpadowych;
- d. wspieranie edukacji ekologicznej miejscowych przedsiębiorców, w szczególności w zakresie gospodarowania wodą oraz zachowań ściekowych, odpadowych i energetycznych;
- e. wspieranie działalności organizacji pozarządowych polegającej na edukacji ekologicznej mieszkańców, osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjno-turystycznych oraz miejscowych rolników i przedsiębiorców;
- f. wspieranie rozwoju lokalnych animatorów i liderów środowiskowych;
- g. pogłębianie próśrodowiskowych motywacji mieszkańców innych niż materialne, w tym humanistycznych, naukowych, kulturalnych, społecznościowych itp.;
- h. angażowanie i integrowanie mieszkańców wokół środowiska i ze środowiskiem poprzez budowanie związanych z nim wspólnych, pozytywnych emocji oraz więzi emocjonalnych, w szczególności poprzez różnorodne wydarzenia, spotkania, prezentacje oraz formy współzawodnictwa;
- i. nagradzanie i promowanie osób i organizacji działających na rzecz lokalnego środowiska;
- j. przeprowadzanie „w przyrodzie” działań edukacyjnych, kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych, konsultacyjnych itp. samorządu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych.

O.24/K2. Budowanie świadomości mieszkańców na temat stanu lokalnego środowiska naturalnego i działań na jego rzecz, w tym m.in.:

- a. informowanie mieszkańców o kierunkach zmian i aktualnym stanie lokalnego środowiska oraz źródłach jego zanieczyszczeń, w tym z wykorzystaniem bieżących informacji z automatycznych urządzeń monitorujących;
- b. informowanie mieszkańców o prognozowanej pogodzie, w szczególności o jej spodziewanych stanach ekstremalnych oraz związanych z nimi poziomach zanieczyszczeń;
- c. informowanie i edukowanie mieszkańców o zagrożeniach wynikających ze zmian klimatu i zachodzących procesów urbanizacyjnych;
- d. informowanie mieszkańców o działaniach samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, na rzecz lokalnego środowiska;
- e. informowanie mieszkańców o działaniach innych mieszkańców, organizacji pozarządowych, podmiotów publicznych innych niż samorząd gminy, a także przedsiębiorców na rzecz lokalnego środowiska.

O.24/K3. Budowanie świadomości samorządu na temat stanu lokalnego środowiska naturalnego oraz wewnętrznych i zewnętrznych źródeł jego zanieczyszczeń, w tym m.in.:

- a. rozwijanie i integrowanie lokalnych, techniczno-organizacyjnych systemów monitoringu jakości powietrza, wód, hałasu, gleb oraz promieniowania elektromagnetycznego;
- b. weryfikowanie stanu technicznego i prawidłowości eksploatacji indywidualnych rozwiązań ściekowych;
- c. monitorowanie powierzchni biologicznie czynnych części posesji mieszkańców;
- d. pozyskiwanie ze źródeł publicznych informacji o stanie wód na terenie gminy i źródłach ich zanieczyszczeń;
- e. pozyskiwanie ze źródeł publicznych informacji o stanie powietrza w gminie i źródłach jego zanieczyszczeń;
- f. pozyskiwanie ze źródeł publicznych informacji o stanie gleb w gminie i źródłach ich zanieczyszczeń;
- g. pozyskiwanie ze źródeł publicznych informacji o środowisku elektromagnetycznym gminy i źródłach promieniowania.
- h. pozyskiwanie ze źródeł publicznych informacji o klimacie akustycznym gminy i źródłach hałasu;
- i. przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej gminy.

O.24/K4. Zintegrowane planowanie oraz organizacja działań na rzecz wysokich kompetencji, świadomości i więzi środowiskowych mieszkańców, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Programu Ekoedukacji Mieszkańców Mikołowa na lata 2027-2035” [PEE 2027-2035] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z budowaniem wysokich kompetencji, świadomości i więzi środowiskowych mieszkańców.

CEL OPERACYJNY 0.25: ZRÓWNOWAŻONE I DOSTĘPNE ZASOBY MIESZKANIOWE 3 + 1

O.25/K1. Zapewnianie warunków zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa, w tym m.in.:

- a. prawno-przestrzenne przygotowywanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w celu zabezpieczenia szczególnych potrzeb rozwojowych miasta z jednoczesną priorytetyzacją dogęszczania zabudowy istniejącej, zwiększania efektywności wykorzystania przestrzeni oraz infrastruktury technicznej i społecznej, minimalizowania antropopresji na środowisko, pogłębiania ładu przestrzennego, minimalizowania konfliktów przestrzennych, zapewniania ochrony krajobrazu, a także eliminowania ryzyk związanych z klęskami żywiołowymi;
- b. infrastrukturalne przygotowywanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe z jednoczesną priorytetyzacją efektywności wykorzystania przestrzeni, minimalizowania antropopresji na środowisko, pogłębiania ładu przestrzennego oraz minimalizowania konfliktów przestrzennych;
- c. doposażanie istniejących budynków mieszkalnych w brakującą infrastrukturę komunalną oraz wymienianie infrastruktury zdekapitalizowanej;
- d. lobbowanie na rzecz i wspieranie wyposażania terenów mieszkalnych w infrastrukturę techniczną i społeczną inną niż gminna;
- e. promowanie Mikołowa jako nowoczesnego, innowacyjnego, bogatego środowiskowo i kulturowo miejsca osiedlania się dotychczasowych mieszkańców Katowic i innych miejscowości aglomeracji śląskiej.

O.25/K2. Zapewnianie warunków rozwoju społecznych zasobów mieszkaniowych, w tym m.in.:

- a. restrukturyzowanie komunalnej gospodarki mieszkaniowej zgodnie z nowymi zasadami wprowadzonymi reformą, w szczególności weryfikowanie dochodów lokatorów i wdrażanie polityki czynszowej równoważącej realne koszty z dochodami;
- b. angażowanie samorządu gminy w budownictwo społeczne finansowane ze środków państwowych i innych ponadlokalnych;
- c. rozwijanie instrumentów zwiększania dostępności mieszkań na wynajem dla młodych gospodarstw domowych i rodzin;
- d. rozwijanie instrumentów zwiększania dostępności mieszkań na wynajem dla seniorów, w tym w powiązaniu z usługami opiekuńczymi i zdrowotnymi;
- e. realizowanie i wspieranie realizacji inwestycji w budownictwo wielorodzinne przeznaczone na wynajem lub na długookresowe dochodzenie do prawa własności przez lokatorów, w szczególności wspieranych ze środków państwowych i adresowanych do rodzin;

- f. rewitalizowanie komunalnych lokali mieszkalnych i budynków z takimi lokalami znajdujących się w złym stanie technicznym, w szczególności służące redukcji ich energochłonności i kosztów eksploatacji;
- g. nadawanie nowych funkcji użytkowych komunalnym obiektom mieszkaniowym o wysokich walorach zabytkowych.

O.25/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju mieszkalnictwa, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Mikołów na lata 2023-2027” [PGMZ 2023-2027] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z gminnym zasobem mieszkaniowym, a także opracowanie i wdrażanie jego wersji na kolejny okres [PGMZ 2028-2032];
- b. opracowanie i wdrażanie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Mikołów” [LPR] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z rewitalizacją zdegradowanych zasobów mieszkaniowych oraz terenów zdegradowanych.

CEL OPERACYJNY O.26: DOSTĘPNA I BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA 3 + 1 2

O.26/K1. Rozwijanie infrastruktury wysokiej dostępności oczyszczania ścieków komunalnych, w tym m.in.:

- a. zakończenie modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków Centrum wraz z budową systemu przeróbki osadów ściekowych;
- b. prowadzenie budowy, rozbudowy, przebudowy, napraw i konserwacji zbiorczej i magistralnej sieci kanalizacji sanitarnej, z priorytetyzacją redukcji infiltracji wód, eliminacji wprowadzania wód opadowych (rozdzielenie kanalizacji sanitarnej od deszczowej), obsługi nowej zabudowy i zapewnienia odporności na szkody górnicze;
- c. prowadzenie budowy, rozbudowy, przebudowy, napraw i konserwacji kanalizacyjnej infrastruktury towarzyszącej, w tym przepompowni, komór oraz systemów zdalnego i automatycznego monitoringu, a także sterowania (SCADA itp.);
- d. hybrydyzowanie zasilania urządzeń infrastruktury kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków poprzez wyposażanie ich w OZE;
- e. pogłębianie cyfryzacji i automatyzacji opomiarowania oraz przyjmowania opłat za zrzut ścieków;
- f. wykupywanie odcinków kanalizacji sanitarnej wybudowanych przez inwestorów prywatnych;
- g. wspieranie budowy indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych na obszarach bez dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej, a jednocześnie nieobjętych planami skanalizowania;
- h. zapewnianie zdolności techniczno-organizacyjnych funkcjonowania podstawowych elementów systemu odbioru i oczyszczania ścieków w sytuacjach kryzysowych.

O.26/K2. Doskonalenie organizacji i podnoszenie bezpieczeństwa usług kanalizacyjnych, w tym m.in.:

- a. przyłączanie do sieci kanalizacji sanitarnej wytwórców ścieków komunalnych, w tym poprzez egzekwowanie obowiązku w tym zakresie;
- b. weryfikowanie stanu technicznego i prawidłowości eksploatacji szczelnych zbiorników na ścieki i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- c. eliminowanie nieprawidłowo opomiarowanego, niezgodnego z umową lub bezumownego korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej oraz zrzutu wód gruntowych lub opadowych do tej sieci, a także minimalizowanie skali zadłużeń w opłatach za odebrane ścieki;
- d. zapewnianie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa infrastruktury kanalizacyjnej jako infrastruktury krytycznej.

O.26/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej, w tym m.in.:

- a. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie na lata 2022-2026” [PRWK 2022-2026], a także opracowywanie i wdrażanie jego wersji na kolejne okresy [PRWK 2027-2031], [PRWK 2032-2036].

CEL OPERACYJNY **O.27** : ZOPTYMALIZOWANA I KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADOWA **3+12****O.27/K1. Pogłębianie selektywności zbiórki odpadów komunalnych i redukowanie ich wolumenu, w tym m.in.:**

- a. doskonalenie rozwiązań techniczno-organizacyjnych dla zwiększenia selektywności zbiórki odpadów komunalnych oraz ich przygotowania do ponownego użycia;
- b. doskonalenie systemu selektywnej zbiórki bioodpadów oraz wspieranie przydomowego kompostowania;
- c. doskonalenie rozwiązań finansowo-organizacyjnych, w tym taryfowych, dla zwiększenia selektywności zbiórki odpadów komunalnych oraz ich przygotowania do ponownego użycia;
- d. pogłębianie powiązania opłat za odbiór odpadów komunalnych ze rzeczywistymi cechami (np. masą).

O.27/K2. Pogłębianie spójności i szczelności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym m.in.:

- a. zabezpieczanie zbiórki odpadów komunalnych ze wszystkich nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych;
- b. zapewnianie wysokiej dostępności infrastruktury przyjmowania odpadów problemowych;
- c. monitorowanie wolumenów odpadów komunalnych odbieranych oraz przygotowanych do ponownego użycia i recyklingu;
- d. weryfikowanie przestrzegania przepisów w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi, w tym ich gromadzenia i interweniowanie w sytuacjach istotnego ich naruszenia;
- e. usuwanie ze środowiska odpadów komunalnych, które się do niego przedostały, w tym tzw. dzikich wysypisk i odpadów rozproszonych obszarowo.

O.27/K3. Zapobieganie powstawaniu odpadów, w tym m.in.:

- a. wdrażanie w GJO rozwiązań redukujących wolumen wytwarzanych odpadów;
- b. wspieranie lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na redukcję wolumenu odpadów powstających w gospodarstwach domowych;
- c. wspieranie lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na redukcję wolumenu odpadów komunalnych powstających w związku z działalnością gospodarczą.

O.27/K4. Doskonalenie lokalnego systemu gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie bazy informacji o materiałach zawierających azbest pozostających w gospodarstwach domowych i rolnych na terenie miasta;
- b. wspieranie mieszkańców w zakresie usuwania i utylizacji materiałów zawierających azbest, które zostały przeznaczone do usunięcia i utylizacji;
- c. pogłębianie selektywnej zbiórki odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych, powstających w gospodarstwach domowych;
- d. kontynuowanie udziału w ponadlokalnych przedsięwzięciach integrujących lokalną gospodarkę odpadową z zewnętrznymi rozwiązaniami w zakresie deponowania i zagospodarowania odpadów komunalnych;
- e. monitorowanie, wspieranie i interweniowanie w odniesieniu do gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w tym w szczególności rolniczymi i przemysłowymi.
- f. monitorowanie i interweniowanie w sytuacji stwierdzenia nielegalnego gromadzenia odpadów innych niż komunalne na terenie miasta, w szczególności niebezpiecznych.
- g. interweniowanie w sytuacjach istotnego naruszenia przepisów dotyczących odpadów innych niż komunalne, w szczególności rolniczych i przemysłowych.

O.27/K5. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz spójnej gospodarki odpadowej, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie i kontynuowanie wdrażania „Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Mikołów na lata 2015-2032” [PUA 2015-2032] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z usuwaniem azbestu;
- b. współtworzenie subregionalnych i regionalnych planów i programów gospodarki odpadowej.

7.5. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celu strategicznego S.4

CEL OPERACYJNY **0.28**: WYSOKIE ZDOLNOŚCI KOMPETENCYJNO-ORGANIZACYJNE SAMORZĄDU GMINY

4 + 1 2 3

O.28/K1. Podnoszenie i aktualizowanie kompetencji władz i pracowników samorządowych, w tym m.in.:

- a. doskonalenie dziedzinowych kwalifikacji władz i pracowników samorządowych, w szczególności w zakresach wyznaczonych przez cele i kierunki działań SRGM 2026-2035;
- b. doskonalenie horyzontalnych kwalifikacji władz i pracowników samorządowych w szczególności w zakresach wyznaczonych przez cele i kierunki działań SRGM 2026-2035;
- c. wykorzystywanie mentoringu i coachingu wewnętrznego w przekazywaniu wiedzy i kompetencji między pokoleniami pracowników;
- d. zapewnianie wymiany doświadczeń z krajowymi i zagranicznymi partnerami samorządowymi, państwowymi, pozarządowymi i gospodarczymi.

O.28/K2. Wzbogacanie i unowocześnianie rozwiązań technicznych stosowanych w działalności samorządowej, w tym m.in.:

- a. zastępowanie pracy ludzkiej wykonywanej w Urzędzie Miasta i innych GJO rozwiązaniami technicznymi opartymi na automatyce, samoobsłudze oraz sztucznej inteligencji.
- b. poszerzanie liczby, zakresu, mobilności i funkcjonalności e-usług świadczonych przez gminne jednostki organizacyjne;
- c. pogłębianie cyfryzacji, automatyzacji i oprocesowania działalności GJO, w tym w szczególności w zakresie rozwiązań NIS2, EZD RP, EMS, BMS, BCP/DR, CRM, Smart City itp., a także interoperacyjności oraz retencyjności danych;
- d. rozwijanie infrastruktury informatycznej i teleinformatycznej oraz oprogramowania UM i innych GJO z jednoczesnym zwiększaniem bezpieczeństwa danych cyfrowych i ciągłości świadczenia e-usług w sytuacjach ich naruszeń lub kryzysowych;
- e. zwiększanie cyfrowej dostępności, otwartości, ciągłości i spójności danych publicznych wytwarzanych w ramach działalności samorządu gminy, w tym GJO, w szczególności przestrzennych, infrastrukturalnych, mobilnościowych i środowiskowych;
- f. wdrażanie wysokich standardów projektowania, implementacji i eksploatacji samorządowych systemów teleinformatycznych z priorytetyzacją ich zintegrowania, bezpieczeństwa, funkcjonalności, kosztowności, niezawodności, używalności, wydajności, przenoszalności i pielęgnowalności;
- g. zapewnianie wysokiego poziomu bezpieczeństwa danych samorządowych, w tym cyfrowych oraz ciągłości świadczenia samorządowych e-usług;
- h. implementowanie nowoczesnych technik świadczenia i wsparcia usług samorządowych, w tym mobilnościowych, dronowych, wizualizacyjnych, monitoringu wizyjnego, robotyki, zasilania hybrydowego, zdalnego opomiarowania, płatnościowych, identyfikacyjnych itp.

O.28/K3. Wzbogacanie i unowocześnianie rozwiązań organizacyjnych pracy samorządowej, w tym m.in.:

- a. uelastycznianie czasu pracy w UM i innych GJO;
- b. wykorzystywanie zintegrowanych zespołów projektowo-zadaniowych integrujących komplementarne kompetencje składających się z osób zatrudnionych w różnych komórkach organizacyjnych różnych gminnych jednostek organizacyjnych;
- c. stosowanie rozwiązań opartych na pracy zdalnej, mobilnej i hybrydowej na wybranych stanowiskach Urzędu Miasta i innych gminnych jednostek organizacyjnych;
- d. zwiększanie zakresu rozwiązań samoobsługowych stosowanych w obsłudze klientów UM i innych GJO.
- e. adaptowanie sieci gminnych jednostek organizacyjnych dla zapewnienia jej spójności ze strukturą zapotrzebowania na usługi publiczne oraz realizowanymi inwestycjami.

O.28/K4. Stosowanie motywujących rozwiązań i warunków pracy kadr samorządowych, w tym m.in.:

- a. nagradzanie i promowanie pracowników samorządowych charakteryzujących się zaangażowaniem i wynikami pracy wyższymi niż oczekiwane na ich stanowiskach;
- b. zapewnianie motywujących, prawno-finansowych, organizacyjnych i technicznych warunków pracy samorządowej, odpowiednich do zakresu oczekiwanej odpowiedzialności, kreatywności, kwalifikacji, zaangażowania oraz nakładów pracy umysłowej i fizycznej;
- c. stosowanie przejrzystych ścieżek kariery samorządowej oraz wspieranie rozwoju zawodowego pracowników samorządowych, w tym poprzez doskonalenie ich wiedzy i umiejętności.

O.28/K5. Kształtowanie nowoczesnej, etycznej i innowacyjnej kultury organizacyjnej samorządu gminy, w tym m.in.:

- a. rozwijanie kultury współpracy międzywydziałowej i między jednostkami organizacyjnymi, opartej na zaufaniu, dzieleniu się wiedzą, odpowiedzialności i otwartości na innowacje;
- b. implementowanie wysokich standardów etycznych pracy samorządowej;
- c. rozwijanie kanałów komunikacji wewnętrznej umożliwiających pracownikom samorządowym zgłaszanie usprawnień, problemów i ryzyk oraz współtworzenie zmian organizacyjnych;
- d. wspieranie dobrostanu i kondycji psychofizycznej pracowników samorządowych, w tym poprzez działania z zakresu ergonomii pracy, relacji przełożony-podwładny i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

O.28/K6. Zapewnianie optymalnych warunków materialnych pracy samorządowej, w tym m.in.:

- a. budowa nowego budynku Urzędu Miasta;
- b. zapewnianie ergonomicznych warunków lokalowych i technicznego wsparcia pracy pracowników gminnych jednostek organizacyjnych.

CEL OPERACYJNY O.29: WYSOKA ŚWIADOMOŚĆ SYTUACYJNA SAMORZĄDU GMINY I JEGO ZDOLNOŚCI W ZAKRESIE PROGRAMOWANIA ROZWOJU 4 + 1 2 3

O.29/K1. Zapewnianie wysokiej świadomości sytuacyjnej władz gminy oraz kierownictwa gminnych jednostek organizacyjnych, w tym m.in.:

- a. bieżące monitorowanie, analizowanie i prognozowanie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej miasta, w szczególności: demograficzno-migracyjnej; żłobkowej, przedszkolnej, szkolnej i innej edukacyjnej; senioralnej; mieszkaniowej; zdrowotnej; sportowo-rekreacyjnej; niepełnosprawnościowo-integracyjnej; kulturalno-rozrywkowej; bibliotecznej; kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego; problemów i pomocy społecznej; bezpieczeństwa i porządku publicznego; aktywności pozarządowej; gospodarczej; rynku pracy; rolniczej; rekreacyjno-turystycznej; handlowo-usługowej; leśnej; górniczej; drogowej; komunikacyjnej; wodociągowo-kanalizacyjnej; hydrotechnicznej; elektroenergetycznej; ciepłowniczej; gazowniczej; telekomunikacyjnej; przestrzennej; krajobrazowej; przyrodniczej; odpadowej; akustycznej; elektromagnetycznej; klimatycznej;
- b. bieżące monitorowanie, analizowanie i prognozowanie polityk rozwoju prowadzonych przez władze gmin sąsiednich, powiatu, metropolii, województwa, państwa oraz unijne, a także treści ich strategii, planów i programów rozwoju;
- c. bieżące monitorowanie i analizowanie zakresu usług świadczonych przez inne podmioty publiczne dostępnych dla mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy miasta;
- d. bieżące monitorowanie i analizowanie ponadlokalnych, w tym regionalnych, krajowych i międzynarodowych trendów gospodarczych, społecznych, politycznych, kulturowych, klimatyczno-środowiskowych, energetycznych, cyfrowych, prawnych, handlowych i innych mogących mieć wpływ na rozwój miasta;
- e. rozwijanie, w tym cyfryzacja, baz, rejestrów, modeli i innych zasobów danych o sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej miasta;
- f. włączanie mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy w budowanie świadomości sytuacyjnej samorządu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, w tym z wykorzystaniem aplikacji mobilnych i platform społecznościowych;
- g. zapewnianie stałego, ankietowego i innego, sondażowego monitoringu opinii i oczekiwań mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy miasta, w szczególności korzystających z usług publicznych świadczonych przez samorząd gminy, w tym gminne jednostki organizacyjne;

- h. identyfikowanie kluczowych ryzyk społecznych, w tym instytucjonalnych, a także gospodarczych oraz przestrzennych, w tym środowiskowych, mogących wpływać na realizację SRGM 2026-2035;
- i. wykorzystywanie przez władze gminy eksperckiego ciała doradczo-analitycznego, odpowiedzialnego za wskazywanie i interpretowanie trendów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych istotnych dla rozwoju miasta.

O.29/K2. Zapewnianie zintegrowanych podstaw planistycznych zarządzania rozwojem miasta, w tym m.in.:

- a. przyjmowanie w formach uchwał i zarządzeń obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta,
- b. zapewnianie spójności obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta ze SRGM 2026-2035,
- c. zapewnianie spójności wzajemnej obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta;
- d. zapewnianie spójności obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta ze strategiami, planami, programami ponadlokalnymi w sytuacjach, gdy jest to wymagane prawem lub gdy przyczynia się to do osiągnięcia celów SRGM 2026-2035;
- e. aktualizowanie obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta przed ich wygaśnięciem w sytuacjach istotnych zmian jego sytuacji społecznej, gospodarczej lub przestrzennej, w tym klimatycznej i środowiskowej;
- f. stosowanie ewaluacji obligatoryjnych oraz fakultatywnych strategii, planów i programów rozwoju miasta, w szczególności w trakcie i po ich realizacji, z wykorzystaniem zunifikowanego zestawu wskaźników sytuacji, opinii i nakładów.

CEL OPERACYJNY O.30: WYSOKA, SPOŁECZNA I PUBLICZNA PARTYCYPACYJNOŚĆ ZARZĄDZANIA I KREOWANIA ROZWOJU MIASTA

4 + 1 2 3

O.30/K1. Zapewnianie szerokiego dostępu interesariuszy, w tym partnerów gminy, do informacji samorządowej, w tym m.in.:

- a. zapewnianie wysokiej wartości merytorycznej, aktualności, funkcjonalności oraz zunifikowania struktury i wyglądu stron internetowych oraz biuletynów informacji publicznej samorządu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych
- b. zapewnianie obecności samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych w tradycyjnych i nowych mediach społecznościowych oraz platformach komunikacyjnych;
- c. zapewnianie funkcjonowania zindywidualizowanych kanałów komunikacji elektronicznej z mieszkańcami i innymi interesariuszami miasta, w tym SMS, e-mail, powiadomień aplikacyjnych itp.;
- d. rozwijanie publikatorów informacyjnych samorządu gminy;
- e. przeciwdziałanie dezinformowaniu mieszkańców miasta w zakresie działalności jego samorządu;
- f. upublicznianie sprawozdań, raportów, analiz i innych opracowań o sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej miasta oraz o działalności jego samorządu, w szczególności sporządzanych w ramach prac ewaluacyjnych.

O.30/K2. Pogłębianie partycypacji mieszkańców w zarządzaniu rozwojem miasta, w tym m.in.:

- a. zapewnianie pogłębionego dialogu społecznego, w szczególności w formie obligatoryjnych i fakultatywnych konsultacji, warsztatów, zebrań, dialogu na platformach elektronicznych, korespondencji itp., dotyczącego kierunków rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego miasta;
- b. zapewnianie konsultacyjnych spotkań osobistych i zdalnych mieszkańców z władzami i pracownikami samorządu gminy;
- c. zapewnianie udziału mieszkańców miasta w kształtowaniu usług samorządowych, w szczególności opiekuńczych, wychowawczych, edukacyjnych, komunikacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, przestrzennych, wodociągowo-kanalizacyjnych, ciepłowniczych, senioralnych, mieszkalnych, progospodarczych, transformacji energetycznej oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- d. rozwijanie współpracy ze sformalizowanymi organami przedstawicielskimi środowisk seniorów i młodzieży;

- e. realizowanie zadań publicznych w ramach inicjatyw lokalnych;
- f. przyjmowanie i wspieranie obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych.

O.30/K3. Pogłębianie partycypacji organizacji pozarządowych w zarządzaniu rozwojem miasta, w tym m.in.:

- a. zapewnianie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań samorządowych, w szczególności związanych z opieką, wychowaniem, edukacją, zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów społecznych, aktywnością ruchową, dziedzictwem kulturowym, ochroną środowiska, rynkiem pracy, transformacją energetyczną, bezpieczeństwem i porządkiem publicznym, adaptacją klimatyczną, integracją społeczną oraz z potrzebami senioralnymi;
- b. zapewnianie udziału organizacji pozarządowych w konceptualizacji i opiniowaniu kierunków rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego miasta;
- c. inspirowanie i pozyskiwanie działań lokalnych i ponadlokalnych organizacji pozarządowych prowadzonych na rzecz rozwoju miasta;
- d. zwiększanie spójności współpracy i wsparcia udzielanego organizacjom pozarządowym z celami, kierunkami i oczekiwanymi rezultatami działań SRGM 2026-2035.

O.30/K4. Pogłębianie partycypacji ponadlokalnych podmiotów publicznych w kreowaniu rozwoju miasta, w tym m.in.:

- a. pogłębianie współpracy z Górnśląsko-Zagłębiowską Metropolią oraz innymi związkami, stowarzyszeniami i organizacjami międzysamorządowymi w kreowaniu rozwoju miasta spójnie ze SRGM 2026-2035;
- b. pogłębianie współpracy z Powiatem Mikołowskim i sąsiednimi samorządami gminnymi oraz ich jednostkami organizacyjnymi w kreowaniu rozwoju miasta spójnie ze SRGM 2026-2035;
- c. pogłębianie współpracy z jednostkami terenowej administracji rządowej oraz spółkami Skarbu Państwa, w kreowaniu rozwoju miasta spójnie ze SRGM 2026-2035;
- d. włączanie do strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Mikołowskiego, Górnśląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, Województwa Śląskiego oraz innych podmiotów i organizacji publicznych kierunków działań i działań przyczyniających się do osiągnięcia celów SRGM 2026-2035;
- e. lobbowanie na rzecz i zapewnianie warunków dla ponadlokalnych inwestycji publicznych na terenie miasta przyczyniających się do osiągnięcia celów SRGM 2026-2035;
- f. lobbowanie na rzecz i wspieranie rozszerzania usług świadczonych na terenie miasta przez ponadlokalne podmioty publiczne, przyczyniających się do osiągnięcia celów SRGM 2026-2035.

O.30/K5. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz partycypacji partnerów w kreowaniu rozwoju miasta, w tym m.in.:

- a. opracowywanie i wdrażanie rocznych „programów współpracy Gminy Mikołów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” [PWOP 1];
- b. lobbowanie na rzecz i zapewnianie warunków wdrażania oraz udział we wdrażaniu „Strategii Rozwoju Górnśląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.” w zakresie dotyczącym Gminy Mikołów [SRGZM 2022-2027].

CEL OPERACYJNY 0.31: WYSOKA PROROZWOJOWOŚĆ ZARZĄDZANIA NIERUCHOMOŚCIAMI SAMORZĄDU GMINY

4 + 1 2 3

O.31/K1. Intensyfikowanie wykorzystania nieruchomości gminy w osiągnięciu jej celów rozwoju, w tym m.in.:

- a. pozyskiwanie nieruchomości do zasobu gminy, poprzez nabywanie, zamiany, komunalizacje i innymi metodami, w tym terenów Haldy Panewnickiej i nieruchomości rolnych Skarbu Państwa znajdujących się w sąsiedztwie ŚOB w celu wykorzystania ich do realizacji zadań samorządowych, w szczególności pod inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną, inwestycje gospodarcze oraz w celu świadczenia usług dla mieszkańców z ich wykorzystaniem.
- b. prywatyzowanie lub długookresowe dzierżawienie tych nieruchomości z zasobu gminy, które nie są wykorzystywane w związku z realizacją zadań samorządowych, a jednocześnie nie są przewidziane do wykorzystania w co najmniej średniookresowej perspektywie;

- c. przeciwdziałanie tzw. zamrażaniu (wieloletniemu brakowi zainwestowania) nieruchomości zbywanych przez gminę;
- d. racjonalizowanie i intensyfikowanie wykorzystania zabudowanych nieruchomości gminnych, w tym poprzez współlokalizowanie funkcji, zwiększanie ich wielofunkcyjności oraz udostępnianie ich, w sposób zgodny z kierunkami rozwoju miasta, podmiotom publicznym, organizacjom pozarządowym i podmiotom gospodarczym;

O.31/K2. Poszerzanie potencjału nieruchomości gminy w zakresie bezpieczeństwa, w tym m.in.:

- a. budowanie, organizowanie i nadawanie nieruchomościom gminy funkcji obiektów zbiorowej ochrony.

O.31/K3. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz intensyfikacji wykorzystania nieruchomości gminy w osiągnięciu jej celów rozwoju, w tym m.in.:

- a. opracowanie i wdrażanie „Planu Wykorzystania Zasobu Nieruchomości Gminnych Mikołowa na lata 2026-2028” [PWZN 2026-2028] precyzującego i integrującego działania związane bezpośrednio i pośrednio z gminnym zasobem nieruchomości, a także opracowanie i wdrożenie jego wersji na kolejne okresy [PWZN 2029-2031], [PWZN 2032-2034].

CEL OPERACYJNY O.32: ZDOLNOŚCI FINANSOWE SAMORZĄDU GMINY SPÓJNE Z WYZWANIAM I AMBICJAMI ROZWOJOWYMI

4 + 1 2 3

O.32/K1. Zwiększanie zdolności finansowych samorządu gminy do kreowania rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, w tym środowiskowego, w tym m.in.:

- a. proaktywne pozyskiwanie środków pomocowych przez samorząd gminy, w tym przez GJO, w szczególności na działania służące: rozwojowi infrastruktury i usług edukacyjnych i opiekuńczych, opiece nad i włączeniu seniorów oraz niepełnosprawnych, ochronie zdrowia, wzmacnianiu rodzin, prewencji problemów społecznych, rozwojowi infrastruktury komunalnej (zwłaszcza wodociągowo-kanalizacyjnej, ciepłowniczej, hydrotechnicznej, drogowej, błękitno-zielonej, rowerowej), wzmacnianiu bezpieczeństwa, rozwojowi infrastruktury i usług kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, transformacji działalności bibliotecznej, ochronie i aktywizacji dziedzictwa kulturowego, upowszechnianiu postaw obywatelskich, rozwojowi aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych, rozwojowi komunikacji publicznej, transformacji energetycznej, rozwojowi rynku pracy, rozwojowi przedsiębiorczości i jej innowacyjności, ochronie środowiska i jego zrównoważonemu wykorzystaniu, adaptacji klimatycznej, wzrostowi ładu przestrzennego, ochronie krajobrazu, zrównoważonemu przyrostowi mieszkalnictwa, doskonaleniu gospodarki odpadowej, rozwojowi założeń zielonych, wzrostowi świadomości ekologicznej oraz doskonaleniu samorządu i jego polityk rozwoju;
- b. zabezpieczanie wysokich, corocznych udziałów budżetowych wydatków majątkowych, w szczególności inwestycyjnych;
- c. wykorzystywanie zwrotnych i kapitałowych instrumentów finansowania rozwoju miasta, w szczególności inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną;
- d. kontynuowanie działań na rzecz rozliczania się podatkowego mieszkańców miasta na jego terenie, w tym kontynuowanie programu Karty Mieszkańca Gminy Mikołów;
- e. poszerzanie bazy dochodowej samorządu gminy, w tym poprzez aktualizację ewidencji podatkowej i wysoką ścisłość należności;
- f. kontynuowanie udziału w ogólnopolskich forach i zinstytucjonalizowanych formach współpracy międzysamorządowej oraz w badaniach naukowych na rzecz korekt finansów samorządowych mających na celu zapewnienie właściwego finansowania zadań gminnych.

O.32/K2. Podnoszenie efektywności wydatkowania środków publicznych, w tym m.in.:

- a. pogłębianie wspólnej, administracyjno-kadrowej, finansowo-księgowej i techniczno-organizacyjnej obsługi gminnych jednostek organizacyjnych;
- b. pogłębianie wykorzystania zakupów wspólnych przez samorząd gminy, w tym przez GJO, także z innymi podmiotami publicznymi oraz ich jednostkami;
- c. pogłębianie oszczędności środków publicznych w GJO poprzez usługi wzajemne, współdzielenie zasobów, w tym kadrowych, a także poprzez samozaopatrzenie, w szczególności energetyczne;

- d. wdrażanie przez samorząd gminy, w tym GJO, rozwiązań technicznych, organizacyjnych, prawnych i innych redukujących koszty utrzymania infrastruktury publicznej oraz koszty jednostkowe usług publicznych, z zachowaniem oczekiwanych rezultatów ich świadczenia i wykorzystywania;
- e. pogłębianie powiązania dostępu do gminnych usług publicznych z zamieszkiwaniem na terenie miasta;
- f. podnoszenie efektywności usług publicznych poprzez doskonalenie współpracy z partnerami społecznymi i organizację otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych.

O.32/K3. Podnoszenie trafności i partycypacji w wydatkowaniu środków publicznych, w tym m.in.:

- a. dążenie do zapewnienia spójności budżetów gminy ze SRGM 2026-2035, w tym z wykorzystaniem systemu controllingu budżetowego;
- b. redukowanie zaangażowania samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, w działalności spoza zadań ustawowych, których spójność z celami i kierunkami działań SRGM 2026-2035 jest niska lub skuteczność w zakresie osiągania oczekiwanych rezultatów planowanych w niej działań jest niska;
- c. stosowanie budżetu obywatelskiego oraz innych narzędzi partycypacyjnych w gospodarce finansowej samorządu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych;
- d. zapewnianie wysokich standardów wewnętrznej kontroli finansowej i audytu wewnętrznego, w tym powiązania kontroli *ex ante*, w trakcie realizacji oraz *ex post* z systemem zarządzania strategicznego.

O.32/K4. Zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań na rzecz zwiększania efektywności, trafności i skali finansów gminy, w tym m.in.:

- a. aktualizowanie „Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Mikołów” [WPF].

8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

8.1. Istota oczekiwanych rezultatów planowanych działań i wskaźników ich osiągnięcia oraz sposobów ich pomiaru

W SRGM 2026-2035 przyjmuje się, że realizacja kierunków działań, a w ich ramach działań, wskazanych w rozdziale 7, przyniesie oczekiwane rezultaty planowanych działań (OR) składające się na osiągnięcie jej 32 celów operacyjnych rozwoju miasta, wskazanych w rozdziale 6, a pośrednio na osiągnięcie 4 celów strategicznych rozwoju miasta, wskazanych w rozdziale 6.

Oczekiwane rezultaty planowanych działań zbiorczo prezentuje Tabela 5, odnosząc je do celów operacyjnych i celów strategicznych, natomiast Tabela 6 i następne do Tabela 37 prezentują je szczegółowo wraz z:

- ich wymiarem przestrzennym (WP);
- wskaźnikami ich osiągnięcia oraz wyjaśnieniami dotyczącymi sposobów ich prawidłowego ustalania;
- pożądanymi kierunkami zmian wartości wskaźników ich osiągnięcia (OZ);
- źródłami informacji (ŹI), na podstawie których mogą być ustalone wskaźniki ich osiągnięcia.

W SRGM 2026-2035 przyjmuje się również, że wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań, tj. wskaźnikami ewaluacji jej realizacji, o której mowa w rozdziale 13.4, będą wskaźniki sytuacji, wskaźniki opinii i wskaźniki nakładów, które zostały opisane poniżej.

Ponadto, w SRGM 2026-2035 przyjmuje się, że wskaźniki sytuacji i wskaźniki opinii stosowane będą jako podstawowe wskaźniki tej ewaluacji, a wskaźniki nakładów stosowane będą jako dodatkowe wskaźniki tej ewaluacji.

Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w odniesieniu do celów operacyjnych i celów strategicznych rozwoju Gminy Mikołów.

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.1/O.01/R.1 Dobra dostępność i wysoka jakość usług żłobkowych.	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości.	S.1 SILNA WSPÓLNOTA I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA
S.1/O.01/R.2 Dobra dostępność i wysoka jakość usług przedszkolnych.		
S.1/O.01/R.3 Wysoka konkurencyjność i perspektywność gminnych usług szkolnictwa podstawowego.		
S.1/O.01/R.4 Atrakcyjna oferta szkolnictwa ponadpodstawowego.		
S.1/O.01/R.5 Upowszechniona edukacja pozaformalna i nieformalna dorosłych mieszkańców.		
S.1/O.01/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu opieki i edukacji.		
S.1/O.02/R.1 Powszechność postaw obywatelskich i aktywności pozarządowej.	O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich.	
S.1/O.02/R.2 Upowszechnienie wolontariatu i samopomocy na rzecz społecznego i przestrzenno-środowiskowego rozwoju miasta.		

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.1/O.03/R.1 Wysokie bezpieczeństwo ruchu drogowego i pieszych.	O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia.	S.1 SILNA WSPÓLNOTA I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA
S.1/O.03/R.2 Wysokie bezpieczeństwo pożarowe i lokalne zdolności ratownicze.		
S.1/O.03/R.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego.		
S.1/O.03/R.4 Wysoki poziom bezpieczeństwa obiektów i usług gminnych jednostek organizacyjnych.		
S.1/O.03/R.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa cyfrowego mieszkańców.		
S.1/O.03/R.6 Wysoki poziom bezpieczeństwa powodziowego.		
S.1/O.03/R.7 Wysoki poziom potencjału Obrony Cywilnej i ochrony ludności		
S.1/O.03/R.8 Wysoki poziom odporności na zagrożenia.		
S.1/O.03/R.9 Dobre przygotowanie do zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych i epizootycznych		
S.1/O.04/R.1 Upowszechniona aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.	O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi.	
S.1/O.04/R.2 Upowszechniona aktywność fizyczna seniorów.		
S.1/O.04/R.3 Upowszechniona aktywność fizyczna osób dorosłych.		
S.1/O.04/R.4 Częsta aktywność fizyczna niepełnosprawnych.		
S.1/O.04/R.5 Wysoki potencjał sportowy miasta.		
S.1/O.05/R.1 Satysfakcjonująca dostępność lokalnej opieki zdrowotnej i jej komplementarność z ofertą regionalnego otoczenia.	O.05 Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna.	
S.1/O.05/R.2 Upowszechnione postawy prozdrowotne.		
S.1/O.05/R.3 Satysfakcjonujący stan zdrowia mieszkańców.		
S.1/O.06/R.1 Powszechne włączenie społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe seniorów i niepełnosprawnych.	O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo.	
S.1/O.06/R.2 Dobre wsparcie seniorów, niepełnosprawnych i ich opiekunów.		
S.1/O.07/R.1 Redukcja dysfunkcji rodzicielskich.	O.07 Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej.	
S.1/O.07/R.2 Redukcja uzależnień.		
S.1/O.07/R.3 Redukcja przemocy domowej.		
S.1/O.07/R.4 Redukcja ubóstwa.		
S.1/O.07/R.5 Redukcja przyczyn i skutków problemów społecznych.		
S.1/O.07/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej.		
S.1/O.08/R.1 Atrakcyjna, lokalnie i ponadlokalnie działalność kulturalna miasta.	O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna.	

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.1/O.09/R.1 Zabezpieczone materialne dziedzictwo kulturowe.	O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy.	S.1 SILNA WSPÓLNOTA I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA
S.1/O.09/R.2 Zabezpieczone niematerialne dziedzictwo kulturowe.		
S.1/O.09/R.3 Zaktywizowane materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe.		
S.1/O.10/R.1 Wysoka atrakcyjność zasobów bibliotecznych.	O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru.	
S.1/O.10/R.2 Wykształcone, nowe funkcje działalności bibliotecznej.		
S.1/O.11/R.1 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja kolejowa.		
S.1/O.11/R.2 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja autobusowa.		
S.1/O.11/R.3 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja rowerowa.		
S.2/O.12/R.1 Wysoka atrakcyjność inwestycyjna miasta.	O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji.	
S.2/O.12/R.2 Rozwinięta gospodarka miasta.		
S.2/O.12/R.3 Rozwinięta mała przedsiębiorczość, w tym mikroprzedsiębiorczość.		
S.2/O.12/R.4 Znacząca innowacyjność gospodarki miasta		
S.2/O.13/R.1 Wykształcone aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne miasta.	O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie.	
S.2/O.13/R.2 Zrównoważenie aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta.		
S.2/O.14/R.1 Dobre warunki funkcjonowania rolnictwa podmiejskiego.	O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie.	
S.2/O.14/R.2 Wysoki poziom nowoczesności rolnictwa podmiejskiego.		
S.2/O.14/R.3 Dobra kondycja ekonomiczna rolnictwa podmiejskiego.		
S.2/O.14/R.4 Wielofunkcyjna integracja rolnictwa podmiejskiego.		
S.2/O.15/R.1 Wysoki odsetek pracujących.	O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego.	
S.2/O.15/R.2 Wysoka atrakcyjność lokalnych miejsc pracy.		
S.2/O.15/R.3 Niski poziom i bezpieczna struktura bezrobocia.		
S.2/O.16/R.1 Rozwinięte systemy energetyki OZE.	O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.	
S.2/O.16/R.2 Dostępna sieć i moc elektroenergetyczna.		
S.2/O.16/R.3 Transformacja energetyczna gospodarstw domowych i ich budynków		
S.2/O.16/R.4 Rozwinięty i zdekarbonizowany system ciepłowniczy.		
S.2/O.16/R.5 Zdekarbonizowane i zredukowane zużycie energii w obiektach komunalnych.		

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.2/O.16/R.6 Rozwinięta sieć gazownicza.	O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa.	S.2 KONKURENCYJNA GOSPODARKA PRZYSZŁOŚCI
S.2/O.17/R.1 Dobry stan dróg publicznych i ich infrastruktury okołodrogowej.		
S.2/O.17/R.2 Wysoka dostępność i dobry stan infrastruktury rowerowej.		
S.2/O.17/R.3 Dobry stan infrastruktury kolejowej.		
S.2/O.18/R.1 Wysoka dostępność usług telefonii komórkowej.		
S.2/O.18/R.2 Wysoka dostępność internetu.		
S.2/O.18/R.3 Wysoka niezależność i sprawność łączności awaryjnej.		
S.2/O.19/R.1 Wysoka dostępność i jakość usług wodociągowych.		
S.2/O.19/R.2 Bezpieczna infrastruktura i usługi wodociągowe.		
S.2/O.20/R.1 Kompletna infrastruktura zarządzania wodami opadowymi.		
S.2/O.20/R.2 Skuteczne zabezpieczenia przeciwpowodziowe.	O.18 Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki.	S.3 ŁĄD PRZESTRZENNY, CZYSTE ŚRODOWISKO I DOSTĘPNE MIESZKALNICTWO
S.3/O.21/R.1 Efektywne wykorzystanie przestrzeni.	O.19 Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa.	
S.3/O.21/R.2 Prorozwojowe wykorzystanie przestrzeni.		
S.3/O.21/R.3 Zrównoważone wykorzystanie przestrzeni.		
S.3/O.21/R.4 Zachowane piękno krajobrazu.		
S.3/O.22/R.1 Piękno przestrzeni publicznych.	O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej.	
S.3/O.22/R.2 Bogactwo błękitnych i zielonych przestrzeni publicznych.		
S.3/O.22/R.3 Bogactwo kulturotwórczych i integrujących przestrzeni publicznych.		
S.3/O.23/R.1 Niski poziom zanieczyszczeń powietrza.	O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń.	
S.3/O.23/R.2 Niski poziom zanieczyszczeń lokalnych wód.		
S.3/O.23/R.3 Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji lokalnych gleb.		
S.3/O.23/R.4 Niski poziom uciążliwego hałasu.		
S.3/O.23/R.5 Utrzymanie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego.		
S.3/O.23/R.6 Optymalna ochrona prawna lokalnych zasobów przyrody.		
S.3/O.24/R.1 Satysfakcjonująca wiedza i silne więzi środowiskowe mieszkańców.	O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne.	
S.3/O.24/R.2 Satysfakcjonująca świadomość mieszkańców nt. stanu lokalnego środowiska i działań na jego rzecz.		
	O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa.	
	O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.	

Oczekiwany rezultat (R.x)	Cel operacyjny (O.xx)	S.x
S.3/O.24/R.3 Wysoka świadomość samorządu nt. stanu lokalnego środowiska.	O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.	S.3 ŁĄD PRZESTRZENNY, CZYSTE ŚRODOWISKO I DOSTĘPNE...
S.3/O.25/R.1 Wzrastające budownictwo mieszkaniowe.		
S.3/O.25/R.2 Wzrastające społeczne budownictwo mieszkaniowe.		
S.3/O.25/R.3 Zrównoważona komunalna gospodarka mieszkaniowa.		
S.3/O.26/R.1 Wysoka dostępność i jakość usług kanalizacyjnych.		
S.3/O.26/R.2 Bezpieczna infrastruktura i usługi kanalizacyjne.		
S.3/O.27/R.1 Wysoka selektywność zbiórki odpadów komunalnych.		
S.3/O.27/R.2 Niski poziom wytwarzania odpadów komunalnych.		
S.3/O.27/R.3 Wysoka sprawność systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.		
S.3/O.27/R.4 Brak odpadów azbestowych.	O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna.	S.4 SPRAWNE, PARTNERSKIE I STABILNE ZARZĄDZANIE ROZWOJEM
S.4/O.28/R.1 Wysokie kompetencje władz i pracowników samorządowych.		
S.4/O.28/R.2 Nowoczesne i efektywne rozwiązania techniczne stosowane w działalności samorządowej.		
S.4/O.28/R.3 Sprawcza i efektywna organizacja działalności samorządowej.		
S.4/O.28/R.4 Wysoka motywacja zawodowa kadr samorządowych.		
S.4/O.29/R.1 Wysoka świadomość sytuacyjna władz gminy oraz kierownictwa gminnych jednostek organizacyjnych.		
S.4/O.29/R.2 Zapewnione zintegrowane podstawy planistyczne zarządzania rozwojem miasta.		
S.4/O.30/R.1 Dobry dostęp interesariuszy do informacji samorządowej.		
S.4/O.30/R.2 Wysoka partycypacja mieszkańców w zarządzaniu rozwojem miasta.		
S.4/O.30/R.3 Wysoka partycypacja organizacji pozarządowych w zarządzaniu rozwojem miasta.	O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa.	S.4 SPRAWNE, PARTNERSKIE I STABILNE ZARZĄDZANIE ROZWOJEM
S.4/O.30/R.4 Wysoka partycypacja ponadlokalnych podmiotów publicznych w kreowaniu rozwoju miasta.		
S.4/O.31/R.1 Wysoki potencjał nieruchomości w zasobie gminy i majątku GJO.		
S.4/O.31/R.2 Wysoka aktywność w wykorzystaniu nieruchomości gminy.		
S.4/O.32/R.1 Wysokie zdolności finansowe gminy do kreowania rozwoju.		
S.4/O.32/R.2 Wysoka trafność, efektywność i partycypacja w wydatkowaniu środków publicznych.		

WSKAŹNIKI SYTUACJI Na podstawie art. 9 pkt 5) oraz art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju gminy sporządza diagnozę jej sytuacji we wskazanych wymiarach, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Z kolei zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia rozwoju gminy obejmuje wnioski wynikające z tej diagnozy, a wskazana w dalszej części tego ustępu struktura strategii pozostaje z tymi wnioskami w logicznym związku.

W praktyce oznacza to, że diagnoza sytuacji gminy stanowi punkt wyjścia dla treści strategii rozwoju gminy, w tym przede wszystkim dla jej celów strategicznych rozwoju, kierunków działań służących realizacji celów strategicznych oraz oczekiwanych rezultatów planowanych działań. Z tego względu wskaźniki opisujące sytuację Mikołowa są najbardziej adekwatnymi wskaźnikami osiągania rezultatów planowanych działań. W SRGM 2026-2035 wskaźniki te określane są jako wskaźniki sytuacji.

Należy jednak podkreślić, że zmiany sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Mikołowa, a więc także zmiany wartości opisujących ją wskaźników sytuacji, w zdecydowanej większości przypadków nie były, nie są i w okresie realizacji SRGM 2026-2035 nie będą wynikały wyłącznie z działań jej samorządu, w tym gminnych jednostek organizacyjnych. Sytuacja społeczna, gospodarcza i przestrzenna miasta dotychczas kształtowała się, kształtuje się i w czasie realizacji SRGM 2026-2035 będzie się bowiem kształtować również pod wpływem wielu innych czynników, w tym działań samorządu powiatowego, samorządu województwa, władz państwowych, instytucji Unii Europejskiej, a także jednostek im podległych, jak również działań lokalnych i ponadlokalnych przedsiębiorstw, osób fizycznych, organizacji pozarządowych i innych organizacji oraz oddziaływania zjawisk społecznych, gospodarczych i naturalnych.

Mimo tego wskaźniki sytuacji przyjęto jako podstawowe do identyfikacji i oceny rezultatów działań planowanych w SRGM 2026-2035, ponieważ są one trafniejsze niż alternatywne wobec nich wskaźniki informujące o poniesionych nakładach finansowych, rzeczowych, przestrzennych, czasowych czy kadrowych (dalej przedstawione wskaźniki nakładów). Wskaźniki sytuacji pokazują bowiem obiektywny stan Mikołowa, a zmiany ich wartości odzwierciedlają realne, obiektywne zmiany tej sytuacji. Wskaźniki nakładów nie opisują natomiast sytuacji, lecz jedynie nakłady poniesione z zamiarem wywołania (mniej lub bardziej precyzyjnie określonej) zmiany albo utrzymania sytuacji w danym zakresie, co w praktyce zarządzania publicznego, także na poziomie gminy, nie zawsze następuje. Różnica między zmianą oczekiwaną a zmianą faktycznie uzyskaną w wyniku poniesienia nakładów bywa na tyle duża, że czasem dotyczy nawet kierunku tej zmiany lub jej charakteru. Wskaźniki sytuacji, jako odnoszące się do rzeczywistości, są pozbawione tej słabości, dzięki czemu będą stanowiły podstawę motywacji do podnoszenia trafności, skuteczności i efektywności nakładów ponoszonych przez samorząd gminy na realizację SRGM 2026-2035. Co więcej, nawet jeśli w danej dziedzinie sytuacja Mikołowa stanie się zgodna z SRGM 2026-2035 głównie za sprawą czynników innych niż działania samorządu, wskaźniki sytuacji pozwolą to odnotować i odpowiednio przekierować nakłady samorządu na inne cele. Wskaźniki nakładów nie dostarczają natomiast informacji potrzebnych do podejmowania takich, niezbędnych w praktyce, decyzji optymalizacyjnych.

W tabelach od Tabela 6 do Tabela 37 zaprezentowano referencyjne wskaźniki sytuacji (oznaczone symbolem ⊙), które będą służyć do identyfikacji i oceny rezultatów działań przewidzianych w SRGM 2026-2035, wraz ze wskazaniem pożądanych kierunków ich zmian. Wskaźniki te zaprojektowano tak, aby, w możliwym do osiągnięcia stopniu, posiadały równocześnie następujące cechy:

- ciągłość, tj. były ustalane na podstawie danych dostępnych w niezmienionej formie w długich, najlepiej wieloletnich okresach, co umożliwia porównania w czasie;
- cykliczność, tj. były wyznaczane z użyciem informacji dostępnych dla kolejnych, porównywalnych okresów, nie dłuższych niż rok;
- dostępność, tj. opierały się na danych o wysokiej dostępności, w szczególności pozyskiwanych bezkosztowo ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych gminy;
- jednoznaczność, tj. nie pozostawiały wątpliwości, jaką cechą miasta oraz jaki rezultat działań odzwierciedlają;
- pojemność, tj. możliwie kompleksowo opisywały sytuację w zakresie oczekiwanego rezultatu planowanych działań, do którego zostały przypisane;
- powszechność, tj. były ustalane lub możliwe do ustalenia również dla innych gmin, co pozwala na porównania z innymi gminami;
- prostota, tj. były łatwe do obliczenia;
- wiarygodność, tj. bazowały na informacjach o wysokiej rzetelności, zwłaszcza pochodzących ze źródeł publicznych, zwłaszcza z GUS i państwowych służb, inspekcji i straży.

W związku z powyższym, jako:

- **wewnętrzne źródła informacji do ustalenia wartości wskaźników sytuacji** wskazuje się bazy, rejestry i ewidencje prowadzone przez (kolejność alfabetyczna): (1) Centrum Aktywności Społecznej w Mikołowie; (2) Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie; (3) Centrum Usług Społecznych w Mikołowie; (4) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie; (5) gminne przedszkola; (6) gminne szkoły podstawowe i zespoły szkolno-przedszkolne; (7) Instytut Mikołowski; (8) Miejską Bibliotekę Publiczną w Mikołowie; (9) Miejski Dom Kultury w Mikołowie; (10) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie; (11) Muzeum w Mikołowie; (12) Straż Miejską Mikołów; (13) Urząd Miasta Mikołów; (14) Zakład Gospodarki Lokalowej w Mikołowie; (15) Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o.; (16) Zakład Usług Komunalnych w Mikołowie; (17) Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Mikołów; (18) Żłobek Miejski.
- **zewnętrzne źródła informacji do ustalenia wartości wskaźników sytuacji** wskazuje się ogólnodostępne bazy danych podmiotów publicznych, w tym w szczególności (kolejność alfabetyczna): (1) Banku Danych Lokalnych GUS; (2) Banku Danych Pomiarowych GIOŚ; (3) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej; (4) Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad; (5) Geoportalu Infrastruktury Informacji Przestrzennej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii; (6) Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii; (7) GUS w odniesieniu do wyników następnego, powszechnego spisu rolnego, który najprawdopodobniej będzie miał miejsce w 2030 r. (zgodnie z regulacjami ONZ); (8) Kolei Śląskich sp. z o.o. i innych przewoźników obsługujących połączenia kolejowe na terenie gminy; (9) Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie; (10) Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie; (11) Państwowej Komisji Wyborczej; (12) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych; (13) Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych; (14) Powiatowego Zarządu Dróg w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych; (15) Starostwa Powiatowego w Mikołowie; (16) Systemu Informacyjnego o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne; (17) Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach; (18) Zarządu Transportu Metropolitalnego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii;

W razie braku dostępu do informacji koniecznych do wyznaczenia wartości danego wskaźnika sytuacji dopuszcza się, aby w ewaluacji realizacji SRGM 2026-2035 zastosować inny wskaźnik sytuacji, który w zadowalającym stopniu posiada jednocześnie ww. cechy. W przypadku wskaźników opartych na informacjach będących wynikiem szacowania, a nie pomiaru, każdorazowo podawana będzie informacja o zastosowanej metodzie szacowania.

WSKAŹNIKI OPINII to wskaźniki opisujące opinie interesariuszy Mikołowa, w szczególności mieszkańców, a także właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej lokalnych przedsiębiorstw, rolników oraz innych grup, dotyczące społecznej, gospodarczej i przestrzennej sytuacji miasta oraz zmian zachodzących w tej sytuacji. W SRGM 2026-2035 uznano je, obok wskaźników sytuacji, za podstawowe w identyfikacji i ocenie rezultatów planowanych działań, ponieważ:

- wskazani interesariusze są beneficjentami zmian sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Mikołowa stanowiących rezultat działań realizowanych w ramach SRGM 2026-2035, a tym samym w praktyce są także „arbitrami” tych zmian. Jednocześnie, samo osiągnięcie określonych zmian nie przesądza o tym, że beneficjenci będą z nich zadowoleni. Część z nich może uznać je za zbyt małe lub zbyt wolne, zwłaszcza jeśli w otoczeniu miasta analogiczne zmiany zachodzą szybciej albo intensywniej. Co więcej, opinie interesariuszy mogą ulegać zmianom. Sytuacja uznawana za pożądaną w chwili uchwalenia SRGM 2026-2035 po pewnym czasie może być przez interesariuszy oceniana jako niepożądana. Dlatego znajomość ich opinii jest władzom gminy potrzebna nie tylko do oceny stopnia osiągnięcia oczekiwanych rezultatów działań, lecz także do oceny aktualności SRGM 2026-2035 względem ich aktualnych oczekiwań;
- odpowiednio dobrany wskaźnik opinii może zastąpić dany wskaźnik sytuacji, gdy ten przestanie być dostępny albo utraci ciągłość lub cykliczność. Może się tak stać na przykład wtedy, gdy GUS zawiesi lub zakończy gromadzenie bądź udostępnianie danych o określonej cesze miasta, ewentualnie zmieni sposób jej pomiaru. Tego rodzaju zmiany występowały już w praktyce wielokrotnie;
- wskaźniki opinii umożliwiają ocenę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Mikołowa w tych obszarach, dla których nie istnieją dane „twarde”, a takich obszarów jest wiele. Przykładowo statystyka publiczna (ani inne dostępne źródła) nie monitoruje środowiskowej wiedzy mieszkańców. W takich przypadkach opinie mieszkańców, czyli ich samooceny, są jedynym źródłem informacji o sytuacji w danym zakresie. Wskaźniki opinii, uzupełniając informacyjnie wskaźniki sytuacji, pozwolą władzom gminy prowadzić bardziej kompleksową identyfikację i ocenę oczekiwanych rezultatów działań planowanych w SRGM 2026-2035.

W tabelach od Tabela 6 do Tabela 37 zaprezentowano referencyjne wskaźniki opinii (oznaczone symbolem ☑), które będą wykorzystywane do identyfikacji i oceny rezultatów działań planowanych w SRGM 2026-2035, wraz z określeniem pożądaných kierunków ich zmian. Wskaźniki te opracowano tak, aby, w możliwym do osiągnię-

cia stopniu, posiadały równocześnie opisane wyżej cechy pojemności, jednoznaczności i prostoty, a także mogły być ustalane na podstawie informacji możliwych do łatwego pozyskania w drodze badań ankietowych o niskim stopniu złożoności.

W związku z powyższym, przyjmuje się:

- cykliczne prowadzenie badań ankietowych wśród ww. interesariuszy Mikołowa w IV kwartale każdego roku realizacji SRGM 2026-2035, dla którego będzie prowadzona ewaluacja w wariantach pełnym, o której mowa w rozdziale 13.4;
- że w przypadku braku możliwości zadania w ankiecie pytania, którego odpowiedź jest niezbędna do ustalenia wartości danego wskaźnika opinii, dopuszcza się zadanie innego pytania, pozwalającego ustalić wartość innego wskaźnika opinii, który w zadowalającym stopniu spełnia łącznie kryteria pojemności, jednoznaczności, prostoty i sondażowości.

WSKAŹNIKI NAKŁADÓW to wskaźniki opisujące finansowe, rzeczowe, przestrzenne, czasowe lub kadrowe nakłady poniesione przez samorząd Gminy Mikołów, w tym GJO, na realizację działań planowanych w SRGM 2026-2035 w celu osiągnięcia oczekiwanych rezultatów (OR). Ze względu na omówione wyżej ograniczenia w stosowaniu tych wskaźników, przyjmuje się, że w SRGM 2026-2035 będą one wykorzystywane do identyfikacji i oceny rezultatów jako wskaźniki dodatkowe, tj.:

- uzupełniające wskaźniki sytuacji lub/i wskaźniki opinii;
- zastępujące, na zasadach opisanych poniżej, wskaźniki sytuacji lub wskaźniki opinii, których ustalenie jest niemożliwe albo nieoptymalne;
- fakultatywne, tj. uzupełniające, na zasadach opisanych poniżej, wskaźniki sytuacji lub/i wskaźniki opinii.

W części tabel, od Tabela 6 do Tabela 37, zaprezentowano referencyjne wskaźniki nakładów, oznaczone symbolem ♠, wraz z pożądanymi kierunkami ich zmian. Opracowano je tak, aby, w możliwym do osiągnięcia stopniu, spełniały jednocześnie kryteria wskazane dla wskaźników sytuacji. W tabelach nie wskazano natomiast wskaźników nakładów, które miałyby zastępować wskaźniki sytuacji lub opinii w sytuacjach opisanych powyżej. W takich przypadkach będą one dobierane indywidualnie, z uwzględnieniem wskazanych kryteriów. Analogicznie będzie postępowano przy doborze wskaźników nakładów wykorzystywanych fakultatywnie jako uzupełnienie wskaźników sytuacji lub/i wskaźników opinii. Decyzje o ich fakultatywnym zastosowaniu w ewaluacji realizacji SRGM 2026-2035 będą podejmowane w toku tej ewaluacji, z uwzględnieniem stopnia spełniania przez nie kryteriów właściwych dla wskaźników sytuacji.

BAZY ODNIESIENIA I OZNACZENIA WSKAŹNIKÓW

W odniesieniu do wszystkich wskaźników określono pożądane kierunki ich zmian (OZ), oznaczając je następującymi symbolami:

- ↑ wzrost;
- ↓ spadek;
- ↗ wzrost do określonego poziomu;
- ↘ spadek do określonego poziomu;
- brak zmian lub niewielki wzrost;
- ← brak zmian lub niewielki spadek.

Dla wskaźników sytuacji i nakładów, za bazę odniesienia przyjmuje się ich wartości z roku przyjęcia SRGM 2026-2035. Dla wskaźników opinii, za bazę odniesienia przyjmuje się z kolei ich wartości uzyskane podczas badań ankietowych przeprowadzonych na użytek opracowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta (poprzedzających opracowanie SRGM 2026-2035), a jeśli nie istnieją, wartości uzyskane w pierwszym ewaluacyjnym badaniu ankietowym.

Rozwinięcia skrótów nazw źródeł informacji (ŹI) zawiera Tabela 2. Pozostałe skróty użyte w tabelach, od Tabela 6 do Tabela 37 oznaczają: OR – oczekiwany rezultat planowanych działań; WP – wymiar przestrzenny; c.m. – całe miasto.

Ponadto, ilekroć w opisach wskaźników jest mowa o:

- rodzicach, dzieciach, opiekunach prawnych i seniorach, należy przez to rozumieć takie osoby zamieszkujące w mieście, o ile nie wskazano inaczej;
- 31 XII, należy przez to rozumieć 31 grudnia roku wdrażania SRGM 2026-2035 objętego ewaluacją.

8.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ♦.	OZ	ŹI
S.1/O.01/R.1 Dobra dostępność i wysoka jakość usług żłobkowych.	c.m.	☉ Udział dzieci zamieszkujących w mieście, uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego na terenie miasta w całkowitej liczbie takich dzieci w wieku żłobkowym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział rodziców i opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego na terenie miasta, którzy ocenili go ogólnie co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	BAM
S.1/O.01/R.2 Dobra dostępność i wysoka jakość usług przedszkolnych.	c.m.	☉ Udział dzieci zamieszkujących w mieście, uczęszczających do przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej na terenie miasta w całkowitej liczbie takich dzieci w wieku przedszkolnym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział rodziców i opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej na terenie miasta, którzy ocenili go ogólnie co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	BAM
S.1/O.01/R.3 Wysoka konkurencyjność i perspektywność gminnych usług szkolnictwa podstawowego.	c.m.	☉ Liczba uczniów i wychowanków oddziałów przedszkolnych gminnych szkół podstawowych przypadających na jednego pracownika tych szkół, w przeliczeniu na pełne etaty, z uwzględnieniem osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych (stan na 31 XII).	↑	GSP, BDL
		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z języka polskiego ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	↑	CKE
		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z matematyki ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	↑	CKE
		☉ Dodatnia różnica między średnim wynikiem ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z wybranego języka obcego nowożytnego ustalonym łącznie dla gminnych szkół podstawowych, a analogicznym średnim wynikiem dla województwa.	↑	CKE
		☉ Współczynnik skolaryzacji podstawowej netto (relacja liczby osób w wieku 7-14 lat uczących się w szkołach podstawowych na terenie gminy (stan na początku roku szkolnego) do liczby mieszkańców w wieku 7-14 lat (stan w dniu 31 XII)).	↑	BDL
		☉ Różnica między wydatkami gminy w Dziale 801 Oświata i wychowanie a częścią oświatową subwencji ogólnej, przypadająca na 1 ucznia.	↓	UM, BDL
		☑ Udział rodziców dzieci uczęszczających do gminnych szkół podstawowych, którzy ocenili ogólnie ich szkołę co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, którzy ocenili ogólnie swoją szkołę co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	BAU
S.1/O.01/R.4 Atrakcyjna oferta szkolnictwa ponadpodstawowego.		⦿ Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych uczących się w ich siedzibach na terenie miasta.	↑	BDL
S.1/O.01/R.5 Upowszechniona edukacja pozaformalna i nieformalna dorosłych mieszkańców.	c.m.	⦿ Liczba dorosłych mieszkańców, którzy skorzystali w ubiegłym roku ze szkoleń, warsztatów i innych form edukacji nie krótszej niż 5 h lekcyjnych, niezwiązanych z ich samorządową pracą, zorganizowanych przez GJO.	↑	GJO
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ubiegłym roku uczestniczyli w dowolnym szkoleniu, kursie, warsztatach itp. zakończonych wydaniem im imiennego świadectwa, certyfikatu itp. [skala dwustopniowa: uczestniczyłam(em) / nie uczestniczyłam(em)].	↑	BAM
S.1/O.01/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu opieki i edukacji.	c.m.	⦿ Udział pracowników gminnych żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w ćwiczeniu umiejętności reagowania i funkcjonowania w warunkach materializacji zagrożeń.	↑	GJO

Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.02/R.1 Powszechność postaw obywatelskich i aktywności pozarządowej.	c.m.	⦿ Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział mieszkańców uznających, że inni mieszkańcy wykazują na co dzień postawy obywatelskie co najmniej czasami. [skala czterostopniowa: nie wykazują / czasami / zwykle / często].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że interesują ich sprawy publiczne społeczności lokalnej. [skala dwustopniowa: interesują / nie interesują].	↑	BAM
S.1/O.02/R.2 Upowszechnienie wolontariatu i samopomocy na rzecz społecznego i przestrzennie-środowiskowego rozwoju miasta.	c.m.	⦿ Liczba osobodni (8 h na 1 os.) pracy wolontariackiej, w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w ubiegłym roku w GJO.	↑	GJO
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że niespokrewnieni mieszkańcy miasta udzielają sobie bezinteresownego wsparcia co najmniej czasami. [skala sześciostopniowa: nigdy / bardzo rzadko / rzadko / czasami / często / bardzo często].	↑	BAM

Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ✧.	OZ	ŹI
S.1/O.03/R.1 Wysokie bezpieczeństwo ruchu drogowego i pieszych.	c.m.	☉ Liczba ofiar wypadków drogowych ogółem na terenie miasta w ubiegłym roku.	↓	BDL, KPP
		☉ Liczba miejscowych zagrożeń i zdarzeń komunikacyjnych ogółem na terenie miasta w ubiegłym roku.	↓	BDL, KPP
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dla kierowców drogi w mieście są co najmniej bezpieczne. [skala pięciostopniowa: drogi są bardzo niebezpieczne / niebezpieczne / zadowalająco bezpieczne / bezpieczne / bardzo bezp.].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że piesi poruszający się wzdłuż dróg i przechodzący przez jezdnię w mieście są co najmniej wystarczająco bezpieczni. [skala trzystopniowa: nie są bezpieczni / zdarzają się zagrożenia, ale ogólnie są wystarczająco bezpieczni / są w pełni bezpieczni]	↑	BAM
S.1/O.03/R.2 Wysokie bezpieczeństwo pożarowe i lokalne zdolności ratownicze.	c.m.	☉ Liczba pożarów innych niż małe na terenie miasta na 1000 mieszkańców w ubiegłym roku.	↓	BDL
		☉ Udział dojazdów pierwszych podmiotów ratowniczych na miejsca pożarów i innych zdarzeń w mieście, w czasie nie dłuższym niż 20 min.	↑	BDL, KPPSP
S.1/O.03/R.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego.	c.m.	☉ Łączna liczba przestępstw stwierdzonych w 7 głównych kategoriach (bójka i pobicie; uszczerbek na zdrowiu; kradzież cudzej rzeczy; kradzież samochodu; kradzież z włamaniem; rozbój, wymuszenie, kradzież rozbójnicza; uszkodzenie mienia), popełnionych na terenie miasta w ubiegłym roku.	↓	KPP
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, twierdzących, że nie wiedzą, co zrobić w sytuacji co najmniej jednego z następujących zagrożeń: pożar, wypadek, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, stalking	↓	BAU
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że czują się zagrożeni przestępczością średnio lub bardziej. [skala czterostopniowa: nie czuję się zagrożona(y) / czuję się zagrożona(y), ale słabo / czuję się średnio zagrożona(y) / czuję się mocno zagrożona(y)]	↓	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wandalizm występuje w mieście w stopniu małym lub nie występuje. [skala czterostopniowa: wandalizm występuje w stopniu dużym / wandalizm występuje w stopniu średnim / wandalizm występuje w stopniu małym / wandalizm nie występuje]	↓	BAM
S.1/O.03/R.4 Wysoki poziom bezpieczeństwa obiektów i usług gminnych jednostek organizacyjnych.	c.m.	☉ Liczba poszkodowanych w wypadkach wymagających udzielenia im pomocy medycznej w placówkach ochrony zdrowia, które wydarzyły się w ubiegłym roku na terenie budynków, budowli oraz urządzeń sportowych lub rekreacyjnych administrowanych przez GJO i zostały zgłoszone ich kierownictwu.	↓	GJO
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, twierdzących, że w szkołach tych i wokół nich czują się bezpiecznie. [skala trzystopniowa: czuję się bezpiecznie / czasem nie czuję się bezpiecznie / często nie czuję się bezpiecznie]	↑	BAU

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.03/R.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa cyfrowego mieszkańców.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wystarczająco znają zagrożenia internetowe i wiedzą, jak zachować bezpieczeństwo w internecie. [skala trzystopniowa: nie znam ich wystarczająco lub/i nie wiem, jak zachować bezpieczeństwo w internecie / nie wiem, czy znam je wystarczająco i czy umiem zachować bezpieczeństwo w internecie / wystarczająco znam i wiem, jak zachować bezpieczeństwo w internecie]	↑	BAM
S.1/O.03/R.6 Wysoki poziom bezpieczeństwa powodziowego.	c.m.	❖ Szacowana wartość strat materialnych prywatnych i publicznych spowodowanych przez powódzie i podtopienia, które miały miejsce na terenie miasta w ubiegłym roku.	↓	GUS
S.1/O.03/R.7 Wysoki poziom potencjału Obrony Cywilnej i ochrony ludności.	c.m.	❖ Skumulowana wartość środków finansowych gminy wydatkowanych poczynając od roku uchwalenia Strategii na realizację zadań własnych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.	↑	UM
		❖ Liczba miejsc ochrony w obiektach na terenie gminy wprowadzonych i znajdujących się w Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (stan na 31 XII).	↗	UM
S.1/O.03/R.8 Wysoki poziom odporności na zagrożenia.	c.m.	❖ Szacowana liczba mieszkańców uczestniczących w przeprowadzonych w ubiegłym roku przez GJO szkoleniach, ćwiczeniach i innych formach edukacji nt. ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej.	↑	UM
		❖ Łączna liczba radnych i pracowników GJO uczestniczących w ubiegłym roku w co najmniej jednym szkoleniu lub ćwiczeniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej.	↑	UM, GJO
S.1/O.03/R.9 Dobre przygotowanie do zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych i epizootycznych.	c.m.	❖ Udział dni stanu epidemii w ubiegłym roku, w których gmina udzielała mieszkańcom związanego z tym wsparcia informacyjnego i innego.	↑	UM
		❖ Udział dni stanu epizootii w ubiegłym roku, w których gmina udzielała rolnikom związanego z tym wsparcia informacyjnego i innego.	↑	UM

Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.04/R.1 Upowszechniona aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.	c.m.	❖ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie gminy w wieku do 18 l. w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy oświadczających, że w dorosłym życiu będą uprawiać jakiś sport lub będą inaczej aktywni fizycznie. [skala dwustopniowa: sądzę, że będę uprawiać jakiś sport lub inaczej będę regularnie aktywna/y fizycznie / sądzę, że nie będę uprawiać żadnego sportu ani nie będę inaczej regularnie aktywna/y fizycznie].	↑	BAU
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy, którzy ocenili ogólnie co najmniej dobrze obowiązkowe i dodatkowe zajęcia wychowania fizycznego, zajęcia sportowe itp., prowadzone w ich szkołach. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena do-	↑	BAU

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		<i>bra / ocena bardzo dobra / ocena celująca</i>].		
S.1/O.04/R.2 Upowszechniona aktywność fizyczna seniorów.	c.m.	☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, oceniających adresowaną do nich na terenie miasta ofertę rekreacji ruchowej jako co najmniej dobrą. [skala pięciostopniowa: oferta bardzo dobra / oferta dobra / oferta dostateczna / oferta niedostateczna / nie dostrzegam takiej oferty].	↑	BAS
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że nie brakuje im w mieście żadnego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala trzystopniowa: brakuje mi zdecydowanie takiego obiektu / brakuje mi trochę takiego obiektu / nie brakuje mi takiego obiektu].	↑	BAS
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiają sport lub mają inną, intensywną dla nich, rekreacyjną aktywność ruchową. [skala trzystopniowa: tak, przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiam sport lub mam inną rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / uprawiam sport lub inną, intensywną dla mnie, rekreację ruchową, ale przeciętnie rzadziej niż raz w tygodniu / nie uprawiam sportu ani innej, intensywnej dla mnie, rekreacji ruchowej].	↑	BAS
S.1/O.04/R.3 Upowszechniona aktywność fizyczna osób dorosłych.	c.m.	⊙ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie miasta w wieku powyżej 18 lat w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział mieszkańców w wieku od 16 do 59 lat (kobiety) / 64 lat (mężczyźni) twierdzących, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiają sport lub mają inną, intensywną dla nich, rekreacyjną aktywność ruchową. [skala trzystopniowa: tak, przeciętnie co najmniej raz w tygodniu uprawiam sport lub mam inną rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / uprawiam sport lub inną, intensywną dla mnie, rekreację ruchową, ale przeciętnie rzadziej niż raz w tygodniu / nie uprawiam sportu ani innej, intensywnej dla mnie, rekreacji ruchowej].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców w wieku od 16 do 59 lat (kobiety) / 64 lat (mężczyźni) twierdzących, że nie brakuje im w mieście żadnego obiektu sportowego lub innego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala dwustopniowa: nie brakuje / brakuje].	↑	BAM
S.1/O.04/R.4 Częsta aktywność fizyczna niepełnosprawnych.	c.m.	⊙ Udział obiektów sportowych dostosowanych do ćwiczących niepełnosprawnych w ubiegłym roku (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⊙ Udział niepełnosprawnych mieszkańców oceniających ofertę rekreacji ruchowej na terenie miasta adresowaną do nich jako co najmniej dobrą. [skala pięciostopniowa: oferta bardzo dobra / oferta dobra / oferta dostateczna / oferta niedostateczna / nie dostrzegam takiej oferty].	↑	BAM
S.1/O.04/R.5 Wysoki potencjał sportowy miasta.	c.m.	⊙ Łączna liczba trenerów, instruktorów sportowych i innych osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych (wg. definicji GUS) zarejestrowanych na terenie miasta w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⊙ Liczba ćwiczących w klubach sportowych zarejestrowanych na terenie miasta w roku ubiegłym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⊙ Stopień (%) wykorzystania w ubiegłym roku obiektów sportowych podległych gminie i klubom sportowym, bez przy-szkolnych (wg. definicji GUS).	↑	BDL

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.05/R.1 Satysfakcjonująca dostępność lokalnej opieki zdrowotnej i jej komplementarność z ofertą regionalnego otoczenia.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie miasta do, najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, leczniczych świadczeń POZ jest ogólnie co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie miasta lub w jego bliskim sąsiedztwie do, najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, leczniczych świadczeń AOS jest ogólnie co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie miasta lub w jego bliskim sąsiedztwie do, najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, diagnostycznych świadczeń finansowanych przez NFZ jest ogólnie co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie miasta lub w jego bliskim sąsiedztwie, do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, rehabilitacyjnych świadczeń finansowanych przez NFZ jest ogólnie co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale niedostateczny / dostęp jest dostateczny / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↑	BAM
S.1/O.05/R.2 Upowszechnione postawy prozdrowotne.	c.m.	⦿ Udział dzieci w gminnych żłobkach, przedszkolach, oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych i szkołach podstawowych objętych przez te placówki w ubiegłym roku co najmniej jednym, profilaktycznym badaniem przesiewowym.	↑	GŻ, GSP, GP,
		☑ Udział pełnoletnich mieszkańców oświadczających, że w ub. roku poddali się co najmniej jednemu badaniu profilaktycznemu, tzn. takiemu, które nie było zw. z rozpoznaną już chorobą lub z uzyskiwaniem uprawnień, zezwoleń, podejmowaniem pracy itp. [skala dwustopniowa: poddałam(em) się takiemu badaniu co najmniej raz / nie poddałam(em) się takiemu badaniu].	↑	BAM
S.1/O.05/R.3 Satysfakcjonujący stan zdrowia mieszkańców.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że ich ogólny stan zdrowia jest co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: bardzo zły / zły / dostateczny / dobry / bardzo dobry].	↑	BAM

Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
------	----	--	----	----

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.06/R.1 Po-wszechne włączenie społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe seniorów i niepełnosprawnych.	c.m.	☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że bariery architektoniczne i inne techniczne, poza miejscem ich zamieszkania, występują w mieście co najwyżej rzadko. [skala czterostopniowa: <i>takie bariery nie występują / takie bariery występują, ale rzadko / takie bariery występują dość często / takie bariery występują powszechnie</i>].	↑	BAM, BAS
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że są włączeni w lokalne życie społeczne lub gospodarcze, lub w działalność prośrodowiskową co najmniej słabo. [skala czterostopniowa: <i>nie jestem włączona(y) / jestem włączona(y), ale słabo / jestem włączona(y) / jestem mocno włączona(y)</i>].	↑	BAM, BAS
		☉ Udział członków kół, klubów, sekcji itp. w MDK w wieku 60 i więcej lat (stan na 31 XII).	↑	BDL, MDK
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta kulturalno-rozrywkowa na terenie miasta jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: <i>nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca</i>].	↑	BAM, BAS
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta rekreacji ruchowej na terenie miasta jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: <i>nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca</i>].	↑	BAM, BAS
S.1/O.06/R.2 Dobre wsparcie seniorów, niepełnosprawnych i ich opiekunów.	c.m.	☉ Szacowana liczba mieszkańców będących seniorami, wymagających opieki dziennej, lecz niemających do niej dostępu (stan na 31 XII).	↓	CUS
		☉ Szacowana liczba mieszkańców będących seniorami lub osobami niepełnosprawnymi potrzebującymi, lecz pozbawionymi usług pielęgnacyjno-opiekuńczych lub których opiekunowie pozbawieni są regularnych usług wytchnieniowych (stan na 31 XII).	↓	CUS

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.07/R.1 Redukcja dysfunkcji rodzicielskich.	c.m.	☉ Liczba dzieci zamieszkujących w mieście w rodzinach z istotnymi problemami w wypełnianiu funkcji rodzicielskich objętych w związku z tym wsparciem lub monitoringiem CUS (stan na 31 XII).	↓	CUS
S.1/O.07/R.2 Redukcja uzależnień.	c.m.	☉ Liczba interwencji podjętych w ubiegłym roku w związku z naruszeniem na terenie gminy art. 13, 14 i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przypadająca na 100 wydanych w ubiegłym roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta.	↓	GKRPA

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że alkoholizm jest istotnym problemem mieszkańców miasta. [skala dwustopniowa: alkoholizm jest istotnym problemem mieszkańców miasta / alkoholizm nie jest istotnym problemem mieszkańców miasta].	↓	BAM
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że narkomania jest istotnym problemem mieszkańców miasta. [skala dwustopniowa: narkomania jest istotnym problemem mieszkańców miasta / narkomania nie jest istotnym problemem mieszkańców miasta].	↓	BAM
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy wskazujących, że picie alkoholu lub branie narkotyków lub tzw. dopalaczy lub innych substancji odurzających innych niż alkohol zdarza się co najwyżej rzadko wśród ich rówieśników. [skala czterostopniowa: to się nie zdarza / to się zdarza, ale rzadko / to się zdarza często / to się zdarza bardzo często].	↑	BAU
		☑ Udział uczniów szkół podstawowych gminy wskazujących, że palenie papierosów lub/i używanie e-papierosów zdarza się co najwyżej rzadko wśród ich rówieśników. [skala czterostopniowa: to się nie zdarza / to się zdarza, ale rzadko / to się zdarza często / to się zdarza bardzo często].	↑	BAU
S.1/O.07/R.3 Redukcja przemocy domowej.	c.m.	⦿ Liczba procedur Niebieskiej Karty wszczętych wobec mieszkańców miasta w ubiegłym roku na 1000 mieszkańców miasta (stan na 31 XII).	↓	ZI
S.1/O.07/R.4 Redukcja ubóstwa.	c.m.	⦿ Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, przyznanej w ubiegłym roku na podstawie kryterium dochodowego, w liczbie mieszkańców miasta (stan na 31 XII).	↓	BDL
S.1/O.07/R.5 Redukcja przyczyn i skutków problemów społecznych.	c.m.	⦿ Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, przyznanej w ubiegłym roku na podstawie dowolnego kryterium, w liczbie mieszkańców miasta (stan na 31 XII).	↓	BDL
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że samorząd gminy zapobiega problemom społecznym oraz je ogranicza i rozwiązuje ogólnie co najmniej dostatecznie. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	BAM
S.1/O.07/R.6 Dobra odporność kryzysowa gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej.	c.m.	⦿ Udział pracowników CUS, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w co najmniej jednym praktycznym ćwiczeniu umiejętności zintegrowanego reagowania i funkcjonowania w warunkach materializacji zagrożeń.	↑	CUS

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.08/R.1 Atrakcyjna, lokalnie i ponadlokalnie działalność kulturalna miasta.	c.m.	⦿ Liczba uczestników imprez zorganizowanych w ubiegłym roku przez MDK.	↑	BDL, MDK
		⦿ Liczba członków kół, klubów, sekcji itp. w MDK (stan na 31 XII).	↑	BDL, MDK
		⦿ Liczba uczestników imprez zorganizowanych w ubiegłym roku przez IM.	↑	BDL, IM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☉ Szacowana łączna liczba, niebędących mieszkańcami miasta, uczestników imprez zorganizowanych w ubiegłym roku przez MDK.	↑	BDL, MDK
		☉ Szacowana liczba osób zwiedzających MM w ubiegłym roku niebędących mieszkańcami miasta.	↑	BDL, MM
		☑ Udział mieszkańców, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta kulturalno-rozrywkowa na terenie miasta jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca].	↑	BAM, BAS
		☑ Udział mieszkańców oceniających ogólnie co najmniej dobrze działalność kulturalną prowadzoną przez co najmniej jedną z GIK. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena b. dobra]	↑	BAM

Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.09/R.1 Zabezpieczone materialne dziedzictwo kulturowe.	c.m.	☉ Udział zabytków nieruchomych wpisanych do GEZ, znajdujących się w złym stanie technicznym (stan na 31 XII).	↓	UM
		☉ Liczba eksponatów MM (stan na 31 XII).	↑	MM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że ogólny stan zabytków w mieście, które widzą na co dzień, jest co najmniej zadowalający. [skala czterostopniowa: stan zabytków jest zły / stan zabytków jest zadowalający / stan zabytków jest dobry / stan zabytków jest bardzo dobry].	↑	BAM
S.1/O.09/R.2 Zabezpieczone niematerialne dziedzictwo kulturowe.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że znają dziedzictwo kulturowo-historyczne miasta w co najmniej średnim stopniu. [skala czterostopniowa: nie znam / znam, ale słabo / znam średnio / znam dobrze / znam bardzo dobrze].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dzięki działalności jednej z GIK poznali w ostatnich kilkunastu miesiącach część historii, tradycji, dzieł lub innego dziedzictwa kulturowego miasta. [skala dwustopniowa: poznałam/poznałem / nie poznałam/poznałem].	↑	BAM
S.1/O.09/R.3 Zaktywizowane materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe.		☉ Udział zabytków nieruchomych w GEZ, wykorzystywanych co najmniej częściowo w związku ze świadczeniem dowolnych usług publicznych lub w związku z działalnością gospodarczą, w tym rekreacyjno-turystyczną (stan na 31 XII).	↑	UM
		❖ Liczba imprez zorganizowanych lub współorganizowanych w ubiegłym roku przez GIK, w których wykorzystano dziedzictwo kulturowe miasta.	↑	GIK

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w prowadzonej działalności gospodarczej, w tym turystyczno-rekreacyjnej, wykorzystują w dowolny sposób dziedzictwo kulturowo-historyczne miasta. [skala dwustopniowa: nie wykorzystuję / wykorzystuję].	↑	BAB

Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Działalność biblioteczna nowego wzoru” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.10/R.1 Wysoka atrakcyjność zasobów bibliotecznych.	c.m.	☐ Liczba wypożyczeń w ubiegłym roku z księgozbioru bibliotek publicznych gminy, w tym jej filii, na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba wypożyczeń w ubiegłym roku z zasobu cyfrowego bibliotek publicznych gminy, w tym jej filii, na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba czytelników korzystających z bibliotek publicznych gminy, w tym jej filii, w roku ubiegłym na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	BDL
S.1/O.10/R.2 Wykształcone, nowe funkcje działalności bibliotecznej.	c.m.	☒ Udział mieszkańców twierdzących, że co najmniej raz w roku korzystają oni lub ich niepełnoletnie dzieci z usług MBP, w tym jej filii, innych niż wypożyczanie książek. [skala trzystopniowa: korzystam lub moje dziecko korzysta, co najmniej raz w roku / korzystam lub moje dziecko korzysta, ale rzadziej niż raz w roku / nie korzystam ani ja, ani moje dziecko z biblioteki].	↑	BAM

Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.1/O.11/R.1 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja kolejowa.	c.m.	☐ Łączna liczba par pasażerskich połączeń kolejowych w ciągu doby w dzień powszedni ze wszystkich stacji i przystanków kolejowych w mieście do wszystkich stacji końcowych (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	↑	przewoźnicy kolejowi
		☐ Suma kilometrów relacji połączeń kolejowych w ciągu doby w dzień powszedni ze stacji kolejowej Mikołów do stacji końcowych (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	↑	przewoźnicy kolejowi
		☐ Łączna liczba par pasażerskich połączeń kolejowych w soboty oraz w niedziele ze wszystkich stacji i przystanków kolejowych w mieście do wszystkich stacji końcowych (stan wg ostatniego rozkładu jazdy z ubiegłego roku).	↑	przewoźnicy kolejowi
		☒ Udział mieszkańców oświadczających, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu korzystają z połączeń kolejowych z dowolnej stacji/przystanku kolejowego w mieście. [skala trzystopniowa: nie korzystam / korzystam, ale rzadziej niż przeciętnie raz w tygodniu / korzystam przeciętnie raz w tygodniu lub częściej].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział mieszkańców korzystających przeciętnie co najmniej raz w tygodniu z połączeń kolejowych ze stacji lub przystanku kolejowego na terenie miasta, oceniających co najmniej dostatecznie ich punktualność i komfort jazdy. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców zadowolonych z dostępności miejsc parkingowych Park&Ride lub Bike&Ride przeznaczonych dla pasażerów korzystających ze stacji lub przystanków kolejowych na terenie miasta. [skala dwustopniowa: ogólnie niezadowolona(y) / ogólnie zadowolona(y)].	↑	BAM
S.1/O.11/R.2 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja autobusowa.	c.m.	⊙ Szacowana liczba pasażerów, mieszkańców miasta, którzy w ubiegłym roku skorzystali z przejazdów autobusowych ZTM.	↑	UM, ZTM
		☑ Udział mieszkańców korzystających z komunikacji autobusowej ZTM, a jednocześnie oceniających co najmniej dostatecznie jej punktualność i komfort jazdy. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców oceniających ogólnie co najmniej dostatecznie rozkład i trasy jazdy komunikacji autobusowej ZTM. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	BAM
S.1/O.11/R.3 Rozwinięta, zintegrowana komunikacja rowerowa.	c.m.	⊙ Liczba wypożyczeń rowerów na terenie miasta z systemu Metrorower na jednego mieszkańca w ubiegłym roku.	↑	ZTM
		☑ Udział mieszkańców deklarujących, że poza zimą, z roweru lub hulajnogi lub deski lub unicykla itp. (także elektrycznych) korzystają na co dzień. [skala trzystopniowa: korzystam na co dzień / korzystam, ale nie na co dzień / nie korzystam w ogóle].	↑	BAM

8.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.12/R.1 Wysoka atrakcyjność inwestycyjna miasta.	c.m.	⊙ Procentowy przyrost w ubiegłym roku wartości wskaźnika przedsiębiorczości. [wagi dla podmiotów w rejestrze REGON wg wag klas wielkości: do 9 osób - 1, 10-49 osób - 10, 50-249 osób - 50, od 250 osób - 100. Wartość wskaźnika = liczba przedsiębiorstw (do 9)*1 liczba przedsiębiorstw (10-49)*10 + liczba przedsiębiorstw (50-249)*50 + liczba przedsiębiorstw (od 250)*100].	↑	BDL
		⊙ Procentowy przyrost w ubiegłym roku liczby podmiotów z siedzibą w mieście, zarejestrowanych w rejestrze REGON.	↑	BDL
		⊙ Łączna kubatura budynków hoteli (PKOB 1211), budynków zakwaterowania turystycznego pozostałych (PKOB 1212), biurowych (PKOB 1220), handlowo-usługowych (PKOB 1230), przemysłowych (PKOB 1251) oraz zbiorników, silosów i budynków magazynowych (PKOB 1252) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że atrakcyjność inwestycyjna miasta jest co najmniej wysoka. [skala pięciostopniowa: atrakcyjność bardzo wysoka / atrakcyjność wysoka / atrakcyjność przeciętna / atrakcyjność niska / atrakcyjność bardzo niska].	↑	BAB
S.2/O.12/R.2 Rozwinięta gospodarka miasta.	c.m.	☐ Liczba podmiotów z siedzibą w mieście, zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach najprawdopodobniej rozszerzą terytorium ich działalności gospodarczej. [skala dwustopniowa: najprawdopodobniej rozszerzy / najprawdopodobniej nie rozszerzy].	↑	BAB
		☒ Udział przedsiębiorców (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach zatrudnienie w ich przedsiębiorstwie najprawdopodobniej co najmniej trochę wzrośnie. [skala pięciostopniowa: znacznie spadnie / trochę spadnie / nie zmieni się / trochę wzrośnie / znacznie wzrośnie].	↑	BAB
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że płace w ich przedsiębiorstwie są co najmniej podobne lub wyższe od płac oferowanych na podobnych stanowiskach w regionie. skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / trochę mniejsze / podobne / trochę większe / znacznie większe].	↑	BAB
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że ogólna kondycja ekonomiczna ich przedsiębiorstw w okresie najbliższych 2-3 lat najprawdopodobniej nie zmieni się lub poprawi się. [skala pięciostopniowa: poprawi się znacznie / poprawi się trochę / nie zmieni się / pogorszy się trochę / pogorszy się znacznie].	↑	BAB
S.2/O.12/R.3 Rozwinięta mała przedsiębiorczość, w tym mikroprzedsiębiorczość.	c.m.	☐ Wartość wskaźnika skłonności do przedsiębiorczości, tj. liczba mieszkańców przypadających na jeden podmiot gospodarczy w mieście.	↓	BDL
		☐ Liczba podmiotów z siedzibą w mieście, zarejestrowanych w rejestrze REGON, zatrudniających do 9 pracowników (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☒ Udział właścicieli małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach najprawdopodobniej rozszerzą terytorium ich działalności gospodarczej. [skala dwustopniowa: najprawdopodobniej rozszerzy / najprawdopodobniej nie rozszerzy].	↑	BAB
		☒ Udział właścicieli małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach zatrudnienie w ich przedsiębiorstwie najprawdopodobniej co najmniej trochę wzrośnie. [skala pięciostopniowa: znacznie spadnie / trochę spadnie / nie zmieni się / trochę wzrośnie / znacznie wzrośnie].	↑	BAB
		☒ Udział właścicieli małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że płace w ich przedsiębiorstwie są co najmniej podobne lub wyższe od płac oferowanych na podobnych stanowiskach w regionie. [skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / trochę mniejsze / podobne / trochę większe / znacznie większe].	↑	BAB

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział właścicieli małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że ogólna kondycja ekonomiczna ich przedsiębiorstw w okresie najbliższych 2-3 lat najprawdopodobniej nie zmieni się lub poprawi się. [skala pięciostopniowa: poprawi się znacznie / poprawi się trochę / nie zmieni się / pogorszy się trochę / pogorszy się znacznie].	↑	BAB
		☒ Udział właścicieli małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że warunki funkcjonowania takich przedsiębiorstw w mieście są co najmniej dobre. [skala czterostopniowa: warunki niezadowolające / warunki zadowolające / warunki dobre / warunki bardzo dobre].	↑	BAB
S.2/O.12/R.4 Znacząca innowacyjność gospodarki miasta.	c.m.	☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że przedsiębiorstwa z siedzibami w mieście charakteryzują się ogólnie co najmniej przeciętną innowacyjnością. [skala pięciostopniowa: innowacyjność bardzo wysoka / innowacyjność wysoka / innowacyjność przeciętna / innowacyjność niska / innowacyjność bardzo niska].	↑	BAB

Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.13/R.1 Wykształcone aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne miasta.	c.m.	☐ Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w mieście, wpisanych do rejestru REGON w Sekcji I PKD (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) w Dziale 55 (Zakwaterowanie) oraz w Sekcji S PKD (Działalność związana z kulturą, sportem i rekreacją) Dziale 93 (Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna), Klasie 93.2 (Działalność rozrywkowa i rekreacyjna) (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Łączna kubatura budynków hoteli (PKOB 1211) i budynków zakwaterowania turystycznego pozostałych (PKOB 1212) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL
		☐ Liczba turystycznych obiektów noclegowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba noclegów udzielonych w ubiegłym roku turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych.	↑	BDL
		☐ Średnia liczba noclegów przypadających na jednego turystę zagranicznego (nierezydenta) w turystycznych obiektach noclegowych w ubiegłym roku.	↑	BDL
		☐ Liczba miejsc w salach konferencyjnych w turystycznych obiektach noclegowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba obiektów noclegowych krótkotrwałego zakwaterowania (kempingach, polach biwakowych itp.) (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Liczba placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych (stan na 31 XII).	↑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjnych lub/i turystycznych twierdzących, że najprawdopodobniej przyjadą do niego w tych celach ponownie. [skala dwustopniowa: najprawdopodobniej przyjadę w tych celach ponownie / najprawdopodobniej nie przyjadę w tych celach ponownie].	↑	BAT
		☑ Udział osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjnych lub/i turystycznych twierdzących, że poleciliby je rodzinie/znajomym do odwiedzenia. [skala dwustopniowa: polecit(a)bym / nie polecit(a)bym].	↑	BAT
S.2/O.13/R.2 Zrównoważenie aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych miasta.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wskutek rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych miasto ogólnie zyskuje na atrakcyjności jako miejsce zamieszkania i pracy. [skala czterostopniowa: nie traci i nie zyskuje / traci / traci i zyskuje więc z neutralnym bilansem / zyskuje].	↑	BAM

Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.14 „Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.14/R.1 Dobre warunki funkcjonowania rolnictwa podmiejskiego.	c.m.	⊙ Udział powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w powierzchni użytków rolnych ogółem w roku 2030 (wg PSR 2030).	↑	GUS
		☑ Udział rolników twierdzących, że lokalne warunki prowadzenia działalności rolnej są ogólnie co najmniej dobre. [skala pięciostopniowa: warunki bardzo dobre / warunki dobre / warunki dostateczne / warunki złe / warunki bardzo złe].	↑	BAR
		☑ Udział rolników twierdzących, że zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb na gruntach rolnych nie są problemem ich gospodarstw. [skala trzystopniowa: nie są problemem gospodarstwa / są małym problemem gospodarstwa / są problemem gospodarstwa większym niż mały].	↑	BAR
S.2/O.14/R.2 Wysoki poziom nowoczesności rolnictwa podmiejskiego.	c.m.	⊙ Udział gospodarstw rolnych czerpiących dochody w ponad 50% z działalności innej niż rolnicza w roku 2030 (wg PSR 2030).	↓	GUS
		⊙ Udział powierzchni gospodarstw rolnych o powierzchni 15 ha lub więcej w całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych w roku 2030 (wg PSR 2030).	↑	GUS
		⊙ Różnica między AWU a liczbą osób pracujących w gospodarstwach rolnych w roku 2030 (wg PSR 2030).	↓	GUS
		⊙ Udział użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych oraz członków ich rodzin pracujących w tych gospodarstwach w wieku produkcyjnym (kobiety do 59 lat i mężczyźni do 64 lat), w całkowitej liczbie tych użytkowników i członków w roku 2030 (wg PSR 2030).	↑	GUS

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☑ Udział rolników oceniających, że ich gospodarstwo rolne jest co najmniej przeciętnie nowoczesne. [skala trzystopniowa: gospodarstwo ponadprzeciętnie nowoczesne / gospodarstwo przeciętnie nowoczesne / nowoczesność gospodarstwa poniżej przeciętnej].	↑	BAR
S.2/O.14/R.3 Dobra kondycja ekonomiczna rolnictwa podmiejskiego.	c.m.	☉ Kubatura budynków gospodarstw rolnych (PKOB 1271) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL
		☑ Udział rolników oceniających, że ogólna kondycja ekonomiczna ich gospodarstwa rolnego jest obecnie co najmniej dobra. [skala pięciostopniowa: kondycja bardzo zła / kondycja zła / kondycja dostateczna / kondycja dobra / kondycja bardzo dobra].	↑	BAR
S.2/O.14/R.4 Wielofunkcyjna integracja rolnictwa podmiejskiego.	c.m.	☑ Udział rolników twierdzących, że część produktów rolnych ich gospodarstw lub wyrobów wytwarzanych z nich w tych gospodarstwach sprzedawana jest bezpośrednio konsumentom na terenie miasta lub w jego pobliżu. [skala dwustopniowa: nie / tak].	↑	BAR
		☑ Udział rolników twierdzących, że na terenie miasta prowadzą również działalność związaną z rekreacją lub turystyką. [skala dwustopniowa: nie / tak].	↑	BAR

Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.2/O.15/R.1 Wysoki odsetek pracujących.	c.m.	☉ Stosunek liczby pracujących w mieście do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach zatrudnienie w ich przedsiębiorstwie najprawdopodobniej co najmniej trochę wzrośnie. [skala pięciostopniowa: znacznie spadnie / trochę spadnie / nie zmienia się / trochę wzrośnie / znacznie wzrośnie].	↑	BAB
S.2/O.15/R.2 Wysoka atrakcyjność lokalnych miejsc pracy.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że z ich kwalifikacjami w mieście można łatwo dostać dobrą pracę. [skala trzystopniowa: tak, łatwo / tak, ale trudno / nie jest to możliwe].	↑	BAM
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że liczba kandydatów na pracowników ich firmy, którzy mają odpowiednie kwalifikacje i akceptują oferowane warunki pracy, jest co najmniej wystarczająca. [skala trzystopniowa: jest za mała / jest wystarczająca / jest większa niż wystarczająca].	↑	BAB
		☑ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że płace w ich firmie są co najmniej podobne lub wyższe od płac oferowanych na podobnych stanowiskach w regionie. [skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / trochę mniejsze / podobne / trochę większe / znacznie większe].	↑	BAB

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.15/R.3 Niski poziom i bezpieczna struktura bezrobocia.	c.m.	☉ Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, długotrwale bezrobotnych, zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	↓	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	↓	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	↓	BDL, PUP
		☉ Udział mieszkańców poniżej 30 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni (stan na 31 XII).	↓	BDL, PUP
		☉ Liczba kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne przypadająca na jednego mężczyznę zarejestrowanego jako bezrobotny (stan na 31 XII).	↘=1	BDL, PUP

Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.16/R.1 Rozwinięte systemy energetyki OZE.	c.m.	☉ Łączna nominalna moc elektryczna źródeł wytwórczych zlokalizowanych na terenie miasta, będących odnawialnymi źródłami energii, innych niż domowe mikroinstalacje, które nie należą do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↑	BDL, GUS
		☉ Łączna nominalna moc elektryczna odnawialnych źródeł energii należących do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↑	UM, GJO
		☉ Łączna pojemność elektryczna urządzeń służących do magazynowania energii należących i wykorzystywanych przez GJO (stan na 31 XII).	↑	GJO
		☉ Łączna nominalna moc zlokalizowanych na terenie miasta odnawialnych źródeł energii wykorzystujących biomasę i biogaz (stan na 31 XII).	↑	UM, GUS
S.2/O.16/R.2 Dostępna sieć i moc elektroenergetyczna.	c.m.	☉ Liczba odrzuconych w ubiegłym roku wniosków o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej na terenie miasta ze względu na brak sieci dystrybucyjnej lub wolnych mocy przyłączeniowych.	↓	Tauron Dystrybucja S.A.
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w miejscach ich zamieszkania na terenie miasta co najwyżej rzadko występują problemy z zasilaniem elektroenergetycznym. [skala pięciostopniowa: problemy nie występują / problemy występują, ale rzadko / problemy występują czasami / problemy występują często / problemy występują bardzo często].	↑	BAM
S.2/O.16/R.3 Transformacja energetyczna gospodarstw domowych i ich budynków.	c.m.	☉ Średnia wartość Wskaźnika Energii Pierwotnej (EP) budynków mieszkalnych w mieście (stan na 31 XII).	↓	BDL
		☉ Udział mieszkań ogrzewanych z wykorzystaniem zbiorczych systemów ciepłowniczych (stan na 31 XII).	↑	UM, BDL
		☉ Szacowany udział budynków mieszkalnych, w których do celów grzewczych wykorzystywane są źródła energii odnawialnej (stan na 31 XII).	↑	UM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że w ich gospodarstwach domowych wykorzystywane jest co najmniej jedno źródło energii odnawialnej. [skala dwustopniowa: jest wykorzystywane co najmniej jedno źródło energii odnawialnej / nie wykorzystuje się ani jednego źródła energii odnawialnej].	↑	BAM
S.2/O.16/R.4 Rozwinięty i zdekarbonizowany system ciepłowniczy.	c.m.	☐ Ilość CO ₂ wyemitowanego przez źródła ciepła ZIM w ubiegłym roku.	↓	ZIM
		☐ Udział węgla w produkcji energii cieplnej przez źródła ciepła ZIM w ubiegłym roku	↓	ZIM
		☐ Udział mieszkań ogrzewanych z wykorzystaniem zbiorczych systemów ZIM (stan na 31 XII).	↑	ZIM, BDL
S.2/O.16/R.5 Zdekarbonizowane i zredukowane zużycie energii w obiektach komunalnych.	c.m.	☐ Łączne zużycie energii do celów grzewczych w kWh/m ³ w ubiegłym roku w obiektach GJO.	↓	UM, GJO
		☐ Łączna nominalna moc elektryczna odnawialnych źródeł energii należących do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↑	UM, GJO
		☐ Ilość CO ₂ wyemitowanego przez źródła ciepła ZIM w ubiegłym roku.	↓	ZIM
S.2/O.16/R.6 Rozwinięta sieć gazownicza.	c.m.	☐ Udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☐ Długość czynnej sieci gazowej (stan na 31 XII).	↑	BDL

Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.17 „Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.17/R.1 Dobry stan dróg publicznych i ich infrastruktury okołodrogowej.	c.m.	☐ Udział długości dróg gminnych (bez dróg transportu rolniczego) o stanie technicznym dostatecznym lub gorszym oraz o nawierzchni gruntowej (stan na 31 XII).	↓	UM
		☐ Udział odcinków dróg gminnych (bez dróg transportu rolniczego) oznakowanych jako przebiegające przez obszary zabudowane i pozbawionych chodnika z co najmniej jednej strony (stan na 31 XII).	↓	UM
		☐ Udział energooszczędnych punktów oświetlenia dróg i innych otwartych miejsc publicznych należących do gminy (stan na 31 XII).	↑	UM
		☐ Udział długości dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych na terenie miasta o stanie technicznym co najmniej dobrym (stan na 31 XII).	↑	GDDKiA, ZDW, PZD
		☐ Udział odcinków dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych oznakowanych jako przebiegające przez obszary zabudowane na terenie gminy i pozbawionych chodnika z co najmniej jednej strony (stan na 31 XII).	↓	GDDKiA, ZDW, PZD
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że dostępność chodników, przejść dla pieszych i ich oświetlenia jest w mieście ogólnie co najmniej dobra. [skala pięciostopniowa: bardzo złe / złe / zadowalające / dobre / bardzo dobre].	↑	BAM
		☒ Udział mieszkańców twierdzących, że stan dróg w mieście jest ogólnie co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: bardzo zły / zły / zadowalający / dobry / bardzo dobry].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że drogi na terenie miasta są ogólnie bezpieczne. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo niebezpieczne / niebezpieczne / zadowalająco bezpieczne / bezpieczne / bardzo bezpieczne</i>].	↑	BAM
S.2/O.17/R.2 Wysoka dostępność i dobry stan infrastruktury rowerowej.	c.m.	⦿ Długość dróg dla rowerów na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Liczba zadaszonych lub kubaturowych miejsc parkingowych dla rowerów klientów lub uczniów w GJO na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	GJO
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że ilość i zintegrowanie dróg dla rowerów są w mieście ogólnie co najmniej zadowalające. [skala czterostopniowa: <i>bardzo satysfakcjonujące / satysfakcjonujące / zadowalające / niezadowalające</i>].	↑	BAM
S.2/O.17/R.3 Dobry stan infrastruktury kolejowej.		⦿ Udział długości linii kolejowych na terenie miasta wymagających modernizacji (stan na 31 XII).	↑	UM
		☑ Udział mieszkańców oceniających dostępność, jakość i wyposażenie przystanków kolejowych w Mikołowie ogólnie jako co najmniej satysfakcjonujące. [skala czterostopniowa: <i>bardzo satysfakcjonujące / satysfakcjonujące / zadowalające / niezadowalające</i>].	↓	BAM
	c.m.	☑ Udział mieszkańców oceniających dostępność, jakość i wyposażenie stacji kolejowej w Mikołowie ogólnie jako co najmniej satysfakcjonujące. [skala czterostopniowa: <i>bardzo satysfakcjonujące / satysfakcjonujące / zadowalające / niezadowalające</i>].	↓	BAM

Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.18/R.1 Wysoka dostępność usług telefonii komórkowej.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że nie we wszystkich miejscach ich częstego przebywania na terenie miasta mają wystarczająco dobry zasięg telefonii komórkowej. [skala dwustopniowa: <i>nie we wszystkich miejscach częstego przebywania na terenie miasta mam wystarczająco dobry zasięg telefonii komórkowej / we wszystkich miejscach częstego przebywania na terenie miasta mam wystarczająco dobry zasięg telefonii komórkowej</i>].	↓	BAM
S.2/O.18/R.2 Wysoka dostępność internetu.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w miejscu ich zamieszkania nie mają wystarczająco szybkiego dostępu do internetu. [skala dwustopniowa: <i>tam, gdzie mieszkam mam wystarczająco szybki dostęp do internetu / tam, gdzie mieszkam nie mam wystarczająco szybkiego dostępu do internetu</i>].	↓	BAM
S.2/O.18/R.3 Wysoka niezależność i sprawność łączności awaryjnej.	c.m.	⦿ Udział GJO pozbawionych, niezależnej od sieci telekomunikacyjnych i energetycznych, sprawnej łączności awaryjnej ze wszystkimi pozostałymi GJO, a jednocześnie z powiatowymi jednostkami administracji rządowej zespolonej odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny (stan na 31 XII).	↓	GJO

Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.19 „Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.19/R.1 Wysoka dostępność i jakość usług wodociągowych.	c.m.	☉ Udział mieszkańców korzystających z wodociągu (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Liczba awarii sieci wodociągowej w ubiegłym roku.	↓	BDL
		☉ Ilość strat wody w gminnej sieci wodociągowej w ubiegłym roku.	↓	BDL
		☉ Wartość strat wody z sieci wodociągowej w roku ubiegłym liczona jako iloczyn ilości strat wody i kosztu jednostki wody wskazanego w zatwierdzonym wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.	↓	BDL
S.2/O.19/R.2 Bezpieczna infrastruktura i usługi wodociągowe.	c.m.	☉ Liczba odnotowanych w ubiegłym roku nieuprawnionych fizycznych i cyfrowych ingerencji w urządzenia i obiekty infrastruktury wodociągowej ZIM.	↓	ZIM
		☉ Udział pracowników ZIM wykonujących obowiązki służbowe w odniesieniu do infrastruktury i usług wodociągowych, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w co najmniej jednym ćwiczeniu wykonywania tych obowiązków w warunkach materializacji zagrożeń.	↑	ZIM

Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.2/O.20/R.1 Kompletna infrastruktura zarządzania wodami opadowymi.	c.m.	☉ Długość sieci kanalizacji deszczowej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	UM
		☉ Szacowany udział długości urządzeń melioracji głównej i szczegółowej ogółem wymagających wykonania na nich przebudowy lub remontów (stan na 31 XII).	↓	UM
		☉ Szacowana pojemność zbiorników mikroretencji wodnej i większych na terenie miasta (stan na 31 XII).	↑	UM
		☉ Powierzchnia błękitno-zielonej infrastruktury ¹ należącej do gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↑	UM
S.2/O.20/R.2 Skuteczne zabezpieczenia przeciwpowodziowe.	c.m.	☉ Oszacowana wartość strat wyrządzonych w mieście w mieniu prywatnym i publicznym przez powódzie i podtopienia w ubiegłym roku.	↓	UM
		☉ Obszar miasta o zwiększonym ryzyku powodzi i podtopień wynikającym z braku lub niewłaściwego stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej przewidzianej do wybudowania lub poprawienia stanu technicznego w planie ochrony przeciwpowodziowej.	↓	UM

¹ Zbiorniki, stawy retencyjne, rowy infiltracyjne, rowy bioretencyjne, ogrody deszczowe, niecki, zielone przystanki, fasady, ściany, dachy, nawierzchnie przepuszczalne, podłoża strukturalne, tereny zielone i mokradłowe itp.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział mieszkańców miasta wskazujących, że częściej niż bardzo rzadko mają problemy z wodami opadowymi lub gruntowymi (zalania, podtopienia, podsiąkania itp., ale nie powodzie). [skala sześciostopniowa: mam z tym bardzo częste problemy / mam z tym częste problemy / mam z tym czasami problemy / mam z tym rzadko problemy / mam z tym bardzo rzadko problemy / nie mam z tym problemów].	↑	BAM

8.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.21/R.1 Efektywne wykorzystanie przestrzeni.	c.m.	☐ Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych razem na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	↓	UM
S.3/O.21/R.2 Prorozwajowe wykorzystanie przestrzeni.	c.m.	☐ Powierzchnia nowych i rozbudowanych budynków mieszkalnych (PKOB od 1110 do 1130) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL
		☐ Powierzchnia nowych i rozbudowanych budynków niemieszkalnych (PKOB od 1211 do 1274) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	BDL
		☒ Udział właścicieli przedsiębiorstw (lub członków wyższej kadry kierowniczej) twierdzących, że miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta ogólnie co najmniej zadowalająco sprzyjają ich działalności i jej zwiększaniu. [skala sześciostopniowa: zdecydowanie sprzyjają naszej działalności i jej zwiększaniu / zadowalająco sprzyjają naszej działalności i jej zwiększaniu / sprzyjają i jednocześnie utrudniają naszą działalność i jej zwiększanie, co łącznie się bilansuje / nie mają znaczenia dla naszej działalności i jej zwiększania / trochę utrudniają naszą działalność i jej zwiększanie / znacznie utrudniają naszą działalność i jej zwiększanie].	↑	BAB
S.3/O.21/R.3 Zrównoważone wykorzystanie przestrzeni.	c.m.	☐ Udział powierzchni miasta objętych prawnymi formami ochrony przyrody (stan na 31 XII).	→	BDL
		☐ Udział powierzchni terenów zielonych (stan na 31 XII).	↑	UM
S.3/O.21/R.4 Zachowane piękno krajobrazu.	c.m.	☐ Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu (stan na 31 XII).	→	BDL
		☒ Udział mieszkańców miasta twierdzących, że krajobraz miasta ulega znacznym negatywnym przekształceniom wskutek budowy budynków i innych obiektów. [skala trzystopniowa: nie ulega negatywnym przekształceniom / ulega negatywnym przekształceniom, ale nie są one znaczne / ulega negatywnym przekształceniom i są one znaczne].	↓	BAM

Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.22/R.1 Piękno przestrzeni publicznych.	c.m.	☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że ogólnodostępne przestrzenie publiczne miasta są ogólnie co najmniej zadowolająco ładne. [skala pięciostopniowa: zdecydowanie brzydkie / raczej brzydkie / zadowolająco ładne / ładne / bardzo ładne].	↑	BAM
S.3/O.22/R.2 Bogactwo błękitnych i zielonych przestrzeni publicznych.	c.m.	⦿ Powierzchnia gruntów pod wodami (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Powierzchnia gminnej błękitno-zielonej infrastruktury (stan na 31 XII).	↑	UM
		⦿ Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Powierzchnia terenów zieleni osiedlowej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Powierzchnia zieleńców (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Powierzchnia zieleni ulicznej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że stan zieleni w mieście (zieleń uliczna, zieleń przy obiektach publicznych itp.) jest co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: stan bardzo zły / stan zły / stan średni / stan dobry / stan bardzo dobry].	↑	BAM
S.3/O.22/R.3 Bogactwo kulturowe i integrujących przestrzeni publicznych.	c.m.	⦿ Łączna liczba należących do gminy, w tym GJO, rzeźb, płaskorzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. obiektów sztuki związanych z lokalną kulturą, znajdujących się w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych (poza wewnątrzami budynków i budowli) miasta (stan na 31 XII).	↑	UM, GJO
		☑ Udział mieszkańców ogólnie co najmniej zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji rzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. obiektów sztuki związanych z lokalną kulturą, znajdujących się w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych (poza wewnątrzami budynków i budowli) miasta. [skala pięciostopniowa: jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)].	↑	BAM
		⦿ Łączna liczba należących do gminy, w tym GJO, ławek, stołów, wiat, altan itp. małej architektury w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych (poza wewnątrzami budynków i budowli) służących spotkaniom, wspólnemu spędzaniu czasu i innym formom integracji mieszkańców (stan na 31 XII).	↑	UM, GJO
		☑ Udział mieszkańców ogólnie co najmniej zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji ławek, stołów, altan itp. małej architektury w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych (poza wewnątrzami budynków i budowli), służących spotkaniom, wspólnemu spędzaniu czasu i innym formom integracji mieszkańców. [skala pięciostopniowa: jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)].	↑	BAM

Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
------	----	--	----	----

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.23/R.1 Niski poziom zanieczyszczeń powietrza.	c.m.	● Liczba dni w ubiegłym roku, w których odnotowano co najmniej jedno przekroczenie dopuszczalnej normy jednego z zanieczyszczeń monitorowanych w co najmniej jednym punkcie pomiarowym na terenie miasta należącym do samorządu gminy lub GIOŚ.	↓	UM, BDP GIOŚ
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że zanieczyszczenie powietrza dymem z kominów w okresach zimowych nie jest problemem miasta. [skala dwustopniowa: jest problemem miasta / nie jest problemem miasta].	↑	BAM
S.3/O.23/R.2 Niski poziom zanieczyszczeń lokalnych wód.	c.m.	● Udział mieszkańców korzystających z instalacji ściekowych (stan na 31 XII).	↑	BDL
		● Udział przeprowadzonych w ubiegłym roku przez gminę kontroli wytwórców ścieków komunalnych w zakresie prawidłowej eksploatacji szczelnych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, które zakończyły się stwierdzeniem nieprawidłowości.	↑	UM
		● Ogólna klasyfikacja PMŚ Jamny w zakresie jej stanu chemicznego i potencjału ekologicznego na terenie miasta lub w najbliższym punkcie pomiarowym.	↑	GIOŚ
		● Ogólna klasyfikacja PMŚ Promny w zakresie jej stanu chemicznego i potencjału ekologicznego na terenie miasta lub w najbliższym punkcie pomiarowym.	↑	GIOŚ
		● Ogólna klasyfikacja PMŚ Jasienicy w zakresie jej stanu chemicznego i potencjału ekologicznego na terenie miasta lub w najbliższym punkcie pomiarowym.	↑	GIOŚ
S.3/O.23/R.3 Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji lokalnych gleb.	c.m.	● Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	↓	BDL, UM
		☑ Udział rolników twierdzących, że zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb na gruntach rolnych nie są problemem ich gospodarstw. [skala trzystopniowa: nie są problemem gospodarstwa / są małym problemem gospodarstwa / są problemem gospodarstwa większym niż mały].	↑	BAR
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych, lasów, rowów, wód występuje w mieście co najwyżej bardzo rzadko. [skala sześciostopniowa: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	↑	BAM
S.3/O.23/R.4 Niski poziom uciążliwego hałasu.	c.m.	● Łączna liczba osób dotkniętych znaczną uciążliwością hałasu ($N_{HA} > 25$) według ostatnich pomiarów zarządców infrastruktury drogowej i kolejowej.	↓	zarządcy infrastruktury
S.3/O.23/R.5 Utrzymanie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego.	c.m.	● Liczba punktów emisji promieniowania elektromagnetycznego o natężeniu $\geq 28V/m$ na terenie miasta (stan na 31 XII).	↓	SI2PEM
S.3/O.23/R.6 Optymalna ochrona prawna lokalnych zasobów przyrody.	c.m.	● Liczba pomników przyrody (stan na 31 XII).	↑	BDL, UM
		● Powierzchnia użytków ekologicznych (stan na 31 XII).	↑	BDL, UM
		● Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (stan na 31 XII).	↑	BDL, UM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że stan środowiska naturalnego na terenie miasta jest ogólnie co najmniej dobry. [skala czterostopniowa: stan bardzo dobry / stan dobry / stan dostateczny / stan zły].	↑	BAR
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że działalność samorządu gminy na rzecz ochrony środowiska jest ogólnie co najmniej zadowalająca. [skala czterostopniowa: w pełni prawidłowa / zadowalająca / niezadowalająca / bardzo nieprawidłowa].	↑	BAM

Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŻI
S.3/O.24/R.1 Satysfakcjonująca wiedza i silne więzi środowiskowe mieszkańców.	c.m.	☉ Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ubiegłym roku (wg wagi lub objętości).	↑	BDL, UM
		☉ Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	↓	BDL, UM
		☉ Udział, przeprowadzonych w ubiegłym roku przez gminę, kontroli wytwórców ścieków komunalnych w zakresie prawidłowej eksploatacji szczelnych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, które zakończyły się stwierdzeniem nieprawidłowości.	↑	UM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że świadomość ekologiczna mieszkańców miasta jest ogólnie co najmniej wysoka. [skala pięciostopniowa: bardzo wysoka / wysoka / zadowalająca / niska / bardzo niska].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że zanieczyszczenie powietrza dymem z kominów w okresach zimowych nie jest problemem miasta. [skala dwustopniowa: jest problemem miasta / nie jest problemem miasta].	↑	BAM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych, lasów, rowów, wód występuje w mieście co najwyżej bardzo rzadko. [skala sześciostopniowa: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	↑	BAM
S.3/O.24/R.2 Satysfakcjonująca świadomość mieszkańców nt. stanu lokalnego środowiska i działań na jego rzecz.	c.m.	☉ Łączna liczba odsłon w ubiegłym roku stron witryny internetowej miasta poświęconych stanowi lokalnego środowiska naturalnego.	↑	UM
		☉ Łączna liczba unikalnych wejść w ubiegłym roku na strony internetowe gminy, w tym GJO, z wirtualnymi urządzeniami informującymi o stanie środowiska.	↑	GJO
		☉ Liczba uczestników konkursów, happeningów, gier itp. ukierunkowanych na budowanie więzi mieszkańców z lokalnym środowiskiem, zorganizowanych w ubiegłym roku przez GJO inne niż szkolne, przedszkolne i żłobkowe.	↑	UM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że mieszkańcom miasta, ogólnie rzecz biorąc, co najmniej średnio zależy na lokalnym środowisku naturalnym i jego ochronie. [skala pięciostopniowa: nie zależy / zależy, ale słabo / zależy średnio / zależy mocno / zależy bardzo mocno].	↑	BAM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ostatnich kilkunastu miesiącach bezpłatnie poświęcili co najmniej kilka godzin swojego prywatnego czasu na społeczne działania służące ochronie środowiska na terenie miasta. [skala dwustopniowa: tak, poświęciłem co najmniej kilka godzin na takie działania / nie].	↑	BAM
S.3/O.24/R.3 Wysoka świadomość samorządu nt. stanu lokalnego środowiska.	c.m.	⦿ Łączna liczba urzędów gminy, w tym GJO, stale monitorujących parametry środowiska naturalnego.	↑	UM
		⦿ Wynik samooceny kompletności danych środowiskowych posiadanych przez Wydział Ochrony Środowiska UM. [skala czterostopniowa: bardzo dobra / dobra / dostateczna / niedostateczna].	↗ bdb.	UM

Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.25/R.1 Wzrastające budownictwo mieszkaniowe.	c.m.	⦿ Liczba mieszkań w mieście (stan na 31 XII).	↑	BDL
		⦿ Powierzchnia użytkowa mieszkań w mieście (stan na 31 XII).	↑	BDL
S.3/O.25/R.2 Wzrastające społeczne budownictwo mieszkaniowe.	c.m.	⦿ Liczba mieszkań stanowiących efekt budownictwa społecznego oddanych w ubiegłym roku do użytkowania.	↑	UM
		⦿ Powierzchnia użytkowa mieszkań stanowiących efekt budownictwa społecznego oddanych w ubiegłym roku do użytkowania.	↑	UM
S.3/O.25/R.3 Zrównoważona komunalna gospodarka mieszkaniowa.	c.m.	⦿ Kwota zadłużenia z tytułu niezapłaconych czynszów za najem lokali mieszkalnych w zasobach gminy przypadająca na jeden taki lokal (stan na 31 XII).	↓	UM
		⦿ Udział komunalnych lokali mieszkalnych w budynkach kwalifikujących się do rozbiórki ze względu na zły stan techniczny i nieopłacalność remontu (stan na 31 XII).	↓	UM
		⦿ Udział komunalnych lokali mieszkalnych w złym stanie technicznym, kwalifikujących się do remontów kapitalnych (stan na 31 XII).	↓	UM
		⦿ Różnica, w ubiegłym roku, między sumą zrealizowanych przychodów z najmu komunalnych lokali mieszkalnych innych niż z najmem socjalnym i chronionym, a sumą poniesionych przez gminę kosztów ich eksploatacji i wartości zużycia (amortyzacji).	↓	UM

Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.26/R.1 Wysoka dostępność i jakość usług	c.m.	⦿ Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w ubiegłym roku.	↓	BDL
		⦿ Udział mieszkańców korzystających z instalacji ściekowych (stan na 31 XII).	↑	BDL

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
kanalizacyjnych.		☉ Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji sanitarnej (stan na 31 XII).	↑	BDL
		☉ Różnica między liczbą mieszkańców korzystających z wodociągu i liczbą mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej (stan na 31 XII).	↓	BDL
S.3/O.26/R.2 Bezpieczna infrastruktura i usługi kanalizacyjne.	c.m.	☉ Liczba odnotowanych w ubiegłym roku nieuprawnionych fizycznych i cyfrowych ingerencji w urządzenia i obiekty infrastruktury kanalizacji sanitarnej ZIM, w tym oczyszczalnie ścieków.	↓	ZIM
		☉ Udział pracowników ZIM wykonujących obowiązki służbowe w odniesieniu do infrastruktury i usług wodociągowych, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w co najmniej jednym ćwiczeniu wykonywania tych obowiązków w warunkach materializacji zagrożeń.	↑	ZIM

Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.3/O.27/R.1 Wysoka selektywność zbiórki odpadów komunalnych.	c.m.	☉ Uzyskany w ubiegłym roku wskaźnik poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	↑	UM
		☉ Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ubiegłym roku (wg wagi lub objętości).	↑	BDL, UM
		☉ Udział umów o odbiór odpadów komunalnych, w których ich wytwórcy zadeklarowali wykorzystywanie własnego kompostownika.	↑	UM
S.3/O.27/R.2 Niski poziom wytwarzania odpadów komunalnych.	c.m.	☉ Waga odpadów komunalnych wytworzonych w ubiegłym roku przypadających na 1 mieszkańca.	↓	BDL, UM
S.3/O.27/R.3 Wysoka sprawność systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.	c.m.	☉ Powierzchnia nielegalnych, tzw. dzikich składowisk odpadów (stan na 31 XII).	↓	BDL, UM
		☉ Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odbioru odpadów komunalnych w ubiegłym roku.	←	BDL, UM
		☉ Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami komunalnymi w ubiegłym roku	↓	BDL, UM
		☑ Udział mieszkańców twierdzących, że problem tzw. dzikich wysypisk lub ogólnego zaśmiecenia terenów otwartych, lasów, rowów, wód występuje w mieście co najwyżej bardzo rzadko. [skala sześciostopniowa: problem nie występuje / występuje bardzo rzadko / występuje rzadko / występuje średnio często / występuje często / występuje bardzo często].	↑	BAM
S.3/O.27/R.4 Brak odpadów azbestowych.	c.m.	☉ Szacowana masa wymagających usunięcia materiałów zawierających azbest (stan na 31 XII).	↓	UM

8.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze horyzontalnym, warunkujące oczekiwane rezultaty w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.28/R.1 Wysokie kompetencje władz i pracowników samorządowych.	c.m.	☉ Udział pracowników GJO, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w szkoleniach lub kursach w ramach edukacji pozaformalnej lub w zajęciach w ramach edukacji formalnej, o łącznym czasie nie krótszym niż 12 h zegarowych, związanych z ich obowiązkami służbowymi, których pozytywne ukończenie potwierdzono dokumentem.	↑	GJO
		☉ Udział członków organów samorządu gminy, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w szkoleniach lub kursach w ramach edukacji pozaformalnej lub w zajęciach w ramach edukacji formalnej, o łącznym czasie nie krótszym niż 12 h zegarowych, poświęconych zarządzaniu rozwojem gminy, których pozytywne ukończenie potwierdzono dokumentem.	↑	UM
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że są bardzo zainteresowani rozwijaniem swoich kompetencji zawodowych poprzez szkolenia, kursy, studia itp. finansowane przez instytucje. [skala czterostopniowa: <i>bardzo / średnio / słabo / wcale</i>]	↑	BAP
		☑ Udział klientów UM oceniających ogólnie co najmniej dobrze obsługę w komórce organizacyjnej, z której skorzystali. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle / bardzo źle</i>]	↑	BAK
		☑ Udział mieszkańców oceniających, że władze miasta zarządzają jego rozwojem ogólnie co najmniej dobrze. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle / bardzo źle</i>]	↑	BAM
S.4/O.28/R.2 Nowoczesne i efektywne rozwiązania techniczne stosowane w działalności samorządowej.	c.m.	☉ Łączna liczba GJO niespełniających w całości co najmniej jednej z obowiązujących je dyrektyw regulujących techniki działalności samorządowej (np. EZD RP, NIS2).	↓	UM
		☉ Liczba nieautoryzowanych dostępów do danych w systemach informatycznych GJO oraz naruszeń integralności tych systemów stwierdzonych w ubiegłym roku.	↓	GJO
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są wyposażone co najmniej nowocześnie. [skala czterostopniowa: <i>bardzo nowocześnie / nowocześnie / dostatecznie nowocześnie / niedostatecznie nowocześnie</i>]	↑	BAP
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↑	BAP
		☑ Udział pracowników GJO wskazujących, że mogliby i chcieliby wykonywać swoją pracę w ramach obecnych warunków płacowych w większym stopniu zdalnie, bez spadku jej jakości i ilości. [skala trzystopniowa: <i>mogłabym/mógłbym i chciałabym/chciałbym / mogłabym/mógłbym, ale nie chciałabym/chciałbym / mojej pracy nie da się wykonywać w większym stopniu zdalnie bez spadku jej jakości lub ilości</i>]	↑	BAP

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.28/R.3 Sprawcza i efektywna organizacja działalności samorządowej.	c.m.	☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są zorganizowane co najmniej nowocześnie. [skala czterostopniowa: <i>bardzo nowocześnie / nowocześnie / dostatecznie nowocześnie / niedostatecznie nowocześnie</i>]	↑	BAP
		☑ Udział klientów UM oceniających, że jest on zorganizowany ogólnie co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>bardzo dobrze / dobrze / dostatecznie / źle</i>]	↑	BAK
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↑	BAP
S.4/O.28/R.4 Wysoka motywacja zawodowa kadr samorządowych.	c.m.	⊙ Wskaźnik rotacji liczony jako stosunek łącznej liczby pracowników GJO, z którymi w ubiegłym roku rozwiązano stosunek pracy ze względu na złożone przez nich wypowiedzenie lub nieprzedłużenie takiej umowy z ich woli do łącznej liczby pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty) tych jednostek, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	GJO
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↑	BAP
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że inne niż finansowe warunki pracy motywują ich do kreatywnej, skutecznej i efektywnej pracy co najmniej dobrze. [skala czterostopniowa: <i>motywują bardzo dobrze / motywują dobrze / motywują dostatecznie / motywują niedostatecznie</i>]	↑	BAP
		☑ Udział pracowników GJO wskazujących, że poszukują lub prawdopodobnie wkrótce będą poszukiwać nowego miejsca pracy poza instytucjami samorządu Gminy Mikołów. [skala dwustopniowa: <i>tak, poszukuję lub prawdopodobnie wkrótce będę poszukiwać / nie</i>]	↑	BAP

Tabela 34. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.29/R.1 Wysoka świadomość sytuacyjna władz gminy oraz kierownictwa gminnych jednostek organizacyjnych.	c.m.	⊙ Liczba właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie miasta poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariantcie pełnym.	↗ ¹	BAB
		⊙ Liczba mieszkańców poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariantcie pełnym.	↗ ¹	BAM
		⊙ Liczba pracowników GJO poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariantcie pełnym.	↗ ¹	BAP

¹ Wzrost do poziomu określonego w planie badań ankietowych.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☉ Liczba rolników poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗ ¹	BAR
		☉ Liczba mieszkańców będących seniorami poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗ ¹	BAS
		☉ Liczba osób odwiedzających miasto w celach rekreacyjnych lub/i turystycznych poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗ ¹	BAT
		☉ Liczba uczniów szkół podstawowych gminy poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗ ¹	BAU
		☉ Liczba klientów UM poddanych ankietyzacji na użytek ewaluacji SRGM 2026-2035 w wariancie pełnym.	↗ ¹	BAK
		☉ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UM.	↑	UM
		☑ Udział pracowników GJO pełniących funkcje kierownicze, wskazujących, że ich komórka organizacyjna lub jednostka posiada dostęp do wystarczająco kompletnych, pełnych, aktualnych i wiarygodnych danych nt. sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej miasta, aby mogła prowadzić trafną, skuteczną i efektywną działalność. [skala dwustopniowa: tak, moja komórka/jednostka posiada dostęp do takich danych / nie, ponieważ występują ograniczenia w dostępie do takich danych]	↑	BAP
S.4/O.29/R.2 Zapewnione zintegrowane podstawy planistyczne zarządzania rozwojem miasta.	c.m.	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dialog władz gminy z mieszkańcami jest co najmniej dostateczny wśród oceniających ten dialog. [skala pięciostopniowa: dialog bardzo dobry / dialog dobry / dialog dostateczny / dialog niedostateczny / brak dialogu].	↑	BAM
		☑ Udział planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGM 2026-2035, których nie uchwalono lub nie przyjęto zarządzeniem, pomimo że rozpoczął się okres ich planowanego obowiązywania (stan na 31 XII).	↓	UM
		☑ Udział uchwalonych planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGM 2026-2035, dla których w roku ubiegłym nie przeprowadzono udokumentowanej ewaluacji lub monitoringu realizacji przewidzianej w nich na ten rok.	↓	UM

Tabela 35. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.30/R.1 Dobry dostęp interesariuszy do informacji samorządowej.		☉ Liczba obserwujących profile społecznościowe gminy, w tym GJO (stan na 31 XII).	↑	UM, GJO
		☉ Łączna liczba unikalnych wejść w ubiegłym roku na stronę internetową i biuletyn informacji publicznej gminy.	↑	UM
		☉ Łączna liczba unikalnych wejść w ubiegłym roku na GeoPortal UM.	↑	UM
		☉ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UM.	↑	UM

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
		☒ Udział mieszkańców oceniających, że UM i inne GJO co najmniej dobrze informują mieszkańców o ważnych dla nich, lokalnych sprawach i o swojej działalności. [skala pięciostopniowa: informuje bardzo dobrze / informuje dobrze / informuje średnio / informuje źle / informuje bardzo źle].	↑	BAM
S.4/O.30/R.2 Wysoka partycypacja mieszkańców w zarządzaniu rozwojem miasta.		☐ Łączna liczba posiedzeń organów przedstawicielskich środowisk seniorów i młodzieży, o których mowa w ustawie o samorządzie gminnym, mających miejsce w ubiegłym roku.	↑	UM
		☐ Liczba głosów oddanych w procedurze budżetu obywatelskiego w ubiegłym roku na jednego mieszkańca (wg. stanu na 31 XII).	↑	UM
		☐ Łączna liczba inicjatyw lokalnych, w rozumieniu ustawy o samorządzie gminnym, mających miejsce w ubiegłym roku.	↑	UM
		☐ Łączna liczba obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych, w rozumieniu ustawy o samorządzie gminnym, mających miejsce w ubiegłym roku.	↑	UM
		☐ Frekwencja mieszkańców w ostatnich wyborach samorządowych.	↑	PKW
		☐ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli bezpośredni udział w zebraniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. zorganizowanych przez UM.	↑	UM
		☒ Udział mieszkańców oświadczających, że interesują ich sprawy publiczne społeczności lokalnej. [skala dwustopniowa: interesują mnie (mniej lub bardziej) / nie interesują mnie].	↑	BAM
S.4/O.30/R.3 Wysoka partycypacja organizacji pozarządowych w zarządzaniu rozwojem miasta.	c.m.	☐ Wartość środków przekazanych w ubiegłym roku organizacjom pozarządowym przez gminę na realizację zadań publicznych na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	↑	UM
		☐ Liczba mieszkańców będących członkami organizacji pozarządowych (stan na 31 XII), z którymi w ubiegłym roku gmina podpisała umowy na realizację zadań publicznych na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	↑	UM, NGO
S.4/O.30/R.4 Wysoka partycypacja ponadlokalnych podmiotów publicznych w kreowaniu rozwoju miasta.	c.m.	☐ Wartość środków pomocowych wskazanych w umowach podpisanych w ubiegłym roku przez gminę, w tym GJO, które mają być wydatkowane we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego lub ich samorządowymi jednostkami organizacyjnymi.	↑	UM
		☐ Wartość projektów zrealizowanych w ubiegłym roku przez gminę, w tym GJO, na terenie miasta w ramach projektów współrealizowanych z jednostkami administracji państwowej.	↑	UM
		☐ Liczba podmiotów innych niż gospodarcze, stanowiących własność lub współwłasność publiczną lub wobec których podmiot publiczny jest organem założycielskim, innych niż GJO, a także ich filii, oddziałów itp., z siedzibą w mieście.	↑	UM
		☐ Łączna liczba obowiązujących umów między samorządem gminy, a innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ich związkami, stowarzyszeniami itp.	↑	UM

Tabela 36. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Wysoka prorożowowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.31/R.1 Wysoki potencjał nieruchomości w zasobie gminy i majątku GJO.	c.m.	☉ Powierzchnia nieruchomości gruntowych pozyskanych do zasobu gminy i do majątku GJO w ubiegłym roku, z przeznaczeniem na realizację inwestycji w infrastrukturę techniczną lub społeczną.	↑	UM, GJO
		☉ Wartość nieruchomości innych niż gruntowe pozyskanych do zasobu gminy i do majątku GJO w ubiegłym roku, z przeznaczeniem na świadczenie usług publicznych.	↑	UM, GJO
S.4/O.31/R.2 Wysoka aktywność w wykorzystaniu nieruchomości gminy.	c.m.	☉ Powierzchnia nieruchomości gruntowych w zasobie gminy i w majątku GJO w ubiegłym roku, które nie były wykorzystywane do świadczenia usług publicznych co najmniej od 10 lat i nie są wskazane do takiego wykorzystania w przyjętych i obowiązujących uchwałach, zarządzeniach lub dokumentacji projektowej.	↓	UM, GJO
		☉ Powierzchnia budynków gminy, w tym GJO, w złym lub gorszym stanie technicznym (stan na 31 XII).	↓	UM, GJO

Tabela 37. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.32 „Zdolności finansowe samorządu gminy spójne z wyzwaniem i ambicjami rozwojowymi” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

R.xx	WP	wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
S.4/O.32/R.1 Wysokie zdolności finansowe gminy do kreowania rozwoju.	c.m.	☉ Zdyskontowana na 2026 r. wartość bezzwrotnych środków pozyskanych ze źródeł pomocowych w ubiegłym roku przez gminę, w tym GJO, na sfinansowanie wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji, udziałów, wniesienie wkładów do spółek.	↑	UM, GJO
		☉ Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	UM
		☉ Udział wydatków majątkowych, innych niż na zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego, w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	UM
		☉ Udział wydatków majątkowych, innych niż na zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego, w wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku sfinansowanych z dochodów własnych.	↑	UM
		☉ Zdyskontowana na 2026 r. wartość wydatków majątkowych z budżetu gminy przypadająca w ubiegłym roku na jednego mieszkańca (wg. stanu na 31 XII).	↑	UM
S.4/O.32/R.2 Wysoka trafność, efektywność i partycypacja w wydatkowaniu środków publicznych.	c.m.	☉ Udział GJO objętych wspólną obsługą finansowo-księgową (stan na 31 XII).	↑	UM
		☉ Łączna liczba pracowników GJO (w przeliczeniu na pełne etaty) na 1000 mieszkańców (stan na 31 XII).	←	UM, GJO
		☉ Udział GJO nieobjętych wspólnymi zakupami wykorzystywanych przez nie nośników energii (stan na 31 XII).	↓	UM, GJO
		☉ Różnica między wydatkami gminy w Dziale 801 Oświata i wychowanie a częścią oświatową subwencji ogólnej, przypadająca na 1 ucznia.	↓	UM, BDL
		☉ Liczba głosów oddanych w procedurze budżetu obywatelskiego w ubiegłym roku na jednego mieszkańca (wg. stanu na 31 XII).	↑	UM
		☑ Udział pracowników GJO oceniających, że ich instytucje są zorganizowane co najmniej nowocześnie. [skala czterostopniowa: bardzo nowocześnie / nowocześnie / dostatecznie nowocześnie / niedostatecznie nowocześnie]	↑	BAP

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

9.1. Rola modelu

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (dalej również: Model) stanowi integralną część dokumentu SRGM 2026-2035. Zgodnie z jego założeniami, realizacja misji i osiągnięcie celów prowadzić ma do tworzenia warunków rozwoju gospodarki przy odpowiednim wykorzystaniu i kształtowaniu walorów przestrzennych, przyrodniczych i kulturowych. Celem nadrzędnym jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców. Przestrzeń Gminy kształtowana musi być w sposób zapewniający realizację celów strategicznych we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zrównoważonego rozwoju i zachowania ładu przestrzennego. Model obrazuje kierunki polityki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego w oparciu o uwarunkowania wskazane w diagnozie. Uwzględnia również potencjały zdiagnozowane w toku działań partycypacyjnych, a także europejskie trendy i standardy dotyczące rozwoju przestrzennego.

Wytyczne i rekomendacje Modelu dotyczące rozwoju przestrzennego Gminy Mikołów opracowane zostały jako element strategii prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, a ich sformułowanie ma zapewnić ułożenie przestrzenne planowanych działań z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego.

Cele opracowania rekomendacji wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy to w szczególności:

- sformułowanie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, czyli zasad wynikających z przyjętego Modelu,
- ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów oraz dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Gminy Mikołów stanowi zobrazowanie spodziewanych i zaplanowanych w ramach wypracowanej SRGM 2026-2035 procesów rozwoju, weryfikację możliwości ich realizacji, a także przewidzenie ich wpływu na kształtowanie struktur przestrzennych obszaru.

Należy podkreślić, że Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy ma charakter ogólny i kierunkowy, co oznacza, iż nie jest jego rolą formułowanie szczegółowych wytycznych planistycznych w stosunku do poszczególnych nieruchomości. Metodyka opracowania SRGM 2026-2035 oparta jest bowiem na syntetycznym podejściu do problemów przestrzennych. Nadrzędną funkcją Modelu jest zatem funkcja wizyjna – wskazanie docelowego układu przestrzennego – oraz komunikacyjna, ułatwiająca zrozumienie i koordynację działań wśród różnych interesariuszy procesu rozwoju.

Model stanowi zatem uogólniony obraz przyszłego zagospodarowania przestrzennego Gminy, mający na celu:

- zarysowanie podstawowego układu funkcjonalnego, obejmującego schematyczną sieć komunikacyjną i infrastrukturalną,
- przybliżenie obszarów i kierunków podejmowanej interwencji, zgodnie z celami SRGM 2026-2035, z uwzględnieniem zróżnicowanego charakteru poszczególnych części gminy oraz ich potencjału rozwojowego lub potrzeby ochrony.

Model pozwala również na wskazanie przestrzennie osadzonych priorytetów SRGM 2026-2035 – obszarów wymagających ochrony, obszarów o potencjale rozwojowym, obszarów problemowych – oraz na określenie wzajemnych powiązań funkcjonalnych pomiędzy nimi. Tym samym wyznacza ramy dla dalszych działań strategicznych, wspiera zarządzanie przestrzenią oraz ułatwia prognozowanie i łagodzenie potencjalnych konfliktów przestrzennych, środowiskowych i społecznych. Stanowi ponadto zbiór wytycznych i kierunków rozwoju przestrzennego, na podstawie których analizowane i rozpatrywane być mogą potrzeby inwestycyjne zgłaszane na etapie opracowywania dokumentów planistycznych – od planu ogólnego gminy po miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Co ważne – proces rozpatrywania tychże, uwzględnia wyniki analiz dotyczących zapotrzebowania na nową zabudowę (zgodnie z przepisami odrębnymi).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Mikołów, obejmując również podział planowanej zabudowy na różne funkcje. Ma on charakter ogólny, opracowywany w dużej skali i bez wysokiej szczegółowości. Precyzyjne wyznaczenie granic terenów o odmiennym przeznaczeniu i funkcjach – z uwzględnieniem granic poszczególnych nieruchomości – powinno zostać wykonane na kolejnych etapach planowania, podczas przygotowywania planu ogólnego gminy, a następnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarach podmiejskich, w zwartych strukturach zabudowy sołectw i dzielnic oraz wzdłuż głównych dróg, przy których rozwija się zabudowa, wyznaczono kierunki rozwoju funkcji mieszkaniowych oraz działalności gospodarczej niezwiązanej z rolnictwem. Lokalizacja nowych terenów mieszkaniowych powinna w pierwszej kolejności wykorzystywać obszary najlepiej wyposażone w usługi społeczne oraz infrastrukturę techniczną i

transportową. Aby ograniczyć koszty budowy i utrzymania infrastruktury, konieczne jest przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy.

Zgodnie z art. 10e. *Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465)*, model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawiera:

- a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b) system powiązań przyrodniczych,
- c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

9.2. **Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych**

Struktura sieci osadniczej

Mikołów jest Gminą miejską i jest podzielony na 10 obszarów planistycznych, są to: Centrum, Borowa Wieś, Bujaków, Gniotek, Goj, Gronie, Kamionka, Mokre, Paniowy oraz Reta. Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów oparto na hierarchicznie uporządkowanej strukturze osadniczej, w której wyrażenie zarysowuje się centralna rola zurbanizowanej części miasta (ośrodka centralnego) oraz funkcjonalna komplementarność sołectw i dzielnic (pełniących rolę ośrodków pomocniczych). Taki układ wynika zarówno z obecnych uwarunkowań przestrzennych, jak i z rozpoznanych potrzeb społeczno-gospodarczych, co umożliwia prowadzenie spójnej polityki przestrzennej sprzyjającej trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi.

Docelowa rola ośrodka centralnego - zurbanizowana część miasta

Centralna, obecnie w największym stopniu zurbanizowana część Gminy Mikołów – miasto Mikołów, powinno pełnić funkcję dominującego ośrodka w strukturze osadniczej miasta. Wynika to przede wszystkim z koncentracji funkcji edukacyjnych, usługowych, administracyjnych, a także potencjału gospodarczego miasta. Wyraźne urbanistyczne centrum miasta należy kształtować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz w oparciu o tereny zieleni.

Docelowe funkcje ośrodka centralnego:

- administracyjno-usługowa – strefa koncentracji usług społecznych (tj. ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura itp.)
- edukacyjno-naukowa – potencjał do rozwoju zaplecza badawczo-rozwojowego,
- gospodarcza – strefa aktywności gospodarczej, w szczególności usług specjalistycznych, handlu, a także usług biznesowych,
- kulturalno-społeczna – strefa integracji społecznej, rozwoju życia kulturalnego i działalności organizacji społecznych,
- mieszkaniowa intensywna - strefa intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej i poprawy warunków zamieszkania w centrum miasta,
- transportowo-komunikacyjna – rola głównego węzła komunikacyjnego z rozwiniętą infrastrukturą transportu zbiorowego, pieszo-rowerowego i kolejowego,
- reprezentatywna – kreowanie nowoczesnego centrum o charakterze reprezentatywnym i wielofunkcyjnym.

Docelowa rola ośrodków pomocniczych – sołectw i dzielnic

Układ osadniczy Gminy Mikołów obejmuje także jednostki o charakterze wiejskim: sołectwa: Borowa Wieś, Bujaków, Mokre, Paniowy, Śmiłowice, oraz dzielnicę na terenach miejskich: Kamionka, które pełnią funkcję ośrodków pomocniczych o znaczeniu lokalnym. Sołectwa i dzielnica pełnią funkcje głównie mieszkaniowe, turystyczne i rekreacyjne. Ich dalszy rozwój powinien opierać się na zasadach zrównoważonego przekształcania przestrzeni, przy zachowaniu lokalnych wartości krajobrazowych, historycznych i przyrodniczych.

Docelowe funkcje ośrodków pomocniczych:

- funkcja uzupełniająca w zakresie zapewnienia dostępu do podstawowych usług społecznych,
- przyrodnicza i krajobrazowa – ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych,
- mieszkaniowa ekstensywna – strefa zamieszkania o niższej intensywności zabudowy,
- rekreacyjno-turystyczna – strefa o potencjale wykorzystania walorów krajobrazowych i przyrodniczych do rozwoju turystyki aktywnej, przyrodniczej i weekendowej.

Rozwój ośrodków pomocniczych powinien bazować na efektywnym gospodarowaniu przestrzenią oraz ograniczaniu niekontrolowanego rozpraszania zabudowy. Nowa zabudowa w tej strefie powinna powstawać głównie poprzez uzupełnianie i zagęszczanie już istniejących struktur osadniczych, w miejscach wyposażonych w infrastrukturę techniczną (np. sieci energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne), posiadających dostęp do dróg publicznych i funkcjonujących w obrębie istniejących układów osadniczych.

Wśród kierunków rozwojowych w obszarze Gminy Mikołów, w szczególności wskazuje się kierunki rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, w szczególności produkcyjno-usługowej, uwarunkowanej występującymi trendami osiedleńczymi oraz zapleczem logistycznym Gminy opartym o drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe, z występowaniem znaczących walorów przyrodniczych i zwartej charakteru zabudowy. Kierunki rozwoju zabudowy uwzględniają uzupełnienia w istniejącej siatce osadniczej oraz dynamiczny wzrost potrzeb mieszkaniowych i inwestycyjnych, warunkowanych bardzo wysokim potencjałem rozwojowym Gminy Mikołów. Zobrazowanie założeń modelu przedstawiono w dalszej części dokumentu (Rysunek 1).

Założenia docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Gmina Mikołów należy do rdzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM), gdzie wskazywany jest również potencjalny ośrodek węzłowy. Jej potencjał migracyjny, edukacyjny i inwestycyjny stale rośnie. W związku z tym, w docelowym modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Mikołowa zasadnym jest uwzględnienie rosnącego zapotrzebowania na tereny przeznaczone pod nową zabudowę (w szczególności mieszkaniową). Analiza uwarunkowań demograficznych, przestrzennych, gospodarczych i społecznych wskazuje na zasadność rozwijania tej funkcji w obszarze Gminy. W perspektywie najbliższych lat prognozuje się wzrost liczby mieszkańców Gminy Mikołów, przy czym istotną rolę odgrywają procesy migracyjne. W przypadku Mikołowa kształtują się one korzystniej niż w miastach o zbliżonej wielkości i profilu. Dodatkowo saldo migracji wyraźnie przewyższa dynamikę obserwowaną w jednostkach porównawczych.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej w Mieście Mikołów zakłada utrzymanie historycznej tkanki miejskiej, przy jednoczesnym wzmocnieniu funkcjonalności, spójności i integracji przestrzennej miasta. Poszczególne składniki struktury funkcjonalno-przestrzennej poddano analizie w zakresie ich wzajemnych relacji, poziomu uzupełniania się oraz potencjału ograniczania konfliktów przestrzennych i środowiskowych, co stanowi podstawę racjonalnego wyznaczania kierunków rozwoju.

Wyznaczanie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę powinno przebiegać w sposób umożliwiający optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej oraz przeciwdziałający rozpraszaniu zabudowy, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i ochrony środowiska. W kontekście rozwoju terenów mieszkaniowych, wynikającego z opisanych prognoz (patrz: Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej), zakłada się preferowanie uzupełniania i zagęszczania zabudowy w obrębie istniejących struktur urbanistycznych, z uwzględnieniem dostępności transportowej, usługowej oraz dostępu do sieci infrastruktury technicznej. W tym celu, w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano proponowane obszary wymagające weryfikacji uwarunkowań planistycznych — potencjalne lokalizacje rozwoju mieszkalności. Warto jednak zaznaczyć, że nie stanowią one gwarancji przeznaczenia terenu na te cele w miejscowych planach. Obszary wymagają pogłębionych analiz przestrzennych i środowiskowych na etapie sporządzania dokumentów planistycznych, w szczególności Planu Ogólnego Gminy. Część obszarów została również wskazana jako miejsca perspektywicznego uzupełniania funkcji mieszkaniowej (z możliwym udziałem usług).

W ramach docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej w graficznej części modelu wskazuje się potencjalne tereny dla rozwoju nowej zabudowy, w tym dla funkcji:

- mieszkaniowej wielorodzinnej,
- mieszkaniowej jednorodzinnej,
- gospodarczej – w szczególności usługowej,
- gospodarczej – w szczególności produkcyjno-usługowej (z utrzymaniem istniejących stref aktywności gospodarczej).

Tereny wskazane w Modelu jako obszary potencjalnego rozszerzenia zabudowy wymagają weryfikacji uwarunkowań planistycznych na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy Mikołów, w szczególności w odniesieniu do:

- oceny rzeczywistego zapotrzebowania na realizację inwestycji mieszkaniowych w danej lokalizacji,
- analizy dostępności transportowej i infrastrukturalnej w ujęciu systemowym, z uwzględnieniem zasadności nakładów finansowych po stronie Gminy,
- oddziaływania na środowisko,
- możliwości uwzględnienia tych obszarów w bilansie zapotrzebowania na nową zabudowę wynikającym z przepisów odrębnych,
- pozostałych uwarunkowań istotnych z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju Gminy.

- możliwości realizacyjnych Gminy.

Jednym z istotnych komponentów modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów jest wzmacnianie, rozwijanie i integrowanie zielono-niebieskiej infrastruktury, która stanowi fundament lokalnego i ponadlokalnego systemu przyrodniczego. Obejmuje to również podtrzymywanie oraz dalsze kształtowanie Mikołowa jako modelu miasta-ogrodu w warunkach postępujących zmian klimatycznych (patrz: Mikołów jako model miasta-ogrodu w warunkach transformacji klimatycznej). Zielono-niebieska infrastruktura tworzy sieć powiązanych funkcjonalnie i przestrzennie obszarów kluczowych dla zachowania równowagi ekologicznej, takich jak doliny rzeczne i naturalne ciek wodne, otwarte tereny, kompleksy leśne oraz korytarze migracyjne.

Istotnym elementem docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów jest wyznaczenie osi powiązań przestrzeni publicznych, której zadaniem jest wzmocnienie integracji jednych z najważniejszych miejsc życia społecznego w mieście. Śląski Ogród Botaniczny, Park Mokre, Park Planty, Rynek, obiekty sportowe tj. kryta pływalnia Aqua Plant, boiska, Kąpielisko Miejskie czy też place zabaw stanowią sekwencję kluczowych punktów, dla których zakłada się stworzenie spójnego systemu powiązań pieszo-rowerowych, infrastrukturalnych i kompozycyjnych. Jako uzupełnienie osi uwzględnia się potok Jamna, którego obszary wykorzystywane są jako potencjał do wykorzystania na cele rekreacyjne. Oś ta stanowi element porządkujący i integrujący zarówno historyczne, jak i współczesne struktury przestrzenne, co w konsekwencji sprzyja zwiększeniu czytelności układu urbanistycznego, podniesieniu jego atrakcyjności oraz sprawności funkcjonalnej. Integracja tych przestrzeni przyczyni się w szczególności do usprawnienia ruchu pieszego i rowerowego, eliminacji barier architektonicznych oraz zwiększenia udziału zieleni urządzonej. Tworzy to podstawy do kształtowania wysokiej jakości systemu przestrzeni publicznych, który w strukturze osadniczej stanowi istotny czynnik wzmacniający konkurencyjność oraz jakość życia w Mikołowie.

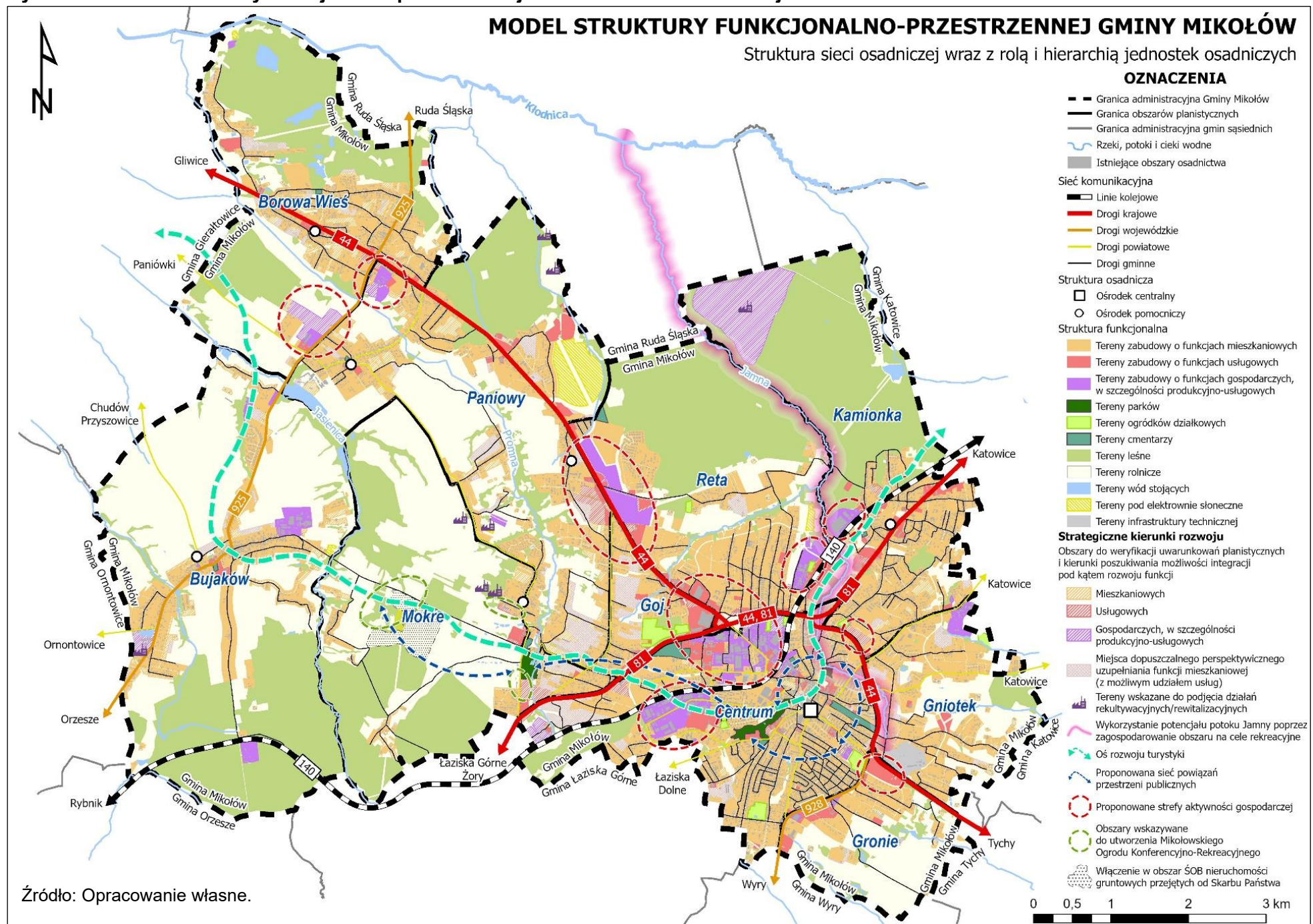
Śląski Ogród Botaniczny jest jednym z największych ogrodów botanicznych w Polsce i stanowi wyróżnik Gminy Mikołów. Łączy w sobie walory edukacyjne, rekreacyjne i naukowe. Z punktu widzenia dalszego rozwoju obszaru wskazuje się włączenie w obszar ŚOB nieruchomości gruntowych przejętych od Skarbu Państwa znajdujących się w okolicy Ogródu. Istotą kierunku jest wykorzystanie nieruchomości w sposób celowo ukierunkowany na wzmacnianie przewag rozwojowych.

Oś turystyki łączy w sobie proponowane kierunki rozwoju turystyki, na bazie m.in. występujących szlaków rowerowych, obszarów reprezentatywnych i ważnych dla Gminy, czy też kierunków współpracy z sąsiednimi gminami. Działania w ramach osi powinny obejmować rozwój infrastruktury aktywnego wypoczynku (np. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, miejsca rekreacji) oraz integrację oferty turystycznej z sąsiednimi gminami i regionami. Oś obrazuje również obszary poszukiwania stref budowania atrakcji turystycznych. Stanowią one potencjalne lokalizacje dla małej infrastruktury turystycznej, punktów widokowych czy usług wspierających ruch turystyczny. Jako jedno z takich działań wskazuje się utworzenie Mikołowskiego Ogródu Konferencyjno-Rekreacyjnego, stanowiącego kompleks przestrzeni edukacyjnych, rekreacyjnych i usługowych o znaczeniu regionalnym. Koncepcja ta opiera się na stopniowym kształtowaniu zespołu komplementarnych terenów zlokalizowanych w otoczeniu Śląskiego Ogródu Botanicznego (ŚOB) i obejmuje obszary: rejonu ulicy Lipcowej i pola golfowego, rejonu ulicy Grudniowej i „Ogródu Czerwonego” ŚOB oraz rejonu ulicy Sosnowej i „Ogródu Żółtego” ŚOB. Wśród proponowanych funkcji jakie wskazuje się do kształtowania w tym obszarze wskazuje się m.in.: strefę zaplecza hotelowo konferencyjnego i gastronomicznego, lokalne centrum edukacyjno-konferencyjne z niewielką bazą noclegową i usługową, a także zaplecze konferencyjno-szkoleniowe wraz z funkcją noclegową. Rozwój tych obszarów ma na celu wzmocnienie roli miasta jako ośrodka edukacji przyrodniczej, turystyki weekendowej i wydarzeń naukowo-konferencyjnych, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i wizerunkowej Mikołowa. Integracja funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i gospodarczych w otoczeniu Ogródu Botanicznego przyczyni się również do budowania rozpoznawalnej marki miasta opartej na wysokiej jakości środowiska przyrodniczego. Kierunek ten wpisuje się jednocześnie w działania na rzecz zielonej transformacji miasta, wzmacniania jego działań na rzecz klimatu oraz rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki opartej na wiedzy.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje również tereny, w których istotne jest podjęcie działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych. Jednym z ważniejszych tego typu terenów jest Hałda Panewnicka, która obecnie tworzy dodatkową presję środowiskową związaną z migracją zanieczyszczeń do środowiska wodnego, jakością powietrza i klimatu lokalnego oraz presję krajobrazową i przyrodniczą. W związku z tym wskazuje się konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na stopniową rekultywację terenów tego wymagających, ograniczenie negatywnego oddziaływania na wody gruntowe i powierzchniowe, poprawę jakości powietrza. Realizacja tych działań przyczyni się do ograniczenia presji środowiskowej, poprawy bezpieczeństwa ekologicznego, wzmocnienia odporności Gminy na skutki zmian klimatu oraz podniesienia jakości krajobrazu i warunków życia mieszkańców.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje również główne obszary aktywności gospodarczej, które pełnią istotną rolę w kształtowaniu potencjału rozwojowego Gminy. Każdy z nich wymaga jednak szczegółowej weryfikacji w dokumentach planistycznych, w szczególności w Planie Ogólnym, pod kątem możliwości dalszego rozwoju, dostępności infrastrukturalnej, oddziaływania na środowisko itp. Wskazane obszary charakteryzują się zróżnicowaną specyfiką funkcjonalną – obejmują zarówno tereny już zagospodarowane i pełniące ważne

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej.

funkcje gospodarcze, jak i obszary o potencjale rozwojowym, których odpowiednie ukierunkowanie może stanowić istotną szansę dla wzmocnienia lokalnej bazy ekonomicznej. Z punktu widzenia długofalowego rozwoju Mikołowa kluczowe jest zarówno utrzymanie i modernizacja istniejących koncentracji działalności gospodarczej, jak i świadome wskazywanie nowych lokalizacji, które mogą sprzyjać, tworzeniu miejsc pracy oraz zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszary te traktowane są jako element systemu rozwojowego wzmocniający pozycję Gminy Mikołów w strukturze ponadlokalnej.

Powyżej (Rysunek 1) przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych**. Załącznik graficzny nr 1 do SRGM 2026-2035 stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów w większej skali.

9.3. System powiązań przyrodniczych

System powiązań przyrodniczych Mikołowa stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej, determinujący zasady równoważenia rozwoju gospodarczego i przestrzennego z ochroną zasobów środowiska przyrodniczego. System pełni również kluczową rolę w kontekście zmian klimatu, stanowiąc strategiczne tło dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej. Układ ten opiera się na współzależnościach między formami ochrony przyrody, siecią korytarzy ekologicznych oraz obszarami o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, które wspólnie tworzą lokalny system przyrodniczy powiązany z siecią regionalną i krajową.

Obszar Gminy Mikołów charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi, a struktura układu przyrodniczego opiera się tu przede wszystkim o obszary lasów, użytki rolne, obszary łąk czy siedliska związane ze środowiskiem wodnym. Uzupełnienie układu przyrodniczego stanowią obszary zieleni urządzonej, pełniące szczególnie istotne funkcje ekosystemowe, na obszarze Gminy.

Obszar Gminy Mikołów odznacza się umiarkowanym stopniem lesistości, według danych GUS w 2024 roku lesistość w mieście wynosiła 27,3% podczas gdy średnia dla województwa śląskiego wynosiła 32,1%. W przypadku obszaru Gminy zbiorowiska leśne stanowią głównie lasy gospodarcze, gdzie prowadzona jest gospodarka leśna. Ponadto, są one miejscami służącymi rekreacji dla mieszkańców Gminy i regionu. Prócz ww. funkcji, zbiorowiska leśne, pełnią przede wszystkim istotną rolę krajobrazową oraz ekosystemową. Do wyróżniających się na tle Gminy kompleksów leśnych, należy zaliczyć położony na północy Mikołowa – w rejonie Borowej Wsi – Las Borowski, położony na wschodzie – w rejonie granicy z miastem Katowice – Las Panewnicki, zlokalizowane w południowej części Gminy w rejonie Bujakowa – Las Pelcówka i Las Hucisko oraz zadrzewienia o charakterze leśnym, porastające w rejonie dolin cieków.

Do istotnych elementów zieleni urządzonej na obszarze Miasta Mikołowa, należy zaliczyć m.in. ogrody działkowe, skwery miejskie, zieleńce, zieleń cmentarzy, park kieszonkowy, zieleń ogrodów działkowych, aleje drzew porastające wzdłuż ciągów komunikacyjnych, miejskie planty, tereny sportowo – rekreacyjne, takie jak np. pole golfowe czy Śląski Ogród Botaniczny położony w sołectwie Mokre.

Śląski Ogród Botaniczny (ŚOB) jest rozległym, zajmującym powierzchnię ok. 100 ha kompleksem przyrodniczym, który pełni funkcje turystyczno-rekreacyjne, a jednocześnie naukowo-badawcze we współpracy z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi. Obiekt ten jest jednym z kluczowych wyróżników Mikołowa w skali regionu, wzmocniającym jego tożsamość jako miasta związanego z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną i zrównoważonym rozwojem. ŚOB odgrywa istotną rolę w kształtowaniu systemu zielonej infrastruktury obszaru, wspiera działania w zakresie ochrony bioróżnorodności, adaptacji do zmian klimatu oraz edukacji przyrodniczej mieszkańców i odwiedzających. Jego potencjał powinien być wykorzystywany w budowaniu marki miasta, rozwoju turystyki przyrodniczej i naukowej, a także w tworzeniu sieci powiązań ekologicznych i rekreacyjnych w skali całej Gminy.

Do istniejących na obszarze Gminy Mikołów form ochrony przyrody należą ¹:

- **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Jamny”**, który posiada powierzchnię 190,45 ha,
- **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Wzgórze Kamionka”**, który posiada powierzchnię 7,738 ha.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Potok Bujakowski”**, który swym zasięgiem rozpościera się także na terenach należących do gmin Gierałtowice i Ornontowice, a na terenie Mikołowa posiada powierzchnię ok. 30 ha;
- **9 pomników przyrody**, którymi są pojedyncze drzewa i zespoły drzew. Znajdującymi się wśród nich gatunkami są: platan klonolistny, wiąz szypułkowy, miłorząb dwukłapowy, buk pospolity, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy.

¹ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/> [dostęp dnia 16.02.2026 r.].

Zgodnie z Audytem Krajobrazowym województwa śląskiego przyjętym Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/16/16/2025 z 23 czerwca 2025 r. na obszarze Gminy Mikołów nie występują krajobrazy priorytetowe. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych na obszarze Gminy Mikołów wynosi ok. 228 ha co stanowi ok. 2,7% jego powierzchni.

Uzupełnieniem systemu przyrodniczego Gminy są korytarze ekologiczne. Przez obszar Mikołowa nie przebiega żaden korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym¹ natomiast korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym i lokalnym, stanowią doliny rzeki, potoków i mniejszych cieków wodnych a także rozproszone zadrzewienia czy rowy melioracyjne które tworzą sieć powiązań ekologicznych zapewniających ciągłość siedlisk i wymianę gatunkową na poziomie lokalnym. Wśród nich wymienić można m.in. korytarz spójności, korytarz teriologiczny ssaków kopytnych, korytarz teriologiczny ssaków kopytnych obszar newralgiczny.

Zachowanie równowagi przyrodniczej oraz zdolności krajobrazu Gminy do adaptacji wobec nasilających się zjawisk ekstremalnych wymaga utrzymania i wzmacniania istniejącego systemu powiązań przyrodniczych.

Jednym z kluczowych elementów modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Mikołowa jest wzmocnienie, rozwój, a także integracja zielono-niebieskiej infrastruktury. Biorąc pod uwagę przebieg występujących obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wraz z ich głównym przebiegiem wytyczono osie powiązań przyrodniczych. Pierwsza z nich rozpoczyna się od południowej części Mikołowa, biegnąc przede wszystkim wzdłuż kompleksów leśnych. Oś rozgałęzia się również wzdłuż zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina Jamny” w kierunku centrum Mikołowa. Druga z osi rozpoczyna swój bieg po zachodniej części Mikołowa i biegnie wzdłuż potoku Jasienicy, gdzie jej następne przedłużenie następuje w okolicach lasów w południowej części Mikołowa mające kierunek na centrum. Następuje również rozgałęzienie mające kierunek Śląskiego Ogrodu Botanicznego, który stanowi istotny węzeł przyrodniczy, edukacyjny i rekreacyjny, a następnie system powiązań przyrodniczych kontynuowany jest w kierunku centrum. Oś rozgałęzia się również zgodnie z przebiegiem Bujakowskiego Potoku. Kolejna z osi występuje w obszarze korytarza teriologicznego ssaków kopytnych. Wskazane osie koncentrują się na ochronie i wzmacnianiu systemu powiązań przyrodniczych. Ukierunkowanie osi powiązań przyrodniczych na obszary zurbanizowane stanowi świadome narzędzie polityki przestrzennej Mikołowa. Oznacza ono odejście od postrzegania systemu przyrodniczego jako elementu peryferyjnego i wprowadzenie go w dalszym ciągu do struktury miejskiej jako jednego z czynników organizujących rozwój przestrzenny.

Ważnym elementem wzmacniania zielonej infrastruktury obszaru miasta powinna być spójna i łatwo dostępna sieć terenów zieleni pełniących funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, takich jak np. parki kieszonkowe, ogrody społeczne. Ich rozwój powinien koncentrować się przede wszystkim w najbardziej zurbanizowanej części miasta, gdzie mogą tworzyć niewielkie enklawy bioróżnorodności oraz poprawiać jakość środowiska życia mieszkańców.

Dla dalszego rozwoju strategiczne znaczenie mają obszary rozwoju zielonej energii. Wykorzystanie lokalnych odnawialnych źródeł energii, przyczynia się do zwiększenia niezależności energetycznej Gminy. Wprowadzenie i rozwój odnawialnych źródeł energii ma także istotny wymiar ekologiczny. Redukcja emisji spalin i zanieczyszczeń związanych z tradycyjnymi źródłami energii przyczynia się do poprawy jakości powietrza w mieście, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców i komfort życia. Kierunek ten jest istotny również ze względu na potrzebę podejmowania działań adaptujących Gminę Mikołów do zmian klimatycznych.

Mikołów jako model miasta-ogrodu w warunkach transformacji klimatycznej

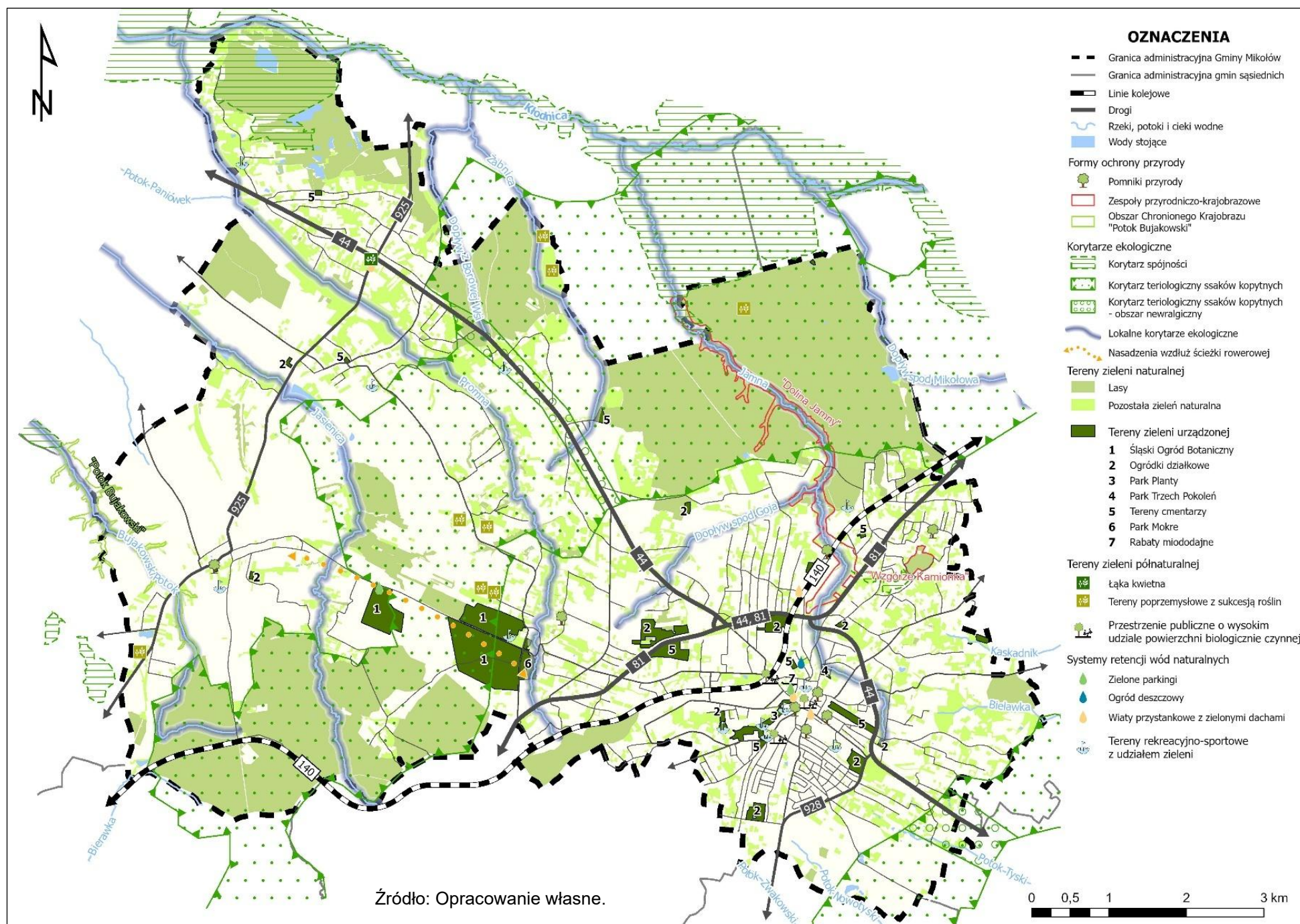
Koncepcja Mikołowa jako "miasta-ogrodu"² winna zostać ujęta w kategoriach rozwijania zintegrowanego modelu rozwoju przestrzennego, w którym system zielono-niebieskiej infrastruktury (BZI) stanowi podstawowy element strukturotwórczy organizujący układ funkcjonalno-przestrzenny miasta.

W tym ujęciu tereny zieleni urządzonej, obszary półnaturalne, korytarze ekologiczne, systemy retencji wód opadowych oraz przestrzenie publiczne o wysokim udziale powierzchni biologicznie czynnej tworzą spójny system ekologiczny, przenikający tkankę urbanistyczną i determinujący kierunki jej dalszej transformacji. Koncepcja taka wykracza poza tradycyjne rozumienie zieleni jako komponentu estetycznego, nadając jej rangę infrastruktury krytycznej w kontekście adaptacji do zmian klimatu oraz zapewniania dobrej jakości życia mieszkańców. W przestrzeni miasta realizowano wiele inwestycji, które obecnie zarysowują już obraz spójnego systemu zieleni.

¹ Pracownia na rzecz wszystkich istot, <https://korytarze.pl/mapa/mapa-korytarzy-ekologicznych-w-polsce> [dostęp dnia 16.02.2026 r.].

² Koncepcja Mikołowa jako *miasta-ogrodu* polega na integrowaniu terenów zielonych z przestrzenią publiczną miasta – ścieżki edukacyjne, kolekcje roślinne w parkach i skwerach, a także zachowanie zieleni naturalnej tworzą szkielet miejskiego środowiska przyjaznego mieszkańcom. Taka wizja podkreśla rolę **świadomości ekologicznej, ochrony środowiska i bliskości natury w zurbanizowanej przestrzeni**, co znajduje odzwierciedlenie nie tylko w praktyce Śląskiego Ogrodu Botanicznego, ale także w badaniach nad planowaniem zieleni miejskiej i adaptacją miast do współczesnych wyzwań ekologicznych. Autorzy koncepcji Ogrodu Botanicznego opracowali również wizję Mikołowa jako miasta-ogrodu, w którym kluczową rolę odgrywają tereny zieleni. Zakłada ona m.in. rozproszenie wybranych kolekcji Ogrodu Botanicznego w przestrzeni miejskiej — w parkach, na skwerach, a także w ogrodach szkolnych, przydomowych oraz na terenach ogrodów działkowych (Źródło: <https://mikolow.eu/> [dostęp dnia 16.02.2026 r.]).

Rysunek 2. Schemat powiązań istniejącego systemu zieleni.

Wśród zrealizowanych błękitno-zielonych inwestycji w Mikołowie można wskazać m.in. utworzenie nowych terenów zielonych tj. łąka miejska, rabaty miododajne, ogród deszczowy, park kieszonkowy, nasadzenia i pielęgnacja drzew w przestrzeniach publicznych, utworzenie Parku Trzech Pokoleń, utworzenie zielonych parkingów itp.¹ Dzięki wdrożonym działaniom Mikołów zyskał coraz bardziej rozbudowany i spójny system zielonych przestrzeni, który pełni funkcje rekreacyjne, ekologiczne, krajobrazowe i społeczne (Rysunek 2).

Uprzywilejowana pozycja Gminy Mikołów wynika z relatywnie korzystnej struktury przestrzennej, obejmującej znaczący udział terenów otwartych, powiązań przyrodniczych oraz możliwości kształtowania nowych obszarów inwestycyjnych w sposób zintegrowany z systemem BZI. W przeciwieństwie do wielu śląskich miast o silnie zdegradowanej lub nadmiernie zagęszczonej strukturze zabudowy, Mikołów dysponuje potencjałem planistycznym umożliwiającym wyprzedzające projektowanie rozwiązań adaptacyjnych, takich jak zwiększanie retencji krajobrazowej, przeciwdziałanie zjawisku miejskiej wyspy ciepła czy ochrona i wzmacnianie bioróżnorodności. Istotnym elementem tej struktury jest bowiem obecność i funkcjonowanie **Śląskiego Ogrodu Botanicznego**, pełniącego funkcję zaplecza eksperckiego, edukacyjnego i badawczego, co umożliwia współpracę - łączenie polityki przestrzennej miasta z aktualną wiedzą naukową z zakresu ekologii, ochrony środowiska i kształtowania krajobrazu.

Model miasta-ogrodu w Mikołowie może być zatem interpretowany jako przykład wdrażania paradygmatu miasta odpornego (w rozumieniu: *urban resilience*), w którym adaptacja do zmian klimatu stanowi jeden z głównych determinantów decyzji planistycznych i inwestycyjnych.

System zielono-niebieskiej infrastruktury pełni w tym kontekście: funkcje środowiskowe (regulacja mikroklimatu, retencja wód opadowych, ochrona gleb i siedlisk), funkcje społeczne (tworzenie przestrzeni integracji, rekreacji i edukacji ekologicznej) oraz gospodarcze (wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, kształtowanie marki miasta opartej na wysokiej jakości środowiska). W efekcie - zintegrowane zarządzanie tym systemem może prowadzić do osiągnięcia efektu synergii pomiędzy celami klimatycznymi, społecznymi i rozwojowymi.

W perspektywie strategicznej Mikołów posiada potencjał, aby pełnić funkcję modelowego ośrodka średniej wielkości w zakresie implementacji zielono-niebieskiej infrastruktury w skali miejskiej. Warunkiem realizacji tej ambicji jest konsekwentne wpisanie koncepcji miasta-ogrodu w dokumenty planistyczne, polityki sektorowe oraz mechanizmy finansowania inwestycji, a także operacjonalizacja tej idei poprzez mierzalne wskaźniki środowiskowe i przestrzenne. Tak zdefiniowana strategia pozwala traktować zieloną strukturę miasta nie jako zasób pasywny, lecz jako kluczowy czynnik konkurencyjności i długookresowej stabilności rozwoju.

Poniżej (Rysunek 3) przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów – System powiązań przyrodniczych**. Załącznik graficzny nr 2 do SRGM 2026-2035 stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów w większej skali.

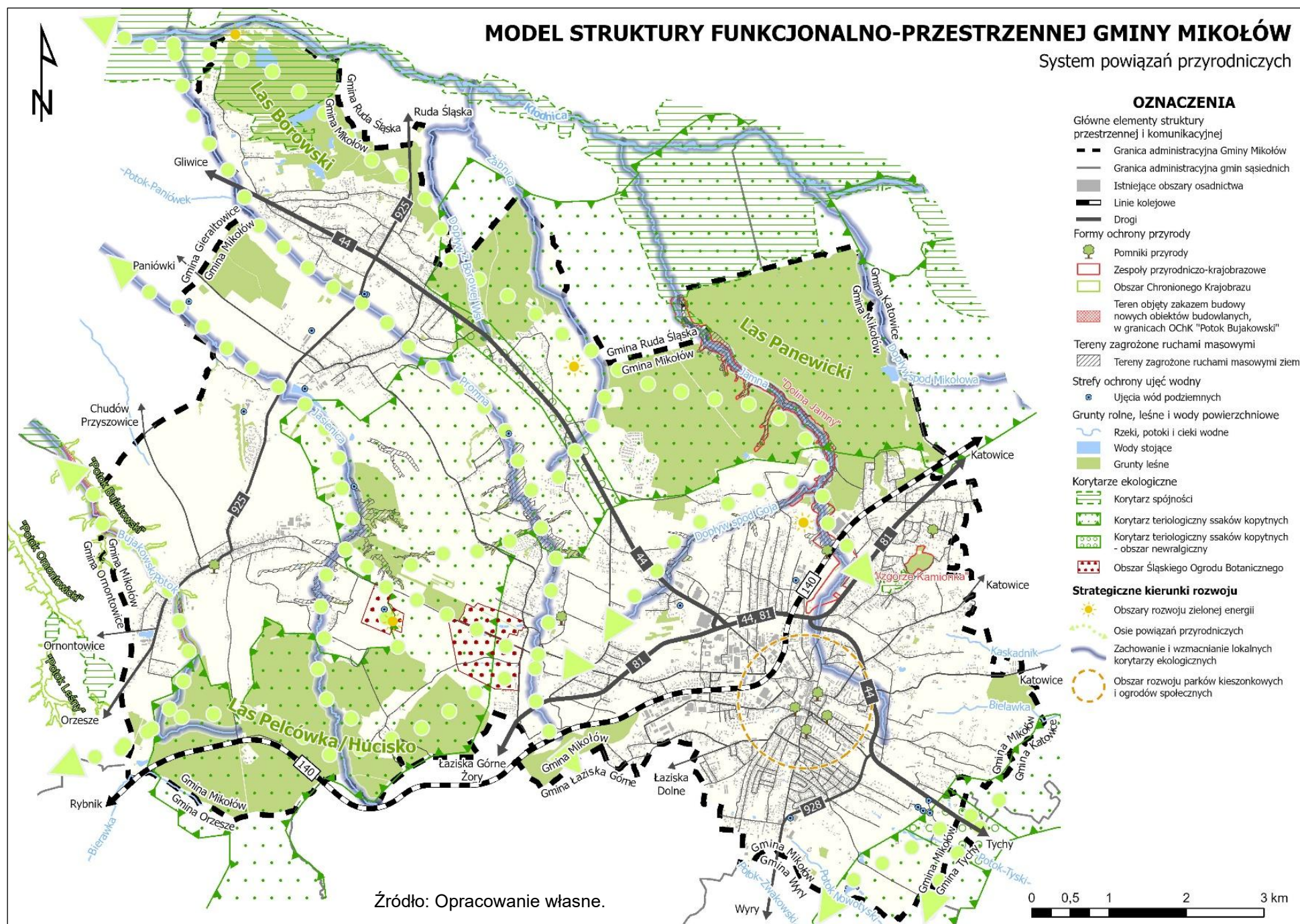
Uwarunkowania wodne

Częścią uwarunkowań przyrodniczych są uwarunkowania wodne. Gmina Mikołów położona jest w zlewni dwóch rzek – Wisły i Odry a przez jej teren przebiega dział wodny I rzędu. Do zlewni Wisły należy mała część Gminy położona przy jej wschodniej granicy, natomiast pozostała należy do zlewni Odry. Sieć hydrograficzną Mikołowa tworzą z kolei trzy duże zlewnie: Jamny, Promny i Jasienicy. Sieć hydrograficzną Gminy uzupełniają mniejsze ciek wodne - strugi, strumienie, potoki, rzeki, są to Bielawka, Bierawka (do Knurówki włącznie), Bujakowski Potok, Dopływ spod Mąkołowca, Kłodnica, Potok Tyski, Potok Żwakowski i Prądna. Obok tych cieków, w Gminie występują ich drobniejsze, czasem okresowe dopływy, które nie posiadają oficjalnych nazw. Na obszarze Gminy Mikołów nie występują większe zbiorniki wodne. Większość z nich to tzw. oczka, które występują w biegu potoków lub niewielkie stawy. Znaczna część tych zbiorników powstała w wyniku działalności człowieka, zwłaszcza związanej z eksploatacją górniczą. Zbiorniki te wykorzystywane są do celów rekreacyjnych bądź przeciwpożarowych. Największy kompleks stawów zlokalizowany jest w zlewni potoku Jasienica w Paniowach i Bujakowie. Inne bardziej znane zbiorniki wodne na terenie Gminy to „Starganiec” w zlewni Jamny i stawy „Kaśka” położone w południowej części Gminy.

Obszar Gminy Mikołów zlokalizowany jest w zasięgu sześciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW600006116159 - Kłodnica od źródeł do Promnej
- RW600006115835 - Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką
- RW60000644785 – Jasienica
- RW200006211889 – Mleczna
- RW200006211869 - Potok Tyski

¹ <https://mokolowdlaklimatu.mikolow.eu/blekitno-zielone-inwestycje/> [dostęp dnia 17.02.2026 r.]

- RW200010211851 - Gostynia od źródeł do Starej Gostyni wraz ze Starą Gostynią

Wszystkie z nich to JCWP o statusie silnie zmienionych części wód. Charakterystykę poszczególnych JCWP przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 38. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów.

Nazwa i kod JCWP	Typ JCWP	Obszar dorzecza	Status JCWP
RW600006116159 Kłodnica od źródeł do Promnej	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Odry	silnie zmieniona część wód
RW600006115835 Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Odry	silnie zmieniona część wód
RW60000644785 Jasienica	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Odry	silnie zmieniona część wód
RW200006211889 Mleczna	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Wi-sły	silnie zmieniona część wód
RW200006211869 Potok Tyski	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Wi-sły	silnie zmieniona część wód
RW200010211851 Gostynia od źródeł do Starej Gostyni wraz ze Starą Gostynią	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	obszar dorzecza Wi-sły	silnie zmieniona część wód

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Wszystkie JCWP, w zasięgu których znajduje się Gmina Mikołów charakteryzują się złym stanem wód oraz są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego. Szczegóły dotyczące stanu wód, presji determinujących stan oraz oceny ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla analizowanych JCWP przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów.

Numer i nazwa JCWP	Kłodnica od źródeł do Promnej RW600006116159	Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką RW600006115835	Jasienica RW60000644785
Stan/potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny
Stan chemiczny	poniżej dobrego	poniżej dobrego	brak danych
Stan ogólny	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód
Presje determinujące stan wód	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) <u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> nie dotyczy <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) <u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne <u>Główne źródło presji hydro-morfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) <u>Główne źródło presji zasalających:</u> eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> nie dotyczy <u>Główne źródło presji hydro-morfologicznych:</u> budowle piętrzące - rzeki główne

	brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)	główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane);	i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> nie dotyczy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Zagrożona	Zagrożona	Zagrożona
Numer i nazwa JCWP	Mleczna RW200006211889	Potok Tyski RW200006211869	Gostynia od źródeł do Starej Gostyni wraz ze Starą Gostynią RW200010211851
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny
Stan chemiczny	umiarkowany	poniżej dobrego	poniżej dobrego
Stan ogólny	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód
Presje determinujące stan wód	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) <u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> nie dotyczy <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u>	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) <u>Główne źródło presji zasalających:</u> eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne oraz depozycja atmosferyczna <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone - rozwój obsza-	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja <u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne <u>Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających:</u> nie dotyczy <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone - rozwój obsza-

	nie dotyczy	rów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;	rów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe – przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze skła- dowisk; nieznane (substan- cje zakazane)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Zagrożona	Zagrożona	Zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Zgodnie z treścią zobrazowaną na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w *art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne*, teren Gminy Mikołów znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat). Zagrożenie powodowane jest przez rzekę Kłodnica, dotyczy jednak terenów niezurbanizowanych, a jednocześnie ograniczonego obszaru wzdłuż kilkusetmetrowego odcinka tej rzeki biegnącego wzdłuż fragmentu północnej granicy Gminy¹. Ponadto w północnej części Gminy, w dolinach rzeki Kłodnica i potoku Promna występują obszary zagrożone podtopieniami od wód gruntowych².

Północna część Gminy Mikołów położona jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 331 – Dolina Kopalna rzeki Górna Kłodnica. Zbiornik GZWP nr 331 tworzą czwartorzędowe utwory porowe, poziomu wodonośnego doliny kopalnej górnej Kłodnicy³.

Gmina Mikołów zlokalizowana jest w zasięgu trzech Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- JCWPd nr GW6000129 – obszar dorzecza Odry
- JCWPd nr GW6000143 - obszar dorzecza Odry
- JCWPd nr GW2000145 - obszar dorzecza Wisły

Wszystkie JCWPd wyróżniają się ogólnym słabym stanem, charakterystyka JCWPd stan chemiczny, ilościowy, presje znaczące oraz ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Stan Jednolitych Części Wód Podziemnych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów

Numer JCWPd	GW6000129	GW6000143	GW2000145
Stan chemiczny	Dobry	Dobry	Słaby
Stan ilościowy	Słaby	Słaby	Dobry
Stan JCWPd	Słaby	Słaby	Słaby
Zidentyfikowane presje znaczące	pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW) oraz z ujęć komunalnych, presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną	pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW), presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	(pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW), presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem i gospodarką komunalną
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo i chemiczne	zagrożona ilościowo i chemiczne	zagrożona ilościowo i chemiczne

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

¹ Hydroportal ISOK, https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZIP, dostęp z dnia 27.11.2025 r.

² Państwowy Instytut Geologiczny, Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami, https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?locale=pl&gui=new&sessionID=47694, dostęp z dnia 27.11.2025 r.

³ Państwowy Instytut Geologiczny

Rysunek 4. Uwarunkowania wodne Mikołowa.

Według przyjętego w 2021 roku *Planu przeciwdziałania skutkom suszy*¹ obszar Gminy Mikołów położony jest:

- w znacznej części na terenie silnie zagrożonym i częściowo na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej,
- w znacznej części na terenie słabo zagrożonym i częściowo na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej,
- w znacznej części na terenie silnie zagrożonym i częściowo na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej,
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu Gmina Mikołów klasyfikuje się w całości jako obszar umiarkowanie zagrożony suszą.

Przy planowaniu działań na obszarze Gminy Mikołów należy uwzględnić wytyczne wynikające z przepisów odrębnych oraz dokumentów wyższego rzędu obowiązujących dla obszaru, w tym w szczególności:

- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*² oraz *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*³ w zakresie oceny stanu i ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz działań wskazanych do realizacji przez Gminę, mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz.U. 2023 poz. 335)⁴,
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*⁵, którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*⁶, którego nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

9.4. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

W ramach docelowego Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów zakłada się dalszy rozwój zrównoważonego układu transportowego, opartego na integracji systemów drogowych, kolejowych, ścieżek rowerowych oraz tras pieszo-rowerowych, w powiązaniu z głównymi kierunkami rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego Gminy.

Gmina Mikołów charakteryzuje się rozbudowaną siecią krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej infrastruktury drogowej. Przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe, są to: droga krajowa nr 44, droga krajowa nr 81. Droga krajowa nr 44 pełni znaczącą funkcję obwodnicy miasta. Drogi wojewódzkie są dwie, wśród nich można wymienić: drogę wojewódzką nr 928 oraz drogę wojewódzką nr 925. Istotne znaczenie ma również bliski dostęp do przebiegających w pobliżu autostrad: A1 (Autostrada Bursztynowa) oraz A4, przebiegająca na północ od Mikołowa. Model przewiduje dalsze utrwalenie tej roli, m.in. poprzez ukierunkowanie rozwoju funkcji komplementarnych w otoczeniu tych korytarzy – w tym powiązanych z obsługą ruchu i komunikacją zbiorową. W

¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615).

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300).

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335).

⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615).

⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. 2022 poz. 2714).

⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739).

razie ewentualnych potrzeb wskazuje się również rozwój nowych odcinków drogowych. W ramach strategicznych kierunków rozwoju w części graficznej Modelu wskazano „Proponowane kierunki rozwoju nowych odcinków dróg”, które mogą być istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju infrastruktury drogowej.

W ramach strategicznych kierunków rozwoju wskazano również miejsca wymagające poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wśród takich miejsc wskazuje się przede wszystkim: skrzyżowanie DK 44 z ul. Staropodleską, skrzyżowanie DK81-Rybnicka, skrzyżowanie DK81-Wyzwolenia, Skrzyżowanie DK81-DK44 dolina Jamny, skrzyżowanie DK44-Podleska, skrzyżowanie DK44-DW925 oraz w obszarze tzw. „Górki Mikołowskiej”. Kierunek obejmuje newralgiczne punkty tj. skrzyżowania. Poza modernizacją przejść dla pieszych, wdrażania rozwiązań uspokajających ruch oraz działań edukacyjnych, warto uwzględnić także działania tj. uzupełnienie punktów oświetlenia ulicznego.

W zakresie komunikacji zbiorowej Gmina Mikołów posiada rozbudowaną sieć połączeń komunikacji zbiorowej wewnętrznej oraz zewnętrznej. W obszarze Gminy znajduje się 158 przystanków (dane na 2023 r.). Istotne jest dalsze prowadzenie działań mających na celu rozwój autobusowej komunikacji publicznej, w tym przede wszystkim rozbudowa połączeń i przystanków. W ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje się ul. Bielską jako miejsce wymagające wzmocnienia w zakresie połączeń autobusowych i budowy przystanków.

Przez Gminę Mikołów przebiega linia kolejowa nr 140. Na tej linii znajduje się stacja kolejowa Mikołów oraz stacja kolejowa Mikołów Jamna. Stacja kolejowa Mikołów posiada bezpośredni dostęp do Centrum Przesiadkowego. Stacja kolejowa Mikołów Jamna wskazywana jest zaś do likwidacji. Funkcjonująca linia kolejowa będzie rozbudowywana w ramach projektu „Kolej+” – powstanie drugi tor oraz trzy dodatkowe przystanki osobowe. Na obszarze Miasta Mikołowa planowana jest budowa linii kolejowej dużych prędkości 170, która będzie planowo przebiegać przez centrum Miasta. Rozbudowana i stale unowocześniana infrastruktura kolejowa stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących dalszy rozwój przestrzenny i mieszkaniowy Gminy Mikołów. Połączenie tradycyjnej kolei z nowoczesną infrastrukturą Kolei Dużych Prędkości (KDP) przełoży się na wzrost atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania dla osób dojeżdżających do pracy lub usług w większych ośrodkach miejskich. Model przewiduje wykorzystanie potencjału komunikacyjnego miasta w kontekście dalszego rozwoju. Umożliwi to lepsze powiązanie transportu kolejowego z komunikacją autobusową oraz ruchem pieszym i rowerowym.

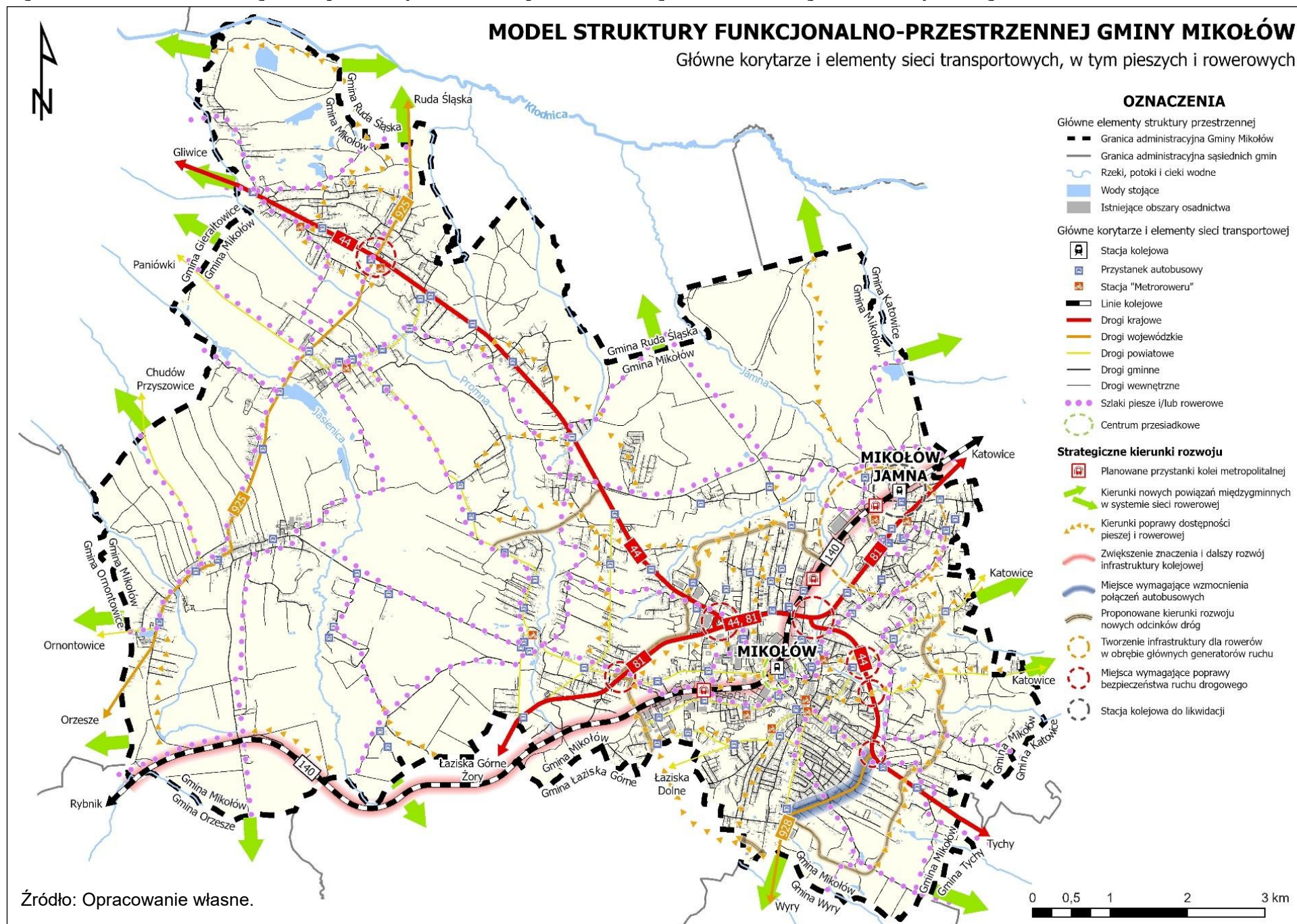
Zakłada się dalszy rozwój oraz doskonalenie systemu komunikacji rowerowej i pieszej jako istotnego elementu codziennej mobilności mieszkańców, a także czynnika wzmacniającego potencjał turystyczny Gminy. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje w szczególności na potrzebę budowy sieci ścieżek rowerowych łączących centralną, zurbanizowaną część miasta z pozostałymi miejscowościami, wraz z rozwojem infrastruktury towarzyszącej komunikacji rowerowej (m.in. stacji, stojaków i wiat rowerowych). Kluczowe znaczenie będzie miała integracja sieci rowerowej z Centrum Przesiadkowym oraz z przystankami komunikacji autobusowej obsługującymi osiedla mieszkaniowe. Istotnym kierunkiem działań pozostaje również zwiększanie liczby powiązań rowerowych z gminami sąsiednimi oraz integracja sieci w ramach spójnej oferty rekreacyjnej i turystycznej. Pożądany jest także rozwój systemu tras pieszych i rowerowych prowadzących do obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, z uwzględnieniem zasobów dziedzictwa kulturowego, co sprzyjać będzie rozwojowi turystyki aktywnej. System dróg rowerowych powinien tworzyć spójny układ umożliwiający wygodne przemieszczanie się do i z centrum miasta, z jednoczesnym powiązaniem z systemem terenów zieleni. Zachowanie i rozwój szlaków pieszych oraz rowerowych, a także zwiększanie dostępności przestrzeni dla ruchu niezmotywowanego, stanowić będzie jeden z kluczowych elementów poprawy jakości życia mieszkańców, wspierania zrównoważonej mobilności oraz budowania atrakcyjności Gminy jako miejsca przyjaznego do życia, rekreacji i inwestowania.

Zarząd Transportu Metropolitalnego świadczy również usługi lokalnej i subregionalnej komunikacji rowerowej, korzystając w tym celu z systemu Roweru Metropolitalnego, znanego także jako Metrorower, który obejmuje obszar Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W przypadku Mikołowa stacje te są rozmieszczone w całym mieście, jednak ich największa kumulacja jest w centrum. Dostęp zapewniony jest więc na wysokim poziomie. W obszarze Gminy Mikołów znajdują się również punkty przyjazne rowerom oraz infrastruktura rowerowa tj. stacje naprawcze czy miejsca postojowe. W ramach modelu wskazano obszary, w których dostępność do tego typu infrastruktury zapewniona jest na poziomie niższym niż w pozostałych obszarach. Warto w dalszym ciągu wzmocniać rozwój infrastruktury dla rowerzystów, w celu zwiększania atrakcyjności turystycznej obszaru.

Docelowo układ funkcjonalno-przestrzenny, obejmujący główne korytarze oraz elementy sieci transportowej w Gminie Mikołów, zakłada utrzymanie znaczenia miasta jako ważnego węzła drogowo-kolejowego w skali regionu. Równocześnie przewiduje się kształtowanie zrównoważonego modelu mobilności poprzez rozwój dostępnych, alternatywnych form przemieszczania się — w szczególności ruchu pieszego i rowerowego — oraz integrację infrastruktury transportowej z kluczowymi kierunkami rozwoju osadniczego, gospodarczego i turystycznego.

Poniżej (Rysunek 5) przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów – Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych**. Załącznik graficzny nr 3 do SRGM 2026-2035 stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów w większej skali.

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych.

9.5. Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów zakłada dalsze wzmacnianie centralnej części miasta jako głównego, wielofunkcyjnego ośrodka usług publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Obszar ten pełni kluczową rolę w zapewnianiu dostępności do infrastruktury społecznej – w tym usług zdrowotnych, edukacyjnych, sportowych, kulturalnych i opiekuńczych. Koncentracja głównych usług w centralnej części znajduje uzasadnienie w istniejącym zagospodarowaniu oraz dostępności transportowej. Niezbędne jest dalsze rozwijanie tej części miasta jako głównego obszaru koncentracji usług oraz jako centrum aktywności społecznej. Przyjęcie takiego założenia, dodatkowo wzmocni funkcję rdzenia społecznego miasta. W celu zapewnienia terytorialnej spójności i przeciwdziałania wykluczeniu infrastrukturalnemu. Model zakłada również rozwój uzupełniających ośrodków usługowych na obszarze jednostek pomocniczych. W związku z przewidywanym wzrostem liczby ludności na tych obszarach zasadne jest ich wsparcie poprzez rozwój podstawowej infrastruktury społecznej, obejmującej m.in. przedszkola, placówki opieki zdrowotnej, świetlice środowiskowe oraz przestrzenie sprzyjające integracji mieszkańców.

Miejsca usługowe o szczególnym znaczeniu to szkoły podstawowe. Miejsca te pełnią kluczową rolę w życiu społeczności lokalnej oraz długofalowym rozwoju Gminy Mikołów. Są one nie tylko fundamentem systemu edukacji i wychowania, ale także istotnym elementem infrastruktury społecznej, który oddziałuje na jakość życia mieszkańców, satysfakcję rodzin oraz atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i osiedlania się. W strategii ważne jest zarówno utrzymanie wysokiego poziomu funkcjonowania istniejących placówek, jak i planowanie ich rozwoju w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby demograficzne. Szczególny nacisk należy położyć na modernizację obiektów, rozwój infrastruktury sportowej przy szkołach, wzbogacanie oferty zajęć dodatkowych oraz wzmacnianie kompetencji kadry pedagogicznej.

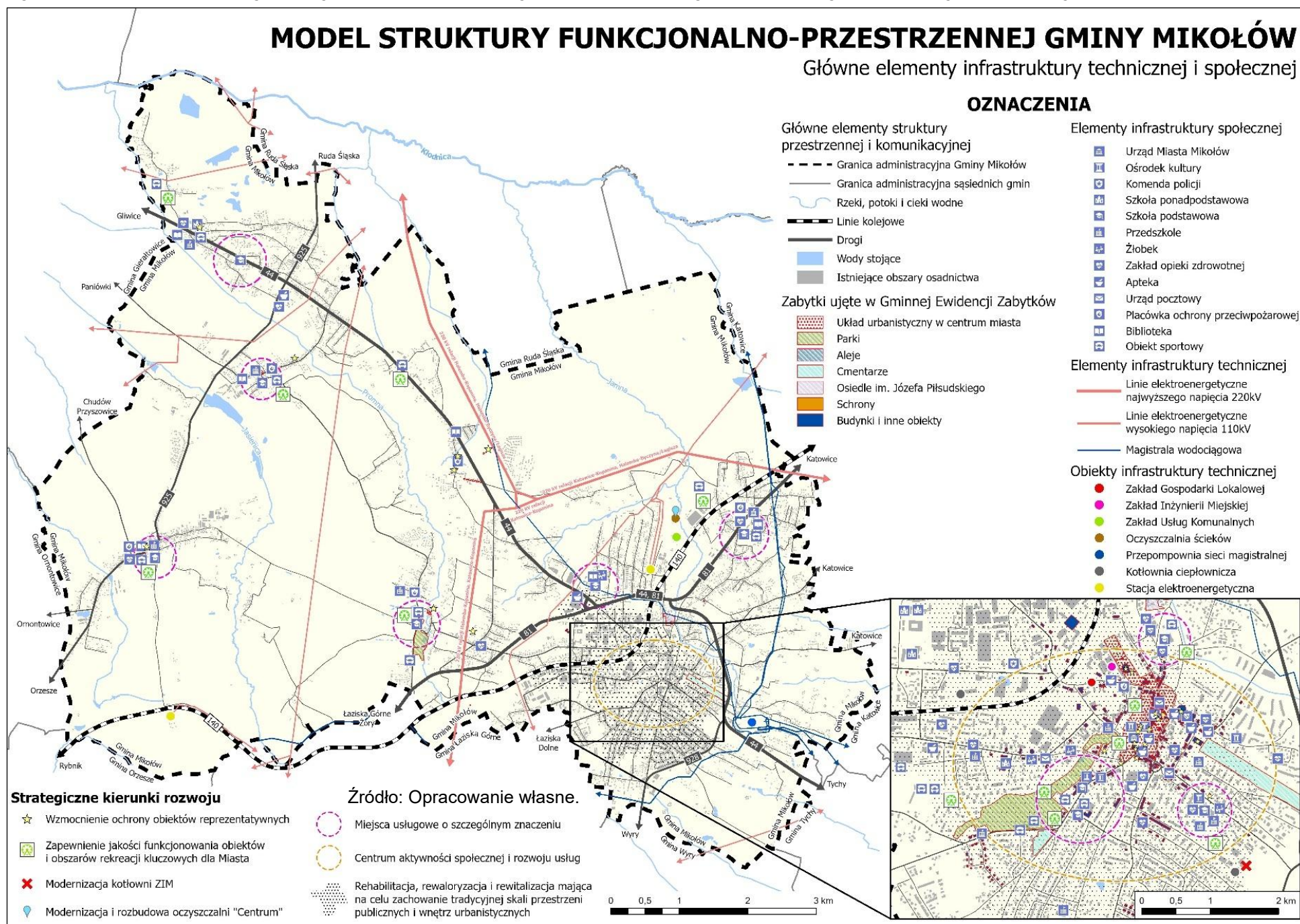
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przewiduje również rozwój lokalnych przestrzeni kulturalnych i integracyjnych w centrum. Istotne jest zapewnienie jakości funkcjonowania obiektów i obszarów rekreacji kluczowych dla Miasta. Wśród nich wskazuje się m.in. Ośrodek Rekreacyjny Planty, Krytą Pływalnię „Aqua Plant”, kompleksy „Orlik”, Miejski Dom Kultury w Mikołowie oraz Miejską Bibliotekę Publiczną w Mikołowie. Obiekty te wzmacniają funkcję społeczną centrum miasta, wspierając lokalną tożsamość, integrację społeczną oraz funkcję rekreacyjną obszaru. Stan większości z nich jest oceniany jako bardzo dobry, część z nich wymaga modernizacji. Ważna jest również dalsza dywersyfikacja oferty aktywności jak i elastycznego zarządzania kalendarzem obiektów.

Istotnym działaniem będzie również wzmocnienie ochrony obiektów reprezentatywnych z obszaru Gminy. Takie obszary stanowią przede wszystkim zabytki prawnie chronione wpisane do rejestru zabytków. Wśród nich znajdują się m.in. Kościół parafialny św. Wojciecha (bazylika mniejsza), kościół pw. Św. Wawrzyńca, zespół steli nagrobnych na cmentarzu żydowskim, schron bojowy, układ urbanistyczny miasta itp. Wiele charakterystycznych zabytków znajduje się również w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Mikołów. Koncentracja większości ze wskazywanych obiektów jest w miejskim centrum Miasta Mikołowa. Wskazuje się dalsze zachowanie dotychczasowego stanu obiektów lub doprowadzenie ich do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych. Centrum miasta pełni rolę konsekwentnie wzmacnianej wizytówki i centrum aktywności społecznej będąc przestrzenią o wysokich walorach urbanistycznych i architektonicznych. W tym obszarze znajdują się jednak stosunkowo nieliczne obszary, które można kwalifikować jako zdegradowane lub wymagające podjęcia działań modernizacyjnych. W części tego obszaru można się również spotkać z pewnymi niespójnościami oraz z konfliktami funkcji. Co więcej część wskazanego obszaru, a konkretnie historyczny układ urbanistyczny w centrum miasta jest obszarem chronionym. Priorytetem więc należy ochronę i zachowanie historycznych układów urbanistycznych, przywracanie funkcje użytkowe poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach urbanistyczno-architektonicznych i wysokiej efektywności energetycznej, również przy tworzeniu wysokiej jakości przestrzeni publicznych oraz włączania zdegradowanych fragmentów miasta w szerszy system powiązań funkcjonalnych.

Uwzględnienie głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej w strukturze funkcjonalno-przestrzennej jest kluczowe dla kształtowania zrównoważonego i efektywnego układu przestrzennego, odpowiadającego na potrzeby rozwojowe oraz jakość życia mieszkańców.

W zakresie infrastruktury istotne znaczenie mają sieci elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Przez obszar Gminy Mikołów przebiegają linie elektroenergetyczne najwyższego napięcia 220 kV oraz linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV. Ważnym elementem infrastruktury technicznej jest również magistrała wodociągowa. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów zakłada się utrzymanie wszystkich obiektów infrastruktury technicznej, w tym również: Zakładu Gospodarki Lokalowej, Zakładu Inżynierii Miejskiej, Zakładu Usług Komunalnych, oczyszczalni ścieków, kotłowni ciepłowniczych, stacji elektroenergetycznych oraz przepompowni sieci magistralnej. Dodatkowo, zakłada się modernizację Zakładu Inżynierii Miejskiej, obejmującą modernizację kotłowni. Istotna będzie również modernizacja i rozbudowa oczyszczalni „Centrum”. Wskazuje się również utrzymanie i rozwój elementów miejskiej infrastruktury wodociągowej, w tym systemu ujęć wody i stacji uzdatniania.

Poniżej (Rysunek 6) przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów – Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej**. Załącznik graficzny nr 4 do SRGM 2026-2035 stanowi przedstawienie niniejszej części Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów w większej skali.

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej stanowią kierunkowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej Gminy. Zawarte poniżej ustalenia odnoszą się do najważniejszych obszarów zagospodarowania i są zbiorem wskazań, do których powinny stosować się organy wykonawcze i uchwałodawcze Gminy przy sporządzaniu w przyszłości aktów planowania przestrzennego. Rekomendacje oparte są również na zapisach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mikołowa¹ – dokumentu, który przez ostatnie lata stanowił główną strategię przestrzenną miasta oraz Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Mikołowa do 2033 roku z perspektywą do 2050 roku (Uchwała Nr LXXIII/770/2023 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 28 listopada 2023 r.). Określone w niniejszym rozdziale zasady mają jednak charakter ogólny i odnoszą się do całego obszaru Gminy Mikołów. Z tego względu należy pamiętać, aby w dokumentach planistycznych uwzględniać ponadto lokalne uwarunkowania i specyfikę danego terenu.

10.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Rekomendacje w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:

- Utrzymanie istniejących i wykształcenie nowych ciągów zieleni, szczególnie w okolicach potoków i nad zbiornikami wodnymi,
- Wprowadzanie zieleni średniej i niskiej w terenach zurbanizowanych, głównie mieszkaniowych,
- Rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony prawnej przyrody, zachowanie istniejących form ochrony przyrody, a w uzasadnionych przypadkach podejmowanie działań na rzecz ich rozszerzania,
- Dążenie do zapewnienia dostępności terenów zieleni publicznej w zasięgu 200-500 m od terenów zabudowy mieszkaniowej,
- Zachowanie i ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych,
- Wskazywanie nowych cennych elementów krajobrazu oraz obszarów i obiektów przyrody do objęcia ochroną prawną, w tym w nawiązaniu do audytu krajobrazowego województwa śląskiego,
- Upowszechnianie rozwiązań zmniejszających skutki „betonozy” i efekt wyspy ciepła,
- W miejscach występowania ruchów masowych ziemi – osuwisk oraz w ich strefie buforowej należy wprowadzić zakaz zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- Stymulowanie procesu sukcesji naturalnej poprzez nasadzenia drzew i krzewów na terenach nieużytków i terenach zdegradowanych
- Utrzymanie zwartych kompleksów leśnych oraz zachowanie bogactwa biologicznego,
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań planowanych inwestycji na środowisko poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik i rozwiązań planistycznych,
- Zachowanie bioróżnorodności i ochrona siedlisk
- Zakładanie nowych i rewitalizowanie istniejących założeń zieleni, przy równoczesnym nadawaniu im nowych funkcji,

Rekomendacje w zakresie działań adaptacyjnych do zmian klimatu - Zachowanie zgodności i prowadzenie działań zgodnie z Miejskim Planem Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Mikołowa do 2033 roku z perspektywą do 2050 roku², poprzez m.in.:

- Opracowanie Planu Zazieleniania Miasta oraz Programu Rozwoju Małej Retencji,
- Dążenie do uzyskania przez Śląski Ogród Botaniczny rangi Metropolitalnego Centrum Edukacji Klimatycznej,

¹ Przyjęte uchwałą Nr XX/247/99 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 14 grudnia 1999 r. ze zmianami przyjętymi uchwałą Nr XXXIII/766/2013 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 27 sierpnia 2013 r., uchwałą Nr XXXVII/721/2017 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 19 grudnia 2017 r., uchwałą Nr XLII/774/2018 r., uchwałą Nr LXIII/637/2022 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 20 grudnia 2022 r. oraz uchwałą Nr LXXIII/771/2023 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 28 listopada 2023 r.

² Uchwała Nr LXXIII/770/2023 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 28 listopada 2023 r.

- Wspieranie rozwoju ogrodów społecznych jako elementów zieleni miasta sprzyjających integracji społecznej, aktywizacji fizycznej, edukacji ekologicznej i rekreacji
- Ochrona i adaptacja istniejącej zieleni urządzonej przez systematyczne zabiegi pielęgnacyjne, odtworzeniowe i przystosowujące do nowych funkcji,
- Sukcesywna przebudowa parkingów z wykorzystaniem nawierzchni przepuszczalnych (szczególnie śródmieście oraz osiedla bloków),
- Sukcesywne wprowadzanie zbiorników TreeTank dla drzew w nowoprojektowanych ciągach komunikacji i przestrzeni publicznej,
- Budowa zbiorników lub niecek retencyjnych, zbiorników magazynujących deszczówkę i polderów w celu zatrzymania i retencjonowania wód opadowych,
- Uwzględnienie uaktualnionych prognoz zmian klimatu w dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy,
- Wprowadzenie Zielonej Akupunktury Miejskiej na terenach intensywnie zabudowanych,
- Termomodernizacja budynków publicznych oraz komunalnego zasobu mieszkaniowego,

Rekomendacje w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- Prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza,
- Rozwijanie i integrowanie lokalnych systemów monitoringu jakości powietrza, wód, hałasu, gleb i promieniowania elektromagnetycznego, weryfikowanie stanu eksploatacji indywidualnych rozwiązań ściękowych, czy też monitorowanie powierzchni biologicznie czynnych na posesjach,
- Ograniczenie wykorzystania wysokoemisyjnych pieców i kotłów o niskiej efektywności,
- Promocja rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych w ogrzewaniu gospodarstw domowych,

Rekomendacje w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych:

- W granicach administracyjnych Gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W zasięgu tych obszarów obowiązują zakazy, nakazy i dopuszczenia wymienione w przepisach odrębnych,
- W zasięgu granic obszaru głównego zbiornika wód podziemnych obowiązują ustalenia przepisów odrębnych,
- Zakaz odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych i deszczowych niepodczyszczonych,
- Obowiązek utrzymania czystości na brzegach wód otwartych płynących – wyeliminowanie niekontrolowanych wysypisk śmieci,
- Dla występujących stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych – ustalenia odrębne dla stref wynikające z dokumentów opracowanych w oparciu o przepisy z zakresu prawa wodnego,
- Prowadzenie systemowej ekoedukacji wszystkich grup wiekowych w celu budowania trwałej kultury środowiskowej mieszkańców,
- Tworzenie oraz utrzymanie istniejących gminnych urządzeń melioracji szczegółowych,
- Rozwój gminnej kanalizacji deszczowej,
- Prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia ochrony przeciwpowodziowej,
- Ochrona, konserwacja i udrażnianie wszelkich cieków z zapewnieniem nienaruszalnego stanu wód,
- Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania skutkom suszy zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy z dnia 15 lipca 2021 (Dz.U. z 2021 r. poz. 1615)*, a następnie zgodnie z jego aktualizacją promowanie i w pierwszej kolejności rozważanie działań zakładających naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Nowe działania inwestycyjne w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji muszą zostać poprzedzone analizami, dotyczącymi ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji,
- Opracowanie i realizacja projektów renaturalizacji cieków na obszarze miasta

Rekomendacje w zakresie ochrony gleb:

- utrzymanie jakości gleby i ziemi na istniejącym poziomie, a w przypadku przekroczenia wymaganych standardów doprowadzenie ich jakości (poprzez działania rekultywacyjne) co najmniej do wymaganej,

- prowadzenie działań zwiększających naturalną retencję wody.
- utrzymanie sieci melioracyjnej dla zachowania odpowiednich stosunków wodnych, minimalizując ryzyko przesychania i erozji gleb,

Rekomendacje w zakresie ochrony klimatu akustycznego:

- Utrzymanie i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej przy głównych szlakach komunikacyjnych,
- Stosowanie infrastruktury wyciszającej i zieleni izolacyjnej w szczególności w obszarach zabudowanych, przez które przechodzą drogi o wysokim natężeniu ruchu,
- Poprawa stanu nawierzchni dróg.

10.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Prowadzenie działań zmierzających do ochrony krajobrazu kulturowego miasta oraz rewitalizacji jego przestrzeni publicznych,
- Należy zachować ekspozycję obiektów zabytkowych od strony przestrzeni publicznych,
- Prowadzenie konsekwentnych i skutecznych działań na rzecz ograniczenia chaosu reklamowego na obszarze Miasta Mikołowa,
- Obszary przestrzeni zieleni winny utworzyć jednolity system ciągłych ogólnodostępnych terenów zieleni, łączących tereny zurbanizowane z terenami nieurbanizowanymi, w tym z leśnymi a także z miastami i gminami sąsiednimi,
- Prowadzenie przez Władze Miasta realnej polityki współpracy pomiędzy podmiotami związanymi z nieruchomościami położonymi w zasięgu obszarów przestrzeni zieleni,
- Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków obowiązują ustalenia zgodnie z zasadami odrębnymi,
- W zasięgu strefy obserwacji archeologicznej ustala się działania mające na celu zapewnienie zabezpieczenia znalezisk archeologicznych przez archeologiczne badania wyprzedzające przed wszelkimi działaniami inwestycyjnymi związanymi z prowadzeniem robót ziemnych,
- Ujednolicenie we wnętrzach urbanistycznych zasad projektowania w przestrzeniach publicznych elementów oświetlenia, małej architektury, nawierzchni, z nakazem ich ujednolicenia,
- Dla dominant wskazanych do ochrony zapisami planów miejscowych wskazuje się m.in. ochronę, konserwację i rewaloryzację oraz zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym, a także zachowanie lub stworzenie ich dobrej ekspozycji,
- Wszelkie prace przy zabytkach, w tym zmiana własności funkcji i przeznaczenia obiektów winna być przeprowadzana w oparciu o wydane indywidualne wytyczne konserwatorskie, poprzedzone badaniami historyczno-architektonicznymi oraz ekspertyzami stanu technicznego,
- Wszelkie prace budowlane, konserwatorskie, renowacyjne i rewaloryzacyjne przy obiektach i na terenach wpisanych do rejestru zabytków wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego konserwatora zabytków,
- Wskazuje się prowadzenie działań promocyjnych obiektów i obszarów reprezentatywnych,
- Wskazuje się zakazanie lokalizacji wszelkich inwestycji mogących przyczynić się do pogorszenia obiektów i zespołów zabytkowych, a także osi widokowych na te obiekty i zespoły,
- Należy zapobiegać dewastacji obiektów i obszarów zabytkowych,
- Stworzenie tablic informacyjno-edukacyjnych w okolicach obiektów i obszarów zabytkowych,
- Wprowadzanie oznakowań turystycznych i uwzględnianie zabytków w nowo powstałych szlakach,
- Wprowadzenie ochrony obiektów i obszarów cennych dla Gminy w dokumentach planistycznych,
- Wdrażanie uchwały krajobrazowej oraz rozwiązań parku kulturowego i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Dogęszczanie i rewitalizacja terenów zurbanizowanych, w tym zdegradowanych i przemysłowych,

- Wykorzystanie programów wojewódzkich, rządowych i dofinansowań zewnętrznych w ochronie i projektach odnowy zabytków,
- Wykorzystanie sieci atrakcji krajobrazowo-architektonicznych m.in. dla wyznaczania szlaków turystyki kulturowej.

10.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Uwzględnienie w decyzjach planistycznych ochrony krajobrazu, obszarów i obiektów ochrony przyrody, a także korzyści ekologicznych,
- Tworzenie rozpoznawalnych ikonicznie obiektów i terenów,
- Pogłębianie kulturotwórczo-integracyjnego wymiaru przestrzeni publicznych,
- Wykorzystanie niebieskiej i zielonej infrastruktury do rozwoju funkcji rekreacyjnej,
- Stosowanie zielonych dachów i ścian,
- Stosowanie nawierzchni przepuszczalnych,
- Ochrona drzew w procesie inwestycyjnym, w tym minimalizacja wycinki drzew przy projektowaniu budynków infrastruktury,
- W strefach najbardziej zurbanizowanych wskazuje się możliwość dalszego racjonalnego dogęszczania zabudowy, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, z zachowaniem dostępności do 15 minut pieszo/rowerem do usług publicznych,
- Priorytetyzowanie wykorzystywania terenów już zainwestowanych – tzw. Recykling przestrzeni,
- Wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego (zwłaszcza zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),
- Rekomenduje się ukierunkowanie polityki przestrzennej na zwiększenie atrakcyjności letniskowej i rekreacyjnej obszaru,
- Wprowadzanie założeń ukierunkowanych na budowanie rezyliencji miejskiej,
- Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju i dobrymi praktykami w zakresie planowania urbanistycznego oraz dążeniem do efektywnego wykorzystania przestrzeni,
- Wprowadzanie efektywniejszych zasad uzgadniania estetyki budynków, zwłaszcza wielorodzinnych,
- Rozwój zabudowy mieszkaniowej w oparciu o realne zapotrzebowanie wynikające z procesów rozwoju Gminy,
- Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni zapewniającej wysokie standardy zamieszkania,
- Lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej w pierwszej kolejności w sąsiedztwie istniejącej zabudowy z dostępem do infrastruktury komunikacyjnej i technicznej,
- Zapobieganie zjawisku rozlewania zabudowy poprzez tworzenie zwartej struktury osadniczej,
- Obszary wyłączone lub ograniczone względem możliwości lokalizacyjnych nowej zabudowy powinny obejmować m.in. strefy zagrożenia powodziowego, obszary cenne i chronione przyrodniczo, tereny osuwiskowe,
- Stosowanie rozwiązań instytucjonalnych w celu poprawy jakości projektowania i estetyki przestrzeni publicznej,
- Rehabilitacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych,
- Ukierunkowanie dalsze przekształcanie zasobów mieszkaniowych w dostosowaniu do przyszłych użytkowników, w tym: mieszkania socjalne i komunalne dla różnych klas, mieszkania dla studentów, mieszkania dla biznesu, mieszkania na sprzedaż lub wynajem komercyjny, mieszkania z udogodnieniami dla seniorów,
- Promocja zewnętrzna Gminy i jej potencjału jako dobrego miejsca zamieszkania, ośrodka usług i gospodarki, ośrodka rekreacyjno-turystycznego oraz przyjaznego środowiska,

- Podwyższenie standardów technicznych istniejącej zabudowy,
- Upowszechnianie zasad budownictwa ekologicznego,
- W celu ochrony klimatu wskazuje się wprowadzanie zieleni średniej i niskiej w terenach zurbanizowanych, głównie mieszkaniowych,
- Termomodernizacja budynków publicznych oraz komunalnego zasobu mieszkaniowego,
- Wprowadzanie zasady łączenia funkcji na terenach mieszkaniowych w celu skracania drogi dojazdu do pracy i usług,
- Wzmocnienie ładu zarządczego w obszarze nieruchomości poprzez zintegrowane planowanie, koordynowanie i organizowanie działań odnoszących się do zasobu,
- Wskazuje się prowadzenie działań mających na celu porządkowanie problemów nieefektywnego gospodarowania mieniem oraz wdrażaniem rozwiązań zwiększających jego użyteczność rozwojową,
- Aktywne powiększanie i strukturyzowanie zasobu poprzez nabycia, zmiany, komunalizację i inne tryby, w tym przejmowanie terenów o strategicznym potencjale funkcjonalnym w celu ich przyszłego wykorzystania pod infrastrukturę techniczną i społeczną, przedsięwzięcia gospodarcze oraz świadczenie usług publicznych,
- Ograniczanie i zapobieganie konfliktom przestrzennym – sąsiedowania funkcji o negatywnym wzajemnym oddziaływaniu.

Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Analiza trendów demograficznych, gospodarczych i społecznych wskazuje, że Gmina Mikołów znajduje się w fazie dynamicznego rozwoju osiedleńczego, a wyznaczenie nowych trendów pod zabudowę mieszkaniową w perspektywie do 2035 roku jest niezbędne zarówno dla zapewnienia równowagi w strukturze zagospodarowania przestrzennego, jak i dla utrzymania pozytywnej dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Tendencja demograficzna i prognoza potrzeb mieszkaniowych

Liczba ludności Gminy Mikołów ulega powolnemu, ale stałemu długookresowemu wzrostowi. Biorąc pod uwagę lata 2004-2023 liczba mieszkańców zwiększyła się o ok. 8,7%. Największe wzrosty liczby mieszkańców miały miejsce w latach 2007, 2010, 2017-2020 oraz 2023 i wynosiły one od ok. 200 do 500 osób rocznie. Tak jak w przypadku większości polskich gmin, największy wzrost liczby ludności obserwuje się wśród osób w późnym wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym. Zauważalny wzrost nastąpił także wśród osób we wczesnym wieku przedprodukcyjnym (5-9 lat) oraz wśród osób w późnym wieku produkcyjnym mobilnym (35-39 lat oraz 40-44 lata). Warto także zaznaczyć, że w porównaniu z innymi gminami o podobnej wielkości i charakterze społeczno-gospodarczym, Gmina Mikołów wypada bardzo korzystnie. Wskaźnik zmiany liczby ludności w ostatnich 5 latach znacznie przewyższa średnią w grupie porównawczej. Oznacza to, że Gmina doświadcza stabilnego wzrostu mieszkańców, znacznie większego niż w innych gminach (Rysunek 7). Taki napływ ludności, może świadczyć, że Mikołów wyróżnia się wysoką atrakcyjnością osiedleńczą oraz zwiększonym potencjałem rozwojowym w perspektywie społecznej i gospodarczej. Warto również podkreślić, że w latach 2019-2023 liczba mieszkańców w wieku 25-34 lata w Gminie Mikołów była mocno zbliżona do średniej grupy miast porównawczych. Zarówno w miastach grupy porównawczej, jak i w Gminie Mikołów zauważalna jest tendencja spadkowa, jednakże spadek ten jest stosunkowo łagodny, co sugeruje stabilność w przyciąganiu lub utrzymywaniu młodych mieszkańców (Rysunek 8).

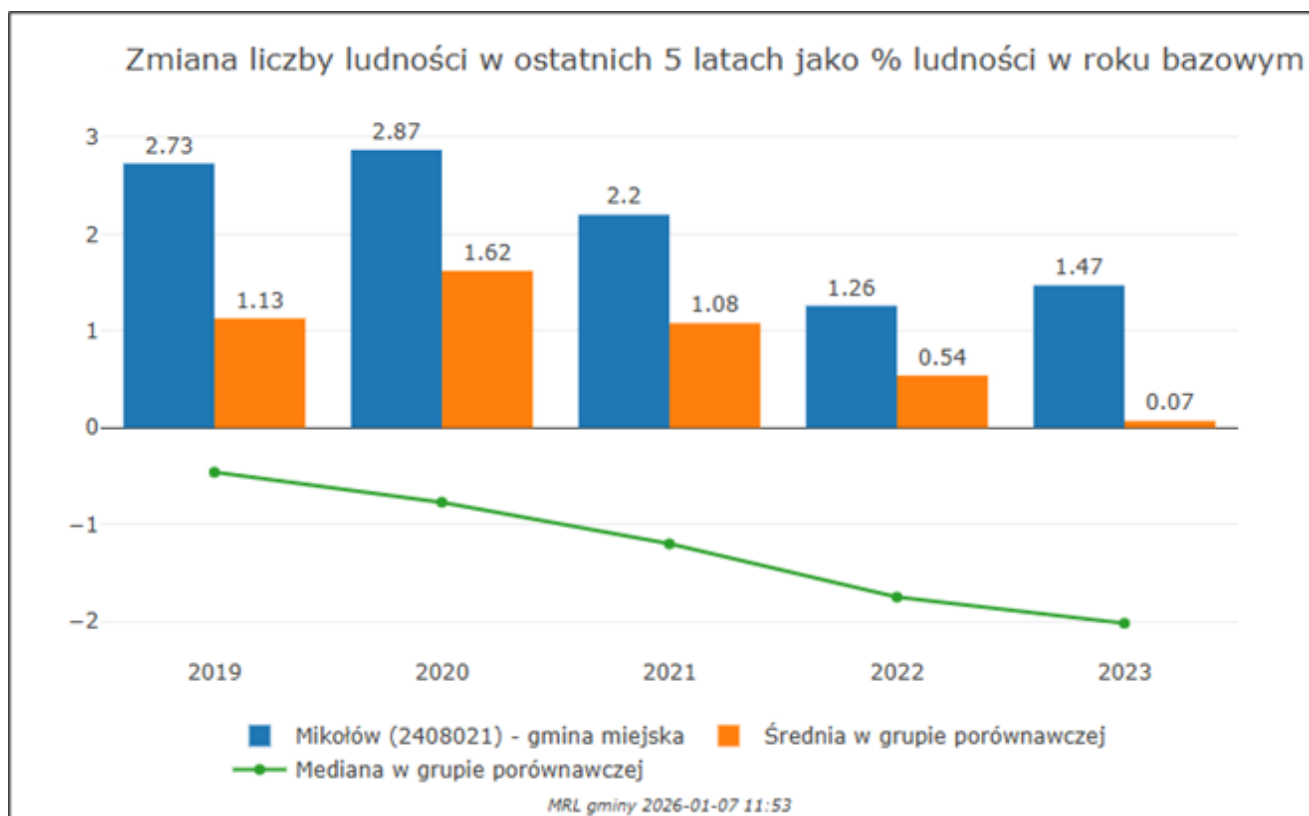
Prognozy liczby ludności

Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w horyzoncie do 2030 r. liczba ludności będzie wzrastać, a następnie w perspektywie do roku 2035, będzie stopniowo się zmniejszać¹. Opracowana prognoza ludności rozpoczyna się od roku 2022, gdzie liczba mieszkańców Gminy Mikołów wynosiła 41 327 osób. Porównano prognozowaną i rzeczywistą liczbę² ludności jaka była w latach 2023-2024. Rzeczywisty wzrost liczby ludności w tych latach był wyższy niż prognozowany. Różnica między wartościami prognozowanymi a rzeczywistymi wyniosła odpowiednio 239 osób w 2023 r. oraz 83 osoby w 2024 r. Oznacza to, że rzeczywista liczba ludności była wyższa od prognozowanej, przy czym skala rozbieżności uległa zmniejszeniu w czasie. W kontekście dalszego planowania rozwoju infrastruktury zasadne jest uwzględnienie tej rozbieżności. Liczba mieszkańców do 2030 r., w stosunku do 2023 r. zwiększy się o ok. 280 osób po czym do 2035 r. zacznie następować stopniowy spadek. Wzrost liczby mieszkańców, generuje realny popyt na nowe zasoby mieszkaniowe. Biorąc pod uwagę lata opracowywanego dokumentu (2026-2035) oraz realizację zadań w nim wskazywanych, konieczny może okazać się rozwój zabudowy mieszkaniowej, aby utrzymać równowagę pomiędzy zapotrzebowaniem społecznym a podażą mieszkań. Zwiększająca się liczba ludności, w połączeniu z trendami migracyjnymi i naturalną wymianą

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html> [dostęp dnia 18.03.2026]

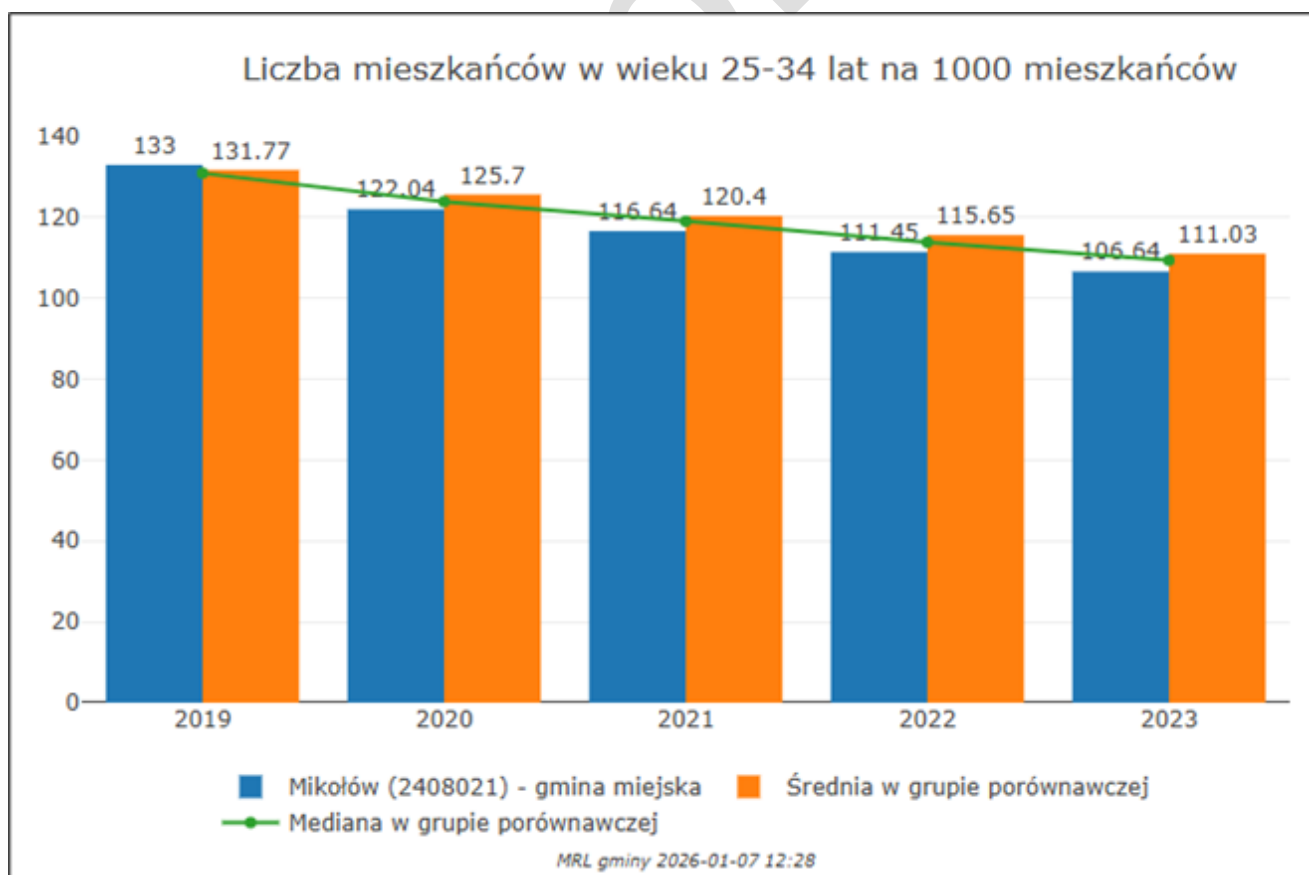
² Rzeczywista liczba ludności w latach 2023-2024 – na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 7. Zmiana liczby ludności w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym

Źródło: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/586> [dostęp dnia 07.01.2026 r.].

Rysunek 8. Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lata na 1000 mieszkańców – porównanie.

Źródło: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/584> [dostęp dnia 07.01.2026 r.].

pokoleniową, może w szczególności podnosić presję na rynek wynajmu i zakup mieszkań, co wymaga planowego rozwoju infrastruktury mieszkaniowej oraz uwzględnienia odpowiednich rezerw terenowych w dokumentach planistycznych.

Starzenie i mieszkalnictwo

Należy również zaznaczyć, że w Gminie Mikołów – podobnie jak w większości gmin w Polsce – znaczącym procesem demograficznym w latach 2020–2024 jest systematyczne starzenie się populacji. Zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym kurczeniu się populacji w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Konsekwencje tych zmian są wielowymiarowe i bezpośrednio przekładają się na potrzeby mieszkaniowe oraz sposób kształtowania polityki lokalnej:

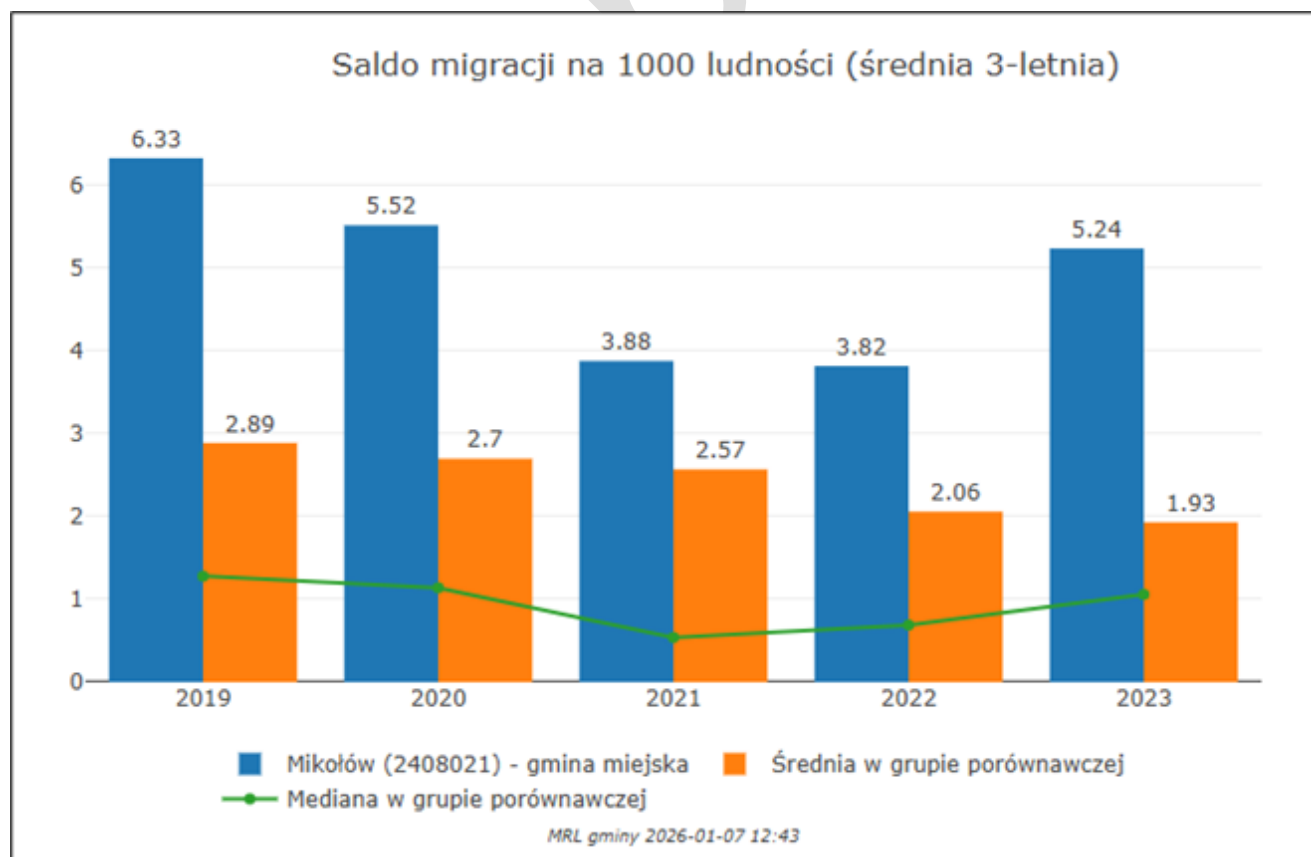
- obserwuje się wzrost liczby gospodarstw jedno- i dwuosobowych, co wynika zarówno ze starzenia się populacji, jak i zjawiska samotnego zamieszkiwania osób starszych,
- następuje przesunięcie popytu w stronę mieszkań o mniejszej powierzchni, dostępnych cenowo oraz dostosowanych funkcjonalnie (m.in. brak barier architektonicznych, dostęp do wind, infrastruktury zdrowotnej i usługowej),
- rośnie zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze oraz wsparcie środowiskowe, w tym opiekę długoterminową i dzienną,
- zwiększa się znaczenie rozwiązań umożliwiających samodzielne funkcjonowanie osób starszych, takich jak mieszkania wspomagane, senioralne czy rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

W kontekście lokalnym oznacza to konieczność dostosowania struktury zasobu mieszkaniowego w Gminie Mikołów do zmieniającej się struktury demograficznej – zarówno poprzez rozwój mniejszych, dostępnych mieszkań, jak i modernizację istniejącej zabudowy. Przy dalszym postępującym zjawisku starzenia się społeczeństwa, istotne może okazać się fazy dalszego rozwoju terenów mieszkaniowych.

Saldo migracji

Dane dotyczące salda migracji jednoznacznie wskazują, że Gmina Mikołów od wielu lat pozostaje obszarem o wysokiej atrakcyjności osiedleńczej. W latach 2019-2023 saldo migracji ogółem utrzymywało się istotnie powyżej średnich dla gmin porównawczych, osiągając wartości 3-6 osób na 1000 mieszkańców rocznie, a w roku 2023 ponownie zbliżając się do poziomu ponad 5 osób (Rysunek 9).

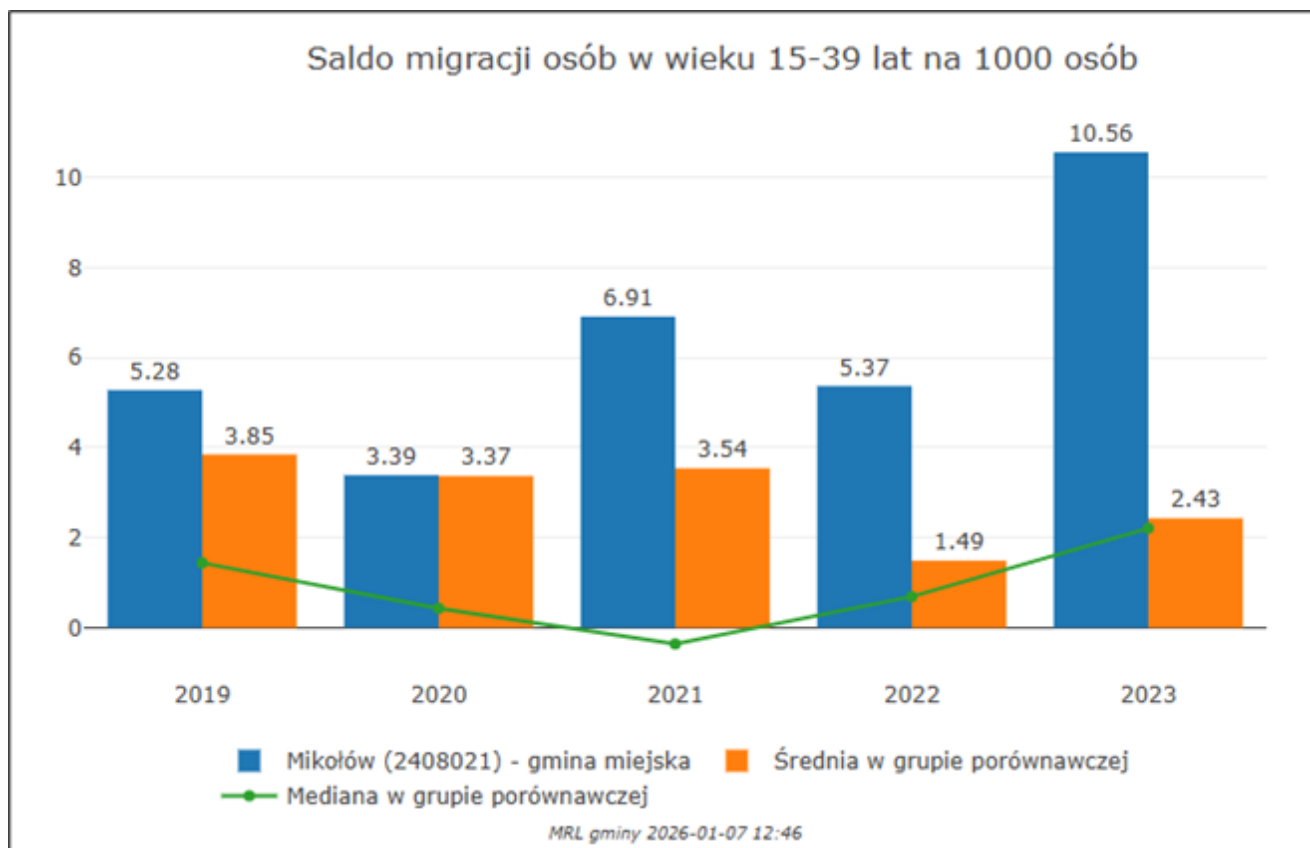
Rysunek 9. Saldo migracji na 1000 ludności (średnia 3-letnia) – porównanie.

Źródło: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/593> [dostęp dnia 07.01.2026 r.].

Szczególnie wyraźna przewaga widoczna jest w grupie wiekowej 15-39 lat, która odpowiada za najaktywniejszą część rynku mieszkaniowego: w 2023 r. wskaźnik dla Gminy Mikołów wyniósł 10,56 osób na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla gmin porównawczych kształtowała się na poziomie 2,43. Wskazuje to, że Gmina Mikołów przyciąga młode rodziny oraz osoby rozpoczynające samodzielność życiową, co bezpośrednio przekłada się na rosnące zapotrzebowanie na lokale mieszkalne, w tym dostępne cenowo mieszkania i domy z dobrą dostępnością infrastruktury społecznej i transportowej. Utrzymujące się dodatnie saldo migracji, w tym napływ osób w wieku produkcyjnym, wzmacnia konieczność prowadzenia aktywnej polityki rozwoju zasobów mieszkaniowych, aby nie ograniczać dynamiki rozwojowej Gminy oraz jej konkurencyjności.

Rysunek 10. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób.

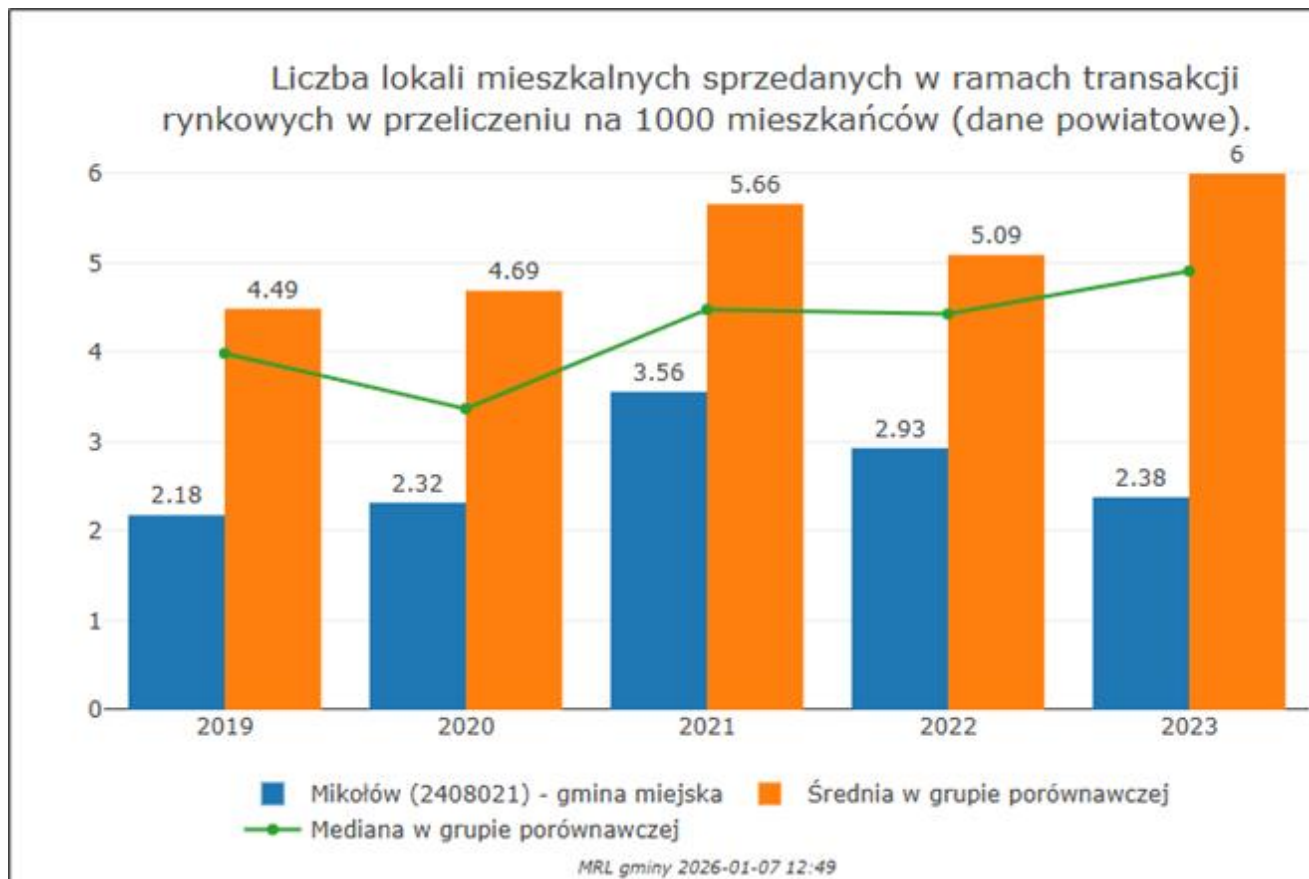
Źródło: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/593> [dostęp dnia 07.01.2026 r.].

Potrzeby mieszkaniowe

Dane dotyczące liczby lokali mieszkalnych sprzedanych w transakcjach rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskazują, że Gmina Mikołów utrzymuje niższy poziom niż średnia w grupie porównawczej w całym analizowanym okresie 2019-2023. W 2023 r. wskaźnik dla Gminy Mikołów wyniósł 2,38, podczas gdy średnia dla gmin o podobnej wielkości i charakterze społeczno-gospodarczym, osiągnęła wskaźnik 6 (Rysunek 11). Trwała i stabilna rozbieżność między popytem transakcyjnym a dostępnością lokali ograniczoną podażą mieszkań na rynku lokalnym, co może skutkować presją cenową, trudnością w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych nowych gospodarstw domowych oraz ograniczoną mobilnością wewnętrzną mieszkańców. Zjawisko to wskazuje na konieczność intensyfikacji działań inwestycyjnych i planistycznych sprzyjających powstawaniu nowej zabudowy mieszkaniowej, aby wyrównać wskaźniki podaży z trendami obserwowanymi w innych gminach o zbliżonym profilu oraz zapewnić konkurencyjność Gminy Mikołów w zakresie atrakcyjności osiedleńczej.

Należy zaznaczyć, że powyższe wartości wynikają z trendów i prognoz demograficznych. Określając przyszłe potrzeby mieszkaniowe na obszarze Gminy Mikołów należy wziąć pod uwagę również wpływ dodatkowych bodźców, m.in. takich jak:

- rosnąca atrakcyjność osiedleńcza Gminy, w tym zauważalna presja popytowa na rynku nieruchomości ze strony mieszkańców sąsiednich miast,
- położenie Gminy Mikołów w zasięgu terytorialnym rdzenia GZM oraz w MOF katowickim,
- poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym dalszy rozwój transportu kolejowego w obszarze miasta,
- potrzeba uwzględniania w budownictwie mieszkań dostosowanych do osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,

Rysunek 11. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) – porównanie

Źródło: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/593> [dostęp dnia 07.01.2026 r.].

- weryfikacja i analiza terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową,
- nowe i istniejące obszary aktywności gospodarczej,
- rosnącą liczbę osób zainteresowanych osiedlaniem się w Gminie Mikołów,
- wzrastające zapotrzebowanie na mieszkania komunalne zgłaszane przez mieszkańców,

Kumulacja tych wskaźników może przyczynić się do jeszcze większego przyrostu liczby ludności, a tym samym konieczności wygospodarowania terenów pod nowe lokale mieszkaniowe.

Można więc uznać, że rozwój lokalnego budownictwa mieszkaniowego, w tym zarówno jednorodzinnego, jak i wielorodzinnego, jest istotnym elementem polityki rozwoju Gminy Mikołów. Rozszerzenie oferty mieszkaniowej może być kluczowym elementem zachęcającym do osiedlania się nowych mieszkańców, szczególnie młodych rodzin. Rozwój ten może także sprzyjać długofalowej stabilizacji demograficznej.

Niższe niż w ośrodkach miejskich takich jak Katowice ceny nieruchomości w połączeniu z korzystnym położeniem na trasie ważnych dróg krajowych i linii kolejowej, łączącej Gminę z aglomeracją śląską, warunkują wysoką atrakcyjność zamieszkania w Gminie Mikołów. Mieszkańcy aglomeracji śląskiej obecnie poszukują tańszych i zdecydowanie bardziej przestronnych nieruchomości, co prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe.

Procesy urbanizacyjne w kierunku Gminy Mikołów warunkowane są również wysokimi walorami przyrodniczymi. Gmina Mikołów od dawna używa określenia „miasto-ogród”, co odzwierciedla jego wysoki udział terenów zielonych i bogactwo przyrodnicze w krajobrazie miejskim. Ten koncept zakłada, że miasto nie jest tylko miejscem zabudowanym – jego przestrzeń jest integralnie powiązana z terenami zieleni, parkami i przyrodą, co ma pozytywny wpływ na komfort życia mieszkańców i atrakcyjność lokalizacji¹. Walory przyrodnicze Mikołowa, takie jak liczne tereny zielone, parki i korytarze ekologiczne, stanowią istotny atut miasta i przyczyniają się do wzrostu jego atrakcyjności mieszkaniowej. W obliczu rosnącego zainteresowania ludzi lokalizacjami oferującymi

¹ <https://mikolow.eu/przyroda/miasto-ogrod/> [dostęp dnia 9.01.2026]

mi bliskość przyrody, wysoką jakość środowiska oraz możliwość rekreacji na świeżym powietrzu, istnieje realna potrzeba dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Harmonijne wkomponowanie nowych osiedli w strukturę inspirowaną „miastem-ogrodem” pozwala jednocześnie zaspokoić popyt na mieszkania, zachować wartości przyrodnicze oraz tworzyć zrównoważone i komfortowe warunki życia, odpowiadające współczesnym trendom preferencji mieszkaniowych.

Wzrastający trend pracy zdalnej staje się impulsem do migracji z dużych ośrodków miejskich do mniejszych gmin. Pracownicy, którzy mogą wykonywać obowiązki zawodowe z domu, coraz częściej wybierają przeprowadzkę do miejsc charakteryzujących się niższymi kosztami utrzymania, szeroką dostępnością usług publicznych oraz walorami krajobrazowymi sprzyjającymi wypoczynkowi i aktywności na świeżym powietrzu. Realizacja wskazanych w niniejszym opracowaniu inwestycji w infrastrukturę społeczną, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich walorów środowiska naturalnego, stanowi odpowiedź na potrzeby obecnych i nowych mieszkańców, co może przełożyć się na zwiększenie zainteresowania zamieszkaniem w Gminie Mikołów. Dodatkowo rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz intensyfikacja działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy sprzyjać będą tworzeniu nowych miejsc pracy oraz ogólnej poprawie jakości życia lokalnej społeczności.

Gmina Mikołów posiada i w dalszym ciągu rozwija atrakcyjną ofertę inwestycyjną dla przedsiębiorców. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na obszarze Gminy Mikołów od dwóch dekad dynamicznie rośnie. Gmina Mikołów, położona w centralnej części konurbacji górnośląskiej, znajduje się w zasięgu silnych impulsów gospodarczych generowanych przez większe ośrodki miejskie, takie jak Katowice, Gliwice i Tychy, a także przez rozbudowaną sieć stref inwestycyjnych i parków przemysłowych. Taki układ sprzyja tworzeniu gęstej sieci powiązań między podażą a popytem w regionie. Dla gospodarki Gminy Mikołów istotne więc jest m.in. dalsze wzmacnianie oferty terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem. W tym celu planowane jest uaktywnienie gospodarczo nowych terenów (ich lokalizację wskazano na Rysunek 1). Dynamiczny rozwój gospodarczy i wysoka atrakcyjność inwestycyjna obszaru, wzmocniona dodatkowo efektami realizacji niniejszego dokumentu, pozwala przewidywać wzrost liczby miejsc pracy w Mikołowie. Co więcej, uwarunkowania związane z drogami krajowymi i liniami kolejowymi oraz silne powiązania aglomeracji śląskiej zachęcają inwestorów do dalszej działalności. Obecnie można zaobserwować większe zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną, na które Miasto odpowiada sporządzając plany miejscowe pod te funkcje. Tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą wyznaczone w obowiązujących i projektowanych dokumentach planistycznych stwarzają możliwość powstawania nowych przedsiębiorstw generujących miejsca pracy. Przewidywany wzrost liczby miejsc pracy na obszarze Gminy Mikołów, spowodowany także rozwojem stref gospodarczych, dodatkowo zwiększy potrzeby związane z zabudową mieszkaniową.

Analiza liczby osób oczekujących na mieszkania komunalne w Gminie Mikołów w latach 2020- 2024 wskazuje wyraźny i stały wzrost zapotrzebowania. Biorąc pod uwagę analizowane lata, wzrost ten wynosił ok. 67%. Trend ten wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na dostępne lokale mieszkaniowe, co wskazuje na konieczność dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej w Gminie Mikołów. Pozwoli to na zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców, poprawę dostępności mieszkań komunalnych i zwiększenie komfortu życia w mieście, szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach finansowych.

Rozwój infrastruktury kolejowej w Gminie Mikołów, obejmujący modernizację linii kolejowej nr 140, budowę drugiego toru, budowę 3 nowych przystanków i stacji w ramach programu „Kolej+” oraz rozwój towarzyszącej infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej, znacząco zwiększa dostępność komunikacyjną miasta. Poprawa połączeń kolejowych wzmacnia spójność węzłów przesiadkowych, podnosi standard obsługi pasażerów oraz bezpieczeństwo dostępu do peronów, co czyni Gminę Mikołów bardziej atrakcyjnym miejscem zamieszkania. W efekcie rosnące możliwości mobilności dla mieszkańców generują większy popyt na mieszkania w pobliżu węzłów komunikacyjnych, uzasadniając potrzebę dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej, zarówno w centralnych częściach miasta, jak i na terenach wcześniej słabiej zabudowanych. Poprawa dostępności transportowej pozwala jednocześnie harmonijnie integrować nowe osiedla z istniejącą strukturą miejską, tworząc funkcjonalne, zrównoważone i dobrze skomunikowane dzielnice. Wnioski z dostępnych raportów ewaluacyjnych¹ dla inwestycji transportowych potwierdzają, że poprawa dostępności transportowej w gminach podmiejskich sprzyja wzrostowi liczby mieszkańców i procesom suburbanizacji. Analizy zmian w regionach, w których oddano do użytku nowe odcinki dróg lub poprawiono dostępność kolejową (np. drogi ekspresowe S7, S10, S19), pokazują wyraźny przyrost ludności w gminach sąsiadujących z metropoliami.

Zmiany demograficzne i migracyjne są również naturalnym efektem realizacji procesów rozwojowych przewidzianych w SRGM 2026-2035 oraz w innych dokumentach strategicznych, takich jak Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” czy Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r. Podejmowane na różnych szczeblach działania w ramach zintegrowanego pla-

¹ Raport końcowy dot. wykonania badania ewaluacyjnego pt. „Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja 2020/2021)”. Wyk. Zespół ekspercki: dr hab. Piotr Rosik, prof. dr hab. Tomasz Komornicki, mgr Sławomir Goliszek, mgr Patryk Duma.

nowania strategicznego obejmują rozbudowę systemów transportowych, rozwój terenów inwestycyjnych oraz wzmacnianie usług społecznych, co przyczyni się do dalszego zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej. Co więcej, Strategia GZM wskazuje, że obszar metropolitalny powinien być atrakcyjny do życia – czyli stwarzać warunki, w których mieszkańcy mogą się osiedlać, zakładać rodziny i prowadzić aktywne życie społeczne oraz zawodowe. Wizja ta zakłada, że cały obszar GZM będzie miejscem o wysokiej jakości życia, integrującym funkcje mieszkaniowe z funkcjami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Dodatkowo, w Modelu przestrzenno-funkcjonalnym GZM kształtowanie przestrzeni urbanistycznej odbywa się w sposób, który z jednej strony promuje zrównoważony rozwój, a z drugiej – uwzględnia potrzeby osiedleńcze i mieszkaniowe mieszkańców obszaru metropolitalnego. Jako istotne wskazuje się przede wszystkim także zagęszczanie zabudowy w dobrze skomunikowanych obszarach i wykorzystanie istniejącej infrastruktury czy też wprowadzanie różnych typów zabudowy zależnie od charakteru przestrzeni. To oznacza, że działania planistyczne sprzyjające wydzielaniu nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową w gminach członkowskich, takich jak Gmina Mikołów, są zgodne z kierunkami strategicznymi dokumentu. W kontekście zapisów Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii 2022–2027 obszar GZM, w tym Mikołów, powinien dążyć do kształtowania swojej przestrzeni w sposób sprzyjający zwiększeniu dostępności i jakości zabudowy mieszkaniowej. Takie działania są zgodne z nadrzędną wizją strategiczną – tworzeniem obszaru atrakcyjnego do życia i promowaniem spójności społecznej, przestrzennej i funkcjonalnej całego Metropolitalnego Obszaru¹.

W Gminie Mikołów obowiązuje 97 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na 24 czerwca 2025 r.). W Gminie Mikołów istnieją tereny przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową, które stanowią podstawę do planowania nowych inwestycji mieszkaniowych. Jednocześnie istotne jest, aby dokonać aktualnej weryfikacji obowiązujących planów miejscowych, z uwagi na fakt, że część z nich została uchwalona ponad 20 lat temu i może nie odzwierciedlać obecnych potrzeb ani warunków przestrzennych Gminy. Co więcej, pomimo formalnego przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową, niektóre obszary nie mogą być w praktyce wykorzystane pod inwestycje, gdyż obejmują istniejącą infrastrukturę komunikacyjną, strefy ochronne sieci energetycznych wysokiego napięcia, magistral wodociągowych lub inne obiekty techniczne. Dodatkowo należy ocenić tereny, które z różnych względów nie zostaną zabudowane i będą pełnić funkcję terenów otwartych. Przyczynami mogą być: zbyt mała powierzchnia działki uniemożliwiająca zabudowę mieszkaniową, skomplikowana geometria działki, niekorzystne uwarunkowania terenowe (np. strome nachylenia), czy sąsiedztwo dróg o wysokiej klasie, które ogranicza możliwość realizacji zabudowy. Taka analiza pozwoli dokładnie określić realne zasoby terenowe pod rozwój mieszkaniowy, unikając planowania na obszarach nieprzydatnych inwestycyjnie i zapewniając racjonalne, zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską.

SRGM 2026-2035 obejmuje okres najbliższych 9 lat, jednak podejmowane w jej ramach działania stanowią element szerszej, wieloletniej wizji rozwoju Gminy Mikołów. W nadchodzących latach Gmina, kierując się zdefiniowanymi w SRGM 2026-2035 priorytetami, zamierza konsekwentnie dążyć do umacniania trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz tworzenia wysokiej jakości warunków życia zarówno dla obecnych, jak i przyszłych mieszkańców. Kluczowe jest wzmacnianie pozycji Gminy jako ośrodka o znaczeniu lokalnym, w tym konkurencyjnym w skali całego regionu śląskiego.

W świetle przedstawionych uwarunkowań zasadne staje się wyznaczenie potrzeb w zakresie terenów mieszkaniowych w długoterminowym horyzoncie. Z tego względu, przy szacowaniu zapotrzebowania na nowe obszary zabudowy mieszkaniowej wykorzystano m.in. dane pochodzące z Urzędu Miasta, które adekwatnie oddają przewidywane zmiany demograficzne oraz potencjał wzrostu liczby mieszkańców.

Średnie z ostatnich 5 lat (2020 - 2024) wskazują, że co roku w Gminie Mikołów nadawane jest średnio 236 nowych numerów rocznie. Średnia liczba wydawanych w ostatnich 5 latach pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w Gminie Mikołów wynosi średnio 330. Biorąc pod uwagę, że od momentu rozpoczęcia budowy do jej zakończenia i nadania numeru porządkowego mija kilka lat (średnio 4), powyższe dane pozwalają na oszacowanie średniego rocznego wzrostu liczby gospodarstw domowych w Mieście o ok. 233 gospodarstw w skali roku (zakładając realizację 70% pozwoleń na budowę).

Liczba nowych gospodarstw domowych (w skali roku) = $(236 + 0,7 \times 330) / 2$

$$(236 + 231) / 2 = 233$$

Struktura demograficzna w połączeniu ze skuteczną polityką społeczną Gminy Mikołów, saldo migracji osób w wieku 15 – 39 przewyższające średnią w grupie porównawczej, pozwalają założyć znaczny wzrost popularności Modelu rodziny „2+1”. Szacuje się więc, że uśredniony coroczny wzrost liczby mieszkańców Gminy Mikołów będzie kształtował się na poziomie ok. 562 mieszkańców rocznie.

Coroczny wzrost liczby mieszkańców oszacowano na podstawie wzoru:

¹ Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r. (Uchwała nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16 grudnia 2022 r.)

Liczba nowych gospodarstw domowych (w skali roku)	x	Liczba osób w gospodarstwie domowym	=>	Średnia liczba nowych mieszkańców Gminy na rok	=	ok. 562 osoby
				233 x 2,41*	=	

*Przyjęto przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym w Polsce=2,41

(https://plwliczbach.stat.gov.pl/PL/gospodarstwa_domowe.html , dana na rok 2024)

Wraz ze wzrostem cen nieruchomości w Katowicach, mieszkańcy aglomeracji śląskiej będą coraz częściej wybierać przeprowadzkę na obszary peryferyjne, co przełoży się na dalsze migracje, a co za tym idzie wzrost liczby mieszkańców w Gminie Mikołów. Według wcześniej opisywanych przewidywań GUS, przewiduje się, że trend ten będzie wzrastał w kilku nadchodzących latach, w związku z czym, Gmina powinna być przygotowana na zapewnienie odpowiedniej przestrzeni mieszkaniowej. Gmina Mikołów będzie w dalszym ciągu podejmować działania mające na celu podtrzymanie obecnych pozytywnych trendów oraz przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom demograficznym. Inicjatywy przewidziane w SRGM 2026-2035 (z możliwością przedłużenia o kolejne 10 lat) są odpowiedzią na potrzeby zarówno obecnych, jak i przyszłych mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę lata obowiązywania SRGM 2026-2035, czyli 9 lat, wzrost ten może wynosić ok. 5 058 osób.

Działania Gminy powinny uwzględniać te tendencje, reagując na rosnące zainteresowanie osiedlaniem się w Gminie Mikołów oraz na intensywny proces aglomeracji śląskiej, przy jednoczesnym zachowaniu dbałości o środowisko i promowaniu zrównoważonego rozwoju.

Należy jednak wziąć również pod uwagę zweryfikowane na etapie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na potrzeby SRGM 2026-2035, problemy przestrzenne. Wśród nich zdiagnozowano m.in.:

- dużą liczbę osób ubiegających się o najem mieszkania komunalnego w stosunku do liczby mieszkań znajdujących się w zasobie komunalnym miasta,
- niska lub bardzo niska dostępność cenowa lokali mieszkalnych dla mieszkańców miasta, w szczególności dla rodzin wielodzietnych – potrzeba zaspokojenia zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych,
- zły stan techniczny kamienic stanowiących zasób nieruchomości samorządu miasta,
- niedokończona rewitalizacja zabytkowej części miasta,
- znaczące niespójności funkcjonalne zagospodarowania przestrzennego, w tym w szczególności w centrum miasta,
- konflikty przestrzenne pomiędzy użytkownikami sąsiednich terenów wykorzystywanych na cele związane z działalnością gospodarczą, rolnictwem i mieszkalnictwem,

W celu rozwiązania przytoczonych jak i pozostałych problemów Gminy, w dokumencie, sformułowane zostały cele główne oraz cele operacyjne wraz z kierunkami działań. Ich realizacja przyczyni się również do wzrostu jakości życia i zwiększenia atrakcyjności Gminy, a co za tym idzie możliwym zwiększonym zapotrzebowaniem na nowe tereny mieszkaniowe. Aby jak najlepiej ocenić możliwe efekty, posłużono się metodą scenariuszową o charakterze foresight. W ocenie wzięto pod uwagę przede wszystkim realizację celu S.3. *Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu*. Cel ten w największym stopniu odnosi się do zbadania realnego zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe.

Scenariusze rozwoju w kontekście zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe

Dla oceny zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe zastosowano metodę scenariuszową o charakterze badania foresight. Jest to często stosowany sposób przewidywania przyszłości, co powiązane jest z projektowaniem pewnych działań i rekomendacji, które mają się przyczynić do realizacji wizji rozwoju. Tym samym podejście to polega na sformułowaniu kilku alternatywnych, spójnych wewnętrznie wizji przyszłości, uwzględniających różne konfiguracje czynników demograficznych, społecznych, gospodarczych i przestrzennych – stanowiących wynik prac strategicznych. Scenariusze stanowią zatem narzędzie analityczne pozwalające uchwycić niepewność procesów rozwojowych oraz zidentyfikować zarówno potencjalne szanse, jak i zagrożenia.

Próby kreślenia wizji przyszłości są jednym z elementów zastosowania metody foresight, kolejnym zaś jest formułowanie rekomendacji i wniosków w celu podjęcia niezbędnych działań do realizacji¹.

Foresight obejmuje trzy fazy, które przyrównano również do elementów SRGM 2026-2035. Wśród nich można wymienić:

¹ Moroń D., Klimowicz M., Makarewicz-Marcinkiewicz A., Michalewska-Pawlak M. Analiza trendów zmian w realizacji polskiej polityki społecznej z wykorzystaniem metody foresight (2018).

- 1) Przemyslenie przyszłości – odpowiada etapowi diagnozy strategicznej, która nie ogranicza się wyłącznie do opisu stanu obecnego. Diagnoza obejmuje analizę trendów demograficznych, gospodarczych oraz przestrzennych, która determinuje przyszłe potrzeby w kontekście dalszego rozwoju Gminy.
- 2) Przeprowadzenie na jej temat specjalistycznej debaty – odpowiada przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz ważonej analizy SWOT. Na tym etapie następuje konfrontacja wniosków płynących z diagnozy z opiniami interesariuszy, takimi jak mieszkańcy, eksperci czy przedstawiciele administracji. SWOT ważony pozwala na hierarchizację pod kątem znaczenia dla przyszłych działań Gminy.
- 3) Sformułowanie rekomendacji dotyczących pożądanых działań na rzecz kształtowania przyszłości – odpowiada etapowi budowy scenariuszy rozwoju oraz wyboru docelowego wariantu strategicznego. Oznacza to opracowanie alternatywnych wizji rozwoju przestrzennego Gminy, najczęściej w postaci scenariuszy: optymistycznego, pesymistycznego i neutralnego. Efektem tego etapu jest nie tylko wskazanie najbardziej pożądanego scenariusza, lecz także określenie konkretnych rekomendacji dotyczących polityki przestrzennej Gminy, w tym potrzeb realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.

Cele operacyjne sformułowane do kierunku S.3 zostały wykorzystane jako podstawa do określenia czynników wpływających na poziom zapotrzebowania mieszkaniowego. Przyjęto, że stopień ich realizacji przekłada się bezpośrednio na atrakcyjność osiedleńczą Gminy, jakość przestrzeni oraz dostępność infrastruktury, a tym samym na skalę popytu na nowe zasoby mieszkaniowe.

Każdy z celów został oceniony pod kątem możliwości i oceny poziomu ich realizacji:

- **wysoki poziom realizacji celów strategicznych** – oznaczający pełną lub niemal pełną materializację efektów rozwojowych,
- **umiarkowany poziom realizacji** – oznaczający częściową i zróżnicowaną w czasie materializację efektów,
- **ograniczony poziom realizacji** – oznaczający selektywne lub ograniczone przełożenie celów na rzeczywiste procesy rozwojowe.

W wyniku sformułowania scenariuszy **rozwój w kontekście zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe** prognozowaną liczbę ludności skorygowano o wskaźnik K_p obrazujący korektę skuteczności rozwoju przestrzennego.

Skala ta ma charakter analityczny i odnosi się do efektów rozwojowych. Podstawą oceny była m.in. analiza stanu i procesów rozwojowych Gminy, analiza potrzeb i uwarunkowań wpływających na sukcesywnego zwiększania terenów mieszkaniowych, analiza dokumentów planistycznych Gminy, w tym ich aktualności, wywiady przeprowadzone z kluczowymi interesariuszami, a także analiza podobnych przypadków Gmin o podobnych uwarunkowaniach rozwojowych.

Tabela 41. Ocena możliwości realizacji celów operacyjnych na potrzeby sformułowania scenariuszy rozwoju w kontekście szacowania potrzeb mieszkaniowych Gminy

Ocena możliwości realizacji celów operacyjnych w ramach celu strategicznego: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.	SO K _{SOpr} =0,95			SN K _{SNpr} = 0,8			SP K _{SPpr} =0,62		
	ocena poziomu realizacji								
O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń.									
O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne.									
O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa.									
O.24 Powszechne świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.									
O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.									
O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna.									
O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa.									

Źródło: Opracowanie własne.
gdzie:

SO – scenariusz optymistyczny

SN – scenariusz neutralny

SP – scenariusz pesymistyczny

- oznacza wysoki poziom realizacji celu strategicznego

- oznacza umiarkowany poziom realizacji celu strategicznego

- oznacza ograniczony poziom realizacji celu strategicznego

1. Scenariusz optymistyczny SO (perspektywa do 2035 r.)

Scenariusz optymistyczny zakłada umocnienie pozycji Gminy Mikołów jako jednego z najbardziej atrakcyjnych miejsc zamieszkania w obrębie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, wykorzystując zarówno swoje położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Katowic, jak i wysoką jakość środowiska życia charakterystyczną dla miasta o strukturze „miasta ogrodu”. Rozwój ten odbywa się przy jednoczesnym kształtowaniu spójnej i efektywnie wykorzystanej przestrzeni, ograniczającej zjawisko rozpraszania zabudowy i sprzyjającej łaadowi funkcjonalno-przestrzennemu. W kolejnych latach obserwuje się dalsze wzmacnianie pozytywnych procesów migracyjnych, które stają się głównym czynnikiem kształtującym rozwój demograficzny Gminy. Pomimo utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego oraz postępującego starzenia się społeczeństwa, napływ ludności – szczególnie osób w wieku produkcyjnym oraz rodzin z dziećmi – prowadzi do stabilizacji liczby mieszkańców, a w dalszej perspektywie do jej umiarkowanego wzrostu.

W scenariuszu optymistycznym cel *O.21: Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń* jest realizowany w bardzo wysokim stopniu. Zjawisko to jest bezpośrednio związane ze wzrostem atrakcyjności osiedleńczej Gminy Mikołów, które wynika zarówno z czynników lokalnych, jak i ponadlokalnych. Rozwój przestrzenny Mikołowa odbywa się w sposób skoordynowany, ograniczający rozpraszanie zabudowy i wzmacniający łaad funkcjonalno-przestrzenny. Intensyfikacja procesów osiedleńczych, rosnący popyt na mieszkania oraz konieczność aktualizacji dokumentów planistycznych prowadzą do efektywnego wykorzystania terenów inwestycyjnych, a jednocześnie do ochrony cennych obszarów przyrodniczych. Coraz większe znaczenie odgrywa rosnąca mobilność przestrzenna ludności oraz upowszechnienie pracy zdalnej, które umożliwiają wybór miejsca zamieszkania niezależnie od lokalizacji miejsca pracy. W tych warunkach Gmina Mikołów staje się naturalną alternatywą dla dużych ośrodków miejskich, oferując niższe koszty życia, większą dostępność przestrzeni oraz bezpośredni kontakt z terenami zielonymi. Dodatkowo rozwój infrastruktury kolejowej, w tym modernizacja istniejących linii oraz potencjalne powiązania z systemem transportowym związanym z projektem „Kolej+” – powstaje linia kolejowa dużych prędkości, przebiegająca w centralnej części Gminy. Prowadzi to do skrócenia czasu dojazdów i wzmacnia funkcję Gminy jako dogodnego miejsca zamieszkania dla osób pracujących w innych częściach regionu.

W scenariuszu optymistycznym cel *O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe* jest realizowany w pełni, co wynika z intensywnego rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz rosnącego popytu na mieszkania. Wzrost liczby mieszkańców nie ma wyłącznie charakteru ilościowego, ale wiąże się również ze zmianą struktury gospodarstw domowych. Obserwowany jest systematyczny przyrost liczby nowych gospodarstw, wynikający zarówno z migracji, jak i procesów społecznych, takich jak usamodzielnianie się młodych osób czy zmniejszanie się liczby osób w gospodarstwach domowych. W konsekwencji zapotrzebowanie na mieszkania rośnie szybciej niż liczba ludności, co wymaga zapewnienia zrównoważonych i dostępnych zasobów mieszkaniowych. W scenariuszu SO cel *O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa* jest realizowany na bardzo wysokim poziomie. Gmina Mikołów doświadcza dalszego rozwoju gospodarczego, opartego na rosnącej przedsiębiorczości mieszkańców oraz korzystnym położeniu w obrębie silnie zurbanizowanego i uprzemysłowionego regionu. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a także wzrost liczby miejsc pracy generowanych zarówno lokalnie, jak i w sąsiednich ośrodkach, przekładają się na poprawę sytuacji dochodowej mieszkańców. Rozwój ten wspierany jest przez kompleksową prewencję środowiskową, obejmującą działania ograniczające presję na środowisko oraz wspierające adaptację do zmian klimatu. Dzięki temu rozwój Mikołowa jest nie tylko dynamiczny, ale również odporny na zagrożenia środowiskowe. Jednocześnie bardzo wysoki poziom realizacji osiąga *Cel O.24 Powszechne świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe*. Wraz z napływem nowych mieszkańców rośnie znaczenie edukacji ekologicznej i budowania lokalnych więzi. Wysoka jakość środowiska życia oraz liczne tereny zielone sprzyjają rozwijaniu świadomości ekologicznej, a mieszkańcy coraz chętniej angażują się w inicjatywy lokalne. Wzrost zamożności społeczeństwa, w połączeniu z utrzymującym się wysokim popytem inwestycyjnym, sprzyja rozwojowi rynku nieruchomości oraz intensyfikacji ruchu budowlanego. Mikołów przyciąga nie tylko osoby poszukujące miejsca do zamieszkania, ale również inwestorów zainteresowanych realizacją nowych przedsięwzięć mieszkaniowych.

Istotnym elementem scenariusza optymistycznego jest dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy. Rozwój infrastruktury transportowej, w tym transportu kolejowego oraz powiązań drogowych, prowadzi do zwiększenia spójności przestrzennej i funkcjonalnej z obszarem metropolitalnym. W efekcie następuje wzrost atrakcyjności terenów położonych zarówno w centralnych częściach miasta, jak i na jego obrzeżach, co sprzyja

równomiernemu rozwojowi zabudowy mieszkaniowej. Szczególnego znaczenia nabierają obszary zlokalizowane w pobliżu węzłów komunikacyjnych, gdzie możliwe jest efektywne łączenie funkcji mieszkaniowych z dostępem do transportu publicznego.

W opisanych warunkach następuje wyraźna intensyfikacja procesów osiedleńczych. Utrzymujące się dodatnie saldo migracji, wzrost liczby gospodarstw domowych, rozwój gospodarczy oraz poprawa dostępności transportowej prowadzą do kumulacji czynników generujących popyt na mieszkania.

W konsekwencji w scenariuszu optymistycznym rozwój budownictwa mieszkaniowego staje się jednym z kluczowych elementów polityki przestrzennej Gminy. Konieczne jest nie tylko zwiększenie podaży mieszkań, ale również zapewnienie odpowiedniej dostępności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Szczególnego znaczenia nabiera weryfikacja i aktualizacja obowiązujących dokumentów planistycznych, tak aby umożliwić efektywne wykorzystanie istniejących zasobów przestrzennych oraz wyznaczenie nowych obszarów inwestycyjnych. Cel O.26 *Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna* również osiąga bardzo wysoki poziom realizacji. Gmina inwestuje w systemy kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zapewniając ich bezpieczeństwo, niezawodność i odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. W tym scenariuszu na bardzo wysokim poziomie spełniony jest również cel O.27 *Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa*. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców i intensyfikacją zabudowy rośnie znaczenie efektywnego systemu gospodarowania odpadami. Gmina wdraża rozwiązania sprzyjające selektywnej zbiórce, recyklingowi i ograniczaniu ilości odpadów. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców (cel O.24) dodatkowo wzmacnia skuteczność systemu. Dzięki temu gospodarka odpadowa staje się kompleksowa, nowoczesna i przyjazna środowisku.

Cel O.22: *Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne* również osiąga umiarkowany poziom realizacji. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej i napływ nowych mieszkańców wzmacniają potrzebę tworzenia wysokiej jakości przestrzeni publicznych. Rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien odbywać się w sposób zrównoważony, z poszanowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią jeden z głównych atutów Mikołowa. Koncepcja „miasta ogrodu” pozostaje kluczowym elementem kształtowania przestrzeni, umożliwiającą harmonijne łączenie funkcji mieszkaniowych z terenami zieleni i rekreacji. W praktyce oznacza to zarówno rozwój zabudowy jednorodzinnej na terenach o niższej intensywności, jak i koncentrację zabudowy wielorodzinnej w obszarach dobrze skomunikowanych i wyposażonych w infrastrukturę. Rozwój zabudowy jest ściśle powiązany z zachowaniem i rozbudową terenów zieleni, parków, skwerów oraz infrastruktury błękitnej. W efekcie Gmina Mikołów oferuje mieszkańcom przestrzenie sprzyjające integracji społecznej, rekreacji i zdrowemu stylowi życia.

W długoterminowej perspektywie przyjęcie scenariusza optymistycznego oznacza, że Gmina Mikołów przekształca się w silny ośrodek osiedleńczy o znaczeniu ponadlokalnym, zdolny do przyciągania nowych mieszkańców i utrzymywania wysokiej dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego. W tych warunkach zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wyraźnie przekracza poziom wynikający wyłącznie z prognoz demograficznych, co uzasadnia konieczność prowadzenia aktywnej i wyprzedzającej polityki planistycznej w zakresie ich wyznaczania i zagospodarowania.

W tym scenariuszu, zakłada się, że realizacja celów SRGM 2026-2035 zostanie spełniona na bardzo wysokim poziomie (Tabela 41).

2. Scenariusz neutralny SN (perspektywa do 2035 r.)

W scenariuszu neutralnym zakłada się utrzymanie obecnych trendów demograficznych i społeczno-gospodarczych, bez wystąpienia silnych impulsów wzrostowych ani istotnych czynników kryzysowych. Rozwój Gminy Mikołów będzie miał charakter umiarkowany i stabilny, z wyraźnym przejściem od fazy wzrostu liczby ludności do stopniowej stabilizacji, a następnie jej stopniowego spadku w dalszej perspektywie.

W pierwszym etapie prognozowanego okresu, przypadającym na lata do około 2024–2030, liczba mieszkańców może jeszcze wzrastać, co wynika z utrzymującego się dodatniego salda migracji oraz relatywnie dobrej atrakcyjności osiedleńczej Gminy. Napływ ludności będzie jednak stopniowo słabł, a jego struktura ulegnie zmianie – dominować będą migracje rodzinne oraz migracje o charakterze suburbanizacyjnym. Cel O.21: *Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń* jest realizowany w bardzo wysokim stopniu. Zjawisko to jest bezpośrednio związane ze wzrostem atrakcyjności osiedleńczej Gminy Mikołów, które wynika zarówno z czynników lokalnych, jak i ponadlokalnych, w tym utrzymania obecnych trendów demograficznych.

W kolejnych 5 latach, do 2035 r., coraz większe znaczenie będą miały niekorzystne procesy demograficzne, w szczególności ujemny przyrost naturalny oraz postępujące starzenie się społeczeństwa. W efekcie liczba ludności zacznie stopniowo maleć, mimo utrzymującego się dodatniego, lecz umiarkowanego salda migracji. Cel O.22 *Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne* osiąga jednak umiarkowany poziom realiza-

cji. Gmina Mikołów utrzymuje wysoką jakość środowiska życia, a inwestycje w przestrzeń publiczną mają charakter stopniowy.

Cel O.23 *Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa* osiąga bardzo wysoki stopień realizacji. Działania prewencyjne i adaptacyjne są konsekwentnie prowadzone i obejmują m.in. ograniczanie presji na środowisko, poprawę jakości powietrza oraz rozwój zielono-błękitnej infrastruktury. Prewencja środowiskowa wspiera stabilny, bezpieczny rozwój Gminy. Cel O.24 *Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe* również jest realizowany na bardzo wysokim poziomie. Gmina prowadzi działania edukacyjne i integracyjne, wzmacniając świadomość ekologiczną mieszkańców oraz lokalne więzi.

Saldo migracji w całym analizowanym okresie pozostanie dodatnie, jednak jego wartość ulegnie stabilizacji na poziomie niższym niż w ostatnich latach. Odływ ludności młodej, związany głównie z edukacją i wejściem na rynek pracy w większych ośrodkach miejskich, będzie nadal występował, jednak jego skala będzie umiarkowana i częściowo kompensowana przez napływ nowych mieszkańców. Gmina Mikołów nadal będzie przyciągać osoby w wieku produkcyjnym, w tym młode rodziny z dziećmi, poszukujące lepszych warunków mieszkaniowych, niższych cen nieruchomości oraz wysokiej jakości środowiska życia.

Istotnym czynnikiem stabilizującym procesy migracyjne będzie poprawa dostępności transportowej, w szczególności rozwój infrastruktury kolejowej oraz skrócenie czasu dojazdu do głównych ośrodków aglomeracji śląskiej. Dzięki temu codzienne dojazdy do pracy nie będą stanowiły bariery dla osiedlania się w Gminie Mikołów, co wzmocni jego funkcję jako zaplecza mieszkaniowego dla regionu. Równocześnie rosnąca elastyczność zatrudnienia, w tym upowszechnienie pracy zdalnej i hybrydowej, będzie sprzyjać utrzymaniu zainteresowania osiedlaniem się poza dużymi miastami.

W scenariuszu neutralnym zakłada się również stopniowy wzrost atrakcyjności Gminy jako miejsca pracy, w tym także dla osób z wyższym wykształceniem, co będzie wynikało z rozwoju lokalnej gospodarki oraz wzmacniania powiązań funkcjonalnych z obszarem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Proces ten będzie jednak miał charakter ewolucyjny, a nie dynamiczny.

Cel O.25 *Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe* w SN jest realizowany w umiarkowanym stopniu. W konsekwencji powyższych zjawisk zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe utrzyma się na relatywnie wysokim poziomie w pierwszej części analizowanego okresu, a następnie ulegnie stopniowej stabilizacji. Pomimo prognozowanego spadku liczby ludności w dłuższym horyzoncie czasowym, potrzeby mieszkaniowe nie ulegną proporcjonalnemu zmniejszeniu, co wynikać będzie ze zmian struktury gospodarstw domowych, w tym ich stopniowego zmniejszania się oraz wzrostu liczby gospodarstw jedno- i dwuosobowych. Umiarkowane stopnie realizacji osiągają również cele: O.26 *Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna* oraz O.27 *Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa*. Infrastruktura kanalizacyjna jest sukcesywnie modernizowana i rozbudowywana wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej. System gospodarki odpadami funkcjonuje sprawnie, a selektywna zbiórka i recykling są stopniowo udoskonalane. Wysoka jakość życia i rosnąca świadomość mieszkańców sprzyjają dalszej optymalizacji systemu, choć tempo zmian jest bardziej stopniowe niż w SO.

Scenariusz neutralny zakłada utrzymanie dodatniego, lecz malejącego salda migracji, stopniową stabilizację liczby ludności, jej mniejszy wzrost oraz narastanie procesów starzenia się społeczeństwa. Gmina Mikołów pozostanie atrakcyjnym miejscem zamieszkania, jednak jej rozwój demograficzny będzie stopniowo ograniczany w przyszłych latach przez czynniki strukturalne charakterystyczne dla większości jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.

Analiza prognoz demograficznych, salda migracji, planowanych inwestycji gospodarczych, sytuacji na rynku nieruchomości, wzrastająca jakość życia oraz spodziewana poprawa dostępności komunikacyjnej wskazuje, że w perspektywie do 2035 roku Gmina może wymagać zwiększenia zasobów mieszkaniowych.

W tym scenariuszu, zakłada się również, że realizacja celów SRGM 2026-2035 zostanie spełniona w większości przypadków na umiarkowanym poziomie (Tabela 41).

3. Scenariusz pesymistyczny SP (perspektywa do 2035 r.)

W scenariuszu pesymistycznym w horyzoncie do 2035 r. Gmina Mikołów doświadcza utrwalenia i pogłębienia niekorzystnych procesów demograficznych, które stopniowo prowadzą do osłabienia jej funkcji osiedleńczej. Początkowo obserwowane spowolnienie dynamiki wzrostu liczby ludności przekształca się w wyraźny trend spadkowy, wynikający zarówno z ujemnego przyrostu naturalnego, jak i narastającego odpływu migracyjnego. Kluczowym czynnikiem determinującym ten kierunek zmian jest trwały odpływ ludności młodej, w szczególności osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym, które opuszczają Gminę w związku z podejmowaniem edukacji oraz aktywności zawodowej w większych ośrodkach miejskich. Jednocześnie obserwuje się niski poziom migracji powrotnych, co prowadzi do utrwalenia niekorzystnej struktury demograficznej.

Wraz z upływem czasu dochodzi do wyraźnego zaburzenia struktury wieku ludności. Systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy jednoczesnym dynamicznym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W perspektywie 2035 r. liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym może być nawet dwukrotnie wyższa niż liczba osób młodych, co prowadzi do powstania silnie zdeformowanej struktury demograficznej. Pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne i społeczne, jednocześnie ograniczając możliwości ich finansowania ze względu na malejącą liczbę osób aktywnych zawodowo.

W długim okresie negatywne procesy demograficzne zaczynają wpływać na wszystkie sfery funkcjonowania Gminy. Obniżeniu ulega ogólny poziom jakości życia, co wynika zarówno z pogarszającej się dostępności usług publicznych, jak i rosnących kosztów ich utrzymania. Wzrasta ryzyko ubóstwa, szczególnie wśród osób starszych, a struktura społeczna ulega stopniowemu osłabieniu. Wysoki poziom feminizacji w starszych grupach wiekowych dodatkowo uwidacznia problemy związane z samotnością i koniecznością zapewnienia opieki długoterminowej. W dość dobrym stopniu realizowany jest *cel O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne*. Miejsca te realizowane są zgodnie z potrzebami mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Równolegle utrwała się słabość strukturalna lokalnej gospodarki. Odływ mieszkańców o wyższych dochodach oraz ograniczony napływ inwestycji prowadzą do stopniowego ubożenia ludności i spadku aktywności gospodarczej. Maleje liczba podmiotów gospodarczych, a lokalny rynek pracy ulega osłabieniu, co dodatkowo wzmacnia procesy migracyjne.

Pomimo realizacji inwestycji infrastrukturalnych, w tym rozwoju transportu kolejowego, nie dochodzi do istotnego wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej. Potencjalne korzyści wynikające z poprawy dostępności komunikacyjnej nie zostają w pełni wykorzystane, a w niektórych przypadkach inwestycje infrastrukturalne stają się źródłem konfliktów przestrzennych.

W scenariuszu pesymistycznym *cel O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń* jest realizowany w ograniczonym stopniu. Niekorzystne procesy demograficzne prowadzą do nieefektywnego wykorzystania przestrzeni. Część obszarów pozostaje niezagospodarowana lub ulega stopniowej degradacji.

W scenariuszu pesymistycznym *cel O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa* jest realizowany w ograniczonym stopniu. Ograniczone są możliwości prowadzenia działań adaptacyjnych. Inwestycje środowiskowe są realizowane fragmentarycznie. *Cel O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe* jest zaś realizowany na bardzo wysokim poziomie. Pomimo niekorzystnych procesów demograficznych i osłabienia funkcji osiedleńczej, mieszkańcy Mikołowa utrzymują silne kompetencje środowiskowe oraz wysoki poziom świadomości ekologicznej. Wynika to z czynników tj. utrwalone tradycje proekologiczne oraz silna identyfikacja mieszkańców z lokalnym środowiskiem czy też wysokiej wrażliwości społecznej. W tych warunkach następuje stopniowe ograniczenie popytu na nowe mieszkania. *Cel O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe* jest realizowany w bardziej umiarkowanym stopniu. Aktywność inwestycyjna ulega ograniczeniu, a część istniejących zasobów mieszkaniowych pozostaje niewykorzystana lub ulega degradacji. W dłuższej perspektywie może pojawić się zjawisko nadpodaży terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w stosunku do realnych potrzeb, co prowadzi do nieefektywnego gospodarowania przestrzenią.

Na bardzo wysokim poziomie następuje realizacja *celu O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna*. Gmina utrzymuje podstawową sprawność istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej. Nowe inwestycje są ograniczane, ale system jako całość pozostaje funkcjonalny. Dość niski poziom realizacji osiąga jednak *cel O.27 Zoptimalizowana i kompleksowa gospodarka odpadów*. Spadek liczby mieszkańców i rosnące koszty funkcjonowania systemu powodują, że gospodarka odpadowa staje się mniej efektywna i trudniejsza do utrzymania.

W perspektywie do 2035 r. scenariusz pesymistyczny oznacza trwałe osłabienie funkcji mieszkaniowej Gminy Mikołów oraz ograniczenie jej znaczenia w strukturze osadniczej regionu. Zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe ulega wyraźnemu zmniejszeniu, a głównym wyzwaniem staje się dostosowanie istniejących zasobów mieszkaniowych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa. W takich warunkach polityka przestrzenna powinna koncentrować się przede wszystkim na racjonalizacji wykorzystania już wyznaczonych terenów, przeciwdziałaniu degradacji przestrzeni oraz poprawie jakości istniejącej zabudowy, zamiast na dalszym rozszerzaniu obszarów przeznaczonych pod nowe inwestycje mieszkaniowe.

W tym scenariuszu, zakłada się również, że realizacja celów SRGM 2026-2035 zostanie spełniona w większości przypadków na ograniczonym poziomie (Tabela 41).

Podsumowanie

Wcześniej szacowany coroczny wzrost liczby mieszkańców dostosowano, w zależności od każdego z scenariuszy. W wyniku tego otrzymano:

Coroczny wzrost liczby mieszkańców oszacowano na podstawie wzoru:

$$\begin{array}{ccccc} \text{Szacunkowy wzrost} & & & & \text{Średnia liczba nowych mieszkań} \\ \text{liczby mieszkańców} & \times & K_{rp} & \Rightarrow & \text{Gminy w latach obowiązywa-} \\ \text{w latach obowiązy-} & & & & \text{nia SRG (9 lat) w zależności od} \\ \text{wania SRG (9 lat)} & & & & \text{scenariusza} \end{array}$$

Scenariusz optymistyczny

$$5\,058 \times 0,95 \Rightarrow \boxed{\text{Ok. 4 805 os.}}$$

Scenariusz neutralny

$$5\,058 \times 0,8 \Rightarrow \boxed{\text{Ok. 4 047 os.}}$$

Scenariusz pesymistyczny

$$5\,058 \times 0,62 \Rightarrow \boxed{\text{Ok. 3 136 os.}}$$

Takie podejście umożliwia bezpośrednie powiązanie prognozy zapotrzebowania mieszkaniowego z polityką strategiczną Gminy oraz ocenę wpływu skuteczności jej wdrażania na procesy rozwojowe. Ponadto umożliwia powiązanie prognozy zapotrzebowania mieszkaniowego z polityką rozwojową Gminy, zachowanie spójności pomiędzy częścią diagnostyczną, strategiczną i przestrzenną dokumentu. Przedstawione dane zostały oszacowane dla okresu obowiązywania SRGM 2026-2035 i winno być weryfikowane na bieżąco ze szczególnym zwróceniem uwagi na ostatnie lata jej obowiązywania.

Niezbędne jest więc odpowiednie działanie w postaci przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę. W przypadku nieuwzględnienia tych prognoz – Gmina może napotkać problemy związane z brakiem odpowiedniej liczby miejsc do zamieszkania, co prowadziłoby do wzrostu cen nieruchomości oraz utrudnionego dostępu do mieszkań.

Realizacja założeń SRGM 2026-2035, pozwala założyć spełnienie czynników wariantu optymistycznego, który wskazuje potrzebę zwiększenia terenów zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym, zakładając scenariusz optymistyczny, zaleca się, aby przy realizacji strategicznych celów rozwojowych Gminy Mikołów – obejmujących obszary społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz klimatyczno-środowiskowe – wziąć pod uwagę przyjęte cele horyzontalne, w ramach Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Założenia winny być weryfikowane na bieżąco ze szczególnym zwróceniem uwagi na ostatnie lata SRGM 2026-2035:

- Wzrostu liczby ludności Gminy o ok. 4 805 osób w wariantcie optymistycznym do roku 2035,
- Rozwój połączeń komunikacyjnych szczebla lokalnego i ponadlokalnego, w tym znaczący rozwój infrastruktury kolejowej,
- Wzrostu udziału terenów przeznaczonych pod aktywność gospodarczą,
- Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych dla wszystkich mieszkańców Gminy Mikołów,
- Wzrastające zapotrzebowanie na mieszkania komunalne,
- Weryfikację i analizę planów miejscowych pod kątem rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- Potrzebę mieszkań dostosowanych do potrzeb osób starszych,
- Rosnącą presję popytową na rynku nieruchomości, w szczególności ze strony mieszkańców sąsiednich miast,
- Stale wzrastające saldo migracji, znacznie wyższe niż w grupie porównawczej,
- Wysokie saldo migracji wśród osób będących w wieku produkcyjnym,
- Przynależność Gminy do rdzenia GZM,
- Wysokie walory przyrodnicze Gminy odpowiadające obecnym trendom mieszkaniowym,
- Prognozowany wzrost liczby mieszkańców według statystyk GUS,
- Wzrost popularności pracy zdalnej,

Powyższe uwarunkowania powinny znaleźć odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych Gminy, w szczególności przy identyfikacji nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz przy rozmieszczeniu usług publicznych i komercyjnych. Uwzględnienie wskazanych kierunków działania stanowi podstawę prowadzenia spójnej, zrównoważonej polityki rozwoju, zgodnej z priorytetami strategicznymi Gminy Mikołów. W konsekwencji w Planie Ogólnym Gminy należy rozważyć prognozowane w SRGM 2026-2035 zapotrzebowanie na dodatkowe tereny mieszkaniowe, osadzone w wieloletnich scenariuszach rozwoju Gminy.

10.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- Obszary rozmieszczenia obiektów, w ramach odrębnych ustaleń – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

10.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Dopuszcza się realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym na terenach nieurbanizowanych – związanych wyłącznie z inwestycjami infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury technicznej,
- Wskazuje się ochronę, a w razie potrzeb naprawę i modernizację inwestycji służących realizacji celów publicznych tj. Śląski Ogród Botaniczny, wały w dorzeczu Odry itp.
- Koncentracja usług i obiektów użyteczności publicznej w Mieście Mikołów – wzmacnianie roli miasta jako ośrodka lokalnego,
- Lokalizowanie nowych inwestycji celu publicznego w granicach Miasta na terenach przeznaczonych pod zabudowę, a w szczególnych przypadkach również na terenach o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z podstawowymi funkcjami tych terenów,
- Zabezpieczenie terenów pod inwestycje strategiczne – niezbędne jest rezerwowanie odpowiednich obszarów w dokumentach planistycznych dla inwestycji o charakterze ponadlokalnym np. związanych z systemami energetycznymi, ochroną środowiska,
- Przy realizacji nowych inwestycji należy uwzględniać kwestie ochrony środowiska, efektywności energetycznej, a także adaptację do zmian klimatu.

10.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Tworzenie infrastruktury dla rowerów, w szczególności przy głównych generatorach ruchu typu: dworzec kolejowy, centrum przesiadkowe, a także przy usługach publicznych czasu wolnego, szkołach, ważniejszych przestrzeniach publicznych tj. rynek,
- Wprowadzanie rozwiązań w zakresie uspokajania ruchu i poprawy bezpieczeństwa pieszych,
- Dopuszcza się możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii, dotyczy to głównie wykorzystania energii słonecznej,
- Kontynuowanie realizacji programu kompleksowej poprawy gospodarki wodno-ściekowej na obszarze Gminy Mikołów, przystosowanie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków do wymagań prawa polskiego oraz standardów UE,
- Poprawa dostępności do przystanków publicznego transportu,
- Zachowanie spójności w estetyce i zagospodarowaniu przystanków,
- Zapewnienie pełnej dostępności środków transportu zbiorowego dla osób niepełnosprawnych,
- Budowa nowych odcinków i nowych przystanków kolejowych,
- Prowadzenie działań wpływających na integrację różnych form transportu zbiorowego,
- Sukcesywne działania na rzecz nowych odcinków drogowych oraz modernizacji istniejących w razie potrzeb,
- Przekształcenia przestrzeni na potrzeby mobilności miejskiej i wdrażania rozwiązań mobilnościowych,
- Dążenie do integrowania lokalnych systemów rowerowych i zapewnienia ich ciągłości, w powiązaniu z metropolitarnymi drogami rowerowymi,

- Przy realizacji nowych odcinków dróg wewnętrznych wskazuje się, aby w miarę możliwości dostosować je do: istniejących podziałów własnościowych i przebiegu istniejących dróg niepublicznych oraz ścieżek pieszych i rowerowych, a także istniejącego stanu zagospodarowania,
- Wskazuje się dążenie do stworzenia ogólnomiejskiego systemu parkowania
- Należy zapewnić możliwość bezpiecznego parkowania rowerów, przede wszystkim w obrębie strefy śródmiejskiej oraz w miejscach wyznaczonych, w koordynacji z siecią ścieżek rowerowych, linii tramwajowych i kolejowych,
- Istniejące tereny komunikacji pieszej podlegają ochronie, zachowaniu i podwyższaniu ich walorów użytkowych i estetycznych,
- Wskazuje się dalszy rozwój sieci komunikacji rowerowej w oparciu o opracowany dla całego Miasta szczegółowy program rozwoju,
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej oraz systemów umożliwiających pozyskanie energii cieplnej dla celów gospodarczych i grzewczych,
- Modernizacja i rozbudowa magistralnej sieci kanalizacji sanitarnej,
- Należy przewidzieć rezerwy terenowe dla realizacji niezbędnych rozwiązań infrastrukturalnych,
- W razie potrzeb modernizacja istniejącej sieci wodociągowej,
- Dalsza rozbudowa i w razie potrzeb modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- Dopuszcza się rozbudowę i przebudowę infrastruktury technicznej elektroenergetycznej na podstawie odrębnych przepisów,
- Bieżące potrzeby w zakresie rozwoju sieci telekomunikacyjnej będą na bieżąco zaspokajane poprzez rozbudowę sieci telefonicznej w miarę zabudowy nowych terenów,
- Należy dążyć do zmiany stosowanych tradycyjnych paliw i technologii w celu zmniejszenia i ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery,
- Rozwój edukacji ekologicznej w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Gospodarkę odpadami należy prowadzić zgodnie z odrębnymi przepisami,
- Bieżąca likwidacja „dzikich” miejsc składowania odpadów,
- Zoptymalizowanie gospodarki odpadowej poprzez m.in. pogłębianie selektywności zbiórki, zwiększanie spójności i szczelności systemu komunalnego oraz zintegrowane planowanie i koordynacja ponadlokalnie,
- Intensyfikacja działań w zakresie usuwania azbestu,
- Wsparcie budowy indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków na obszarach, gdzie skanalizowanie zbiorcze jest niezasadne lub nieprzewidywane,
- Prowadzenie działań na rzecz redukcji strat wody oraz zwiększanie zdolności retencyjnych i redundantnych systemu infrastruktury wodociągowej,
- Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów infrastruktury społecznej,
- Zwiększanie dostępności i oferty infrastruktury społecznej poprzez budowę nowych obiektów,
- Poszerzanie zasobu nieruchomości komunalnych,
- Eliminacja barier cyfrowych i wprowadzanie inteligentnych systemów zarządzania usługami i zasobami w Gminie Mikołów,
- Rozwój infrastruktury skierowanej w szczególności do dzieci, młodzieży i seniorów.

10.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW – możliwe w ramach odrębnych przepisów, w określonych miejscach w obszarze Gminy Mikołów,

10.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- W przypadku nowych inwestycji zakłada się minimalizowanie uciążliwego oddziaływania na pobliskie tereny mieszkaniowe i rekreacyjno-sportowe,
- Obszary, w których dopuszczalna jest lokalizacja inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – zgodnie z odrębnymi ustaleniami,
- Nie należy pogarszać stanu siedlisk gatunków roślin i zwierząt.

10.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- W zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej wskazuje się przestrzeganie ograniczeń zawartych w przepisach odrębnych, w szczególności dotyczących form ochrony przyrody,
- Możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na terenach rolnych,
- Należy zachować ciek i oczka wodne, naturalne zadrzewienia i zieleń śródpolną,
- Wszystkie lasy w granicach administracyjnych Gminy Mikołów należą do lasów I grupy, o charakterze ochronnym i włączone zostały w całości do Leśnego Pasa Ochronnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego,
- W celu zagwarantowania utrzymania i ochrony istniejących kompleksów leśnych, pod warunkiem, że są lasami w rozumieniu ustawy o lasach, należy m.in.: rozwijać ekosystem leśny poprzez uzupełnienie drzewostanu, gatunkami rodzimymi, wyznaczać ciągi rekreacyjne piesze i rowerowe, szlaki turystyczne – ścieżki dydaktyczne, chronić istniejącą florę i skupiska fauny chronionej,
- Należy zagwarantować dostępność komunikacyjną do terenów leśnych z układu dróg publicznych i wewnętrznych – śródleśnych, istniejących i nowoprojektowanych,
- Ochrona drzew i drzewostanów o szczególnych walorach przyrodniczych na leśnych obszarach Gminy,
- Usuwanie nielegalnych składowisk odpadów na terenach leśnych
- Na obszarach leśnych należy stosować zasady wynikające z planów urządzania lasów,
- Utrzymanie zwartych kompleksów leśnych oraz zachowanie bogactwa biologicznego.

10.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji i obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i remediacji

- Rehabilitacja, rewaloryzacja i rewitalizacja historycznej struktury urbanistycznej, założeń architektonicznych, budynków i budowli, przestrzeni publicznych, przywracająca dawny charakter Rynku oraz przyległych do starówki kwartałów miasta z zachowaniem tradycyjnej skali przestrzeni publicznych i wnętrza urbanistycznych,
- W razie potrzeb, opracowanie indywidualnych programów rozwojowych i koncepcji przestrzenno-programowych dla terenów poprzemysłowych i pokolejowych.

11. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Zgodnie z art. 5 ust 6b) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (SRWŚ 2030) przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/24/1/2020 w dniu 19 października 2020 r. wyróżnia OSI w ujęciu funkcjonalnym oraz OSI w ujęciu tematycznym.

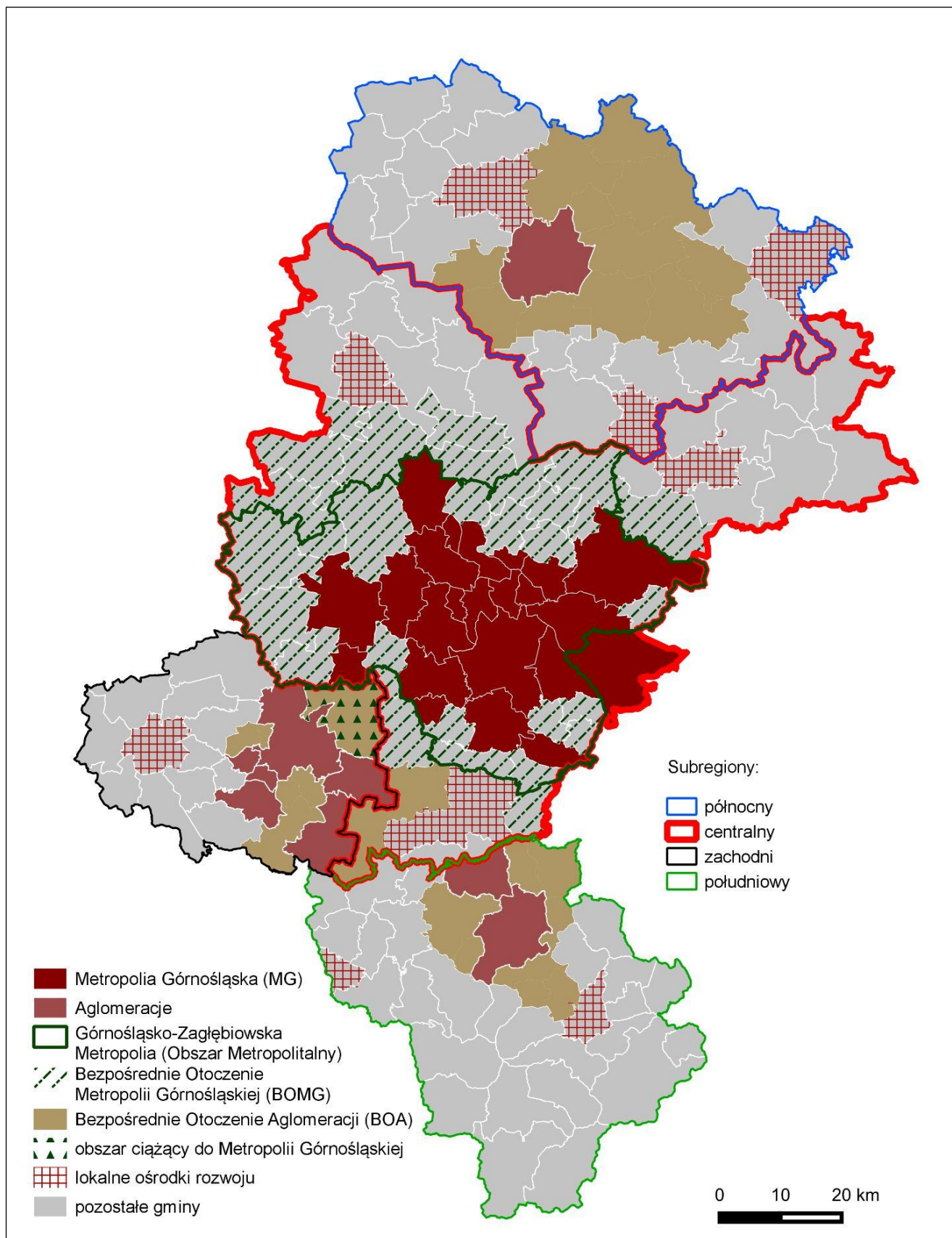
Jako typy OSI w ujęciu funkcjonalnym w SRWŚ 2030 wyróżniono:

1. subregiony:
 - północny;
 - południowy;
 - centralny;
 - zachodni.
2. podstawowe typy jednostek:
 - obszary wiejskie;
 - obszary miejskie.

Mikołów obejmuje 2 z tych OSI i są to:

- **OSI – subregion centralny**, na który składają się Metropolia Górnośląska (MG) oraz Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej (BOMG). Mikołów znalazł się w ramach tego OSI w MG (por. Rysunek 12). W SRWŚ 2030 wskazano, że MG, w tym sieć jej miast wchodzących w skład GZM, jest kluczowym obszarem funkcjonalnym regionu o znaczeniu krajowym oraz europejskim. Wskazano również, że na jej obszarze realizowane są funkcje metropolitalne, w tym w szczególności gospodarcze, naukowe, kulturalne i zdrowotne. Jako główne wyzwania tego OSI wskazano: (a) wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM; (b) wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru; (c) poprawę jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego; (d) kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych; (e) poprawę bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy; (f) skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej; (g) wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych; (h) ograniczanie zjawiska suburbanizacji; (i) rekultywację i rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych; (j) harmonizację rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego; (k) wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.
- **OSI – obszary miejskie**, na który składają się wszystkie miasta województwa, a zatem także Mikołów. W SRWŚ 2030 wskazano negatywne zjawiska zachodzące w miastach, tj. starzenie się społeczeństwa, depopulację, migrację, „kurczenia się” miast i suburbanizację, które mają niekorzystny wpływ na przestrzeń, jej funkcjonalność, powodując zamieranie centrów miast. Wskazano też, że z degradacją przestrzeni publicznych powiązane są również negatywne zjawiska społeczne, takie jak wzrost przestępczości i ograniczone poczucie bezpieczeństwa, a także że problemem miast jest pogarszająca się jakość środowiska, w tym zwłaszcza powietrza, obciążenie i zagęszczenie infrastruktury technicznej i transportowej, co w znacznym stopniu wpływa na jakość życia mieszkańców. Konkludując, w SRWŚ 2030 stwierdzono, że dla rozwoju miast i poprawy jakości życia na ich obszarach niezbędna jest poprawa jakości i efektywności transportu publicznego oraz promocja transportu przyjaznego środowisku, poprawa jakości powietrza. Podkreślono także istotność kwestii związanych z zapewnieniem zdolności adaptacyjnych do zagrożeń wynikających ze zmian klimatu, w tym kształtowanie systemu przyrodniczego miast województwa. Zaakcentowano też, że należy podejmować inicjatywy hamujące proces utraty dotychczasowych funkcji społeczno-gospodarczych miast poprzez rozwój ich bazy ekonomicznej, usług publicznych oraz poprawę jakości przestrzeni.

Rysunek 12. OSI w ujęciu funkcjonalnym w SRWŚ 2030.

Źródło: SRWŚ 2030, s. 97.

Jako typy OSI w ujęciu funkcjonalnym w SRWŚ 2030 wyróżniono:

1. OSI konkurencyjne identyfikowane w 2 wymiarach:
 - obszary cenne przyrodniczo;
 - ośrodki wzrostu.
2. OSI problemowe identyfikowane w 3 wymiarach:
 - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
 - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza;
 - gminy w transformacji górniczej.

Mikołów obejmuje 4 z tych OSI i są to:

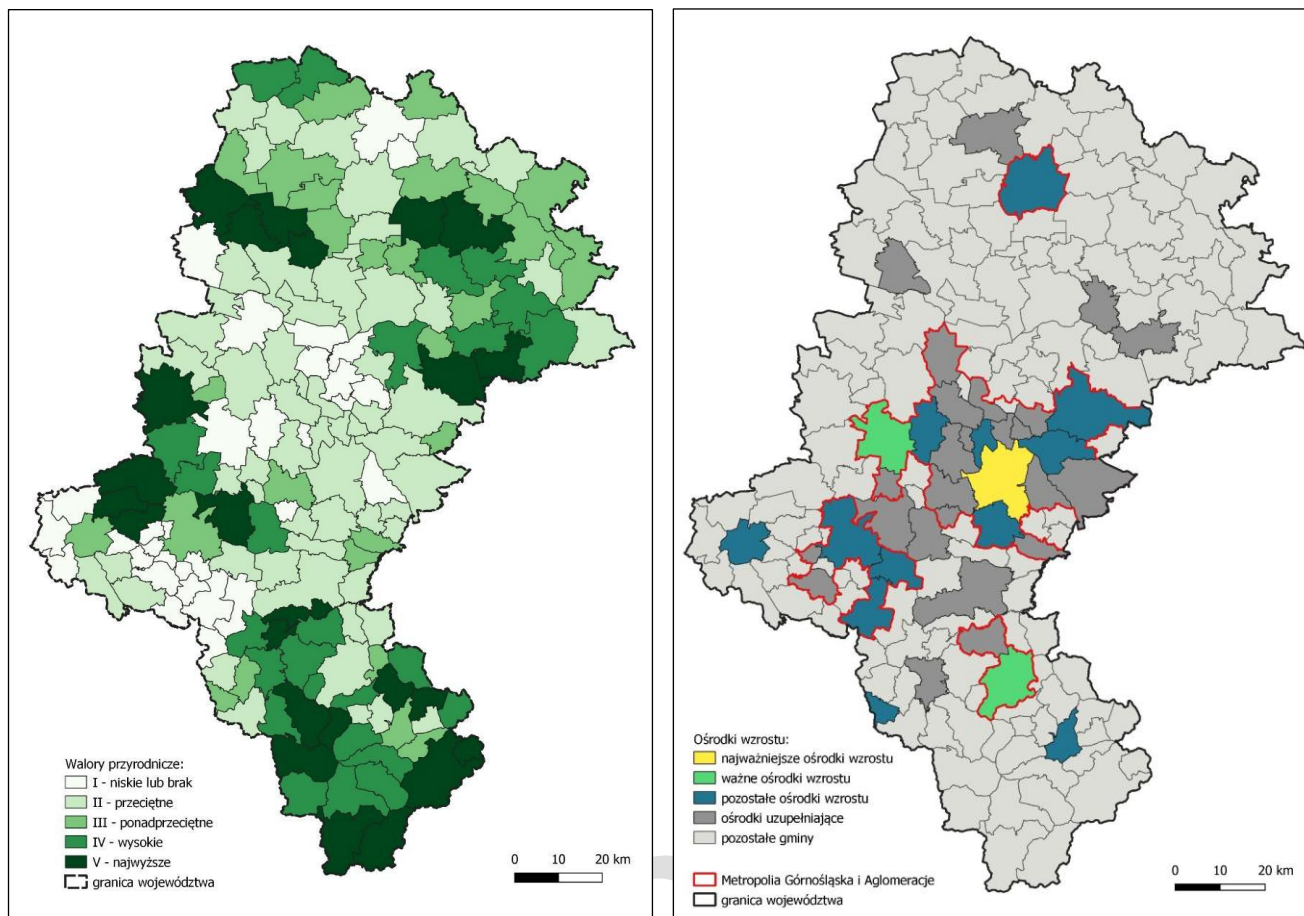
OSI – obszary cenne przyrodniczo, który został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Mikołów zaklasyfikowano w ramach tego OSI jako gminę o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych (III). Dla tego OSI w SRWŚ 2030 przedstawiono propozycję następujących kierunków działań:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okolicy turystycznej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

OSI – ośrodki wzrostu, które identyfikują obszary predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie, które w najwyższym stopniu przyczyniają się do rozwoju województwa jako całości oraz wpływają na jego pozycję w kraju i Europie. Mikołów zaklasyfikowano w ramach tego OSI do kategorii gmin stanowiących ośrodki uzupełniające (por Rysunek 14). Dla tego OSI w SRWŚ 2030 przedstawiono propozycję następujących kierunków działań:

- Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
- Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.

Rysunek 13. OSI obszary cenne przyrodniczo (po lewej) i OSI ośrodki wzrostu (po prawej) w SRWŚ 2030.

Źródło: SRWŚ 2030, s. 102 i 104.

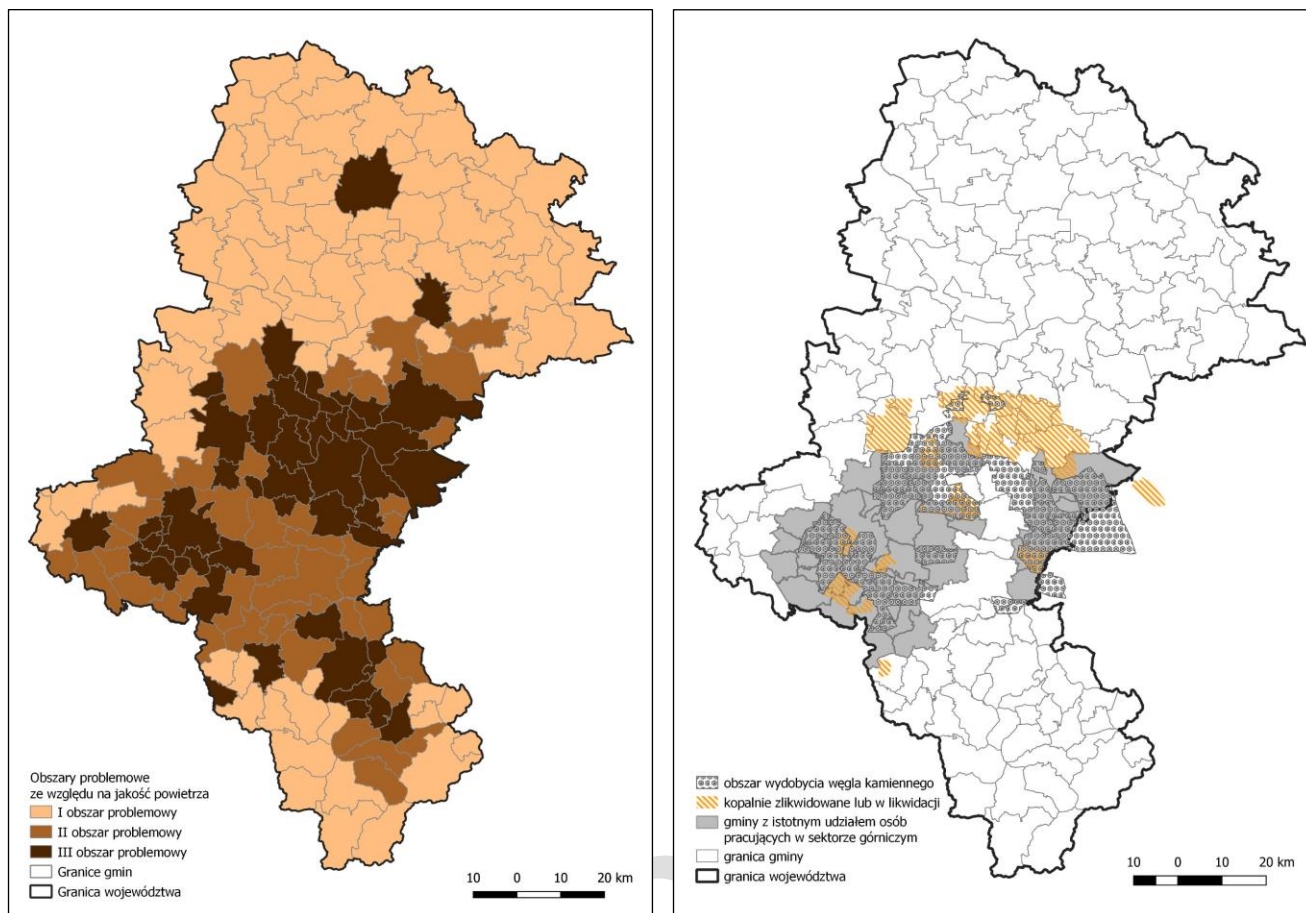
- Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
- Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.
- Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów.
- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
- Rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
- Wsparcie szkół wyższych, instytucji i organizacji badawczych, w tym rozwój potencjału kadrowego w zakresie tworzenia rozwiązań innowacyjnych i kreatywnych, w tym patentów oraz ich komercjalizacji we współpracy z sektorem gospodarczym.
- Wsparcie uczestnictwa regionalnych podmiotów, zwłaszcza uczelni, w europejskiej i globalnej przestrzeni badawczej.
- Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
- Wsparcie umiędzynarodowienia, usieciowienia podmiotów regionalnych w procesie kreowania innowacji oraz współpracy interdyscyplinarnej.
- Podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności ośrodków akademickich i placówek szkolnictwa wyższego w regionie.
- Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

- Rozwój infrastruktury lotniczej i okołolotniczej o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym oraz poprawa jej dostępności w szczególności MPL „Katowice” w Pyrzowicach.
- Wsparcie rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego, w tym rozwój centrów logistycznych o znaczeniu międzynarodowym o wysokiej dostępności transportowej.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
- Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Rozwój zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, w tym tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, z uwzględnieniem racjonalizacji świadczenia usług publicznych.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
- Lokalizacja w regionie siedzib oraz przedstawicielstw instytucji o znaczeniu międzynarodowym i krajowym.
- Organizacja flagowych wydarzeń biznesowych, naukowych, sportowych, kulturalnych promujących województwo i wykorzystujących unikatowe atuty regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, który został wyznaczony w oparciu o dane w zakresie średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza. Mikołów zaklasyfikowano w ramach tego OSI do III obszaru problemowego, czyli do kategorii gmin, na terenie których występowało przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich trzech uwzględnionych wskaźników (PM_{2,5}; PM₁₀; benzo(a)piren). Dla tego OSI w SRWS 2030 przedstawiono propozycję następujących kierunków działań:

- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.
- Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju

Rysunek 14. OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (po lewej) i OSI gminy w transformacji górniczej (po prawej) w SRWS 2030

Źródło: SRWS 2030, s. 109 i 112.

OSI – gminy w transformacji górniczej, który – z uwagi na wyzwanie związane z koniecznością kontynuacji procesów restrukturyzacyjnych w obszarze sektora górniczego – został wyznaczony jako obszary, na których będą występowały lub już występują negatywne skutki prowadzonej transformacji. Mikołów zaklasyfikowano w ramach tego OSI do gmin z problemem przestrzennym. W SRWS 2030 wskazano, że wyzwaniem dla tych obszarów jest znaczny udział terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których wystąpiły lub wystąpią skutki eksploatacji górniczej. Podkreślono, że istotnym problemem jest zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, a także przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. Dla tego OSI w SRWS 2030 przedstawiono propozycję następujących kierunków działań:

- Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
- Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.
- Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
- Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.
- Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.

- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy.
- Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy.
- Rozwój współpracy podmiotów edukacyjnych w wymiarze międzysektorowym i międzynarodowym, w tym na rzecz dualnego kształcenia zawodowego.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.

12. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, wraz z zakresem planowanych działań

Na terenie Gminy Mikołów nie wyznaczano i nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy.

13. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

13.1. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii

Jako warunki realizacji SRGM 2026-2035 przyjmuje się:

- pełnienie przez organy stanowiący i wykonawczy Gminy Mikołów oraz gminne jednostki organizacyjne funkcji kluczowych podmiotów systemu realizacji strategii, o których mowa w rozdziale 13.2., a także przez ich partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych;
- powołanie i funkcjonowanie Zespołu ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035, w okresie jej realizacji, w sposób, o którym mowa w rozdziale 13.3;
- wypełnianie przez Gminę Mikołów, w tym jej gminne jednostki organizacyjne, zadań wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Jako procedury obowiązujące w realizacji SRGM 2026-2035 przyjmuje się:

- jej ewaluację określoną w rozdziale 13.4;
- stosowanie wytycznych, o których mowa w rozdziale 13.5;
- procedury stosowane przez Gminę Mikołów, w tym jej gminne jednostki organizacyjne, na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

13.2. Kluczowe podmioty systemu realizacji Strategii, w tym partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy samorządu gminy

Uchwałę o przyjęciu Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 realizuje, tak jak inne uchwały Rady Miejskiej Mikołowa, organ wykonawczy gminy, czyli Burmistrz Mikołowa. W praktyce i od strony formalnoprawnej oznacza to, że kluczowym ogniwem systemu wdrażania SRGM 2026-2035 jest Burmistrz, działający w granicach kompetencji wynikających z ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, innych przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji obowiązujących w samorządzie tej gminy. Wdrażanie SRGM 2026-2035 przez Burmistrza będzie odbywało się w ramach wykonywania zadań własnych gminy, zadań zleconych i zadań fakultatywnych, przy wykorzystaniu Urzędu Miasta Mikołów oraz pozostałych gminnych jednostek organizacyjnych. W związku z tym kierownicy tych jednostek również stanowią element systemu realizacji SRGM 2026-2035.

Rada Miejska Mikołowa jest również kluczowym ogniwem systemu realizacji SRGM 2026-2035, działającym w ramach kompetencji wynikających z ustawy o samorządzie gminnym, pozostałych przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji obowiązujących w gminie. Jako organ stanowiący samorządu terytorialnego, Rada Miejska Mikołowa, podejmując uchwały, w decydujący sposób kształtuje finansowe, prawne, zasobowe i organizacyjne warunki, w których Burmistrz, z wykorzystaniem gminnych jednostek organizacyjnych, wdraża SRGM 2026-2035. Rada uczestniczy ponadto w samym procesie wdrażania SRGM 2026-2035 poprzez podejmowanie uchwał o charakterze kierunkowym, zwłaszcza dotyczących dokumentów wykonawczych wskazanych w rozdziale 13.5. Pełniąc funkcję kontrolną, bierze także udział w ocenie (ewaluacji) realizacji przyjętych przez siebie dokumentów planistycznych i programowych, w tym SRGM 2026-2035.

W konsekwencji do zadań Rady Miejskiej Mikołowa w obszarze wdrażania SRGM 2026-2035 należy:

1. opiniowanie, z udziałem właściwej komisji Rady Miejskiej Mikołowa, projektów uchwał pod kątem ich zgodności z SRGM 2026-2035, w szczególności dotyczących dokumentów wykonawczych wskazanych w rozdziale 13.5;
2. podejmowanie uchwał tworzących możliwie najlepsze warunki do realizacji działań odpowiadających celom strategicznym i operacyjnym rozwoju oraz kierunkom działań określonym w rozdziałach 5, 6, 7, w tym uchwał odnoszących się do dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 13.5;
3. przyjmowanie sprawozdań z realizacji SRGM 2026-2035, sporządzanych na podstawie ewaluacji jej wdrażania i przedkładanych jej przez Burmistrza Mikołowa jako element raportu o stanie gminy, o którym mowa w art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Podmiotami systemu realizacji SRGM 2026-2035 są także partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy, którzy współwdrażają lub wdrażają samodzielnie przedsięwzięcia zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi rozwoju oraz kierunkami działań wskazanymi w rozdziałach 5, 6, 7. Pierwszy z tych wariantów dotyczy partnerów,

którzy zadeklarują wolę udziału w procesie wdrażania SRGM 2026-2035 oraz będą działać na podstawie umów zawartych z Gminą Mikołów, w tym z jej gminnymi jednostkami organizacyjnymi, i/lub w oparciu o procedury przewidziane w przepisach odrębnych. Partnerami spełniającymi te warunki mogą być w szczególności:

- partnerzy publiczni: m.in. Województwo Śląskie, Powiat Mikołowski, gminy sąsiednie (Ruda Śląska, Katowice, Tychy, Wry, Łaziska Górne, Orzesze, Ornontowice, Gierałtowice), jednostki organizacyjne wymienionych samorządów, związki i stowarzyszenia z udziałem gminy (w tym Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia), Nadleśnictwo Katowice i Nadleśnictwo Kobiór, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie, a także instytucje dystrybuujące środki pomocowe i inne podmioty wspierające samorządy. Partnerami publicznymi mogą być również inne podmioty publiczne, krajowe, zagraniczne i międzynarodowe;
- partnerzy społeczni: w szczególności organizacje pozarządowe, zwłaszcza z siedzibą w Mikołowie, a także organizacje spoza jego terenu, jeśli prowadzą działalność na jego obszarze, jak również indywidualni mieszkańcy współpracujący z samorządem gminy, w tym z gminnymi jednostkami organizacyjnymi;
- partnerzy gospodarczy: przedsiębiorstwa oraz ich organizacje, zwłaszcza podmioty mające siedzibę na terenie Mikołowa lub prowadzące w nim istotną działalność, a także podmioty przygotowujące inwestycje na obszarze Mikołowa oraz realizujące umowy o znacznej wartości zawarte z gminą lub jej gminnymi jednostkami organizacyjnymi.

W szerokim rozumieniu, zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni, podmiotem realizacji SRGM 2026-2035 jest również cała wspólnota mieszkańców Mikołowa. Rolą samorządu gminnego oraz jego partnerów społecznych, publicznych i gospodarczych jest przede wszystkim kształtowanie warunków sprzyjających rozwojowi, a także inicjowanie i stymulowanie przemian społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowych na jego obszarze. Same procesy rozwojowe są jednak współtworzone i współprowadzone przez społeczność lokalną, która pozostaje ich niezbędnym, integralnym elementem.

13.3. Zespół ds. Wdrażania Strategii i jego funkcje

Aby zapewnić wysoką trafność, skuteczność i efektywność działania gminnej części systemu wdrażania SRGM 2026-2035, niezwłocznie po uchwaleniu SRGM 2026-2035, Burmistrz Mikołowa powoła w drodze zarządzenia zespół sztabowy pod nazwą „Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035” (dalej również: ZWS). W skład ZWS wejdą przedstawiciele władz oraz wyższej kadry kierowniczej samorządu gminy, w tym: (a) Burmistrz Mikołowa jako przewodniczący ZWS; (b) Przewodniczący/a Rady Miejskiej Mikołowa; (c) Zastępcy Burmistrza; (d) Sekretarz Miasta; (e) Skarbnik Miasta; (f) kierujący wybranymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Mikołów; (g) kierujący wybranymi gminnymi jednostkami organizacyjnymi. Burmistrz może dodatkowo, w drodze decyzji, poszerzyć skład ZWS o (h) inne osoby, w szczególności te, które kierują kluczowymi projektami realizowanymi przez gminę, gminne jednostki organizacyjne lub z jej/ich udziałem.

Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 będzie pełnił:

1. **funkcję planistyczną**, uczestnicząc w przygotowaniu dokumentów wykonawczych SRGM 2026-2035, o których mowa w rozdziale 13.5, poprzez omawianie ich projektów i formułowanie uwag służących wzmocnieniu ich trafności oraz podnoszeniu przewidywanej skuteczności i efektywności ich wdrażania.
2. **funkcję koordynacyjną**, koordynując treść i podnosząc trafność dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 13.5, poprzez:
 - e) sporządzenie, aktualizowanie i omawianie trafności „Mapy dokumentów wykonawczych SRGM 2026-2035” oraz jej aktualności, ze szczególnym uwzględnieniem w niej następujących grup tych dokumentów:
 - obowiązujących i merytorycznie aktualnych, tj. takich, których podstawy prawne (uchwały Rady Miejskiej Mikołowa lub zarządzenia Burmistrza Mikołowa) pozostają w mocy, a jednocześnie dokumenty te są adekwatne do bieżącej i przewidywanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej Mikołowa, jak również zawierają wystarczająco skuteczne i efektywne działania;
 - obowiązujących, ale merytorycznie niewystarczająco aktualnych, a więc wymagających aktualizacji, tj. takich, których podstawy prawne (uchwały Rady Miejskiej Mikołowa lub zarządzenia Burmistrza Mikołowa) pozostają w mocy, ale jednocześnie są (1) niewystarczająco trafne wobec aktualnej lub prognozowanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym środowiskowej Mikołowa, albo (2) nie dają gwarancji zadowalającej skuteczności i efektywności zawartych w nich

działań, lub (3) są niewystarczająco spójne z SRGM 2026-2035, a więc powinny zostać zaktualizowane i ponownie przyjęte uchwałą lub zarządzeniem przed upływem okresu, na jaki zostały przyjęte pierwotnie.

- obowiązujących, ale wskazanych do uchylecia, tj. takich, których podstawy prawne są nadal ważne, jednak istnieją przesłanki przemawiające za ich uchyleciem z uwagi na brak uzasadnienia dla ich dalszego wdrażania lub utrzymywania w mocy;
- nieobowiązujących, ale wskazanych do przyjęcia, tzn. takich, których nie przyjęto uchwałą Rady Miejskiej Mikołowa lub zarządzeniem Burmistrza Mikołowa, a jest to zasadne, ze względu na skuteczność i efektywność wdrażania SRGM 2026-2035 lub z powodu wymogów prawa;

3. **funkcję ewaluacyjną**, uczestnicząc w ewaluacji wdrażania SRGM 2026-2035, o której mowa w rozdziale 13.4, w tym:

- a. przygotowując i omawiając projekty sprawozdań z wdrażania SRGM 2026-2035 stanowiących część raportów o stanie gminy, w rozumieniu art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- b. wnioskując (opcjonalnie) do Burmistrza Mikołowa o wystąpienie do Rady Miejskiej Mikołowa o podjęcie uchwały w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Mikołów, w szczególności, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa.

4. **funkcję kooperacyjną**, uczestnicząc w planowaniu i rozwijaniu współpracy gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, z partnerami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi, o których mowa w rozdziale 13.2, na potrzeby wdrażania SRGM 2026-2035, w szczególności przez:

- a. formułowanie i omawianie możliwości rozwoju współpracy z ww. partnerami, w tym z ich udziałem;
- b. przedstawianie Burmistrzowi Mikołowa propozycji włączenia, ujętych w SRGM 2026-2035, celów, kierunków działań oraz działań z nimi zgodnych do strategii, planów i programów rozwoju tych partnerów;
- c. przedkładanie Burmistrzowi Mikołowa propozycji uwag, opinii i innych stanowisk do projektów planów, programów oraz strategii rozwoju ww. partnerów, przekazywanych gminie lub gminnej jednostce organizacyjnej do konsultacji, zaopiniowania itp.

5. **funkcję koncepcyjną**, stanowiąc platformę wymiany informacji, uzgodnień i konsultacji najważniejszych, strategicznych decyzji i działań pomiędzy organami gminy i kierownictwem gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, a także kierownictwem partnerów, o których mowa w rozdziale 13.2;

6. **funkcję prewencyjną**, redukując ryzyko redukcji intensywności wdrażania SRGM 2026-2035 przez władze kolejnych kadencji wskutek ograniczonej wiedzy na temat jej trafności, skuteczności i efektywności, a także zrealizowanych, podejmowanych i planowanych działań na jej rzecz, poprzez:

- a. przygotowanie i przedstawienie kolejnym radom miejskim Mikołowa informacji na jej temat, w tym na temat jej dotychczasowego wdrażania.

W odniesieniu do organizacji ZWS przyjmuje się ponadto, że:

- zakres funkcji ZWS może być zmieniany przez Burmistrza Mikołowa, odpowiednio do potrzeb wdrażania SRGM 2026-2035 i w ramach obowiązujących przepisów;
- posiedzenia ZWS będą zwoływane przez Burmistrza Mikołowa nie rzadziej niż raz w miesiącu;
- członkowie ZWS będą wykonywać powierzone zespołowi prace samodzielnie, w ramach dotychczasowych obowiązków służbowych oraz przy wykorzystaniu podległych im kadr.

Łącząc powyższe, realizując funkcje planistyczną, koordynacyjną, ewaluacyjną, kooperacyjną, koncepcyjną oraz prewencyjną, ZWS będzie elementem systemu wdrażania SRGM 2026-2035 wzmacniającym niezbędne, poziome powiązania zarządcze pomiędzy organami gminy i jej wyższym kierownictwem, w tym kierownictwem gminnych jednostek organizacyjnych, co przełoży się na zwiększenie terminowości, innowacyjności, skuteczności i efektywności tego wdrażania.

13.4. Ewaluacja wdrażania Strategii i jej funkcje

Przyjmuje się, że w ramach wdrażania SRGM 2026-2035 prowadzona będzie jego ewaluacja (dalej: ewaluacja), której cele obejmą:

- dostarczanie władzom i kadrze kierowniczej gminy rzetelnych i aktualnych informacji o postępach w osiąganiu zakładanych rezultatów działań, a tym samym o postępach we wdrażaniu SRGM 2026-2035,

tj. w osiąganiu celów operacyjnych, a poprzez nie celów strategicznych rozwoju Mikołowa, na podstawie których doskonalić będą działania, rozwiązania, systemy itp. związane z tym wdrażaniem;

- weryfikowanie, czy SRGM 2026-2035 pozostaje dokumentem trafnym i adekwatnym do sytuacji Mikołowa.

Ewaluacja wdrażania SRGM 2026-2035 będzie prowadzona corocznie, z udziałem ZWS, o którym mowa w rozdziale 13.3, dla kolejnych lat wdrażania SRGM 2026-2035, naprzemiennie, w dwóch wariantach: uproszczonym i pełnym. Niezależnie od wariantu, obejmie ona następujące po sobie etapy:

1. pozyskanie danych oraz ustalenie wartości wskaźników osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań, wskazanych w rozdziale 8;
2. opracowanie, na podstawie tych wskaźników, projektu sprawozdania Burmistrza Mikołowa z wdrażania SRGM 2026-2035 w poprzednim roku kalendarzowym;
3. włączenie do ww. projektu sprawozdania informacji o działalności ZWS w poprzednim roku kalendarzowym, jako elementu jego samooceny oraz zaleceń dotyczących wdrażania SRGM 2026-2035 w przyszłości;
4. omówienie projektu ww. sprawozdania na forum ZWS i wynikających z niego konkluzji;
5. przedłożenie sprawozdania Radzie Miejskiej Mikołowa przez Burmistrza Mikołowa, jako części raportów o stanie gminy, w rozumieniu art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
6. opcjonalnie – podjęcie przez Radę Miejską Mikołowa i/lub Burmistrza Mikołowa i/lub kierujących komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Mikołów oraz/lub kierowników gminnych jednostek organizacyjnych uchwał/zarządzeń/decyzji/działania usprawniających wdrażanie SRGM 2026-2035;
7. opcjonalnie – przedłożenie przez Burmistrza Mikołowa Radzie Miejskiej Mikołowa projektu uchwały określającej szczegółowy tryb i harmonogram opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Mikołów.

Ewaluacja w wariancie uproszczonym przeprowadzona zostanie dla lat wdrażania SRGM 2026-2035: 2026, 2028, 2030, 2032 i 2034. Oznacza to, że pierwsza ewaluacja uproszczona zostanie przeprowadzona w 2027 roku i obejmie realizację SRGM 2026-2035 w roku 2026. W ewaluacji w wariancie uproszczonym wykorzystywane będą wyłącznie wskaźniki sytuacji oraz nakładów, o których mowa w rozdziale 8.

Ewaluacja w wariancie pełnym przeprowadzona zostanie dla lat wdrażania SRGM 2026-2035: 2027, 2029, 2031, 2033 i 2035. Oznacza to, że pierwsza ewaluacja pełna zostanie wykonana w 2028 roku i będzie dotyczyła wdrażania SRGM 2026-2035 w roku 2027. W ewaluacji w wariancie wykorzystywane będą wszystkie wskaźniki, o których mowa w rozdziale 8.

Sprawozdania z wdrażania SRGM 2026-2035 za poprzedni rok kalendarzowy będą opracowywane na podstawie powyższych wskaźników do połowy maja roku następnego. Sprawozdania te, dla zidentyfikowania postępów w przedmiotowym wdrażaniu, zawierać będą porównania wartości wskaźników uzyskanych w roku objętym ewaluacją z wartościami z lat wcześniejszych wdrażania SRGM 2026-2035 oraz z wartościami odnotowanymi w roku uchwalenia SRGM 2026-2035, a w przypadku ich niedostępności, z ostatnimi dostępnymi ich wartościami. Sprawozdania mogą zawierać również inne dostępne dane wyrażające postępy we wdrażaniu SRGM 2026-2035.

Burmistrz Mikołowa przekaze Radzie Miejskiej Mikołowa sprawozdanie z realizacji SRGM 2026-2035 za poprzedni rok kalendarzowy do końca maja roku następującego po roku, którego dotyczy, jako część raportu o stanie gminy, o którym mowa w art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Dla zapewnienia optymalnej organizacji i ciągłości ewaluacji, po przyjęciu SRGM 2026-2035 Burmistrz Mikołowa wyda zarządzenie w sprawie planu oraz zasad prowadzenia ewaluacji wdrażania SRGM 2026-2035.

13.5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze to plany, programy oraz inne niż SRGM 2026-2035 strategie rozwoju Gminy Mikołów, przyjmowane w formie uchwał Rady Miejskiej Mikołowa albo zarządzeń Burmistrza Mikołowa, w szczególności wskazane w rozdziale 7. Przyjmuje się następujące wytyczne do sporządzania tych dokumentów wykonawczych:

1. **Wytyczna spójności strategicznej.** W celu zapewnienia, że dokumenty wykonawcze będą w wystarczającym stopniu zapewniały wdrażanie SRGM 2026-2035, powinny one:
 - a. stanowić jej rozwinięcie i doprecyzowanie w zakresie właściwym dla danego dokumentu, w szczególności poprzez ujęcie działań przyczyniających się do realizacji co najmniej jednego celu operacyjnego wskazanego w rozdziale 6 oraz mieszczących się w co najmniej jednym kierunku działań określonym w rozdziale 7;

- b. nie zawierać działań, które mogłyby utrudniać lub uniemożliwiać realizację kierunków działań, o których mowa w rozdziale 7.
2. **Wytyczna spójności „w górę”.** Aby: (1) zapewnić zgodność dokumentów wykonawczych z wymogami ustawowymi; (2) zwiększyć szanse pozyskiwania przez gminę i jej GJO środków pomocowych na wdrażanie SRGM 2026-2035; (3) podnieść prawdopodobieństwo realizacji przez podmioty publiczne wyższego szczebla (tj. Powiat Mikołowski, Województwo Śląskie, Rzeczpospolitą Polską, Unię Europejską oraz ich jednostki organizacyjne i związki samorządowe, w szczególności te, do których należy Gmina Mikołów) inwestycji i świadczenia usług spójnych z SRGM 2026-2035 na terenie Mikołowa; (4) poszerzać współpracę Gminy Mikołów z tymi podmiotami, dokumenty wykonawcze powinny:
- a. formułować cele, kierunki działań i działania tak, aby mogły zostać uznane za spójne ze strategiami, planami i programami ww. podmiotów.
3. **Wytyczna spójności subregionalnej.** Dążąc do: (1) zwiększenia szans rozwoju współpracy Gminy Mikołów i gminnych jednostek organizacyjnych z gminami sąsiednimi oraz ich jednostkami; (2) podniesienia możliwości pozyskiwania środków pomocowych na projekty realizowane wspólnie z gminami ościennymi; (3) podniesienia prawdopodobieństwa realizacji przez podmioty publiczne wyższego szczebla (tj. Powiat Mikołowski, Województwo Śląskie, Rzeczpospolitą Polską, Unię Europejską oraz ich jednostki organizacyjne i związki samorządowe, w szczególności te, do których należy Gmina Mikołów) inwestycji i świadczenia usług spójnych z SRGM 2026-2035 na terenie Mikołowa i gmin sąsiednich; (4) ułatwienia osiągania oczekiwanych rezultatów planowanych działań oraz celów operacyjnych i strategicznych SRGM 2026-2035 dzięki efektom synergii i efektom mnożnikowym wynikającym z subregionalnej integracji procesów rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego, w tym środowiskowego, dokumenty wykonawcze powinny:
- a. zapewniać spójność swoich celów, kierunków działań oraz działań z odpowiadającymi im elementami strategii, planów i programów gmin sąsiednich, w takim zakresie, w jakim jest to zgodne z celami strategicznymi, celami operacyjnymi oraz kierunkami działań SRGM 2026-2035
4. **Wytyczna spójności wzajemnej.** Aby zapewnić efekt synergii pomiędzy działaniami prowadzonymi przez komórki organizacyjne UM oraz inne GJO w ramach wdrażania dokumentów wykonawczych, dokumenty te powinny:
- a. zapewniać wystarczającą koordynację czasową i przestrzenną ujętych w nich działań z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach wykonawczych;
- b. nie zawierać rozwiązań, które utrudniałyby realizację działań zawartych w innych dokumentach wykonawczych, a jeżeli kolizji nie da się uniknąć, zawierać odpowiednie uzasadnienie;
- c. zbędnie nie dublować działań zaplanowanych w innych dokumentach wykonawczych, a w razie powtórzeń, przedstawiać ich uzasadnienie;
- d. nie obejmować działań, których przewidywane rezultaty istotnie ograniczałyby zakres lub intensywność oczekiwanych rezultatów działań ujętych w innych dokumentach wykonawczych, chyba że zostało to w nich uzasadnione;
- e. uwzględniać działania ograniczające skalę lub intensywność negatywnych, spodziewanych efektów ubocznych działań zaplanowanych w innych dokumentach wykonawczych.
5. **Wytyczna konsultacji wewnętrznych.** Aby zapewnić wysoką trafność oraz przewidywaną skuteczność i efektywność dokumentów wykonawczych, ich projekty powinny być:
- a. przedkładane do konsultacji wewnętrznych przez osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie, tj. kierujących komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Mikołów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi, innym kierującym właściwymi komórkami i jednostkami, w tym na forum ZWS, o którym mowa w rozdziale 13.3.
6. **Wytyczna maksymalizacji pomocowych źródeł finansowania.** Aby zwiększyć prawdopodobieństwo oraz skalę pozyskiwania przez gminę i jej GJO zewnętrznych źródeł finansowania, w szczególności środków bezzwrotnych, dokumenty wykonawcze powinny:
- a. obejmować działania, dla których występuje duże prawdopodobieństwo uzyskania wsparcia finansowego, a jednocześnie pozostające w zgodzie z kierunkami działań SRGM 2026-2035 oraz niskie prawdopodobieństwo lub/i skala potencjalnych negatywnych społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, w tym środowiskowych dla Mikołowa;
- b. wskazywać ww. źródła finansowania oraz powiązane z nimi programy lub projekty, z których można pozyskać te środki, a także najważniejsze warunki ich uzyskania.
7. **Wytyczna ewaluacji.** Aby zagwarantować, że dokumenty wykonawcze: (1) będą realizowane skutecznie i efektywnie, (2) będą aktualizowane w trakcie wdrażania w zakresie niezbędnym do osiągnięcia wyznaczonych

nych w nich celów, a także (3) będą uchylane i/lub zastępowane nowymi dokumentami w razie wystąpienia istotnych przesłanek, powinny one:

- a. obejmować procedurę ich okresowych ewaluacji w trakcie wdrażania;
- b. zawierać w częściach ewaluacyjnych wskaźniki osiągania oczekiwanych rezultatów dla ujętych w nich kierunków działań i/lub działań spójne ze wskaźnikami oczekiwanych rezultatów planowanych działań SRGM 2026-2035, o których mowa w rozdziale 8.

8. **Wytyczna odstępstw.** Dla zapewnienia zgodności dokumentów wykonawczych z: (1) obowiązującymi przepisami prawa, (2) interesem Gminy Mikołów i jej gminnych jednostek organizacyjnych, (3) interesem społeczności, gospodarki i przestrzeni, w tym środowiska Mikołowa, oraz (4) przepisami lub wytycznymi instytucji dystrybuujących środki pomocowe w zakresie warunków i procedur ich pozyskiwania, w których gmina lub jej GJO uczestniczą albo zamierzają uczestniczyć, przyjmuje się, że wskazane wyżej wytyczne sporządzania dokumentów wykonawczych nie obowiązują w takim zakresie, w jakim prowadziłyby do istotnego ograniczenia którejkolwiek z powyższych zgodności.

14. Ramy finansowe i źródła finansowania

Wdrażanie SRGM 2026-2035, rozumiane jako przygotowanie i realizacja działań, których kierunki wskazano w rozdziale 7, ukierunkowanych na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów opisanych w rozdziale 8, a w konsekwencji na realizację celów operacyjnych oraz dalej celów strategicznych rozwoju określonych w rozdziałach 6 i 5, wiąże się z koniecznością angażowania środków finansowych zarówno przez Gminę Mikołów, w tym jej GJO, jak i jej partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych wskazanych w rozdziale 13.2. Nie ma jednak możliwości oszacowania ich łącznej, przewidywanej wartości, ponieważ:

- zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami zarządzania strategicznego, SRGM 2026-2035 określa jedynie kierunki działań (czyli ich kategorie, rodzaje, typy) oraz przykładowe lub rekomendowane działania, ujęte w sposób ogólny i niewyczerpujący, które mogą być w ramach tych kierunków faktycznie podejmowane;
- nawet gdyby SRGM 2026-2035 zawierała zamkniętą listę szczegółowo określonych działań gminy i wszystkich jej publicznych, społecznych i gospodarczych partnerów, z uwagi na dziesięcioletni horyzont obowiązywania SRGM 2026-2035, nie byłoby możliwe sporządzenie wystarczająco precyzyjnej prognozy kosztów ich realizacji, w szczególności w zakresie cen materiałów, energii, pracy, nieruchomości, surowców, praw majątkowych, wiedzy i informacji, a także poziomu stóp procentowych (ceny pieniądza) oraz inflacji (spadku siły nabywczej pieniądza).

Nie da się także oszacować wartości środków finansowych, jakimi na realizację SRGM 2026-2035 będzie dysponować samorząd Gminy Mikołów, w tym jej GJO oraz partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy, ponieważ w chwili przyjmowania SRGM 2026-2035 nie są one znane. Nie są znane bowiem:

- kwoty dochodów własnych gmin i systemowych transferów pieniężnych, jakimi będą dysponować w okresie SRGM 2026-2035;
- dochody gminnych jednostek, które nie funkcjonują w ramach budżetu gminy, zwłaszcza spółek z dominującym udziałem gminy;
- ewentualne zmiany określonego w prawie systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, które mogą istotnie wpływać na strukturę i łączną wysokość tych dochodów, a które, biorąc pod uwagę doświadczenia z przeszłości oraz wyzwania stojące przed władzami publicznymi wszystkich szczebli, są wysoce prawdopodobne;
- zmiany przepisów określających zakres swobody jednostek samorządu terytorialnego w wydatkowaniu posiadanych środków;
- pełny katalog funduszy, programów i projektów, a także zasady ubiegania się o środki z tych źródeł, które mogą stanowić potencjalne instrumenty finansowania realizacji SRGM 2026-2035;
- decyzje instytucji dystrybuujących środki pomocowe do gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, podejmowane w tym okresie w sprawie przyznania bądź odmowy przyznania wsparcia z opisanych niżej oraz innych funduszy, programów i projektów.

W związku z powyższym przyjmuje się, że:

- kwotowe ramy finansowe SRGM 2026-2035, obejmujące działania jednorazowe, stałe i cykliczne, będą każdorazowo określone w rocznych budżetach gminy, kolejnych wersjach Wieloletniej Prognozy Finansowej, corocznych instrumentach planowania finansowego gminnych jednostek organizacyjnych innych niż jednostki budżetowe, a także w informacjach wynikających z instrumentów planowania finansowego partnerów gminy. Dotyczy to zarówno pojedynczych przedsięwzięć, zwłaszcza inwestycyjnych, jak i poszczególnych kategorii wydatków budżetowych;
- czasowe ramy finansowe SRGM 2026-2035 wyznacza okres jej obowiązywania;
- kierunkowe ramy finansowe SRGM 2026-2035 wyznaczają kierunki działań, o których mowa w rozdziale 7;
- rozwojowe ramy finansowe SRGM 2026-2035 wyznacza cel operacyjny O.32, w tym przyczyniające się do jego osiągnięcia, przykładowe, proponowane działania, takie jak: zabezpieczanie wysokich, corocznych udziałów budżetowych wydatków majątkowych, w szczególności inwestycyjnych; kontynuowanie działań na rzecz rozliczania się podatkowego mieszkańców miasta na jego terenie; proaktywne pozyskiwanie środków pomocowych;
- źródłowe ramy finansowe SRGM 2026-2035 określają przedstawione poniżej rodzaje źródeł finansowania jej wdrażania.

Z punktu widzenia samorządu gminy, źródła finansowania SRGM 2026-2035 można podzielić na własne, partnerskie, jak również zewnętrzne, zwrotne i bezzwrotne.

Własne źródła finansowania SRGM 2026-2035 to:

- dochody i przychody Gminy Mikołów, w tym jej gminnych jednostek budżetowych;
- przychody spółek z wyłącznym udziałem gminy oraz publicznych spółek, do których gmina przystąpiła obok innych podmiotów publicznych, prowadzących działalność na jej terenie;
- przychody i prywatny kapitał założycielski spółek partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), do których gmina przystąpiła (jeśli gmina przystąpi), prowadzących działalność na jej terenie;
- przychody gminnych instytucji kultury;
- przychody samorządowych zakładów budżetowych (jeśli zostaną założone);
- przychody samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których Gmina Mikołów jest organem założycielskim (jeśli zostaną założone).

Partnerskie źródła finansowania SRGM 2026-2035 to źródła finansowania wydatków ponoszonych na realizację lub współrealizację z Gminą Mikołów, w tym z jej gminnymi jednostkami organizacyjnymi, działań zgodnych z kierunkami działań SRGM 2026-2035 przez partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, o których mowa w rozdziale 13.2.

Zewnętrzne, zarówno zwrotne, jak i bezzwrotne, źródła finansowania SRGM 2026-2035 obejmują środki pozyskiwane na realizację działań zgodnych z celami strategicznymi i operacyjnymi oraz mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035, o których mowa w rozdziałach 5, 6, 7. W skład tych źródeł wchodzi w szczególności: dotacje, subwencje, kredyty i pożyczki (zwłaszcza zaciągane przez gminę oraz jej osoby prawne, na zasadach preferencyjnych), emisje obligacji, instrumenty finansowe, kapitałowe i gwarancyjne, a także inne formy finansowania zwrotnego i bezzwrotnego, pozyskiwane przez gminę oraz jej jednostki organizacyjne. Ze względu na lokalizację źródła te dzielą się na:

- źródła Unii Europejskiej, np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Fundusz Spójności (FS); Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST); LIFE, Next Generation EU (NGEU, Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19);
- źródła krajowe, państwowe i samorządowe, np. (kolejność alfabetyczna), w tym m.in.: (1) banki z dominującym udziałem podmiotów publicznych finansujące realizację celów publicznych (np. Bank Gospodarstwa Krajowego i Bank Ochrony Środowiska); (2) budżet państwa; (3) budżet Powiatu Mikołowskiego; (4) budżet Województwa Śląskiego; (5) Fundusz Dostępności; (6) Fundusz Leśny; (7) Fundusz Promocji Kultury; (8) Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej; (9) Fundusz Solidarnościowy; (10) Fundusz Szerokopasmowy; (11) Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego; (12) Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; (13) Fundusz Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów; (14) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; (15) Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków; (16) Narodowy Fundusz Zdrowia; (17) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; (18) Polski Fundusz Rozwoju; (19) Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; (20) Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa, (21) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, a także inne krajowe fundusze publiczne, jak również finansujące projekty i programy ministerialne;
- źródła krajowe niepubliczne, w szczególności: banki komercyjne oraz inne podmioty zarejestrowane i działające w Polsce, prowadzące działalność kredytową, pożyczkową lub gwarancyjną, a także środki prywatnych i instytucjonalnych obligatariuszy nabywających obligacje gminy.

Jeśli chodzi o fundusze Unii Europejskiej, to w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, przeznaczane są i będą one na wsparcie zróżnicowanych działań zgodnych z kierunkami działań SRGM 2026-2035, m.in. w zakresie (kolejność alfabetyczna): (1) budowania kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego; (2) budowania odporności na kryzysy, obrony cywilnej i ochrony ludności; (3) dostosowania do zmian klimatu; (4) kształtowania nowych, prośrodowiskowych nawyków mobilnościowych; (5) obniżania energochłonności budynków, obiektów oraz infrastruktury technicznej; (6) ograniczania presji zanieczyszczeń na środowisko; (7) ograniczania przyczyn problemów społecznych oraz kompensowania ich skutków; (8) ochrony zasobów środowiska, w tym powietrza, wód i gleb oraz świata roślin i zwierząt; (9) podnoszenia kompetencji zawodowych i przekwalifikowywania; (10) popularyzacji transportu zbiorowego; (11) przygotowania terenów inwestycyjnych od strony infrastrukturalnej, planistycznej i prawnej; (12) przeciwdziałania wykluczeniom oraz wzmacniania integracji społecznej; (13) przeobrażeń przemysłu i sfery społecznej powiązanych z transformacją energetyczną; (14) przedstawiania gospodarki i usług publicznych na rozwiązywanie niskoemisyjne oraz bardziej efektywne energetycznie; (15) rekultywacji i odtwarzania ekosystemów; (16) rekultywacji i rewitalizacji terenów zdegradowanych (17) rozbudowy infrastruktury technicznej oraz społecznej; (18) rozwijania aktywności obywatelskiej; (19) rozszerzania opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz edukacji wczesnej; (20) szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii; (21) unowocześniania rolnictwa (w tym podmiejskiego i śródmiejskiego) oraz rozwijania jego funkcji uzupełniających; (22) utrzymania ładu i bezpieczeństwa publicznego; (23) wspierania rozwoju tury-

styki i rekreacji; (24) wzmacniania innowacyjności; (25) zachowania i twórczego wykorzystania dziedzictwa kulturowego; (26) zmniejszania wykluczenia cyfrowego; (27) zapewnienia dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej; (28) zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego; (29) zwiększania dostępności usług senioralnych. O wsparcie z tych środków ubiegają się już i będą mogły się ubiegać m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki/porozumienia/stowarzyszenia samorządowe, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne (w zależności od programu).

Zgodnie z treścią dokumentów programowych regulujących ramy finansowe wsparcia z budżetu Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 i Umowy Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, środki z EFRR, EFS+ i FS są i będą rozdysponowywane na podstawie programów regionalnych (wojewódzkich), transgranicznych, a także krajowych, z których można i będzie można korzystać do 2029/2030 r. Środki z FST dystrybuowane są odrębnie, w ramach ścieżki transformacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego do 2030 roku, zgodnie z Krajowym Planem na rzecz Energii i Klimatu (więcej poniżej). Z punktu widzenia realizacji SRGM 2026-2035 istotne są przede wszystkim:

- **Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).** Budżet tego programu to prawie 21 mld zł. Jego środki są kierowane m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGM 2026-2035, w tym na (kolejność alfabetyczna): (1) budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; (2) poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej; (3) rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań; (4) rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze; (5) rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej; (6) rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy; (7) wspieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju; (8) wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej; (9) wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia; (10) wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów; (11) wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych; (12) wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją; (13) zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami. Beneficjentami FERS są jednostki samorządu terytorialnego, a także m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inni pracodawcy, osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, rodzice dzieci do lat 3 oraz nauczyciele i organy prowadzące szkół.
- **Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).** Budżet tego programu to prawie 126 mld zł. Jego środki są i będą rozdysponowywane m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGM 2026-2035, w tym w jego ramach działań (kolejność alfabetyczna, stan obowiązujący od dnia 23. 12. 2025): (1) efektywność energetyczna; (2) adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu; (3) gospodarka wodno-ściekowa; (4) gospodarka odpadami oraz gospodarka o obiegu zamkniętym; (5) ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury; (6) infrastruktura ciepłownicza; (7) rozwój OZE; (8) infrastruktura energetyczna; (9) adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom; (10) woda do spożycia; (11) transport miejski; (12) kolej w TENT-T; (13) drogi i bezpieczeństwo ruchu drogowego; (14) kolej, kolej miejska i bezpieczeństwo na kolei; (15) transport intermodalny; (16) system ochrony zdrowia; (17) infrastruktura kultury i turystyki kulturowej. Beneficjentami FEnIKS są jednostki samorządu terytorialnego, jak również podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, instytucje ochrony zdrowia, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, właściciele budynków mieszkalnych, zarządcy dróg krajowych i linii kolejowych, Państwowa Straż Pożarna i dostawcy usług energetycznych.
- **Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG).** Budżet tego programu to prawie 43 mld zł. Środki z niego pochodzące, w ramach jego „Priorytetu I Wsparcie dla przedsiębiorców” mogłyby wspierać podmioty gospodarcze, zwłaszcza średnie i duże, funkcjonujące już lub nowozakładane na terenie Mikołowa, inwestujące w prace badawczo-rozwojowe, implementację nowych rozwiązań, internacjonalizację, rozwój kompetencji, cyfryzację oraz ich spójność z ideą zielonej gospodarki. Beneficjentami FENG mogą być też podmioty z sektora nauki, jak również konsorcja przedsiębiorców i organizacji badawczych, ośrodki innowacji itp. Analogiczna sytuacja dotyczy możliwości wykorzystania środków programu z „Priorytetu II Środowisko przyjazne innowacjom”. Dotyczy on wspierania projektów o strategicznym znaczeniu dla polskiej gospodarki, w tym m.in. rozbudowy publicznej infrastruktury badawczej, transferu i komercjalizacji technologii powstających na uczelniach i w instytutach, wzmacniania potencjału instytucji otoczenia biznesu takich jak akceleratory, klastry, instytucje badawcze, szerokie wsparcie startupów oraz rozwój przedsiębiorstw rozpoczynających działalność innowacyjną - *Innovation Coach*. Podobnie jeśli chodzi o „Priorytet III - Zazielenienie przedsiębiorstw”. Ukierunkowany jest on na wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji

celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju.

- **Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC).** Budżet tego programu to ok. 11 mld zł. Program ten ukierunkowany jest m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGM 2026-2035, w tym (kolejność alfabetyczna): (1) budowę społeczeństwa gigabitowego w Polsce; (2) rozwój gospodarki poprzez zwiększenie ilości danych wysokiej jakości otwartych do ponownego wykorzystania; (3) rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych; (4) udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług); (5) wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kadr zaangażowanych w świadczenie usług, produktów lub procesów cyfrowych, w szczególności w obszarze cyberbezpieczeństwa; (6) zapewnienie cyberbezpieczeństwa; (7) zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego. Beneficjentami FERC są m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.
- **Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (FEŚ).** Budżet tego programu (wersja z 28 maja 2025 r.) to ok. 21,6 mld zł. Jego środki zostaną rozdysponowane na działania mieszczące się w 10 priorytetach innych niż pomoc techniczna, z czego dla realizacji SRGM 2026-2035 istotne są: Priorytet 01: Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój; Priorytet 02: Fundusze Europejskie na zielony rozwój; Priorytet 03: Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności; Priorytet 04: Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu; Priorytet 05: Fundusze Europejskie dla rynku pracy; Priorytet 06: Fundusze Europejskie dla edukacji; Priorytet 07: Fundusze Europejskie dla społeczeństwa; Priorytet 08: Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca. Priorytet 09: Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny. Priorytet 10: Fundusze Europejskie na transformację. Beneficjentami FEŚ są m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne.
- **Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027 (Interreg CE).** Budżet tego programu ok. 0,3 mld euro. Ze względu na swój charakter, jako źródło finansowania działań SRGM 2026-2035 może on mieć charakter uzupełniający (korzystanie pośrednie tzn. poprzez udział w projektach innych podmiotów) dla projektów w zakresie: (a) ochrony i odtwarzania różnorodności biologicznej, dziedzictwa przyrodniczego, ekosystemów i obszarów cennych przyrodniczo; (b) odporności na ekstremalne warunki pogodowe i związane z nimi zagrożenia (opady deszczu, powodzie, upały, susze, niedobór wody, pożary itp.); (c) odporności na zmianę klimatu i adaptacji klimatycznej; (d) planowania krajobrazu; (e) transportu publicznego; (f) waloryzacji dziedzictwa przyrodniczego; (g) zarządzania zasobami energii na szczeblu lokalnym; (h) zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska; (i) zrównoważonej turystyki; (j) zwiększania świadomości ryzyk klimatycznych oraz zapobiegania i zarządzania nimi.
- **Program Interreg Europa 2021-2027 (Interreg E)** dysponuje budżetem przekraczającym 379 mln euro. Ze względu na swój charakter, jako źródło finansowania działań SRGM 2026-2035 może on mieć charakter uzupełniający, zwykle w formule korzystania pośredniego (np. poprzez udział gminy w projektach prowadzonych przez inne podmioty). Program wspiera projekty pomagające władzom lokalnym tworzyć i wdrażać lepsze polityki rozwoju, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów rozwoju regionalnego, transfer dobrych praktyk, a także działania szkoleniowe dla władz i kadry zarządzającej w sektorze publicznym.
- **Program Erasmus+ na lata 2021-2027 (Erasmus+ 2021-2027).** Budżet tego programu to ok. 26,2 mld euro. Program ten ukierunkowany m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGM 2026-2035, w tym na kształcenie, szkolenie, młodzież i sport, z jednoczesnym naciskiem na włączenie społeczne, transformację ekologiczną i cyfrową oraz promowanie uczestnictwa w życiu demokratycznym. Beneficjentami Erasmus+ 2021-2027 są m.in. uczniowie, słuchacze, kursanci, nauczyciele i wolontariusze uczestniczący w międzynarodowych projektach służących podnoszeniu kompetencji, a także instytucje i organizacje publiczne wspierające edukację formalną oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne osób w każdym wieku.
- **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ).** Budżet tego programu to ok. 2,5 mld zł. Jego powiązanie z kierunkami działań SRGM 2026-2035 jest ograniczone i dotyczy jedynie nielicznych problemów społecznych. W ramach FEPŻ realizuje się przede wszystkim przedsięwzięcia polegające na przekazywaniu żywności osobom najbardziej potrzebującym oraz działania wspierające ich integrację i włączenie społeczne. Odbiorcami wsparcia w programie są wskazane organizacje partnerskie, które następnie przekazują tę pomoc osobom fizycznym.
- **Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 (PTFE 2021-2027).** Budżet tego programu to ok. 2,5 mld zł. Program ten ukierunkowany m.in. na działania zgodne z kierunkami działań SRGM 2026-2035, w tym na zwiększenie potencjału beneficjentów m.in. poprzez działania szkoleniowe i eksperckie, a także na wsparcie wdrożenia instrumentów rozwoju terytorialnego. Beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy.

Odrębny potencjał finansowania SRGM 2026-2035 stanowi **Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Śląskiego 2030** (TPST). Nie posiada on jednak własnego budżetu ani własnej listy beneficjentów. Jest to plan terytorialny (warunek dostępu do środków pieniężnych), który wskazuje obszary, cele i typy działań, ale środki finansowe są zapisane w programach funduszy UE i w krajowym współfinansowaniu. Składają się na nie: (a) alokacja Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) w programie Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, realizowana głównie przez ww. Priorytet 10: Fundusze Europejskie na transformację, o skali ponad 9 mld zł; (b) krajowe współfinansowanie (budżet państwa) przy konkretnych naborach/projektach (zwykle jako wkład krajowy do projektów unijnych). Z punktu widzenia finansowania wdrażania SRGM 2026-2035, istotne są następujące rodzaje przewidzianych w nim operacji (kolejność alfabetyczna): (a) atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych; (b) atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych; (c) efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne; (d) efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych; (e) efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych; (f) innowacyjna gospodarka podregionów górniczych; (g) kompleksowy system wsparcia społecznego aktywizujący mieszkańców podregionów górniczych; (h) silna przedsiębiorczość podregionów górniczych; (i) zbilansowana energetyka rozproszona podregionów górniczych; (j) zdywersyfikowana oraz zasobo- i energooszczędna gospodarka podregionów górniczych.

Zewnętrznymi źródłami finansowania SRGM 2026-2035 będą także fundusze mieszczące się w **Wieloletnich Ramach Finansowych na lata 2028-2034** (wg. propozycji z lipca 2025 r. ich zakładana wysokość dla całej UE to ok. 2 bilionów euro, tzn. średnio 1,26% prognozowanego unijnego dochodu narodowego brutto w latach 2028-2034) zgodnie z Planem Partnerstwa Krajowego i Regionalnego 2028-2034 (PPKR 2028-2034) (jest to współczesna, wstępna nazwa, przyszłego, zastępującego Umowę Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, nowego instrumentu programowania polityki spójności i innych polityk unijnych w Wieloletnich Ramach Finansowych 2028-2034, opracowywanego przez Polskę we współpracy z regionami i Komisją Europejską, łączącego cele inwestycyjne z reformami, realizowanego na poziomie krajowym i/lub regionalnym, stanowiącego podstawę do wypłaty środków unijnych). PPKR 2028-2034 to nowy element budżetu Unii Europejskiej na lata 2028-2034, który ma na celu skupienie inwestycji i reform w krajach członkowskich, zamiast tradycyjnego podziału środków według szczegółowych programów. Plany te będą dostosowane do lokalnych potrzeb, aby Europa mogła realizować swoje cele strategiczne, takie jak konkurencyjność, bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój. Kluczowe cechy PPKR 2028-2034 to:

- odejście od wielu sektorowych programów UE: zamiast nich każde państwo członkowskie będzie przygotowywać własny plan, łączący inwestycje krajowe i regionalne z reformami, tak aby realizować cele Unii;
- koncentracja na kluczowych priorytetach: plany mają wspierać m.in. konkurencyjność, badania i innowacje, ochronę środowiska, transformację cyfrową oraz bezpieczeństwo;
- większa elastyczność niż dotychczas: konstrukcja planów ma pozwalać na szybsze dostosowanie działań do nieprzewidzianych zmian oraz nowych priorytetów;
- silniejsze dopasowanie do potrzeb terytorialnych: plany mają uwzględniać specyfikę poszczególnych krajów i regionów, co powinno przełożyć się na bardziej efektywne wydatkowanie środków.

Jeśli chodzi o unijne źródła finansowania SRGM 2026-2035 inne niż Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027 oraz Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2028-2034, to istotne jest Next Generation EU (NGEU, Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19). Środki z NGEU trafiają do Polski w ramach **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności** (KPO), którego budżet to ok. 255 mld zł, w tym środków bezzwrotnych ok. 108 mld zł. KPO ukierunkowany jest na odbudowę i tworzenie odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19. Obok pakietu reform przewiduje on wsparcie różnorodnych inwestycji, w tym realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Składa się z 6 komponentów od A do F, spośród których dla działań SRGM 2026-2035 istotne mogą być:

- Komponent A: Odporność i konkurencyjność gospodarki: A1.2.1 Projekty ukierunkowane na dywersyfikację działalności gospodarczej; A1.3.1 Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego; A1.4.1 Modernizacja infrastruktury lub sprzętu w sektorze rolnym; A2.1.1 Inwestycje wspierające robotyzację lub cyfryzację w przedsiębiorstwach; A2.3.1 Lokalne centra kompetencji w dziedzinie bezzałogowych statków powietrznych; A2.4.1 Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego; A3.1.1 Wsparcie rozwoju nowoczesnego szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie; A4.1.1 Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy; A4.2.1 Wsparcie placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech w ramach programu „Aktywny Maluch” (dawniej „Maluch+”); A4.3.1 Inwestycje w podmioty ekonomii społecznej; A2.5.1 Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i sektora kreatywnego;
- Komponent B: Zielona energia i zmniejszenie energochłonności: B1.1.1 Inwestycje w źródła ciepła w systemach ciepłowniczych; B1.1.2 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w

- budynkach mieszkalnych jednorodzinnych; B1.1.3 Termomodernizacja instytucji edukacyjnych; B1.1.4 Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów aktywności społecznej; B1.1.5 Inwestycje w poprawę efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych; B2.1.1 Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru; B2.1.2 Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych; B3.4.1 Inwestycje na rzecz zielonej transformacji miast; B3.5.1 Inwestycje w projekty mieszkaniowe;
- Komponent C: Transformacja cyfrowa: C1.1.1 Dostęp do sieci szerokopasmowej; C2.1.1 E-usługi publiczne i rozwiązania IT dla administracji publicznej; C2.1.2 Technologie cyfrowe w edukacji szkolnej – urządzenia przenośne; C2.1.3 E-kompetencje; C2.2.1 Technologie cyfrowe w nauczaniu;
 - Komponent D: Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia: D1.1.1 Modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych; D1.1.2 Transformacja cyfrowa opieki zdrowotnej; D4.1.1 Rozwój opieki długoterminowej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym.
 - Komponent E: Zielona, inteligentna mobilność: E1.1 Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska; E1.1.1 Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej; E1.1.2 Zeroemisyjne i niskoemisyjne autobusy i tramwaje; E2.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego; E2.1.1 Linie kolejowe; E2.1.2 Pasażerski tabor kolejowy; E2.1.3 Projekty intermodalne; E2.2.1 Inwestycje w bezpieczeństwo transportu; E2.2.2 Cyfryzacja transportu; E3.1.1 Instrument wsparcia dla gospodarki niskoemisyjnej.
 - Komponent G: REPowerEU: G1.1.2 Wspieranie rozwoju społeczności energetycznych; G1.1.3 Systemy magazynowania energii (wsparcie bezzwrotne); G1.2.3 Sieci przesyłowe i inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna; G1.2.4 Budowa lub modernizacja sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej; G1.3.2 Zeroemisyjny transport zbiorowy (autobusy); G3.2.1 Budowa infrastruktury gazu ziemnego w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; G3.3.1 Systemy magazynowania energii (wsparcie zwrotne).

Jeśli chodzi o krajowe programy finansowane ze środków budżetu państwa oraz krajowych funduszy i banków, które mogą potencjalnie zostać wykorzystane do finansowania działań podejmowanych w ramach wdrażania SRGM 2026-2035, to należy wskazać:

- **Program TERMO**, (bez daty końcowej, działa na podstawie ustawy i jest zasilany co roku z budżetu państwa) udzielający wsparcia finansowego m.in. jednostkom samorządu terytorialnego. W ramach programu można m.in. uzyskać (kolejność alfabetyczna): (1) grant OZE, poprzez otrzymanie 50% kosztów netto przedsięwzięcia polegającego na zakupie, montażu, budowie lub modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii; (2) premię MZG, poprzez zwrot 50% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego w przypadku, gdy spełnia ono dodatkowe warunki; (3) premię remontową, poprzez wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia remontowego; (4) premię termomodernizacyjną, poprzez wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego;
- **Program „MALUCH+” na lata 2022-2029**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na tworzenie nowych miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych dla dzieci do 3 roku życia. Środki mogą być przeznaczone na budowę lub renowację żłobków i klubów dziecięcych oraz zakup nieruchomości i infrastruktury. Udzielane jest także dofinansowanie kosztów ich funkcjonowania przez 36 miesięcy.
- **Program: „Aktywni Seniorzy - ASY” na lata 2026-2030**, w ramach którego wspierane są działania na rzecz (kolejność alfabetyczna): (a) osób osamotnionych, w szczególności animacji ich udziału w życiu społecznym; (b) pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych; (c) rozwoju różnych form aktywności osób starszych, w tym wolontariatu osób starszych, aktywności fizycznej, zajęć w obszarze kultury przy zaangażowaniu różnych pokoleń i zdrowego stylu życia; (d) rozwoju różnych form wsparcia dziennego, w szczególności funkcjonowania (utrzymania) i wyposażenia istniejących ośrodków wsparcia działających w formie dziennych domów pobytu i klubów samopomocy, powstałych w ramach Programów Senior Wigor i Senior+; (e) rozwoju uniwersytetów trzeciego wieku; (f) samoorganizowania się środowisk osób starszych w celu zwiększenia ich udziału w życiu społecznym, w tym oddziaływanie na sprawy publiczne.
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg** (działa na podstawie ustawy tracącej moc 01. 01. 2031 r.), zapewnia wsparcie finansowe jednostkom samorządu terytorialnego realizującym inwestycje na drogach samorządowych. Jego istotą jest przyspieszanie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na poziomie lokalnym, która stanowi ważny warunek sprawnego funkcjonowania gmin i powiatów, rozwoju gospodarki oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców. Fundusz ukierunkowany jest również na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także na zwiększanie dostępności i atrakcyjności terenów inwestycyjnych. Szczególny nacisk kładzie się na przedsięwzięcia drogowe komplementarne wobec działań prowadzonych na szcze-

blu krajowym (budowa autostrad i dróg ekspresowych), tak aby wspólnie tworzyły spójny, zintegrowany system transportowy.

- **Program Budownictwa Socjalnego i Komunalnego** (w 2025 r. podniesiono limity zasilania Funduszu Dopłat i ustalono je na 2030 r. w wysokości 10 mld zł), udzielający bezzwrotnego finansowego wsparcia m.in. przedsięwzięć służących tworzeniu lub modernizacji lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, a także obejmowaniu udziałów gminy albo związku międzygminnego w przedsięwzięciu innego inwestora, polegającym na tworzeniu lokali mieszkalnych na wynajem.
- **Program Społecznego Budownictwa Czynszowego**, udzielający finansowania zwrotnego na preferencyjnych warunkach (preferencyjny kredyt) na realizację inwestycji mieszkaniowych polegających na budowie lub przebudowie, rozbudowie, nadbudowie budynku mieszkalnego lub zmianie sposobu użytkowania budynku niemieszkalnego na cele mieszkaniowe. Wsparcie to może być udzielone spółce gminnej, towarzystwu budownictwa społecznego, społecznej inicjatywie mieszkaniowej lub spółdzielni mieszkaniowej.
- **Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych** (obowiązuje do 2030 r.), udzielający wsparcia m.in. na (kolejność alfabetyczna): (1) rozwój edukacji cyfrowej, w tym szkolenia dla nauczycieli, edukatorów, klubów, uczniów; (2) wsparcie kompetencji cyfrowych na rynku pracy dla urzędników, pracowników, MŚP i przyszłych specjalistów ICT; (3) zapewnienie dostępu do szkoleń wszystkim grupom społecznym poprzez działania lokalne realizowane m.in. w Klubach Rozwoju Cyfrowego w gminach.

Obok ww. programów, istotnymi źródłami finansowania działań SRGM 2026-2035 mogą być środki budżetowe oraz inne środki poszczególnych ministerstw, dystrybuowane w ramach ich projektów i programów, w tym w szczególności:

- Ministerstwa Edukacji, np.: Program „Nasze tradycje”, Program „Młodzi obywatele”, Program „Odkrywczy”;
- Ministerstwa Sportu i Turystyki, np.: Program „ABC Ruchu - Pływam, Ćwiczę”; Program „Aktywna Szkoła”, Program Mały Mistrz, Program Aktywność dla Każdego, Program Sport Wszystkich Dzieci, Program „Klub”, Program „Sport Szkolny 2026-2027”, Program budowy/modernizacji kompleksów sportowych Orlik, Program Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych, Program rozwoju infrastruktury sportowej w województwach, Program wspierania sportów nieolimpijskich, Program wspierania promocji sportu;
- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, np. Program „Infrastruktura domów kultury”, Program „Kultura cyfrowa”, Program „Kultura Dostępna”, Program „Kultura Ludowa i Tradycyjna”, Program „Ochrona Zabytków Archeologicznych”, Program „Ochrona Zabytków”;
- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, np.: Program „Opieka wytchnieniowa”, Program „Opieka 75+”, Program Korpus Wsparcia Seniorów; Program „Od zależności ku samodzielności”;

Należy podkreślić, że wymienione wyżej źródła finansowania działań podejmowanych w ramach wdrażania SRGM 2026-2035 mają charakter dynamiczny i mogą ulegać zmianom. Do ok. 2027/2028 r. zmienność ta będzie w relatywnie niewielkim stopniu dotyczyć programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. W kolejnych latach programy te zostaną jednak przygotowane w nowej perspektywie, a przy założeniu dalszego rozwoju Polski należy liczyć się z istotnymi zmianami w ich konstrukcji, dostępności oraz w preferencjach dotyczących wsparcia dla naszego kraju. W całym okresie obowiązywania SRGM 2026-2035 wysoki poziom zmienności będzie natomiast najprawdopodobniej cechował krajowe instrumenty finansowania, w szczególności programy, plany i projekty rządowe oraz ministerialne. Obok narzędzi o trwałym, ustawowym umocowaniu i średnio- lub długookresowej perspektywie pojawiają się bowiem rozwiązania o charakterze reakcyjnym, uruchamiane w odpowiedzi na bieżące uwarunkowania społeczno-gospodarcze oraz przestrzenno-środowiskowe kraju. Jednocześnie nie sposób wiarygodnie przewidzieć liczby ich kolejnych edycji, czasu trwania ani łącznej skali finansowej.

W związku z powyższym władze Gminy Mikołów oraz kierownictwo gminnych jednostek organizacyjnych będą prowadzić bieżący monitoring krajowych programów, planów i projektów, które mogą stanowić potencjalne źródła finansowania działań realizowanych w ramach wdrażania SRGM 2026-2035. Samorząd gminy będzie w tym obszarze wspierał również partnerów współrealizujących SRGM 2026-2035, w szczególności lokalne organizacje pozarządowe. Ponadto na przełomie lat 2027/2028, w ramach wdrażania SRGM 2026-2035, zostanie dokonana kompleksowa analiza nowych możliwości pozyskiwania środków z programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej oraz z innych dostępnych źródeł zagranicznych.

15. Spójność Strategii

15.1. Spójność SRGM 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 (SRGM 2026-2035) jest spójna ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (SRWS 2030) przyjętą przez Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/24/1/2020 w dniu 19 października 2020 r.

Tabela 42 prezentuje spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” zarówno na poziomie celów strategicznych, jak i operacyjnych. Wszystkie cele operacyjne, a co za tym idzie wszystkie cele strategiczne SRGM 2026-2035 są spójne z odpowiednimi celami operacyjnymi i celami strategicznymi SRWS 2030. Na spójność tę składa się spójność merytoryczna treści powyższych celów, a także odpowiadających im kierunków działań. Co więcej, jest to silna spójność sieciowa, ponieważ z każdym celem operacyjnym SRWS 2030 spójnych jest od kilku do kilkunastu celów operacyjnych SRGM 2026-2035.

Wdrażanie SRGM 2026-2035 i osiąganie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych przyczyniać się zatem będzie do osiągania celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych SRWS 2030. Z kolei wdrażanie SRWS 2030 i osiąganie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych, przyczyniać się zatem będzie do osiągania celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych SRGM 2026-2035. Dotyczy to w szczególności wykorzystania instrumentów interwencji przewidzianych w SRWS 2030, takich jak:

- wsparcie finansowe udzielane Gminie Mikołów, w tym jej gminnym jednostkom organizacyjnym na realizację, na terenie Mikołowa, działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,
- wsparcie finansowe udzielane Powiatowi Mikołowskiemu, w tym jego powiatowym jednostkom organizacyjnym, Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i innym organizacjom samorządowym, organizacjom pozarządowym, podmiotom gospodarczym oraz osobom fizycznym na realizację na terenie Mikołowa działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,
- samodzielna realizacja przez Województwo Śląskie, w tym jego jednostki oraz spółki, na terenie Mikołowa działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,

o których mowa w rozdziale 7.

Tabela 42. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

z celami strateg. i operac. SRWS 2030...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
SRWS 2030: CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		
SRWS 2030: Cel operacyjny A.1. Konkurencyjna gospodarka	O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.

z celami strateg. i operac. SRWŚ 2030...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
SRWŚ 2030: Cel operacyjny A.2. Innowacyjna gospodarka	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość	O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRWŚ 2030: CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca		
SRWŚ 2030: Cel operacyjny B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich. O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia. O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.05 Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna. O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo. O.07 Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej. O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny B.2. Aktywny mieszkaniec	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich. O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia. O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo. O.07 Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na

z celami strateg. i operac. SRWŚ 2030...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
	O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru. O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego. O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń. O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne. O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.	wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastruktury. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich. O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia. O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo. O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru. O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRWŚ 2030: CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		
SRWŚ 2030: Cel operacyjny C.1. Wysoka jakość środowiska	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna. O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej. O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń. O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne. O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa. O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe. O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna. O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa.	S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny C.2. Efektywna infrastruktura	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna. O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa. O.18 Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz

z celami strateg. i operac. SRWŚ 2030...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
	O.19 Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa. O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej. O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna.	Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna. O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa. O.18 Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki. O.19 Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa. O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej. O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń. O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne. O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe. O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRWŚ 2030: CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym		
SRWŚ 2030: Cel operacyjny D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny	O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy. O.29 Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju. O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta. O.31 Wysoka prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy.	S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Mikołowa oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu	O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze. S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Mikołowa oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.
SRWŚ 2030: Cel operacyjny D.3. Nowoczesna administracja publiczna	O.03 Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia. O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy. O.29 Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju. O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Mikołowa oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.

15.2. Spójność SRGM 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.

Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 (SRGM 2026-2035) jest spójna ze Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r. (SRGZM 2022-2027) przyjętą Uchwałą Nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.

Tabela 43 prezentuje spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 na poziomie priorytetów SRGZM 2022-2027 i odpowiadających im celów operacyjnych SRGM 2026-2035 oraz celów strategicznych obu strategii. Wszystkie cele operacyjne, a co za tym idzie wszystkie cele strategiczne SRGM 2026-2035 są spójne z odpowiednimi priorytetami i celami strategicznymi SRGZM 2022-2027. Na spójność tę składa się spójność merytoryczna treści powyższych celów i priorytetów. Co więcej, jest to silna spójność sieciowa, ponieważ z każdym celem strategicznym SRGZM 2022-2027 spójnych jest od kilku do kilkunastu celów operacyjnych oraz co najmniej jeden cel strategiczny SRGM 2026-2035.

Wdrażanie SRGM 2026-2035 i osiąganie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych przyczyniać się zatem będzie do osiągania celów strategicznych, a pośrednio priorytetów SRGZM 2022-2027. Z kolei wdrażanie SRGZM 2022-2027 i osiąganie jej celów strategicznych, a pośrednio priorytetów, przyczyniać się będzie do osiągania celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych SRGM 2026-2035. Dotyczy to w szczególności wykorzystania instrumentów interwencji przewidzianych w SRGZM 2022-2027, takich jak:

- wsparcie finansowe udzielane Gminie Mikołów, w tym jej gminnym jednostkom organizacyjnym na realizację, na terenie Mikołowa, działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,
- wsparcie finansowe udzielane Powiatowi Mikołowskiemu, w tym jego jednostkom, innym organizacjom samorządowym, organizacjom pozarządowym, podmiotom gospodarczym oraz osobom fizycznym na realizację na terenie Mikołowa działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,
- samodzielna realizacja przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię, w tym jej jednostki organizacyjne, na terenie Mikołowa, działań mieszczących się w kierunkach działań SRGM 2026-2035,

o których mowa w rozdziale 7.

Tabela 43. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.

z priorytetami i celami strategicznymi SRGZM 2022-2027...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
SRGZM 2022-2027: PRIORYTET A Adaptacja do zmian klimatu i odporność. GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju		
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny A.1. Rozwój i zarządzanie niebiesko-zieloną infrastrukturą	O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna. O.20 Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej. O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa. O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.	S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny A.2. Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza.	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.16 Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną

z priorytetami i celami strategicznymi SRGZM 2022-2027...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
	O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa. O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.	dostępność usług publicznych. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny A.3. Integrowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi, z ukierunkowaniem na gospodarkę obiegu zamkniętego.	O.26 Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna. O.27 Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa.	S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny A.4. Upowszechnianie wiedzy nt. zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju.	O.23 Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa. O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.	S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: PRIORYTET B Mobilność i dostępność. GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo		
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny B.1. Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej i upowszechnienie publicznego transportu zbiorowego jako pierwszego wyboru w codziennych podróżach.	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny B.2. Tworzenie warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych do rozwoju transportu zbiorowego i drogowego.	O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny B.3. Rozwój transportu szynowego.	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny B.4. Upowszechnianie mikromobilności, w tym roweru i	O.11 Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna. O.17 Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych.

z priorytetami i celami strategicznymi SRGZM 2022-2027...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
idei współdzielenia.	tura drogową i kolejową. O.24 Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: PRIORYTET C Przestrzeń i spójność społeczna. GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia		
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny C.1. Racjonalne korzystanie z przestrzeni wobec kurczenia się miast i suburbanizacji.	O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. O.21 Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń. O.22 Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne. O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.	S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny C.2. Aktywne podejście do wyzwań demograficznych.	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.25 Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S3: Ład funkcjonalno-przestrzenny i krajobraz Mikołowa sprzyjające wysokiej jakości środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonemu i dostępnemu mieszkalnictwu.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny C.3. Poprawa warunków do rozwoju społeczności otwartych, aktywnych i kreatywnych.	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.02 Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich. O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.06 Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo. O.07 Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej. O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.10 Działalność biblioteczna nowego wzoru.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych.
SRGZM 2022-2027: PRIORYTET D Metropolitalność i innowacyjność. GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki		
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny D.1. Kreowanie warunków do rozwoju gospodarczego i innowacji.	O.09 Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy. O.12 Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.14 Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedziczne możliwości rozwoju zawodowego.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Mikołowa poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Mikołowa oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.

z priorytetami i celami strategicznymi SRGZM 2022-2027...	...są spójne cele operacyjne SRGM 2026-2035...	...i cele strategiczne SRGM 2026-2035
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny D.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych.	O.04 Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi. O.08 Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna. O.13 Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie. O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Międzybózia poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Międzybózia oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze. S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Międzybózia oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny D.3. Wzmacnianie konkurencyjności ośrodków akademickich i szkół w GZM.	O.01 Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości. O.15 Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju zawodowego.	S1: Wysoka jakość życia i spójność społeczna mieszkańców Międzybózia poprzez rozwój kapitału ludzkiego, bezpieczeństwo, zdrowie, integrację oraz powszechną dostępność usług publicznych. S2: Konkurencyjna, innowacyjna i odporna gospodarka Międzybózia oparta na wysokiej wartości dodanej, jakości pracy oraz nowoczesnej, zrównoważonej infrastrukturze.
SRGZM 2022-2027: PRIORYTET E Współpraca i otwartość. GZM inicjująca, inspirująca, wewnętrznie zintegrowana		
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny E.1. Nowoczesne zarządzanie.	O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy. O.29 Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju.	S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Międzybózia oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny E.2. Rozwój wewnętrznej i zewnętrznej współpracy GZM.	O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.	S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Międzybózia oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.
SRGZM 2022-2027: Cel strategiczny E.3. Promocja GZM.	O.28 Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy. O.30 Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta.	S4: Wysoka zdolność instytucjonalna i finansowa samorządu Międzybózia oraz partnerskie, partycypacyjne i oparte na danych zarządzanie rozwojem, zapewniające skuteczną realizację celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych.

Spisy tabel, rysunków i załączników

TABELE

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035	5
Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035	6
Tabela 3. Znaki graficzne i kolory zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035	9
Tabela 4. Bezpośrednie i pośrednie przyczynianie się celów operacyjnych do osiągnięcia celów strategicznych SRGM 2026-2035	58
Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w odniesieniu do celów operacyjnych i celów strategicznych rozwoju Gminy Mikołów.	123
Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Opieka, wychowanie i edukacja odpowiadające wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	131
Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Wysoka świadomość oraz powszechność społecznych postaw obywatelskich” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	132
Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Wysoki poziom kompleksowego bezpieczeństwa publicznego i przygotowania na zagrożenia” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	133
Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Upowszechnione sport i rekreacja, które aktywizują, jednoczą i chronią przed problemami społecznymi” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	134
Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Dostępna i skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz pomoc medyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	136
Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Seniorzy i niepełnosprawni wsparci oraz włączeni społecznie, a także gospodarczo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	136
Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Aktywizujący, integrujący, efektywny i zapobiegający system pomocy społecznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	137
Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Włączająca, integrująca, aktywizująca i dostępna działalność kulturalna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	138
Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Dziedzictwo kulturowe zabezpieczone, integrujące i stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	139
Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Działalność biblioteczna nowego wzoru” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	140
Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Upowszechniona, kompleksowa i aglomeracyjnie zintegrowana komunikacja publiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	140
Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Konkurencyjna przedsiębiorczość przyszłości, transformacji, dziedzictwa i tradycji” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	141
Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Nowoczesne, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne oparte na środowisku i dziedzictwie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	143
Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.14 „Nowoczesne, wielofunkcyjne i zintegrowane rolnictwo podmiejskie” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	144
Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Atrakcyjny, chłonny, aglomeracyjnie zintegrowany i elastyczny rynek pracy dający wielodziedzinowe możliwości rozwoju	

zawodowego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	145
Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Inteligentna i wielowymiarowo stymulująca transformacja energetyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	146
Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.17 „Kompleksowo rozwinięta, bezpieczna oraz zintegrowana infrastruktura drogowa i kolejowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	147
Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Infrastruktura telekomunikacyjna cyfrowego społeczeństwa i gospodarki” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	148
Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.19 „Dostępna, bezpieczna i odporna na zagrożenia infrastruktura wodociągowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	149
Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Kompletna, błękitno-zielona infrastruktura hydrotechniczna adaptacji klimatycznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	149
Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Spójna, animująca zrównoważony rozwój i efektywnie wykorzystana przestrzeń” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	150
Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Piękne, integrujące, zielone i błękitne przestrzenie publiczne” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	150
Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Inteligentna, kompleksowa i prorozwojowa prewencja środowiskowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	151
Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Powszechna świadomość, więzi oraz kompetencje środowiskowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	153
Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Zrównoważone i dostępne zasoby mieszkaniowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	154
Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Dostępna i bezpieczna infrastruktura kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	154
Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Zoptymalizowana i kompleksowa gospodarka odpadowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	155
Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Wysokie zdolności kompetencyjno-organizacyjne samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	156
Tabela 34. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Wysoka świadomość sytuacyjna samorządu gminy i jego zdolności w zakresie programowania rozwoju” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	157
Tabela 35. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Wysoka, społeczna i publiczna partycypacyjność zarządzania i kreowania rozwoju miasta” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	158
Tabela 36. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Wysoka prorozwojowość zarządzania nieruchomościami samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	159
Tabela 37. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.32 „Zdolności finansowe samorządu gminy spójne z wyzwaniami i ambicjami rozwojowymi” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	160
Tabela 38. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów.....	171
Tabela 39. Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów.	171

Tabela 40. Stan Jednolitych Części Wód Podziemnych, w zasięgu których położona jest Gmina Mikołów	173
Tabela 41. Ocena możliwości realizacji celów operacyjnych na potrzeby sformułowania scenariuszy rozwoju w kontekście szacowania potrzeb mieszkaniowych Gminy	192
Tabela 42. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	221
Tabela 43. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.	225

RYSUNKI

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej.....	165
Rysunek 2. Schemat powiązań istniejącego systemu zieleni.	168
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno- przestrzennej - system powiązań przyrodniczych.....	170
Rysunek 4. Uwarunkowania wodne Mikołowa.	174
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych.	177
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.	179
Rysunek 7. Zmiana liczby ludności w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym	185
Rysunek 8. Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lata na 1000 mieszkańców – porównanie.	185
Rysunek 9. Saldo migracji na 1000 ludności (średnia 3-letnia) – porównanie.....	186
Rysunek 10. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób.	187
Rysunek 11. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) – porównanie	188
Rysunek 12. OSI w ujęciu funkcjonalnym w SRWŚ 2030.	202
Rysunek 13. OSI obszary cenne przyrodniczo (po lewej) i OSI ośrodki wzrostu (po prawej) w SRWŚ 2030. .	204
Rysunek 14. OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (po lewej) i OSI gminy w transformacji górniczej (po prawej) w SRWŚ 2030	206

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych.
Załącznik 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów. System powiązań przyrodniczych
Załącznik 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.
Załącznik 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mikołów. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

MODEL STRUKTURY FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY MIKOŁÓW

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

OZNACZENIA

- Granica administracyjna Gminy Mikołów
- Granica obszarów planistycznych
- Granica administracyjna gmin sąsiednich
- Rzeki, potoki i cieki wodne
- Istniejące obszary osadnictwa

Sieć komunikacyjna

- Linie kolejowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Drogi powiatowe
- Drogi gminne

Struktura osadnicza

- Ośrodek centralny
- Ośrodek pomocniczy

Struktura funkcjonalna

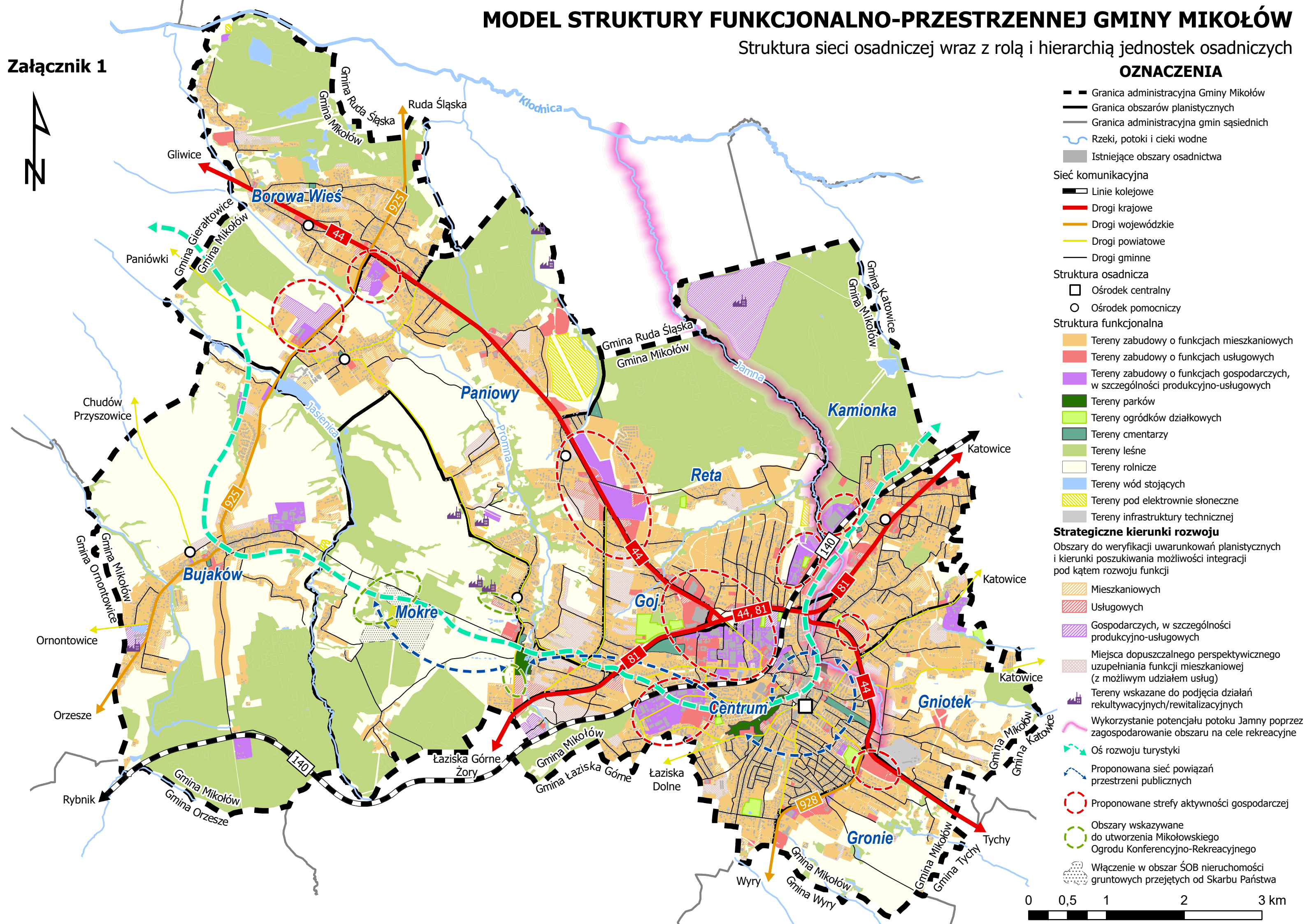
- Tereny zabudowy o funkcjach mieszkaniowych
- Tereny zabudowy o funkcjach usługowych
- Tereny zabudowy o funkcjach gospodarczych, w szczególności produkcyjno-usługowych
- Tereny parków
- Tereny ogródków działkowych
- Tereny cmentarzy
- Tereny leśne
- Tereny rolnicze
- Tereny wód stojących
- Tereny pod elektrownie słoneczne
- Tereny infrastruktury technicznej

Strategiczne kierunki rozwoju

Obszary do weryfikacji uwarunkowań planistycznych i kierunki poszukiwania możliwości integracji pod kątem rozwoju funkcji

- Mieszkaniowych
- Usługowych
- Gospodarczych, w szczególności produkcyjno-usługowych
- Miejsca dopuszczalnego perspektywicznego uzupełniania funkcji mieszkaniowej (z możliwym udziałem usług)
- Tereny wskazane do podjęcia działań rekultywacyjnych/rewitalizacyjnych
- Wykorzystanie potencjału potoku Jamny poprzez zagospodarowanie obszaru na cele rekreacyjne
- Oś rozwoju turystyki
- Proponowana sieć powiązań przestrzeni publicznych
- Proponowane strefy aktywności gospodarczej
- Obszary wskazywane do utworzenia Mikołowskiego Ogrodu Konferencyjno-Rekreacyjnego
- Włączenie w obszar ŚOB nieruchomości gruntowych przejętych od Skarbu Państwa

Załącznik 1

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY MIKOŁÓW

System powiązań przyrodniczych

Załącznik 2

OZNACZENIA

Główne elementy struktury przestrzennej i komunikacyjnej

- Granica administracyjna Gminy Mikołów
- Granica administracyjna gmin sąsiednich
- Istniejące obszary osadnictwa
- Linie kolejowe
- Drogi

Formy ochrony przyrody

- Pomniki przyrody
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Teren objęty zakazem budowy nowych obiektów budowlanych, w granicach OCHK "Potok Bujakowski"

Tereny zagrożone ruchami masowymi

- Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Strefy ochrony ujęć wodny

- Ujęcia wód podziemnych

Grunty rolne, leśne i wody powierzchniowe

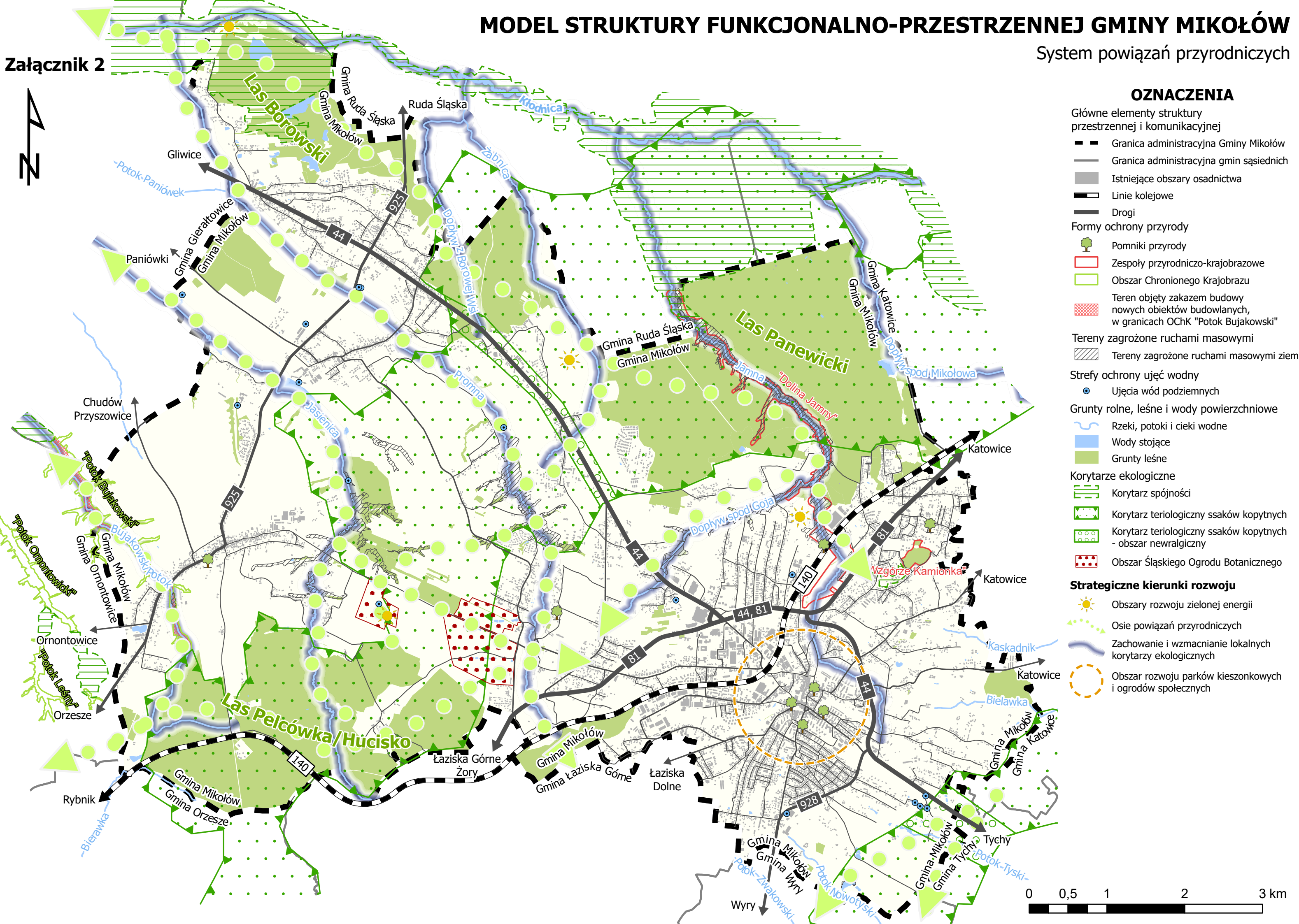
- Rzeki, potoki i ciekły wodne
- Wody stojące
- Grunty leśne

Korytarze ekologiczne

- Korytarz spójności
- Korytarz teriologiczny ssaków kopytnych
- Korytarz teriologiczny ssaków kopytnych - obszar newralgiczny
- Obszar Śląskiego Ogrodu Botanicznego

Strategiczne kierunki rozwoju

- Obszary rozwoju zielonej energii
- Osie powiązań przyrodniczych
- Zachowanie i wzmacnianie lokalnych korytarzy ekologicznych
- Obszar rozwoju parków kieszonkowych i ogrodów społecznych

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY MIKOŁÓW

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

OZNACZENIA

Główne elementy struktury przestrzennej

- Granica administracyjna Gminy Mikołów
- Granica administracyjna sąsiednich gmin
- Rzeki, potoki i ciekі wodne
- Wody stojące
- Istniejące obszary osadnictwa

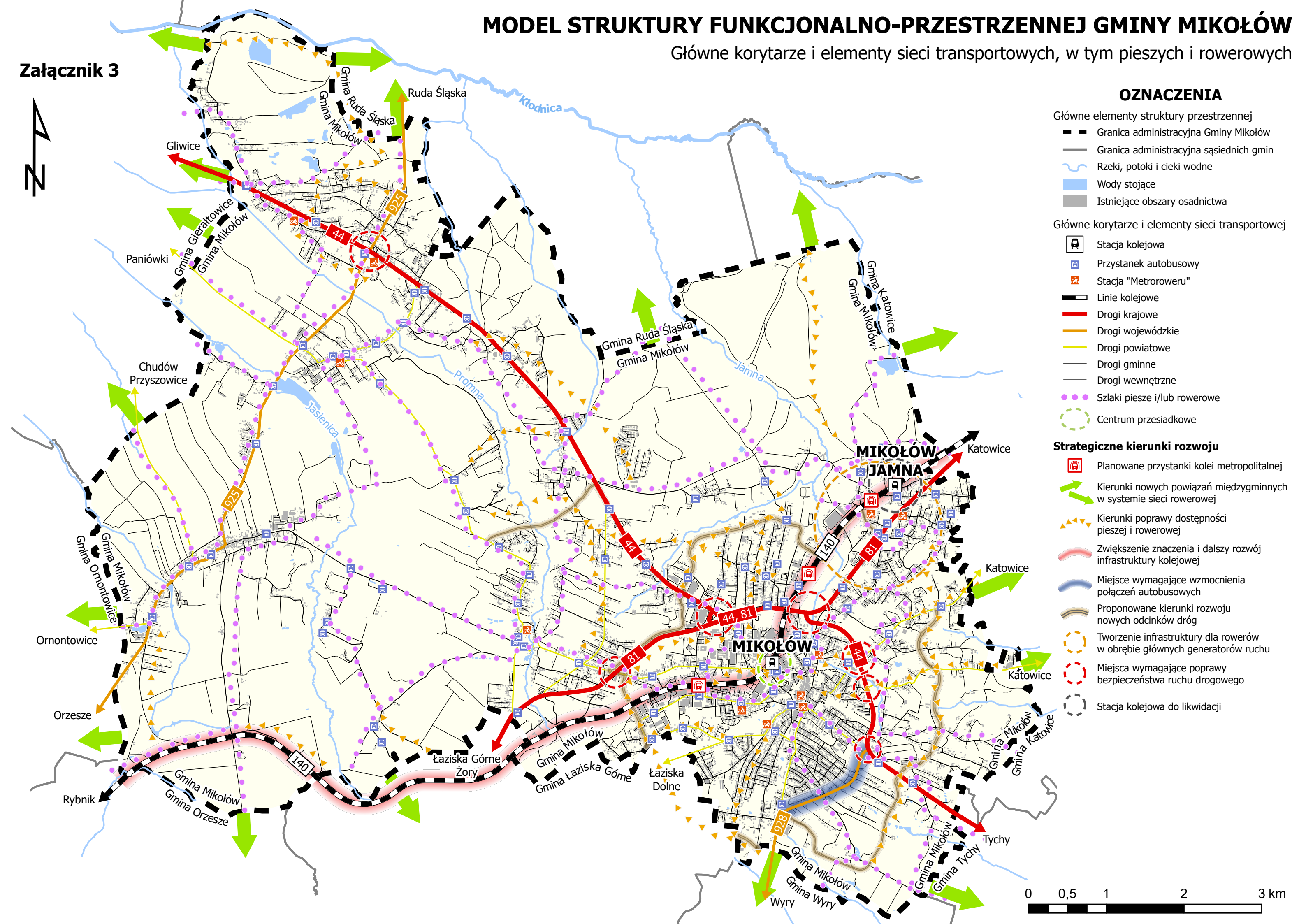
Główne korytarze i elementy sieci transportowej

- Stacja kolejowa
- Przystanek autobusowy
- Stacja "Metroroweru"
- Linie kolejowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Drogi powiatowe
- Drogi gminne
- Drogi wewnętrzne
- Szlaki piesze i/lub rowerowe
- Centrum przesiadkowe

Strategiczne kierunki rozwoju

- Planowane przystanki kolei metropolitalnej
- Kierunki nowych powiązań międzygminnych w systemie sieci rowerowej
- Kierunki poprawy dostępności pieszej i rowerowej
- Zwiększenie znaczenia i dalszy rozwój infrastruktury kolejowej
- Miejsce wymagające wzmocnienia połączeń autobusowych
- Proponowane kierunki rozwoju nowych odcinków dróg
- Tworzenie infrastruktury dla rowerów w obrębie głównych generatorów ruchu
- Miejsca wymagające poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego
- Stacja kolejowa do likwidacji

Załącznik 3

0 0,5 1 2 3 km

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY MIKOŁÓW

Załącznik 4

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

OZNACZENIA

Główne elementy struktury przestrzennej i komunikacyjnej

- Granica administracyjna Gminy Mikołów
- Granica administracyjna sąsiednich gmin
- ~ Rzeki, potoki i cieki wodne
- Linie kolejowe
- Drogi
- Wody stojące
- Istniejące obszary osadnictwa

Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

- Układ urbanistyczny w centrum miasta
- Parki
- Aleje
- Cmentarze
- Osiedle im. Józefa Piłsudskiego
- Schrony
- Budynki i inne obiekty

Elementy infrastruktury społecznej

- Urząd Miasta Mikołów
- Ośrodek kultury
- Komenda policji
- Szkoła ponadpodstawowa
- Szkoła podstawowa
- Przedszkole
- Żłobek
- Zakład opieki zdrowotnej
- Apteka
- Urząd pocztowy
- Placówka ochrony przeciwpożarowej
- Biblioteka
- Obiekt sportowy

Elementy infrastruktury technicznej

- Linie elektroenergetyczne najwyższego napięcia 220kV
- Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110kV
- Magistrala wodociągowa

Obiekty infrastruktury technicznej

- Zakład Gospodarki Lokalowej
- Zakład Inżynierii Miejskiej
- Zakład Usług Komunalnych
- Oczyszczalnia ścieków
- Przepompownia sieci magistralnej
- Kotłownia ciepłownicza
- Stacja elektroenergetyczna

Strategiczne kierunki rozwoju

- Wzmocnienie ochrony obiektów reprezentatywnych
- Zapewnienie jakości funkcjonowania obiektów i obszarów rekreacji kluczowych dla Miasta
- Modernizacja kotłowni ZIM
- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni "Centrum"
- Miejsca usługowe o szczególnym znaczeniu
- Centrum aktywności społecznej i rozwoju usług
- Rehabilitacja, rewaloryzacja i rewitalizacja mająca na celu zachowanie tradycyjnej skali przestrzeni publicznych i wewnątrz urbanistycznych

0 0,5 1 2 3 km

0 0,5 1 2 km